

GUÇLU MECLIS GUÇLU HUKUMET GUÇLU TÜRKİYE

YAPARSA YİNE AK PARTİ YAPAR

Cumhurbaşkanlığı Seçimleri ve Genel Seçimler Seçim Beyannamesi

2018

AK PARTİ

ERDOĞAN

GUÇLU MECLIS GUÇLU HUKUMET GUÇLU TÜRKİYE

YAPARSA YİNE AK PARTİ YAPAR

Cumhurbaşkanlığı Seçimleri ve Genel Seçimler Seçim Beyannamesi

2018

AK PARTİ

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ / 7

GELECEK VİZYONUMUZ / 10

YENİ YÖNETİM MODELİ / 14

Güçlü Meclis / 14

Güçlü Hükümet (Cumhurbaşkanlığı Yönetim Modeli) / 17

Bağımsız ve Tarafsız Yargı / 20

GÜÇLÜ DEMOKRASİ / 23

Haklar ve Özgürlükler / 24

Din ve Devlet ilişkisi / 30

Katılımcılık ve Sivil Toplum / 32

Şeffaflık / 34

Güven Veren Adalet / 37

Güven içinde Yaşama / 43

İNSAN VE TOPLUM / 52

Nitelikli Eğitim ve Öğretim / 52

Kültür ve Sanat / 63

Sağlıklı Nesiller / 72

Gençlik / 84

Kadın / 93

Aile, Çocuk ve Dinamik Nüfus / 98

Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Koruma / 105

Yaşlılar / 112

Engelliler / 114

Spor / 119

Çalışma Hayatı / 121

Sosyal Güvenlik / 128

Göç / 134

İSTİKRARLI VE GÜÇLÜ EKONOMİ / 139

- Büyüme ve Makroekonomik istikrar / 140**
- Ödemeler Dengesi / 145**
- Enflasyon ve Para Politikası / 149**
- Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler / 154**
- Mali Disiplin / 160**
- Kayıt Dışıliğin Azaltılması / 163**
- Özelleştirme / 166**
- Tasarruflar / 167**
- Yatırımlar ve iş Ortamı / 169**
- istihdam / 176**
- Girişimcilik ve KOBİ'ler / 183**
- Ticaret / 188**
- Turizm / 190**

STRATEJİK SEKTÖRLER VE YENİLİKÇİ ÜRETİM / 195

- Bilim, Teknoloji ve Ar-Ge / 196**
- Dijitalleşme / 199**
- imalat Sanayii / 204**
- Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii / 209**
- Enerji ve Madencilik / 218**
- Gıda ve Tarım / 224**
- Ulaştırma ve Lojistik / 232**
- Hava yolunu halkın yolu haline getirdik. / 234**

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE YEREL YÖNETİMLER / 242

- Çevrenin ve Doğal Kaynakların Korunması / 242**
- Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi / 243**
- Küresel Isınma ve iklim Değişikliği / 253**
- Şehircilik ve Yerel Yönetimler / 255**
- Yeni Belediyecilik Anlayışı / 256**
- Mekân Planlaması ve imar / 262**
- Kentsel Dönüşüm ve Konut / 267**
- Kentsel Altyapı / 271**
- Afet Yönetimi / 274**
- Refahın Bölgelere Dengeli Dağılımı / 278**

Bölgesel Gelişme / 278
Kırsal Kalkınma / 283

DIŞ POLİTİKA VE MİLLİ GÜVENLİK / 287

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika / 288

insani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler / 300

Küresel Adalet: Dünya Beşten Büyüktür / 308

Küresel Ayrımcılık ve İslam Düşmanlığı ile Mücadele / 309

Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız / 311

Milli Güvenlik ve Terörün Her Türüyle Mücadele / 316

24 HAZİRAN SEÇİMLERİNE DOĞRU... / 318

EK: ÖNEMLİ KALKINMA PROJELERİMİZ / 320

SUNUŞ

Aziz Milletimiz,

Adalet ve Kalkınma Partisi olarak, tam 16 yıl önce “kaynak Türkiye” diyerek ve sizlere güvenerek yola çıkmıştık. Milletimizin teveccühüyle iktidarda kaldığımız bu dönemde gerçekleştirdiğimiz büyük dönüşümler, icraat ve yatırımlar, ulaştığımız hedeflerle Türkiye’nin ne denli güçlü bir ülke olabileceğini dostumuza düşmanımıza gösterdik.

Özgür, müreffeh ve saygın bir ülke inşa etmek için gece gündüz çalıştık. Bir yandan önümüze çıkan engelleri milletimizle birlikte aşarken, diğer yandan her alanda ülkemize yeni hizmetler ve eserler kazandırdık. Millet iradesini arkasına alan, samimi, liyakatli ve istikrarlı bir yönetimle nelerin başarılabileceğini, hayallerimizin sınırlarını nerelere kadar genişletebileceğimizi hep birlikte gördük.

Bu süreçte, tarihimizin en büyük ihaneti olan 15 Temmuz darbe girişimini milletimizle birlikte bertaraf ederek, bu kutlu yürüyüşün akamete uğratılması çabasını boşa çıkardık. Bir daha ülkemize ve milletimize benzer saldırıların gerçekleşmemesi için büyük bir dönüşüm hamlesini başlattık. 16 Nisan 2017 yılında milletimizin onay verdiği yeni hükümet sistemiyle tarihi bir değişime imza attık.

Dünyada değişimin hızlandığı ve rekabetin arttığı, bölgemizde değişik güç odaklarının müdahale çabalarına şahit olduğumuz bir dönemde, ülkemizin tarihinden aldığı misyonla güçlü bir şekilde geleceğe yürümesi için gerekli iradeyi ortaya koyduk. Başkalarını taklit eden değil, kendi ihtiyaçlarını özgün bir şekilde karşılayan yeni bir yönetim modeliyle, 21. Yüzyılda milletimizin çok daha büyük hedeflere ulaşma azmini sağlam bir zemine kavuşturduk.

Allah’ın takdiri ve milletimizin desteğiyle, girdiği her seçimden daha başarılı bir sonuçla çıkan partimiz, bu süreçte ülkemizde siyasetin en kurumsallaşmış partisi olurken, geniş gönül coğrafyamızın da umudu haline geldi.

AK Parti döneminde yaşanan demokratikleşme ve kalkınma hamlesiyle Türkiye'nin çehresi değişti, milletimizin yüzü güldü, ötekileştirme son buldu. Toplumumuzun her kesimi insan hakları ve hürriyetlerinden azami seviyede faydalanma imkânı yakaladı. AK Parti olarak kurulduğumuz günden beri Türkiye'nin hedeflerinin, beklentilerinin, gelecek hayallerinin ve milletimizin büyük ideallerinin temsilcisi olduk. Hiçbir güç odağının aziz milletimizin kutlu yürüyüşüne engel olmasına şimdiye kadar izin vermedik, bundan sonra da asla vermeyeceğiz.

24 Haziran seçimleri için yine milletimizin huzurundayız. AK Parti olarak 2002'den bu yana yaşadığımız büyük demokratik dönüşümün oluşturduğu siyasi olgunluk, bilgi ve tecrübe birikimimizle, hepsi birbirinden değerli, yetişmiş kadrolarımızla yeni dönemde de ülkemize ve milletimize yeni bir hamle yaptırarak zorlu hedeflere koşmak için hazırız.

Milletimizin bizlere verdiği güç ve yüklediği yönetme sorumluluğunun bilinciyle; 24 Haziran seçimleriyle birlikte ezber bozan bir anlayışla demokrasisini daha da geliştiren, ekonomisini büyüten ve bütün vatandaşlarımızın refahtan daha fazla pay alacağı bir Türkiye için yine yola çıkıyoruz.

Milletimiz biliyor ki, ülkemizde güven ve istikrarın garantisi haline gelmiş bulunan AK Parti, verdiği sözleri tutar ve ortaya koyduğu hedeflere ulaşır, tutamayacağı sözleri vermez. AK Parti bu şekilde siyasetin itibarını yükseltmiş ve insanımız siyasete güven duymaya başlamıştır. Bundan sonra da insanımızın duyduğu güveni boşa çıkarmamak ve siyasetin itibarını yüksekte tutmak boynumuzun borcu olacaktır.

Aziz Milletimiz,

Partimiz, 16 yılda inşa ettiği siyasî duruş ve yapılanma ile hem güven ve istikrarın garantisi, hem de Türkiye'nin değişim iradesinin taşıyıcısı olmuştur.

Ülkemiz, yeni yönetim sistemiyle birlikte sahip olduğu siyasi istikrarı kalıcı hale getirecektir. Siyasi istikrar zemininde ekonomik istikrar daha da güçlenecek, hızlı ve etkili bir yönetim anlayışı hayata geçirilecektir. Böylece 2023 ve ötesine geçen hedeflerimize çok daha kolay ulaşma imkânına kavuşmuş olacağız.

24 Haziran seçimlerine doğru tüm gücümüzü, her zaman olduğu gibi yine milletimizden alıyor, milletimizin hayır dualarıyla yeni bir dönemin daha perdesini aralamayı arzu ediyoruz.

Türkiye'nin zaman kaybına tahammülü yoktur. Yeni yönetim sistemimizle birlikte ekonomik büyümemizde ve sosyal refah artışıımızda çok daha güçlü bir sıçrama yapmanın vakti gelmiştir.

Aziz Milletimiz,

24 Haziran seçimleri için oluşturduğumuz bu beyannamemizde, dengelerin yeniden şekillendiği bir dünyada daha özgür, güçlü ve müreffeh bir Türkiye'yi küresel ölçekte en ön sıralara taşıma irademizi ortaya koyduk. "Dünya 5'ten büyüktür" diyerek, tüm mazlumların adalet ve değişim talebinin, dünyadaki sessiz yığınların sesi olduk.

Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da milletimizin azmi ve milletimizden aldığımız destekle hep birlikte başaracağız.

Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yılı olan 2023'e doğru bu kutlu yürüyüşümüzde bir kez daha aziz milletimizin desteğini talep ediyor, 24 Haziran seçimlerinin ülkemiz, milletimiz ve demokrasimiz için hayırlar getirmesini Yüce Mevlam'dan diliyorum.

Vakit Türkiye vakti.

Recep Tayyip ERDOĞAN
AK Parti Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı

GELECEK VİZYONUMUZ

Bugün tüm dünyada her alanda baş döndürücü hızda bir değişim yaşanıyor. Bir yandan teknolojik dönüşümler yaşanırken, diğer yandan sosyal ve kültürel alanda yeni eğilimler gözlenmektedir. Değişimi iyi algılayarak uyum sağlayanlar kazanmakta, değişim sürecinde geri kalanlar ise eskisinden çok daha fazla bedeller ödemektedir.

Tecrübeli bir kadroyla dünyadaki eğilimleri, oluşan fırsatları, yenden şekillenen ilişkileri dikkatle analiz ederek net bir yol haritası ortaya koyuyoruz. Yeni dönemin ayır edici vasıflarından olan dijitalleşmeye özel bir önem veriyoruz ve Dijital Türkiye'nin vaktinin geldiğine inanıyoruz.

Ülkemizi, Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yılına daha güçlü bir biçimde taşımak için 2023 vizyonumuzu ortaya koymuştuk. Yeni hükümet sistemiyle bu vizyonumuzu daha da güçlendirerek, iş dünyamızın, genç girişimcilerimizin, iş kadınlarımızın küresel ölçekte söz sahibi olduğu bir ülkeye dönüştüreceğiz.

2023'e beş kala artık daha uzun soluklu hedefleri benimsemiş, ortaya koyma aşamasındayız. Kendimize ufuk çizgisi olarak belirlediğimiz 2053 ve 2071'e doğru emin adımlarla yürürken artık vizyonumuzu uzun vadeli bir perspektifle geleceğe taşıyacağız.

Bunun için önümüzdeki dönemde de ortalama olarak gelişmekte olan ülkelerin üzerinde yüksek ve sürdürülebilir bir ekonomik büyüme sağlayacağız. Böylece dünya ekonomisinden aldığımız payı yüzde 1,5'lere taşıyacağız.

Korumacılık eğiliminin küresel düzeyde yükseldiği bir ortamda geçici rüzgârlara kapılmayıp dışa açık, rekabetçi, serbest piyasayı esas alan ekonomik yapımızı güçlendirerek devam ettireceğiz.

Coğrafyamızın ve dinamik genç nüfusumuzun avantajlarını da kullanarak ülkemizi küresel düzeyde bilgi üreten ve bilgiyi katma değere dönüştüren bir güç haline getireceğiz. Üretim biçimimizi, günümüzde en önemli rekabet unsurlarından biri haline gelen yenilikçilik ve farklılık oluşturmaya dayalı bir yapıya dönüştüreceğiz. Bunun için de bilgiye dayalı üretim, büyümemizin temel belirleyici gücü olacaktır.

Bütün politikalarımızın özünde insan merkezli siyasi anlayışımız bulunmaktadır. İnsanımızı kalkınmanın bizatihi amacı olarak görüyor, yine bu amaca insanımızla erişebileceğimizin bilinciyle hareket ediyoruz. En büyük servetimiz dinamik nüfusumuz ve gençlerimizdir.

Gelişmiş ülkelerin gıpta ile baktığı genç ve dinamik nüfusumuzun sunduğu fırsat penceresini ekonomik büyüme açısından en iyi şekilde değerlendireceğiz. Birlikte koşacağımız gençlerimizle küresel alanda yeni başarı hikâyeleri yazacağız. Başkalarını izleyen değil, başkalarının örnek aldığı, dünyada adından söz ettiren, sonuna kadar güvendiğimiz gençlerimizle başaracağız.

Topyekün kalkınma hedefimiz çerçevesinde kadınlarımızın kalkınma sürecine daha aktif katılımını desteklemeye devam edeceğiz. Bir yandan kadın girişimciliğini güçlendirirken diğer yandan kadınların iş-gücüne katılma oranını 2023 sonunda yüzde 40'ın üzerine çıkaracağız.

Son 16 yılda yaptığımız atılımlarla; alt orta gelir ülke grubunda olan ülkemizi, üst-orta gelir grubuna yükselttik. Yeni hedefimiz ülkemizi yüksek gelirli ülkeler ligine taşımaktır.

Kapsayıcı bir ekonomik büyüme anlayışı içinde ekonominin nimetlerini daha adaletli bir şekilde tüm toplumsal kesimlere paylaşacağız. Bir yandan gelir dağılımını iyileştirirken, diğer yandan bölgeler arası dengesizlikleri azaltacağız. Birleşmiş Milletler İnsani gelişmişlik endeksinde göre "yüksek insani gelişmişlik seviyesi"ne çıkardığımız ülkemizi, "en yüksek insani gelişmişlik seviyesi"ne ulaştıracacağız.

Önümüzdeki dönemde gelirini daha adil paylaşan ve nesiller arası hakkaniyeti sağlamış; çalışma istek, yetenek ve becerisine sahip; herkesin üretime katkıda bulunduğu; demokratik standartları yüksek, her alanda kalkınmış bir toplum haline geleceğiz.

Küresel düzeyde ekonomik ve sosyal gelişmeleri şekillendirmesi beklenen alanlardaki teknolojik gelişmelere yoğunlaşacağız. Bu alanda yetkin bir ülke haline geleceğiz.

Bu süreçte bir taraftan yeni teknolojilere dayalı dijital sanayi yapısına geçerken, diğer taraftan insanımızı zihni ve fiziki becerilerinden faydalanabileceğimiz yeni alanlarda istihdam edeceğiz.

Milli Gelirden Ar-Ge'ye ayırdığımız kaynaklarımızın payını yüzde ikinin üzerine çıkararak imalat sanayiimizde yüksek teknoloji üretim payının hakim olduğu ekonomik bir yapıya sahip olacağız.

Bilginin üretiminde ve katma değer oluşturacak şekilde kullanımında girişimci ve yenilikçi bir anlayışla özel sektörün rolünü güçlendireceğiz. Küçük ve orta boy işletmeler başta olmak üzere, rekabetçi bir ortamda oluşturacağımız özgün projelerle küresel ölçekte tanınan bir çok girişimcisi ve markası olan bir ülke konumuna yükseleceğiz.

Tüm sektörlerde dijital dönüşümü sağlamış, kamuda ve özel sektörde kurumsal kaliteyi artırmış bir Türkiye hedefliyoruz.

Ekonomik ve teknolojik atılımlarımızın yanı sıra sadece ulusal düzeyde değil, uluslararası düzeyde de hizmet verebilecek nitelikte mega projelerimizi birer birer hayata geçirmeyi sürdüreceğiz. Ülkemizi; eğitim, sağlık, bilgi ve iletişim, enerji, savunma sanayii, ulaştırma, lojistik ve ticaretle yerli ve milli üretimle dünyada söz sahibi olan ve cazibe merkezi konumunda bir ülke haline dönüştüreceğiz.

Savunma sanayiinin birçok alanında geliştirmekte olduğumuz milli teknolojimizin seviyesini en üst düzeye ulaştıracacağız. Önümüzdeki dönemde Türkiye, sadece kendi ihtiyaçlarını karşılamakla kalmayacak, dünyada önde gelen ihracatçı ülkeler arasına girecektir.

Geleneksel unsurların yanı sıra siber alanda da savunma mekanizmalarına sahip olacak şekilde ülkemizin yerli ve milli teknolojik altyapısını ve organizasyon kabiliyetini geliştireceğiz.

Ülkemiz için vazgeçilmez olan enerji ve gıda güvenliği alanlarında uluslararası standartlarda en üst düzeyde tedbirleri hayata geçireceğiz.

Vatandaşlarımızın huzur ve güven içinde daha kaliteli bir yaşam sürmesini hedefliyoruz. Bu bağlamda, akıllı ve yeşil kent projeleriyle, şehirlerimizi daha yaşanabilir bir niteliğe kavuşturacağız. Gelecek nesillerimize medeniyetimizin izlerini bulacakları, iftihar edecekleri, kimliği olan şehirler bırakacağız.

Geçmiş değerlerimizi geleceğe taşıyan bir anlayış içinde eğitim, kültür ve sanatta yenilikçi ürün ve yaklaşımlarla tüm insanlık için değer üretmeye yönelik atılımlar gerçekleştireceğiz.

Ülkemiz, özellikle gelişmekte olan ülkelerin sorun ve beklentilerini dile getirmede önemli bir rol üstlenmektedir. Bu tecrübeden de faydalanarak, AB başta olmak üzere farklı bölgesel yapılarla ekonomik ve siyasi ilişkilerimizi daha da güçlendireceğiz.

Milletimizle birlikte bölgemizdeki ve tüm dünyadaki dost ve kardeş milletlerin daha fazla refaha kavuşmasını istiyoruz. Bunun için gereken

işbirliklerini daha da sıkılaştırarak katma değerin bu coğrafyada üretilmesi için sağlam adımlar atacağız.

Geçmişte önemli medeniyetlere merkez olmuş, kültürle ev sahipliği yapmış olan ülkemizin, bu zengin coğrafyada dünya ile entegrasyonunu artırarak komşularıyla birlikte kalkınma sürecini hızlandırma çabasında olacağız.

Yakın coğrafyamızda huzur ve refah ortamı için katkıda bulunmaya devam ederken, küresel düzeyde daha özgürlükçü, kapsayıcı, adaletli bir düzenin tesis edilmesinde öncülük edeceğiz. Bu anlayışla Türkiye, bugün olduğu gibi gelecekte de demokrasi ve adaleti sadece kendi insanı için değil tüm insanlık için istemeye ve hak temelli diplomatik yaklaşımını sürdürmeye devam edecektir. "Dünya 5'ten büyüktür" çağrımızı kararlılıkla sürdüreceğiz.

Türkiye gelecekte de küresel düzeyde sözü dinlenen lider bir ülke ve mazlumların umudu olmayı sürdürecektir.

Yeniden şekillenen dünyada her alanda rekabet üstünlüğüne sahip, girişimci ve yenilikçi anlayışın toplumun tüm kesimlerine yayıldığı, refahını adaletle paylaşan, milli değerlerini evrensel değerlerle buluşturan, güçlü ve büyük Türkiye'yi hep birlikte inşa edeceğiz.

Vakit Türkiye vakti.

YENİ YÖNETİM MODELİ

24 Haziran seçimleri, yeni yönetim sistemini hayata geçireceğimiz ilk seçim olacaktır. Vatandaşlarımız bir taraftan cumhurbaşkanını yani Hükümeti sandıkta seçecek, diğer taraftan milletvekillerini belirleyecektir. Yeni dönem güçlü Meclis ve güçlü Hükümet dönemi olacaktır. Bu iki temel kurumun kendi alanlarına yoğunlaşmalarının yanı sıra ahenk içinde çalışmaları milli hedeflerimizin gerçekleşmesine hizmet edecektir. Bu iki kuvveti, bağımsız ve tarafsız yargı tamamlamış olacaktır.

Yeni dönemde Meclis daha itibarlı, Hükümet daha güçlü, bağımsız ve tarafsız yargı daha etkin olacaktır.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemiyle birlikte yürütme erkinin kendi içerisindeki fonksiyonları derli toplu ve etkili bir nitelik kazanırken, kuvvetler ayrılığı prensibi daha sağlıklı bir şekilde uygulanma zemini bulacaktır.

Yürütmenin daha bütüncül bir yapıyla daha hızlı ve kaliteli hizmet vermesine dayalı yeni yönetim modelinde güçlü bir Meclis yasama faaliyetlerini daha iyi yaparak yürütme üzerindeki sorumluluklarını yerine getirirken, bağımsız ve tarafsız yargı vatandaşlarımızın adil ve etkin bir şekilde adalet hizmeti alabilmesinin hukuki zeminini oluşturacaktır.

Güçlü Meclis

Ülkemizde her ne kadar ilk parlamento Meşrutiyet döneminde ortaya çıkmışsa da, gerçek anlamda 1950 yılında çok partili hayata geçişle birlikte demokratik bir yasama sürecinin temelleri atılmıştır.

1960 sonrasında askeri darbeler ve muhtıralar nedeniyle zaman zaman özgür iradesi kesintiye uğratılmak istense de halkımızın dirayeti ile milli irade her defasında Millet'in Meclisini ayakta tutmuş ancak Meclis'in tek başına irade göstermesinin önüne engeller çıkarılmaya devam edilmiştir.

İktidara geldiğimiz 2002 yılından itibaren sivilleşme çabalarımız doğrultusunda Meclis'in iradesi sürekli güçlenmiştir. Her türlü vesayet

girişimine rağmen hükümetlerimizin gösterdiği güçlü irade ile milli iradenin örselenmesine, Meclis'in gücünün azalmasına izin verilmemiştir.

27 Nisan'da e-muhtıra, 15 Temmuz'da silahlı darbe girişimleriyle Meclis'in iradesine el konulmak istenmiş ancak AK Parti iktidarlarımızın 10 yıl arayla karşı karşıya geldiği iki teşebbüs de halkımızın güçlü desteği ve hükümetimizin kararlı duruşuyla bertaraf edilmiştir.

15 Temmuz hain darbe girişimi sürecinde tarihimizde ilk defa olmak üzere Meclis'imiz bombalanmış, millet iradesi yok edilmeye çalışılmıştır. Tarihi geleneği güçlü olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, milli iradenin üzerinde herhangi bir güç kabul etmeyeceğini 15 Temmuz'da tüm dünyaya göstermiştir.

Meclisimiz, milli iradenin sembolü, halkımızın kendini yönetme hakkının garantisidir. Meclis sadece yasama faaliyetlerinin yapıldığı bir yer değil aynı zamanda Türkiye'nin bağımsızlığının, demokratik hüviyetinin, halkın yüce iradesinin vücut bulduğu yerdir. Meclisimiz, yürütme üzerinde halkın sesi olup yasama denetimini sağlayan yönetim sistemimizin ve demokrasimizin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Güçlü bir Meclis olmadan güçlü bir Hükümet ve bağımsız ve tarafsız yargıdan bahsetmek ve gelişmiş bir ülke hayali kurmak mümkün değildir.

Bundan yüzyıl önce, rahmetle andığımız dedelerimiz, Gazi Mustafa Kemal önderliğinde, Yunan askeri Polatlı'ya dayandığında bile Meclis'i kapatmamış, savaş şartlarında dahi Meclis'in iradesiyle kararlar almış ve İstiklal Harbimizi Büyük Millet Meclisimizin önderliğinde kazanmıştır.

Milli iradenin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, yeni dönemde de güçlü bir şekilde faaliyetlerine devam edecek; yeni sistemin önemli bir unsuru olarak işlev görecektir; halkımızın güvenliği, özgürlüğü, huzuru ve refahı için yasama faaliyetlerini aralıksız sürdürecektir.

Anayasa değişikliğiyle beraber Meclisimize daha güçlü bir ortamda çalışmasının önü açılmıştır. Yeni sistemle Meclis ve Hükümet güçlenecek, yönetimde çift başlılık ortadan kalkacaktır.

Seçimler artık dört yılda değil, beş yılda bir gerçekleştirilecek ve uzun süreli istikrar sağlanacaktır. Yeni Meclisimizde artık 550 değil, 600 milletvekili olacak, 18 yaşında seçme hakkıyla birlikte Meclisimiz daha da gençleşecek ve temsil gücü artacaktır.

Yeni sistemde Meclisimiz asli işlevi olan yasa yapmaya odaklanacak ve hükümeti daha güçlü bir şekilde millet adına denetleyecektir. Yasa teklifleri artık sadece milletvekilleri tarafından verilecek ve halkımızın beklentileri, kanunlara çok daha fazla yansiyacaktır. Hükümet, bütçe dışında yasa tasarısı teklif edemeyecektir. Yeni sistemde hükümetin kanun tasarısı hazırlama, sunma yetkisi olmadığı gibi yetki kanunuyla KHK çıkarma yetkisi de kaldırılmıştır.

Nitelikli demokrasi için etkin bir yasamanın gereği olarak güçlü bir Meclis bundan sonraki dönemde de yönetim sistemimizin vazgeçilmez unsurlarından biri olmaya devam edecektir. Meclisin yürütmeyi denetim yetkisi de güçlenecek ve gerçek bir denetime dönüşecektir. Meclis hükümeti kanun yoluyla, ayrıca meclis araştırması, genel görüşme ve yazılı soru yoluyla denetleyecektir. Meclis, soruşturma ve dokunulmazlıkları kaldırma yoluyla cezai denetim sürecini başlatma yetkisini gerektiğinde kullanabilecektir.

Bizim için güçlü bir Meclis; çalışan, üreten, yasalaştıran ve bu yolla vatandaşlarımızın, ekonomik birimlerimizin ve sosyal hayata dair tüm kesimlerin günlük hayatını kolaylaştıran, sorunların çözümüne katkıda bulunan bir Meclis anlamına gelmektedir.

Milletvekillerinin yasama gücü yeni yönetim modeliyle güçlenecektir. Yeni dönemde Meclisin, ülkemizin temel problemlerini çözmede yasa yapıcı olarak daha fazla işlev görmesi bizim için oldukça önemlidir. Bunun için de yüce halkımıza Meclis sıralarında vekâlet eden, onların sorunlarıyla dertlenen, çözüm arayışında olan, kafa yoran ve teklif üreten milletvekillerinin daha nitelikli çalışmalarla yeni dönemde daha kaliteli bir yasama süreci oluşturmalarına özel önem vereceğiz. Meclisimizin teknik ve kurumsal altyapısını güçlendireceğiz.

Mecliste yer alan ihtisas komisyonlarının müzakere etme ortamı geliştirilerek, çok daha aktif hale gelmeleri sağlanacak, Meclisimizin kurumsal altyapısı daha da güçlenecektir. Genel kurul daha çok karar alma süreçlerine odaklanacaktır. Meclisin yasama kapasitesinin güçlendirilmesini sağlarken, diğer taraftan hükümeti denetim kapasitesini güçlendireceğiz. Özellikle Komisyon çalışmalarında kaliteli bir yasama süreci için sivil toplum kuruluşlarının aktif katılımı ve katkısı sağlanacaktır.

AK Parti olarak, Meclisin çalışma usul ve esaslarını belirleyen iç tüzüğün yeni hükümet sistemimize uygun bir biçimde çalışmasını sağlayacak düzenlemelere öncülük edeceğiz.

Parlamentomuz sadece yasama görevi yapmayacak, uluslararası alanda da ülkemizin ve insanımızın hukukunu koruyacak şekilde bir misyonu olacaktır. Yeni dönemde parlamenter diplomasi alanında Meclisimiz çok daha aktif bir rol oynayacaktır.

Güçlü Hükümet (Cumhurbaşkanlığı Yönetim Modeli)

Türkiye’yi alt orta gelirli ülkeler liginden üst orta gelirli ülkeler ligine yükselttiğimiz, başarılarla dolu geçen son 16 yılımız, 16 Nisan 2017 Anayasa Halk Oylamasıyla milletimizin evet dediği yönetim sistemi değişikliği ile taçlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümet Sistemi, milletimizin iradesiyle Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi olarak değiştirilmiştir.

24 Haziran Seçimleri ile birlikte en öncelikli meselemiz; halkoylaması sonuçlarının tüm unsurlarıyla hayata geçirilmesi, “milli iradeye dayalı etkin işleyen bir yönetim” yapısı tesis edilmesidir. Yeni yönetim sistemine yasal ve kurumsal uyum süreci, 2023 hedeflerimiz çerçevesinde “reformcu” bir anlayışla hayata geçirilecektir.

Seçimlerin beş yılda bir yapılması istikrarı ve öngörülebilirliği sağlayacak, belirsizlikleri azaltacaktır.

Anayasa değişikliğiyle devletin başı sıfatıyla yürütme yetkisinin verildiği Cumhurbaşkanlığı Makamının liderliğinde artık daha çabuk karar alacak ve daha hızlı işleyecek bir devlet sistemine geçiyor, Meclis ve Hükümetin daha uyumlu bir biçimde çalışacağı bir döneme giriyoruz.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile yeni bir şahlanış dönemine gireceğiz. Bu dönemde bürokrasinin azaldığı hızlı ve etkili yönetim; ekonomik büyüme, refah ve kalkınmanın garantisidir. Hızlı karar alan, hızlı icraat ve reform yapan, etkin bir yönetim modeli oluşturacağız.

Yeni sistemle Cumhurbaşkanlığı merkez teşkilatı politika ve strateji geliştirmeye, izleme ve değerlendirmeye yoğunlaşırken, bakanlıklar daha icracı ve fonksiyonel bir yapıda şekillendirilecektir. Bakanlar artık milletvekili olmayacak, dolayısıyla seçim bölgesinden çok kendi asli işlerine yoğunlaşacaklardır.

Vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını karşılayan, gelişmelere ayak uyduran, kurumların hızlı çalışmalarını sağlayan bir yönetimi hakim kılacağız. Bürokrasiyi azaltırken, büyümeyi hızlandıracak; 2023 ve ötesine uzanan hedeflerimize ivme kazandıracaktır.

Güçlü bir hükümetle, huzurun, güvenliğin ve özgürlüğün teminatı olacaktır. Kurumsal yenilenme sayesinde güvenlik politikalarımızı daha etkin şekilde işletileceğiz. İnsanımıza özgürlüklerini güvenli bir ortamda yaşama imkânı sunacağız.

Güçlü hükümet sistemi ile aynı zamanda ülkemizi bölgesinde ve küresel siyasette daha etkili bir konuma yükselteceğiz. Böylece bölgesel ve küresel barış ile istikrara katkımızı artıracacağız. Fırat Kalkanı ve Zeytindalı Operasyonlarında görüldüğü gibi, uluslararası işbirliği ve terörle mücadelede imkânlarımızı genişleteceğiz. Uluslararası sorunların çözümünde söz ve hak sahibi olmak konusunda elimiz güçlenecek. Öncü ülke olma hedefimiz, yeni yönetim sistemimizle birlikte daha kısa sürede gerçekleşecek. Sorun çözen, güçlü bir ülke olarak bölgede etkinliğimiz artacak.

Yeni sistemle yürütmeye karar alma süreçlerindeki çok başlılık ortadan kalkacak, daha etkin hızlı bir yönetim anlayış sergilenecektir. Bu sayede atamalarda bürokratik gecikmeleri ortadan kaldıracacağız. Yöneticilerde performansa dayalı görev değişikliklerini daha hızlı yapabileceğiz. Görevde ehliyet ve liyakati ön plana çıkaracağız. Bürokraside yönetim kademelerini azaltacağız.

Kurumların yapısal dönüşümleri, benzer iş yapan birim veya kurumların birleşmesini kolaylaştıracacağız. Yeni teknoloji ve uygulamaların gerekli kıldığı kurumları hızla hayata geçireceğiz.

Bu dönemde Cumhurbaşkanlığı liderliğinde; bakanlıklar, taşra teşkilatları ve yerel yönetimlerle birlikte kamu yönetiminde çarklar daha hızlı dönecek; hem vatandaşlarımıza sunacağımız hizmet kalitesi artacak hem de bürokratik iş ve işlemlerin süre ve maliyeti azalacaktır.

Yeni hükümet sisteminin gereklerine uyum sağlayacak şekilde kamu yönetiminin yapısal ve fonksiyonel dönüşümünü sistematik ve bütüncül bir şekilde tasarlıyoruz.

Yeni yönetim sistemi ile birlikte, yeni ve kapsamlı bir kalkınma hamlesi gerçekleştireceğiz. Ülkelerin tarihinde her zaman karşısına çıkan büyük bir fırsat olarak görülmesi gereken bu sürecin, her bakımdan milletimizin yükselişine vesile olacağına inanıyoruz. Bu dönemde bir taraftan teknolojik atılımlar yaparak ekonomimizi büyütürken diğer taraftan da her alanda daha kaliteli hizmetlerle tanışacağımız bir ortam hedefliyoruz.

Yönetim sistemleri belirli bir alanı değil tüm politika alanlarını ilgilendirir. Yönetim sisteminin istikrarlı ve etkili hale gelmesi tüm alanlarda olumlu sonuçlar doğuracaktır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin gerektirdiği düzenleme ihtiyaçları, kamu yönetiminin daha ve etkin ve verimli çalışması, karar alma ve uygulama süreçlerinin hızlandırılması, milli iradeye dayalı yönetim anlayışı çerçevesinde demokratik siyasetin güçlendirilmesi ve vesayetçi yapıları ortadan kaldırılması, dünyadaki değişim ve rekabet ortamı içinde kamu yönetiminin ihtiyaç duyduğu reformların gerçekleştirilmesi anlayışı ile şekillendirilecektir.

Bu anlayış içinde yapılacak reformlar demokratik siyasetin alanını genişletecek ve halkımızın beklentilerine çok daha etkili bir şekilde cevap verecektir. Gerek politika belirleme gerekse uygulama süreçlerinde daha etkili hale gelecek olan yönetim sistemimiz, rekabetçi bir dünyada ülkemiz bakımından son derece önemli bir avantaja dönüşecektir.

Bakanlıklarda ve merkezi kamu idarelerinde yeni sistemin gerektirdiği uyumu sağlayacağız. Kamu idari yapılanmasına, kamu idarelerinin görev dağılımlarının netleştirilerek hizmet sunumunda mükerrerliklerin önlenmesine, Cumhurbaşkanlığı ile Bakanlıklar arasındaki koordinasyonun sağlanmasına dair mekanizmaların tanımlanmasına yönelik çalışmalarımızı tamamlama aşamasındayız.

24 Haziran seçimlerinden sonra sistemin gerektirdiği mevzuat alt yapısını tamamlayacağız. Gerçekleştirilen Anayasa değişikliği sonrasında ihtiyaç duyulan alanlarda hukuk reformunu devam ettireceğiz.

Temel olarak merkezi idare için gereksiz yük oluşturan hususlarda merkez-taşa ve merkezi idare yerel yönetimler ilişkisini de güçlendirecek yasal düzenlemeleri hayata geçireceğiz.

Hesap verebilirlik, şeffaflık, katılımcılık ve kalite odaklılık ilkelerimiz çerçevesinde devletin, her bir vatandaşımızın temel hak ve hürriyetlerinin korunmasında, huzur ve güvenliğinin sağlanmasında, yaşam standartlarının yükseltilmesinde bir araç olduğunu, asıl amacın insanı yaşatmak olduğunu unutmadan yeni sistemin gerektirdiği uygulamaları hayata geçireceğiz.

İnsanı, bilgiyi ve mali kaynakları daha etkin yönetebilen, hızlı düzenleme kabiliyetine sahip, hızlı karar alabilen ve çözüm üreten bir yönetim mekanizması oluşturacağız.

Yeni dönem kamu yönetimimiz açısından yürütmenin yasama süreçlerine daha kaliteli katkı sunduğu; izleme, değerlendirme ve denetimin daha etkili olduğu bir dönem olacaktır.

Ekonomi, sosyal politika, dış politika, güvenlik, istihbarat ve savunma gibi devletin stratejik öneme sahip fonksiyonlarının daha ön alıcı bir şekilde koordine olacağı bu dönemde; devletin karar verici, planlama ve yönlendirme işlevini daha aktif bir biçimde hayata geçireceğiz.

Yeni dönemde veriye ve kanıta dayalı politika geliştirme anlayışımız daha da ileriye götürerek devlet idaresinde bilgiye dayalı yönetimi hakim kılacağız.

Tarihi tecrübeleri ve içerisinde bulunduğu coğrafyayı da dikkate alarak devletin ortaya çıkabilecek krizleri hızlı müdahale edebilecek kapasitede ve etkin bir şekilde yönetebilecek bir yapıda olması gerekmektedir. Bu çerçevede, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde kamu yönetiminde mümkün olduğunca sade bir yapı tesis ederek, işlevsel, görev çatışma ve çakışmalarından arınmış, güçlü ve hızlı karar alınmasını sağlayacak bir kamu yönetimi çatisının oluşturulmasını sağlayacağız.

Bu yapı bir taraftan kamu hizmetlerinde koordinasyon kolaylığı ve esnekliği içerirken diğer taraftan da icraatların etkili ve isabetli olmasına daha fazla imkân tanıyacaktır.

Vatandaşlarımıza hizmet sunumunda hiçbir aksaklığa meydan vermemek üzere yeni hükümet sistemimizde üst kadem yönetici atama sistemimizi reforme edeceğiz. Bu bağlamda atama süreçlerinde objektif, liyakate ve performans dayalı bir sistem temin edecek düzenlemelere gideceğiz.

Bağımsız ve Tarafsız Yargı

Adaleti mülkün ve meşruiyetin temeli, hukuk devletinin esası olarak görüyoruz. Bize göre adalet, hukukun üstünlüğüne dayalı, herkesin güven duyduğu, her türlü güç odağından bağımsız, tarafsız, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına hızlı cevap verebilen bir yapıda olmalıdır.

Yargının bağımsız ve tarafsız olması tüm vatandaşlarımız ve uluslararası kamuyu hukuk güvencesi sunması, tüm süreçlerinin uluslararası standartlarda ve demokratik usullerle işlemesi temel prensibimizdir.

Yargı erkinin güven veren; öngörülebilirliği sağlayan; ideoloji, siyasal tasavvur veya inanç dikte etmeyen ve bunların etkisinde kalmayan bir çerçevede olması sadece adalet gereği değil aynı zamanda demokrasi-mizi de güvence altına alınması anlamına gelmektedir.

Bağımsız ve tarafsız yargı, adaletin tesisini sağlayan ve temel hakların kullanımını garanti altına alan bir kurumsal yapı olduğu gibi aynı zamanda sağladığı hukukla öngörülebilirlik ortamında belirsizliği azaltan, üretim ve yatırım kararlarının daha sağlıklı ve nitelikli bir şekilde alınmasını sağlayan, böylece kalkınma sürecimizi hızlandıran bir çerçeveye sunmalıdır.

Çok partili hayata geçtikten sonra neredeyse sürekli yaşanan hükümet krizleri yargının bağımsızlığı ve tarafsızlığını da etkilemiştir.

Geçmiş tecrübelerimiz göstermektedir ki güçlü bir hükümet ve etkili bir meclis olmayınca yargı, çeşitli kesimlerin etkisi altına girebilmekte ve demokratik işleyişi aksatabilmektedir. Tarihimiz bunun çeşitli örnekleriyle doludur.

28 Şubat darbesinde silah zoruyla darbecileri alkışlamaya mecbur bırakılan, 367 krizinde yargı darbesi gerçekleştirmeye kalkışan yargı mensupları, AK Parti iktidarları ile bağımsız ve tarafsız olma yolunda önemli adımlar atmıştır. Disiplin mahkemeleri dışında askeri yargıya son verilerek yargıda birlik sağlanmıştır.

Daha önce AK Parti iktidarları tarafından yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı adına yapılan reformlar meyvesini vermiş ve Türk yargısı tarihinde ilk defa darbecilere boyun eğmemiş ve 15 Temmuz gecesi önemli bir yargı bağımsızlığı zaferine imza atmıştır.

16 Nisan Anayasa değişikliğiyle yargı alanında yapılan düzenlemeler ise başlı başına bir reformdur. Bir olağanüstü rejim şekli olan sıkıyönetim mahkemeleri de kaldırılmıştır. Artık Türkiye’de sıkıyönetim ilanı söz konusu olamayacağı gibi sıkıyönetim dönemlerinde devreye giren sıkıyönetim mahkemeleri de bir daha kurulmayacaktır. Olağanüstü dönemlerde bile doğal hâkim ilkesini öne çıkaran bu yaklaşım yargı güvencesini ve yargı güvenliğini güçlendirmek bakımından son derece önemli bir adımdır.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sayesinde yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı tam güvence altında olacaktır.

Yargı organlarımız artık sadece yargısal faaliyetlerle uğraşacak, ve-sayetçi yapı ve anlayışlara alet edilemeyeceklerdir.

Yeni sistemde Anayasa yargısı meclisten çıkan kanunları ve cumhur-başkanlığı kararnamelerini denetlerken, Danıştay ve idari mahkemeler ise hükümetin tüm işlemlerini denetleyecektir. Böylece yeni dönemde yargı güvencesi daha da artacaktır.

GÜÇLÜ DEMOKRASİ

Vatandaşlarımıza hizmet etme, adaleti her alanda tesis etme, ülkemizi kalkındırma ve refahı ülke geneline yaygınlaştırma amacıyla 2002 yılında göreve talip olduğumuz günden bugüne demokrasimizin bir gereği olarak her zaman milli iradeyi esas aldık.

İcraatlarımızı vatandaşlarımızın yani milli iradenin beklenti ve ihtiyaçları doğrultusunda hayata geçirdik. Türkiye'nin partisi iddiasıyla koyduğumuz hizmet yolunda iktidarlarımız süresince Türkiye'nin kronikleşmiş pek çok meselesini çözüme kavuşturduk.

Hizmetlerimizi sunarken vatandaşlarımızın hangi inanç sistemine, mezhebe, kökene, kültüre ve gelir düzeyine mensup olduğuna bakmadık. Demokrasinin önemli bir gereği olarak ülkemizin güçlü bir hukuk devleti olması yönünde önemli adımlar attık.

Siyaset anlayışımızı demokrasi, hizmet ve sorumluluk ilkeleri üzerine oluşturduk. Siyasetin milletle olan bağıını güçlü bir şekilde kurduk ve siyasi alanı hukuki zeminde yeniden inşa ettik. Bu yolculukta demokrasimizi hep daha ileriye götürmeyi hedefledik.

AK Partinin varlık sebeplerinden en önemlisi, vatandaşlarımızın haklarını ve hürriyetlerini genişletmek oldu. Bu hedefimizi, bugüne kadar tüm seçim beyannamelerimizde ve hükümet programlarımızda dile getirdik. Demokrasinin aynı zamanda kalkınma sürecimize güç verdiğini somut uygulamalarımızla ortaya koyduk.

Demokrasimizin niteliğinin artmasıyla bir taraftan ekonomik gelişmemiz ve insani kalkınmamız hızlanmış diğer taraftan da uluslararası alanda Türkiye daha saygın ve cazip bir ülke haline gelmiştir.

Demokrasimize bir saldırı olan 15 Temmuz hain darbe girişimi sonucunda atılan adımlar, orta ve uzun vadede demokrasimizi daha sağlıklı temeller üzerinde yükseltecektir.

15 Temmuz gecesi halkımız canı pahasına milli iradesine ve demokratik değerlere bağlılığını ortaya koymuş, bir daha darbelerle muhatap olmama kararlılığını tüm dünyaya destansı bir direnişle göstermiştir. Bu vesileyle tüm şehitlerimiz bir kez daha rahmetle anıyor, gazilerimize şükranlarımızı ifade ediyoruz.

Demokrasinin ucu açık bir süreç olduğunu ve gelinen her aşamada yeni ufuklar oluşturma ihtiyacı bulunduğunu görmekteyiz. 24 Haziran seçimlerinden sonra demokratik standartlarımızı daha da yükseltmeye devam edeceğiz. Herkesin inandığı gibi yaşayabildiği, katılımcı bir yaklaşımla fikirlerini özgürce ifade edebildiği, refaha katkıda bulunduğu ve refahtan hak ettiği payı aldığı, emniyet ve huzur içerisinde yaşayan bir toplum olarak birlikte geleceğe yürüyeceğiz.

Haklar ve Özgürlükler

AK Parti olarak hukukun üstünlüğü prensibi çerçevesinde bireysel hakları ve özgürlükleri evrensel bir miras ve anayasal düzenimizin temel ahlaki referansı olarak kabul etmekteyiz. Bu referansla, hükümetlerimiz döneminde vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerini garanti altına almayı ve bunların kullanımını kısıtlayan engelleri ortadan kaldırmayı temel bir vazife olarak gördük, bundan sonra da bu vazifeyi sürdüreceğiz.

Tüm toplumsal kesimlere eşit mesafede durma anlayışımızla, milletimizin temel değerlerine dayalı birlikteliğimizi ve vatandaşlık bağını benimsiyoruz. Devlet ile vatandaş ilişkilerinin adalet ölçüsünde ve demokratik bir temelde sağlanması gerektiğini düşünüyor ve tüm vatandaşlarımızı çoğulcu bir yaklaşımla kucaklamaya devam ediyoruz.

Medeniyet birikimimiz, insanı yücelten manevi değerlerimiz geçmişte olduğu gibi bugünün dünyasında da hakları ve özgürlükleri sağlam bir zeminde inşa etmemizin güvencesidir. Bu güvence ile önümüzdeki dönemde haklar ve özgürlüklerin, adalet ve demokrasi temelinde daha da geliştirilmesi ve bu yolla insanımızın sosyal refahının artırılması en önemli önceliklerimiz arasında yer alacaktır.

a. Neler Yaptık

AK Parti'nin kuruluş felsefesi ifade, inanç ve teşebbüs hürriyetlerinin önündeki tüm engellerin kaldırılmasına dayanmaktadır. Bu prensip çerçevesinde, haklar ve özgürlükler alanında bir çok adım attık ve temel reformları hayata geçirdik.

Kronik sorunların üzerine cesaretle giderek toplumsal ve siyasal hayatı normalleştirdik, toplumun kendi değer ve inançlarını yaşaya-

bilmesini, farklı yaşam biçimlerine saygı gösterilmesini garanti altına aldık.

16 yıllık iktidarımız döneminde, mevzuatın önemli bir kısmını gözden geçirdik ve antidemokratik pek çok yasaklayıcı düzenlemeyi kaldırdık. Darbe dönemlerinde topluma dayatılan temel kanunları önemli ölçüde yeniledik.

İfade özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırdık ve basın özgürlüğünü genişlettik. İfade hürriyetiyle ilgili suçların tamamına, “eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamaları suç oluşturmaz” kuralını koyduk ve eleştiri hürriyetini teminat altına aldık.

Basımevi ve eklentileri ile basın araçlarının, suç aleti olduğu gerekçesiyle zapt ve müsadere edilemeyeceği veya işletmeden alıkonulmayacağı anayasal kural haline getirdik.

Geçmişte alınmış binlerce yayın yasaklama, toplama ve el koyma emirlerini kaldırdık. Yasaklanmış, toplanmış ve el konulmuş eserleri hürriyetine kavuşturduk.

İnsan hakları alanında önemli reformlar yaptık. Türkiye'nin insan hakları karnesini olumlu anlamda değiştirdik.

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş haklar ve özgürlüklere ilişkin uluslararası anlaşmalarla, kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi halinde, milletlerarası antlaşma hükümlerinin esas alınmasını anayasal kural haline getirdik.

İnsan hakları alanında evrensel nitelikteki en önemli belgelerden olan 1966 tarihli “BM Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme” ile “BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme”yi onayladık.

İşkenceyi Türkiye'nin gündeminden çıkardık. İşkenceye sıfır tolerans politikasıyla işkence suçlarına uygulanan cezaları arttırdık, bu suçları işleyenler bakımından zaman aşımını kaldırdık. “İşkenceye Karşı BM Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol”ü onaylayarak iç hukuka dahil ettik.

Mafya ve çetelerle mücadele ederek faili meçhul cinayetler dönemi-ne son verdik.

AİHM ihlal kararlarını; adli, ceza ve idari yargıda yargılamanın yenilenme nedeni haline getirdik.

İnsan hakları konusundaki sorunları tek tek ele alarak belirli bir takvim içerisinde çözmek için, AİHM içtihatları çerçevesinde, “İnsan Hak-

ları İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı"nı hazırladık ve hayata geçirdik.

İnsan haklarını koruma ve geliştirmeye yönelik çalışmalarda bulunmak üzere idari ve mali özerkliğe sahip Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunu kurduk.

Vatandaşlarımızın idare karşısında uğradıkları haksızlıkları gidermek ve şikâyetlerini mahkemeye gitmeden sonuçlandırmak amacıyla Kamu Denetçiliği Kurumunu kurduk.

28 Şubat döneminde mağdur edilenlerin mesleklerine geri dönmelerini sağladık. Bu dönemde mağduriyete sebebiyet verenlerin yargılama süreçleri devam etmektedir.

Bireysel hak arama yollarında çok önemli adımlar attık.

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkını getirdik.

Kişî güvenliği konusunda, orantısız güç kullanımının cezasını arttırdık. Gözaltı koşullarını iyileştirdik. BM ve Avrupa Konseyi standartlarını karşılayamayan cezaevlerini kapattık.

Vatandaşlarımızın kişisel verilerinin korunmasını anayasal bir hak olarak ilk defa düzenledik.

Bilgi edinme hakkını kabul ederek, vatandaşlarımızın bilgi edinmesini imkânsızlaştıran uygulamaları ortadan kaldırdık.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesini göz önüne alarak çocuk hakları konusunda mevzuatta esaslı değişiklikler yaptık.

Kadın hakları konusunda çok önemli düzenlemeleri hayata geçirdik. Kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğunu anayasal hükme dönüştürdük. BM nezdinde, "İnsan Ticaretinin Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol"ü onaylandı. İş Kanununda yaptığımız değişiklikle kadınlar lehine hükümler getirilmesini sağladık.

Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunu kurduk. Ceza kanunlarında kadın haklarını güçlendirici değişiklikler yaptık.

Kız öğrenciler, kadın kamu çalışanları ile milletvekillerinin kıyafetlerine ilişkin kısıtlamaları kaldırdık. Bu çerçevede, başörtüsü ile sair kısıtlayıcı düzenlemeler artık tarihe karışmıştır. Böylece, yıllardır süregelen ve toplumumuzda gereksiz yere gerilim oluşturan bir sorunu, temel haklar ve milletimizin beklentileri doğrultusunda köklü bir çözüme kavuşturduk.

Güvenliğin olmadığı bir ortamda hukuk devletinden, haklardan, özgürlüklerden ve demokrasiden bahsedilemez. Terörle mücadelemizin asıl amacı güvenliği sağlamak, kamu düzenini korumak, vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerini güvence altına almaktır. Nihayetinde demokrasiyi korumaktır.

İktidara gelir gelmez, ülkemizin demokratik yapısını ortadan kaldırmaya yönelik terör odaklarıyla daha etkili mücadeleye başladık. Vatandaşla teröristi birbirinden ayırmayan OHAL uygulaması ile red, inkar ve asimilasyon politikalarına son verdik.

Kürt vatandaşlarımızın her türlü insani meselesini demokrasi ve refah sorunu olarak gördük. Ortak tarih ve medeniyet birikimiz ile kardeşlik bağlarımızı ön plana çıkardık.

Çukur siyaseti izleyerek vatandaşlarımıza büyük faturalar çıkaranlara karşı kararlı bir şekilde mücadele ettik ve terör örgütünün oluşturduğu mağduriyetleri kısa sürede giderdik.

Farklı dil ve lehçelerde devletin resmi kanallarında yayın imkânı sağladık. Siyasi propaganda, sinema, video ve müzik eserlerine yönelik yasakları kaldırdık.

Tutuklu ve hükümlülerin yakınlarıyla anadillerinde görüşebilmesi, üniversitelerde farklı dil ve lehçelerle akademik çalışmaların yapılabilmesi ve enstitülerin kurulmasını, bunların orta öğretim kurumlarında seçmeli ders olarak okutulabilmesini, vatandaşlarımızın çocuklarına arzu ettikleri isimleri verebilmesini, farklı dil ve lehçelerde eğitim yapan özel okulların açılmasını mümkün hale getirdik, klavyeleri özgür kıldık.

Tüm vatandaşlarımızın hakları ve özgürlükler alanında sorunlarını aşma iradesini ortaya koyarak, aidiyet duygusunu güçlendirdik.

Vatandaşlıktan çıkarılanlara haklarını ve yerleşim birimlerine eski isimlerini iade ettik.

Farklı dillerin yanı sıra, farklı inanç ve mezhepler konusunda da cesur adımlar attık. İlk defa "Alevi Çalıştayları" düzenleyerek, İslam inancının farklı yorumlarının daha özgür bir ortamda tartışılmasına ve sorunlarının demokratik bir ortamda aşılmasına zemin hazırladık.

Roman vatandaşlarımızın Cumhuriyet tarihi boyunca biriken toplumsal sorunlarını çözmek için çalıştaylar düzenledik. Yeni İskân Kanunu ile Romanlara yönelik ayrımcı hükümleri ortadan kaldırdık. İktidarımızın atmış olduğu adımlardan cesaretle yola çıkan Roman va-

tandaşlarımızın kurduğu dernek ve federasyonların sayısında büyük bir artış yaşandı. İlk defa Roman vatandaşlarımızın sorunlarının çözülmesine yönelik sistematik bir eylem planı uygulamaya koyduk.

Azınlıklara ait cemaat vakıflarının mülk edinmelerinin kolaylaştırılması ve özgürlük alanlarının genişletilmesi konusunda esaslı değişikliklere gittik.

Örgütlü toplumun bir gereği olarak sivil toplumun alanını genişlettik.

Özgürlükçü bir Dernekler Kanunu ile Sendika ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununu çıkardık. Toplantı ve gösteri hakkının kullanılması imkânlarını genişlettik.

Sendika özgürlüğünü geliştirdik. Anayasamızdaki aynı zamanda ve aynı iş kolunda birden fazla sendikaya üye olunamaz hükmünü kaldırdık. Toplu sözleşme yapma hakkı getirerek kamu çalışanlarının sendikal haklarını geliştirdik.

b. Neler Yapacağız

Haklar ve özgürlükler konusunda temel amacımız; yaşı, cinsiyeti, sosyo-ekonomik şartları, etnik kimliği, mezhebi ve inancı ne olursa olsun herkesi bağrına basan, onları eşit vatandaşlık ile evrensel ilke ve değerler temelinde demokratik bir ortak yaşam bilincine ulaştıran bir anlayışı daha güçlü bir şekilde hayata geçirmektir.

Haklar ve hürriyetler alanında geçmişte sağladığımız kazanımları kararlılıkla koruyacağız. Zihniyet dönüşümü ve etkin bir uygulamayla, farklılıklarımızı çatışma konusu değil zenginlik olarak gören anlayışımızı hayatın her alanında hakim kılacağız.

Kapsayıcı ve evrensel değerlere dayalı bir vatandaşlık anlayışı içerisinde, birliğimizi ve bütünlüğümüzü pekiştirmeyi sürdüreceğiz. Milletimizin temel değerlerinin yoğrulduğu tarihi yolculuktaki birlikteliğimizi ve eşit vatandaşlık anlayışını benimsiyoruz. Bu anlayışla, devletin, bütün toplumsal kesimlerle hakkaniyet ölçüsünde, eşitlik temelinde ve demokratik bir ilişki geliştirmesini sağlayacak; toplumsal zenginliğimizin tüm unsurlarını çoğulcu bir yaklaşımla kucaklamaya devam edeceğiz.

Topluma kimlik ve yaşam tarzı dayatılmasının karşısında olma-ya devam edeceğiz. Bütün vatandaşlarımızın özgür fertler olarak gü-

ven içinde yaşadığı, geleceğe umutla baktığı, birinci sınıf olarak kabul edildiği ve muamele gördüğü bir ortamı tesis etmeyi sürdüreceğiz.

Toplumdaki her bireyin yaşam tarzına gösterdiğimiz saygıyı, bundan sonra da özenle devam ettireceğiz.

Cemevleri, eğitim sisteminde sağlıklı bilgilendirme, üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezleri oluşturma gibi çeşitli konularda Alevi kanaat önderleri ile diyalog içinde demokratik uzlaşa temelinde gerekli adımları atacağız. Bu noktada, geleneksel irfan merkezleri ve cemevlerine hukuki statü tanıyacağız.

Önümüzdeki dönemde de, başta istihdam, iskân ve eğitim sorunları olmak üzere Roman vatandaşlarımızın sorunlarının çözümüne hız vererek her türlü ayrımcılık zeminini ortadan kaldıracacağız.

Gayri müslim vatandaşlarımızın herhangi bir ayrımcılığa maruz bırakılmaksızın temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması ve inançlarının özgür bir şekilde yaşamalarının sağlanması hukuk devletinin güvencesi altında olmaya devam edecektir.

Devletin siyasi, idari, yargısal ve ekonomik düzeninin temel hakları merkeze alacak şekilde düzenlenmesini sağlayacağız. Çoğulcu, eşitlikçi ve katılımcı demokrasi hedefimiz, Türkiye'yi dünya demokrasileri liginde daha da üst sıralara taşıyacaktır.

Bu çerçevede, TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, Kamu Denetçiliği Kurumu ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunu daha da etkin çalışır hale getireceğiz.

Yasaklarla ve yasağcı zihniyetle mücadelemize ara vermeden devam edeceğiz.

AK Parti olarak kurulduğumuz günden bu yana 3 temel alanda mücadeleyi amaç edindik. Bunlar 3Y olarak da isimlendirdiğimiz yasaklar, yoksulluk ve yolsuzluktur.

3Y'nin temel hak ve özgürlükler alanında önemle üzerinde durduğumuz kısmı yasaklardır. İktidarlarımız döneminde vesayetçi rejimlerin yasakladığı pek çok hususta özgürlük alanını genişlettik ve yasakları hayatımızdan önemli nispette temizledik, önümüzdeki dönemde de temizlemeye devam edeceğiz.

Olağanüstü hali geçmiş uygulamalardan farklı olarak, vatandaşımızın günlük hayatında herhangi bir zorluk, kısıtlama, yasak getirmeksi-

zin, devleti ele geçirmek isteyen hain FETÖ yapılanması başta olmak üzere tüm terör örgütlerinin temizlenmesi amacıyla 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında ilan edilmiştir. Gerek anayasamız, gerekse uluslararası hukuk açısından meşru ve demokratik bir mekanizma olan OHAL'in 20 Temmuz 2016'da TBMM'de iç tüzüğe, anayasanın amir hükmüne uygun bir şekilde ilan edilmesi ana muhalefeti rahatsız etmiştir. Ana muhalefetin 15 Temmuz'u kontrollü darbe olarak adlandırması, demokratik siyaset açısından utanç verici bir durumdur

Özellikle dünyanın tekil terör olayları karşısında dahi çok güçlü tepkiler verdiği bir dönemde, ülkemizin çok yönlü ve yoğun bir terör tehdidi altında hukuk içinde mücadele etmesi takdir edilmesi gereken bir yaklaşımdır.

Haklar ve hürriyetlerin temel şartı vatandaşlarının can ve mal güvenliğinin devlet tarafından sağlanmasıdır. 15 Temmuz gibi yarım asırlık dış destekli sinsi bir projenin sonucunda gerçekleştirilen hain darbe girişimi karşısında başlatmak zorunda kaldığımız OHAL uygulamasını vatandaşlarımızın temel hak ve özgürlüklerine zarar gelmeden milli güvenliğimizin ve vatandaşlarımızın huzuru tam olarak tesis edilene dek sürdüreceğiz. Bu güvenli ortam kurumlar içerisindeki çetelerin temizliğine hız verdiği gibi vatandaşlarımızın huzur ve özgürlüklerini güvenli bir ortamda yaşamalarını garanti altına almaktadır.

Din ve Devlet ilişkisi

AK Parti laikliği; dini özgürlüklerin ve farklı hayat tarzlarının, hukuk devletinin teminatı altına alınması ve devletin bütün inanç gruplarına eşit mesafede durması olarak kabul eder.

Laiklik, demokrasi tarihimizde tek parti dönemi uygulamaları ve darbe dönemlerinin gölgesi altında katı ve baskıcı bir mahiyet kazanmıştır. Bir iktidar aygıtı olarak kullanılan laiklik, inanç özgürlüğünü güvence altına almak yerine, devlet içerisindeki vesayet odakları tarafından inançlı kesimlere dönük bir baskı aracı haline getirilmiştir.

Unutulmamalıdır ki köklü bir geçmişe ve engin tecrübeye sahip milletimiz, laikliğin bazı kazanımlarına öteden beri sahipti. Anadolu'nun İslam ve İrfan kültürü kadim bir birlikte yaşama tecrübesinin zengin örnekleriyle doludur. Hacı Bektaş-ı Veli, Mevlana, Yunus Emre, Sarı Saltuk

gibi etkileri günümüze kadar devam eden büyük düşünürler yolumuzu aydınlatmıştır. Anadolu, Balkanlar ve Orta Doğu'da farklı dinlere mensup insanlar barış ve güvenlik içerisinde yaşayabilmiştir. AK Parti, bu engin tarihsel tecrübeyi dikkate alarak Türkiye gerçeklerine uygun bir laiklik yorumu ve uygulamasını ilke edinmiştir.

Devlet, herhangi bir inancı veya ideolojiyi öteki inançlara dayatmayacağı gibi insanların inançlarına ve ideolojilerine de doğrudan müdahale edemez. Devlet, toplumdaki farklı inançlara karşı adil ve eşit bir tutum takınır. AK Parti, laikliği ülkemizdeki inanç hayatının ve manevi ortamın barış ve esenlik içinde sürmesinin teminatı sayar. AK Parti'nin temel hedeflerinden birisi, toplum ve devlet arasında inançlara müdahale sebebiyle doğan gerilimi ortadan kaldırmak, toplumun devlete kuşkuyla bakmasını engelleyerek millet ile devleti barıştırmaktır. Devlet ve milletimiz arasındaki gerilim noktalarının ortadan kaldırılması, ülke içindeki suni gerilim ve sıkıntıların ortadan kalkması demektir. Böyle kapsamlı bir barışın sağlanabilmesinin yolu ise evrensel hukuk normlarıyla ülke gerçekleri arasında uyumun sağlandığı bir laiklik yorumu ve uygulamasıdır.

Devlet vatandaşlarının dinlerini ve inançlarını öğrenmek maksadıyla teşkil ettikleri kurumları ve örgütlenmeleri destekler. Dini özgürlükleri koruyan hukuk bu özgürlüklerin istismarına imkân tanımaz. Devlet dine müdahale etmeyeceği gibi, dinin ve inanç guruplarının birbirleri üzerinde ve devlet sistemi üzerinde tahakküm kurmasına da izin vermez. İnsanların inançlarını istismar ederek toplumda örgütlenen veya devlete ve sivil siyasete tasallut eden paralel yapılarla mücadele etmek ana ilkelerimizden birisidir.

AK Parti öncülüğünde gerçekleşen demokratikleşme ve milli iradenin üstünlüğünün sağlanmasıyla birlikte baskıcı laiklik yerini inançlara eşit mesafede duran bir laiklik anlayışına bırakmaya başlamıştır. Bu süreçte laiklik ileri demokrasilerde olduğu gibi gerçek anlamına kavuşmaktadır.

Anadolu, tarih boyunca, farklı din ve kültürlerin de yaşadığı bir yerdir. Başta Hristiyanlar ve Museviler olmak üzere pek çok inanç mensubu bu kültür içinde varlığını sürdürmüş, milletimizin değerlerinden gelen kadim birlikte yaşama kültürü bunun en güzel delili olmuştur. Bu amaçla farklı dinlere mensup vatandaşlarımızın sorunlarının çözümü,

onların vakıf veya başka kurumlarına ait haklarının iade edilmesi yönünde önemli adımlar atılmıştır. Bu doğrultuda dini cemaat vakıfları ve onların yapılanmaları üzerindeki kısıtlamalar ve baskılar kaldırılmıştır, ibadete kapalı mabetler tekrar ibadete açılmış, bu vakıfların mülkleri sahiplerine iade edilmiştir.

Yeni dönemde de AK Parti, tüm inanç kesimlerinin hiçbir ayrımcılığa maruz kalmaksızın özgür bir şekilde inançlarının ve kimliklerinin gereğini yaşamalarının teminatı olmaya devam edecektir.

Katılımcılık ve Sivil Toplum

Gelişmiş standartlarda demokratik hukuk devleti, vatandaş katılımının esas alındığı ve bunun güçlü bir sivil toplumla desteklendiği dinamik bir toplumsal yapının tesis edilmesi ile mümkün olabilmektedir.

AK Parti olarak, son 16 yılda gerçekleştirdiğimiz uygulamalarla Parti içerisinden başlamak üzere istişare kültürünü ve katılımcılığı en üst seviyede sürdürmeyi ve temel meseleleri halkımıza götürmeyi şiar edindik. Bu kapsamda katılımcılığın her düzeyde daha kurumsal bir boyutta ele alınması, sivil toplum alanının sağlıklı işleyebilmesi için devletin düzenleyici rolünün güçlendirilmesi ve bu alanın daha aktif, daha şeffaf ve toplumsal anlamda daha hesap verilebilir kılınmasını hedefliyoruz.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak iktidarda bulunduğumuz 16 yıl boyunca Türkiye’de aktif bir sivil toplumun gelişmesine özel önem verdik.

Sivil Toplum Kuruluşlarına (STK) yönelik önemli idari ve yasal düzenlemeler yaparak, örgütlenme hak ve özgürlüğüne daha fazla imkân sağlayan bir ortam oluşturduk.

Dernek ve vakıfları ilgilendiren mevzuatı iyileştirerek, kamu kesimi ile STK’lar arasındaki işbirliğinin gelişmesine ve etkinliğinin artırılmasına yönelik adımlar attık.

Önemli reformların hazırlanması aşamasında, sivil toplum aktörleri ile istişarelerde bulunduk.

AB-Türkiye Sivil Toplum Diyaloğu Programlarını başlattık; sivil toplumun gelişmesine ve sivil toplum kuruluşlarının yerel düzeyde daha fazla tanınmasına katkıda bulunduk.

STK'ların toplumsal hayatımızda daha fazla yer alabilmesini teminen kamunun düzenleyici ve genel kaideleri içeren tarafsız destekleyici rolünü güçlendirdik.

STK'lara; kamu yararı ve vergi muafiyeti çerçevesinde, vergisel ayrıcalıklar tanıdık ve kamu kaynağı aktarılmasını sağladık.

Kamu-STK işbirliklerinin kurulmasının önünü açtık. Bu kapsamda, Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı, Sosyal Destek Programı (SODES), Kalkınma Ajansları ve çeşitli Bakanlıklarımızca yürütülen hibe programlarıyla STK'lara kaynak kullandırmakta ve ortak projeler gerçekleştirilmesini sağlamaktayız.

2018 yılı itibarıyla ülkemizde dernek sayısı 76.447'den 113.073'e ulaşmıştır.

b. Neler Yapacağız

2023'e uzanan önümüzdeki süreçte daha katılımcı bir toplumsal yapının tesisi için çerçeve bir mevzuat hazırlayacağız. Bütüncül ve demokratik bir yaklaşımla; sivil toplum kurumlarının hukuki statüleri, kurumsal yapıları, faaliyetleri, kamu kurumları ile ilişkileri, mali kaynakları gibi alanları düzenleyeceğiz. Yapılan düzenlemeler sivil alanı daraltıcı nitelikte olmayacak, sivil toplum kuruluşlarımızın daha şeffaf bir şekilde amaçlarını gerçekleştirmelerine imkân sağlayacaktır.

Çağdaş dünya ile bütünleşmiş güçlü bir sivil toplum oluşumuna katkıda bulunmak ve sivil topluma daha etkin hizmet sunmak amacıyla; kamudaki mevcut kurumsal yapılar güçlendirilecek, personel kapasitesi nitelik ve nicelik olarak artırılacaktır.

STK'lar topluma hizmet alanında daha fazla rol oynayacaktır. Bu kapsamda ayrıca, STK'ların ve kamunun karşılıklı rollerinin daha iyi anlaşılması için eğitim seminerleri ile STK'ların uluslararası değişim programları gerçekleştirmesini sağlayacağız.

Bürokrasiyi azaltacağız. Derneklerin tüm iş derneklerin tüm iş ve işlemlerini elektronik ortamda yapabilmelerine olanak sağlayacağız.

Şeffaf ve hesap verebilir kurumsal bir yapı oluşturmak üzere STK'lara yönelik kapasite geliştirici faaliyetlere ağırlık vereceğiz.

Derneklere yönelik 2023 vizyonu doğrultusunda sivil toplumun geliştirilmesi amacıyla mali destek programlarını genişleterek, etkin bir şekilde uygulanmasına devam edeceğiz.

Özel politika gerektiren gruplara ait derneklerin gelişme imkânlarını artıracaktır. Güvenlik korucuları ile şehit ve gazi yakınları derneklerinin kapasitelerinin geliştirilmesi; engelliler, ailenin korunması, kadına ve çocuğa şiddet, gençler ve toplumun özel ilgiye muhtaç kesimlerine yönelik faaliyet gösteren STK'ların projelerinin desteklenmesi yönündeki çalışmalara ağırlık vereceğiz.

Şeffaflık

Şeffaflığı, demokratik bir ortamda yönetimlerin hesap verme sorumluluğu açısından vazgeçilmez bir esas olarak görüyoruz. Şeffaflık, kamu kaynak, imkân ve uygulamalarının kişisel menfaatler için kullanılmaması ve haksız rekabetin önlenmesi bakımından da önemli bir işleve sahiptir. Yönetimde kalitenin geliştirilmesinde şeffaflık temel bir belirleyicidir.

Adalet ve Kalkınma Partisi olarak, devletin gerçek ve tek sahibi olarak gördüğümüz vatandaşlarımız adına yürüttüğümüz tüm işlerin şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir bir biçimde gerçekleşmesi temel şiarımızdır.

Vatandaşlarımızın ihtiyaç ve taleplerine dayalı; başarılı, şeffaf bir yönetimin esasının adalet temelli olduğunu biliyoruz. Kamu yönetimindeki politika ve uygulamalarımızda yolsuzlukla mücadeledeki kararlılığımız bu temele dayanmaktadır.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak son 16 yılda kamu yönetiminin şeffaflığı için büyük adımlar attık.

Saydamlığın Artırılması ve Yolsuzlukla Mücadelenin Güçlendirilmesi Stratejisini uygulamaya koyduk.

Yerel yönetimlerin kurumsal kapasitelerinin artırılması, katılım ve şeffaflığın sağlanarak yerinden yönetim ve demokrasinin güçlendirilmesi amacıyla Belediye, Büyükşehir Belediyesi, İl Özel İdaresi ve Mahalli İdare Birlikleri Kanunlarını düzenledik.

Bilgi Edinme Hakkı Kanunuyla vatandaşlarımızın kanunda belirtilen istisnalar dışındaki ihtiyaç duydukları her türlü bilgi ve belgeye ulaşmalarının önünü açtık.

TBMM Dilekçe Komisyonu, BİMER ve CİMER gibi kurum ve uygulamalarla 24 saat boyunca vatandaşları muhatap alan bir devlet ve hesap veren bürokrasi oluşturduk.

Kamu Denetçiliği Kurumu aracılığıyla vatandaşımıza hesap sorma hakkı sağlamış olduk.

Kamu Görevlileri için etik kuralların ve standartların belirlenmesi ve bu ilkelere aykırı davranan üst düzey kamu görevlilerine ilişkin şikâyetlerin incelenmesi için Kamu Görevlileri Etik Kurulunu oluşturduk.

Şeffaflığı hesap verebilirlik temelinde artıracak yasal ve kurumsal altyapıyı güçlendirdik.

Güvenilir ve periyodik mali verilerin üretilmesini sağlayarak mali saydamlığı güçlendirdik.

Her bir harcamanın yapıldığı kamu birimlerine sorumluluk vererek harcamaların denetimlerini etkinleştirdik.

Sayıştay Kanununu yenileyerek, kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışmasını teminen, denetimin kapsamını genişlettik. Kamuda hesap verme sorumluluğunu artırdık.

Finansal piyasalarda güven, istikrar ve şeffaflığın sağlanmasını, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını ve tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunmasını sağlamak amacıyla Bankacılık Kanununu çıkardık.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunuyla yapılan düzenleme ile yatırımcıların ihtiyaç ve beklentilerini dikkate alan; açık, anlaşılır ve şeffaf bir doğrudan yatırım mevzuatı oluşturduk.

Basın Kanununu yürürlüğe koyarak, düşüncelerin ve haberin en yaygın ve hızlı bir şekilde dolaşımını ve kamuoyunun bilgilendirilmesini sağladık.

Adalet ve Kalkınma Partisi olarak kurulduğumuz günden bugüne şiar edindiğimiz 3Y'den biri olan yolsuzlukla mücadele etmeyi sürdürdük. Bu mücadelenin hesap verilebilir bir bütçeden başladığını söyledik. Hem bütçeyi büyüttük hem de yaptığımız bütçenin ve kullandığımız kaynakların hesabını halkımıza verdik.

Bu konuda şeffaflığı Partimizden başlatarak, bütün gelirlerimizi ve giderlerimizi örnek olacak bir şekilde vatandaşlarımızla paylaştık.

Yolsuzlukla daha etkin mücadele için şahsa verilen cezai düzenlemeler, ilk olarak iktidarlarımız döneminde yapıldı. Özel hukuk tüzel

kişilerine de idari para cezası verilmesine imkân sağlayan Kabahatler Kanununu yürürlüğe koyduk.

Türk Ceza Kanununda Türk veya yabancı kamu görevlileri tarafından işlenebilen rüşvet, irtikâp, zimmet ve suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama gibi yolsuzluk suçlarına ilişkin düzenleme yaptık.

Yolsuzlukla mücadelede etkin bir sistem kurulabilmesi için Ceza Muhakemesi Kanununda yaptığımız değişiklikle yeni tedbir ve düzenlemeler getirdik.

Suçla mücadelede uluslararası gelişmelere uyumun sağlanması, mali sektörle işbirliğinin güçlendirilmesi ve güçlü bir veri sistemi kurulmasına yönelik düzenleme ve uygulamaları hayata geçirdik.

BM Rüşveti Suç Sayma Anlaşmasını,

Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Medeni Hukuk Sözleşmesini,

OECD Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesini,

Birleşmiş Milletler Sınır Aşan Örgütlü Suçlarla Mücadele Sözleşmesini,

Avrupa Konseyinin Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Aklanması, Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve Bunlara El Konulması Sözleşmesini,

Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesini,

Hukuki ve Ticari Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Hakkında Sözleşmeyi,

BM Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesini imzaladık.

Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve Kaçakçılıkla Mücadele Kanununu çıkardık.

Suç gelirlerinin aklanmasının önlenmesine ilişkin çalışmalar yaptık.

Akaryakıt kaçakçılığı ile mücadele kapsamında yürürlüğe konulan "ulusal marker" uygulamasını başlattık.

Ayrıca, ülkemiz, yolsuzlukla mücadele alanında faaliyet gösteren Avrupa Konseyinin Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubuna (GRECO) üye olmuştur.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde katılımcı demokrasimizi, şeffaflığı artan ve daha hesap verebilir bir yönetim anlayışıyla güçlendirecek; her türlü yolsuzlukla mücadelemizi kararlılıkla sürdüreceğiz.

AK Parti olarak geçtiğimiz dönemde olduğu gibi, yeni yönetim modelinde de kamu yönetiminde şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir olmayı taahhüt ediyoruz. Bu kapsamda; hukuki ve kurumsal düzenlemelerin katılımcılığı ve şeffaflığı artıracak mekanizmalar aracılığıyla yapılmasını sağlayacağız. Hazırlık aşamasında olduğu kadar, uygulama ve uygulama sonrası etkilerin sistematik bir şekilde ölçülmesi ve paylaşılması önümüzdeki dönemin önemli gündem maddelerinden birini oluşturacaktır.

Yolsuzlukla mücadelede bütüncül bir yaklaşımla, hükümet-vatandaş-sivil toplum ve medya diyalogunun sağlıklı bir biçimde gerçekleşmesini sağlayacağız.

Güven Veren Adalet

AK Parti olarak kurulduğumuz günden bugüne partimize adını verdiğimiz “adalet” kavramını her şeyin üzerinde tuttuk. Partimiz hukukun üstünlüğüne dayalı yönetim anlayışının teminatı olmaya devam edecektir.

Ülkemizde adaletin, hukukun üstünlüğüne dayalı, herkesin güven duyduğu, her türlü güç odağından bağımsız, tarafsız, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına hızlı cevap verebilen bir yapıda olmasını her daim tesis etmeyi kendimize vazife biliyoruz.

Mülkün ve meşruiyetin temeli olan adaleti aynı zamanda demokratik hukuk devletinin esası olarak görüyoruz.

Toplum ve devlet düzenini hukuk ve adalet ekseninde korumak ve geliştirmek temel hassasiyetimizdir.

Demokrasinin hukuk yoluyla varlık kazandığı demokratik hukuk devletinde; hukukun evrensel ilkelerine saygı, hak arama yollarının açık tutulması, kanun önünde eşitlik, bireysel hak ve özgürlüklerin korunması, devletin hukuka bağlılığının sağlanması temel önceliklerimizdir. Bu hedeflerin hayata geçirilmesi anayasa, yasalar ve bağımsız bir yargı ile mümkündür.

İktidarımızda adaleti sadece duruşma salonlarında değil, insanımızın alın teri kurmadan hakkını alabildiği, kamu hizmetlerinden eşit yararlanabildiği toplumsal bir değer olarak gördük.

Hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti idealini, sadece haklar ve özgürlüklerin değil, aynı zamanda sürdürülebilir bir kalkınma ve refah anlayışının gereği olarak tasavvur ediyoruz.

Temel hakların kullanımını garanti altına alan ve iyi işleyen bir adalet sisteminin öngörülebilirliği artırarak belirsizliği azaltacağına; üretim ve yatırım kararlarının daha sağlıklı ve nitelikli şekilde alınmasını sağlayarak kalkınma sürecimizi hızlandıran bir çerçeve sunacağına inancımız tamdır.

Bu anlayışla başta yasal düzenlemeler olmak üzere ülkemizde adalet hizmetlerini geliştirmek, adaletin sosyal hedefini gerçekleştirmek ve bunu ekonomik alana da yansıtarak vatandaşlarımızla devlet arasındaki güven bağıni pekiştirmek temel önceliğimiz olmaya devam edecektir.

a. Neler Yaptık

16 Nisan 2017’de milletimizin mührünü vurduğu Anayasa reformuyla güçlü Türkiye için cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini getirdik.

Hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi için gerçekleştirdiğimiz reformlarla, Anayasada düzenlenen hak ve özgürlükleri somut olarak kullanılabilir ve yararlanılabilir hale getirdik.

Her türlü ayrımcılığı reddettik. Ayrımcılık ve nefret suçlarını ilk kez Türk Ceza Kanununda düzenledik.

Mahkemelerin bağımsız olması yanında tarafsız da olması ilkesini Anayasal hüküm haline getirdik.

Anayasa değişikliği ile Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin HSK’ya üye seçmesini sağlayarak milli iradenin yargı yönetimine yansımalarının yolunu açtık.

Anayasa değişikliği ile disiplin mahkemeleri dışındaki bütün askeri mahkemeleri kaldırdık ve böylece çok uzun yıllardır tartışılan yargı ikiliği meselesini çözüme kavuşturduk.

Devlet güvenlik mahkemeleri ve özel yetkili mahkemeleri kaldırdık.

Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru hakkı getirerek temel hak ve hürriyetlerin korunmasında uluslararası standartları iç hukukumuzla taşıdık.

Vatandaşlarımızın kişisel verilerinin daha etkin korunması için kişisel verilerin korunmasını anayasal güvenceye bağladık.

Başta Türk Ceza Kanunu olmak üzere temel kanunların tümünü yeniledik.

Birlikte yaşama kültürünü güçlendirmek için yasakları kaldırarak özgürlükleri genişlettik. 12 Eylül ve 28 Şubat darbelerinin failleri bağımsız ve tarafsız mahkemelerce yargılanarak adalet önünde hesap verdiler. YAŞ ve HSK'nın ihraç kararları ile kamu görevlilerine uygulanan uyarma ve kınama cezalarını yargısal denetime açtık.

Olağanüstü hal döneminde hak arama yollarını açık ve işler tuttuk. Tamamen bağımsız olan Olağanüstü Hal işlemleri inceleme Komisyonunu kurduk.

Hukukta arabuluculuk, cezada uzlaşmayla uyumsuzluklarının mahkemeye taşınmadan çözülmesini sağladık.

Toplum sorun çözme kapasitesini artırdık. İş uyumsuzluklarında arabuluculuk uygulamasıyla işçilerimizin işçilerimizin haklarına daha kısa sürede kavuşmasının önünü açtık.

Cezai uyumsuzlukların uzlaşma yoluyla çözülmesini sağladık.

Bilirkişilik reformunu gerçekleştirdik ve bilirkişilerin konunun ehli, uzmanı ve akredite olmuş kişiler arasından seçilmesi esasını getirdik.

Soyut ve dayanaksız ya da konusu suç oluşturmayan şikâyetlerle vatandaşlarımızın lekelenmeme hakkının zedelenmemesi için soruşturma öncesi ön değerlendirme süreci getirdik.

Yasal değişikliklerle iş ortamının kolaylaştırılması için reformlar yaptık.

Adalete erişimi güçlendirdik. Hukuki yardım ihtiyacı olan herkese talebi halinde avukat tayin edilmesini ve maddi durumu elverişli olmayanların dava masraflarından muaf tutulmasını sağladık.

Hukuk davalarında da maddi durumu yeterli olmayan vatandaşlarımıza adli yardım için ayırdığımız bütçeyi her yıl düzenli olarak artırdık ve bundan daha kolay yararlanmalarını temin ettik.

İcra-iflas işlemlerini kolaylaştırdık.

İcra-iflas dairelerinin modernleşmesini sağladık ve icra-iflas işlemlerinden kaynaklanan mağduriyetlere son verdik.

İcra dairelerine yapılacak ödemelerin tamamen banka eliyle yapılmasını sağlayarak muhtemel usulsüzlüklerin önüne geçtik.

Haczedilen malların değerinin altında satılmaması ve bu suretle borçlu ve alacaklının haklarının korunması için, ihalelere elektronik teklif verme imkânı getirdik.

Adliyelerde sabıka kaydı kuyruklarını ortadan kaldırdık. Sabıka kaydı karşılığında alınan ücrete son verdik.

Yargı süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik beşeri ve teknik alt-yapıyı güçlendirdik.

Mahkeme sayılarını artırdık.

İstinaf mahkemelerini kurarak çift dereceli yargılamadan üç dereceli yargılamaya geçtik.

Yargı mensubu ve yardımcı personel sayılarını son on altı yılda iki katın üzerinde artırdık.

Hâkim ve savcıların yetiştirilmesi için Türkiye Adalet Akademisini kurduk.

Adalet personelimizin eğitimi için de ilk defa personel eğitim merkezlerini kurarak daha verimli ve kaliteli eğitim almalarını sağladık.

2002 yılından bugüne kadar toplam 241 adalet hizmet binasının inşaatını tamamladık.

Yargı hizmetlerini artık tamamen bilişim sistemi üzerinden sunuyoruz.

UYAP sayesinde vatandaşlarımız ve avukatlara adliyeye gitmeden e-imza ile sistem üzerinden dava açabilmeleri imkânını getirdik.

Vatandaşlarımız, haklarındaki adli işlemlerden SMS Bilgi Sistemi sayesinde anında haberdar oluyorlar.

Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemini (SEGBİS) kurduk. Böylece; vatandaşlarımızın birçok davada ifade vermek için uzaktaki mahkemeye gitmesine gerek kalmadı.

Adli tıp hizmetlerini ülke geneline yaygınlaştırdık. 2002 yılında 6 olan grup başkanlığı sayısını 9'a, 18 olan şube müdürlüğü sayısını 71'e çıkarttık. 81 ilimizin tamamında adli tıp hizmetlerinin sunulmasını sağladık.

Uluslararası standartları karşılamayan 298 cezaevini kapattık. Yaptığımız reformlarla uluslararası standartlara ve insan hakları alanındaki gelişmelere uygun, toplumsal ihtiyaçlara cevap verebilen bir ceza infaz sistemi oluşturduk.

Çocuklarımızın hukuk bilincine sahip olarak yetişmeleri için Hukuk ve Adalet dersini ilköğretim 6., 7. ve 8. sınıflarda okutulmasını sağladık.

Uluslararası alanda hukukî ve cezaî adli işbirliğinin daha etkili, sağlıklı ve süratli yürütülmesi amacıyla Adalet Bakanlığı yurtdışı teşkilatını kurduk.

b. Neler Yapacağız

Demokratik bir ülke olarak Türkiye, hukuk düzeniyle kendi yurttaşlarının özgürlüklerini korumaya, uluslararası topluma güven vermeye, yerli ve yabancı yatırımcılar için güvenli bir liman olmaya devam edecektir.

Önümüzdeki dönemde, temel önceliklerimizden biri yargının bağımsız ve tarafsızlığının sürdürülmesi, adalet sistemimizin köklü düzenlemelerle ileri standartlarda hizmet vermesini sağlamak olacaktır.

Bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da AK Parti iktidarlarında hukukun üstünlüğü ilkesi esas alınarak hareket edilecektir.

Herkesin hak ve hukukunu koruyacağız. Hak ve özgürlüklerin en geniş çerçevede kullanılmasını sağlamak temel önceliğimiz olmaya devam edecektir.

Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığına, insan hak ve özgürlüklerine saygı; ehliyet ve liyakate bağlılık; hesap verebilirlik ve saydamlık; hizmette mükemmellik; vatandaşın beklentilerine duyarlılık ve yeniliğe açıklık adalet hizmetlerinin geliştirilmesinde rehber ilkelerimiz olacaktır.

Yargı sistemini daha şeffaf, hesap verebilir ve etkin çalıştırabilmek için reform sürecini diri tutmaya devam edeceğiz. Önümüzdeki dönemde, 2023 vizyonumuza uygun olarak, yargı reformu stratejimizi güncelleyeceğiz.

Toplumun hukuk bilincinin ve toplumda hukuka saygının artırılması için koruyucu hukuk uygulamalarını geliştireceğiz. Ülkemizde uygulaması çok yeni olan hukuki himaye sigortasının geliştirilmesini sağlayacağız.

Adalet hizmetlerinin kalitesinin sürekli geliştirilmesini sağlayacağız. Milletın sesine kulak vereceğiz. Memnuniyet anketleriyle hedef ve performansımızı sürekli gözden geçireceğiz.

Adalet hizmetlerinin; hukukun üstünlüğü, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile insan hakları temelinde adil, hızlı ve etkili sunumu için emek vermeyi sürdüreceğiz.

Vatandaşlarımızın adalete erişiminin güçlendirilmesi amacıyla sistemin ve yargısal süreçlerin kolaylaştırılması ve sadeleştirilmesine devam edeceğiz.

Yargıda zaman yönetimiyle makul sürede yargılama hakkını güçlendireceğiz. Adaletin zamanında tecellisi için dava ve suç türlerinde belirlediğimiz hedef süreleri hayata geçireceğiz.

Adli iş süreçlerinin kısaltılması amacıyla adliyeler ve diğer kamu kurumları arasındaki bilişim entegrasyonunu yaygınlaştıracacağız.

Adaletin daha hızlı ve etkin tecellisi için ihtisas mahkemelerini yaygınlaştıracacağız. İstinaf yargısını yaygınlaştıracak, yeni bölgelerde yeni istinaf mahkemeleri kuracağız. Diyarbakır, Kayseri, Konya, Sakarya, Trabzon ve Van İstinaf Mahkemelerini faaliyete geçireceğiz.

Vatandaş dostu bir anlayışla adliyeleri yenilemeye devam edeceğiz. Adliyeler bünyesinde Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlükleri kuracak, çocuklar ile mağdurlar için oluşturulan "Adli Görüşme Odaları" nı tüm adliyelere yaygınlaştıracacağız.

Bazı adliyelerde bulunan ön bürolar ve danışma masalarını vatandaş memnuniyetini esas alarak diğer adliyelere de taşıyacağız.

Modernizasyonunu sağladığımız ceza infaz sistemini daha da iyileştirmeye yönelik çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Mağdur odaklı bir adalet anlayışına geçiyoruz. Mağdur haklarını müstakil bir kanuni düzenleme ile güvenceye kavuşturacak ve bu konuda kurumsal yapılanma oluşturacağız.

Çocuk adaleti sistemini çocuğun yüksek yararı perspektifiyle güçlendirmeye devam edeceğiz. Çocuk teslimi ve çocukla kişisel ilişki işlemleri, icra yoluyla yapılmaktan çıkarılarak çocuğun bir eşya gibi alınıp verilmesi uygulamasına son vereceğiz.

Çocuklara karşı işlenen cinsel suçların yaptırımlarını ağırlaştıracacağız.

Toplumsal düzeni bozan filler başta olmak üzere bazı suç ve kabahatlerin cezalarını artırarak caydırıcılığı sağlayacağız.

Hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuk ve ceza alanında uzlaştırmayı daha da yaygınlaştıracacağız. Tahkim ve arabuluculuk alanında kurumsal ve teknik altyapımızı geliştireceğiz.

Sürekli eğitim perspektifiyle adli personelin yetkinliğini artıracacağız. Meslek öncesi ve meslek içi eğitimlerle, yargı mensupları ve yardımcı personelin mesleki bilgi ve yeterliliğini üst seviyede tutacağız.

Hukuk eğitimi reformunu hayata geçireceğiz. Hukuk eğitimi bir bütün olarak gözden geçirilecek, hukuk fakülteleri müfredatı çağın gerekliliklerine uygun olarak güncellenecektir. Bu kapsamda; hava ve uzay hukuku, siber güvenlik, adli genetik hukuku ve deniz hukuku gibi özelliği alanlarda nitelikli hukukçuların yetiştirilmesini sağlayacağız.

Avukatlık mesleğini güçlendireceğiz.

Noterlik reformunu hayata geçireceğiz.

Şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da suç ve suçlulukla mücadelede uluslararası yükümlülüklerimizi yerine getireceğiz ve diğer ülkelerin bu yükümlülüklerini yerine getirmeleri için proaktif bir anlayışla çalışacağız.

Güven içinde Yaşama

Güvenlik bizim için sadece asayişin sağlanması değil, vatandaşımızın ruhen ve bedenen kendisini güvende hissedeceği sağlıklı bir toplumsal ortamın oluşturulması anlamına gelmektedir.

İnsanı merkez kabul eden siyaset anlayışımızın gereği özgürlük ve güvenlik dengesinin toplumsal hayatın her alanında birbirlerini bütüneleyecek şekilde tesis edilmesi temel amacımızdır.

Bu yaklaşımla güvenlik hizmetlerini, güçlü bir demokrasi hedefine ulaşmak amacıyla temel hak ve özgürlüklerin garanti altına alınabilmesi ve eksiksiz bir biçimde kullanılabilmesi için ihtiyaç duyulan temel kamu hizmeti olarak tanımlamaktayız.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız süresince icraatlarımızda güvenliği; özgürlüklerin güven içinde yaşanmasının, milletin demokratik iradesinin ve kamu düzeninin korunmasının bir imkânı olarak gördük.

Güvenlik anlayışında önemli bir paradigma değişikliği anlamına gelen bu yaklaşımla halkımızın huzur içerisinde yaşaması ve refahının tesis edilmesi birinci önceliğimiz olmuştur. Kolluk birimlerimiz arasındaki uyumu ve politikaları aşığıdaki usullerle geliştirdik.

Entegrasyon ve koordinasyonu güçlendirdik.

Ortak konularda politika belgeleri oluşturduk.

Hizmet kalitesini ve verimliliği artırdık.

Teknoloji kullanımını ve teknik kapasiteyi yükselttik.

Kolluk faaliyetlerini ölçme ve değerlendirme sistemi kurduk.

Asayiş olaylarında daha etkin ve sonuç alıcı güvenlik politikalarını hayata geçirerek, hem ülkemizin güvenliğini en üst düzeyde tesis etmenin, hem de toplumsal barışı ve huzuru geliştirmenin gayreti içinde olduk. Bu kapsamda;

Toplum Destekli Polislik uygulamasını hayata geçirerek, polisimizin vatandaşlarımızla daha yakın ilişki içinde olmasını, polise duyulan güvenin artmasını, polis-halk yardımlaşmasını sağladık.

Mevzuatımızı bu yaklaşıma göre gözden geçirdik. Güvenlik kurumlarını buna göre yeniden yapılandırdık.

Emniyet ve asayiş ile suç ve suçlulukla mücadelede etkinliği artırmak amacıyla, Mobil Plaka Tanıma Sistemleri (MPTS) tesis ettik. Bu yolla aranan araçların yakalanmasını sağlıyor, caydırıcılık artırarak suçların işlenmesini önüyoruz.

Suçları işlenmeden önce önleyebilmek amacıyla önleyici kolluk hizmetlerine büyük önem ve öncelik verdik.

Kolluk birimleriyle birlikte tüm kurumların, üniversitelerin, Sivil toplum örgütlerinin işbirliği içinde koordineli çalışmasını sağladık.

Özel birlik sayısını artırdık ve bu birimlerin yeteneğini; tedarik edilen modern araç, cihaz ve yazılımlar ile verilen eğitimlerle yükselttik.

Geçmişte "faili meçhul" konusunda suçlanan ülkelerden biri olan Türkiye'yi, olay yerinde faaliyet gösteren kriminal birimlerinin kapasitesinin artırılması, adli kolluk birimlerinin eğitim seviyesinin yükseltilmesi, kolluk birimlerine ortak sorgu imkânı kazandırılarak birlikte çalışma imkânı kazandırılması suretiyle iktidarımız döneminde eleştirilen değil, övülen bir sicile kavuşturduk.

AK Parti hükümetleri olarak, ulusal güvenliğimizi ve kamu düzenini tehdit eden unsurlarla mücadele ettik, etmeye de devam ediyoruz. Bu kapsamda;

Tüm terör unsurlarına karşı her alanda millî seferberlik ruhuyla mücadele etmekteyiz. Bugün terör örgütü unsurlarını buldukları her yerde harekete geçmeleri beklenmeksizin etkisiz hale getirmekteyiz.

Dünyanın güçlü ülkelerinin biriyle bile mücadele etmekte zorlandığı en tehlikeli terör örgütleriyle aynı dönemde ve tek başına muazzam bir mücadele örneği sergilemekteyiz ve mücadeleye devam edeceğiz.

Güvenlik güçlerimizin Aralık 2015-Mayıs 2016 sürecindeki etkili ve koordineli mücadelesi sonucu PKK/KCK terör örgütünün bazı şehir merkezlerindeki eylemlerini akamete uğrattık. Şehirlerde ve kırsalda güvenlik kuvvetlerimizle teröristleri hareket edemez hale getirdik. Sınırlarımızın içinde ve dışında teröristlerin tüm barınma alanlarını imha ettik. Terörle mücadele anlayışımızı kaynağında yok etme stratejisine dönüştürdük.

Aynı dönemden başlayarak sınırlarımızı tehdit etme, ülke içinde istikrarsızlık oluşturma ve uluslararası kamuoyu nezdinde Türkiye'nin güvenli bir ülke olmadığı algısını oluşturmaya çalışan DEAŞ terör örgütünü de büyük bir hezimetle uğrattık.

17/25 Aralık yargı darbesi teşebbüsünde hedeflerine ulaşamayan ve 15 Temmuz 2016 tarihinde hain darbe girişiminde bulunan FETÖ'yü de Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere devlet büyüklerimizin siyasi liderliği, aziz milletimiz ve ülkesine sadık güvenlik güçlerimizin direnişiyle yenilgiye uğrattık. Örgütle yapılan mücadele yurtiçinde ve yurtdışında önemli bir aşamaya geldi.

FETÖ'nün suç işleyen unsurlarının Türk adaletine teslimine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Devlet içindeki yapılarının önemli bir kısmını temizledik, kalan unsurlarına ilişkin tasfiye çalışmalarını sürdürmekteyiz.

DEAŞ'ın sınırlarımızda oluşturduğu tehdidin bertaraf edilmesi ve PYD/YPG terör örgütünün Fırat Nehrinin batısına geçmesini önlemek amacıyla gerçekleştirdiğimiz Fırat Kalkanı Harekâtı ile DEAŞ terör örgütü sınırlarımızdan arındırdık ve PYD/YPG terör örgütünün Suriye'nin kuzeyinde oluşturmak istediği terör koridorunun önüne geçtik.

20 Ocak 2018 tarihinde Suriye'de faaliyette olan PKK-PYD/YPG ve DEAŞ terör örgütlerine karşı başlattığımız Zeytinalı Harekâtını başarı ile sonuçlandırdık ve Afrin bölgesini terör örgütlerinden temizledik.

2017 yılında PKK-KCK terör örgütüne yönelik 56.925, DEAŞ terör örgütüne yönelik 1.391, FETÖ terör örgütüne yönelik 28.181, yasa dışı sol terör örgütlere yönelik 365 olmak üzere toplam 86.862 operasyon gerçekleştirdik.

Terörle aktif mücadele eden birliklerin tamamında profesyonel personel istihdam ettik. Ayrıca ihtiyaç duyulan bölgelerde ilave profesyonel birlik ve komutanlıklar tesis ettik.

Güvenlik güçlerimize terörle mücadelelerinde yüksek teknoloji imkân ve kabiliyetler kazandırdık, yerli ve milli imkânlarla üretilen İHA ve SİHA'larla terör örgütlerinin hareket ve etki kapasitesini minimum düzeye indirdik.

Terör ve terörün finansmanı ile mücadele etmek üzere Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunu çıkardık.

Aldığımız tedbirler ve kararlı mücadelemiz sonucunda örgüte katılımda 2017 yılında, 2016 yılına göre yüzde 79 azalma olmuş ve son 30 yılın en alt düzeyine inmiştir. 2017 ve 2018 yılında terör örgütünün yöneticileri en büyük kayıplarını vermiştir.

Aynı dönemde, DHKP-C ve aşırı sol terör örgütleri tarihlerinin en büyük kayıplarına maruz kalmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde uyuşturucuyla daha etkin mücadele ettik. Bu amaçla Narkotik Daire Başkanlığını kurduk. Özellikle okul çevrelerinde çocuklarımızın uyuşturucu ile zehirlenmesini önlemek amacıyla NARKOTİM'ler oluşturduk.

Bölücü terör örgütünün ve uyuşturucu kaçakçılarının finansal kaynaklarına darbe vurduk. Örgütün yoğunlukla bulunduğu yasa dışı ekim alanlarına planlı operasyonlar gerçekleştirdik.

Terör örgütlerinin diğer bir finansal kaynağı olan kaçakçılık ve örgütlü suçlarla daha etkin mücadele ettik. Kolluk güçlerinin teknik ve eğitim kapasitesini artırdık. Suç gelirlerinin belirlenmesine yönelik çalışmalar yürüttük.

Düzensiz göç ve göçmen kaçakçılığı ile daha aktif mücadele etmek amacıyla kurumsal yapımızı güçlendirdik.

Güvenlik asayişin tesisi için en güncel teknolojilerden faydalanarak teknik ve fiziki altyapımızı sürekli geliştirdik. Bu kapsamda;

Jandarma Genel Komutanlığımızca kurulan ve işletilen, her türlü hava şartında ve deprem vb. felaket durumlarında kesintisiz haberleşme sağlayabilen Jandarma Entegre Muhabere Sistemini (JEMUS) ülkeyimizin büyük bölümünde hayata geçirdik.

81 ilimizi ve turizm bölgelerimiz başta olmak üzere büyük ilçelerimizi suçu önleme ve aydınlatmada büyük katkı sağlayan MOBESE sistemine kavuşturduk.

Suç ve olay aydınlatmada en ileri teknolojik imkânlarla sahip modern kriminal laboratuvarları kurduk.

Adli olayların süratle aydınlatılmasını sağlamak amacıyla Jandarma ve Polisin Parmak izi ve balistik veri tabanlarını entegre ettik ve il seviyesinde sorgulama imkanı yarattık.

Birden fazla olan acil çağrı numaralarının, tek numara (112) altında toplanmasını amaçlayan Acil Çağrı Merkezleri Projesini yaygınlaştırdık.

Güvenlik hizmetlerinde görevli kolluk gücü olarak Polis, Jandarma, Sahil Güvenlik ve Güvenlik Korucusu olmak üzere personel sayımızı toplam 522 bin 211'e çıkardık.

Kamu düzenini ve güvenliğini bozucu nitelikte olayların yol açtığı acil durumlarda koordinasyonun sağlanması amacıyla Güvenlik ve Acil Durumlar Koordinasyon Merkezleri (GAMER)'i 81 ilimizde kurduk.

Doğu ve Güneydoğu'daki 22 ilde KGYS (Kent Güvenliği Yönetim Sistemleri) kurulumunu tamamladık.

Milli Eğitim Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğünce okulların risk analizlerini yaptık ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tespit edilen 1. Derece riskli okullardan 762 adet okul yanında, Valilik imkânlarıyla ilave toplam 1.000 okulu güvenlik kamera sistemleriyle donattık.

Siber suçlarla mücadelede kararlılığımız sürüyor. Bu suçlarla mücadele için eylem planı hazırladık Emniyet Genel Müdürlüğümüz bünyesinde özel bir birim kurduk.

Hükümetimizin yol ve trafik güvenliği konusunda yaptığı çalışmalar neticesinde trafik kazalarında meydana gelen ölümleri son 10 yılda yüzde 30,2 azalttık.

Uyguladığımız politikalar ve gerçekleştirdiğimiz icraatlarla Türkiye'nin güvenlik ve asayiş bakımından, Avrupa'nın suç oranı en düşük ülkeleri arasında yer almasını sağladık. Ülkemiz bugün, suç aydınlatma oranları açısından da Avrupa'nın önde gelen ülkeleri arasındadır.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde güvenlik ve asayiş ortamını bozan, vatandaşlarımızın özgürlüklerini yaşaması açısından baskı ve tehdit oluşturabilecek bütün yapıların üzerine kararlılıkla ve ödün vermeden gitmeye devam edeceğiz.

Tüm dünyada şehirler güvenlik açısından yeni bir durumla karşı karşıyadır. Düzensiz göç, terör, yabancı terörist savaşılar, uyuşturucu, asayiş ve trafik konularında yeni bir anlayış geliştirilmektedir. Biz Türkiye

olarak yeni dönemde tüm dünyada ortaya çıkan bu risklerin önemini görüyoruz. Gelişen Türkiye'nin güvenli ve huzurlu şehirlerini kurmak için Kent Güvenlik Yönetim Sistemini (KGYS) kurduk. KGYS koordinasyonunda asayiş olaylarının azaltılması, aydınlatma oranlarının artırılması ve tüm güvenlik risklerinin ortadan kaldırılması için bütüncül bir anlayışla çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Mahalle ve semt merkezli güvenlik sistemine geçerek tüm sokaklarımızı huzurlu hale getirecek uygulamalarımızı devam ettireceğiz. Bu çerçevede mahalle bekçisi uygulamasını yaygınlaştıracacağız.

Toplumumuzun tüm kesimlerini kucaklayan güvenlik ve asayiş politikalarımızı uygulamaya devam edeceğiz. Özellikle kadın, çocuk, engelli ve yaşlı vatandaşlarımızın güvenlik hizmetlerine erişimini kolaylaştıracacağız.

Önleyici ve koruyucu güvenlik hizmetlerine öncelik verecek ve risk yönetimine geçeceğiz. Suçların işlenmesi önlenmesi kapsamında önleyici kolluk görevlerinde kolluk birimleri, kamu kurumları, üniversiteler, sivil toplum örgütlerinin uyumlu ve işbirliği içerisinde çalışmasını sağlayacağız.

Kolluk teşkilatlarının fonksiyonlarını gözden geçirecek, güvenlik hizmetinin her noktasında halka bütünlük ve vatandaşımızın işini kolaylaştıracak bir anlayışla çalışmaya devam edeceğiz. Vatandaşımıza tamamen yerinde hizmet vermek için kolluk birimlerini en son teknoloji ile donatarak, vatandaşlarımızın kolluk birimlerine erişimi ve ulaşımı sürecindeki mağduriyetini giderecek ve hizmetleri vatandaşlarımızın ayağına getirecek projeleri hayata geçireceğiz. Kolluk teşkilatlarının uzmanlık eğitimlerine ağırlık verilecektir.

Şiddete yönelik propagandaya müsaade etmeyeceğiz. İnternette şiddeti kışkırtan yasa dışı içeriklerin yayılmasını engellemek amacıyla bilgi teknolojileri alanında projeler geliştireceğiz.

Örgütlü suçlar, siber suçlar, narkotik suçlar ve kaçakçılıkla mücadele edeceğiz. Ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliğini güçlendirecek, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da bu suçlarla ilgili kararlı mücadelemizi devam ettireceğiz. Ülkemizin güney ve doğu sınırlarına yakın noktalarda ticareti yasal ürünler için serbest ticari bölgeler oluşturacak, ticareti yasal olmayan ürünler için ise alternatif tedbirler olarak kaçakçılığın önüne geçeceğiz.

Uluslararası ve bölgesel teröre destek veren çevre ve odaklarla, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da kararlılıkla mücadele edeceğiz. Coğrafyamızda hangi nedene dayanırsa dayansın ve kimden gelirse gelsin terörün karşısındaki ilkeli duruşumuzu sürdüreceğiz.

FETÖ, PKK, DEAŞ başta olmak üzere tüm terörist unsurlarla proaktif bir şekilde mücadele yürütülecek ve terörle mücadelede sosyal ve ekonomik politikalara ağırlık vereceğiz.

Bu duruş ve mücadelemizde hukukun üstünlüğünü temel alacak; güvenlik hizmetlerini şeffaflık, katılımcılık ve hesap verebilirliği artıracak mekanizmalarla daha fazla destekleyecek, vatandaşlarımızın güvenlik birimlerine olan güvenini daha da pekiştireceğiz.

Terör örgütlerinin propagandası ile mücadele edebilmek adına devletimizin hizmetlerini kitle iletişim araçları ve diğer yöntemlerle halka daha fazla anlatacak ve yurtdışında kamu diplomasisi faaliyetlerini güçlendireceğiz.

Terörle mücadele eden ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği faaliyetlerinin geliştirilerek devam ettirilmesini sağlayacağız.

Terörizmin finansmanı ile mücadelede koordinasyon ve soruşturma etkinliğini artıracacağız.

Sınır yönetimi alanında mülki idare amirlerinin imkân ve kabiliyetlerini artıracacağız.

Mayınlı arazileri ekonomiye kazandıracacağız. Yaklaşık 180 milyon m²lik alanda yer alan tüm mayın tarlarını ve patlamamış mühimmat ile kirletilmiş alanları, temizliğinin yapılmasını sağlayarak, tarım, hayvancılık, ticaret ve iskâna açarak ekonomiye kazandıracacağız.

Özellikle şehir merkezlerinde kalmış ve kullanım ihtiyacı kalmamış askeri alanların vatandaşın hizmetine sunulmasına yönelik ilgili kurumlara devrini sağlayacağız.

Uyuşturucu ile mücadeleye yönelik güvenlik önlemlerini artıracak, bu alandaki suç örgütlerinin üzerine kararlılıkla gitmeye devam edeceğiz. Bu kapsamda;

Uyuşturucu maddelerin yasadışı imal, ticaret ve kullanımıyla mücadelede personel ve teknik kapasitemizi güçlendireceğiz.

Uyuşturucu ile mücadelede faaliyet gösteren kuruluşlar arasındaki koordinasyonu geliştirecek, çevre ülkelerle ve uluslararası alandaki işbirliğini artıracacağız.

Uyuşturucu ile Mücadele Programı kapsamında sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği kanallarını genişletecek ve uyuşturucu ile mücadele konulu projeleri destekleyeceğiz.

Güvenlik hizmetleri alanındaki personelimizin nitelik ve nicelik bakımından geliştirilmesi ve profesyonelleşmesini sağlayacak her türlü tedbiri almaya devam edeceğiz.

2017 yılında yüzde 59'unu profesyonel hale getirmiş olduğumuz Jandarma Genel Komutanlığı personelinin profesyonellik oranını 2018'de yüzde 65'e, 2023'de ise yüzde 100'e ulaştıracağız.

Korucularımızın etkinlik, moral ve motivasyonunun artırılması için yapılan düzenlemelere bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da devam edeceğiz.

Güvenlik asayişin tesisi için teknik ve fiziki altyapımızı geliştirmeye devam edeceğiz.

Kolluk tarafından adli görevler kapsamında yapılan işlemlerin UYAP'a entegre oluşturulacak bir kolluk portalı üzerinden e-İmza ve/veya biyometrik imza ile vatandaşımızı karakola götürmeden ve kâğıt çıktı kullanmadan, adli kolluk personelinin hatalarını ortadan kaldıracak şekilde yapılmasını sağlayacağız.

Tamamen millî teknolojiler ve çözümler kullanılarak geliştirilen Jandarma Entegre Muhabere ve Bilgi Sistemini (JEMUS) 2023 yılına kadar 81 ilde tamamlamış olacağız.

Denizlerimizdeki gözümüz olacak Sahil Gözetleme Radar Sistemi (SGRS) çalışmalarına devam edeceğiz.

Mobil uygulaması da geliştirilen GAMER'in koordinasyon biriminin kapasite ve kabiliyetlerini artıracaktır.

Okullar ve çevrelerinde meydana gelen olayların önlenmesi amacıyla yürütülen çalışmaların yanında, okul çevrelerine hâkim olacak şekilde kamera sistemi konulmasına devam edeceğiz.

2023 hedefleri doğrultusunda valilik imkânlarıyla riskli okullar kapsamında okul güvenlik kameralarının tamamlanması ve kent güvenlik yönetim sistemine entegrasyonunu sağlayacağız.

Suç ve suçlu ile mücadelede etkinlik sağlanması ve görünürlüğü artırılması amacıyla Huzur Uygulamalarını hızlandırarak, sürdüreceğiz. Kriminal laboratuvarların teknolojik kapasitesinin artırılmasıyla 2016 yılına göre yüzde 50 kısalarak 27 günden 14 güne düşen

suçun aydınlatılma süreleri, teknolojik kapasitenin güçlendirilmesiyle daha da kısaltılacaktır.

Milli Birlik ve kardeşliğimizi pekiştirecek projeleri sürdüreceğiz.

Toplumdaki kardeşlik ruhu ve bilincinin geliştirilmesi, milli ve manevi değerlerimizin paylaşılması ve gelecek nesillere aktarılması, kültürel ve ortak değerlerimizin paylaşılması, kardeşlik bağının güçlendirilmesi suretiyle çocuklarımızın terör örgütlerinin istismarından ve kötü alışkanlıklardan uzak tutulmasını amaçlayan projelerimizi gerçekleştirmeye devam edeceğiz. Bu kapsamda 2018 yılında 35 bin çocuğumuza daha ulaşacağız. Böylece Doğu ve Güney Doğu illerimizden toplam 50 bin çocuğumuza ulaşmış olacağız.

Trafik Güvenliği Uygulama Politika Belgesi kapsamında, trafik güvenliğine yönelik geliştirilen politikaları kararlılıkla uygulayacağız. Trafik güvenlik tedbirleri ile otoyol ortalama hız koridoru gibi uygulamalara daha da ağırlık vererek, kaza oranları en düşük seviyeye çekeceğiz.

İNSAN VE TOPLUM

Kurulduğu günden bugüne, “insanı yaşat ki devlet yaşasın” şiarı çerçevesinde, Partimizin lideri, teşkilatları ve gönüldaşları, tüm düşünce ve uygulamalarında insan için siyaset üretmeyi, insana dokunmayı, insanı en güzel biçimde yaşatmayı hedeflemiştir.

Bu bilinçle, iktidarlarımız döneminde eğitim olgusunu, yalnızca ülkemizin maddi refahını artıracak zaruri bir yatırım alanı olarak değil, aynı zamanda kültürel ve toplumsal varlığımızın ihyasını sağlayacak dinamik ve sürekli bir öğrenme süreci olarak da tanımladık.

Bu anlayışla eğitim ve sağlık kalitesini üst seviyelere taşıyan, dinamik nüfusunu nitelikli işlerle buluşturan, ailenin yapısını koruyarak kadınına, gencine, çocuğuna ve çalışanına hak ettiği yeri, önemi ve desteği veren bir iktidar olmayı sürdüreceğiz.

Çocuklarımızı potansiyel gençler, gençlerimizi de geleceğimizin teminatı olarak görürken, onlara hak ettikleri bedensel, kültürel ve sınırsal ortamı daha kaliteli bir biçimde sağlayarak insanı merkeze alan kalkınma anlayışımızı devam ettireceğiz.

Nitelikli Eğitim ve Öğretim

İleri demokratik bir toplum hedefine ancak eğitim alanında yapacağımız yatırımlarla ulaşmamız mümkündür.

2002 yılından beri eğitim alanında önemli gelişmeler kat ettik. Bu süreçte Türk eğitim sistemi nitelik ve nicelik açısından her aşamada ciddi bir dönüşüm içine girmiştir.

İstikrarlı siyasal iktidarımızın güçlü ve vizyoner bir liderlikle bütünlüştüğü bu süreçte iki temel öncelikle hareket ettik.

İlk olarak, eğitimde geçmiş yıllardan devralınan katı ideolojik, tek tipçi ve anti-demokratik karakteri yok etmeye odaklandık.

İkinci olarak ise, eğitim sistemimizi insani, fiziksel, bilimsel ve teknolojik altyapı açısından geçmişle mukayese edilemeyecek ve çağdaş dünyadaki standartları yakalayacak şekilde geliştirdik.

Eğitimi bütüncül bir yaklaşımla ele alıyor ve çok boyutlu bir zeminde konumlandırıyoruz.

Nihai hedefimiz; tarihsel, toplumsal ve kültürel gerçeğimize dayalı potansiyelimizin tüm boyutlarıyla açığa çıkarılması ve bireyden topluma, yerelden evrensel ve geçmişten geleceğe uzanan bir özgürlük alanının oluşturulmasıdır.

a. Neler Yaptık

Bütün çocuklarımızın; eğitim ve öğretime eşit şartlar altında erişmesi, çağın gerektirdiği bilgi ve beceriyi edinmesi, girişimci ve yenilikçi bir bakış açısı kazanması, özgüven ve sorumluluk sahibi olmaları, sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetiştirilmeleri en temel görevimiz oldu.

Eğitim bütçesine çok yüksek paylar ayırdık. Hükümetlerimiz döneminde, Cumhuriyet tarihi boyunca ilk kez merkezi yönetim bütçesinden en yüksek pay eğitim alanına ayrılmaya başlanmıştır.

Toplam eğitim bütçemizi 2002 yılındaki 9,3 milyar TL'den, 2018 yılında 14'e katlayarak 134,7 milyar TL'ye ulaştırdık.

Eğitimde adalet temel düsturumuz oldu. Zorunlu eğitimi, 3 kademe olmak üzere 12 yıla çıkardık ve müfredatı bu doğrultuda değiştirdik. Değerlerimize sahip çıkan, demokrasi hukuk devleti ve adalet gibi değerlere vurgu yapan yepyeni bir müfredat hazırladık. Müfredat içerisinde ayrıştırıcı ötekileştirici unsurları, açık ve örtük mesajları kaldırdık.

Seçimlik derslerin sayısını artırarak, öğrencilerimize ilgi ve yetenekleri doğrultusunda tercih imkanı tanıdık.

Gençlerimizin İslam dinini doğru kaynaklardan öğrenebilmeleri için "Kur'an-ı Kerim" ve "Siyer" derslerinin de seçmeli ders olarak verilmesini sağladık.

Bütün öğrenciler için serbest kıyafet uygulamasına geçtik.

Öğretim elemanları, öğretmenler ile yükseköğretim ve ortaöğretim öğrencileri için başörtüsü serbestisi getirdik.

Meslek ve imam hatip liselerine uygulanan katsayı adaletsizliğini kaldırdık.

Öğretmen istihdamını artırdık. 15 yılda 586 bin öğretmen ataması yaparak öğretmen sayısını 1 milyona çıkardık.

Son 16 yılda, örgün eğitimin tüm kademelerinde öğrenci sayısı yükselmesine rağmen, ilk ve ortaöğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısını 24'ten 16'ya düşürdük.

Engelli öğretmenlerimizi istihdama kattık. 3 bin 203 engelli kardeşimizin atamalarını gerçekleştirdik.

Sporun ve sporunun her zaman yanında olma düsturuyla, milli sporcularımızı da istihdama dahil ettik. Bu kapsamda 950 milli sporcumuzun öğretmen olarak atamasını gerçekleştirdik. Bu atamalarla, ülke genelindeki norm kadro doluluk oranını yüzde 91'e yükseltmeyi başardık.

Mesleğe yeni başlayan bir öğretmenimiz 2002 yılında maaş ve ek ders ücreti ile birlikte toplam 635 TL gelir elde ederken; 2018 yılında aynı düzeydeki öğretmenimizin gelirini 3.836 TL'ye yükselttik.

Eğitimin her kademesinde okullaşma oranlarını artırdık. 2002-2003 dönemi ile 2017-2018 yılları arasında;

Okul öncesi eğitimde öğrenci sayısı 320 bin'den 1,3 milyona, okullaşma oranı ise yüzde 11,2'den yüzde 50,4'e yükseldi. Okul öncesi eğitim hizmetlerini tamamen ücretsiz hale getirme politikamız bu yükselişte temel itici faktör oldu.

İlköğretimde 10 milyon civarında olan öğrenci sayısı, 10,4 milyona ulaştı ve okullaşma oranı yüzde 96'dan yüzde 99,7'ye yükseldi.

Ortaöğretimde 3 milyon olan öğrenci sayısı 5,5 milyona yükseldi ve okullaşma oranı 80'den yüzde 108,3'e ulaştı.

Yükseköğretimde örgün öğrenci sayısı 1,2 milyondan 3,2 milyona yükseldi ve yükseköğretimde brüt örgün okullaşma oranı yüzde 19'dan yüzde 50'ye ulaşmıştır.

Yükseköğretimde açık öğretime devam eden öğrenciler dahil edildiğinde ise, brüt toplam okullaşma oranı yüzde 29'dan yüzde 103'e yükselmiştir.

Ülkemizde ilk defa Sosyal Bilimler Liselerini kurduk. 2018 yılı itibarıyla ülke genelinde 93 Sosyal Bilimler Lisesi öğrencilerimize hizmet veriyor.

Spor ve sanatla iç içe bireylerin yetiştirilmesi, öğrencilerimizin yetenek ve ilgi alanlarına göre eğitim alabilmeleri için Spor Liselerini kurduk. 2017-2018 eğitim öğretim yılında 70 Spor, 81 Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerimize hizmet sunuyor.

Milli Eğitim Bakanlığımız tarafından yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın ve soydaşlarımızın çocuklarına yönelik açılan okul sayısını 2002-2017 döneminde 23'ten 63'e yükselttik. Bu konuda daha hızlı hareket edebilmek için Türkiye Maarif Vakfını kurduk.

Türkiye Maarif Vakfı 22 ülkede 113 okul açmıştır. Bu okulların 80 tanesi FETÖ/PDY iltisaklı kurumlardan devir alınmış, 33 tanesi ise yeni açılmıştır.

İktidarlarımız döneminde, eğitim altyapısı ve fiziki yapılarda çok önemli eksiklikleri giderdik. 15 yılda toplam 284 bin derslik yaparak derslik sayısını 682 bine çıkardık.

2002-2003 eğitim-öğretim yılında derslik başına düşen öğrenci sayısı 36 iken, bu sayıyı 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 25'e düşürdük.

2002 yılında 18 bin 853 olan okullarımızdaki laboratuvar sayısını, 2017 yılında 39 bin 776'a çıkardık.

Teknolojinin erişilebilirliğini yaygınlaştırmak için öğretmen ve öğrencilerimize 1,4 milyon adet tablet bilgisayar dağıttık.

Tüm okullarımıza internet getirdik, köyde ve kentte eğitim-öğretimi açık bütün okullarda internet ile tanışmayan öğrenci bırakmadık. İnternet erişimi olmayan 14 bin 993 okulun internet erişim altyapısını ADSL ve uydu teknolojileriyle donattık.

15 yılda okullarımızda 6.144 yeni spor salonu yaparak okul spor salonu sayımızı 8.935'e çıkardık.

15 yılda 1.537 yeni pansiyon yaparak pansiyon sayımızı 3.016'ya çıkardık.

Yurt-Kur'un yeni yurt yatırımlarını önemli ölçüde arttırdık ve yatak kapasitesini 2002 yılına kıyasla 3,4 kat artışla 183 bin seviyesinden 629 bin seviyesine ulaştırdık.

İlköğretim öğrencilerinin eğitim öğretim hakkından eşit şekilde yararlanabilmesi için 2002-2003 eğitim öğretim yılında 662 bin öğrenci taşınırken, 2017-2018 eğitim öğretim yılında ortaöğretim ve özel eğitim öğrencilerimizle birlikte 1 milyon 336 bin öğrenci taşınmalı eğitim sisteminden yararlanmasını sağladık.

İktidarımız döneminde ilk defa öğrenci ders kitaplarını ücretsiz vermeye başladık. 15 yılda öğrencilerimize toplam 2,7 milyar adet kitap dağıttık ve bu kitaplar için 4,6 milyar TL ödedik. Her yıl okulun ilk günü öğrencilerin ders kitaplarını sıralarında hazır bulundurduk.

Eğitim öğretime katılımı teşvik etmek için başlattığımız Şartlı Eğitim Yardımı (ŞEY) kapsamında 2003 yılından 2018 yılına kadar ilk ve ortaöğretimdeki çocuklarımızın annelerine 6,2 milyar TL ödeme yaptık.

Özel okulların ulaşılmaz olduğu algısını değiştirdik. 2014 yılında başlattığımız uygulama ile 340 bin öğrencimize kademeye göre yıllık 2 bin 860 TL ile 4 bin 280 TL arasında değişen miktarlarda özel okul desteği sunduk, sunuyoruz.

Öğrencilerimizin eğitim dolayısıyla taraf oldukları sözleşme, taahhütname, kefaletname ve benzeri kağıtlara ilişkin işlemlere harç istisnası getirdik.

25 yaşından küçük olan öğrencilere pasaport harcı istisnası getirdik.

İhtiyaçlı ilk ve ortaöğretim öğrencilerine verdiğimiz eğitim bursu 2002 yılında öğrenci başına 13 TL iken, bunu 2018 yılında 216 TL'ye yükselttik.

İlk ve ortaöğretimde burs alan öğrenci sayısı 2002 yılında yaklaşık 101 bin iken, 2018 yılında ise yaklaşık 261 bine ulaşmıştır.

Engelli çocuklarımızın eğitimine büyük önem verdik. Görme engelli öğrenciler için 2006-2007 eğitim-öğretim yılından itibaren Braille kabartma yazı ile ders kitapları basılmakta ve öğrencilere ücretsiz dağıtımı sağlanmaktadır.

Zihinsel engelli ve işitme engelli öğrenciler için eğitim materyallerini ücretsiz olarak dağıtmaktayız.

Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin okullara erişiminin sağlanması için ücretsiz taşınması uygulamasına 2004-2005 eğitim-öğretim yılından itibaren başladık ve devam ettiriyoruz.

Okullara engelinden dolayı gelemeyen ve taşıma imkânı olmayan öğrencilerimize ise evde ve hastanede eğitim hizmeti sağladık.

Kurduğumuz yeni üniversitelerle tüm gençlerimizin üniversite öğrencisi olma hayalini gerçeğe taşıdık. 2002 yılında 76 üniversite mevcut iken, 2018 yılında üniversite sayımızı 207'ye çıkardık. Üniversitelerde öğretim elemanı sayımız aynı dönemde yüzde 100'ün üzerinde artış göstererek 74 binden yaklaşık 159 bine ulaştırdık.

Yükseköğretimde yaşanan genişlemeye bağlı olarak üniversitelere aktarılan kamu kaynaklarında da ciddi artışlar gerçekleştirdik. 2002 yılında üniversitelere aktarılan toplam ödenek 2,5 milyar TL iken, 2018 yılında 28 milyar TL'ye ulaştırdık.

Üniversite harçlarını kaldırdık.

Üniversitelerimizde öğrencilere sağladığımız eğitim bursu 2002 yılında öğrenci başına 45 TL iken, 2018 yılında bunu 470 TL ye yükselttik.

2003 yılında yaklaşık 452 bin öğrenciye kredi verilirken, 2018 yılında 1,6 milyon öğrenciye burs ve kredi vermektediriz.

Engellilerin yükseköğretime girişte ve eğitim süreçlerinde eğitim almalarını kolaylaştırdık.

Ülkemizin yükseköğretiminin uluslararası görünürlüğüne günden güne artırdık ve ülkemizdeki yabancı uyruklu öğrenci sayısı yükseköğretim tarihimizde ilk defa 125 bini aştı. Böylece ülkemiz yükseköğretim alanında önemli bir cazibe merkezine dönüşme yoluna girmiş oldu.

Akademisyenlerin performanslarını artırmalarını teşvik edebilmek amacıyla Akademik Teşvik Sistemini uygulamaya koyduk ve üretken akademisyenlerimize maddi destek sağladık.

Üniversitelerimizde doktora sonrası araştırmacı çalıştırılabilmesi imkânı sağladık.

Üniversitede üretilen bilgi ve teknolojinin ticarileşebilmesi amacıyla üniversitelerin sermaye şirketi statüsünde teknoloji transfer ofisi kurabilmelerinin yolunu açtık.

Ayrıca organize sanayi bölgelerinde meslek yüksekokulu kurulabilmesini teşvik ettik. Fen ve mühendislik öğrencilerinin eğitimlerinin bir kısmını sanayide almalarını sağladık.

Aynı şekilde, akademisyenlerin yabancı dil seviyelerini geliştirebilmeleri için her yıl doktorasını bitiren 400 akademisyeni yurt dışına göndermeye başladık. Ayrıca, akademisyenler için ilk defa alana özgü yabancı dil sınavı gerçekleştirdik.

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak 10 asıl ve 5 aday araştırma üniversitesi belirledik ve bunlara destek programları başlattık.

Üniversitelerimizde farklı değerler üretilmesi için misyon farklılaşması ve ihtisaslaşma sürecini başlattık. Ayrıca bölgesel gelişmeye katkı sağlamak amacıyla ilk defa ülkemizin stratejik olarak öncelikli bilim alanları belirlenmiş ve bu alanlara özel araştırma görevlisi kadroları tahsis edilmiştir.

Ülkemizin ihtiyaç duyduğu bu alanlarda ayrıca doktoralı insan kaynağının artırılmasına özel bir önem verilerek; her yıl 100 alanda 2 bin doktora öğrenci bursu vermeye başladık.

Üniversite-sanayi ilişkisini ve işbirliğini geliştirmeye yönelik olmak üzere özgün sanayi doktora programlarını başlattık.

Ülkemizin temel bilimler, ziraat, su ürünleri ve orman gibi öncelikli alanlarında başarılı olan üniversite öğrencilerine YÖK-Lisans Bursları vermeye başladık. Temel bilimlerde ulusal ölçekte üstün başarı sınıfı oluşturduk.

b. Neler Yapacağız

Yeni dönemde eğitimin içeriği ve kalitesi ana önceliğimiz olacak. Eğitim-öğretimde ana hedefimiz düşünme, anlama, fark etme, sorun çözme, analiz ve sentez yeteneği ve yetkinliği gelişmiş, bilgi toplumunun gerektirdiği temel bilgi ve becerilerle donanmış; hak ve adalet sorumluluğunu, millî kültür ve değerlerini özümsemiş; insanlığın ve demokrasinin evrensel değerlerini içselleştirmiş; iletişime ve paylaşımına açık; estetik ve sanat becerisi gelişmiş bireylerin yetişmesine imkân ve ortam sağlamaktır.

Bu amaçlara ulaşmada kalite konusu öncelik verdiğimiz alanların başında gelecektir.

Eğitimde Kalite Seferberliğini başlatacağız.

Eğitimde kalite güvence sistemi kurarak, eğitimimizin her kademesi ve bütün okul türleri için yüksek standartlar belirleyeceğiz, ülke çapında okulların tamamını kapsayan “eğitim kalite endeksi” oluşturacağız. Okullar arasındaki kalite farkını asgariye indireceğiz.

Milli Eğitim Bakanlığının kurumsal örgütlenmesini, eğitim sisteminin ulusal düzeyde politika belirleme, koordinasyon ve denetiminden sorumlu olacak ve katılımı artırarak şekilde geliştireceğiz.

Okul türleri ve bölgeler arası başarı farklılıklarını azaltarak eğitimde fırsat eşitliğine bütün boyutlarıyla hayatiyet kazandıracacağız.

Öğrencileri ilgi ve beceri alanlarına göre yönlendirme, etkili öğrenmelerini sağlama ve becerilerini geliştirme ve geleceğe hazırlama hususlarında gerekli rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin etkin bir şekilde verilmesini sağlayacağız.

Öğretmenlerimizin niteliklerini daha da iyileştireceğiz. “Öğretmenlik Meslek Kanunu’nu çıkaracağız.

Öğretmen yetiştiren üniversitemizle işbirliği halinde, öğretmen yetkinlik ve yeterliliklerinin geliştirilmesi çalışmalarına ivme kazandıracacağız.

Öğretmen Akademileri koordinasyonunda başta üniversiteler olmak üzere ilgili kuruluşlarla işbirliği yapılarak, öğretmenlerimize ihtiyaç duydukları nitelikli hizmet içi eğitim vereceğiz.

“Profesyonel Okul Yöneticiliği” uygulamasını başlatacağız.

Eğitim fakültelerini yeniden yapılandıracak ve müfredatını yenileyeceğiz.

Eğitim fakülteleri ile öğretmen adayı yetiştiren diğer yükseköğretim kurumlarının ve formasyon programlarının öğrenci kontenjanlarını; öğretmen ihtiyacı ve projeksiyonlarını dikkate alarak belirleyeceğiz.

Müfredatımız çağın gerekliliklerini yansıtacak şekilde güncellenecektir. Müfredatı düzenli aralıklarla gözden geçirerek; eğitim kalitesi üzerindeki etkisini izleyecek ve nihai hedefimiz olan “bilgiyi katma değere dönüştüren insan niteliğine” ulaşmadaki katkısını ölçeceğiz.

Müfredatın eğitimin her kademesinde bilgi yüklemekten ziyade; öğrenciyi hayata hazırlayan, öğrenmeyi öğreten, istidatlarını ortaya çıkaran, temel becerileri veren, özgüveni pekiştiren ve evrensel değerleri aktaran bir içeriğe sahip hale getirilmesi yönündeki çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Okul öncesi eğitim, fırsat eşitliğini sağlama ve dezavantajları gidermede ilk müdahale noktasıdır. Bu nedenle ilkokula başlamadan önce her çocuğun en az bir yıl okul öncesi eğitim almasını sağlayacağız.

Öğrencilerin erken yaşta girişimcilik ve finansal okuryazarlık bilinci kazanması bu becerilerin diğer derslere entegre edilmesini sağlayacağız.

Müfredatı bilgi teknolojileri destekli öğretime uygun hale getirerek, eğitsel e-içeriklerin daha da geliştirilmesini sağlayacağız.

Bütün öğrencilerimizin Türkçemizi nitelikli ve doğru bir şekilde kullanabilmeleri için imkanlarımızı seferber etmeye devam edeceğiz.

Oyun tabanlı öğrenmeyi etkin hale getireceğiz. Mobil öğrenme sistemlerini geliştirecek ve sosyal medyanın öğrenme aracı olarak daha etkin bir biçimde kullanılmasını sağlayacağız.

Çocuklarımızın yetkinliklerini; matematik ve bilim teknoloji yeterliliği, öğrenmeyi öğrenme, inisiyatif alma ve girişimcilik, sosyal ve kamusal yeterlilikler, kültürel farkındalık ve ifade alanlarında en üst düzeye çıkaracak tedbirleri alacağız.

Öğrencilerimizin yazılı ve sözlü iletişim kurabilecek düzeyde yabancı dil öğretimine öncelik vereceğiz. Bu amaca yönelik olarak öğretme

sistematikliğini ve müfredatını gözden geçirerek, dil öğrenimini çok daha etkin hale getireceğiz.

Uzaktan eğitim yöntemlerini, dezavantajlı kesimler ile eğitim çağı dışında kalanların kaliteli eğitim imkanlarına erişmesinde etkin bir araç olarak kullanacağız.

Eğitim yatırımlarımız, kaliteyi odağına alarak devam edecektir.

Okul binalarımızı yerel mimariye uygun, tarihsel ve kültürel mirasımızı yansıtan 4E kriteri (ekonomik, estetik, emniyetli, erişilebilir) çerçevesinde yapacak; yeterli oyun, spor ve kültürel alanlara sahip olmalarını sağlayacağız.

Eğitim ortamları, öğretim materyalleri ve eğitim-öğretim uygulamaları; bireysel farklılıkları dikkate alan ve öğrenciyi merkeze alan bir anlayışla düzenlenecektir. Öğrenme ve gelişim düzeyi akranlarından geride olan öğrenciler için tedbirler alacak ve telafi edici programlar uygulayacağız.

Okuma kültürünü yaygınlaştırmak amacıyla okullarımızı “Z – Kütüphanelerle” donatmaya devam edeceğiz.

Kodlamayı ilk okuldan başlayarak eğitim-öğretim sistemimize dahil ettik. Fatih projesi kapsamında öğrencilerimizin kodlama eğitimi de yapılabileceği tablet bilgisayarlar dağıtarak öğrencilerimizin bu alanda gelişmelerini sağlamaya devam edeceğiz.

Tüm okullarımızda 2019-2020 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar ikili öğretime son verip, okullarımızda tam gün eğitime geçeceğiz.

Eğitim politikalarımız öğrencilerin bireysel niteliklerini göz önüne alarak, çocuklarımızı yetenekleri doğrultusunda geleceğe hazırlayacaktır. Temel eğitimden ortaöğretime geçiş sınavlarında ve üniversiteye giriş sınavlarında temel becerileri ölçeceğiz.

Okullarımızı sınav merkezli yarışma alanlarından çıkarıp; öğrencilerimizin mahallinde gidebildikleri sosyal, kültürel, sanatsal, edebi ve akademik yönlerinin keşfedildiği, geliştirildiği ve değer bulduğu doğal yaşam alanları haline getireceğiz.

Öğrencilerimize sağlıklı yaşam kültürünü okul sıralarında vererek geliştireceğiz. Bu sayede ilerleyen yaşlarda yaşayabilecekleri sağlık problemlerinden koruyacağız.

Sportif ve sanatsal faaliyetlerinin miktarını ve çeşitliliğini artıracacağız. Her öğrencinin ilgi ve yeteneklerini erken yaşta keşfedip, bireysel

farklılıklarına uygun şekilde kişisel gelişimlerine odaklanmalarını, bu etkinliklere daha sağlıklı şekilde katılmalarını sağlayacağız.

Spor, sanat gibi yetkinlik gerektirecek alanlarda açtığımız orta öğretim kurumları bünyesinde ortaokullar açarak öğrencilerin bu dallarda nitelikli eğitim almasını sağlayacağız.

Belirli bir spor, sanat veya meslek alanında eğitim ve öğretim yapan özel ihtisas alanlı tematik lise uygulamasını yaygınlaştıracaktır.

Yetenek taraması yaparak yüksek zekâlı çocuklara özel eğitim sağlayacak bilim ve sanat merkezleri kuracağız.

Halen ülkemizde bulunan eğitim çağındaki Suriyeli çocukların yüzde 62'sinin eğitim almasını sağladık. Bu dönemde tüm öğrencilerin okullaştırılmasını sağlayacağız.

Öğrenme süreçlerini yakından izleyip, sosyal ve akademik olarak geride kalan çocuklarımız için erken uyarı sistemi oluşturup çözümler üreteceğiz. Akademik ve sosyal yönden zayıf kalan çocuklarımız için özel destek ortamları ve araçları tahsis edeceğiz. Destekleme ve yetiştirme kurslarının sayısını artırarak öğrencilerimizin herhangi bir kaynağa veya kuruma ihtiyaç duymadan okul bünyesinde eksiklerini tamamlama imkanı sağlayacağız.

Mesleki ve teknik liselere devam eden öğrencilere verilen eğitim kalitesinin artırıldığı; buralardaki öğrenciler ile diğer liselerdeki öğrenciler arasındaki temel yetkinliklerdeki farkın kapatıldığı ve mezunlarının istihdam süreçlerinin de planlandığı politikalara öncelik vereceğiz.

Mesleki ve teknik lise mezunlarının istihdamını özendireceğiz.

Organize sanayi bölgesinde meslek lisesi kurulmasına yönelik başlattığımız uygulamayı yaygınlaştıracaktır.

Mesleki ve teknik eğitim okul yönetim modelini geliştirecek, yerel yönetimlerin ve sektör temsilcilerinin katılımını sağlayacağız.

Mesleki ve teknik eğitimde lise ve yüksekokul programlarının beraber uygulandığı okullar hayata geçirilecektir.

İş gücü piyasasındaki ve ekonomideki hızlı değişmeye cevap verebilecek esnek bir planlama yapacağız. Yeni alanlarda beceri ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için istihdam edilebilirlik oranı yüksek programlar geliştireceğiz.

Uygulamalı eğitimleri yaygınlaştırarak, okul ve iş dünyası arasındaki iş birliğini güçlendireceğiz. Özellikle mesleki eğitimde özel sektörün

rolünü güçlendirecek, odalar ve borsalara daha fazla sorumluluk vereceğiz.

Eğitimde özel sektörün payını fırsat eşitliği ilkesi çerçevesinde teşvik ederek artıracğız.

Özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklarımızı, engelli öğrencilerimizi akranlarının aldığı hiçbir eğitim imkanından mahrum bırakmayan politikalarımızı güçlendirerek uygulamaya devam edeceğiz. Bu kapsamda hem müfredatı çeşitlendirip çoğaltacağız, hem de ders kitapları ve tamamlayıcı eğitim araç gereçlerini artırıp erişilir kılacağız.

Engelli bireylerin okul ve kurumlara erişimini sağlayacak şekilde gerekli mekânsal düzenlemeler önemli oranda tamamlanacaktır. Eğitime erişimde sorun yaşayabilecek bütün öğrencilerimize yönelik gerekli tedbirler alınacak, taşınmalı eğitim hizmeti verilmeye devam edilecektir.

Şehit ve gazilerimizin bize emanet ettikleri çocuklarımızın eğitim hizmetlerinden pozitif ayrımla yararlanmalarına imkan sağlayan politikalarımızı uygulamaya devam edeceğiz.

İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine verilen burs tutarını ve yararlanan öğrenci sayısını artıracğız.

İlkokuldan üniversiteye öğrencilerimizin yurt sorununu tamamen çözeceğiz.

Okul çağı dışında kalan yetişkin vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu mesleki kursları açmaya devam edeceğiz.

Üniversitelerin bilimsel seviyeleri bir ülkenin medeniyet ve kalkınmışlık düzeyi ile ilgili belirleyici bir role sahiptir.

Demokratik, özgürlükçü ve evrensel değerlere uygun bir üniversite tasavvuru ana önceliklerimizden bir tanesidir.

Türkiye, yükseköğretimde çok önemli bir marka olacaktır. Mevcut üniversitelere ilave olarak bundan sonra kurulacak yeni üniversite ve fakülteler için; öğrenci ve öğretim elemanı sayısı ile kurulmuş bulunan fakültelerin doluluk oranları gibi objektif kuralları baz alan bir mekanizma geliştireceğiz.

Üniversitelerin kapasitelerini; gelişim, yetkinlik düzeyleri ve bölgesel ihtiyaçlar dikkate alarak güçlendirecek ve ihtisaslaşmalarını desteklemeye devam edeceğiz.

Üniversite yönetiminin özerklik ve hesap verebilirlik temelinde yeniden örgütlenmesini sağlayan reformcu bir anlayışla yeni bir "Yükseköğretim Çerçeve Yasası" hazırlayacağız.

Üniversiteleri, öğretim üyesi yetiştirme ve araştırma altyapılarını dikkate alarak kategorilere ayıracağız. Kategoriler, özerklik düzeyleri bakımından farklılaşacak ve bu düzeylerin üniversitelerin ihtisaslaşmasına ve kamu kaynağının transferine esas teşkil etmesini sağlayacağız.

Özel üniversitelerin kurulmasına ve yurt dışındaki üniversitelerin Türkiye’de, Türkiye’deki üniversitelerin de yurtdışında faaliyet göstermelerine imkân vereceğiz.

Üniversitelerin, uluslararası öğrenci ve öğretim üyeleri nezdinde cazibesini artırmasını sağlayarak uluslararası rekabet gücünü yükselteceğiz.

Yükseköğretim kurumlarımızın dünyanın farklı coğrafyalarında yer alan gelişmiş üniversitelerle işbirliği yapmalarını destekleyeceğiz.

Sayıları sürekli artan üniversitelerimizin öğretim elemanı ihtiyacını karşılamak için; Milli Eğitim Bakanlığı ve TÜBİTAK’ın verdiği lisansüstü eğitim burslarının sayıları artırılacak, YÖK bünyesinde tema odaklı yeni lisansüstü burs programları oluşturulacaktır.

İşgücü talebi ile işgücü arzı arasındaki uyumu artıracacağız.

Meslek yüksekokulları mezunlarının diplomalarında yer alan program adları ile meslek tanımlamalarındaki farklılıklar giderilmek suretiyle, bu öğrencilerimizin kamu ve özel sektörde iş bulmalarını kolaylaştıracağız.

Din hizmeti sunan müftü, vaiz, imam hatip, Kur’an kursu öğreticisi ve müezzin kayyımların daha iyi yetişmesini sağlamak maksadıyla meslek öncesi ve hizmet içi eğitimlerini vermek üzere Diyanet Akademisi kuracağız.

Vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı ülkelerde, Türkiye Maarif Vakfı ile iş birliği içerisinde eğitim kurumları açacak ve yurt dışındaki çocuklarımızın eğitimlerini aksatmadan devam ettireceğiz.

Kültür ve Sanat

Köklü bir medeniyetin mirasçısı olan milletimizin engin bir kültür ve sanat birikimi bulunmaktadır. Kültür ve sanat alanında hedefimiz; derin bir tarih şuuru perspektifinde oluşan değerlerini muhafaza eden, yenden üreten ve gelecek nesillere aktaran, kültürel farklılıkları zenginlik olarak gören, herkesin kültür ve sanat faaliyetlerine katkıda bulunduğu ve erişebildiği, estetik duygusu güçlü bir toplum oluşturmaktır.

Kültürümüzü, yaşadığımız yüzyıl ve sonrasında diri kılmak, söylemini ve pratiklerini güncelleyerek sonraki nesillere ve çağlara aktarabilmek kültür politikamızın temel amacıdır. Bu topraklarda yaşamış, var olmuş tüm medeniyetlerin, maruf olan, güzel olan tüm tahayyül ve tasavvurlarını, modern dünyada yeniden anlamlandırmak, modern dünyaya hitap eden bir yaklaşımla yeniden üretmek, geçmişimizle, sahip olduklarımızla bağını koparmadan çağımıza aktarmak kültür politikamızın temelini oluşturmaktadır.

Kültür ve sanat anlayışımız, toplumsal değerlerimizi dikkate alan, estetik hassasiyetlerini öne çıkaran ve evrensel medeniyete katkıda bulunan bir yaklaşımı esas almaktadır.

Önümüzdeki dönemde toplumumuzun birikimini geleceğe taşıyan medeniyet ve kültür mirasımızın başta gönül coğrafyamız olmak üzere, tüm ikili ilişkilerimizde ve çok taraflı diplomasi alanında bir yumuşak güç olarak kullanılması temel öncelikler arasındadır.

a. Neler Yaptık

Kültür ve sanat faaliyetlerini tabana yaydık. AK Parti iktidarlarımız döneminde milli gelirin 3,7 kat artması, refahın daha geniş toplumsal kesimlerce paylaşılması, son 16 yılda kültür ve sanat alanında daha geniş toplumsal tabana dayalı bir canlılık oluşturmuştur.

Hükümetlerimiz döneminde sunduğumuz maddi desteklerle, şehirlerimizin kültürel ve sanat üreten merkezler haline dönüşmesi ve bu sayede kültür ve sanat erbabı tarafından kültürün şehirlerde yaşatılması ve üretilmesi önemli bir öncelik haline gelmiştir.

Edebiyattan sinemaya, tiyatrodan müzeciliğe, kültür eserlerimizin restorasyonundan arkeolojik kazılara kadar kültürün ve sanatın hemen her alanında önemli gelişmeler kaydettik.

Bu dönemde uluslararası ölçekte planladığımız kültürel girişimler ve faaliyetlerle, kültürel mirasımızı bütün insanlığın mirası olarak tüm dünyada tanıtmaya ve desteklemeye devam ettik.

Türkçe'nin dünyaya tanıtımı için büyük bir gayret gösterdik. Son 16 senede uluslararası standart numarası alan (ISBN) kitap sayısını 4 katına çıkararak 60 bine yükselttik.

Prof. Dr. Fuat Sezgin ve Dr. Ursula Sezgin kütüphanesini açtık.

Türk edebiyatının klasik eserlerini elektronik ortama aktararak okuyucuların hizmetine sunduk. Vatandaşlarımızın kütüphanelerden daha fazla faydalanmalarını sağlamak amacıyla il halk kütüphanelerinin çalışma saatlerini 22.00'ye kadar uzattık.

Edebiyatımızın dışa açılmasını desteklemek üzere 68 ülkede 60 farklı dilde, 2.505 eserin yayınlanması için destek sağladık.

Yurt dışında Türk dilinin öğretimini etkin bir şekilde başlattık. Küresel ölçekte kültür merkezleri ağı oluşturarak, Türkiye'nin kültürel sahadaki etkinliğinin artırılması hedefiyle 44 ülkede 54 adet Yunus Emre Türk Kültür Merkezi kurduk.

Görsel sanatlarımızı destekledik. 2002 yılında 2 milyon olan yerli film seyirci sayısı 16 yılda 20 kat artarak 40,3 milyona; toplam seyirci sayısı ise 23,5 milyon'dan 71 milyona ulaştı. 2002'de yüzde 8 olan yerli film izlenme oranı 2017 yılında yüzde 56'ya ulaştı ve Türkiye bu oran ile Avrupa'da birinci sırada yer aldı.

Türk dizi ve filmlerimiz kültür elçilerimiz oldu. Bugün 140'ı aşkın ülkede Türk dizi filmleri izlenmekte olup, dizi film ihracatında Amerika'dan sonra dünyada ikinci sırada yer almaktayız.

Sinemaya Gitmeyen Çocuk Kalmasın Projesi kapsamında 1 milyon çocuğumuzu ilk kez sinema ile buluşturduk.

2003 yılına kadar tiyatrolara verilen destek 850 bin TL iken, 2003-2018 döneminde toplam destek miktarı 48,3 milyon TL'ye ulaştı.

Geleneksel sanatları canlandırdık. "Islık Dili" ve Makedonya ile birlikte çokuluslu dosya olarak hazırlanan "Bahar Kutlaması: Hidrellez" adlı unsurlarımız UNESCO Listelerine kaydedilmiştir. Böylelikle UNESCO Listelerinde Türkiye adına 16 unsur kayıt ettirilmiştir.

Kültür mirasımıza tüm gayretimizle sahip çıktık. 2002 yılında Dünya Mirası Listesinde 9 olan varlık ve alanlarımızın sayısını 17'ye çıkardık. Dünya Kültür Mirası Geçici Listesinde ise 18 olan varlık ve alanlarımızın sayısını 71'e yükselttik.

Son 16 senede yabancı ülkelere 4.317 adet eserin ülkemize iadesini sağladık.

2002 yılından bu yana arkeolojik kazılara ayrılan ödenekleri 30 kat fazla artırdık.

2005-2017 yılları arasında toplam 5.248 adet taşınmaz kültür varlığına 108,3 milyon TL destek verdik.

Taşınmaz kültür varlıklarının korunmasına yönelik olarak proje, bakım-onarım, restorasyon ve çevre düzenleme çalışmaları kapsamında son 16 senede toplam 1.816 adet iş gerçekleştirdik ve 1,2 milyar TL harcadık.

İstanbul arkeoloji müzesini restore ettik.

2002 yılında Türkiye’de Bakanlık eliyle yapılmış 42 kültür merkezi varken, 2017 yılı itibarıyla bu sayıyı 112’ye ulaştırdık.

1992-2002 yılları arasında sadece 46 adet kültür varlığının restorasyon veya onarımı yapılmışken, 2003-2018 yılları arasında ise 110 katlık bir artışla 5.060 adet vakıf kültür varlığının restorasyon veya onarımı gerçekleştirilmiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü bütçesinden ise toplam 3 milyar TL harcama yapılmıştır.

2003 yılı öncesinde sadece 51 adet vakıf taşınmazı çeşitli modellerle değerlendirilirken, 2003 yılından itibaren ise toplam 1.021 adet vakıf taşınmazı değerlendirilmiştir.

Vakfiyelerinde eğitim şartı bulunan vakıfların amaçlarını gerçekleştirmek üzere, İstanbul’da Bezm-i Âlem Vakıf Üniversitesini kurduk. Bezm-i Âlem Vakıf Gureba Hastanemiz bu kapsamda varlığını sürdürmeye, muhtaç vatandaşlarımıza sağlık hizmeti sunmaya devam etmektedir.

Geleceğin restoratörlerini, hat sanatı ustalarını yetiştirmek amacıyla İstanbul’da Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesini kurduk. Böylece tam 200 yıl sonra vakıfların yükseköğretim amacını da gerçekleştirmiş olduk.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca yaptırılan 152 kültür evi ve kültür merkezi inşaatına 102 milyon TL maddi destek sağladık.

Müzekart uygulaması ile halkımızın kültür ve tarihle buluşmasının önünü açtık. Çağdaş müzecilik uygulamaları adına müzekart uygulamasına başladık ve 10 milyon vatandaşımızı müzekartla buluşturduk. Bu uygulama, kapsamı itibarıyla Avrupa’da bir ilktir.

Çok sayıda müzemizi, çağdaş müzecilik standartlarına göre yeniledik. 2002 yılında 93 olan özel müze sayımızı, 2017 yılında 240’a yükselttik.

2002 yılı itibarıyla müze ve ören yerlerini ziyaret edenlerin sayısı 7,4 milyon iken, bu rakam 30 milyona ulaşmıştır.

Gençlerimizin kültürel ve sanatsal faaliyetlere daha aktif katılımını sağladık. Bu kapsamda, gençlerimizin çeşitli sanat dallarındaki

projelerini hayata geçirebilmeleri için GENÇDES destekleme programını uyguladık. Böylece gençlerimizin etkinlik, faaliyet ve eser üretim projelerine toplamda 54 milyon TL destek verdik.

b. Neler Yapacağız

Kültür ve sanat faaliyetlerine yönelik desteklerimiz artarak devam edecek. Önümüzdeki dönemde kültür ve sanata ayrılan kaynakları artıracacağız. Kültür ve sanat alanının, idari örgütlenmesini yeniden ele alacağız.

Kültürün daha fazla sivil toplum alanından beslenmesini sağlayarak, sivil toplumun kültür ve sanat faaliyetlerine aktif katılabileceği mekanizmaları artıracacağız.

Daha etkin bir telif hakları sisteminin kurulması için hazırladığımız mevzuat değişikliği ile uluslararası standartları yakalayacak ve kültür endüstrisinin gelişimine katkıda bulunacağız.

Fikir ve Sanat Eserleri Kanununu gözden geçireceğiz. Bu çerçevede; dijital hak ihlalleri ile mücadele, kullanıcıların lisanslanması ve toplu hak yönetim sistemi, toplumun eserlerden faydalanma imkânlarının artırılması, farklı meslek gruplarındaki sanatçılarımızın telif haklarına yönelik düzenlemeler gerçekleştireceğiz.

Kültürel etkinliklerimizin miktar ve kalitesini artırarak ülkemizin medeniyet birikiminin sunduğu imkânların uluslararası düzeyde tanıtılarak evrensel kültüre, düşünce ve sanat üretimine aktif olarak katkıda bulunmasını sağlayacağız.

Kültür ve sanat insanlarımızın tanıtımına önem verecek, bu insanlarımızı teşvik edeceğiz.

Medeniyet değerlerimizin kurumsal taşıyıcısı olan vakıf geleneğimizi geliştirerek yaşatmaya ve yaygınlaştırmaya devam edeceğiz.

Dünya miras listesinde 2002 yılında 9 olan varlık ve alanlarımızın sayısını 23'e; Dünya kültür mirası geçici listesinde 2002 yılında 18 olan varlık ve alanlarımızın sayısını ise 90'a çıkarmayı hedeflemekteyiz.

UNESCO hükümetler arası komite üyesi olan ülkemiz, İnsanlığın Soğuk Olmayan Kültürel Mirası Temsili Listesine 2008 yılından bugüne kadar 14 unsur kaydettirerek ilk 10 ülke arasına girmiştir. 2023 yılı itibarıyla listede kayıtlı unsur sayımızı 23'e çıkarmayı hedefliyoruz.

Türk dilini tüm dünyaya tanıtmak için çalışmalarımız devam edecek. Türkçe'nin Birleşmiş Milletler'in resmi dilleri arasına girmesini hedefliyoruz.

Yunus Emre Enstitüsünün yurt dışındaki merkezlerinde yürüttüğü Türk dili eğitim ve öğretiminin yanı sıra, kültürel ve sanatsal faaliyetlerini aktif bir biçimde sürdüreceğiz ve bilimsel araştırmalara verdiği desteği artıracacağız. 44 ülkede hizmet veren Yunus Emre Enstitülerimizin Türk Kültür Merkezi sayısını, 2023 yılına kadar 54'ten 100'e çıkarmayı hedefliyoruz.

Milli kültür endüstrisini geliştireceğiz. Tarihimizin önemli şahsiyetleri ve olayları ile masal kahramanlarının; belgesel, dizi ve çizgi filmlere dönüştürülerek tanıtımının yapılmasını destekleyeceğiz. Çocuklarımızın sevebilecekleri ve sorumlu birer birey olarak yetişmelerini sağlayacak içeriğe sahip bilgisayar oyunlarının ve animasyonların üretilmesini teşvik edeceğiz.

Yerel yönetimlerimizin kültür sanat alanındaki hareket kabiliyetlerini geliştireceğiz. İhtiyaç duyulan şehirlerde belediye, STK ve özel girişimcilerin kurduğu tiyatro ve sinemalara daha fazla destek vereceğiz.

Sinema sektörümüzü uluslararası boyutu olan bir kültür endüstrisine dönüştürecek ve ülkemizin büyük film üretim merkezlerinden biri haline gelmesini sağlayacağız. Bu kapsamda Sinema sektörümüzün gelişimini ve güçlenmesini sağlamak için sinema kanunumuzu gözden geçireceğiz.

Görsel sanatlara verilen destekleri artırıyoruz. Sinemada kültürümüzün temel öğeleri olan milli, dini, ahlaki ve folklorik değerlerin işlenmesine yönelik etkin çalışan bir teşvik mekanizması oluşturacağız.

Bir taraftan Türk film endüstrisinin dünyada sayılı endüstriler arasında girmesini sağlayacak tedbirleri alırken, diğer taraftan da yapıyı Türkiye'de gerçekleştirilecek yabancı filmleri destekleyeceğiz.

Yenilikçi ve kapsayıcı bir kütüphanecilik yaklaşımı getiriyoruz. 2023 yılına kadar en az 30 ilde kafeterya, cep sineması, çocuk oyun alanları, bireysel ve grup çalışma alanları, internet erişimi, görsel-işitsel sunum alanları bulunan "yaşayan kütüphane" yaklaşımıyla donatılmış kütüphanelerle hizmet vereceğiz. Bu kapsamda 40 milyon kütüphane

kullanıcısına, 20 milyon ödünç verme ve 5 milyon üye sayısına ulaşmayı hedefliyoruz.

Özellikle halk kütüphanelerinin ve okul kütüphanelerinin sayı ve niteliğini artıracacağız.

Milli Kütüphaneyi idarî ve işlevsel olarak yeniden yapılandıracağız ve aslı olarak araştırma ve referans kütüphanesi olma niteliğini güçlendireceğiz.

Rami Kışlasının renovasyon ve restorasyonunu tamamlayarak İstanbulumuza, yedi milyon kitaba sahip, Türkiye'nin en büyük kütüphanesini kavuşturacağız.

Yerel yönetimlerle işbirliği yaparak nüfusu 5 binin üzerindeki yerleşim birimlerinde en az bir kütüphane kuracağız.

Halen 54 olan gezici kütüphane sayımızı 81 ilde bir adet olacak şekilde arttırarak gezici kütüphanesi olmayan il bırakmayacağız.

Bütün il merkezlerimizde en az bir çocuk kütüphanesi açacak ve 2023 yılı itibarıyla 150 çocuk kütüphanesine ulaşacağız.

Kültür merkezi olmayan ilimiz kalmayacak. Yerelin ihtiyaçlarını daha fazla yansıtan, çok fonksiyonlu, çağın gereklerine cevap veren tarzda yeni kültür merkezleri inşa edeceğiz.

Kültür merkezlerinde drama, tiyatro, resim ve müzik atölyeleri olarak amatör ve profesyonel sanatçıların sürekli eğitim görüp eğitim vermesini sağlayacağız. Bu merkezlerde okuma yazma ve edebiyat zevkini geliştirici kurslar düzenleyecek; çocuk ve gençlerimizi Türk ve dünya edebiyatının klasikleriyle tanıştıracacağız.

2023 yılında kültür merkezlerimiz aracılığıyla 100 bin kişiye Türkçe öğretmeyi hedefliyoruz.

Atatürk Kültür Merkezi'ni çağa ve şehre uygun bir mimari ile yeniden inşa ediyoruz. Böylelikle İstanbul'u, hem şehrin tarihi dokusuna uyumlu, hem modern, hem de çok daha kullanışlı ve işlevsel bir kültür merkezine kavuşturuyoruz.

Kitap merkezleri, kitapçılar çarşısı ve sahaflara mekân desteği vereceğiz. Şehirlerde, AVM benzeri ticari faaliyet alanlarında kültürel faaliyet alanlarının oluşturulmasını teşvik edeceğiz.

Okullarımızda sanat ve estetik duygusunu geliştirici müfredatın oluşturularak uygulanmasını sağlayacağız. Eğitimin her kademesinde çocuklarımızın zihinsel ve duygusal gelişimine uygun olarak okuma-

lar yapmalarını; kendi edebiyatlarını ve dünya klasiklerini tanımalarını sağlayacak yeni programlar oluşturacağız.

Arkeoloji eğitimine önem verip, Anadolu'nun kadim medeniyetlerini de kapsayan, Selçuklu, Osmanlı ve Orta Asya arkeoloji anabilim dallarını geliştireceğiz. Arkeoloji ve sanat tarihi bölümlerini birbirlerini besleyen ve destekleyen bölümler olarak düzenleyeceğiz.

Kültür varlıklarımızın korunması ve tanıtılmasında teknolojinin tüm imkânlarından faydalanacağız. Bütün el yazması eserlerimizi zengin katalogları ile birlikte dünyanın her yerinden ulaşılabilecek şekilde hizmete açacak ve "Binbir (1001) Eser Projesi" kapsamında 600 eseri yayımlamayacağız.

Cami, kütüphane, medrese, saray, tarihi kamu binaları gibi bütün kültür varlıklarımızın mimari çizimleri ve projelerinin oluşturulmasını ve eserlerin hasar görmesi durumunda tekrar inşa edilecek şekilde bu tasarım ve projelerin arşivlenmesini sağlayacağız.

Kültürel mirasımızın restorasyonu ve korunması ile ilgili araştırma ve uygulama laboratuvarları kurarak bu alanda uluslararası standartlarda alt yapıyı geliştirmeye devam edecek, yurt içi ve yurt dışı araştırmalarla kaliteyi artıracacağız.

Restorasyonlarının yapılması ya da fiziki varlıklarının korunmasının yanı sıra, mekânların mimari kimliğine ve orijinal işlevine uygun kullanılmasına yönelik azami hassasiyet göstereceğiz.

Kültürel mirasımızın korunması amacıyla, 2023 yılına kadar 2023 taşınmaz kültür varlığının restorasyonunu ve günlük yaşama kazandırılmasını hedefliyoruz.

Yıldız Sarayı'nda 2023 yılına kadar bütün restorasyon çalışmalarını tamamlayacağız. Topkapı Sarayı Külliyesi'ni bir yandan restore edecek bir yandan da gün ışığına çıkmamış eserleri yeni sergileme alanları oluşturarak ziyarete açacağız. 2023 itibarıyla pek çok eseri ziyaretçileri ile buluşturmayı hedefliyoruz.

Müzecilik alanında yapılacak yatırımlarla, turizmde atılım yapmayı hedefliyoruz. İnsanî değerlerimiz ve kültürel hafızamızın şehir ve medeniyet ilişkisi üzerinden yeniden canlandırılması amacıyla henüz müzesi olmayan 13 ilimizde açılacak yeni müzeler ile müzesi olmayan şehrimiz kalmayacak. Ayrıca mevcut müzelerimizin teşhir tanzimini günümüz modern müzecilik anlayışına uygun olarak yenileyeceğiz.

Büyük şehirlerimizde Millî Müze Kompleksleri kuracağız. Özel müzeleri teşvik edeceğiz. Seçilecek şehirlerde Millî Doğa Tarihi Müzesi, Millî Çağdaş Sanatlar Müzesi, Fosil Müzesi, Tarım Müzesi, Botanik Müzesi, İslam Sanatları Müzesi, Millî Kıyafetler Müzesi, Millî Mimari Müzesi, Fotoğraf Sanatı Müzesi, Millî Seramik ve Çini Müzesi vb. tematik müzeler kuracağız.

İstanbul'un önemli mimari ve kültürel eserlerinden biri olan Kuleli Askeri Lisesi'nin restore ederek Türkiye'nin yüz akı bir milli müze haline getireceğiz.

Geçmişten günümüze birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan ülkemizde ören yerlerimizden 23 tanesini daha ziyaretçi karşılama merkezleri ve çevre düzenlemelerini yaparak turizme kazandırıyoruz.

Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası ve Koro Çalışma Binalarının yapımını tamamlayacağız.

Başta özel müzeler ve kültür merkezleri olmak üzere iş dünyasının kültür ve sanata daha fazla bütçe ayırmalarını özendireceğiz. Bu sayede yerli sanat yönetmenleri, küratörler ve editörlerin yetişmesinin hızlanmasını hedefliyoruz.

Geleneksel ve çağdaş sanatçılarımızın envanterinin çıkarılması, eserlerinin bir program dahilinde toplanması ve bu eserlerin sergilendiği müzelerin oluşturulmasını sağlayacağız.

Dijital arşivler oluşturacağız. Kültürel mirasımızın gelecek nesillere doğru aktarılması için Dijital Kültür Arşivi'ni tamamlayarak, ulusal ve uluslararası erişime açacağız.

Medeniyet birikimimizin gelecek nesillere aktarılmasını teminen şehirlerimizin, kültür ve sanat varlıklarımızın ve toplum kesimlerinin zaman içindeki değişimlerini izleyecek şekilde Dijital Fotoğraf Arşivleri oluşturacağız.

Milli Arşivimizdeki tüm belgelerin düzenlenerek elektronik ortamda araştırmacıların hizmetine sunulmasını sağlayacağız.

Kültür kaynaklarımızın tıpkıbasım, sadeleştirme ve dijitalleştirme çalışmaları sonucunda modern teknolojinin imkânlarıyla gelecek kuşaklara ulaştırılmasına yönelik çalışmalarımızı hızlandıracacağız.

Tiyatro, film vb. kültür eserlerinin senaryo ve görüntülerine ilişkin derleme arşivlerini oluşturacak ve geliştireceğiz.

Vakıf kültür varlıklarının tanıtımı ve koruması faaliyetlerimiz devam edecek. Yurt içinde yaklaşık 9 bin adet vakıf kültür varlığının tamamının projelerini hazırlayacağız, önceliklendirerek ihtiyaç duyulan varlıkların restorasyon ve onarımlarını sağlayacağız.

Yurt dışında (Osmanlı coğrafyasında) ise imkanların elverdiği ölçüde vakıf medeniyetine ait en az 100 adet kültür varlığının projelerinin hazırlanması, restorasyon veya onarımını gerçekleştireceğiz.

Osmanlı coğrafyasında bulunan 10 (Mısır, Suriye, Irak, Lübnan, Karadağ, Arnavutluk, Sırbistan ve Gürcistan'da olmak üzere) ülkedeki vakıf kültür varlığının envanterini tamamlayacağız.

Vakıf kayıtlar arşivindeki Selçuklu ve Osmanlı dönemi belgelerin konservasyonunun yapılması amacıyla bir patoloji ünitesi kuracağız.

Uluslararası düzeyde gerçekleştirilecek geniş katımlı etkinlikler ile kültürümüzün zenginliklerini çok daha geniş kitlelere ulaştırmaya devam edeceğiz.

Ülkemizde üretilen ebru, hat, tezhip, minyatür, ahşap oymacılığı, çini, halıcılık, bakırcılık, telkâri gibi süsleme ve el sanatlarının farklı sunumlarla ticari ürüne dönüştürülmesini sağlayacağız.

Sağlıklı Nesiller

Evrensel değer ölçüleri çerçevesinde “önce insan” ve “herkes için sağlık” yaklaşımıyla sağlıklı hayat tarzının benimsendiği ve bütün vatandaşlarımızın sağlık hakkına kolayca ve adil bir biçimde eriştiği bir sağlık sisteminin geliştirilerek sürdürülmesi temel amacımızdır.

Adalet ve Kalkınma Partisi olarak; fiziken ve ruhen sağlıklı, her türlü bağımlılıktan uzak nesillerin yetişmesini ve tüm vatandaşlarımıza aktif bir biçimde yaşayabilecekleri ve yaşlanabilecekleri kaliteli ve ekonomik sağlık hizmet sunumunu öncelikli olarak görüyoruz.

Bu kapsamda sağlık sistemimizi sürdürülebilir politikalarla destekleyerek, Avrupa ve Batı Asya'nın sağlık üssü ve sağlık turizminin cazibe merkezi haline getireceğiz.

Sağlık alanında hizmet kalitesini arttırmak, hizmet standardının sürdürülebilirliğini sağlamak ve başta dezavantajlı vatandaşlarımız olmak üzere hizmeti vatandaşlarımızın ayağına götürmek hedefimiz doğrultusunda insan kaynağımızı ve fiziki altyapımızı sürekli geliştireceğiz.

Koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerini daha da geliştirerek temel sağlık hizmetlerine önemli oranda destek olmasını sağlayacağız.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız boyunca attığımız kararlı adımlar sayesinde Türkiye sağlıkta çağ atladı. Yoksulları gözeten bir anlayışla sağlık hizmetlerini insanımız için çile olmaktan çıkardık. Sağlıkta Dönüşüm Programını hayata geçirerek temel sağlık göstergelerinde, sağlık hizmet sunum altyapısı ve insan kaynağında önemli gelişmeler kaydettik.

Sağlık alanındaki toplam harcama miktarı 2002 yılında 18,7 milyar TL iken, 2016 yılında bu rakam 116,7 milyar TL'ye yükselttik. Aynı dönemde sağlık harcamalarının kamu harcamaları içindeki payını yüzde 12'den yüzde 16,1'e çıkardık.

Türkiye; hastanede rehin kalan hastaları, bulunmayan ilaçları ve köhne hastaneleri çoktan unuttu. Hastane ve eczane önlerindeki kuyruklara son verdik, hastanın doktora, tıbbi teknolojiye ve ilaca erişimini sağladık. SSK hastaneleri başta olmak üzere diğer kamu kurumlarının hastanelerini Sağlık Bakanlığına devrettik, hastaneleri tek çatı altında topladık.

Özel hastaneleri sisteme entegre ettik. Vatandaşlarımızı özel muayenehanelerdeki yüksek ücretlere mahkum olmaktan kurtararak, özel sağlık tesislerinde hizmet alır hale getirdik.

Tam Gün Yasası ile vatandaşlarımızın özel muayenehanelere gitme mecburiyetini büyük ölçüde azalttık.

Merkezi Hastane Randevu Sistemi (MHRS) uygulamasını başlatarak tüm yurda yaygınlaştırdık. Vatandaşlarımız 182 Çağrı Merkezi'ni arayarak, internet yoluyla ya da mobil uygulama ile randevu almaktadır. Bu yolla alınan randevu sayısı günlük ortalama 400 bine ulaşmıştır.

Hastanelerde işlemlerin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi ile kağıt ve zaman tasarrufu sağlıyoruz. e-Reçete ile hekimlerin bilgisi dışında ilaç, reçete, rapor düzenlenmesi şeklinde sahtecilik ve suistimalleri engelliyoruz. e-Nabız sistemi ile vatandaşlarımıza dünyanın en geniş, en kapsamlı ve en yüksek güvenli sağlık bilişim altyapı hizmetinin sunulmasını sağlıyoruz.

“Genel Sağlık Sigortası” sistemini hayata geçirdik. Bu sayede vatandaşlarımızın tümü sağlık hizmetlerinden aynı standartta faydalan-

makta, yoksulumuzun primleri devlet tarafından karşılanmakta ve 18 yaşın altındaki bireylerin tamamı sağlık güvencesi altında alınmaktadır.

Sağlık karneleri tarihe karıştı. Vatandaşlarımız istediği hastanede tedavi görebilmektedir.

Acil, kanser ve yoğun bakım tedavilerini kamu ve özel hastanelerde tüm vatandaşlarımıza ücretsiz vermeye başladık.

Özel hastanelerde yanık, kanser, yeni doğan, organ nakilleri, doğumsal anormallikler, diyaliz ve kalp damar cerrahisi ve acil işlemlerden ilave ücret alınmamasını sağladık.

Dar gelirli kesimlere yönelik olarak Yeşil Kartlı vatandaşlarımızın haklarını genişlettik. Yeşil Kart sahiplerinin “ayakta tedavi” kapsamında görecekleri sağlık hizmetleri ile ilaç giderlerini karşılamaya başladık.

Başta kanser olmak üzere tedavi sürecinin oldukça pahalı olduğu alanlarda tedavi maliyetini karşılayarak fakirleştirici sağlık giderlerini ortadan kaldırdık.

Hastalarımıza yurtdışında tedavi olma imkânı getirdik ve yurtdışı sağlık yardımlarının kapsamını genişlettik.

Sağlık Uygulama Tebliği ile hastanelerin; yatan hastalar için ilaç ve tıbbi malzemeleri ücretsiz sağlaması uygulamasına başladık.

Anne ve çocuk sağlığı ile aşılama hizmetlerinde çok büyük ilerlemeler kaydettik. Attığımız adımlar sayesinde, son on yılda anne ve bebek ölümlerinde tüm dünyada örnek olarak gösterilen düşüşler yaşanmıştır.

Normal doğumu teşvik eden çalışmalar yürüttük.

“Anne Dostu Hastane Programı”nı başlattık.

Bu kapsamda, her gebenin hastanede doğum yapması, doğum sonrasında takip edilmesi sağlanarak anne ve bebek ölümlerinin azalmasını sağladık.

Hamilelere ücretsiz demir desteği, bebeklere ücretsiz D vitamini ve demir desteği verdik. Bebeklerin ilk 6 ay sadece anne sütüyle beslenmesini teşvik etmek amacıyla “Bebek Dostu Hastane” uygulamasını başlattık.

2008 yılından bu yana sürdürdüğümüz “Misafir Anne Projesi” ile ulaşım problemi olan yerlerde anne adaylarını doğum öncesi misafir ederek sağlıklı doğum yapmalarını sağladık. Yılda ortalama 3 bin anne adayına bu hizmeti veriyoruz.

Bebeklerin ilk 6 ay sadece anne sütüyle beslenmesini teşvik etmek amacıyla “Bebek Dostu Hastane” uygulamasını başlattık.

Yenidoğan bebekleri; yakalandığında kolayca önlenebilen, ancak gözden kaçırıldığında telafisi imkânsız sonuçlar doğurarak zihinsel ve bedensel gelişme geriliğine yol açan hastalıklardan korumak için yenidoğan tarama kapsamalarını genişlettik.

2002 yılında yüzde 70 olan doğum öncesi bakım hizmetlerini, 2016 yılında yüzde 99’a; yüzde 75 olan bir sağlık kuruluşunda gerçekleşen doğum oranını yüzde 98’e çıkardık.

Tüm bu gelişmeler sonunda; (i) 2002 yılında 31,5 olan bebek ölüm hızı (bin canlı doğumda), 2016 yılında 7,3’e, (ii) 40 olan beş yaş altı ölüm hızı (bin canlı doğumda) 9,4’e, (iii) 64 olan anne ölüm oranı (yüz bin canlı doğumda) 14,7’ye düşürülmüştür. Doğumda beklenen yaşam süresi ise 72,5’ten 78’e ulaşmıştır. OECD ülkelerinin 25-30 yılda gerçekleş-tirdiğini Türkiye olarak çok kısa sürede gerçekleştirdik.

Sağlık hizmetlerine erişilebilirliği ve hizmet sunumunda kaliteyi artırdık. Aile hekimliği uygulamasını başlattık ve tüm ülkeye yaygınlaştırdık. 2005 yılında başlattığımız ve 2010 yılında 81 ilimizde uygulamaya koyduğumuz aile hekimliği ile birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirdik. Aile hekimi sayısını 2018 yılında 23.992’ye ulaştırdık.

Kişilerin hızlı bir şekilde tedavi olması ve hekime daha kolay ulaşabilmesi amacıyla aile hekimi birim başına düşen nüfusu 2018 yılı itibarıyla 3 bin 295 kişiye düşürdük.

Sağlıklı Hayat Merkezlerinde vatandaşlarımıza beslenme, hareketli hayat, psikolojik ve sosyal danışmanlık, fizyoterapi, ağız ve diş sağlığı, enjeksiyon gibi hizmetleri sunuyoruz. 2018 yılı Nisan ayı itibarıyla Sağlıklı Hayat Merkezi sayısını 94’e ulaştırdık.

Koruyucu sağlık hizmetlerinin bütçesinde yaklaşık 9 kat artış kaydettik, tüm vatandaşların birinci basamak sağlık kuruluşlarından ücretsiz yararlanmasını sağladık.

Toplum sağlığı merkezleri ile salgın hastalıkları tehdit olmk-tan çıkardık. Tamamen ücretsiz sunduğumuz aşılama hizmetleri ile aşılama oranlarını yüzde 77’lerden yüzde 98 ’lere ulaştırdık. Bu sayede ülkemizde aşı ile korunabilir hastalık sayısında ciddi azalma sağladık. Çocukluk dönemi aşılama takviminde 2002 yılında 7 hastalığa karşı olan aşılama sayısını, 13’e çıkardık.

Yurt dışına giden vatandaşlarımıza seyahat sağlığı kapsamında aşı-lama ve danışmanlık hizmeti ile birlikte Hac ibadetini yapan vatandaş-larımıza yurda giriş ve çıkışlarda 7/24 sağlık hizmeti sunuyoruz.

Sağlıkta yerleşme adına önemli adımlar attık. Yerli aşı üretimi konusunda Aşı Bilim Kurulu oluşturduk. Ülkemizin aşı Ar-Ge ve üretim yol haritasını belirledik. Aşı üretim çalışmalarına devam etmekteyiz. Bu kapsamda Kırım Kongo Kanamalı Ateşi (KKKA) aşısının orjinal olarak dünyada ilk defa Türkiye’de üretilmesi aşamasına geldik.

Sağlık Endüstrileri Yönlendirme Komitesi çalışmaları kapsamında ilaç ve tıbbi cihaz sektöründe yerleştirme çalışmalarını yürütmeye devam ediyoruz.

Akılcı ilaç kullanımını teşvik ettik. Bu kapsamda, 2014-2017 Akılcı İlaç Kullanımı Ulusal Eylem Planı çalışmalarına hız kesmeden devam ettik. Bu sayede reçetelerle ilgili konularda hekimlerimize geri bildirim sağladık. Akılcı antibiyotik kullanım programı çerçevesinde antibiyotik kullanım oranının düşürülmesini amaçladık.

İlaçtaki KDV oranını düşürdük ve ilaç fiyatlandırma sistemini değiştirdik. İlaç fiyatlarında önemli oranda indirim sağlayarak ilaç harcamalarının hem kamu hem de vatandaşa olan yükünü büyük ölçüde hafiflettik. Bu düzenlemeler, ilaca erişimin yaygınlaştırılmasında önemli rol oynadı. İlaç Takip Sistemi uygulamasına geçilerek bu sistemle, karekod kullanılan ve izleme yapılabilen bir yapı oluşturduk.

Evde sağlık bakım hizmetini getirdik ve tüm yurttan yaygınlaştırdık. 2010 yılında başlattığımız evde sağlık bakımı hizmetleriyle yatağa bağımlı hastalarımızın evlerinde kaliteli, etkin, ulaşılabilir ve güvenli sağlık hizmeti almasını sağlıyoruz. 2018 yılı Nisan ayı itibarıyla evde sağlık hizmeti verdiğimiz yaklaşık 350 bin takipli hastamız bulunmaktadır.

Evde sağlık hizmeti ihtiyacı olan hastalara da 107 birimde 106’sı ekip, 34’ü tam donanımlı araç olmak üzere toplam 140 araç ile ağız ve diş sağlığı hizmeti vermekteyiz.

Hastalıklarla mücadelede hız kesmedik. Bulaşıcı olmayan hastalıklara bağlı olarak sağlığın bozulması ve erken ölümleri önlemek için kapsamlı programlar hayata geçirdik. Bu çerçevede kalp-damar hastalıkları, kanser, diyabet, kronik solunum yolu hastalıkları, felç, böbrek yetmezliği başta olmak üzere belirli hastalıklar için ulusal programlar planlandık ve uygulamaya koyduk.

Kanserle mücadele programlarına hız kazandırdık. Bu kapsamda tarama mamografilerinin AB standartlarında raporlanabileceği ulusal okuma merkezi ve rahim ağzı kanseri taramalarında Ulusal HPV ve Sitoloji Laboratuvarları kurduk.

Vatandaşlarımıza ücretsiz hizmet veren Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezlerinden (KETEM) her ilimizde en az bir tane olmak üzere 201 yerleşim yerinde, 25 adet Mobil ve 10 adet Pembe Prenses Tarama Tırı ile taramalar gerçekleştirdik. Yılda 5 Milyon vatandaşımız ücretsiz kanser tarama programlarından yararlanmaktadır.

Sağlıklı yaşam araçları ile milletimizin ayağına gidiyoruz. Ülke genelinde 150 sağlıklı yaşam aracı ile hizmet vermeye başladık. Vatandaşlarımızın yoğun olduğu şehir meydanlarında; hareketli yaşam tarzının teşviki, sağlıklı beslenme, bağımlılıkla mücadele, organ bağışi gibi konularda bilgilendirme ve sağlık okuryazarlığını artırma faaliyetleri yapıyoruz.

Bağımlılıkla mücadelede asla taviz vermeyerek, dünyaya örnek olduk. Dünya Sağlık Örgütü 2016 yılında bağımlılıkla mücadelede ülkemizi dünyaya örnek gösterdi. Bu kapsamda toplum temelli ruh sağlığı merkezleri kurarak bağımlılıkla amansız mücadeleye başladık.

Bakanlar düzeyinde görev yapacak “Uyuşturucuyla Mücadele Yüksek Kurulu”nu kurduk ve faaliyete geçirdik.

İllerde uyuşturucu ile mücadele çalışmalarının takibi için “Uyuşturucu ile Mücadele İl Koordinasyon Kurulları” oluşturduk. İllerimizde uyuşturucu ve diğer bağımlılık yapıcı ürünlere yönelik tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerini yürütmek üzere 2017 yılı sonu itibarıyla 37 AMATEM ve 7 ÇEMATEM merkezinde 1.035 yatak ile hizmet veriyoruz.

Vatandaşların 7/24 ulaşabileceği ve danışmanlık alabilecekleri ‘Alo 191 Uyuşturucu İle Mücadele Danışma ve Destek Hattı’ni hayata geçirdik.

Hükümetimizin sergilediği kararlılık ve liderlik sayesinde tütünle mücadele programında da dünya birincisi olduk ve ülkemizin model ülke olarak kabul edilmesini sağladık. Sigara ile mücadelede Dünya Sağlık Örgütü tarafından dört kez ödüllendirildik. Tütünle mücadele kapsamında sigara bırakma polikliniklerinde ücretsiz ilaç imkânı sunuyoruz.

Acil sağlık hizmetlerinde dünya standartlarının ilerisindeyiz. Acil veya yoğun bakım gerektiren hastalar için özel hastaneler dâhil hiçbir sağlık kuruluşunda vatandaşımızdan ücret talep etmiyoruz.

Acil sağlık hizmetlerinde; kara ambulanslarıyla, kar üstü ambulanslarıyla, ambulans helikopter ve uçaklarıyla, deniz bot ambulanslarıyla dünyanın en ideal hizmet sunumu yakalanmıştır.

Türkiye, ambulans uçak ve ambulans helikopterle AK Parti iktidarında tanıştı. Günümüz itibarıyla hava ambulans sayımız 20'ye, deniz ambulans sayımız 6'dır.

Yalnızca şehirlerde değil, köylerde de "112 Acil Sağlık" hizmeti sunmaya başladık, istasyon sayısını artırıp ambulanslarımızı en son teknolojilerle donattık. Sisteme hava ve deniz taşıma araçlarını ekledik.

112 Acil Yardım Ambulansı başına düşen nüfus 2002 yılında 107.446 iken, 2018 yılı Mart ayı itibarıyla 15.961'dir. 2018 yılı Mart ayı itibarıyla Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu sayısında toplam 2 bin 639'a ulaştık.

2005 yılında kurduğumuz ve bugün 81 ilimizde 9 bin 443 personel ile hizmet veren ve Avrupa'nın en büyük ulusal medikal kurtarma ekibi haline gelen Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE) ile afet ve olağandışı durumlara yönelik acil müdahale ve afetlerde sağlık organizasyonu yapılmasını sağlamaktayız.

Sağlıkta hizmet sunum altyapısı ve insan kaynağında muazzam başarılar imza attık. Fonksiyonel ve modern mimari anlayışa sahip sağlık tesisleri inşa ederek vatandaşlarımıza yüksek standartlarda sağlık hizmeti sunumunu sağlamak amacıyla kamu-özel iş birliği ile Şehir Hastaneleri projelerini hayata geçirdik. Şu ana kadar toplamda 5.613 yataklı Yozgat, Mersin, Isparta, Adana ve Kayseri şehir hastanelerini hizmete açtık.

Hastanelerimizi tıbbi cihazlarla donatarak sağlıkta teknoloji devrimi yaptık. Bina, ekipman ve sağlık personelinin eksik olduğu bölgeler öncelikli kabul edilerek bu konudaki dengesizlikleri büyük ölçüde ortadan kaldırdık.

Bu kapsamda; 2003-2018 döneminde 995 adet hastane ve ek bina, 1.871 adet birinci basamak hizmet binası, 132 adet Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi (ADSM) olmak üzere toplam 2 bin 998 yeni sağlık tesisi hizmete sunduk.

İktidarlarımız döneminde nitelikli yatak oranını yüzde 6'dan yüzde 62 seviyesine getirdik.

Sağlık sisteminde rol model olmayı hedefleyen bir ülke olarak sağlık çalışmalarının bir üniversite çatısı altında yapılmasına önem verdik.

Bu doğrultuda Sağlık Bilimleri Üniversitesinde Haydarpaşa Külliyesi, Ankara'da Gülhane, yurt dışında ise Somali Külliyesinde eğitim öğretime başladık.

Organ ve doku nakli müracaatlarının daha hızlı ve kolay olması için elektronik bağış sistemini oluşturduk. TÜRKÖK Projemiz kapsamında 275 bin gönüllü bağışçı sayısına ulaştık. Yurtiçi ve yurtdışından gelen hücresel ürün taleplerine cevap vermek üzere TÜRKÖK donörlerinden gerçekleştirilen toplam nakil sayısı ise 1.097'ye ulaştı.

2016 yılı itibarıyla toplam hekim sayısı 144.827'ye, hemşire sayısı 152.952'ye ve ebe sayısı 52.546'ya ulaşmıştır. Böylece 2002 yılında 138 olan 100 bin kişiye düşen hekim sayısını 184'e; 171 olan hemşire ve ebe sayısını da 272'ye yükselttik.

Kişi başı hekime müracaat sayısı 2002 yılında 3,2 iken sağlık hizmetlerine erişim olanaklarının artmasıyla 2017 yılında 8,6'ya yükselmiştir.

2002'de 14 Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi'nde (ADSM) 3 bin 211 diş hekimi ile hizmet verilirken 2017'de 132 ADSM'de 9 bin 194 diş hekimi ile hizmet verildi.

Tüm bu gelişmeler neticesinde 2003 yılında yüzde 39,5 olan sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranını 2017 yılında yüzde 71,7'ye ulaştırdık.

Türkiye uluslararası düzeyde de sağlık sistemine en çok güvenilen ülke haline gelmiştir. Güncel bir uluslararası araştırmaya göre, Türkiye yüzde 3 ile sağlık hizmetleri konusunda en az endişe duyulan ülke olmuştur.

b. Neler Yapacağız

Türkiye sağlık alanında bölgesinin öncü ülkesi ve dünyada rol model olacaktır. Sağlıkta hizmet sunum kalitesinin artırılmasının yanı sıra tıbbi teknolojide, ilaç endüstrisinde ve sağlık turizminde kapasitemizi geliştirmeyi ve yerli üretim yapan bir ülke olmayı hedefliyoruz. Sağlık hizmet sunumunda Dünyada model ülke olarak, hizmetlerimizi daha da geliştirerek sürdüreceğiz.

Yeni dönemde birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirerek sağlık sistemi içerisindeki etkinliğini artıracacağız. Aile hekimi başına düşen kişi sayısını 2023 yılında yarı yarıya (2 bine) düşüreceğiz.

Aile Sağlığı Merkezlerini daha da güçlendireceğiz. Bu merkezlerde mini çekap, beslenme, fiziksel aktivite, çocuk ve ergen sağlığı, enfeksi-

yon kontrol, kanser tarama ve enjeksiyon gibi hizmetler vereceğiz. Kırsalda mobil sağlık ekipleri ile birinci basamak sağlık hizmetlerini yaygınlaştıracacağız.

Acil servisleri fiziki olarak yenileyecek, Merkezi Randevu Sistemi üzerinden yapılan randevulu hasta muayenesi oranını 2023 yılına kadar 2 katına çıkararak sağlık hizmetlerinden yararlanma imkânını artıracacağız. Bu servislerde renk kodlama sistemine göre önceliklendirme yapacak, yoğunluğu azaltacağız.

Acil servis sağlık hizmetleri kapsamında hasta karşılama elemanları ve vale hizmetleri sağlayacak, hasta bilgilendirme ofisleri kuracağız. Acil olmayan hastalar için mesai dışı poliklinikler açacak ve saat 23:00'e kadar hizmet vermesini sağlayacağız.

Küresel ve bölgesel ölçekte, acil ve afet durumlarında destek sunan lider ülkeler arasında yer alacağız. Bu kapsamda acil vakalara zamanında erişim oranını 2023 yılına kadar yüzde 85'e çıkaracağız. 19 adet helikopter ambulans kiralaması yapacak, 112 filosuna 1.200 adet yeni kara ambulansı dâhil edeceğiz.

Sağlıkta fiziki altyapı ve insan kaynağı yatırımlarımız devam edecek. Yaklaşık 7 milyon nüfus yoğunluğuna hizmet edecek 64 yeni sağlık tesisi açacağız. 2023 yılına kadar:

10 bin kişiye düşen yatak sayısını 28,5'ten 31,2'ye çıkaracağız.

Sağlık Bakanlığı hastanelerinde nitelikli yatak oranını yüzde 100'e çıkaracağız.

Şehir hastanelerindeki toplam yatak sayısını 4 binden, 40 bine çıkaracağız. 2018'in ikinci yarısından itibaren Manisa, Elazığ, Ankara ve Eskişehir Şehir Hastanelerini hizmete açacağız.

Yüz bin kişiye düşen hekim sayısını 184'den 230'a, yüz bin kişiye düşen hemşire ve ebe sayısını ise 272'den 370'e çıkaracağız.

Yılda 24'den fazla böbrek nakli yapan merkezlerin oranını yüzde 60'dan yüzde 100'e çıkaracağız.

Bilgi iletişim teknolojileri destekli entegre uzaktan sağlık ve bakım uygulamalarını yaygınlaştıracacağız. E-Nabız uygulaması ile her hastanın sağlık geçmişinin hekimi tarafından görüntülenmesini sağlayacak, mevcut durumda 7 milyon olan e-Nabız sistemini kullanan vatandaş sayısını 12 milyona yükselteceğiz.

Bağımlılıkla mücadelemiz yurdun tümünde aktif olarak devam edecektir. 2023 yılına kadar tüm illerde bağımlılığa yönelik tedavi hizmeti vereceğiz.

Bağımlılığa yönelik rehabilitasyon hizmeti vermeye başlayıp, 30 ilde yaygınlaştıracamız. 28 olan AMATEM sayısını 32'ye, 7 olan ÇEMATEM sayısını 11'e yükselteceğiz.

Ulusal Uyuşturucu İle Mücadele Eylem Planını (2018-2023) yürürlüğe koyarak uyuşturucu ile mücadelede yeni bir dönem başlatacağiz. Uyuşturucu ile mücadelede yeni Danışma Merkezleri açacak ve ülke genelinde yaygınlaştıracamız.

Türkiye genelindeki hastanelerimizdeki sigara bırakma polikliniklerinin sayısını 415'ten 450'ye çıkaracağız. 2023 yılına kadar:

Her gün sigara içen bireylerin günlük içtiği ortalama sigara sayısını 17,5'ten 13'e düşüreceğiz.

Tütün yasağına uyan işletmelerin oranını da yüzde 71,7'den yüzde 90'a çıkaracağız.

15 yaş ve üzeri her gün tütün ve tütün ürünleri kullananların oranını yüzde 26,5'ten yüzde 20'ye düşüreceğiz.

Bütünleşik sağlık hizmet modellerini hayata geçireceğiz. Bulaşıcı olmayan hipertansiyon, diyabet, kardiyovasküler hastalıklar ve obezite gibi hastalıklar için tarama programlarını yaygınlaştıracamız.

Bazı kanser türleri başta olmak üzere erken teşhise yönelik taramaları yaygınlaştıracamız. Asbest ve radon gibi kanser hastalığının önemli risk faktörlerine yönelik haritalandırma yapacağız. Bütün illeri kapsayan aktif bir kanser kayıt sistemi oluşturacağız.

Diyabetin erken dönemde teşhis edilme oranını artıracamız ve diyabetli bireylere yönelik bakım hizmetlerini geliştireceğiz.

Ağız ve diş sağlığının düzenli kontrollerle takip edilmesini sağlayacağız.

Geleneksel ve tamamlayıcı tıbbın kanıta dayalı, güvenilir ve etkin bir şekilde sağlık sistemine entegrasyonunu sağlayacağız. Geleneksel ve tamamlayıcı tıp ünitelerinin kamu sağlık tesislerindeki sayısını artıracamız.

Daha sağlıklı nesiller için normal doğumu teşvik etmeye devam edeceğiz.

Anne ve çocuk sağlığında iddialı hedeflerimiz bulunuyor. 2023 senesine kadar:

Anne ölüm oranlarını yüz binde 14,7'den 9'a düşüreceğiz.

Bin canlı doğumda 5 yaş altı bebek ölüm oranları (tüm haftalar) 9,4'ten 8'e düşüreceğiz.

Her gebenin sağlıklı olarak hastanede doğum yapmasını ve takiple-
rinin gerçekleştirmesini sağlayan Anne Dostu Hastane sayısını 27'den
85'e çıkaracağız.

Bebek dostu yoğun bakım ünitesi bulunan hastane sayısını 22'den
95'e çıkaracağız.

Aşılama oranlarının yüzde 97'lere ulaştığı ülkemizde aşı ile koruna-
bilir hasta sayısında ciddi azalma sağlayacağız.

0-6 yaş grubu çocukların psikososyal gelişimini destekleme progra-
mımızı ülke genelinde yaygınlaştıracacağız.

İstismara uğrayan çocukların ikincil örselenmesini en aza indirge-
mek amacıyla kurulan Çocuk İzlem Merkezi (ÇİM) sayısını 31'den 44'e
çıkarcacağız.

**Evde sağlık hizmetleri alanındaki mevcut uygulamalarımızı
daha da güçlendireceğiz.** Bu amaçla, 7 gün 24 saat hizmet veren bir
irtibat hattı kuracak ve hizmetlerimizi daha da yaygınlaştıracacağız.

Evde sağlık hizmetine yönelik nakil ambulansı kapasitesini artıraca-
k, bu hizmeti alan hastaların aylık ziyaret sıklığını 2023 yılına kadar
iki katına çıkaracağız.

**Sağlıkta aktif iletişim politikalarını yaygınlaştırarak uygulaya-
cağız.** Medyada hastalıklara ve sağlığa yönelik yer alan bilgi kirliliğinin
önüne geçeceğiz. Bunun için dijital medya uygulamaları oluşturacağız.

Sağlıklı hayat tarzını teşvik ederek, sağlığın geliştirilmesini sağlayaca-
cağız. Bu kapsamda; tütün kullanımı, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı ile
etkin mücadeleyi; sağlıklı beslenme, hareketli yaşam, gıda güvenilirliği-
nin ve ruh sağlığının geliştirilmesini hedeflemekteyiz.

Halen 78 ilde 156 adet olan Toplum Ruh Sağlığı Merkezlerini, 2023
yılına kadar 81 ilde 245'e çıkaracağız.

Gönüllülük esaslı Sağlık Temsilciliği Sistemini hayata geçireceğiz.

2018 sonuna kadar tüm içme suyu depolarına otomatik klorlama ci-
hazları takılmasını sağlayacak, halkımızın güvenli içme suyuna erişimi
için Damacana Takip Sistemini uygulamaya geçireceğiz.

**Koruyucu sağlık hizmetleri alanında atacağımız yeni adımlarla
tüm yurtta aktif bir politika izleyeceğiz.** Başta çocuklara yönelik ol-

mak üzere; sağlığa zararlı gıda ürünlerinin yanıltıcı ve yanlış yönlendirici tanıtım faaliyetlerine ilişkin tedbirler alacağız. Etiket ve ambalajları, tüketicileri daha doğru bilgilendirecek şekilde düzenleyeceğiz.

Sağlıklı beslenme kapsamında gıda ambalajlarındaki mevcut bilgiler görünür hale getirilerek, kolay anlaşılır olması sağlanacaktır. Beyaz Bayraklı Okullar arasında, Beslenme Dostu Okul oranını 2023 yılına kadar 3 katına çıkaracağız.

Halkımızın sağlığını korumak için sağlık dostu işletme sertifika sistemini hayata geçirecek; gıda üreticilerinin katılımı ile iş birliği platformu kuracak ve daha sağlıklı besin üretmelerini destekleyeceğiz.

Çocukluk ve ergenlik dönemindeki bireylere yönelik sağlıklı beslenme programları yürüteceğiz.

Obezite ile mücadele ederek, obezite oranını düşüreceğiz.

Yetersiz fiziksel aktiviteye sahip kişilerin oranını yüzde 71,9'dan, 2023 yılına kadar yüzde 50 seviyesine indireceğiz. Bu kapsamda; "Yürüyen Şehirler Projesi"ni hayata geçirecek ve şehirlerimizde egzersiz yapma alışkanlıklarını kolaylaştıracak bisiklet yolları, yürüme ve koşu parkuru gibi fiziksel aktivite alanlarını artıracacağız.

Kamuya ait spor tesislerinin kullanım ilkelerini belirleyecek ve tamamını vatandaşların kullanımına açacağız.

Spor dostu okul programı geliştireceğiz ve okul spor kulüplerinin kurulmasını teşvik edeceğiz. Beden eğitimi ve spor derslerinin daha aktif hale gelmesini sağlayacağız.

Sağlık ürünlerine yönelik regülasyon düzeyini artıracacağız. 2023 yılına kadar, bin kişiye düşen günlük antibiyotik kullanım miktarını 35,3'ten 31'e düşüreceğiz.

Türkiye Genom Projesi kapsamında ülkemizdeki nüfusun gen havuzunu çıkaracak ve kişiye dayalı tıp uygulamalarını geliştireceğiz. Ülkemizin Ulusal Genom Araştırma Geliştirme Merkezi (Aziz Sanca Araştırma Geliştirme Merkezi) alt yapısını kuracağız.

Türkiye Kanser Gen Projesi kapsamında kanser hastalarının genomik profilini çıkararak kanser hastalarında kişiye özel tedavi uygulamalarını sağlayacağız.

TÜRKÖK Ulusal Doku Bilgi Bankasına kayıtlı gönüllü hücre bağışçı sayısını artırarak, kemik iliği nakil süreçlerini etkinleştireceğiz. Gönüllü

kök hücre bağışçısı kazanımına yönelik tanıtım faaliyetleri yaparak yeni bağışçısı sayısını artıracacağız.

Sağlıkta yerleşme projelerimiz tüm hızıyla devam edecek. Yerli aşı alanında yapacağımız yatırımlarla Türkiye'yi, aşı ithal eden ülke konumundan aşı ihraç eden ülke konumuna getireceğiz. Suçiçeği, kuduz aşısı, hepatit B aşısı ve 5'li karma aşıları (DaBT-Hib-İPA) yerli aşılarımız olarak ülkemizde üretilecektir.

Sanayi İşbirliği Projeleri (SİP) ile yerli ilaç ve tıbbi cihaz sanayisini güçlendireceğiz.

Yenilik, yerleşme ve teknoloji transferini sağlamaya yönelik Sanayi İşbirliği Uygulamaları kapsamında Dijital Radyografi, Bilgisayarlı Tomografi (BT), Hasta Başı Monitörü (HBM), Manyetik Rezonans (MR) ve Ultrasonografi (USG) cihazlarının Türkiye'de üretimini yapacağız.

Bütün bu gayretlerimizin sonucunda halkımızın sağlık hizmetlerinden genel memnuniyet oranını yüzde 71,7'den yüzde 80'lerin üzerine çıkaracağız.

Gençlik

AK Parti kurulduğu günden bugüne, Türk siyasi hayatında genç düşünen, değişimden ve dönüşümden yana olmuş vizyoner bir parti olmuştur. Bu yönüyle gençlerin partisidir. Gençlerimize güveniyor; gençliğimizi bugünün enerjisi, yarınların teminatı olarak görüyoruz.

Bunu sadece hükümet politikalarımızda değil, partimizin gençleşme yaklaşımına, gençlere siyasette imkan tanıma anlayışımızla da gösteriyoruz.

Geçmişte olduğu gibi gelecekte de gençliği karar süreçlerine aktif bir biçimde dahil ederek; ülkemizin meselelerine ve çevreye duyarlı, sağlıklı ve güçlü bir gençliğin yetişmesini hedeflemekteyiz.

Bize göre gençlik; düşünmeli, sorgulamalı, yeniliğe ve gelişmeye açık, farklılıklara saygılı, ahlaki değerlere sahip, sorumlu, bilgili ve özgüven sahibi olmalı ve karar alma mekanizmalarına dahil olarak geleceğimizi şekillendirmede aktif rol almalıdır.

a. Neler Yaptık

Attığımız her adımda gençlerimizin geleceğini düşündük. İktidarlarımız boyunca, gençlerimizin iyi yetişmeleri, farkındalığı yüksek birer vatandaş olmaları; kültür, sanat ve spor ile ruhen ve bedenen güçlenmeleri için çok önemli adımlar attık.

Gençlerimize yönelik hizmetlerin bütüncül bir yaklaşımla sunulması ve yaygınlaştırılması amacıyla Gençlik ve Spor Bakanlığını kurduk.

Gençliğin karar alma mekanizmalarına daha erken katılmasını sağladık. Seçilme yaşını 25'ten 18'e düşürdük.

Profesyonel orduya geçişle uyumlu olarak zorunlu askerlik süresini 18 aydan 12 aya, yedek subay askerlik süresini 15 aydan 12 aya, kısa dönem askerlik süresini 8 aydan 6 aya indirdik.

Gençlerimize eşit, adaletli ve kaliteli eğitim sağladık. Her ilimizde üniversite kurulmasını sağlayarak, yükseköğretim kurumu sayımızı 207'ye çıkardık.

Üniversiteye girişte uygulanan katsayı adaletsizliğine son verdik.

Üniversitelerden ilişkisi kesilen yaklaşık 800 bin öğrencimizin genel af düzenlemesi ile eğitimine devam etmesini sağladık.

Yıllarca Türkiye'deki ayrımcılığın sembolü haline gelen başörtüsü yasağını kaldırdık. Üniversite kapılarından kovulan, devlet dairelerine sokulmayan başörtüsünü her alanda serbest hale getirdik.

Üniversite öğrenim harçlarını kaldırdık.

Yükseköğrenim gören gençlerimizin barınma, beslenme, burs ve kredi imkânlarını iktidara geldiğimiz 2002'ye göre çok daha iyi seviyelere ulaştırdık. 2003'ten bugüne, başvuru yapan her üniversite öğrencimize burs veya kredi imkânı sağladık.

İktidara geldiğimizde 450 bin gencimize kredi verilirken, bu rakamı yaklaşık 4'e katlayarak 401 bini burs, 1 milyon 189 bini kredi olmak üzere 1 milyon 590 bin öğrencimize burs veya kredi vermeye başladık.

2002 yılında lisans öğrencilerine verilen aylık 45 TL bursu artırarak 470 TL'ye yükselttik.

Yüksek lisans öğrencilerine verilen aylık 90 TL bursu, 940 TL'ye, doktora öğrencilerine verilen aylık 135 TL bursu 1.410 TL'ye yükselttik.

2002 yılında öğrencilere aylık 11 TL beslenme yardımı verilmekteyken, 2017 yılında 32 kat artışla aylık 330 TL beslenme yardımı vermekteyiz.

Gençlerimizi geleceğe hazırlamaya yönelik bilgi ve beceri kazandırmak üzere; liderlik ve kişisel gelişim seminerleri, farkındalık konferansları, kariyer sohbetleri, din ve değerler eğitimi, dil ve tasarım ile müzik ve görsel sanatlar kursları düzenliyoruz.

Yurtdışı eğitim ve değişim programlarından yararlanan öğrenci sayısını artırdık.

Eğitimdeki gençlerimizin barınma sorunlarını gidermek adına çok önemli adımlar attık. Şehit ve gazi çocukları, gazi öğrenciler, lise ve dengi öğrenimlerini Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yurtlarında barınarak tamamlayanlar, devlet koruması altındaki öğrenciler ile anne ve babası hayatta olmayan öğrencilerden yurt ücreti ve depozito almayarak onların daha rahat şartlar altında eğitim görmesini sağlıyoruz.

589 yeni yurt yaparak, yükseköğrenim öğrencilerimiz için yurt sayısını 190'dan 779'a, yatak kapasitesini ise 182 binden 629 bine yükselttik ve yatak kapasitemizi 3,3 katına çıkardık.

Üniversiteli gençlerimiz için yerel yönetimlere, yükseköğrenim yurdu yapabilme imkânı getirdik. Kamu özel işbirliği ile yurt yapımlarını özendirdik ve hızlandırdık.

Yurtlarımızın standartlarını yükselttik. Koşu tipi odalardan, ahşap mobilyalı, bazalı, içerisinde banyo, tuvalet, buzdolabı ve yanmaz özelikli yatak bulunan modern odalara geçiş yaptık.

2002 yılında toplam yurt yatak kapasitenin yüzde 83'ü ranzalı iken, 2017 yıl sonu itibarıyla bu oran yüzde 19 seviyesine düşürülmüştür. Yapımına devam ettiğimiz yurtların tamamlanması ile birlikte ranzalı odaların tamamen kaldırılmasını hedefliyoruz.

Yurtlarımızda ayrıca temizlik, güvenlik ve 24 saat sıcak su imkânlarının yanında ortak ders çalışma alanları, kantin, kafeterya gibi sosyal ortamlar da bulunmaktadır.

Öğrencilerimizin akademik çalışmalarına ve bilimsel araştırmalarına katkı sağlamak amacıyla 24 saat hızlı, güvenli ve ücretsiz olarak internete erişim imkânı sunduk.

Tüm yurtlarımızda öğrencilerin dışarıya ihtiyaç duymadan, arkadaşlarıyla vakitlerini değerlendirebilecekleri sosyal ortamlar tesis ettik.

Gençlerimizin sosyal hayata daha aktif bir biçimde katılmalarını destekledik. 15-18 yaş arasındaki gençlerin dernek kurabilmelerini sağladık.

Gençlik faaliyetlerinde bulunmak amacıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne kayıt ve tescilini yaptıran dernekler, 2002'de 125 iken 2017 sonu itibarıyla 670'e ulaştı.

Gençlik merkezleri ve kampları ile hareketlilik programlarını yaygınlaştırdık. 2002 yılında 9 olan gençlik merkezi sayısını, bugün 81 ilde 313'e yükselttik. Gençlik merkezlerimize 2002 yılında 5.120 olan üye sayısı, 2018 yılında 1 milyon 881 bine ulaşmıştır.

Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimine katkı sağlayacak projelere destek verdik.

İlk kez genç istihdamı için teşvikler sağladık. 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük olanların istihdamını teşvik amacıyla gençlere ait SSK primlerini, belirli oranlarda 5 yıl boyunca karşıladık.

Yeni iş kuran gençlere 3 yıl boyunca 75 bin TL'lik kazanç istisnası getirdik.

Genç girişimcilerin sermaye şirketlerine ilk defa vergi muafiyeti sağladık.

2002-2018 yılları arasında İŞKUR Meslek Eğitim Kurslarına yaklaşık 2,3 milyon işi katıldı. Kursiyerlerin yüzde 65'ine ve iş başı eğitimine katılanların yüzde 75'ine istihdam imkânı sunduk.

İŞKUR tarafından verilen kurslara katılan kursiyerlere Genel Sağlık Sigortası yapıyoruz. Ayrıca kursiyerlere, sanayi sektöründe kursa katılıyorsa günlük 45 TL, diğer sektörlerde kursa katılıyorsa günlük 25 TL, bilişim sektöründe kursa katılıyor ise günlük 75 TL ödüyoruz.

Genç girişimcilerimizin önünü açtık. KOSGEB Girişimcilik Destek Programı ile yeni iş kuran gençlerimize 50 Bin TL Hibe, 100 Bin TL de 2 yıl ödemesiz ve faizsiz kredi vermeye başladık.

Gençlerimizin sağlık hizmetlerinden en iyi şekilde yararlanmalarını sağladık. 18 yaş altı bütün evlatlarımızı devlet güvencesi altına aldık. Anne ya da babasının genel sağlık sigortası olup olmadığına bakılmaksızın, 18 yaşından küçük çocuklara şartsız sağlık hizmeti vermeye başladık.

Öğrenim gördükleri okullardan mezun olmaları nedeniyle anne veya babaları üzerinden sağlık yardımı alamayan gençlerimize, 2013 yılında yapılan düzenleme ile ana veya babaları üzerinden sağlıktan yararlanmaları için ilave 120 gün süre tanıdık.

2016 yılında yapılan düzenleme ile lise ve dengi kurumlarda öğrenim görenlerin 20 yaşını, yükseköğrenim kurumlarında öğrenim görenlerin

ise 25 yaşını geçmemek kaydıyla, mezun oldukları tarihten itibaren 2 yıl süreyle primleri devlet tarafından ödenmek üzere genel sağlık sigortalısı sayarak, sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağladık.

Gençlerimizi kötü alışkanlıklardan koruyoruz. Bu kapsamda; Uyuşturucu ile Mücadele Yüksek Kurulu'nu kurduk.

Gençlerimiz için önemli bir tehdit oluşturan uyuşturucu ile mücadele konusunda kapsamlı bir Eylem Planı hazırlayarak uygulamaya koyduk. Bu kapsamda "Uyuşturucu ile Mücadele Strateji Belgesi" ile "Uyuşturucu ile Mücadele Eylem Planı" hazırlık çalışmalarını sürdürmekteyiz.

Madde bağımlılığı ile mücadele kapsamında toplam 2,8 milyon kişiye farkındalık eğitimleri verdik.

Hastanelerde bağımlılıkla mücadele poliklinik ve servislerini oluşturduk ÇEMATEM ve AMATEM sayılarını artırdık.

Uyuşturucu ile mücadelede koruyucu ve önleyici tedbirleri arttırmak için 50 ilde narkotimleri devreye soktuk.

Aile hekimlerini eğiterek bağımlılıkla mücadele etkinliğimizi güçlendiriyoruz.

13 İlde Bakanlığımız gençlik merkezlerinde gençlerimizi bağımlılığın her türüyle mücadele hakkında bilgilendirmek amacıyla bağımlılıkla mücadele kapsamında "Danışma Birimlerimiz" kurulmuştur.

Gençlerin bağımlılıkla mücadele projelerine destek verdik.

Spora dev yatırımlar yaptık. 2002 yılında 1.575 olan spor tesisi sayısını, 2017'de 6.279'a yükselttik. 2017 yılında spor tesislerimiz için 621 milyon TL harcadık.

2002 yılından bu yana olimpiyatlarda ve diğer uluslararası organizasyonlarda; 14 bin 960 altın madalya, 14 bin 226 gümüş madalya, 17 bin 441 bronz madalya olmak üzere toplam 46 bin 627 madalya kazandırdık.

43 ilimizi 15 bin ile 50 bin seyirci kapasiteli dev stadyumlara kavuşturduk.

Ülkemizdeki spor kulübü sayısını 2 katına, lisanslı sporcu sayısını 22 katına çıkardık.

2002 yılında ülkemizde yaklaşık 6 bin spor kulübü faaliyet göstermekte iken, verdiğimiz desteklerle spor kulübü sayısını 2 katın üzerinde artırarak 14,2 bin'e çıkardık. Lisanslı sporcu sayısını da 23 katına çıkararak 370 bin'den 8,4 milyon'a yükselttik.

Son 16 yılda ülkemizde 772 uluslararası spor organizasyonuna ev sahipliği yaptık.

b. Neler Yapacağız

Gençlerimizin önümüzdeki dönemde de; karar alma süreçlerinden sosyal politikalara, eğitimden istihdama kadar her alanda aktif rol almalarını sağlayacağız.

Gençlerimizin nitelikli eğitim almaları en öncelikli hedefimizdir. AK Parti gençlerin iyi bir iş sahibi olmaları, sağlıklı bir aile kurmaları ve toplum için sorumlu birer birey olmaları için nitelikli eğitimi ilk sıraya almaya devam edecektir.

Bu kapsamda eğitimin her kademesinde ve üniversitelerde gençlerimizin demokratik ve bilimsel eğitim zeminlerini daha da güçlendirecek, özgürlüklerini geliştirmeye devam edeceğiz.

Yükseköğretim kurumlarının kalitesi ve bilimsel-teknolojik olanaklarını artırarak, nitelikli bir öğrenim ve araştırma-geliştirme süreci gerçekleştireceğiz.

Ülkemizi genç bilim insanları, sanatçı ve sporcular açısından cazibe merkezi haline getireceğiz. Yüksek lisans ve doktora programları için yurtdışına gönderilen öğrenci sayısını yükselteceğiz.

Eğitimleri sürecinde belirlenecek objektif başarı kriterlerini sağlayan 10 bin lisans öğrencimiz, bin yüksek lisans öğrencimiz, 500 doktora öğrencimiz ve 100 doktora mezunu öğrencimizi yurtdışına bir üst kademe eğitimine göndereceğiz. Eğitimleri akabinde ise, ülkemizin nitelikli insan gücüne katkı sunmaları adına yurtiçi istihdamlarını sağlayacağız.

Gençlerimizin ve potansiyel gençlerimiz olan çocuklarımızın okuma alışkanlıklarının geliştirilmesini sağlayacağız. Çocuk, halk ve üniversite kütüphanelerimizi koleksiyon bakımından çeşitlendirecek, içerik bakımından zenginleştirileceğiz.

Objektif kriterler altında belirlenecek 10 bin genç yeteneğimizi; günümüz şartlarında stratejik önemi haiz olan spesifik 20 alanda küresel arenada boy gösterebilecek nitelikte uzman olarak yetiştireceğiz.

Müracaat eden her öğrenciye yurt imkanı sağlayacağız. Yurtlarımızın gerekli altyapı ve fiziki kapasite ile niteliğini günün koşullarına göre artıracacağız.

Müracaat eden her öğrenciye öğrenim kredisi, ihtiyaç sahibi öğrencilere ise burs vermeye devam edeceğiz.

Bugüne kadar yaptığımız gibi bundan sonra da gençlere siyasete daha fazla alan açacağız. Gençlerin bakış açısı siyasete daha fazla yansiyacak ve gençler erken yaşlarda siyasi tecrübe sahibi olacaktır.

Gençlerimizin yerel siyaset üzerinde etkisini artıracacağız. Özellikle Belediyelerimiz ve Belediye Meclislerimizde de gençlerimizin başat aktör olarak yer almasını sağlayacağız.

Genç muhtarlarla mahallelerimize dinamizm kazandıracacağız. Genç muhtar adaylarımızın çıkmasını teşvik edeceğiz, yasal ve bürokratik koşulları 18-30 yaş arası muhtar adayları için kolaylaştıracağız.

Gençlerimizi sanata yönlendirecek destekleri aktif bir şekilde uygulayacağız. Gençlerimizin kültüre ve sanata duyarlı bireyler olarak yetişmesini ülkemiz genelinde teşvik ve desteklemek adına kuracağımız Kültür Evleri ile gençlerimizin sanat dallarında profesyonel eğitimler almasını, uluslararası arenada ülkemizi temsil etmesini sağlayacağız. Ayrıca, gençlik platoları aracılığıyla sanatçı ruhlu gençlerin yetişmesini sağlayacağız.

Gençlerimizin farklı kültürleri tanıyıp, farklı bakış açıları geliştirmelerini sağlayacağız. Ülkemizin gönül coğrafyasının büyüklüğünü ve köklü tarihimizin bizlere yüklediği misyonu, gençlerimizin daha rahat görebilmesi adına Yurtdışı Kültür Gezilerini organize edeceğiz.

Özellikle dezavantajlı gençlerimizi içerecek şekilde hareketlilik programlarını genişletip çeşitlendireceğiz.

Mevlana ve Farabi programlarının ardından, Yükseköğretim Kurulu bünyesinde İbn Haldun Küresel Öğrenci Değişim programını hayata geçirerek, dünyanın tüm ülkelerinden öğrencilerin belirli dönemde ülkemizde eğitim almasını sağlayacak, ülkemizin tüm dünyada tanınmasını sağlayacağız.

Engelli gençlerimizin yaşamlarını kolaylaştırmak, toplumla bütünleşmelerini sağlamak amacıyla gerekli fiziksel ve sosyal altyapıları güçlendirmeye devam edeceğiz.

Bağımlılıkla mücadele programlarımız tüm gücüyle devam edecek. Uyuşturucu ile Mücadele Yüksek Kurulunun daha etkin çalışması sağlanacak, okul etrafında kurulan Narkotimlerin sayıları ve nitelikleri daha da artırılabilecektir. Özellikle uyuşturucu ile mücadele hususunda

toplumsal mutabakatın sağlanacağı caydırıcı önlemlerin gündeme getirilmesini sağlayacağız.

Madde bağımlılığıyla mücadele kapsamında her ilde eğitim programı düzenleyeceğiz. Ayrıca, tüm gençlik merkezlerimizde faaliyetlerimize katılan gençlere farkındalık eğitimleri vereceğiz.

Genç girişimciliğini daha da güçlendirerek, ülke genelinde yaygınlaştıracacağız. Gençlerimizin kendi ayakları üzerinde durmalarını kolaylaştırmak adına, girişimcilik ruhuna sahip gençlerimize sağlanan maddi yardımların başvuru prosedürlerini azaltacağız.

Finansman, teknoloji, işletme ve pazarlama gibi konularda programlarla genç girişimciliği teşvik edeceğiz.

Genç işsizlik oranını kalıcı bir şekilde düşürecek, gençlerimize nitelikli istihdam imkanları oluşturacağız. Gençlerimiz için "Kariyer Merkezleri" kurarak gençlerin ortaöğretimden yükseköğretime geçişte eğitim ve kariyer planlamasına yardımcı olacağız.

Üniversitelerimizde okuyan öğrencilerimizi sosyal programlara (ağaç dikimi, yaşlı bakımı, sosyal hizmetler, öğretmenlik vb.) dahil ederek gençlerimizin üniversitede okurken istihdama ilk adımlarını atmalarını kolaylaştıracacağız.

Lise veya üniversiteden mezun olmuş gençlere iş ve kariyer konusunda yol gösterici destekler sunacağız.

Mezuniyetlerinin akabinde, özellikle devlet kadrolarında görev almak isteyen gençlerimizi, henüz lisans eğitimlerini sürdürürken devlet kadroları bünyesinde açılacak olan ihtisas alanlarına göre sayıları değişecek olan "Genç Yönetici Yetiştirme" programları ile işi mutfağında görmek adına eğitime tabi tutacağız.

İlgili kurumlar bünyesinde lise, önlisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrenci ve mezunlarını kapsayacak "Mesleki Gençlik Veri Tabanı"nı kuracağız. Veri tabanının hem kamu hem de kurulacak ortak özel sektör personel bilgi sistemi altyapısı ile bağlantılı olmasını sağlayacağız. Gençlerimiz ve işverenlerin birbirlerini daha rahat bulmasını sağlayarak istihdam sürecini hızlandıracacağız.

"Türkiye Gençlik İstihdam Vizyon Belgesi"ni hazırlayacağız. Ülkemizin insan kaynağı potansiyelinin en verimli şekilde kullanılmasını amaçlayan çok yönlü ve detaylı bir yol haritası ile gerek kamu gerek özel sek-

tör istihdam planlarını ve olanaklarını en detaylı şekilde belirleyecek, genç istihdamının artışına nitelikli katkı sunacağız.

Gençlerimize esnek çalışma koşullarını sunacağız. Özellikle profesyonel iş yaşamlarını sürdürürken eğitimlerini de devam ettiren gençlerimize yönelik, bürokratik açıdan gerekli tüm sosyal ve mali hak desteklemelerini yapacak, eğitimlerini de iş yaşamları ile birlikte rahatlıkla sürdürmelerini sağlayacağız.

İşsiz gençlerimizin istihdam edileceği Beyaz Kafeleri belediyelerimiz bünyelerinde kuracak, kafelerde kültürümüzün bizlere armağanı olan sportif ve sanatsal faaliyetlerin icra edilmesini sağlayacağız.

Askerliğe ilişkin hizmetlerin elektronik ortamlarda yapılmasını kolaylaştıracğız. Yedek Subay Adaylarının, Sevk Öncesi Hazırlık İşlemlerini askerlik şubelerine gitmeden e-Devlet üzerinden gerçekleştirebilmelerine imkan sağlayacağız.

Yükümlülerin askerlik şubelerine gitmeden erteleme ve erteleme iptal taleplerinin e-Devlet kapısı üzerinden yapmalarına imkan sağlayacağız.

Kredi ve Yurtlar Kurumu (KYK) öğrenim kredisi kullanmış olan öğrencilerden askere sevk edilenlere ait bilgilerin e-Devlet Kapısı üzerinden paylaşılmasına imkan tanıyacağız.

Gençlerimizin spor ve sanatsal aktivitelerden daha yaygın bir biçimde yararlanmasını sağlayacağız. Bütün illerde gençlik ve kültür merkezlerinin sayısını artıracğız.

Gençlik kamp tesislerinin sayısı ve kamplara katılan genç sayısını artırarak, faaliyet ve projelerden daha fazla gencin yararlanmasını sağlayacağız.

Belediyelerimiz bünyesinde yer alan gençlik merkezleri daha aktif çalışacak, eğitsel, sosyal ve sportif faaliyetleri ücretiz olarak gençlerimizin hizmetine sunacaktır.

Ülkemizin belirli bölgelerinde Özel Olimpiyat Akademileri kurarak, nitelikli sporcularımızı tespit edecek ve bu çocuklarımızın tüm eğitimlerini ücretsiz olarak bu akademilerde almalarını sağlayacağız.

Özellikle ortaokul eğitiminin ardından, lise eğitiminin sonuna kadar, tüm öğrencilerimizin lisanslı olarak bir spor alanında sporcu kimliği almalarını sağlayacağız.

AK Parti iktidarları olarak politikalarımızın odağında yer alan gençliğe dair yapacaklarımıza, sadece gençlik başlığı altında değil beyannamemizin hemen her başlığı altında yer vermekteyiz.

Kadın

Kadınlarımız, toplumsal hayatın olduğu kadar ailelerimizin de temel direğidir. Güçlü toplum hedefimiz ve kalkınmamız için vazgeçilmez olan kadınlarımızın hakları, refahı ve sosyal hayatta karşılaştığı engellerin ortadan kaldırılması partimizin temel öncelikleri arasında yer almaktadır.

Kadının toplumdaki statüsünün güçlendirilmesini teminen; kadınların bireysel olarak, ekonomik ve toplumsal alanda kendilerini daha da iyi ifade etmeleri, daha kaliteli eğitim olanaklarına sahip olmaları, karar alma mekanizmalarında daha fazla yer almaları, sosyal güvencelerinin sağlanması ve kadın girişimci sayısının artırılması temel hedeflerimizdir.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak iktidarlarımız döneminde kadınlarımıza hak ettikleri değeri verdik ve ülkemizin gelişme sürecinde rollerini güçlendirdik. Kadınlarımıza yönelik birçok reformu bu dönemde gerçekleştirdik.

Kadınların tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de geçmişten gelen dezavantajlı konumlarını avantaja çeviren birçok düzenlemeyi ilke kez hükümetlerimiz döneminde gerçekleştirdik.

Kadınlarımızın hukuki olarak güçlendirilmesi için iktidarlarımız süresince pek çok önemli adım attık. Bu kapsamda; Anayasa’da, Türk Medeni Kanunu’nda, İş Kanunu’nda, Türk Ceza Kanunu’nda, Belediyeler Kanunu’nda ve Gelir Vergisi Kanunu’nda reform niteliğinde yasal düzenlemeler yaptık.

Aile Mahkemelerini kurduk. Aile içi problemlerin, evli hâkimler tarafından ihtisas mahkemelerinde görülmesini sağladık.

Türk Ceza Kanunu’nda toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına karşı şiddet konusunda düzenleme yaptık.

Anayasa’da kadınlara yönelik “Pozitif Ayrımcılık” ilkesini getirdik.

“Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddet” in önlenmesine dair 6284 Sayılı Kanunu çıkardık.

Töre cinayetleri faillerinin en yüksek ceza ile cezalandırılmasını sağladık.

Kadınlarımızın siyasette daha güçlü temsil edilmesini sağladık. 2002 yılında 24 olan parlamentodaki kadın sayısı, Kasım 2015 seçimleriyle 81'e yükselmiştir. TBMM bünyesinde Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun kurulmasına öncülük ettik. Bu Komisyonu etkili bir şekilde çalıştırmaktayız.

Kadınlarımız yerel yönetimlerde de daha fazla söz sahibi oldu. 2009 yılında yüzde 0,9 olan kadın belediye başkanı oranı, üçe katlanarak 2014 yılında yüzde 2,7 'ye ulaştı.

Yerel seçimlerde kadın belediye meclis üyesi oranı 2009' da yüzde 4,5 iken, 2014'de yüzde 10,7 'ye yükseldi.

Türkiye'nin 2015 yılında G20 dönem başkanlığı sırasında Kadın20 (W20) platformu ile İslam İşbirliği Teşkilatında "Kadın Danışma Konseyi"nin, kurulmalarına öncülük ettik.

Başörtüsü yasağını ortadan kaldırdık. Dini inançları yüzünden ayrımcılığa uğrayan, başörtüsü yüzünden eğitim özgürlüğü kısıtlanmış, ayrımcılığa uğramış kadınlarımızın eğitim ve çalışma haklarını kullanabilmelerini mümkün hale getirdik.

Kadına karşı şiddet ile mücadelede sıfır tolerans ilkesini gözet-tik. Aile içi şiddetin, töre ve namus cinayetlerinin engellenmesine yönelik hukuki düzenlemeler yaptık.

"Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı"nı, ilgili tarafların katılımıyla güncelleyerek uygulamayı sürdürdük.

Kadına Yönelik Şiddet ve Ayrımcılıkla mücadelede daha etkin olabilmek için uluslararası sözleşmelere imza attık.

Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'ni çekincesiz imzalayan ilk ülke olduk.

Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ne (CEDAW) ilişkin ihtiyarı Protokol 2003 yılında yürürlüğe girdi.

Aile içi şiddetle mücadeleye yönelik olarak; 81 İl Jandarma Komutanlığında Çocuk ve Kadın Kısım Amirlikleri teşkil ettik. Bu birimlerde görev yapan personelin eğitimine özel önem vermekteyiz.

Kadına karşı şiddetle mücadelede, şiddet ihbarlarının daha hızlı bir şekilde iletilmesi amacıyla akıllı telefonlarda kullanılabilecek Kadın Acil Destek İhbar Sistemi (KADES) uygulamasını hayata geçirdik.

Devlet kurumlarına başvuran kadınlarımıza ve çocuklarına korunma ve barınma hizmeti sunuyoruz. Ülke genelindeki Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerini (ŞÖNİM) Nisan 2018 itibarıyla 73'e çıkardık. 2012-2017 yıllarında ŞÖNİM'den hizmet alanların sayısı 84 bine ulaştırdık.

Ayrıca, nüfusu 100 bini geçen belediyelere kadın konukevi açma zorunluluğu getirdik. 2002 yılında sadece 11 olan kadın konukevleri sayısını 144'e yükselttik. Konukevlerimizde kadınlarımızı meslek edindirme kurslarına yönlendirdik. Sanatsal, sosyal, sportif faaliyetlere de katılmalarını sağladık. Kreş ve çocuk kulübü imkânı oluşturduk.

Sosyal koruma programlarımızı, hiçbir kadının savunmasız ve sahipsiz kalmaması için etkin bir şekilde uyguladık. Dezavantajlı kadınlarımızı güçlendirerek psikososyal, sosyokültürel, mesleki ve kişisel yönden gelişimlerine destek olmak amacıyla, ülkemiz genelinde 140 Aile Destek Merkezi (ADEM) ve 21 Sosyal Dayanışma Merkezini (SODAM) hizmete açtık.

Eşi vefat eden kadınlara düzenli nakdi yardım programını başlattık. 2017 yılı itibarıyla yaklaşık 283 bin kadını aylık 275 TL düzenli nakdi desteğe kavuşturduk. Sadece 2017 yılında toplam 838 milyon TL yardım yaptık.

Uyguladığımız politikalarla erken yaşta ve zorla evlilikleri yarı yarıya azalttık. 2003 yılında yüzde 8,1 olan 16-17 yaş grubunda evlenen kız çocuklarının oranı, 2017 yılında yüzde 4,2'ye gerilemiştir.

Bütün annelerimize, ilk çocuk için 300 TL, ikinci çocuk için 400 TL, üç ve üzerindeki çocuklar için 600 TL ödemenin yapılmasına imkân veren "Doğum Yardımı" programını hayata geçirdik. Bu kapsamda 3 milyon çocuk için yaklaşık 1,3 milyar TL ödeme yaptık.

İlk, orta ve yükseköğretimde okullaşma oranlarında kız çocuklarımızı önceleyen kampanyalarla önemli artışlar gerçekleştirdik. Kız öğrencilerimizin okullaşma oranlarını artırarak, erkek öğrencilerimizin okullaşma oranlarıyla eşit seviyeye getirdik.

İktidarlarımız döneminde uyguladığımız politikalar kız çocukları için okullaşma oranlarını; ilkokulda yüzde 91'e, ortaokulda yüzde 96'ya,

yükseköğretimde ise yüzde 44,4'e yükselttik. Yükseköğretimdeki kız çocuklarımızın oranını yüzde 75'den yüzde 96'ya çıkarmanın gururunu yaşıyoruz.

Kadınlarımızın okur-yazarlık oranı (6 Yaş ve Üzeri) 2002 yılında yüzde 79,9 iken 2017 yılında yüzde 94,1'e yükseldi.

Kadınlarımızın eğitimine yönelik pek çok proje ve kampanyayı hayata geçirdik. "Haydi Kızlar Okula" ve "Ana Kız Okuldayız" kampanyaları ile binlerce kadını okuma yazma öğrenmesini sağladık.

"Ana, Baba, Çocuk Eğitimi Projesi" ile "Aile İçi Şiddet, Töre Namus Cinayetleri ve Çocuk İstismarı" gibi konularda eğitimler verdik.

Tüm il ve ilçelerimizde; 986 halk eğitimi merkezi, 340 mesleki eğitim merkezi, 17 kız teknik olgunlaşma enstitüsü, 10 turizm eğitim merkezi, 234 rehberlik araştırma merkezi, 106 bilim sanat merkezi, 12 yetişkinler teknik eğitim merkezi olmak üzere toplamda 1.705 yaygın eğitim kurumunun faaliyete geçmesini sağladık.

Kadın istihdamını güçlü ve çeşitli teşvik mekanizmaları ile destekledik. Kadınların istihdamını teşvik amacıyla işveren sigorta prim payını belirli oranlarda karşıladık.

2011 yılında 6111 sayılı kanun ile kadınlara pozitif ayrımcılık yapılarak, kadınların 18 yaşından itibaren çalışmaya başlamaları halinde belli koşullara bağlı olarak, 12 ile 48 ay süresince sigorta primlerinin, işveren hisselerinin İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacağı hususunu düzenledik. Aynı kanunla ev kadınlarının kendi isteği ile emekli olabilmelerini sağladık.

Kadınlarımız için esnek çalışma saatleri uygulamasını başlattık.

Doğum yapan sigortalı anneye verilen geçici iş göremezlik ödeneği ve emzirme ödeneğini artırdık. Doğum sonrasında yarı zamanlı çalışma hakkını getirdik.

Kadınlarımız için iş ve aile yaşamını uyumlaştırma politikalarını hayata geçirdik. Bu kapsamda doğum nedeniyle ücretsiz izinde geçen sürelerin memuriyet kıdeminde değerlendirilmesini sağladık.

İşçi ve memur tüm çalışan kadınlarımıza doğuma bağlı olarak ilk çocukta 2 ay, ikinci çocukta 4 ay, üçüncü ve üzeri çocukta 6 ay yarı zamanlı tam ücretli çalışma hakkı ve çocuğun okula başlama yaşına kadar her iki ebeveynin kısmi süreli çalışma hakkı tanındı.

Aile ve iş yaşamının dengelenmesi amacıyla organize sanayi bölgelerinde kreş açılması çalışmalarını başlattık.

İşverenler tarafından çalışan kadınlar adına 1.000 TL'ye kadar yapılan kreş ödemelerini bu kadınlar için ücret ödemesi üzerinden yapılacak vergiden istisna yaptık.

Kadın çiftçilerimizin sigorta kapsamına girmesi için aile reisi olması koşulunu kaldırdık. Gelir Vergisi Kanununda yapılan değişiklikle evde üretimin satışından elde edilen geliri vergiden muaf tuttuk.

Ev kadınları ve çalışan annelere erken emeklilik düzenlemeleri yapıyoruz.

Kadın istihdamı alanında izlediğimiz politikalar ve yürüttüğümüz projeler sayesinde; kadınlarımızın işgücüne katılım oranı, 2002 yılındaki yüzde 27,9 seviyesinden, 2017 yılında yüzde 33,6'ya yükselmiştir.

b. Neler Yapacağız

Toplumuzda kadına dair temel sorunların en aza inmesi, kadının bireysel ve toplumsal olarak daha da güçlenmesi için hayata geçirdiğimiz politikaları ve başlattığımız çalışmaları kararlılıkla uygulamaya devam edeceğiz.

2023'e doğru uzanırken kadınların karar alma mekanizmalarındaki etkinliğini daha da artıracacağız. Siyasetten bürokrasiye, kültürel ve sanatsal hayattan sivil toplum faaliyetlerine kadar her alanda kadının katılımını ve rolünü güçlendireceğiz.

Bu kapsamda kadınlarımızın konumunu daha da güçlendirmek ve uygulamalarımızın etkinliğini artırmak üzere, kadına ilişkin mevzuatı ilgili tarafların görüşlerini alarak gözden geçireceğiz.

Zorunlu örgün eğitim kademelerinin tamamında kız çocuklarının net okullaşma oranlarını yüzde 100 seviyesine ulaştıracacağız. Bu amaçla, erken çocukluk dönemi eğitiminin geliştirilmesi başta olmak üzere, kız çocuklarının eğitime devam etmelerinin sağlanması için gerekli tedbirleri alacağız.

Kadınlarda okuryazarlık oranını yüzde 100 seviyesine yükselteceğiz.

Kadın istihdamına yönelik getirdiğimiz istihdam teşviklerini güçlü bir şekilde devamını sağlayacağız. Ülke genelinde bulunan 300 Organize Sanayi Bölgesinde kreş ve gündüz bakımevlerinin yaygınlaştı-

rılması amacıyla tüm taraflarla güçlü işbirliğinde çalışmalarımıza devam edeceğiz.

İşgücü piyasasında nitelikli kadın istihdamını artıracak biçimde, mesleki eğitim ve beceri geliştirme ile kadın girişimciliği fırsatlarını güçlendireceğiz.

Kadın fırsat eşitliğini gözeten ve kadınlara pozitif ayrımcılık yapan işletme ve kuruluşlara yönelik sertifikasyon programı başlatacağız.

Kırsal alanda kadınlara yönelik tarım ve tarım dışı istihdam alanları yaratacak mesleki beceri kazandıran eğitimlere yer verilecek ve yaygınlaştırılacaktır

Koruyucu ve önleyici hizmetleri güçlendireceğiz. Erken yaşta evlilikler ve kadına yönelik şiddetin önlenmesi için bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da her türlü tedbiri kararlılıkla alacağız.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM), kadın konukevleri başta olmak üzere şiddet mağdurlarına hizmet sunan birimlerin hizmet kapasitelerini geliştireceğiz.

Dezavantajlı kadınlarımızı desteklemek amacıyla önümüzdeki dönemde ADEM'ler ile SODAM'ları daha da yaygınlaştıracacağız.

Gençlikte olduğu gibi politikalarımızın odağında yer alan kadınlarımıza dair yapacaklarımıza, sadece kadın başlığı altında değil beyannameimizin hemen her başlığı altında yer vermekteyiz.

Aile, Çocuk ve Dinamik Nüfus

Toplumumuzun yapı taşı olarak gördüğümüz aile kurumunu güçlendirmeyi, çocuklarımızın sayısını artırarak nitelikli bir biçimde yetiştirmelerini sağlamayı kalkınma sosyal politikalarımızın ana eksenini kabul ediyoruz.

Sahip olduğumuz aile yapımızı pek çok gelişmiş topluma göre çok güçlü toplumsal bir yönümüz olarak görüyoruz. Tarihi süreç içerisinde güçlülere karşı ayakta kalışımızı ve sosyal dayanışma düzeyimizin yüksekliğini güçlü aile yapımıza borçluyuz. Ailelerimizi; bizi biz yapan değerlerimizin taşıyıcıları ve bireyi topluma, toplumu bireye bağlayan önemli birer köprü olarak değerlendiriyoruz.

AK Parti olarak tüm dünyada gücü ve değeri aşınmakta olan aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesini, milletimizin bekası ve toplumsal geleceğimiz açısından önemli bir politika alanı olarak ele almaktayız.

a. Neler Yaptık

Aile kurumunu güçlendirecek politikalarımızı sürekli güncelleyerek hayata geçirdik. AK Parti olarak güçlü toplumun esasının sağlam ve mutlu bir aile olduğu şiarımızla, toplumsal değerlerimizin nesiller arasında sağlıklı bir biçimde aktarılmasını sağlayan aileyi ilk ve en önemli eğitim kurumu olarak görüyoruz.

Geleceğimizin teminatı çocuklarımızın, kaliteli bir aile ortamında büyümeleri, ruhen ve bedenen sağlıklı bir biçimde yetişmeleri ve topluma dinamizm kazandırmaları hayati önemdedir.

Aile politikalarının kurumsal düzeyde tek elden sahipliğini güçlendirmek amacıyla 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını kurarak sosyal yardım ve hizmetler ile aileye sunulan hizmetleri tek çatı altında topladık.

Dinamik nüfus yapımızın korunmasına oldukça önem verdik. Partimiz ülkemizin geleceğini genç nüfusumuz üzerinden kurgulamakta, nüfusumuzun dinamizmine büyük önem vermektedir. Sadece kalkınma ve refahın sağlanması açısından değil, yüzyıllara sari var olabilmeyi ancak genç, dinamik ve kaliteli bir nüfus yapısıyla mümkün görüyoruz.

Gelişmiş ve gelişmekte olan tüm ülkelerin geçirdiği yaşlanma sürecini yavaş yavaş yaşamakta olan toplumumuzun yaşlanmadan zenginleşmesi gerektiğine inanıyoruz. Bunun için de yaşlanma olgusunu geciktirmek ve doğurganlık hızının olabildiğince geç yavaşlamasına yönelik politikalar oluşturmakta, tedbirlerimizi hayata geçirmekteyiz.

Nüfus politikamızda ciddi bir değişime giderek, 2000'li yıllara kadar uygulanan doğurganlığı azaltmaya yönelik politikaları terk ettik ve doğurganlığı artırmaya yönelik politikalara geçişi sağladık.

Bu kapsamda, çalışan kadınlara üçüncü çocuğa kadar doğum borçlanması imkânı getirdik.

Tüp bebek uygulamasına erişimi kolaylaştırdık ve özel sektör tarafından kurulacak kreş ve gündüz bakımevleri için 5. bölge teşvikleri sağladık.

Evlad edinme, işçi annenin ölümü ve prematüre doğumlarda izin haklarının genişletilmesini sağladık.

Eşi doğum yapan işçiye babalık izni verilmesini düzenledik.

Gençlerde evliliğin teşvik edilmesi amacıyla 2016 yılında “Çeyiz Hesabı” ile ilk kez ev sahibi olmak isteyen vatandaşlarımızın ev alımlarına katkı sağlamak amacıyla “Konut Hesabı” uygulamasını başlattık, 2018 yılında devlet desteği limitlerini artırdık.

Evlilik çağına gelmiş gençlerimizi evlilik konusunda bilinçlendirmek ve evlilik hayatına hazırlamak amacıyla “Evlilik Öncesi Eğitim Programı” hazırladık. Ülke genelinde yetiştirdiğimiz 3.500 eğitimci ile evlenmek üzere olan 760 bin gencimize evlilikte iletişim ve yaşam becerileri, aile hukuku, evlilik ve sağlık konularında eğitimler verdik.

Sosyal risk unsurlarının tespiti ve takibi için etkin mekanizmalar kurduk. Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP) ile sosyal politikalarda arz odaklı yeni bir dönem başlattık. ASDEP görevlilerimiz ailelerimize tek tek ulaşarak engelli, yaşlı, kadın ve çocuklara yönelik sosyal risk unsurlarını bire-bir değerlendiriyor. Hane ziyaretleri ile, ailelerin ve dezavantajlı kesimlerin sosyal yardım ve sosyal hizmet ihtiyaçlarını bizzat yerinde tespit ediyor ve ailelerimizin durumlarına uygun hizmetlerden yararlanmaları sağlıyoruz.

Bu kapsamda, 3 bin ASDEP görevlimiz ile Ekim 2017’den bugüne kadar 350 bin hanede 900 bin vatandaşımızı ziyaret ettik.

Aile eğitimini öncelleyerek, geliştirdiğimiz programları başarıyla uyguladık. Ailelerin bilgi ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamak ve sorun çözmeye yeteneklerini artırmak için hazırladığımız Aile Eğitim Programı (AEP) ile eğitim ve iletişim, sağlık, iktisat, hukuk, medya olmak üzere 5 alanda ülkemiz genelinde 8.000 eğitimci ile 1 milyonun üzerinde vatandaşımıza eğitim verdik.

“Aile ve Boşanma Süreci Danışmanlığı” hizmetlerini başlattık. Ülke genelinde yaklaşık 15 bin çifte danışmanlık hizmeti sunduk. Boşanma öncesi ve esnasında bu hizmetten yararlananların yaklaşık yüzde 40’i evliliklerine devam etme kararı aldı.

Çocuklarımızın hayat standartlarını geliştirmek ve daha ileriye taşımak temel düsturumuz oldu. Evlatlarımızın güç koşullarda kalınmaları durumunda iyi eğitim alacakları, korunacakları ve kaliteli hizmetlere erişebilecekleri bir çocuk koruma sistemi oluşturduk.

Dar gelirlili ailelere şartlı eğitim yardımı yaptık. Şartlı Eğitim Yardımı’ndan 2017’de 2,3 milyon kişinin yararlanmasını sağladık. 2002’den bu yana 6,2 milyar TL ödeme yaptık.

Yardıma muhtaç durumdaki ailelerin okuyan çocuklarının önlük, ayakkabı, çanta ve kırtasiye gibi temel okul ihtiyaçlarını karşılıyoruz.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesini göz önüne alarak, mevzuatta esaslı değişiklikler yaptık. Anayasada, çocuklar konusunda pozitif ayrımcılık esasını benimsedik.

18 yaşından küçük çocuklarımızı devlet güvencesi altına aldık. Bütün sağlık hizmetlerinin devlet tarafından karşılanmasını sağladık. Anne babasının sosyal güvencesi olmasa da, 0-18 yaş çocuklarımızın tedavi masraflarının devlet tarafından karşılanması imkânını getirdik.

Özel ilgiye muhtaç çocuklarımıza yönelik sosyal destek programları yürütmeye başladık. Öksüz Yetim ve Muhtaç Asker Çocuğu Yardımını başlatarak, söz konusu çocuklarımız için aylık 100 TL düzenli yardım yapmaya başladık ve 2017 yılında 90 bin çocuğumuzu destekledik.

Çocuk bakımı hizmetlerinde sessiz bir devrim gerçekleştirdik.

Çok sayıda çocuğun barındırıldığı yurt ve yuvaları kapatarak, bunları aile ortamına yakın ev tipi yatılı birimler olan çocuk evleri ve çocuk evleri sitelerine dönüştürdük.

Çocuklarımızın yuva ve yurtlarda bakımı yerine, aile yanında bakımı birinci önceliğimiz oldu. Ailesiyle yaşayan ancak desteğe ihtiyaç duyan çocuklarımızı, aile bütünlüğü bozulmadan aileleri yanında desteklemekteyiz. 105 bin çocuğumuza koruma altına almadan, aile yanında destek veriyoruz. Koruma altına alınan, ancak aile yanında destek verilen çocuk sayımız ise 5 bin 460'dır.

Çocuklarımız için sosyal ve ekonomik destek ödemelerini annelere yapıyoruz. 2016 yılı Ekim ayı itibarıyla 78 bin 816 çocuğumuz için çocuk başına aylık 653 TL ödeme yaptık. Bu destekler sayesinde son 12 yılda 11 bin 181 çocuk, kuruluş bakımından ailesinin yanına, ana kucağına döndürüldü.

Korunmaya muhtaç çocuklarımızın üstün yararı için "Gönül Elçileri Projesi"ni başlattık. Gönüllülük ve farkındalık kampanyaları ile "Koruyucu Aile Modeli"ni güçlendirdik.

Hukuksal durumu uygun çocuklarımız için kurum yerine aile yanını tercih ediyoruz.

Evlât edindirme kapsamında 16 bin çocuğumuza aileye kavuşturduk. Koruyucu aile kapsamında ise 2002 yılına nazaran çocuk sayımızı

520'den 5.878'e ulaştırdık. Son 16 yıl içerisinde kurum bakımındaki 14 bin çocuğu ailelerinin yanına döndürdük.

16 yıl öncesinde sayısı 3 olan çocuk evleri sitesini 108'e çıkardık. Çocuk evleri uygulamasını başlatarak 1.195 çocuk evi sayısına ulaştık. 2017 yılı itibarıyla çocuk evlerinde hizmet verilen çocuk sayımız 6 bin 343'e yükseldi.

Bugün itibarıyla 14 bin çocuğumuzun bakımı koğuş tipi yurt yerine, ev tipi kuruluşlarımızda sağlanmaktadır. Bu azalma aynı zamanda Sosyal ve Ekonomik Destek (SED), koruyucu aile ve evlat edindirme uygulamalarımızın başarısının sonucudur.

İktidara geldiğimizde çocuğa yönelik sosyal hizmetleri verdiğimiz kuruluşlarda 20 çocuğa 1 bakım personeli ile hizmet verilirken; bugün 5 çocuğa 1 bakım personeli ile hizmet verilmektedir.

Koruma ve bakım altındaki çocuklarımız kontenjan dâhilinde özel okullarda okutuluyor. Yine bu kapsamda ücretsiz kreş hizmetinden yararlandırılan çocuk sayımız 2 bin 400'dür. Evlatlarımız; özel kreş ve gündüz bakımevinin yanı sıra, ana sınıfı ve anaokulu hizmetleri de alıyor.

Erken çocukluk eğitimini yaygınlaştırdık ve okullaşma oranlarını artırdık. Koruma altındaki çocuklarımızın eğitim başarılarını artırmak için aldığımız tedbirler ile son üç yılda takdir ve teşekkür belgesi alan çocuklarımızın oranını yüzde 14'ten yüzde 60'a çıkardık.

Şartlı Sağlık Yardımları kapsamında yıllık ortalama 1,2 milyon çocuğumuzun düzenli sağlık kontrollerinin yaptırılması şartı ile ailelerine bugüne kadar toplam 2,5 milyar TL kaynak aktardık.

Diyanet İşleri Başkanlığı ile işbirliği içerisinde çocuklarımızın millî ve manevî değerleri kazanmaları amacıyla değerler eğitimini başlattık.

Sosyal ve Ekonomik Destek (SED) hizmetinden faydalanan çocuk sayısını 2002 yılına nazaran 7 kat artırarak 110 bine çıkardık.

Kurum bakımından ayrılan gençlerimizin istihdamını teşvik ederek, kendi ayakları üzerinde durmalarını sağladık. Gençlerimizin özel sektörde istihdam edilmeleri durumunda, işveren sigorta primlerinin karşılanmasına yönelik düzenleme yaptık. Çocuklarımızın mezuniyetlerine uygun kadrolarda istihdam edilmelerini sağladık.

Devletimizin koruması altında yetişen gençlerden 45.739'unun kamuda istihdamını sağladık. Yılda bir olan atama dönemini yılda en az

üç defa yapılacak şekilde düzenleme yaptık. Hak sahipliği başvurusunu 2 yıldan 5 yıla uzattık.

Kurum bakımından ayrılan gençlerimizin bir işte istihdam edilene kadar barınma ve diğer zorunlu ihtiyaçlarını karşıladık.

16 yıllık iktidarımızda çocuk işçiliğiyle aktif bir biçimde mücadele ettik. Bu doğrultuda 2018 yılını Çocuk İşçiliğiyle Mücadele yılı ilan ettik. Sokakta çalıştırılan çocuklara müdahale etmek için 81 ilde 117 mobil ekip oluşturduk ve son bir yılda 7.000 çocuğa ulaştık.

Suçta sürüklenen ve suç mağduru çocuklarımızın rehabilitasyonunu sağlamak için ihtisaslaştırılmış yeni merkezler oluşturduk.

Çocuklarımıza özel mahkemeler kurduk. Çocuk destek merkezleri oluşturarak suç mağduru, suçta sürüklenen ve sokakta risk altında bulunan çocukları güvence altına aldık.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde de ailenin bütünlüğünün korunmasına ve dinamik nüfus yapımızın güçlendirilmesine yönelik aile eğitimi programlarını yaygınlaştırarak devam ettireceğiz. Ülkemizin dinamik nüfus yapısının korunması amacıyla, toplam doğurganlık hızını asgari olarak yenileme seviyesinde tutacak politikaları uygulamaya devam edeceğiz.

Sosyal hizmet birimlerimiz aracılığıyla sunduğumuz hizmetlerle aile bireylerinin ekonomik ve sosyal yaşama katılımlarının artırılmasını sağlayacağız. ASDEP uygulamasını güçlendirerek devam ettireceğiz. Bu kapsamda önümüzdeki dönemde her yıl 2 milyon hane ziyareti gerçekleştireceğiz.

ASDEP görevlisi sayısını artırarak her 3 bin haneden sorumlu 1 ASDEP görevlisi olmasını sağlayacağız.

ASDEP destekli Aile Bilgi Sistemi ile ülkemizin sosyal risk haritalarını oluşturacağız. Böylelikle hem aile bütünlüğünü tehdit eden unsurların erkenden tespit edilip önlenmesine hem de ortaya çıkan risklerin azaltılmasına yönelik etkin ulusal ve yerel politikalara veri sağlayacağız.

Aile Eğitim Programı ile her yıl 400 bin vatandaşımıza; Evlilik Öncesi Eğitim Programı ile de her yıl evlilik hazırlığı içerisinde olan 100 bin gençimize eğitim sunacağız.

Aile içi şiddet, ihmal ve istismarın önlenmesi, kötü alışkanlıkların ve bağımlılıkların azaltılmasına yönelik hizmetlerin geliştirilmesini sağlayacağız.

Yurtdışındaki vatandaşlarımız için daha aktif aile politikaları izleyeceğiz. Türk aileleri ziyaret ederek sorunlarını hanelerinde dinleyecek ve çözüm için girişimlerde bulunacağız.

Yurtdışında Türklerin yoğun olarak yaşadığı şehirlerde özellikle üçüncü kuşak gençlerimizin Türkçeyi güzel kullanabilmeleri için kurslar düzenleyecek, Türkiye ile bağlarını daha da güçlendireceğiz.

Çocuklarımızın insani ve ahlaki değerlere sahip, bilinçli, iyi eğitilmiş, saygılı ve kendine güvenen fertler olarak yetiştirilmelerini sağlayacağız. Çocuğa karşı şiddet, ihmal ve istismara karşı sıfır tolerans ile mücadelemize devam edeceğiz. Çocukları ihmal ve istismar risklerine karşı korumak için başlattığımız risk haritası çalışmasını tamamlayacağız.

Çocukların gelişim dönemleri ve sorun alanlarına ilişkin eğitici, farkındalık oluşturu ve yönlendirici bilgiler içeren çocuk ve aile rehberliği mobil uygulama ve web portalı uygulamasını hayata geçireceğiz.

Aile odaklı bakım hizmetlerinin, bakım sistemi içerisindeki ağırlığını artıracacağız. Öncelikli olarak 0-6 yaş grubundan başlamak üzere çocukların koruyucu aile yanında bakımını yaygınlaştıracacağız.

Çocuğun sağlıklı gelişimini desteklemek amacıyla çocukluk ve ergenlik döneminde obeziteyi azaltmak için yapılan mücadeleye destek vereceğiz.

Uyğurturucu bağımlısı çocuklarımızın tedavi ve psiko-sosyal rehabilitasyonunu içeren kurumsal yapıların daha etkin çalışmasını sağlayacağız.

Çocuklarımız için ihtisaslaştırılmış rehabilitasyon sistemine geçilerek, suçun mağduru ya da suça sürüklenen çocukların en süratli şekilde topluma kazandırılmalarını sağlayacağız.

Mevcut çocuk ve anne dostu sağlık uygulamalarını geliştireceğiz.

Yerel yönetimlerde çocuk dostu şehirler modeli oluşturacak ve yaygınlaştıracacağız.

Çocuk dostu sosyal ve kültürel bir ortamın oluşturulmasına yönelik destek programları hazırlayacağız.

Aile ve iş hayatının uyumunun güçlendirilmesi için farkındalığın artırılmasını sağlayacağız.

Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Koruma

AK Parti olarak, ekonomik ve sosyal politikalarımızı sosyal adalete öncelik veren insani kalkınma anlayışımız çerçevesinde belirlemekteyiz.

Bizim için her bir insan değerlidir ve her bir insana karşı sorumluyuz. İnsan refahının artırılmasını, bulunduğu toplumda adil ve asgari bir gelir sunulmasını temel vazife olarak görüyoruz. Bu amaçla yoksulluğun ortadan kaldırılmasını, ihtiyacı olan herkese sosyal destek sunulmasını, sosyal desteklere duyulan ihtiyacın azaltılmasını ve gelir dağılımının daha da iyileştirilmesini temel görevlerimiz arasında görüyoruz.

a. Neler Yaptık

İktidara geldiğimiz ilk günden itibaren sosyal olarak korunma ihtiyacı olan tüm vatandaşlarımıza el uzattık ve uzatmaya da devam edeceğiz. Göreve geldiğimizde ilk olarak, sosyal hizmet ve yardım alanındaki dağınıklıkları gidererek, bu alandaki kuruluşları ve politikaları tek bir bakanlık çatısı altında birleştirdik.

Vatandaşlarımızın sosyal hizmete erişimde giriş kapısı olan merkezlerimizi yaygınlaştırdık. Bu amaçla Hükümetlerimiz döneminde ülke genelinde 280 Sosyal Hizmet Merkezini hizmete açtık.

Alt ve orta gelir grubunun, ihtiyaç sahiplerinin, toplumsal katılım konusunda engeli olan vatandaşlarımızın, yoksul ve fırsat eşitsizliği yaşayan insanımızın talep ve beklentilerine göre sosyal politika ilkelerimizi belirledik.

Yoksulluğu azaltarak Türkiye’de kişi başına harcaması günlük 1 doların ve 2,15 doların altında olan insanımızı bırakmadık. 2002 yılında kişi başına harcaması günlük 4,3 doların altında olan nüfus yüzde 30,3 iken, uyguladığımız politikalarla söz konusu nüfusu 2015 yılında yüzde 1,5’e düşürdük. Dünya Bankasının Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri Atlası 2017 raporuna göre Türkiye, dünyada yoksulluk oranlarını en fazla azaltan ülke oldu. Gelişmekte olan ülkelerin meselesi olan mutlak yoksulluğu ortadan kaldırdık. Önümüzdeki dönemde gelişmiş ülkelerin sorunu olan nispi yoksullukla mücadele edeceğiz.

Geliri daha adil dağıttık. Gelir dağılımındaki adaletsizliği ölçen, “Gini Katsayısı”nı 2002 yılındaki 0,44 seviyesinden 2016 yılında 0,40’a gerilettik.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından açıklanan İnsani Gelişme Endeksine göre Türkiye; 2002 yılında 168 ülke arasında 85'inci sırada iken, 2015 yılında 188 ülke arasında 71'inci sıraya yükseldi. Böylelikle ülkemiz "yüksek insani gelişmişlik" kategorisine çıktı.

AK Parti iktidarından önce büyük oranda faiz harcamalarına ayrılan mali kaynaklar, oluşturduğumuz güven ve istikrar ortamında, sosyal politikalara, yatırımlara ve personel harcamalarına kaydırılmıştır. İktidarlarımız döneminde eğitim, sağlık ve sosyal koruma harcamalarının tamamını içeren sosyal harcamaların GSYH'ya oranını, 2002 yılındaki yüzde 13,3 seviyesinden, 2017 yılında yüzde 16,2 seviyesine çıkardık.

Sosyal devlet anlayışımızın bir gereği olarak, sosyal harcamaların genel devlet harcamaları içerisindeki payını da aynı dönemde yüzde 33'ten yüzde 46'ya yükselttik.

Sosyal yardım harcamalarının GSYH'ye oranını yaklaşık 3 katına çıkardık. Bu sayede, sosyal yardım ve hizmetlere 2002 yılında toplam 1,6 milyar TL bütçe ayırırken, 2018 yılında tam 32 kat artışla 50,8 milyar TL ayırdık.

Son 16 yılda ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza yaklaşık 240 milyar TL sosyal yardım yaptık.

Sosyal yardım politikalarımızı daha kapsayıcı ve güçlü bir şekilde uyguladık. Önceden sadece sosyal güvencesi olmayan vatandaşlarımız sosyal yardımlardan yararlanırken, 2012 yılında yaptığımız mevzuat değişikliği ile sosyal güvencesi bulunan ancak dönemsel yoksulluk riski yaşayan vatandaşlarımızın da sosyal yardımlardan faydalanmasını sağladık.

Sosyal yardımların sunumunda, yardım kuyruklarına ve kuyruklarda beklemeye son verdik. Bu çerçevede, 2 milyon haneye sosyal yardım kartı verdik, yardım ödemelerinin yattığı dönemlerde hak sahiplerini SMS ile bilgilendirdik ve konutta ödeme uygulamasına geçtik.

Sosyal yardım tutarlarını hak sahiplerinin temel ihtiyaçlarını karşılayacak seviyeye çıkardık. 2002 yılında yürütülen tek yardım programında muhtaç durumdaki engelli vatandaşlarımıza sadece 24 TL gibi cüzi bir aylık yardım yapılırken, bugün engelli yardımlarını aylık 598 TL seviyesine çıkardık.

2017 yılında ihtiyaç sahibi 6,7 milyon vatandaşımızın 7,7 milyar TL'lik GSS primini karşıladık.

2003 yılından itibaren muhtaç ailelere ısınma amaçlı yardım yapıyoruz. Uygulamadan her sene yaklaşık 2 milyon aile faydalanmaktadır.

Yardım programlarını çeşitlendirerek, sosyal yardımların ulaştığı hane ve vatandaş sayısını artırdık. 2002 yılında sadece 4 türde sosyal yardım programı uygulanırken, bugün 40 farklı türde sosyal yardım programı uyguluyoruz.

Bu kapsamda engelli ve yaşlılar, eşi vefat etmiş kadınlar, muhtaç asker aileleri, öksüz, yetim ve muhtaç asker çocukları ile Tüberküloz ve SSPE hastalarına yönelik düzenli sosyal yardım programlarını uygulamaya başladı.

2012 yılında Eşi Vefat Eden Kadınlara Düzenli Nakdi Yardım Programını başlattık. 2017 yılında yaklaşık 283 bin kadınıımızı aylık 275 TL düzenli nakdi desteğe kavuşturduk ve toplam 838 milyon TL yardım yaptık.

İhtiyaç sahibi, bakıma muhtaç engelliler için evde bakım aylığı uygulamasını başlattık ve ayrıca özel bakım merkezlerinden yararlanan engelliler için aylık iki net asgari ücret tutarında ödeme yapmaya başladık.

2017 yılında hayata geçirdiğimiz koruyucu aile modeli için 52 milyon TL, koruma altına alınacak çocuklarımızın aileleri ile bir arada yaşamasına fırsat sağlamak amacıyla sunduğumuz ekonomik yardım ve diğer sosyal hizmet uygulamaları için de 835 milyon TL kaynak ayırdık.

Sosyal yardım istihdam bağlantısını kurduk. Sosyal yardım alan çalılışabilir durumdaki kişilerin, İŞKUR'a yönlendirilmesini ve istihdamlarının teşvik edilmesini sağladık. Düzenli sosyal yardımlardan faydalanan istihdam edilen kişilerin, işveren sigorta primlerini karşılamaya başladık.

AK Parti Hükümetleri olarak daima şehitlerimizin emanetlerine ve gazilerimize devletimizin tüm imkânlarını seferber ederek sahip çıktık. Ay yıldızlı bayrağımızın ilelebet göklerde dalgalanması ve milletimizin istiklali ve istikbali için gözlerini kırpmadan canlarını vermeye göze alan kahramanlarımız için ne yapsak azdır.

Vatanımız için canını veren aziz şehitlerimizin kıymetli emanetleri şehit yakınlarımız ve kahraman gazilerimize sahip çıkmayı ve onlar için kapsamlı sosyal politikalar üretmeyi boynumuzun borcu olarak görüyoruz.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde Şehit Yakınları ve Gaziler Daire Başkanlığını kurduk.

Yasal bir düzenleme ile 43 değişik mevzuatta yer alan şehit yakınlarımız ve gazilerimizle ilgili tüm hakları tek çatı altında topladık.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 10. Maddesine; "Harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz" ibaresini ekleyerek pozitif ayrımcılık getirdik.

Askerlik hizmetini yerine getirmekte iken 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında hayatını kaybeden kamu görevlilerinin (güvenlik korucuları dâhil) kendilerinden olma çocukları ile aynı anne ve babadan olma kardeşlerinden birine, terör eyleminin ortaya çıkarılması, etkilerinin azaltılması veya bertaraf edilmesinin sağlanmasında yardımcı ve faydalı olurken hayatını kaybeden sivillerin kendilerinden olma çocukları ile aynı anne ve babadan olma kardeşlerinin tamamına askerlik muafiyeti sağladık.

Şehit yakınlarımız ve gazilerimiz için tazminat hakkı ve maaşlarda iyileştirmeler yaptık.

2002 yılına kadar sadece güvenlik gücü olarak görev yapan kamu görevlilerine tanınmış olan sosyal haklardan, terörden zarar gören sivil vatandaşlar ve diğer kamu görevlilerinin de yararlanmalarını sağladık. 1996 yılından 2002 yılına kadar 5.881 kişi kamuda istihdam edilirken, hükümetlerimiz döneminde 33.322 şehit yakını, gazi, vazife malulü ve terör mağduru sivil vatandaşlarımızın yakınlarını kamuda istihdam ettik.

Şehit yakınlarımız ve gazilerimiz için 6 ayda bir yapılan istihdam atamalarının, artık hiç beklemeden yapılmasını sağladık.

Şehit yakını, gazi ve gazi yakınlarının mezun oldukları bölümlerine uygun unvanlara atanmalarına yönelik düzenleme yaptık.

Terör mağduru sivil vatandaşların anne babalarının da istihdam haklarından yararlanabilmelerini sağladık.

Terör eyleminin ortaya çıkarılması, etkilerinin azaltılması veya bertaraf edilmesinin sağlanmasında yardımcı ve faydalı olurken hayatını kaybeden sivillerin hak sahiplerine sağlanan istihdam hakkını ikiye çıkardık.

Terör mağduru sivil vatandaşlardan hayatını kaybedenlerin yakınlarına veya engelli hale gelenlere sosyal güvencesinin olup olmadığına bakılmaksızın aylık bağlanabilme imkânını sağladık.

Başkasının yardım ve desteği olmadan yaşayamayacak derecede ağır malul olan gazilerimize sağlanan evde bakım desteğini, asgari ücretin net tutarının iki katına çıkardık.

15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleştirilen hain darbe girişiminde şehit olan 250 vatandaşımızın yakınları ile 2.727 gazimizin de diğer şehit yakınları ve gazilerimize sağlanan sosyal haklardan yararlanmalarını sağladık.

Şehitlerin eş veya çocuklarından birisi, eş ve çocuğu yoksa ana veya babasından birisi tarafından alınacak araçlar için Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) muafiyeti sağladık.

Özel okullarda şehit ve gazi çocuklarımızın ücretsiz eğitimi için zorunlu kontenjan uygulamasını getirdik.

Şehit ve gazi çocuklarımızın Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı yurtlardan (YURTKUR) ücretsiz faydalanmalarını sağladık.

Vazife malulü vatandaşlarımızın çocuklarına da eğitim-öğretim için ek ödeme imkânı sağladık. Çocuklarımıza yılda bir kereye mahsus olmak üzere, öğrenim durumlarına göre eğitim- öğretim desteği verilmesi uygulamasını getirdik.

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren olaylar nedeniyle vazife malullüğü aylığı alan malul personel (erbaş /er dahil) ile bakıma muhtaç vazife ve harp malullerinin ilaç, ortez/protez ve diğer iyileştirici araç ve gereçleri ile yardımcı üreme yöntemleri ve tedavilerinde katılım payı ve ilave ücret alımını kaldırdık.

Faizsiz konut kredisinden yararlanamayan vazife ve harp malulü gazilerimize de faizsiz konut kredisi imkânı sağladık.

Şehit yakınlarımız ve gazilerimizin konutlarında kullandıkları elektrik ücretinde yüzde 40, su ücretinde yüzde 50'ye varan indirim sağladık. Vazife ve harp malullüğü kapsamında su ve elektrik ücretlerinde indirim imkânlarından yararlanamayanları bu hakkı kullanabilme imkânına kavuşturduk. Şehit yakınlarımızdan sonra gazilerimizin de anne, babalarına ve 25 yaşından küçük çocuklarına ücretsiz seyahat hakkı tanıdık.

Muhtaç Asker Ailelerine Yardım Programını başlattık. Vatani görevini yerine getirmekte olan askerlerimizin, sosyal güvencesi olmayan ve ihtiyaç sahibi ailelerinin aylık 275 TL düzenli yardım ile desteklenmesini sağlıyoruz.

Türkiye Bağımlılıkla Mücadele (TBM) ve AEP kapsamında 160 bin kişiye madde bağımlılığı ile ilgili farkındalık eğitimi verdik.

Uyuşturucu tedavisi sonrası vatandaşlarımızın topluma uyumunu sağlamak ve yeniden uyuşturucuya başlamalarını önlemek amacıyla 4 Sosyal Uyum Birimini ve bağımlılık alanında ihtisaslaşmış 13 Çocuk Destek Merkezini hizmete açtık.

Roman vatandaşlarımızın yoğun olarak yaşadığı illerimizde sosyal içermenin desteklenmesi amacıyla çalışmalar yürüttük.

Türkiye olarak mazlum mültecilere kucak açtık. Bu kapsamda 371 bin yabancı uyruklu misafirimize psikososyal destek hizmeti verdik.

Vatandaşlarımızın refahını artıracak ve gelir dağılımının iyileştirilmesine katkı sunacak çeşitli vergi düzenlemeleri gerçekleştirdik. Bu kapsamda;

Gelir vergisi tarifesi en üst gelir dilimi vergi oranını, yüzde 49,5'ten yüzde 35'e; en alt dilimdeki vergi oranını ise yüzde 22'den yüzde 15'e düşürdük.

Gelir vergisinde gerçek usulden basit usule dönüş imkânı sağlayıp, basit usulde vergilendirilen esnafımızın yıllık 9 bin TL'ye kadar kazancından gelir vergisi almıyoruz.

Temel ihtiyaçlar ile hizmetlerden alınan KDV oranlarını; eğitimde, sağlıkta, turizmde ve giyimde yüzde 8'e, birçok gıda maddesinde ise yüzde 1'e indirdik.

Geleneksel, kültürel, sanatsal değeri olan ve kaybolmaya yüz tutan bazı meslek kollarında faaliyette bulunanları vergiden muaf esnaf kapsamına aldık.

Özel iletişim vergisi oranlarını yüzde 7,5 olarak tek bir oranda sabitledik.

Minibüsçü esnafımızın otobüs olarak vergilendirilen araçlarının minibüs olarak vergilendirilmesini sağlayarak ödemiş oldukları MTV'de indirim sağladık.

Çiftçilerin kullandığı 15 bin TL'ye kadar olan tarım kredilerinde kaynak kullanımı destekleme fonu kesintisini sıfıra indirdik.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde de yoksullukla hızlı bir biçimde mücadele edecek, gelir dağılımını daha da iyileştirecek ve tüm ihtiyaç sahibi kesimlere yönelik sosyal koruma politikalarımızı sürdüreceğiz.

Yoksullukla etkin bir şekilde mücadele etmeye devam ederek, günlük 4,3 doların altında bir harcama düzeyi ile yaşamak zorunda kalan vatandaşımızı bırakmayacağız.

Sosyal hizmetlere erişilebilirliği daha da artırarak Sosyal Hizmet Merkezlerini (SHM) ülke geneline yaygınlaştıracacağız.

Sosyal yardım ve hizmetlerin daha etkin, verimli ve işlevsel şekilde sunumunu sağlamak amacıyla gerekli idari, hukuki ve teknik düzenlemeleri yapacağız.

Şartlı Nakit Transferi Programından faydalanan ihtiyaç sahibi ailelerin orta ve yükseköğrenime devam eden başarılı çocuklarını nakdi yardımlarla destekleyerek; onların sosyal, kültürel ve bilimsel olarak gelişimlerine katkı sağlamaya yönelik programlar geliştireceğiz.

Ağır kronik hastalığı nedeniyle hayatını cihaza bağımlı bir şekilde sürdüren vatandaşlarımızın elektrik giderleri ile kesintisiz güç kaynağı maliyetlerini karşılayacağız.

Sosyal yardımlarda mükerrerliği tamamen önlemek için, bu alanda hizmet veren kamu kurumları ve yerel yönetimler ile veri tabanlarının entegrasyonunu tamamlayacağız.

Sosyal belediyecilik konusunda ön plana çıkan yerel yönetimleri ödüllendirmeye yönelik sertifikasyon programları geliştireceğiz.

Şehir Dışından Gelen Yoksul Hastaların Refakatçilerinin Konaklatılması Projesini hayata geçirerek tedavi maksadıyla şehir dışından gelen yoksul refakatçilere Belediyelerle işbirliği içinde konaklama imkânı sağlayacağız.

Sosyal yardım-istihdam bağlantısının güçlendirilmesi ve “İstihdam Dostu Sosyal Yardım Anlayışı” doğrultusunda yeni mekanizmalar oluşturacağız. Bu kapsamda sosyal yardım yararlanıcılarının İŞKUR tarafından verilen mesleki eğitim, istihdam ve Toplum Yararına Programlardan (TYP) öncelikle faydalandırılmasını sağlayacağız.

Sosyal dayanışma bilincini daha da artırarak bağışları teşvik edecek mekanizmalar geliştireceğiz.

Kuruluş sürecini başlattığımız Türkiye Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfı'nı en kısa zamanda hayata geçireceğiz.

Uyuşturucu ile mücadelede her yıl 100 bin kişiye farkındalık eğitimi vereceğiz. Sosyal Uyum Birimlerimizi 81 ilimizde yaygınlaştıracacağız.

Yaşlılar

Bizleri yetiştiren, hayata tutunduran, son nefesine kadar bizleri düşünmeye devam eden ve ailelerimizin manevi gücünü oluşturan yaşlılarımızın sosyal refahının artırılması ve ihtiyaçlarının giderilmesi temel önceliklerimiz arasında olmuştur.

Dünümüz ile bugünümüz arasında köprü vazifesi gören yaşlılarımız toplumumuzu zenginleştiren, kültür aktarımı sağlayan en önemli değerlerimizdir. Bu yaklaşımla, AK Parti olarak yaşlılarımıza kaliteli bir yaşam sunmayı asli bir vazife olarak görüyoruz.

AK Parti olarak yaşlılarımıza servetimiz olarak bakmakta; refahlarının artırılmasını, sağlıklı ve huzurlu bir hayat sürmelerini amaçlamaktayız. Büyüklerimizi aile ve sosyal hayatımızın içinde, erdem ve deneyim kaynakları olarak görmekte; onlara hürmet ve itibar etmeyi inancımızın ve geleneğimizin temel bir unsuru olarak kabul etmekteyiz.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak, iktidarlarımız süresince özel önem verdiğimiz yaşlılarımızın refahı için pek çok uygulamayı hayata geçirdik.

2002-2017 yılları arasında huzurevlerinin kapasitesini 3 kat artırdık. Bugüne değin 60 yaş üzerindeki korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç olan yaklaşık 27 bin yaşlıya 389 Huzurevinde hizmet verdik.

Yaşlıların sağlıklı, hayatın içinde ve aktif bir yaşam sürmeleri için Site Tipi, Avlu Tipi, Sokak Tipi Huzurevi Modeli gibi yeni mimari projeler geliştirdik.

Yaşlılarımız için 47 Yaşam Evini ve engellilerimiz için de 138 Umut Evini hizmete açtık. Böylece engelli ve yaşlılarımızın ev ortamında hizmet almalarına imkân sağladık.

Bakım ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan yaşlılarımıza yaşadıkları mekânlarda, ihtiyaçlarına uygun hizmetlerin verilmesi amacıyla; yaşlılara yönelik yerel yönetimlerin evde bakım ve gündüzlü bakım hizmetlerini desteklemek üzere "Yaşlı Destek Programı (YADES)"i başlattık.

Kurduğumuz Yaşlılar Koordinasyon Merkezimizle (YKM) 81 il ve 970 ilçemizde vatandaşlarımıza telefon, faks ve internet üzerinden birebir hizmet veriyoruz.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesindeki mevzuat düzenlemele-
rimizi; yerel yönetimler, kamu ve özel sektör kuruluşlarımızın katılım-

larıyla, ortak alanları yaşlı ve engelli kullanımına uygun hale getirdik. Bu kapsamda bina ön girişi, ön bahçe, park, asansör, yürüme yolları ve kaldırım gibi ortak alanları yaşlı kullanımına uygun olarak düzenledik.

Gezici Kütüphane uygulaması ile kitapları, yaşlılarımızın ayağına götürdük.

65 yaşını doldurmuş, muhtaçlık kriterlerini taşıyan vatandaşlarımızın bir refakatçisinin Devlet Tiyatrolarından ücretsiz faydalanabilmelerinin önünü açtık.

65 yaş üstü vatandaşlarımızın ören yerleri ve müzelere ücretsiz olarak girebilmelerini; CD, DVD ve kitap satışlarından yüzde 35 indirimli olarak faydalanabilmelerini sağladık.

Şiddet içerikli suçların yaşlılara karşı işlenmesi durumunda verilecek olan ceza miktarını artırdık.

Yaşlılara yönelik sağlık hizmetlerini hem nitel hem nicel olarak artırdık. 2007 yılında başlattığımız evde bakım hizmeti için 113 bin yaşlımıza bakan refakatçilere toplam 43,4 Milyon TL bütçe ayırırken; 2017 yılında bu rakamı 500 bin refakatçiye ve bütçeyi de 132 katına çıkararak 5,7 milyar TL'ye yükselttik.

Tüm yurttaki ilk kez başlattığımız evde sağlık hizmetini 81 ilde, 915 birim 1.111 araç ve 4 bin 605 personel ile sunmaktayız. 2012 yılından bugüne kadar 856 bin vatandaşımıza bu hizmeti sunduk.

İlk kez kurduğumuz palyatif bakım merkezlerimizden, 2017 yılı sonu itibarıyla kamuya bağlı hastanelerimiz bünyesinde toplamda 3 bin 335 yataklı, 196 merkez hizmet vermektedir.

Yüksek Öğretim Kurumu bünyesinde 109'dan fazla Yaşlı Bakımı Ön Lisans Programı açtık.

Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde yaşlı refakatçisi kursları açtık. Kurslarda 2017 yılı itibarıyla 4 bin 200 kişi sertifika almaya hak kazandı. Böylece yaşlı vatandaşlarımıza profesyonel hizmet verecek olan personelin yetişmesini sağladık.

Yaşlılarımızın maddi refahını artırdık. 65 Yaş Üstü Aylığını 2002-2018 yılları arasında 20 kat artırarak, 25 TL'den 500 TL'ye yükselttik.

Türkiye genelinde 65 yaş üstü vatandaşlara, belediye otobüsleri ve özel halk otobüslerinde serbest kart uygulamasını getirdik ve şehir içi ulaşımından ücretsiz faydalanmalarını sağladık.

TCDD Genel Müdürlüğü bünyesindeki düzenleme ile tren biletlerinde 60 yaş ve üzeri vatandaşlarımıza yüzde 20; 65 yaş üstü vatandaşlarımıza ise yüzde 50 indirim uygulamasını hayata geçirdik.

Yaşlılarımıza verilen maaşları, talep etmeleri halinde evlerinde alabilmelerini sağladık. 2017 yılı itibari ile 12 Milyon 599 bin vatandaşımıza evde maaş ödemesi yaptık.

b. Neler Yapacağız

Yaşlıların ekonomik ve sosyal hayatta daha fazla yer almalarına ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yönelik daha güçlü adımlar atmaya devam edeceğiz.

Sağlıklı ve aktif bir biçimde yaşlanmaya yönelik programları hayata geçireceğiz.

Her alanda aktif yaşlanma perspektifi içinde yaşlılarımızın ekonomik hayatta daha fazla kalmalarına yönelik istihdam imkânlarını geliştireceğiz.

Huzur evlerine daha fazla destek sağlayarak, yaşlılarımızın kendilerini ailelerinin yanında hissedecekleri ortamları sağlayacağız.

Yaşlılara yönelik yerel yönetimlerin evde bakım ve gündüzlü bakım hizmetlerini desteklemek üzere Yaşlı Destek Programı (YADES) kapsamında sunduğumuz desteği daha da yaygınlaştıracacağız.

Yaşlı bakım ve rehabilitasyon hizmetleri için kamu-özel sektör işbirliği modeli geliştireceğiz.

Engelliler

Engelli vatandaşlarımızın engelli olmayan insanlardan herhangi bir farkının olmadığı bir sosyal hayatın tesisini temel bir vazife olarak görüyoruz.

AK Parti olarak engelli bireylerimizin toplumsal yaşama tam katılımlarını sağlamak; fırsat eşitliğinden yararlanan, haklarını kullanabilen bireyler olmalarına olanak tanımak amacıyla çalışmalarımızı sürdürme ve yapılanları daha da ileri taşıma gayreti içerisinde hareket ediyoruz.

İktidarımız döneminde engelli vatandaşlarımız hayatın içerisine daha fazla dahil olmaya başlamışlardır. Bunu yeterli görmüyor ve engellilerimizin engellerini hiçbir şekilde hissetmediği bir fiziki altyapı oluşturmayı hedefliyoruz.

Türkiye, ekonomide, siyasette, altyapı yatırımlarında, dış politika-
da nasıl büyük atılımlar yapmışsa, engellilerin sorunları konusunda da
adeta bir devrim gerçekleştirmiştir. 16 yılımıza damgasını vuran reform-
cu ruhumuz en somut şekliyle engellilere yönelik düzenlemelerde
görülebilir.

a. Neler Yaptık

Engelli vatandaşlarımıza yönelik sosyal politikalarımızı “yardım” değil “hak” eksenli bir anlayışla şekillendirmekteyiz. Engelli vatandaşlarımız için engel teşkil eden her şeyi ortadan kaldırmayı, istihdama katılmalarını, hayata karışmalarını, hayatın ritmini daha kolay yakalamalarını sağlamayı amaç edindik.

Engellilerin Haklarına İlişkin Birleşmiş Milletler Sözleşmesini 2007 yılında imzaladık. 2009 yılında TBMM’de onaylanarak yürürlüğe girdi.

Ülkemizde ilk defa Engelliler Hakkında Kanunu çıkardık. Anayasada tanınan pozitif ayrımcılık ilkesi ile bir zihniyet ve hukuk devrimi gerçekleştirdik.

Toplumdaki engelli vatandaşlarımıza dönük bakış açısını değiştirmek yönünde attığımız adımlara ek olarak özürlü kavramının yerine “engelli” kavramının kullanılmasını mevzuatla düzenledik.

Engellilerin toplumsal hayata katılımı önündeki engelleri kaldırmak üzere, kamuya açık alanlar ile binalar ve toplu taşıma hizmetlerinin erişilebilir hale getirilmesine yönelik düzenlemeler yaptık.

Engelli vatandaşlarımızın istihdamlarını artırma amacıyla çok önemli düzenlemeler yaptık. Devlet memuru olarak atanacak engelliler için ilk defa ayrı ve merkezi bir sınav (EKPSS) yapılmasını sağladık. 2002 yılından önce kamuda istihdam edilen engelli sayısı sadece 5 bin iken, 2018’de bu sayıyı 51.814’e çıkardık. Son yerleştirmeler ile bu rakam 53.964 olacaktır.

Kamuda ve özel sektörde yüzde 3 engelli çalıştırma zorunluluğu getirdik. Engellilerimize yönelik istihdam politikalarımız neticesinde kamuda ve özel sektörde çalışan engelli sayısını 165 bin 447’ye ulaştırdık.

Engelli memurlara özel mesai hakkı tanıdık. Bu kapsamda engelli memurlarımıza isteği dışında gece nöbeti ve gece vardiyası görevi verilmiyor.

Engellilerimiz için, günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile öğlen dinlenme sürelerine esneklik getirdik.

Engelli vatandaşlarımızın istihdamına yönelik olarak, korumalı işyerlerinin oluşturulmasına ilişkin düzenleme yaptık ve engelli çalışanlar için asgari ücret ödemelerinin yıllık brüt tutarının yüzde 100'ünü beyan-nameden düşme imkânı sağladık. Ayrıca bu işyerlerini çevre temizlik vergisinden muaf tuttuk.

2002 yılında engelli vatandaşımızın aylık maaşı 25 TL iken; 2018 yılında bu rakamı yüzde 70 ve üzeri engellik oranı için 615 TL'ye, yüzde 40-69 arası için 416 TL'ye yükselterek engelli maaşını 25 katına çıkardık.

Meslekte kazanma gücü kaybına uğrayanlara aylık bağladık.

Engelli kamu memurları için kolay emeklilik imkânı sağladık.

Sigortalı olmadan önce yüzde 40 ve daha fazla engeli bulunan engellilerimize yaş şartı aramadan erken emekli olma hakkı tanıdık. Sigortalı olduktan sonra yüzde 60 ve üzeri engelli hale gelen sigortalılara da maluliyet hükümlerine göre erken emeklilik hakkı tanıdık. Ağır engelli çocuğu bulunan annelerimiz de 5 yıl erken emekli olabiliyorlar.

Sosyal koruma uygulamalarını daha da güçlendirdik. İhtiyaç sahibi, bakıma muhtaç engelliler için evde bakım aylığı uygulamasını başlattık ve ayrıca özel bakım merkezlerinden yararlanan engelliler için aylık iki net asgari ücret tutarında ödeme yapmaya başladık.

Ağır engelli vatandaşlarımıza Evde Bakım Desteği olarak net asgari ücretin üçte ikisi kadar aylık verilmesini sağladık. 2017 yılında 500 bin ağır engelli vatandaşımıza evde bakım yardımı kapsamında 5,7 milyar TL; 1,3 milyon yaşlı ve engellimize 5,3 milyar TL kaynak ayırdık. Ocak 2018 tarihi itibarıyla 510 bin engelli vatandaşımız Evde Bakım Desteği hizmetinden yararlanmaktadır.

2010 yılında ilk kez Evde Sağlık Hizmeti başlattık. 2017 yılı itibarıyla Evde Sağlık Hizmetimizden yararlanan hasta sayımız 856 bindir.

204 özel bakım merkezinde kalan yaklaşık 15 bin engellimizin bakım ücretini karşıladık.

18 yaş altı engelli çocuğu bulunan anne ve babalara ve annesi ya da babası olmayan muhtaç çocuklar ile yüzde 40 ve üzeri engeli olan vatandaşlarımıza muhtaç aylığı bağlıyoruz. 2002 yılında engelli vatandaşımızın muhtaç aylığı 115 TL iken 2018 yılında bu rakamı 680 TL'ye yükselterek muhtaç aylığını 6 katına çıkardık.

Trafik kazası sonucu engelli kalan vatandaşlarımızın sağlık hizmetlerinin bedellerinin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanmasını sağladık.

Engellilerin toplumsal hayata katılımının önündeki engelleri kaldırmak üzere erişilebilirlik düzenlemeleri yaparak örnek uygulamalar gerçekleştirdik. Erişilebilirliğin kentlere yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla destek verdik.

Sağlık hizmetlerinin sunulduğu iç ve dış mekânları engellilere ve onların kullandıkları araçlara uygun olarak planladık ve engellilerin rahat hareket etmelerini sağladık.

Partimiz bünyesinde Engelli Koordinasyon Merkezi'ni (EKM) kurduk. 81 il ve 970 ilçemizde teşkilatlanan EKM ile vatandaşlarımıza telefon, faks ve internet üzerinden birebir hizmet veriyoruz.

Engelliler Destek Programı (EDES) kapsamında 40 ilde 265 yerel projeye kaynak aktararak 1,5 milyon kişiye doğrudan ulaştık.

5.000 camimizin engelli vatandaşlarımızın kullanımına uygun hale getirilmesini sağladık.

Ulaşım, iletişimde engelleri kaldırıp yaşamları kolaylaştırdık.

Engelli vatandaşlarımız için belediyeler ve belediyelere bağlı olan toplu ulaşım araçlarında ücretsiz yolculuk, şehirlerarası yolcu otobüslerinde indirimli seyahat, TCDD'de ücretsiz veya indirimli yolculuk ve THY'de indirimli uçuş imkânları getirdik. Bu sayede; 1 milyon engelli ve yaklaşık 6 milyon yaşlımıza ücretsiz ve indirimli seyahat hakkı getirdik.

Ayrıca; TTNET indirimi, GSM şebekelerinde indirimli tarifeler, su ücretinde indirim, emlak vergisi muafiyeti, ÖTV ve MTV muafiyeti, millî parklar, tabiatı koruma alanları ve tabiat parklarına giriş indirimi, müze ve ören yeri giriş indirimi şeklinde hak ve indirimler sağladık.

Engelli kimlik kartı ile yaklaşık 729 bin vatandaşımız bu hak ve indirimlerden yararlanmaktadır.

Eğitimde engelleri kaldırdık. Engelli çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumlarını ve farklılıklarını dikkate alarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve engelli olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağladık. Bu hizmetten yararlanan engelli öğrenci sayısı, 2001-2002 eğitim öğretim yılında 53 bin 306 iken 2016-2017 eğitim öğretim yılında 6 katına çıkarak 333 bin 598'e yükselttik.

Zorunlu öğrenim çağındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylere evde veya hastanede eğitim imkânı sağladık.

Engelli öğrencilerimizi okullarına ücretsiz taşıyoruz. 2017-2018 yılında eğitim öğretim yılında 84 bin 194 öğrenciyi okullarına ücretsiz taşıdık. Ücretsiz taşıdığımız öğrencilerimiz için toplam 1,2 milyar TL harcadık.

Görme engelli öğrenciler için, 2006-2007 eğitim ve öğretim yılından itibaren Braille kabartma yazısı ile ders kitapları hazırlayarak öğrencilerimize ücretsiz dağıttık.

Başarılı ve ihtiyaç sahibi engelli öğrencilere, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından öncelikli olarak öğrenim kredisi, katkı kredisi ve yurt tahsisı yaptık.

Türkiye’de ilk kez “Güncel Türk İşaret Dili Sözlüğü”nü geliştirdik ve bu sözlüğü web ortamında hizmete sunduk.

Engellilerimize yönelik Braille baskılı Kur’an-ı Kerim, Elif-ba, Dinimi Öğreniyorum Kitap Serisi ve görsel işitsel materyallerin yanı sıra “Kalpten Görenler” adlı bir CD hazırladık.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde de engelli vatandaşlarımızın eğitim, istihdam, katılım başta olmak üzere ekonomik ve sosyal hayatın içerisinde aktif bireyler olarak yaşam sürmelerini sağlayacak altyapıyı güçlendirerek engellilerimizin engellerini en az hissedeceği bir ortamı tesis edeceğiz.

Engelli genç ve çocukların gün içerisinde sosyal faaliyet yapabilmelerine imkan verecek şekilde gençlik merkezlerinde ortam oluşturacağız.

Engelli genç ve çocukların kısa süreli gündüz ve yatılı bakımı için güvenli bir biçimde bırakılabilecekleri “Aktif Yaşam Merkezleri” kuracağız.

Korumalı iş yerlerini 81 ilimize yaygınlaştıracacağız.

İş ve Meslek Danışmanlığı hizmetleri kapsamında engellilerin istihdamda geçişlerini kolaylaştıran ve sürdürülebilir istihdamlarını sağlayan engelli iş koçluğu modelini kuracağız.

Erişilebilirlik uygulamalarının artırılması amacıyla toplumsal bilgi ve bilinç düzeyini artırmaya yönelik yaptığımız çalışmaları hızlandıracak, bu alandaki yayınlar ve bu eğitimlere devam edeceğiz.

Engelli bakım ve rehabilitasyon hizmetleri için kamu-özel sektör işbirliği modeli geliştireceğiz.

Spor

Sporu sağlıklı bir toplum olmanın ve sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak görmekteyiz. Spor yoluyla nesillerimizin kötü alışkanlıklardan uzak bir ortamda yaşam kalitelerini artırmanın yanı sıra yeni iş imkânları oluşturabileceğimizi değerlendiriyoruz.

Bu yaklaşımla, sağlıklı ve hareketli bir yaşamın gereği olarak toplumumuzda spor yapma kültürünü yerleştirmeyi, spor hizmetlerinin kalitesi ve çeşitliliğinin artırılarak sporu geniş kitlelere yaygınlaştırmayı, sporun her dalında daha fazla iş ve gelir imkânları oluşturmayı hedefliyoruz.

a. Neler Yaptık

İktidara geldiğimiz günden bugüne kadar spora, birey ve ülke düzeyinde üst düzeyde önem verdik. AK Parti olarak fiziken ve ruhen sağlıklı bireylerin oluşturduğu bir toplumsal yapı için sporun orta ve uzun vadeli pozitif etkilerinin farkında olarak hareket ettik.

Sporcu ve kulüp sayısında, çeşitli sportif altyapılarda ve spor organizasyonlarında önemli gelişmeler sağladık.

2002 yılında 278 bin olan lisanslı sporcu sayısını 2018 yılında 8,4 milyona ulaştırdık.

Halkımızın daha yüksek başarılar beklediği Olimpiyatlara bilimsel veriler ışığında sporcu hazırlamak amacıyla 20 ilde, 18 branşta Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi (TOHM) Projesini uygulamaya başladık.

Spor yatırımlarına aktarılan kaynağı 2002 yılı seviyesi olan 63 milyon TL'den, 1 milyar TL'ye yükselttik. Bu kaynaklarla toplam 1.951 spor tesisini hizmete aldık.

Bu kapsamda son 16 yılda;

12 olan atletizm pist sayısını 56'ya,

46 olan yüzme havuzunu 141'e,

277 olan stadyum sayısını 338'e,

372 olan spor salonunu 844'e,

578 olan futbol sahasını 1.329'a,

264 olan çok amaçlı spor tesisi sayısını 530'a çıkardık.

60 ilde 92 adet olimpik ve yarı olimpik standartlarda yüzme havuzunun yapımını tamamladık. 28 adet yüzme havuzunun da yapımı devam etmektedir.

İnsanımızın yaygın bir şekilde sportif faaliyetler yapmasında önemli gördüğümüz amatör spor dallarına her yıl 50 milyon TL yardım yapmaktayız. 58 spor federasyonuna bu güne kadar 3,2 milyar TL yardım yaptık.

Son 16 yılda ülkemizin tanıtımına da önemli katkılarda bulunan 772 uluslararası spor organizasyonuna ev sahipliği yaptık.

Her öğrencinin bir spor branşında lisans sahibi olabilmesi ve ülkemize başarılı sporcular kazandırılması amacıyla, ilkokul 3. sınıftan itibaren yaklaşık 4,2 milyon öğrenciye sportif yetenek taraması ve yeteneklerine uygun branşlara yönlendirme çalışmaları başlattık.

b. Neler Yapacağız

Yeni dönemde katma değeri yüksek nitelikli organizasyonlar ile mevcut altyapılarımızın etkin kullanımını sağlayacağız. Sporun sadece fiziki değil, sosyo-kültürel faydalarının yaygınlaştırılmasını teminen insan kaynağına ve altyapıya yatırım yapmaya devam edeceğiz.

Uluslararası etkinliklerde daha başarılı sonuçlara imza atma hedefiyle spor altyapısı ve spor yapma kültürümüzü geliştirmeye devam edeceğiz.

Yeni dönemde sporcu sayımız ve sportif niteliklerimizin artırılmasını sağlayacağız.

Yaşam alanlarına yakın uygun yerlerde çok amaçlı, uygun maliyetli spor tesisi projelerinin yapımına devam edeceğiz.

Sportif yeteneklerin erken yaşta tespitine yönelik olarak yapılan yetenek taraması çalışmalarına devam edeceğiz.

Sporcu öğrencilere verdiğimiz destekleri artıracacağız. Uluslararası düzeyde başarılı sporcular yetiştirebilmek için sporcu seçme ve yönlendirme sistemleri geliştirilecek, uygun fiziksel altyapıyı oluşturacak ve yeterli donanımına sahip antrenör desteği sağlanmaya devam edeceğiz.

Ülkemizdeki Sporcu Kamp Eğitim Merkezleri'nde, ulusal ve uluslararası müsabakalarda ülkemizi temsil edebilecek elit sporcular yetiştirmeye devam edeceğiz.

Geleneksel ve yeni spor mesleklerini tanımlayarak, sertifikalandırma ve bu alanlarda nitelikli eğitim imkânlarını artırma konusunda gerekli programlar oluşturacağız.

Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezlerinin (TOHM) sayısını artırarak; bu merkezler yoluyla akademik koordinatörler ve tecrübeli antrenörler nezaretinde, bilimsel temellere dayanan antrenman programları yapacağız.

2020 Tokyo Yaz Olimpiyat ve Paralimpik Oyunlarına daha fazla sporcu ile katılımı ve daha başarılı sonuçlar elde etmeyi hedefliyoruz.

Mevcut tesislerin fiziki durumlarını iyileştirecek, hem profesyonel sporcuların hem de vatandaşımızın erişimi ile etkin kullanımını sağlayacak tedbirler almaya devam edeceğiz.

Uluslararası organizasyonlar vesilesiyle önemli miktarlarda yatırım yaptığımız illerimiz başta olmak üzere, mevcut spor tesislerimizin tanıtım faaliyetlerine ağırlık verecek ve bu tesislerimizin ulusal ve uluslararası düzeyde daha etkin kullanımını sağlayacağız.

Büyük yatırımlar ile oluşan tesislerin atıl kalmaması, istihdam ve katma değer üretmesi için özel sektörün öncülük edeceği yeni işletme modellerini hayata geçireceğiz.

Bölgesel kalkınma perspektifini de dikkate alarak spor turizmini geliştirme konusunda yeni adımlar atacak, bu yörelerde tesis ve insan altyapısını gelir getirici bir anlayış içerisinde geliştireceğiz.

Sporadaki şiddet ve doping olaylarının önlenmesine yönelik, başta spor etiği olmak üzere, bilinçlendirme ve bilgilendirme faaliyetlerine daha fazla ağırlık vereceğiz.

Çalışma Hayatı

Hükümetlerimiz döneminde çalışma barışını, çalışma hayatında hakkaniyeti ve insana yakışır çalışma ortamlarının tesis edilmesini esas aldık ve almaya devam ediyoruz.

AK Parti olarak çalışma hayatında, çalışanın teri kurumadan hakkının verilmesi temel prensibiyle hareket ediyoruz.

Önümüzdeki dönemde de evrensel standartlarda ve uluslararası taahhütlere uygun, kaliteli ve güvenceli bir çalışma hayatını tam olarak tesis etmeyi hedefliyoruz.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız dönemde işçi-işveren ilişkilerine önem vererek, sosyal diyalog mekanizmalarını güçlendirdik. Çalışma barışının sağlanmasına yönelik önemli düzenlemeler yaptık.

2010 Anayasa referandumu ile önemli bir reforma imza attık. Kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarının toplu sözleşme ile düzenlenebilmesine imkân sağladık. 2012 yılında kamu çalışanlarımıza toplu sözleşme hakkı getirdik.

1980 darbesi ürünü olan sendikal mevzuatı, AB normları ve ILO Sözleşmelerine uygun olarak Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ile yeniden düzenledik. Bu kanunla Sendika kuruluşunu kolaylaştırdık, örgütlenme ve sendika kuruculuğundaki sınırlamaları kaldırdık. Sendikaya üyelikte e-Devlet Sistemi'ne geçtik.

Kamu kurumları arasında aynı unvanda olanların ücret farklılıklarını giderdik.

İktidarlarımız öncesindeki birikmiş sorunlara el attık. Hak sahiplerinin ödenmesinden umudunu kestiği Tasarrufu Teşvik Fonunu tasfiye ederek 15,1 milyar TL'yi, Konut Edindirme Yardımı (KEY) hesaplarını tasfiye ederek 3,5 milyar TL'yi hak sahiplerine ödedik.

1 Mayıs'ı resmi tatil ilan ettik.

Eğitim ve istihdam arasındaki bağın güçlendirilmesi amacıyla uluslararası geçerliliği olan mesleki yeterlilik sistemini kurduk. Çalışma hayatına nitelikli eleman kazandırmak, iş sağlığı ve güvenliği ortamını iyileştirmek, üretimde verimlilik ve kaliteyi artırmak amacıyla 782 ulusal meslek standardını ve 444 ulusal yeterliliği yürürlüğe koyduk.

Meslek standartlarına dayalı sınav ve belgelendirme faaliyeti yürütmek üzere Türkiye genelinde uluslararası akreditasyonu olan 147 kuruluşu yetkilendirdik. Bu kuruluşların yıllık sınav kapasitesini yaklaşık 2 milyon kişiye çıkarttık.

Mesleki Yeterlilik Belgesine sahip nitelikli işgücü sayımızı 350 bin kişiye çıkarttık.

Mesleki Yeterlilik Belgesini iş dünyası tarafından aranan ve talep edilen bir marka haline getirdik. Tehlikeli işlere ilişkin mesleklerde Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunluluğu getirdik.

Ülkemizi Avrupa'da yeterlilik çerçevesini oluşturan sayılı ülkeler arasına sokarak Mesleki Yeterlilik Belgesini uluslararası geçerliliği olan ülkemizin ulusal sertifikası haline getirdik.

İş sağlığı ve güvenliği alanında oldukça önemli düzenlemelere imza attık. Müstakil İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve alt düzenlemeleri hayata geçirilerek kamu/özel sektör ayrımı gözetmeksizin tüm çalışanlara İş Sağlığı ve Güvenliği hizmeti sağladık.

Tehlikeli ve çok tehlikeli işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin etkinliğini artırmak için teşvik uygulamalarını hayata geçirdik. Devlet desteği sağladık.

Az tehlikeli işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin uygulanabilmesini sağlamak amacıyla 1 milyon 50 bin işvereni eğiterek bu hizmetleri yürütebilmesine imkân tanıdık.

2013 yılında 28.931 olan iş güvenliği uzmanı sayısı, Nisan 2018 tarihi itibarıyla 110.416'ya (yüzde 281 artış), 9.652 olan işyeri hekimi sayısı ise 34.508'e (yüzde 257 artış), 1.017 olan ortak sağlık ve güvenlik birimi sayısı 2.518'e (yüzde 147 artış) yükselmiştir.

Yeraltı madenlerinde personel takip sistemi, sığınma odaları ve oksijenli ferdi kurtarıcılarının kullanılmasına zorunluluk getirdik.

Maden işçilerinin çalışma sürelerinde, yıllık izinlerinde, iş güvencelelerinde iyileştirmeler yaptık.

Standartlara uygun ve güvenli üretim yapan iskele üreticilerini destekledik. Bu kapsamda yetkilendirilen firmalar ihracat yaparak ülke ekonomisine de katkı sağlamaktadır. Bu uygulamanın sonucu olarak, proje bitiminde inşaatlardaki yüksekte düşmeden kaynaklanan iş kazalarında yüzde 40 iyileşme sağladık.

Mevsimlik tarım işçilerinin çalışmak için buldukları illerdeki yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirmek, kamu hizmetlerinden etkin olarak yararlanmalarını sağlamaya yönelik Mevsimlik Tarım İşçileri Projesini (METİP) uygulamaya başladık.

İş kazası oranlarını düşürdük. 2002'de iş kazası oranı yüzde 1,4 iken, 2017'de yüzde 0,96 olmuştur. Ölümlü iş kazası oranı 2002'de yüz bin işçide 22 iken, 2017'de 8,9'a düşmüştür.

Ülkemize yurtdışından nitelikli işgücünün kazandırılmasını amaçladık. Bu kapsamda ülkemizi yabancı işgücü için bir cazibe merkezi haline getirmek adına Turkuaz Kart uygulamasını başlattık ve Uluslararası İşgücü Kanununu çıkarttık. Bu kanunla yabancıların çalışma izinleri ve muafiyetlerine dair süreci kolaylaştırdık.

Yatırım ortamının iyileştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla yabancıların çalışma izinlerinin elektronik ortamda alınmasını sağladık.

Yabancı uyruklu mevsimlik işçiler için de benzer bir sistemi uygulamaya koyduk (YUMI-Net).

Kamu hizmetinde sürekliliğin sağlanmasını teminen bazı personelin statülerinde değişiklik yaptık. Bu kapsamda;

300 bin sözleşmeli personeli memur kadrolarına atadık. Vekil olarak atanan yaklaşık 20 bin din görevlisini kadroya geçirdik.

2007 yılında geçici iş pozisyonlarında çalışmakta olan 214 bin kişiyi durumlarına göre sürekli işçi kadrolarına veya sözleşmeli personel pozisyonlarına geçirdik.

2017 yılında 4/C'li 20 bin geçici personeli 4/B'li sözleşmeli personel statüsüne geçirdik. 4/C Geçici Personel Statüsünü kaldırdık.

2014 yılında yapılan düzenleme ile kapatılan il özel idareleri ve belediyelerde çalışan 15 bin 377 personeli açıkta bırakmadık, diğer kamu kurumlarına atadık.

Merkezi yönetim kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarındaki alt işveren işçileri doğrudan çalıştıkları kurum ve kuruluşlarda sürekli işçi kadrosuna aldık.

Mahalli idarelerdeki alt işveren işçilerin ise, doğrudan bu idarelerin kendi iktisadi teşekküllerinde işçi olarak istihdam edilmesini sağladık. Bu sayede 900 bin alt işveren işçisi, sürekli işçi olarak istihdam edildi.

Kamu sektöründe niteliği artırdık. Kamuda nitelikli personel ihtiyacının karşılanmasını teminen kariyer uzmanlık sistemini yaygınlaştırdık.

Mahalli idarelerde merkezîyetçiliği azaltan norm kadro sistemine geçtik.

Yeni çalışma biçimlerini güvenceli esneklik anlayışı ile iş mevzuatına dâhil ettik.

Çalışanların doğuma bağlı izin ve haklarını güçlendirdik. Yıllık ücretli izinlerde esneklik sağladık.

Kamuda özgürlüklerin alanını genişlettik. Bir dönem toplumu kamplara ayıran en önemli sorun olan kamuda başörtüsü yasağını kaldırdık. 28 Şubat sürecinin olumsuzluklarını gidermek amacıyla kamu çalışanlarına disiplin affı getirdik.

Cuma Namazının mesai saatine denk gelmesi halinde, kamu çalışanlarına izin verilmesini sağladık. Kamu çalışanlarına Hac ibadeti için ücretsiz izin verilmesini sağladık.

Sendika üyesi kamu görevlilerine üç ayda bir toplu sözleşme ikramiyesi ödenmesine imkân sağladık.

Mahalli idarelerde en çok üyeye sahip sendika ile ilgili mahalli idare arasında Sosyal Denge Sözleşmesi yapılabilmesine imkân sağladık.

İşyerlerinde psikolojik tacizle mücadele amacıyla Psikolojik Tacizle Mücadele Kurulu'nu oluşturduk. Bu kapsamda kamu ve özel sektör işyerlerinde şikâyet mekanizması oluşturulmasını, ülke genelinde eğitim verilmesini sağladık.

İktidarımız döneminde kamu çalışanlarımızı ve emeklilerimizi enflasyona ezdirmedik, bilakis gelirlerini reel bazda artırdık.

Asgari ücretlilerimizi koruduk. 2002 yılında 184 TL olan net asgari ücreti 2018 yılı Ocak ayı itibarıyla 1.603 TL'ye çıkardık. Böylelikle; 2018 yılında asgari ücret, 2002 yılına göre reel olarak yüzde 126, nominal olarak yüzde 770 oranında artmış oldu. Asgari ücret belirlenmesinde 16 yaş ayırımına son verdik.

İktidarımız döneminde kamu çalışanlarımıza enflasyonun üzerinde reel maaş artışı sağladık. 2002 yılı sonundan 2018 yılı Ocak ayına kadar enflasyon yüzde 286 oranında artarken; aile yardımı ödeneği dahil en düşük memur maaşını yüzde 566 arttırarak 2.614 TL'ye yükselttik ve en düşük memur aylığında reel olarak yüzde 73 artış sağladık.

Aile yardımı ödeneği dahil, 2002 yılı sonunda 578 TL olan ortalama memur maaşı, yüzde 428 artarak 2018 yılı Ocak ayında 3.054 TL'ye yükselmiş ve reel olarak yüzde 37 artmıştır.

Muhtarların aldığı aylık 2002 yılında 97 TL idi. Bu rakam asgari ücrette endeksenerek 2018 yılında 1.604 TL'ye yükselmiştir.

Emeklilerimize enflasyonun üzerinde artışlar sağladık. Asgari emekli aylığını 2002-2018 yılları arasında;

Memurlarımızda nominal olarak yüzde 425, reel olarak yüzde 38,

İşçilerimizde nominal olarak yüzde 510, reel olarak yüzde 60,

Bağ-Kur'lu esnafımızda nominal olarak yüzde 845, reel olarak yüzde 148, Bağ-Kur'lu çiftçimizde nominal olarak yüzde 1.597, reel olarak yüzde 345 oranında artırdık.

Çalışma hayatı alanında attığımız adımların müspet sonuçlarını hep birlikte gördük. Kayıt dışı istihdam oranı 2002 yılında yüzde 54,1 iken, 2017 yılında yüzde 33,6 oranına indi.

2002 yılında yüzde 70 oranla 48 milyon kişi olan sosyal güvenlik kapsamını, 2017 yılında yüzde 99,7 oranına yükselttik ve 80 milyonu kucaqlamasını sağladık.

2002 yılında İŞKUR işe yerleştirme sayısı 65 bin iken, 2017 yılında önemli bir artışla yaklaşık 1 milyon kişinin İŞKUR aracılığıyla işe yerleşmesini sağladık.

2002 yılında 5 milyar TL olan işsizlik sigortası fonu varlığı, 2017 itibarıyla 117 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Çocuk işçiliği ile Mücadele Ulusal Programını uygulamaya koyduk.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde çalışma hayatında esnekliği esas alan, çalışma barışını ve sosyal diyalog mekanizmalarını güçlendiren, çalışanların karar alma mekanizmalarına katılımını artıran bir yaklaşım içinde olacağız.

İş güvenliği uygulamaları en önemli önceliklerimizden biri olmaya devam edecek. Sektörel uzmanlık uygulamasına geçilerek nitelikli İş Sağlığı Güvenliği hizmeti üreteceğiz. Bu amaçla, sektörel ve bölgesel risk analizleri yaparak, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesini sağlayacağız.

Ölümlerle veya sürekli iş göremezlikle sonuçlanan iş kazası olmayan, 10'dan fazla çalışanı bulunan çok tehlikeli işyerlerine teşvik uygulamamızı hayata geçiriyoruz.

Kuracağımız Sanal Gerçeklik Merkezi ile iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik çalışmaların etkinliğini arttıracacağız. Tüm paydaşlarımızla iş sağlığı ve güvenliği konusunda iş birliklerimizi geliştirmeyi ve toplumun tüm kesimlerinde güvenlik kültürünü yaygınlaştırmayı hedefliyoruz.

İdari düzenlemeleri güçlendireceğiz. Yurt dışındaki vatandaşlarımızın müşavirlik ve ataşeliklerdeki bekleme süresini azaltacağız. Elektronik ortamda kayıt altına alınan belgelere vatandaşlarımızın kolayca ulaşmasını sağlayacağız ve yurt dışı borçlanma işlemlerini e-devlet üzerinden yapmalarını sağlayarak işlem süresini kısaltacağız.

İşyerinde Psikolojik Tacizle Mücadele Eylem Planı (2018-2020) kapsamında psikolojik taciz veri tabanı oluşturma ve farkındalık artırma faaliyetleri yürüteceğiz.

Nitelikli işgücünü yurdumuza çekmek adına aktif politikalar izlemeye devam edeceğiz. Yurtiçi ve yurtdışındaki uluslararası işgücü ve yurtdışındaki Türk işgücü için izleme ve değerlendirme sistemi kuracağız.

Turkuaz Kart uygulamasını sürdüreceğiz.

İhtiyaç duyulan ülkelerde, ülkemize yönelik beyin göçünü sağlamak ve yüksek nitelikli işgücünü çekmek amacıyla yurtdışı tanıtım ofisleri kuracağız.

Ülkemizin uluslararası işgücü politikaları kapsamında ikili işgücü anlaşmalarını artıracak ve nitelikli işgücünün ülkemize çekilmesini sağlayacağız.

Çocuk işçiliği ile mücadeleimiz güçlü bir şekilde sürecek. Bu alandaki çalışmalarına hız kazandırmak adına 81 ilde Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Birimleri oluşturacağız.

Mevsimlik tarım işçilerimizin ve ailelerin yaşam ve çalışma şartlarını iyileştirme ile çocuk işçiliğini önlemeye yönelik projeleri ülke genelinde hayata geçireceğiz.

Aktif işgücü programlarının çeşitlendirilmesini, kurs/programların yeniden tasarlanmasına yönelik olarak etki değerlendirme çalışmaları gerçekleştireceğiz.

Gençlerimiz ve kadınlarımızın niteliklerini geliştirecek yeni eğitim programları uygulayacak ve kariyer danışmanlığı hizmetlerimizi yaygınlaştıracacağız.

Gençlerin katılacağı siber güvenlik, bulut bilişim, oyun geliştirme uzmanı ve kodlama gibi geleceğin mesleklerine yönelik işbaşı eğitim programları düzenleyeceğiz.

“Kupon Yöntemiyle” nitelikli işgücü gerektiren bilişim sektöründeki mesleklerde gençlerin akredite edilmiş mesleki eğitim sağlayıcılarından kendilerine uygun zaman ve şartlarında esnek bir şekilde eğitim almalarını sağlayacağız.

Mesleki Eğitim ve Beceri Geliştirme İşbirliği Protokolü (MEGİP) ile Kamu-Özel Sektör İşbirliğini artıracacağız.

Vatandaşlarımızın beceri, demografik durum, sosyal statü vb. özellikleri doğrultusunda profil temelli nitelikli danışmanlık almaları kapsamında, 5 yıllık dönemde 20 milyon bireysel görüşme gerçekleştireceğiz.

Üniversite öğrencilerimizin daha etkin bir şekilde işgücü piyasasında yer almaları ve doğru kariyer planlaması yapmaları için “İŞKUR Üniver-

site İrtibat Noktalarının” sayısını önümüzdeki dönemde tüm üniversitelerde yaygınlaştıracğıız.

Sosyal Güvenlik

İktidarlarımız süresince sosyal devlet ve sosyal adalet yaklaşımını esas alarak tüm toplumumuzu kapsayan bir sosyal güvenlik şemsiyesini geliştirmeyi temel bir politika olarak benimsedik.

Çalışanlar, işverenler ve emekliler arasında hakkaniyetli bir denge kurarak sürdürülebilir ve etkin çalışan bir sosyal güvenlik sistemi oluşturmayı hedefliyoruz.

a. Neler Yaptık

Temel bir hak olarak gördüğümüz sosyal güvenlik alanında iktidarlarımız döneminde, önemli reformları hayata geçirdik.

Kasım 2002’de AK Parti olarak söz verdiğimiz gibi; tüm nüfusu ve tüm riskleri güvence altına alan ve sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi oluşturma hedefimizi büyük oranda gerçekleştirdik.

Üç ayı sosyal güvenlik kurumunu (SSK, BAĞ-KUR ve Emekli Sandığı) tek çatı altında topladık. Sosyal güvenlik kapsamını genişlettik; eşit, kolay ulaşılabilir hale getirdik.

Gerçekleştirdiğimiz düzenlemelerin etkisiyle 2006 yılında yüzde 78 olan sigortalı nüfus oranını, 2018 yılı Şubat ayı itibarıyla yüzde 87’ye çıkarttık.

Kaliteli ve kolay erişilebilir bir sağlık hizmetini hedefleyen ve nüfusunuzun yüzde 99,5’ini kapsayan Genel Sağlık Sigortası (GSS) sistemini oluşturduk.

Kişilerin sosyal güvenceden mahrum çalıştırılmasının engellenmesi adına kayıt dışı istihdamla mücadeleye yönelik denetim faaliyetlerini yoğunlaştırdık. Etkin denetimler ve uygulamaya koyduğumuz düzenlemeler sonucunda, yüzde 52,1 olan kayıt dışı istihdam oranını ise 2018 yılı Ocak ayında yüzde 32,5’e düşürdük.

İstihdam teşvikleri ve kayıt dışıyla mücadele neticesinde; 2002 yılında 12 milyon olan aktif sigortalı sayısını 2018 yılı Şubat ayı itibarıyla 22 milyon kişiye ulaştırdık. Böylece aktif sigortalı sayısında yüzde 84’lük bir artış sağladık.

Sosyal güvenliğe ilişkin hizmetlere erişiminin artırılması amacıyla ülkemizin dört bir yanına 550 Sosyal Güvenlik Merkezi (SGM) açtık.

Sosyal güvenlik uygulamalarında norm ve standart birliği sağlanması yönünde düzenlemeler yaptık.

Sağlığa erişimi kolaylaştırdık. Bir kişinin hekime müracaat sayısı 2002 yılında yıllık 3,2 iken, genel sağlık sigortasının tüm vatandaşlarımızı kapsama alması ve istenilen hastaneye başvuru imkânının getirilmesiyle 2017 yılında bu rakamı 8,6'ya yükselttik.

Prim ödeme gücü olmayanların ve genel sağlık sigortası dışında kalan diğer kişilerin gelir tespiti işlemlerini yapmaya başladık.

Prim ödeme gücü olmadığı tespit edilenlerin sağlık primlerinin devlet tarafından ödenmesini sağladık.

Yeşil kartlı vatandaşlarımızı genel sağlık sigortası kapsamına aldık.

Sosyal güvenlik sistemimiz güçlü bir mali pozisyona sahip oldu. SGK'nın prim alacaklarında yapılandırmaya gittik. Prim gelirlerinin emekli aylıkları ve sağlık giderlerini karşılama oranı 2002 yılında yüzde 63 iken, 2017 yılında bu oranı yüzde 72,3'e çıkardık. Açığın GSYH'ya oranı 2002 yılında yüzde 2,3 düzeyinde iken, bu oranı 2017 yılında yüzde 0,7 düzeyine indirdik.

Bölgesel istihdam teşviklerini genişlettik. Bölgesel yatırımlarda; özürülülerin, gençlerin ve kadınların istihdam edilmeleri ile Ar-Ge faaliyetlerine 5 puanlık sigorta prim indirimi uygulamasına başladık. Bu teşvike ilave olarak, sosyo-ekonomik gelişmişlik endeksleri dikkate alınmak suretiyle belirlenen 51 ilde, 6 puanlık ilave sosyal güvenlik primi işveren payı indirimi sağladık.

AK Parti iktidarları olarak sosyal güvenlik alanında geçtiğimiz dönemde vatandaşlarımıza yönelik önemli icraatlar gerçekleştirdik. Bu çerçevede;

Asgari ücretteki artışın işverenlerimiz üzerindeki yükünü hafifletmek üzere 2016 yılında getirdiğimiz asgari ücret desteğine, 2017 ve 2018 yıllarında da devam ettik.

Evlerinde çalışıp gelir getirici faaliyet yapmayan kadınlarımız için, isteğe bağlı sigortalı olma imkânı getirdik.

Ev hizmetlerinde çalışanların sigortalılıklarını kolaylaştırdık. Konut kapıcılığı işyerlerini de bu kapsama aldık.

Gelir testine girme zorunluluğunu kaldırarak 3 kademe olarak uygulanan genel sağlık sigortası primlerini tekleştirip sadece 61 TL ile sağlık yardımlarına erişimi sağladık.

Bakıma muhtaç derecede ağır engelli çocuğu bulunan kadın sigortalıların, çalışmalarının dörtte biri oranında gün sayılarına ilave ettik. Emeklilik yaşlarından indirim yaparak emekliliklerini kolaylaştırdık

Doğal afet ve terör nedenleriyle etkilenenlerin, sosyal güvenlik primlerinin ödenme sürelerini erteledik.

Kütahya/Simav ve Van'da meydana gelen depremler sonucunda malul kalan sigortalı depremzedelere aylık hakkı verdik.

Soma ve Ermenek maden kazalarında hayatını kaybeden madencilerin prim borçlarının silinmesini, hak sahiplerine koşulsuz aylık bağlanmasını ve vefat eden madencilerin yakınlarından birinin kamuda istihdam edilmesini sağladık.

10/6/2003 tarihi ile 13/5/2014 tarihleri arasında kömür ve linyit madenlerinin yer altı işlerinde meydana gelen iş kazalarında hayatını kaybedenlerin yakınlarına da kamuda istihdam hakkı verdik.

Bağ-Kur sigortalılarını, iş kazası ve meslek hastalığı sigortası kapsamına alarak geçici iş göremezlik ödeneği ve sürekli iş göremezlik geliri almalarına imkân sağladık.

Bağ-Kur kapsamında olan sigortalılar ile emeklilere her doğum için emzirme ödeneği vermeye başladık.

Evlene Bağ-Kur'lu yetim kız çocuklarına 24 aylık tutarında evlenme ödeneği verilmesini sağladık.

Bağ-Kurluların askerlik borçlanmasını kolaylaştırdık.

Vefat eden memurun dul ve yetimlerine aylık bağlanması için aranan 10 yıllık hizmet süresini 5 yıla düşürdük.

Vefat eden sigortalını 65 yaşından büyük muhtaç durumda olan ana ve babasına Aylık hakkı getirdik.

Yetim aylığı alan ve öğrencilikleri devam eden gençlerin 25 yaşını geçmemek üzere sigortalı çalışmaya başlasalar dahi aylıklarının kesilmemesini sağladık.

Ceza infaz kurumlarında çalışanların fiili hizmet süresi zammından faydalanmalarını sağladık.

Güvenlik korucularınının 4/a kapsamına alınarak primlerinin devlet tarafından karşılanmasını sağladık.

Fiş ve fatura toplamaya son verdik.

Gençlerimizin çalışmaya başladıklarında hususi ve diplomatik pasaportlarının iptal edilmemesini sağladık.

Yurtdışında işçi çalıştıran işverenlere prim desteği sağladık.

Muhtasar beyanname ile prim ve hizmet bildirgelerini birleştirdik.

Aylıksız izne ayrılan memurlara sağlık güvencesi getirdik.

Kendi nam ve hesabına çalışanlara doğum borçlanması yapabilmeye imkânı getirdik.

Kadınlara, her bir çocuk için 2 yıl olmak üzere 3 çocuğa kadar borçlanma hakkı verdik.

İki deneme ile sınırlı olmak üzere sunduğumuz tüp bebek tedavisini üç denemeye çıkardık.

Kısmi süreli çalışanlardan ay içinde 20 günden fazla çalışması bulunanların genel sağlık sigortası primlerini 30 güne tamamlama zorunluluğunu kaldırdık. Kısmi süreli çalışan gençlerin, anne ve babaları üzerinden sağlık yardımı almalarına imkân sağladık.

18 yaşından küçüklerin şartsız olarak Genel Sağlık Sigortası kapsamında sağlık hizmeti almasını sağladık.

Acil hallerde sağlık hizmet sunucusuna başvuran sigortalılarımızdan acil hali bitinceye kadar ilave ücret alınmamasını sağladık.

Evde sağlık hizmeti imkânı getirdik.

Yurtdışında tedavi olabilme süre sınırını kaldırdık.

Er ve erbaşlarımızı, katılım payı ve ilave ücret alınmaksızın Genel Sağlık Sigortası kapsamına aldık.

Köy Korucularının sevk zincirine tabi olmalarını kaldırarak tüm sağlık kurumlarından hizmet almalarını sağladık.

Kanser tedavisi gören hastalarımıza sağladığımız hizmetleri artırdık.

Engelli hastalarımızın dış tedavileri ile fizik tedavi ve rehabilitasyon tedavilerine yönelik hizmetler sağladık.

Kalp, akciğer ve kornea nakillerinde ayrıcalıklar sağladık.

Tıbbi sarf malzemelerinin ve iştirme cihazlarının sözleşmeli merkezlerden kolayca temin edilmesini sağladık.

Aylık bağlama sürelerini kısalttık. Daha önce 3 ayı geçen aylık bağlama süreleri, 20 günün altına düşürülerek emekli olan vatandaşlarımızın tek gelir kaynağı olan emekli aylığını elde edememesinden kaynaklı mağduriyetleri önlemiş olduk.

Emeklilerimize aylıklarını istemeleri halinde evlerinde alabilme imkanı getirdik.

Emeklilere aylık aldıkları bankalar aracılığı ile 450 TL'ye kadar promosyon ödenmesi imkânı getirdik.

30 yıl üzeri hizmeti olan emeklilerin ikramiye ödemelerinde bu sürelerin de dikkate alınmasını sağladık.

Emekli olduktan sonra ticari faaliyette bulunan emeklimizin aylıklarından yapılan yüzde 15 oranındaki sosyal güvenlik destek primi kesintisini kaldırdık.

Prim borcu olan Bağ-Kur'lulara uygun şartlarda banka kredisi imkânı sağlayarak emekli olmalarını kolaylaştırdık.

12 Eylül Darbesinde gözetiminde veya tutuklulukta geçen sürelerin borçlanılmak suretiyle hizmet sürelerine eklenmesini sağladık.

28 Şubat mağdurlarının ve YAŞ kararıyla TSK ile ilişkisi kesilenlerin sosyal güvenlik haklarını iade ettik.

İntibak Yasasını yürürlüğe koyduk. Böylece kapsamdaki kişilerin yüzde 65,3'ünü intibaktan yararlandırdık.

2008 yılı Ekim ayından sonra ilk defa maden yer altı işlerinde çalışanların 55 olan emeklilik yaşını 50'ye düşürerek madencilerin izin, tatil, kurs ve işe hazırlık sürelerinin fiili hizmet sürelerine dahil edilmesini sağladık.

Taksi ve dolmuş şoförlerinin sosyal güvenlik kapsamına girmelerini kolaylaştırdık.

Yurtdışında bulunan vatandaşlarımıza isteğe bağlı sigortalı olma imkânı getirdik.

İzinle vatandaşlıktan çıkanlara borçlanma hakkı verdik.

b. Neler Yapacağız

Yeni dönemde de dünyada değişen şartlar ve gelişen standartları yakından takip ederek, sosyal güvenlik sistemimizi sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde güncelleyerek güçlendireceğiz.

Emeklilik hizmetlerini etkinleştiriyoruz. Ülkemizin ekonomik gelişmesi doğrultusunda emeklilerimizin refah düzeylerini desteklemeye devam edeceğiz. Bu kapsamda yılda iki kez Ramazan ve Kurban Bayramlarında 1.000'er TL emekli ikramiyesi veriyoruz.

Emekli olduktan sonra ticari faaliyette bulunan emeklilerimizin Sosyal Güvenlik Destek Primi borçlarını terkin ediyoruz.

Tasarruf oranlarının artırılmasını ve emeklilik döneminde ikinci bir gelir elde edilmesini sağlamaya yönelik olarak tamamlayıcı emeklilik programlarını destekleyeceğiz.

Bürokrasiyi azaltıp, bilgi teknolojisi sistemlerini ve uygulamalarını geliştirerek vatandaşlarımızın hizmete daha kolay erişimini sağlayacağız. Sosyal Güvenlik Kurumu'nun e-devlet kapsamında sunduğu uygulamaların sayılarını artıracacağız.

SGK bütünlük mali yönetim sisteminin hayata geçirilmesiyle sigorta, emeklilik ve sağlık uygulamalarının daha etkin bir şekilde sunulmasını sağlayacağız.

Sağlık alanındaki tüm gelişmeleri takip ederek bilimsel verilerin ışığında geri ödeme listelerini ve sağlık uygulama tebliğini güncellemeye devam edeceğiz.

Hasta ve işlem takibi, görüntü ve tetkik paylaşımı dahil elektronik ortamda yapılacaktır.

Sosyal güvenlik bilincini artıracak faaliyetlere öncelik vererek kayıtlı istihdamı desteklemeye devam edeceğiz.

18-29 yaş aralığındaki girişimci gençlerimizin ilk defa Bağ-Kur kapsamına girmesi halinde 1 yıl süreyle Bağ-Kur primlerini karşılayacağız.

Bağ-Kur'lu sigortalılarımıza sosyal güvenlik primlerini ödeme kolaylığı ve geçmiş hizmetlerini dondurarak sağlıktan faydalanma imkânı sağlayacağız.

Sosyal güvenlik ve prim ödeme bilincini artıracak ve farkındalık oluşturacağız. Cari dönem prim tahakkukunu ve tahsilatını artıracacağız. İşveren, esnaf ve sigortalılarımızın prim borçları için ödeme kolaylığı sağlamaktayız.

Hiçbir kapsamda sigortası olmadığı için genel sağlık sigortası kapsamına alınan vatandaşlarımızın Nisan 2018 ve öncesi döneme ilişkin prim borç ödemelerini kolaylaştırmaktayız.

Uyumlu prim borçluları hakkında prim ödeme kolaylığı sağlamaktayız.

Yeni sağlık programları oluşturarak yerli ilaç ve tıbbi cihaz sanayi ile işbirliği modelleri oluşturacağız. "Yerli Plazmadan Plazma Ürünleri Üretimi Projesi"ni gerçekleştirerek plazma ürünlerinde; yük-

sek katma değerli ürün üretebilen, yurtiçi ihtiyacın büyük bir kısmını karşılayabilen ve küresel pazarlara ürün ve hizmet sunabilen bir üretim yapısına geçeceğiz.

Sağlık hizmetlerinin finansmanında geri ödeme modellerini gözden geçireceğiz. Sağlık hizmetlerinin doğru kullanılması konusunda toplumu bilinçlendirecek ve farkındalık oluşturacağız.

Göç

Göç meselesine temel olarak insani açıdan bakıyor, bu anlamda dünyada örnek gösterilen bir yaklaşım sergileyerek, insan onuruna yakışır bir biçimde tüm mazlumlara kucak açıyoruz.

Temel hak ve hürriyetler çerçevesinde, geçici koruma süreçlerinin sonucunda göçmenlerin önemli bir bölümün sağ salim olarak ülkelerine dönmelerini sağlamak temel hedefimizdir. Öte yandan, düzensiz göçler de dahil olmak üzere, ülkemize yapılan nitelikli nüfus göçünden azami derecede faydalanarak, ülkemizde buldukları süre boyunca sosyo-ekonomik hayatın içerisinde değer üretmelerini sağlamayı amaçlıyoruz.

a. Neler Yaptık

Türkiye coğrafi ve ekonomik özellikleri ile göç akımlarından etkilenmeye devam etmektedir. Mazlumlara karşı vicdani sorumlulukla hareket eden duruşumuz nedeniyle, ülkemiz göçmenlerin son durak ya da geçiş güzergahı olarak gördüğü bir ülkedir.

Göç yoluyla ülkemize gelenlere yönelik verilen çalışma izni sayısı, 2005 yılındaki 22 bin seviyesinden 2016 yılında 74 bine çıkmıştır. 2017 yılı itibarıyla yaklaşık 600 bin kişiye ikamet izni verilmiştir.

Ülkemiz Suriye’de başlayan iç savaşla birlikte, zorla yerinden edilmiş büyük bir göçmen akınına maruz kalmıştır. Dünyada yakın tarihte görülen en büyük göç dalgası olarak nitelenen bu süreçte Türkiye, ‘Açık Kapı’ politikası uygulayarak insani yardım refleksini göstermiş ve dünyada en fazla sığınmacı kabul eden ülke konumunda olmuştur.

2011 yılındaki ilk akınlardan itibaren Suriye sınırına yakın 10 ilde 26 adet Geçici Barınma Merkezi kurduk. Bu merkezlere 216 bin Suriyeli’yi yerleştirdik.

Ülkemizdeki Geçici Barınma Merkezlerinde bulunan toplam Suriyeli sığınmacı sayısı 277 bin 710 iken, diğer ülkelerdeki barınma merkezlerin-

de toplam 230 bin 315 Suriyeli sığınmacı bulunmaktadır. Geçici Koruma Statüsü kapsamına aldığımız sığınmacıların yüzde 7'sine, 10 ilimizdeki toplam 9 çadırkent ve 11 konteyner kentten oluşan geçici barınma merkezlerimizde hizmet sunuyoruz.

2017 yılı sonu itibarıyla toplamda yaklaşık 3,6 milyon Suriyeli geçici koruma statüsü kapsamında kayıt altına alınmıştır. Devam etmekte olan Suriye savaşı müddetince bir taraftan insani vazifemizi yerine getirirken, diğer taraftan önemli bir kısmının güvenli bir biçimde ülkelerine geri dönüşü yönünde ciddi adımlar attık.

Suriyeli kardeşlerimiz için toplam 31 milyar dolar harcadık.

Türkiye-AB Ortak Eylem Planı çerçevesinde 2016-2021 dönemleri için toplam 6 milyar Avro tutarında mali yardım kararı alınmıştır.

Geçici koruma kapsamı altına aldığımız Suriyeli sığınmacıların ekonomik ve sosyal anlamda bağımlılıklarını azaltmak, üçüncü kişilere ihtiyaç olmadan yaşamlarına devam edebilmelerini sağlamak için çalışma izni hakkı tanıdık.

Türkiye'deki koruma alanını geliştirmek adına "Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu"nu çıkardık. Kitleysel akın durumlarında sağlanacak "Geçici Koruma" sistemi, bu kanun ile yasal dayanak kazanmıştır.

Sığınmacı kardeşlerimize, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve AFAD başta olmak üzere bakanlıklarımızın ilgili birimleri ve sivil toplum kuruluşları aracılığıyla, geçici koruma statüsü kapsamında hizmetler sunuyoruz.

Sığınmacı kardeşlerimizin eğitim imkanlarından faydalanmasını sağlıyoruz. Milli Eğitim Bakanlığımız bünyesindeki okullarımızda 384 bin, geçici eğitim merkezlerimizde 227 bin olmak üzere toplam 612 bin Suriyeli sığınmacı öğrencimize eğitim hizmeti vermekteyiz.

Geçici eğitim merkezlerimizde, eğitim hizmetlerine destek vermeleri için 18 bin 691 gönüllü Suriyeli eğiticiyi, formasyon eğitimine tabi tutarak sertifikalandırdık.

Yetişkin sığınmacı kardeşlerimizin yetenek ve becerilerini geliştirmek için yaygın eğitim kursları açarak; 87 bin 168 kişiye mesleki eğitim, 216 bin 60 kişiye ise genel eğitim kursu verdik.

Türkçe öğretimini yaygın eğitim kapsamına alarak, Türkçe kursları açtık. Bu kurslarda 2015-2017 yıllarında 171 bin Suriyeliye dil eğitimi verdik.

Kardeşlerimiz içinde daha dezavantajlı durumda bulunan kadınlar ve çocuklar için şiddetin ve istismarın önlenmesi, resmi nikâh, kadın ve çocuk hakları konularında eğitim programları düzenledik.

Suriyeli çocuklarımızın ve gençlerimizin, zihinsel ve bedensel gelişimlerini desteklemek için geçici barınma merkezlerimizde 116 bin metrekare spor alanı ve 51 bin metrekare oyun parkı yaptık. 1.000'in üzerinde çok amaçlı çadır, dinlenme ve internet salonu kurduk.

Sığınmacı kardeşlerimizi genel sağlık sigortası kapsamına aldık.

Tüm devlet hastanelerinde ve sığınmacılar için oluşturduğumuz geçici sağlık merkezlerinde ücretsiz tedavi hizmeti veriyoruz. Bu kapsamda; 35 milyonun üzerinde poliklinik hizmeti verdik, 1 milyon 214 bin ameliyat gerçekleştirdik, 1 milyon 460 bin sığınmacıyı ise yatılı olarak tedavi ettik.

Hastanelerimizde 311 bin 572 doğum gerçekleşmiştir.

Sağlık Bakanlığımız bünyesinde, aile ve kadın sağlığı gibi konularda danışmanlık yapmak ve acil durumlarda hızlı müdahale sağlamak amacıyla; 7 gün 24 saat 6 dilde hizmet veren uluslararası hasta destek hattı "444 47 28"i kurduk.

Suriyeli kardeşlerimizin yaşadığı acıların, travmaların ve savaşın izlerini silmek için psikososyal destek hizmetleri verdik.

Yabancılara Yönelik Sosyal Uyum Yardım Programı kapsamında, Türk Kızılay'ı aracılığı ile sığınmacı kardeşlerimizin insani ve temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için aylık 120 TL yardım içeren "Kızılay Kart" uygulamasını başlattık.

Ülkemizdeki sığınmacıların ihtiyaç duydukları her an onların yanında olabilmek için İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde 7 gün 24 saat 6 dilde ücretsiz hizmet veren Alo 157 çağrı hattını kurduk.

Yüksek nitelikli insan gücünün ülkemize kazandırılmasını amaçlıyoruz. Bu kapsamda, yeni bir çalışma izni uygulaması olan Turkuaz Kart Sistemini 2017 yılında hayata geçirdik.

İkamet izni başvurularının daha hızlı yapılabilmesi için internet üzerinden başvurulmasına olanak sağlayan "e-ikamet" uygulamasına geçtik. e-İkamet uygulaması ile 2016 yılında 461 bin, 2017 yılında ise 593 bin olmak üzere toplam 1 milyon 50 bin yabancıya ikamet izni verdik.

b. Neler Yapacağız

Göç politikaları konusunda kurumsal kapasitemizi artıracacağız.

2023 Hedefleri kapsamında; göç yönetimine ilişkin tüm iş ve işlemleri, insan odaklı olarak gerçekleştirerek, göçün etkilerinin olumlu yönde artırılmasına yönelik politikalar geliştireceğiz.

Göç yönetiminde merkezi ve yerel düzeyde kurumsal yapılar, insan kaynakları ve teknolojik imkânları güçlendirecek, uzmanlaşmaya dayalı personel rejiminde devamlılık sağlayacağız.

Göç ve uluslararası koruma alanında hukuki ve kurumsal düzenleme eksikliklerini tamamlayacağız.

Hazırlayacağımız Düzenli Göç Strateji Belgesi ile vize, ikamet izni, iskân gibi işlemleri belirleyeceğiz. İnsan Ticaretiyle Mücadele Eylem Planını hazırlayarak insan ticaretiyle mücadelenin yol haritasını ortaya koyacağız.

Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER 157); insan ticareti mağdurlarının tespitine ve göçmen kaçakçılığı mağduru yabancıların denizde kurtarılma operasyonlarına yönelik ihbar ve yardım hattı olarak da hizmetlerine etkin bir şekilde devam edecek ve hizmetin yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

Jandarma Genel Komutanlığı sorumluluk alanında "Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti ile Mücadele" faaliyetlerinin daha etkin yürütülebilmesi amacıyla, 2023 yılına kadar düzensiz göç olaylarının yoğun olarak yaşandığı 19 il ve 18 ilçede göçmen kaçak ve insan ticareti ile mücadele ile ilgili gerekli birimleri kuracağız.

Ülkemizde iskânı sağlanan Ahıska Türklerine ilişkin süreçlerin hızlandırılmasının yanı sıra iskânlı göçe dair işlemleri daha sistematik bir yapıya kavuşturacağız.

Uluslararası korumadan faydalananlar için sağlık, barınma ve eğitim sorunlarının giderilmesi için uyum politikaları ve uygulamalarını planlayarak, gönüllü geri dönüşler için özel programlar hazırlayacağız.

Sınır dışı etme işlemlerinde etkinliğin artırılması ve sınır dışı kapsamında olan yabancılar için Milli Gönüllü Geri Dönüş Mekanizmasının kurulmasını sağlayacağız.

Göç alanında güvenilir bir veri sistemi oluşturacağız. Geçici koruma kapsamındaki 3,5 milyonu aşkın Suriyelinin verilerinin güncellenmesi çalışmalarına devam edeceğiz. Ülkemizde uluslararası koruma

arayanların başvuruları da kapasitesi sürekli artırılan Karar Merkezlerimizce titiz bir şekilde incelenerek sonuçlandırılacaktır.

16 ilde 12.276 kişi kapasiteli 18 Geri Gönderme Merkezimiz bulunmakta, 7 ilde 4.050 kişi kapasiteli 8 adet Geri Gönderme Merkezi inşaatımız sürmektedir. 7 ilde ise 3.150 kişi kapasiteli 7 adet Geri Gönderme Merkezinin inşaat çalışmaları devam etmektedir. Tüm inşaatlar tamamlandığında toplam kapasitemiz 19.476'ya ulaşacaktır.

15 ilimizde göç danışma merkezleri oluşturmaya başladık, 5'ini tamamladık. Aynı zamanda mobil göç danışma merkezleriyle de hizmet vermeye başlayacağız.

GöçNet kurumsal yazılımına; IRIS, parmak izi ve düzensiz göç ortak veri tabanı uygulamalarını da ekleyerek daha etkin bir şekilde hizmet sunmasına devam edeceğiz.

Göç olgusunu yöneterek ülkemizi dünyanın her yerinden parlak zihinlerin cazibe merkezi haline getirmek ve tersine beyin göçünü sağlamak da temel bir hedefimizdir. Yabancı öğrencilerin ülkemizde düzenli kalışlarının kolaylaştırılması için, ikamet izni başvurularının üniversiteler tarafından alınması uygulamasını yaygınlaştıracğız.

İSTİKRARLI VE GÜÇLÜ EKONOMİ

Adalet ve Kalkınma Partisi olarak ekonomiyi her zaman öncelikli bir alan olarak görerek, insanımızın refah ve mutluluğunu artırmayı esas aldık.

İktidarlarımız döneminde ekonomi politikalarımızı gerçekçi ve bütüncül bir bakış açısı içinde oluşturduk ve hayata geçirdik. Her alanda olduğu gibi insanı merkez alan bir yaklaşımı ekonomi alanında da izledik.

Parti olarak başından beri sürdürülebilir bir ekonomik kalkınmanın ancak iyi işleyen bir demokrasi ile mümkün olabileceği anlayışıyla hareket ettik. Bunun için haklar ve özgürlüklerin korunması ve geliştirilmesinin, hukukun tüm kurum ve kurallarıyla işleminin piyasa ekonomisi için vazgeçilmez olduğu bilinciyle politikalarımızı oluşturduk.

İktidarlarımız döneminde ekonomide önemli bir atılım gerçekleştirdik. Makroekonomik istikrarı ve mali disiplini sağlayarak üretim, yatırım ve ihracata dayalı olarak gelişen ekonomik büyüklüğümüzü 3,7 katına çıkardık, vatandaşlarımızın refahını artırdık. Kişi başına geliri artırırken, gelir dağılımında da önemli iyileştirmeler sağladık.

Yeni hükümet sisteminde güçlü Meclis ve güçlü hükümet yapısıyla mevzuatın daha açık ve öngörülebilir olduğu, yargı sisteminin daha hızlı bir şekilde çalıştığı, iş ve yatırım ortamının daha da iyileştirildiği, fikri mülkiyet haklarının daha da güçlendirildiği, özel sektörün önünü açacak fiziki ve sosyal altyapı yatırımlarının sürdürüldüğü güçlü bir ekonomik yapıyı tesis edeceğiz.

Yenilikçi ve girişimci özel sektör öncülüğünde büyümeye devam edecek, kaynaklarımızı üretken alanlara daha fazla yönlendirerek dışa açık bir ekonomi olarak her alanda rekabetçiliği geliştireceğiz.

Yeni dönem, büyüme ve nitelikli istihdam artışında bir atılım dönemi olacaktır. Yüksek, sürdürülebilir, kapsayıcı bir büyüme anlayışını tüm politikalarımızla hayata geçireceğiz. Potansiyel büyümemizi yukarıya çekecek şekilde beşeri sermayemizin, teknolojik yetkinliklerimizin ve kurumsal kapasitemizin geliştirilmesi öncelikli stratejilerimiz olacaktır.

Kadın ve gençlerimiz, bu öncelikli stratejimizin odağında yer alacak, insanımıza adil bir ortamda rekabet etme ve fikirlerini gerçekleştirme imkânlarını artıracaktır.

Bu dönemde makroekonomik istikrar ve kazanımlarımızı daha da güçlendireceğiz. Bir taraftan mali disiplini sürdürürken diğer taraftan finansal piyasalardaki derinleşmeyi artıracak, enflasyonu tek hanelere düşürecek ve cari açığı yapısal bir problem olmaktan çıkaracağız.

Makroekonomik istikrarımızı daha sağlam bir zemine oturtarak ekonomik performansımızı mikro reformlarla taçlandıracağız.

Büyümenin daha az maliyetli ve güvenli bir biçimde finansmanını teminen yurtiçi tasarruflarımızın artmasını ve daha fazla doğrudan yabancı sermayenin çekilmesini sağlayacağız.

Sanayimizde stratejik sektörlerde yüksek katma değeri hedefleyen yapısal dönüşümleri gerçekleştireceğiz. Bu sektörlerde yüksek teknolojiye dayalı özel sektör yatırımlarının artmasını sağlayacağız.

Güven ve istikrar içerisinde büyüyecek olan ekonomimizin temelini nitelikli, girişimci ve yenilikçi insanımızı; bilgi ve teknoloji ile katma değeri yükselten işletmelerimiz oluşturacaktır.

İş ve yatırım ortamının daha da iyileştirilerek işletmelerimizi desteklemek amacıyla yenilikçi politika ve uygulamaları hayata geçireceğiz.

Büyüme ve Makroekonomik istikrar

Büyümenin güçlü, sürdürülebilir, dengeli ve kapsayıcı olması temel vizyonumuzdur. Bu vizyonla, ülkemizi dünyanın ilk 10 ekonomisi içerisinde girme hedefimiz çerçevesinde yüksek ve nitelikli istihdam artışlarını, üretken yerli üretim kapasitesini ve özel sektörü daha rekabetçi kılmayı öngörmekteyiz.

AK Parti olarak ekonomide güven ve istikrarın korunması, serbest, dışa açık ve dünyayla entegre bir yapıyla yatırım ortamının daha da iyileştirilmesini amaçlıyoruz. Önümüzdeki dönemde de ekonomik büyümeyi bu anlayışımızdan taviz vermeden sürdüreceğiz.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız döneminde sağladığımız siyasi istikrar ve buna dayalı güven ortamı sayesinde ekonomide önemli yapısal reformları gerçek-

leştirdik. Böylece tüm dünyada örnek gösterilen yüksek büyüme oranlarını yakaladık ve yükselen bir ekonomi olarak öne çıktık.

Herkes için kurallı bir ekonomi anlayışıyla piyasaların rekabetçi bir ortamda serbestçe işleyişini sağladık. Güven ve istikrarın yanı sıra ekonomi politikalarımızda şeffaflık, tutarlılık ve öngörülebilirlik ilkelerini hayat geçirdik.

Hükümetlerimizden önceki kriz dönemlerine son vererek makroekonomik istikrarı sağladık ve koruduk. Ekonomik istikrar ortamında, kamu kesiminden kaynaklanan riskler ortadan kalkmış, belirsizlikler azalmış, işletmelerimizin finansmana erişimi kolaylaşmış ve yatırımlar önemli ölçüde artmıştır. Bu durum, bir taraftan üretim ve istihdamı, diğer taraftan büyümemizin asıl dinamiğini oluşturan özel sektörümüzün rekabet gücünü yükseltmiştir.

Yüksek büyüme performansı gerçekleştirdik. 2003-2017 döneminde gelişmiş ekonomiler ortalama 1,7 oranında, gelişmekte olan ekonomiler 6,0 oranında büyürken ülkemiz aynı dönemde yüzde 5,7 büyüme oranını yakalamıştır. Gayri Safi Yurtiçi Hasılamızı, 2002 yılındaki 230 milyar dolar seviyesinden 3,7 kat artırarak 2017 yılı itibarıyla 851 milyar dolar seviyesine ulaştırdık.

Satın alma gücü paritesine göre 2002 yılında dünyanın en büyük 17. ülkesi iken dört basamak ilerleyerek dünyadaki 13. büyük ekonomi seviyesine çıktık. 2002 yılında 607,8 milyar dolar olan SAGP'ye göre milli gelirimiz 2016 yılında 2 trilyon 8 milyar TL'ye ulaşmıştır.

Türkiye ekonomisi, oluşturduğumuz mali alanın da katkısıyla, doğru ve zamanında uyguladığımız makroekonomik politikalara ek olarak, sahip olduğumuz sağlam finansal sistem sayesinde, küresel kriz ortamında birçok ülkeye kıyasla pozitif yönde ayrılmıştır.

Küresel krizden sonra 2010-2017 döneminde ortalama yüzde 6,8 oranında büyüdük. Dünyadaki pek çok gelişmekte olan ülkeyi geride bıraktık.

Hain bir darbe girişimi yaşadığımız 2016 yılını dahi 3,2 oranında bir büyüme ile tamamladık. Bu performans, hükümetimizin aldığı tedbirlerin yanı sıra, yapılan reformlarla güçlenen ekonomik bünyemizin ve halkımızın yönetime duyduğu güvenin bir yansımasıdır.

2017 yılında yüzde 7,4 oranıyla oldukça yüksek bir büyüme oranı yakaladık. Türkiye, bu büyüme oranı ile G-20 ülkeleri arasında birinci sıra-

da yer almıştır. OECD ülkeleri içerisinde de en hızlı büyüme kaydeden ikinci ülke olmuştur.

Büyümenin kalitesinde de önemli iyileştirmeler sağladık. Büyümenin kompozisyonunda yatırımların ve ihracatın payı artarken, üretkenlik artışına işaret eden makine-teçhizat yatırımlarının payı da artış göstermektedir.

Refahı artırdık. Kişi başına milli gelirimizi, 2002 yılındaki 3.500 dolar seviyesini 3'e katlayarak, 2017 yılında 10.600 dolar seviyesine ulaştırdık. SAGP'ye göre kişi başına gelirimizi 9.208 dolardan 25.655 dolara çıkardık.

2002 yılında satın alma gücü paritesine göre kişi başına gelir açısından AB ortalamasının yüzde 36'sı kadar gelire sahip olan ülkemiz, gelir seviyesini 2017 yılında AB ortalamasının yüzde 62'sine çıkarmıştır.

Yüksek enflasyonu düşürdük. AK Parti iktidarı öncesindeki 15 yıllık enflasyon ortalaması yüzde 70,0 iken, AK Parti iktidarı döneminde ortalama yüzde 10,7 olarak gerçekleşmiştir. İktidara gelmeden önce kronik bir sorun olarak önümüzde duran yüksek enflasyonu iktidarımız döneminde 2002 yılındaki yüzde 29,7 seviyesinden tek haneli rakamlara düşürdük. Ancak 2018 yılında petrol ve döviz kurundaki artışlar gibi dış konjonktürel olumsuzluklar nedeniyle enflasyon halihazırda yüzde 10,9 seviyesindedir. Enflasyonla mücadele temel önceliğimiz olmaya devam edecek, bir yandan konjonktürün değişimi diğer yandan almakta olduğumuz tedbirlerle enflasyonda yeniden tek haneli rakamlara ulaşacağız.

2002-2017 döneminde, kamu maliyesi ve bankacılık kesimini güçlü bir yapıya kavuşturduk. Bu bağlamda, Hazine borçlanma faizlerini yüzde 64 seviyesinden yüzde 8,5'lere kadar gerilemiştir. 2018 yılı Mayıs ayı itibarıyla ise ağırlıklı ortalama fonlama faizi yüzde 13,5 seviyesindedir.

Bütçe açıklarını kontrol altına aldık. Merkezi yönetim bütçe açığını 2002 yılındaki yüzde 12 seviyesinden 2017 yılında yüzde 1,5 seviyesine düşürerek bu alanda çok ciddi bir iyileşme kaydettik. Toplam kamu borç stokunu ise aynı dönemde yüzde 74 seviyesinden yüzde 28,3 seviyesine düşürdük. Gelişmekte olan ülkelerde bütçe açığı yüzde 4,4, borç stoku oranı yüzde 48,3'tür.

b. Neler Yapacağız

2023'e uzanan dönemde makroekonomik istikrarı kararlılıkla sürdüreceğiz; yüksek, nitelikli ve kapsayıcı büyüme ile istihdama öncelik vermeye devam edeceğiz. Bu kapsamda ekonomide yüksek teknolojiye dayalı yerli üretimin ve ihracatın payını artıracak, dinamik nüfusumuzun işgücü üzerindeki baskısını fırsata dönüştürerek kaliteli bir istihdam altyapısı tesis edeceğiz.

Özel sektör öncülüğüne verimlilik artışına dayalı büyüme stratejimizi daha güçlü bir şekilde uygulamayı sürdüreceğiz. Bu kapsamda;

Makroekonomik istikrarı sürdürerek daha iyi bir iş ortamının oluşturulmasını,

İşgücümüzün niteliğini yükseltilmesini,

Teknoloji ve yenilik geliştirme kapasitemizin artırılmasını,

Fiziki altyapımızın daha da güçlendirilmesini,

Kurumsal kalitemizin iyileştirilmesini

sağlayacağız. Bu amaçla;

Rekabet gücümüzün yüksek olduğu geleneksel sektörlerimizin dijital dönüşümünü sağlayarak, bu sektörleri yenilikçiliğe dayalı bir ekosistemle daha verimli hale getireceğiz.

Yüksek katma değerli sektörlerin ekonomimizdeki payını artırarak ülkemizi daha rekabetçi bir konuma taşıyacağız.

Üretim ve ihracat yapımızın ithalata olan bağımlılığını azaltacağız.

Yurt içi tasarruflarımızın daha da artırılarak üretken alanlara yönlendirilmesi, özel sektör yatırımlarının artırılması ve işgücü verimliliğimizin geliştirilmesi suretiyle istikrarlı büyümeyi devam ettireceğiz.

Son 16 senede olduğu gibi, makroekonomik ve finansal istikrarın kararlı bir şekilde sürdürülmesi büyüme modelimizin başarısının temel unsuru olacaktır.

Ekonomimizin en önemli çıpası olan mali disiplinden asla taviz vermeyeceğiz.

Kamu harcamalarının toplam milli gelir içindeki payının artmamasına ve böylelikle kamunun özel sektörü dışlayıcı etkisinin en aza indirilmesine dikkat edeceğiz. Kamu yatırımlarımız, özel sektör yatırımlarının önünü açarak, üretim kapasitesini artıracak ve verimlilik bazlı büyüme dinamiğine katkı sağlayacaktır.

Vergi düzenlemelerinde öngörülebilirlik, istikrar ve tabana yayılmayı göze teceğiz. Kayıt dışılık ve yolsuzlukla mücadele ye devam ederek, daha sağlıklı bir iş ortamını tesis edeceğiz.

Güçlü finansal sistem, ekonomimizin itici gücüdür. Finansal sektörün bütününde, fon maliyetlerini düşürerek, üretken ve istihdam dostu yatırımları teşvik etmek temel önceliğimizdir.

Bankacılık sektörümüz istikrarlı yapısını sürdürmeye devam edecektir. Yastık altında tutulan tasarrufların finansal sisteme girebilmesi için gerekli ilave adımları atacağız. Katılım bankacılığını daha da aktif hale getirerek, kaynak yapısının güçlendirilmesini teşvik edeceğiz.

Sermaye piyasalarımızı yeni araçlarla derinleştirecek, işletmelerimizin sermaye piyasalarını daha aktif kullanmalarını sağlayacağız.

AK Parti, enflasyonla mücadelede çok başarılı bir sicile sahiptir. Uygulayacağımız kararlı politikalar ile enflasyonu yeniden tek haneye indireceğiz. Fiyatlama davranışını etkileyen temel unsurları dikkate alarak ekonomi politikalarımızı eşgüdüm halinde uygulayacak ve enflasyona neden olan yapısal ve konjonktürel katılıkları azaltacağız.

Cari açığı yapısal sorun olmaktan çıkararak kalıcı bir şekilde düşüreceğiz. Takip edeceğimiz büyüme modeliyle, ithalata olan bağımlılığı azaltarak cari açığın düşmesini sağlayacağız. Bu sayede dış kaynak ihtiyacını da azaltarak, ekonominin dayanıklılığını artıracacağız.

İç ve dış ticaret ağlarımızı genişleteceğiz. Yeni pazarlara girecek ve mevcut pazarlarımızdaki rekabet gücümüzü artıracacağız.

İş ve yatırım ortamının büyümeye daha fazla destek verecek şekilde geliştirecek ve kolaylaştıracacağız. Bu kapsamda teşvik mevzuatını sadeleştirecek, gereksiz işlem maliyetlerini ortadan kaldıracak tedbirleri alacak, öngörülebilirliği artırarak iş yapmayı daha cazip hale getireceğiz.

Siyasi istikrar, öngörülebilirlik ve yatırımcı dostu politikalarla yüksek teknoloji ve daha üretken alanlara uzun vadeli dış yatırım çekeceğiz. Bu yatırımların, hem teknoloji transferi hem de istihdam artışları ile ülkemizde ciddi katma değer oluşturmasını hedefliyoruz.

Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerini özel sektör odaklı olacak şekilde artıracacağız. Elde edilecek çıktıkların ticarileştirme ve markalaşma süreçlerini hızlandırarak katma değer artışı sağlayacağız.

KOBİ'lerin verimlilik ve üretkenliğini artıracacağız. Firmalarımızın yönetim süreçlerinin iyileştirilmesi, verimlilik ve ölçek sorunlarının çözümüne odaklanacağız. KOBİ'lerimizin finansmana erişimini kolaylaştıracak ve dijital dönüşümlerini destekleyeceğiz.

İşgücüne katılımı ve nitelikli istihdamı artıracacağız. Önümüzdeki dönemde nüfus dinamiklerinin sunduğu fırsattan en yüksek düzeyde yararlanmak amacıyla eğitimde niteliği en üst seviyeye çıkaracağız.

Türkiye Cumhuriyeti 100. yılına; dijital dönüşümünü tamamlamış ve yüksek verimlilikle çalışan güçlü sanayisi, yüksek katma değerli tarımsal üretimi ve küresel bazda örnek gösterilen hizmetler sektörü ile girecektir.

AK Parti, ekonomi yönetiminde ne denli ehil olduğunu geçtiğimiz 16 senelik zaman zarfında kanıtlamıştır. Bu ciddi birikim ve tecrübenin yardımıyla, çok daha büyük atılımlar yapmanın zamanı gelmiştir.

Ödemeler Dengesi

Son yıllarda uyguladığımız politikalar ve aldığımız tedbirlerle üretim ve ihracat kalitemizi artırmayı önemli bir öncelik haline getirdik. Bu çerçevede, Türkiye'nin hızlı büyüme dönemlerinde yaşadığı yüksek cari işlemler açığının altındaki yapısal sorunların çözümüne yönelik politikalarımızı yeni dönemde kararlılıkla sürdürüceğiz.

Önümüzdeki dönemde de büyümeyi daha iyi bir ödemeler dengesi bilançosuyla gerçekleştirmek için yerli üretimi destekleyecek programlarla, kaynaklarımızı üretken alanlara yönlendirerek, daha fazla ve nitelikli ihracat yapmayı ve cari açığı kalıcı bir şekilde düşürmeyi hedefliyoruz.

a. Neler Yaptık

AK Parti iktidarlarımız döneminde ihracatta pazar ve ürün çeşitliliğini sağlayarak mal ihracatımızı 4,4 kat, hizmet ihracatımızı ise 3,1 kat artırdık. İhraç pazarlarımızı çeşitlendirdik, ihraç ürün kompozisyonunda teknolojik dönüşümü hızlandırdık.

2002 yılında 36,1 milyar dolar olan ihracatımız, 2017 yılı itibarıyla 157 milyar dolarla rekor seviyelere ulaşmıştır. İthalatımız ise 51,6 milyar dolardan 233,8 milyar dolara yükselmiştir.

Mal ihracatımızı Nisan 2018 itibarıyla 160 milyar dolara çıkardık. 2002 yılında 14 milyar dolar olan hizmet ihracatımızı ise Şubat 2018 itibarıyla 44,7 milyar dolara yükselttik.

Geleneksel ihraç pazarlarımızın dışına çıkarak ihracatımızda bölgesel çeşitlilik sağladık. Dünyanın her noktasına ihracat yapar hale geldik. 2002 yılında ihracatımızın yüzde 57'sini AB'ye, yüzde 4,7'sini Afrika ülkelerine, yüzde 9,5'ini Yakın ve Ortadoğu ülkelerine gerçekleştirdik; 2017 yılında söz konusu bölgelerin toplam ihracatımızdan aldığı pay sırasıyla yüzde 47, yüzde 7,4 ve yüzde 22,5 olarak gerçekleşmiştir.

Dış ticaretin önündeki kısıtlayıcı engelleri kaldırarak, kambiyo rejimini serbestleştirdik. İş dünyamızın gereksiz yere adli ve idari mercilerle karşı karşıya gelmelerinin önüne geçtik. İthalat ve ihracatçılar için bürokrasiyi azalttık.

ihracatçı firma sayımızı artırdık. 2002 yılında 31.731 olan ihracatçı firma sayımızı, yaklaşık 2,3'e katlayarak 2017 yılı itibarıyla 71.265'e çıkardık.

2017 yılı Mart ayında yürürlüğe koyduğumuz düzenlemeyle ihracatçılarımızın yolunu açmak, dünyanın her noktasına daha hızlı ve kolay ulaşmalarını sağlamak amacıyla 7.477 ihracatçımıza hususi damgalı (yeşil) pasaport verdik.

Teknolojik dönüşümle birlikte ihracatımızda katma değerli ürünlerin payını artırdık. Düşük teknolojlü ürün ihracatının toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payını 2002 yılında yüzde 46,4'ten, 2017 yılında yüzde 33,3'e düşürdük. Diğer taraftan orta-yüksek ve yüksek teknolojlü ürün ihracatımızın toplam imalat sanayi ihracatı içindeki payını 2002 yılındaki yüzde 31 seviyesinden 2017 yılında yüzde 38,4'e yükselttik.

Ülkemizi otomotivde yatırım, üretim ve ihracat üssü haline getirdik. 2002 yılında 3,3 milyar dolar olan motorlu kara taşıtları ihracatımızı 2017 yılında yaklaşık 7'ye katlayarak 24 milyara ulaştırdık. Ayrıca, bu dönemde savunma ve havacılık sanayi ürünleri ihracatımız da 10'a katlanarak 330 milyon dolardan 3,4 milyar dolar seviyesine ulaştı.

ihracata yönelik devlet yardımlarını 15 katına çıkardık. 2002 yılında verdiğimiz 213 milyon TL'lik ihracata yönelik destek miktarını, 2018 yılında 3,3 milyar TL'ye ulaştırdık.

İhracat kredilerimizi artırdık. İhracatçılarımızın finansmana erişim imkânını artırmak üzere Eximbank tarafından sağlanan toplam kredi ve sigorta hacmini 2002 yılındaki 5 milyar dolar seviyesinden 2017 yılında 39,3 milyar dolara yükselttik.

Dünya helal pazarında lider ülke olma hedefiyle Helal Akrediyasyon Kurumunu kurduk.

Serbest bölgeleri yabancı yatırımcılar için cazip, yurtiçi yatırımcılar için rekabet gücünü artırıcı yeni üretim alanları haline getirdik. Serbest bölgelerimizin ticaret hacmini 2002 yılındaki 11,1 milyar dolar seviyesinden 2017 yılında yaklaşık yüzde 85'lik bir artışla 20,4 milyar dolar seviyesine ulaştırdık.

Yerli sanayimizi ithalattan kaynaklanan haksız rekabeti ortadan kaldırmak üzere;

Gümrük vergisi ayarlamaları,
Dampinge ve sübvansiyona karşı önlemler,
Korunma önlemleri gibi ticaret politikası araçlarını etkin bir şekilde uyguladık.

Ülkemizde yerleşik firmaların yurtdışında yaptıkları yatırımlar 2002 yılında 5,8 milyar dolar iken 2016 yılı sonu itibarıyla 5 kattan fazla artarak 31 milyar dolara ulaşmıştır.

2002 yılı sonunda 28,1 milyar dolar düzeyinde bulunan (altın dâhil) brüt döviz rezervlerimizi 2018 yılı Nisan ayı sonu itibarıyla 112,8 milyar dolara ulaştırdık. 1 milyar dolar düzeyinde bulunan altın rezervlerimizi ise 25,2 milyar dolar düzeyine ulaştırdık.

b. Neler Yapacağız

İktidarlarımız döneminde aktif bir üretim, rekabet ve girişimci altyapısı oluşturduk. Önümüzdeki dönemde bu altyapıyı kullanarak mevcut tesislerimizin teknolojik dönüşümünün yanında, yüksek teknolojlili yeni yatırımlarla ihracatın katma değerini daha fazla artırmayı, ithalata olan bağımlılığı azaltarak cari dengeyi iyileştirmeyi hedefliyoruz.

Bunun için rekabetçi bir perspektifle yeni vizyon bir oluşturarak, küresel değer zincirlerinin üst basamaklarında yer almak için stratejik sektörlerde yoğunlaşacağız.

2018-2023 döneminde mal ihracatımızın yıllık ortalama yüzde 10,1 artışla 2023 yılında 300 milyar dolara, mal ithalatımızı ise yıllık ortalama

ma yüzde 7 artışla 2023 yılında 360 milyar dolara ulaştıracağız. Böylece 2018 yılında yüzde 69,8 olan mal ihracatımızın ithalatı karşılama oranı 2023'te yüzde 83'e yükselecektir. Hizmet ihracatını da dikkate aldığımızda 2023 yılında toplam ihracatımızın 420 milyar dolara ulaşmasını bekliyoruz.

Mevcut 71 bin 265 olan ihracatçı sayımızı 120 binin üzerine çıkarmayı hedefliyoruz.

ihracatımızda yüksek teknolojlili ürünlerin yüzde 4 seviyesinde olan payını yüzde 15'e çıkaracağız. Bu dönüşüm için yürütmekte olduğumuz destek programlarımızı, üretimden yurt dışı pazarlamaya ve markalaşmaya kadar daha fazla tasarım ve Ar-Ge temelli olarak sürdüreceğiz.

Daha güçlü bir şekilde ihracatçımızın yanında olmaya devam edeceğiz. Bu çerçevede;

İhracatı 100 milyon doların altında kalan illerden özellikle genç girişimcileri ihracatçı yapmak ve yeni ihracatçılar çıkarmak üzere söz konusu illerde ihracat destek ofisleri kuracağız. Bu kapsamda potansiyel firmaları tespit edeceğiz, eğitim programları düzenleyerek firmalarımızı sertifikalandıracağız.

İhracatçılarımızın finansmana erişim imkânlarını artırmak amacıyla Eximbank'ın ödenmiş sermayesini artıracaktır. Eximbank'ın toplam kredi hacmini 2 katına çıkararak 80 milyar dolara yükseltecek ve böylece ihracatçılarımız için ilave finansman imkânı sağlamış olacağız.

Eximbank tarafından sağlanan toplam sigorta ve kredi hacmini bu şekilde artırarak her 100 dolarlık ihracatın 30 dolarını finanse eder hale geleceğiz.

Türkiye Tanıtım Grubu kapsamında, ülkemiz tanıtımına yönelik uluslararası ölçekte ülke ve sektör özelinde tanıtım projelerini hayata geçireceğiz.

Türkiye ticaret merkezlerinin sayısını 40'a çıkaracağız.

Yurtdışında metropol şehirlerde kurulacak Türk Gurme Merkezlerini proje bazlı olarak destekleyeceğiz.

El sanatkârları, ustalar gibi küçük ölçekli bireysel girişimcilerin ürünlerinin, e-ihracat ve fuar gibi platformlarda aktif olarak pazarlamalarını sağlayacak dış ticaret sermaye şirketlerinin kurulmasını sağlayacağız.

İhracatçı firmalarımızın e-ticaret sitelerine üyeliğine yönelik sağladığımız destekleri artırarak sürdüreceğiz. Yeni destek mekanizmalarıyla, firmadan firmaya ihracat da dahil olmak üzere elektronik ticaretin toplam ihracatımız içindeki payını yüzde 25'e çıkaracağız.

Dış ticaretimizde yerel para kullanımını artıracacağız.

İkili ve çok taraflı ticari ilişkileri artıracacağız. Küresel değer zincirindeki yerimizi güçlendirmek için gerek AB ile gerekse diğer ülkeler ile mevcut ticari anlaşmalarımızı geliştireceğiz ve bunlara yenilerini ekleyeceğiz. Bu kapsamda; Gümrük Birliğinin işleyişinin iyileştirilmesi suretiyle Avrupa Birliği ile ticari ve ekonomik ilişkileri en üst seviyeye çıkarmayı hedefliyoruz.

Ticaret ve yatırım potansiyeli olan ülkeler ile üst düzey ikili mekanizmalar oluşturulması ve hukuki altyapının tamamlanmasını teminen 11 ülke ile Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması imzalamayı hedefliyoruz.

Halen yürütmekte olduğumuz 11 serbest ticaret anlaşması (STA) ve 4 tercihli ticaret anlaşması (TTA) müzakeresini ülkemiz hassasiyetlerini ve ihtiyaçlarını dikkate alarak başarıyla tamamlamayı amaçlıyoruz. Ayrıca, İngiltere başta olmak üzere yeni ülkelerle de STA ve TTA müzakereleri başlatacağız.

Bir kuşak ve bir yol projesi çerçevesinde gerek demiryolu gerekse denizyolu güzergâhları üzerinde yer alan ülkeler ile STA imzalayacağız. Bu girişimle, hâlihazırda Türkiye'nin ortalama 3 bin km olan ihracat menziline de artmasına destek sağlayacağız.

Önümüzdeki 5 yılda en az 20 ülkeyle daha Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması imzalamayı hedefliyoruz.

Enflasyon ve Para Politikası

AK Parti olarak ekonomide temel prensibimiz, enflasyonun kalıcı bir biçimde düşük ve tek haneli oranlarda tutulmasıdır. Bu prensiple, fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmek konusundaki kararlılığımız devam edecektir.

Önümüzdeki dönemde de finansal istikrarı gözetme ve fiyat istikrarını sağlama amacı ile uygulanacak politikalar, büyüme ve istihdam politikalarını destekleyecektir.

a. Neler Yaptık

AK Parti iktidarları olarak, para politikasının maliye politikasıyla uyumuna özen gösterdik ve enflasyonla mücadeleyi, ekonomik istikrarın ana temellerinden biri olarak gördük.

İktidarımız süresince enflasyonu kademeli olarak düşürdük. 2002–2005 yılları arasında TCMB tarafından, açık enflasyon hedeflemesine geçiş rejimi olarak tanımlanan örtük enflasyon rejimi uygulanmıştır. Kararlı maliye politikalarımızın da desteğiyle 2005 yılına gelindiğinde, enflasyon oranı ve oynaklığı azaltılmıştır. 2006 yılından itibaren de TCMB tarafında enflasyon hedeflemesi rejimine geçilmiştir.

İktidarlarımız döneminde uyguladığımız kararlı politikalarla tesis ettiğimiz güven ortamında maliyet enflasyonunun temel belirleyicilerden biri olan yüksek faizleri düşürdük.

Oluşturduğumuz mali disipline bağlı olarak ekonomide sağladığımız güven ortamı ile birlikte 2002 yılında gösterge tahvil faizi yüzde 70 seviyelerinde iken, faizlerde önemli bir düşüş süreci yaşanmış ve 2010 yılından itibaren gösterge tahvil faizi yüzde 10’lu seviyelerin altında seyretmiştir.

Ekonomide güven ortamı ve istikrarın yakalanmasıyla birlikte faizlerin hızla düşmesi yatırım iştahını artırmış, yatırımcımız ve girişimcimiz sermaye üzerinden faiz kanalıyla rant elde etmek yerine reel sektöre yatırım yapıp istihdam oluşturmayı ve daha fazla katma değer üretmeyi tercih eder hale gelmiştir.

Maliyet enflasyonunu tetikleyen yüksek faiz ve yüksek kredi maliyeti dönemini sona erdirmemizle birlikte pek çok sektördeki üretim artışı, enflasyonun ana sebeplerinden biri olan arz açığı baskısını da azaltmıştır.

Faiz oranlarının düşmesiyle faiz harcamalarının bütçe içerisindeki payını da önemli ölçüde azalttık. 2002 yılında yüzde 44,2 seviyesinde olan faiz harcamalarının toplam bütçe harcamalarına oranını 2017 yılı sonu itibarıyla yüzde 8,4’e indirdik. Bu dönemde faiz harcamalarının GSYH’ye oranını yüzde 14,4’ten yüzde 1,8’e düşürdük.

Merkezi Yönetim Bütçesinde, 2002 yılında elde edilen 100 Lira vergi gelirinin 87 Lirası faiz ödemeleri için harcanırken 2017 yılında bu tutarı 10,6 Liraya geriletmiş olduk.

Faiz harcamalarını azaltmamız sonucunda elde edilen mali alanı, sosyal güvenlik sisteminin dönüştürülmesinde, eğitim, sağlık gibi insa-

nımıza doğrudan etkide bulunan alanlarda, kamu altyapı yatırımlarında ve sosyal nitelikli harcamaların finansmanında kullandık.

Para politikalarıyla uyumlu olarak izlediğimiz maliye politikaları ve gerçekleştirdiğimiz yapısal reformlarla kararlı bir biçimde sürdürdüğümüz enflasyonla mücadele sonucunda 2002 yılında yüzde 29,7 seviyesinde olan yılsonu TÜFE enflasyonunu, 2004 yılında tek haneye indirdik. 2012 yılı sonunda, enflasyonda yüzde 6,2 ile son 44 yılın en düşük oranını yakaladık.

Hem kredi maliyetlerinin hem de sermaye sahipleri açısından yatırımların alternatif maliyetinin artma eğilimine girmesi, yatırım iştahını azaltmış ve maliyet enflasyonunun güç kazanmasına neden olmuştur.

Bu süreçte küresel likidite koşullarına bağlı olarak gelişmekte olan ülkelerin yerel para birimlerinin değer kaybetmesiyle birlikte döviz kurundaki ve ayrıca emtia fiyatlarındaki yükselme eğilimi üretici fiyatları aracılığıyla maliyet enflasyonunu artıran diğer etkenler olmuştur.

Maliyet enflasyonuna etki eden döviz kuru geçişkenliğini azaltmayı temin;

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı kararda yapılan değişiklikle birlikte belirli istisnalar dışında döviz geliri olmayan firmaların dövizle borçlanamayacağı hükmü getirilmiştir.

Ayrıca, kullanım tarihinde, mevcut kredisinin bakiyesi 15 milyon doların altında olanların, kredi bakiyeleriyle birlikte kullanacakları kredi toplamı, son üç yılın döviz gelirleri toplamını aşamayacağı hüküm altına alınmıştır.

Reel sektörün kur riskinin yönetilebilmesi amacıyla Merkez Bankası tarafından Türk Lirası uzlaşmalı vadeli döviz satım ihalelerine başlanmıştır. Bu ihaleler yoluyla Merkez Bankası'nın rezervleri etkilenmeden döviz borcu olan firmaların döviz taleplerinin öngörülebilir bir şekilde karşılanması sağlanmaktadır.

TCMB'nin reel sektörün kur riskini yönetebilmek için attığı bir diğer adım ise kur riskini tam olarak tespit etmek amacıyla gerçek ve tüzel kişilerden bilgi isteyebileceğine yönelik getirilen düzenlemedir.

Döviz ve emtia fiyatları dışında enflasyona etki eden önemli unsurlardan biri de gıda fiyatları olmuştur. Gıda fiyatlarında zaman zaman yüksek seviyenin yanı sıra aşırı oynaklığa sebep olan sorunları çözmeyi amaçlayan Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesini kurduk ve faaliyete geçirdik.

Bu kapsamda; tarladaki üretimden tüketiciye ulaşana kadar geçen tüm süreçlerde gıda fiyatlarındaki artışların nedenleri analiz edilmiş, başta zaiyat oranları ve aracılık ücretleri olmak üzere aşırı fiyatlamaya neden olan faktörlere yönelik bazı tedbirler uygulamaya konulmuştur. Bu konudaki tedbirlerin kalan kısmı da yılın ikinci yarısından itibaren uygulamaya konulacaktır.

Gelinen noktada hükümetimizin aldığı tedbirlerle birlikte 2018 yılı Nisan ayı itibarıyla enflasyon yüzde 10,9 seviyesinde seyretmektedir.

b. Neler Yapacağız

Ak Parti olarak makroekonomik istikrarın sağlanmasında temel önceliğimiz, fiyat istikrarını sağlamak ve sürdürmektir.

Para politikası, maliye politikasıyla eşgüdüm içerisinde sürdürülecektir. Merkez Bankasının fiyat istikrarını sağlamak için uygulayacağı para politikası araçlarını doğrudan kendisinin belirlemesi esas olmaya devam edecektir.

Enflasyon hedeflemesi rejimine devam edilecektir. Enflasyon hedefleri, hükümetimiz ve Merkez Bankası tarafından üçer yıllık vadeler için belirlenmeye devam edilecektir.

Dalgalı döviz kuru rejimi sürdürülecektir. Döviz piyasaları yakından takip edilecek, gerektiğinde dengeleyici döviz likiditesi araçları kullanılmaya devam edilecektir.

Fiyat istikrarını desteklemek ve döviz kuru kaynaklı olası oynaklıkların makro-finansal istikrara etkilerini sınırlamak üzere sözleşmelerde Türk Lirasının kullanımı özendirilecek, firmaların döviz kuru riskini daha etkin bir şekilde yönetebilmeleri için gerekli mekanizma ve teşvikler oluşturulacaktır.

İhracat reeskont kredileri aracılığıyla rezerv biriktirmeye devam edilecektir.

Maliye politikamız fiyat istikrarının sağlanmasında destekleyici olacaktır. Enflasyonda katılığa neden olan yapısal unsurların belirlenmesi ve giderilmesine katkıda bulunmak amacıyla, kamu tarafından yönetilen/yönlendirilen fiyatlar ve vergi ayarlamalarının enflasyon tahmin ve hedefleri ile uyumlu olacaktır.

Önümüzdeki dönemde faizlerin oluşturduğu maliyet baskısını azaltacak tedbirleri hayata geçireceğiz. Bu kapsamda;

Sermaye piyasalarını güçlendirerek, bankacılık kesiminin toplam finans sistemi içerisindeki payını azaltacağız.

Girişim sermayesi fonları gibi yeni finansman yöntemlerini geliştirerek bankacılık sistemine erişimi kısıtlı olan yeni girişimleri finanse edeceğiz.

Bankacılık sistemindeki düzenleyici çerçeveyi bankacılık kesiminin operasyonel maliyetlerini düşürücü ve daha verimli çalışmasına yönelik geliştireceğiz.

Katılım Bankacılığının bankacılık sistemi içerisindeki payını artıracğız.

KOBİ'ler başta olmak üzere işletmelerimizin finansmana erişimini kolaylaştıracak, finansman maliyetlerini düşürücü tedbirler alacağız.

Mali enstrümanları çeşitlendirerek piyasaların derinleşmesini sağlayacağız.

Bu tedbirlerle birlikte güven ve istikrar içerisinde esas olarak öngörülebilirliği artırarak, makro temellerle uyumlu bir ekonomik yapı oluşturacağız.

Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları izleme ve Değerlendirme Komitesi kararları hızla hayata geçirilmeye devam edilecektir. Bu kapsamda;

Üretimden son tüketiciye kadar olan tedarik zincirine ilişkin kayıt sistemini güçlendireceğiz.

Lisanslı depoculuğun yaygınlaştırılması için yasal ve kurumsal düzenlemelere devam edeceğiz.

Yaş meyve-sebze tedarik zincirinde maddi kayba neden olan fire oranlarını en aza indirmek ve lojistik süreçlerinin genel kalitesini artırmak amacıyla tarladan tüketiciye soğuk zincir yatırımlarını destekleyeceğiz.

Tarım ürünlerinin paketlenmesi, perakende satış noktalarına sevk edilmesi ve perakende satış noktalarında sergilenmesi hususlarında belirlenen uluslararası standartlara tam uyum sağlayacağız.

Tedarik zincirinin kritik noktalarından biri olan toptancı hallerinin daha etkin çalıştırılması ve modernizasyonuna yönelik yasal çalışmaları tamamlayacağız.

Yem bitkisi üretim desteklerini artıracğız.

Mali Piyasalar ve Finansal Hizmetler

16 yıllık dönemde ekonomideki başarılarımızın korunmasında, mali piyasalardaki temel reformlarımız ve mali istikrarı sürdürmeye yönelik politikalarımız etkili olmuştur.

Yeni dönemde de reel ekonominin ihtiyaçlarını karşılayacak ve büyümeyi finanse edecek derinliği ve finansal araç çeşitliliği yüksek, etkin bir biçimde denetlenen, yenilikçi ve daha şeffaf işleyen bir mali piyasa oluşturmayı amaçlıyoruz.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak bankacılık sisteminin sağlam bir biçimde işlemini sağladık. Bunun için kamu bankalarının çağdaş bankacılığın ve uluslararası rekabetin gereklerine göre çalışmalarını içerecek şekilde yeniden yapılandırılmalarını sağladık.

2001 krizinden olumsuz etkilenen özel bankaların daha sağlıklı bir yapıya kavuşması amacıyla sermaye yapılarının güçlendirilmesi, sorunlu kredilerin çözümlenmesi, yabancı para açık pozisyonlarının azaltılması ile devir ve birleşmelerinin özendirilmesine yönelik düzenlemeler gerçekleştirdik.

Yaptığımız reformların sonucunda, bankacılık sistemimizi güçlendirdik, ekonomiye ve büyümeye katkısını artırdık.

Bankacılık sektöründeki aktiflerin GSYH'ya oranı, 2002 yılındaki yüzde 59 seviyesinden, 2017 yılı sonu itibarıyla yüzde 105'e ulaşmıştır. Bu dönemde sektörünün aktifleri 213 milyar TL'den 2018 yılı Mart ayı itibarıyla 3,4 trilyon TL'ye yükselmiş, kullanılan krediler ise 49 milyar TL'den 2,2 trilyon TL'ye ulaşmıştır. Sektörün özkaynakları aynı dönemde 25,7 milyar TL'den 359,1 milyar TL'ye yükselmiştir.

Uluslararası standartlarla uyumlu Bankacılık Kanununu yürürlüğe koyduk. Bu standartlara tam uyumu sağladığımız sektörde, bankalarımız Basel prensipleri olarak adlandırılan dünyaca kabul görmüş ilke ve prensiplerle faaliyetlerini sürdürmektedir. Bankalarımız bu prensipler çerçevesinde hali hazırda Avrupa Birliği bankalarından daha iyi durumda bulunmaktadır.

Doğru politika, düzenleme, denetleme ve uygulamalarla bankalarımız dayanıklılığını sürdürmekte olup, bankacılık sektörümüzde, son 16

yılda kamu zararına sebebiyet verebilecek sistemik bir bankacılık krizi veya önemli bir banka iflas veya tasfiyesi yaşanmamıştır.

Bankacılık sektörünün sermaye yapısı güçlü ve kaliteli hale gelmiştir. Bankalarımızın sermaye yeterlilik oranı 2018 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 16,7 ile uluslararası düzenlemelerde yüzde 8 olarak kabul edilen minimum seviyenin iki katı seviyesindedir.

İktidarlarımız dönemde bankacılık sektörü asli fonksiyonuna dönmüştür. Bankalarımız güçlü ve kaliteli sermaye yapısı ile firmaları ve ekonomimizi desteklemeye devam etmektedir. Bankacılık sisteminin reel sektörü ve yatırımları daha fazla fonlamaya başladığı 2002-2017 döneminde kredilerin GSYH içindeki payı yüzde 16,5'den yüzde 69,6 oranına yükselmiştir.

İstanbul'un uluslararası bir finans merkezi haline getirilmesini hedefledik. Bu doğrultuda, İstanbul Uluslararası Finans Merkezi (İFM) Stratejisi ve Eylem Planını yürürlüğe koyduk.

Finansal İstikrar Komitesini ve İstanbul Tahkim Merkezini kurduk.

Kaynakları sermaye rantı yerine üretim ve karlılığın hizmetine sunduk. 2002 öncesinde sermaye kesimine kullanılan Bankacılık sistemindeki kaynakları, iktidarlarımız döneminde ağırlıklı olarak şirketlere, küçük ve orta ölçekli firma kesimine ve hanehalkına kullanırmaya başladık. Bu kapsamda bankaların aktifinde yüzde 40,5 olan Hazine kâğıtlarının payı yüzde 12,1'e gerilemiştir.

KOBİ'lere kullanılan kredileri yüksek oranlarda artırdık. KOBİ'lerin kullandığı krediler 2007 yılında 77 milyar TL iken, 2018 yılının Şubat ayı itibarıyla 521 milyar TL'ye yükselmiş, aynı dönemde 114 milyar TL olan kurumsal ve ticari şirketlere kullanılan krediler ise 1 trilyon 105 milyar TL'ye ulaşmıştır.

2007 yılında bankalarımızdan kredi kullanan KOBİ sayısı yaklaşık 1,4 milyon iken bu sayı 2018 yılının Şubat ayında yaklaşık 3,3 milyona yükselmiştir.

KOBİ kredilerinden faydalanan işletmelerden mikro nitelikte olanların payı da 2007 yılında yüzde 68'den 2018 yılının Şubat ayında yüzde 78'e yükselmiştir.

Hazine Destekli Kredi Garanti Uygulaması ile firmaların finansmana erişim imkânlarını artırdık. 23 Nisan 2018 tarihi itibarıyla 432 bin kredi işlemine 218 milyar TL kefalet sağladık.

İktidarlarımız dönemde bankacılık sektörümüz vatandaşımızın konut edinmesine de büyük destek vermiştir. 2002’de 460 milyon TL olan konut kredileri 193 milyar TL’ye ulaşmıştır. Konut kredilerinden faydalanarak ev sahibi olan aile sayısı ise 2,5 milyon kişiyi aşmış bulunmaktadır. Şubat 2018 itibarıyla 493 milyar TL’ye ulaşan bireysel kredilerin yüzde 39’unu konut kredileri oluşturmaktadır. Konut kredilerinin faizleri de yüzde 53’ten yüzde 14’e gerilemiştir.

Mali sistemde nakit dışı araçların kullanımlarında iyileşme sağladık. İhtarı çekilmiş, icra takibi başlatılmış ya da banka tarafından takip olunan krediler grubunda sınıflandırılmış kredi kartı borçlarının, yeni bir ödeme planına bağlanması imkânını getirdik.

Banka Kartları ve Kredi Kartları Kanununu çıkararak kart piyasasının da etkin bir şekilde işleyişini sağladık.

2017 yılında Karekodlu Çek Uygulamasını hayata geçirdik. Aralık 2016’da yüzde 3,4 olan karşılıksız çek oranı Mart 2018 itibarıyla yüzde 1,9’a gerilemiştir.

İktidarlarımız dönemde faizsiz finans sektörünün önemli bir atılım yapmasını sağladık.

Kamuya ait iki yeni katılım bankasını faaliyete geçirdik. Katılım bankacılığının payı 2005’teki yüzde 2,4’ten Şubat 2018’de yüzde 4,9’a yükselmiştir.

Faizsiz finans usullerine göre faaliyet gösterecek katılım sigortacılığı düzenlemelerini hayata geçirdik.

Faizsiz finansmana vergi desteği sağladık. Bu kapsamda son yıllarda önemli bir gelişme kaydeden “kira sertifikaları” (SUKUK) ile ilgili piyasayı geliştirici adımlar attık, vergi mevzuatını düzenledik.

Yastık altında tutulan altınların ekonomiye kazandırılması amacıyla vatandaşlarımıza yönelik altın tahvili ve altına dayalı kira sertifikası gibi yeni borçlanma araçları geliştirdik.

Bireysel Katılım Yatırımcıları (Melek Yatırımcı) ile ilgili düzenleme yaptık. Bugüne kadar 451 kişiye Bireysel katılım yatırımcıları lisansı verdik.

Bireysel Katılım Sermayesi Sistemini hayata geçirdik. Sistemle KOBİ’lerin finansmana erişim sorunlarının giderilmesini, işletmelerin daha profesyonel ve kurumsal bir yapıya kavuşmalarını, yatırımların ve istihdamın artırılmasını amaçlıyoruz.

2003 yılında bireysel emeklilik sistemini (BES) hayata geçirdik.

BES'in kapsayıcılığının artırılması hedefi doğrultusunda 2013 yılından itibaren sistemde yatırılan katkı paylarına yüzde 25 doğrudan devlet katkısı vermeye başladık.

Sigortacılık alanında önemli reformlara imza attık. Bu kapsamda;

Tarım Sigortaları Havuzunu tüzel kişiliğe kavuşturduk. Tarım ve hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımıza yüzde 50 oranında prim desteği sağladığımız devlet destekli tarım sigortaları uygulamasını 2006 yılında başlattık.

2007 yılında yeni bir Sigortacılık Kanunu çıkardık.

2008 yılı itibarıyla trafik kazasına karışanlar tarafından hızlı bir şekilde kaza tespit tutanağı düzenleme imkânı sağladık.

2011 yılında, trafik kazalarından kaynaklı tedavi gideri ödemelerinin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanmasına yönelik düzenlemeler yaptık.

2012 yılında Afet Sigortaları Kanununu yürürlüğe koyduk.

2017 yılı Nisan ayı itibarıyla zorunlu trafik sigortası primlerinin malul seviyelerle sunulabilmesine yönelik azami prim uygulamasını başlattık.

2017 yılında yapılan değişiklik ile banka teminat mektubunun muadili olan kefalet sigortalarının kamu ihalelerinde kullanımını sağladık.

Sermaye piyasalarını geliştirdik ve derinleştirdik. Bu kapsamda; Yeni Sermaye Piyasası Kanununu yasalaştırdık.

Takasbank-Merkezi Kayıt Kuruluşu sistemi ile entegre bir şekilde, tam otomasyona dayalı olarak gerçekleştirilen Türkiye Elektronik Fon Dağıtım Platformunu (TEFAS) faaliyete geçirdik.

Sermaye piyasalarında 2003 yılında yüzde 24,9 olan halka açıklık oranı, 2017 de yüzde 40'lara ulaşmıştır. 2003'te 298 olan Borsadaki halka açık şirket sayısı 2017 de 399'a çıkmıştır.

2002 Yılında Halka açık Şirketlerin Piyasa değeri 34,4 milyar dolardan, 2017 yılında 233,4 milyar dolara ulaşmıştır. 2002-2017 arasında birincil ve ikincil halka arzlarla piyasaya sağlanan toplam fon miktarı yaklaşık 54 milyar dolara ulaşmıştır.

Yeni nesil bir finansman aracı olarak "kitle fonlamasını" hayata geçiriyoruz. Bu kapsamda tek başına kayda değer bir etki oluşturma-

yacak sayıda kişinin ufak meblağlar ile bir girişime fon sağlamasına yeni nesil bir finansman aracı olarak imkân sağlıyoruz.

Kentsel dönüşüm faaliyetlerini yürütmekle görevli kuruluşlara, hakların devredilmesine imkân sağlayacak şekilde gayrimenkul sertifikası çıkarabilme imkânı tanıdık.

Ülkemizde faaliyet gösteren altyapı şirketlerinin altyapı gayrimenkul yatırım ortaklıklarına dönüşümlerini teşvik ederek altyapı yatırımlarının sermaye piyasaları aracılığıyla yapılmasına imkan sağladık.

Tarım ürünlerinin işlem göreceği ürün ihtisas borsalarının altyapısını oluşturduk.

b. Neler Yapacağız

Mali piyasalar ve finansal hizmetler alanında önümüzdeki dönemde de dinamik bir bakış açısıyla yenilikçi politikalar uygulayacağız. Finansal piyasalarda derinliğin artırılmasına önem verecek, halka açık şirketleri destekleyeceğiz.

Finansal sektörün reel sektörün finansmanındaki etkinliğini ve finansal ürün çeşitliliğini artıracacağız. Bu kapsamda;

Reel sektörün finansmanında sermaye piyasasından daha fazla yararlanılmasını sağlayacağız.

Kredi Garanti Fonunu öncelikle yatırım ve ihracatın desteklenmesinde kullanacağız.

Türkiye Varlık Fonu'nun finansal piyasalardaki etkinliği artıracacağız.

Finansal hizmetler sektörü üzerindeki maliyetleri düşüreceğiz.

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi (İFM) Projemizi önümüzdeki dönemde hızlandırarak etkin ve güçlü bir mali piyasa yapısı oluşturacağız.

İFM kapsamında, ülkemizin finansal piyasalarda rekabet gücünü artırarak daha fazla finansal işlemin ülkemizde yapılmasını sağlayacak vergisel düzenlemelere devam edeceğiz.

İstanbul Tahkim Merkezini daha etkin hale getireceğiz.

Finans sektöründeki tüketici ve yatırımcı haklarını, kurumsal yönetim ilkeleri çerçevesinde şeffaf, âdil ve teşvik edici uygulamalarla güçlendireceğiz.

Yatırımlara, uzun vadeli finansman sağlayan kalkınma bankacılığını geliştireceğiz. Bu amaçla Kalkınma Bankasını yeniden yapılandırarak teknolojik girişim bankasına dönüştüreceğiz.

Emlak Bankasını sektöre yeniden kazandırarak ekonomik gelişme katkı sağlayacağız.

Mali piyasalarda Ar-Ge faaliyetlerini destekleyeceğiz. Teknolojik gelişmelere ve ortaya çıkan ihtiyaçlara paralel olarak, ödeme sistemlerini güçlendireceğiz.

Yurtiçi tasarrufların artmasına katkı sağlayan finansal okur yazarlığı yaygınlaştıracacağız.

Yatırımcı tabanını genişletip ve piyasaları çeşitlendireceğiz. Daha fazla uluslararası yatırımcıya ulaşmak amacıyla 2018 yılı içerisinde ilk defa Çin tahvil piyasasında bir borçlanma işlemi gerçekleştirilmesine ilişkin çalışmalarımızı geliştirerek diğer ülkelere yaygınlaştıracacağız.

Sigortacılık sektörünü daha da geliştireceğiz. Bu kapsamda sigortacılık ve özel emeklilikle ilgili faaliyetlerinin daha şeffaf ve öngörülebilir olmasını sağlamak ve kamuoyunu aydınlatmak amacıyla Sigortacılık ve Özel Emeklilik Sektörleri Gözetim ve Denetim Politika Belgesini hazırlayarak uygulamaya koyacağız.

Zorunlu deprem sigortasının yaygınlaştırılmasını sağlayacağız. DASK'ın teminat kapsamını sel, fırtına gibi diğer afet risklerini de kapsayacak hale getireceğiz.

Şirketlerin alacaklarının tahsilat riskine karşı teminat sağlayan bir sigortacılık ürünü olan alacak sigortasının, ülkemizdeki KOBİ'ler arasında yaygınlaşmasını sağlayacağız.

Faizsiz finans sektöründe uluslararası işbirliğini artıracacağız. Ülkemizi bu alanda bölgesel bir merkez haline getireceğiz.

Ülkemizde faizsiz finans sisteminin daha hızlı ve sağlıklı bir şekilde geliştirilmesi ile ülkemizin uluslararası finans merkezi olma vizyonuna katkı sağlaması için uzun dönemli ve bütüncül yaklaşımla bir faizsiz finans politika belgesi hazırlayacağız.

Katılım bankalarımızda risk-paylaşımına dayalı finansman modellerinin yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

Katılım finans şirketlerince ortaklaşa olarak KOBİ finansmanı sağlayacak bir kitle fonlama şirketi kurulmasını sağlayacağız.

Altyapı başta olmak üzere kamu yatırımlarında faizsiz finans araçlarının payını artıracacağız.

Katılım bankaları açısından finansal teknoloji (Fintek) ekosistemini geliştireceğiz ve finansal hizmetleri tabana yayacağız.

Hazine destekli kredi garanti uygulamasını yatırım ve ihracat ağırlıklı olmak üzere sürdüreceğiz.

Tek Hazine Kurumlar Hesabını kuracağız. Bu hesapla kamunun nakit kaynaklarının Hazine tarafından tek bir hesapta izlenebilmesi ve kamu nakit kaynaklarının banka hesaplarında atıl olarak beklemesinin önüne geçilmesi yoluyla kamu nakit yönetimi etkinliğini artıracacağız.

Altyapısını oluşturduğumuz tarım ürünlerinin işlem göreceği ürün ihtisas borsalarını çeşitlendirecek ve aktif bir biçimde faaliyete geçireceğiz.

Mali Disiplin

AK Parti olarak ekonomik başarılarımızın temelinde finansal istikrarla birlikte mali disipline verdiğimiz özel önem bulunmaktadır. Bütçemizi disipline ederken, makroekonomik istikrar ve büyümeye bağlı olarak sağlıklı kaynaklara dayalı artırdığımız bütçe gelirlerini en iyi biçimde değerlendirdik ve insanımıza hizmet olarak geri dönüşünü sağladık.

İktidarlarımız döneminde mali disiplinin, güçlü büyüme performansının ve enflasyondaki düşüşün eşzamanlı olarak gerçekleştirilebileceğini ortaya koyduk.

Önümüzdeki dönemde de mali disiplinden taviz vermeyerek, yatırımcı ve girişimcilerimiz için belirsizlikleri en aza indirecek, öngörülebilir bir ekonomik ortam oluşturmayı hedefliyoruz.

a. Neler Yaptık

İktidarımız döneminde sağladığımız mali disiplinle bir taraftan makroekonomik istikrarı desteklerken, diğer taraftan üretimi, yatırımı ve dolayısıyla vergi gelirlerini artıracak bir ekonomik ortam oluşturduk. Bu çerçevede büyüttüğümüz mali alanla eğitim, sağlık ve altyapı yatırımlarına kaynak aktararak daha maliyet etkin ve kaliteli yatırımlarla ekonomik büyümeyi ve sosyal gelişmeyi destekledik.

Mali disiplinle açıkları azalttık. 2002 yılından itibaren mali disipline hassasiyetle riayet etmemizin bir sonucu olarak, bütçe açıkları ve kamu kesimi borçlanma gereği hızlı bir şekilde düşmüştür. Bu süreçte, GSYH'ya oranla yüzde 11,3 olan bütçe açığı, kademeli şekilde gerileyerek 2017 yılı sonunda yüzde 1,5 olarak gerçekleşmiştir.

Benzer şekilde, 2002 yılında yüzde 10,5 olan genel devlet açığı, 2017 yılında yüzde 1,8'e düşmüştür. Bu çerçevede, söz konusu açık rakamları, Maastricht kriterlerinde belirlenen ve AB ülkeleri için standart bir üst sınır niteliğinde olan yüzde 3'lük açık seviyesinin çok altındadır.

16 yılda bütçemizde önemli bir iyileşme sağlayarak geçmişte kamu maliyesinde ciddi bir risk olarak algılanan borç stokunun sürdürülebilirliği meselesini gündemden çıkardık. 2002 yılında GSYH'ya oran olarak, yüzde 72,1 olan AB tanımlı genel yönetim borç stoku, 2017 yılı sonunda yüzde 28,3'e gerilemiştir.

Küresel kriz ortamında birçok ülke IMF kaynaklarına başvururken ve merkez bankalarından destek alırken, piyasalar üzerinde bir baskı oluşturmadan hem IMF'ye olan borçların tamamını ödedik hem de TC-MB'ye ve kamu bankalarına olan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağladık.

Kamunun borçlanma gereksiniminin azalması ile birlikte bankaların ekonomiye daha çok kaynak aktarabilmelerinin önünü açtık.

Faiz harcamalarının bütçe içerisindeki payını önemli ölçüde azalttık. 2002-2017 döneminde faiz harcamalarının GSYH'ye oranını yüzde 14,4'ten yüzde 1,8'e düşürdük.

Yerel yönetimlere transfer edilen genel bütçe vergi payını artırdık.

b. Neler Yapacağız

Yeni dönemde kamu harcama ve gelirlerinde etkinliği artıracamız.

Mali disiplini sürdürmeyi ve daha fazla mali alan oluşturabilmeyi sağlayacak şekilde mevcut harcama programlarını gözden geçirerek, verimsiz harcamaları tasfiye edeceğiz.

Kamu gelir politikamızı daha geniş bir vergi tabanında daha etkin ve büyümeyi destekleyecek şekilde uygulayacağız.

Oluşturacağımız mali alanı ekonomik ve sosyal alanlardaki öncelikli yatırımlara ayıracağız. Bütçe kaynaklarını vatandaşlarımızın ihtiyaç ve taleplerini en iyi şekilde karşılanması için kullanacağız.

Sosyal yardımlarda adil erişim ve dağıtımı sağlayacağız. Bunun için bu alanda hizmet veren kamu kurumlarının veri tabanlarının entegrasyonunu tamamlayacağız.

Tarımsal desteklerin belirlenmesinde ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerini dikkate alacağız. Desteklerde sadeleştirmeye giderek desteklerin etkinliğini artıracak, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını ve gıda güvenliğini gözeteceğiz.

Kamuda taşıt ve hizmet binası edinim ve kullanımlarında uyulacak usul ve esasları güncelleyeceğiz. Taşıt ve kamu binalarının kullanımında israfı önleyeceğiz.

Çok zorunlu haller dışında kamu hizmet binası yapımına izin veremeyeceğiz.

Kamu konutlarının, içinde oturan memurlarımızca satın alınmasına imkan sağlayacağız.

Sağlık harcamalarının daha rasyonel bir temelde gerçekleşmesini sağlayacağız. Akılcı ilaç kullanımını yaygınlaştıracak, koruyucu ve önleyici sağlık hizmetlerinin geliştireceğiz.

Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununu güncelleyeceğiz. Kamu mali yönetiminin yapısı ve işleyişinin daha etkin ve standartlı olarak yürütülmesini sağlayacağız.

Bütçe sistemini kamu kaynaklarının kullanımının etkinliğini artıracak, izlenmesini ve raporlanmasını kolaylaştıracak, kamu kurumlarının kamu hizmetlerine odaklanmasını sağlayacak şekilde program bazlı performans bütçelemeye ilişkin çalışmaları sonlandıracağız.

Kamu ihale mevzuatını güncelleyeceğiz. Kamu hizmetlerinin daha etkin ve süratli bir şekilde yerine getirilmesine olanak sağlanması, yerli üretimin daha fazla desteklenmesi, uygulamada karşılaşılan sorunların çözülmesi amaçlarıyla, uluslararası iyi uygulama örneklerini de dikkate alarak kanunda güncelleme yapacağız.

Yerel yönetimlerin öz gelirlerini artıracacağız.

Temel olarak kamu gelirlerinin sağlıklı ve sürekli kaynaklardan çağdaş yöntemlerle elde edilmesini sağlayacağız.

Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanununu kapsamlı bir şekilde reforma tabi tutacağız.

Taşınır rehini sistemini vergisel açıdan destekleyerek finansmana erişimi kolaylaştıracacağız.

Vergi dairelerimizi vatandaşımızın daha kolay ulaşabileceği hizmet mekânlarına dönüştürme çalışmalarına hız vereceğiz.

İnteraktif Vergi Dairesi kapsamında verdiğimiz hizmetleri artırarak; mükelleflerimizin vergisel ödevlerini yerine getirmek için ayırdıkları süreyi daha da azaltacağız.

Ulusal düzeyde ve uzaktan çağrı sistemiyle işlemlerin yürütüldüğü bir Mükellef Hizmetleri Merkezi kurarak vergiye uyum maliyetlerini düşüreceğiz.

Yeni kurulacak Risk Analiz Merkezinde; sahte ve muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyenlerle ve kullananlarla daha etkin mücadele ederek; haksız rekabetin önüne geçeceğiz.

Katma Değer Vergisi mükelleflerimize hasılat esasına dayanan daha basit bir KDV sistemini kullanma imkânı getireceğiz.

Vatandaşlarımızın Hazine taşınmazları ile ilgili iş ve işlemlerini elektronik ortamda yürüteceğiz.

Vatandaşlarımızın kamuya olan borçlarını yeniden yapılandırıyoruz. 31 Mart 2018'e kadar vergi ve prim alacaklarının yanı sıra trafik cezaları; geçmiş seçimlerde tahakkuk eden cezalar; askerlikle ve nüfusla ilgili cezalar, RTÜK cezaları, köprü otoyol cezaları başta olmak üzere devlete ödenmesi gereken cezai ödemeleri yeniden yapılandırıyoruz.

Geçmiş yıllara yönelik stoklarla ilgili bir düzenleme yapıyoruz.

Hisseli 20 bin adet Hazine taşınmazını, hissedarlarına doğrudan satmak suretiyle ekonomiye kazandıracacağız.

Mülkiyet ihtilaflarının ortadan kaldırılması amacıyla üzerinde yapılanma olan 10 bin adet Hazine taşınmazını, hak sahiplerine satılmak üzere belediyelere devredeceğiz.

Kamuoyunda 2/B olarak bilinen orman vasfını yitirmiş arazilerin değerlendirilmesi ve satışı kapsamında kalan 100 bin adet 2/B taşınmazı 160 bin kullanıcıya satılacaktır.

Satış, kira, irtifak hakkı ve yatırım teşvik amaçlı olarak oluşturulan Hazine taşınmaz portföyünü genişleterek 50 bin adet Hazine taşınmazını, web sitesinde ilana çıkarmak suretiyle vatandaşlarımıza arz edeceğiz.

Kayıt Dışılığın Azaltılması

Kayıtlı bir ekonomik yapı oluşturulması AK Parti'nin temel politikalarından biri olmuştur. Kayıtlı bir yapı haksız rekabeti önlediği gibi,

ekonomik potansiyelimizin azami düzeyde harekete geçirilmesi bakımından da büyük önem taşımaktadır.

Kayıt dışılığı azaltarak ekonomik istikrar, gelir dağılımı ve istihdam gibi birçok unsurun nitelikli bir biçimde iyileşmesini; ekonomide verimlilik düzeyi ve rekabet gücünün yükselmesini, ayrıca kamu gelirlerinin artmasını sağlayacağız.

Bu yaklaşımla, ekonomide etkinliği sağlayacak; kayıtlı çalışmayı, istihdam etmeyi ve vergide gönüllüğü artıracak uygulamaları özendirme-yi temel bir ilke olarak kabul ediyoruz.

a. Neler Yaptık

Hükümetlerimiz döneminde kayıt dışı ekonominin azaltılması için önemli adımlar attık. Kayıt dışı istihdam oranını yüzde 54,1'den yüzde 33,6'ya düşürdük.

Vergi indirimleri ve istihdam teşvikleriyle kayıtlılığı destekledik.

Ücretli çalışanlar açısından vergi iadesi olarak bilinen uygulamayı kaldırarak, asgari geçim indirimini uygulamaya başladık.

Gelir, kurumlar ve katma değer vergisi başta olmak üzere vergi oranlarında önemli indirimler yaptık.

İstihdamı artırmak ve kayıtlı istihdamı teşvik etmek amacıyla 5 puan prim indirimi, genç ve kadın istihdamının teşviki, engelli istihdamının teşviki gibi düzenlemeleri hayata geçirdik.

Zor günlerinde vatandaşımızın yanında olmak için vergi borçlarını yapılandırdık. Elektronik fatura uygulaması ile mükelleflerin vergiye uyum maliyetlerini azalttık, kayıtlı ekonomiye geçişi hızlandırdık.

İzleme ve denetim faaliyetlerinin kalitesini ve sayısını artırdık.

Akaryakıt ürünlerinde marker ve akaryakıt pompalarına yazar kasa uygulamasını başlattık, alkollü içki ve sigaralarda bandrollü izleme sistemini kurduk.

SGK'nın tüm il müdürlüklerinde Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Servisi kurduk.

Gelir İdaresi Başkanlığını kurduk. Vergi incelemesinin tek elden yürütülmesi, inceleme sürecinin standartlaşması ve uzmanlaşma amaçlarını gerçekleştirmek için Vergi Denetim Kurulu Başkanlığını kurduk. Vergi denetiminde uzmanlaşma ve işbölümünü sağladık. Denetim hizmetlerinde etkinliği artırdık.

Mükellefle etkileşimi sağlayan VDK Mükellef Portalını kullanıma açtık.

Vergisel işlemlerin tamamına yakınına elektronik ortama taşıdık. Artık mükelleflerimiz beyanname verme aşamasından ödeme sürecine kadar birçok işlem için vergi dairelerinin önünde beklemiyor.

Elektronik defter uygulaması ile mali verilerin sunumunda bir standart sağladık ve mükelleflerimizin kağıt ortamında defter tutmaktan kaynaklanan uyum maliyetlerini azalttık.

Basit usule tabi mükelleflerimizin teslim ve hizmetlerini KDV'den istisna ettik.

Üreticilerin serbest bölgelerde imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançlarına, gelir veya kurumlar vergisi muafiyeti getirdik.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde kayıt dışı ekonominin boyutunu azaltmaya devam edecek, istihdamda kayıtlılığı artıracak politikaları daha kararlı bir biçimde hayata geçireceğiz. Bu kapsamda yeni bir kayıt dışı ile mücadele programını uygulamaya koyacağız.

Sosyal güvenlik sisteminde denetim etkinliğini ve yabancı işgücünün kayıtlı istihdamını artıracacağız. Kişilerin çalışma hayatında daha uzun süre kalmasını teşvik edeceğiz.

Vergi mevzuatında kayıt dışılığa neden olan düzenlemelerden kaçınacak, kayıtlı ekonomiyi büyüteceğiz.

Mükelleflerin vergiye uyum seviyelerini artırıcı uygulamaları hayata geçireceğiz. Bu kapsamda, az sayıda, kolay anlaşılabilen ve ekonomik performansı artıracak bir vergi mevzuatı oluşturulacaktır.

İşgücü piyasasında, işletmelerin ilave istihdam meydana getirmesi ve kayıt dışı istihdamın engellenmesi için gerekli vergisel düzenlemeler yapmaya devam edeceğiz.

Vergi kayıp ve kaçığıyla mücadele edilmesi, vergiye gönüllü uyumun ve tahsilatta etkinliğin artırılması amaçlarıyla teknolojinin tüm imkânlarının kullanılacağı yeni bir risk analiz merkezi kuracağız.

Elektronik ticarete vergi kayıp ve kaçığın önlenmesi için düzenleme yapacağız.

Kayıt dışılıkta denetim kapasitesini güçlendireceğiz.

Eğitici ve kapsayıcı yöntemlerle toplumun tüm kesimlerinde farkındalığı artıracacağız.

Gümrük kapıları ve gümrükleri modernize ederek yenilemeyi sürdürüreceğiz.

Kayıt dışı istihdamı yüzde 33,6'dan yüzde 28'e düşüreceğiz.

Özelleştirme

AK Parti olarak devletin, asli görevleri olan temel kamu hizmetlerine ve özel sektör tarafından yüklenilemeyecek altyapı yatırımlarına yönelmesini, işletmecilik rolünün sonlandırılarak ekonominin piyasa mekanizmaları tarafından yönlendirilmesini hedefliyoruz.

a. Neler Yaptık

1985 yılından 2002 yılı sonuna kadar satış ve devir işlemi tamamlanan özelleştirme uygulamalarının toplam tutarı 8,1 milyar dolar iken, iktidarlarımız döneminde şeffaf yöntemlerle ve daha yüksek değerler oluşumuyla toplam 61,2 milyar dolar tutarında özelleştirme gerçekleştirdik.

Yapılan özelleştirmelerle, bir yandan kamuya gelir sağlarken diğer yandan daha rekabetçi bir ekonomik yapının oluşumuna katkıda bulunduk.

Gerçekleştirilen özelleştirmeler ile elde edilen gelirlerin yanı sıra tekelci piyasalar rekabete açtık, sermaye piyasası araçlarını geliştirdik ve atıl taşınmazları ekonomiye kazandırdık.

Özelleştirme uygulamaları aracılığıyla ekonomik kalkınma ile büyümeye de katkı sağlanmıştır. Özelleştirilen birçok kuruluşta yapılan yeni yatırımlarla çalışanlar için yeni iş sahaları oluşturulmuştur.

Yapılan özelleştirmelerle devlet pek çok ana sektörden çekilmiştir. Başta petrokimya, demir-çelik, petrol rafinerisi, alkol-tütün ve elektrik dağıtım olmak üzere birçok sektörden tamamen çekilmesini sağlarken, elektrik üretim, telekomünikasyon, bankacılık-sigortacılık, hava taşımacılığı, marina ve liman işletmeciliği gibi sektörlerde ise kamunun payını azalttık.

Özelleştirme kapsamında olmayan kamu işletmelerinde ise, stratejik yönetim anlayışının yerleştirilmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla stratejik planların hazırlanması ve uygulanması sürecini başlattık.

b. Neler Yapacağız

Yeni dönemde, vatandaşın günlük hayatında kamudan almakta olduğu hizmetlerin daha verimli ve yüksek kaliteli şekilde mümkün olduğunca özel sektör tarafından sunulmasının üzerinde yoğunlaşacağız.

Özelleştirme uygulamalarını, makroekonomik politikalar ve uzun vadeli sektörel öncelikler çerçevesinde belirlenmiş bir program dâhilinde sürdüreceğiz.

Özelleştirme uygulamalarında halka arz yönteminin kullanılmasına ağırlık vererek sermaye piyasalarının derinleşmesi ve gelişmesi hedefiyile kamu sermayeli şirketlerin halka açılarak şeffaflık ve kurumsal yönetim ilkelerine uygun faaliyet göstermelerini sağlayacağız.

Özelleştirme uygulamalarına ve kamuya ait mal ve hizmet üretim birimlerinin özelleştirilmesine yeni değerler oluşturmak üzere geliştirecek farklı projelerle devam edeceğiz.

Atıl kamu taşınmazlarının ekonomiye kazandırılabilmesi amacıyla özelleştirme kapsam ve programına alınmaları ve gerekenlere imar uygulaması yapılması yönünde çalışmalara kesintisiz olarak devam edeceğiz.

Kamuda devam edecek olan iktisadi işletmelerde rekabetçi bir ortamda esnek yönetim imkânı sunan KİT yönetim mevzuatını hayata geçireceğiz.

Tasarruflar

AK Parti olarak yüksek ve istikrarlı büyümenin güvenli ve daha az maliyetli bir yapıda finanse edilebilmesi için yurtiçi tasarrufların artırılmasına özel önem vermekteyiz.

Özellikle küresel kriz sonrasında yoğun bir biçimde üzerinde durduğumuz tasarruf politikalarımız sayesinde yurtiçi tasarruflarımız GS-YH'nın yüzde 24,5 seviyesine ulaşmış durumdadır.

a. Neler Yaptık

Özellikle küresel kriz sonrası dönemde mali disipline yönelik uyguladığımız politikalarla kamu tasarruflarımızı artırdık. Özel sektör tasarruflarımızın ise belirli bir düzeyde kalmasını sağladık.

Yurtiçi tasarrufların artırılmasına yönelik programımız hanehalkı tasarruflarını artırmıştır. Hanehalkı tasarruflarının kullanılabilir gelir içindeki payı 2015 yılı itibarıyla yüzde 13,5 seviyesine yükselmiştir.

Tasarrufların artırılmasına yönelik vergi politikalarımızın yanı sıra, israfın azaltılmasına yönelik politikaları uygulamaya koyduk.

Tamamlayıcı sigortacılığın geliştirilmesini sağladık.

Bireysel emeklilik yoluyla tasarrufları artırdık. Bireysel emeklilik sisteminde yaptığımız düzenlemeler sonucunda devlet katkısı dahil fon büyüklüğünü yaklaşık 80 milyar TL'ye yükselttik.

Bireysel emeklilik sisteminde, 2013 yılı başında yaklaşık 3,1 milyon kişi olan katılımcı sayısı 2017 yılı sonu itibarıyla 6,9 milyon kişiye ulaşmış, sistemdeki fon büyüklüğü ise aynı dönemde yaklaşık 20,4 milyar TL'den 68,1 milyar TL seviyesine çıkmıştır. 2017 yılı sonu itibarıyla katılımcılara yaklaşık 11,6 milyar TL devlet katkısı ödemesi yapılmıştır.

BES'te otomatik-katılım uygulamasını başlatarak çalışma hayatına giren kişilerin otomatik olarak BES'e kaydedilmesini sağladık. Yürürlüğe giren otomatik katılım uygulamasına göre çalışan ve 45 yaşını doldurmamış tüm vatandaşlarımızın kapsam altına alınmasıyla sistemin yaygınlaşması için önemli bir adım attık. 2017 yılı Ocak ayından itibaren sistemde bulunan çalışan sayısı yaklaşık olarak 3,5 milyona ulaştı.

Tasarrufları baskılayan yurtiçi kredi hacmindeki aşırı hızlanmayı önlemek amacıyla, makro-ihtiyati düzenlemeler yaptık. Bu kapsamda, kredi kartı limiti ve gelir ilişkisini yeniden düzenledik.

Ayrıca, tasarrufların üretken alanlara yönlendirilmesi ve kredi kompozisyonunun ticari krediler lehine değişmesini hedefledik. Bu çerçevede, ihracat kredileri ve KOBİ kredileri için uygulanan genel karşılık oranlarını düşürdük ve Eximbank ihracat kredisini sigorta poliçeleri kredi riski azaltım teknikleri kapsamına aldık.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde de ekonomik büyümenin önemli dinamiklerinden biri olarak gördüğümüz yurtiçi tasarrufların üretken yatırımlara dönüşmesini, doğrudan uluslararası sermayeye ilave olarak yurtiçi tasarruflarla da finanse edilen bu yatırımlarla sağlıklı bir büyüme yapısı oluşturmayı hedefliyoruz.

Ekonomimiz yüksek oranlarda büyürken yurtiçi tasarruflarımızı artırarak cari açığı azaltacak ve ekonomimizin daha dayanıklı hale gelmesini sağlayacağız.

Uygulayacağımız para ve maliye politikalarının yanı sıra, hanehalkı ve firmalara sağlayacağımız teşviklerle yurtiçi tasarruf oranlarını, büyüme ve cari açık hedeflerimizle uyumlu bir şekilde yükselteceğiz.

Kamu tasarruflarını artırmayı sürdüreceğiz. Kamu gelir ve harcamalarında etkinliği sağlayacağız.

Vatandaşlarımızın yastık altında tuttuğu tasarruflarının mali sistemde değerlendirilmesine yönelik teşvikleri çeşitlendireceğiz.

Hanehalklarının borsada işlem yapmalarının teşvik edilmesi çerçevesinde küçük yatırımcılara daha güçlü bir koruma sağlayacağız.

Uluslararası yükümlülükleri gözeterek, lüks ve/veya ithalat yoğunluğu yüksek tüketim mallarını tespit edecek ve caydırıcı vergilendirme yapacağız.

İhtiyaç fazlası tüketim davranışlarının yoğun olduğu alanlarda israfla mücadele edeceğiz.

Başta dayanıklı tüketim malları olmak üzere tüketim mallarına ilişkin ikinci el piyasasının ekonominin geneline yayılmasını sağlayacağız.

Türkiye’de finansal konularda farkındalığın artırılması için çeşitli kesimlere yönelik eğitim ve tanıtım faaliyetleri düzenleyeceğiz.

Uygulayacağımız bütün bu politikalarımızın sonucunda yurtiçi tasarruflarımızın milli gelire oranını 2023 yılında yüzde 30’a yükseltmeyi hedefliyoruz.

Yatırımlar ve İş Ortamı

Hükümetlerimiz döneminde yatırımlara ve iş ortamının iyileştirilmesine verdiğimiz önemle üretim ve ihracatta ciddi başarılarla imza attık.

Önümüzdeki dönemde de sadece büyüme ve istihdam açısından değil, bölgesel kalkınmanın sağlanması, insan kaynaklarımızın geliştirilmesi, vatandaşlarımızın refahının ve yaşam kalitesinin artırılması açısından etkin ve verimli yatırımlara hız kesmeden devam edeceğiz.

Kamu yatırımlarıyla eş zamanlı yürüttüğümüz yatırım ortamının geliştirilmesine yönelik politikalarımızla, özel sektör yatırımlarının önünü açmayı ve bu yatırımları teşvik etmeyi sürdüreceğiz.

İş ortamının daha da iyileştirilmesi için gerekli beşeri ve fiziki altyapının tesisi ile ülkemizin rekabet gücünün geliştirilmesi için yenilikçi politikalarımızı hayata geçireceğiz.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız süresince yaptığımız kamu yatırımlarıyla bir taraftan vatandaşlarımıza verdiğimiz hizmetlerin hız ve kalitesini artırırken, diğer taraftan tamamlayıcı mahiyetteki altyapı yatırımlarımızla özel sektör yatırımlarını destekliyoruz.

Hükümet olarak kamu yatırımları için ayrılan kaynakları önemli oranda artırdık. Bu kaynakları etkin kullanarak birçok projeyi kısa sürede tamamlayarak hizmete aldık.

Türkiye, 2017 fiyatlarıyla, 2002 yılında 60 milyar liralık kamu yatırımı yaparken, bu seviyeyi hükümetlerimiz döneminde 2 katından fazla artırarak 2017 yılında 128 milyar liraya çıkardık.

15 yıllık dönemde ise, 2017 fiyatlarıyla, toplam 1,3 trilyon liralık kamu yatırımı yaptık.

Hükümetlerimiz döneminde özel sektör yatırımları da çok önemli miktarda artış gösterdi.

Özel sektör tarafından, 2017 fiyatlarıyla, 2002 yılındaki 182 milyar liralık yatırım tutarı, 2017 yılında 4 katını aşarak 801 milyar liraya ulaştı.

Aynı dönemde özel sektör tarafından, 2017 fiyatlarıyla, toplam 7,9 trilyon liralık yatırım yapıldı.

Dolayısıyla aynı dönem için toplam yatırım seviyesi 2017 fiyatlarıyla, 2002 yılındaki 242 milyar liralık seviyesinden, 2017 yılında 4 katına yaklaşarak 929 milyar liraya ulaştı. 15 yıllık dönemde toplamda 9,2 trilyon liralık yatırım yapılmıştır.

İktidarımız süresince kamu yatırımları bağlamında hem önceki yıllardan devam eden projeleri tamamladık, hem de yeni projeler geliştirerek yapımına başladık.

Kamu yatırımlarını tamamlama süresini kısalttık. 2002 yılında kamu yatırımların tamamlanma süresi 8,5 yıl iken, 2017 yılında bu süreyi 3,8 yıla düşürdük. Kamu yatırım programının etkinliğini önemli ölçüde artırarak programı rasyonel bir yapıya kavuşturmuş olduk.

Kamu-Özel İşbirliği (KÖİ) modelleriyle önemli altyapı yatırımları gerçekleştirdik. Kamu yatırımlarını bütçe kaynaklarının yanı sıra yenilikçi yöntemlerle finanse ettik.

1986-2002 döneminde KÖİ modelleri kapsamında, 2018 yılı fiyatlarıyla toplam sözleşme değeri 11,9 milyar dolar, toplam yatırım tutarı 11,4 milyar dolar olan 67 adet projenin sözleşmesi imzalanmışken,

2003-2017 döneminde toplam sözleşme tutarı 122,9 milyar dolar, yatırım tutarı 50,2 milyar dolar olan 158 adedinin sözleşmesi imzalanmıştır.

KÖİ yöntemiyle yapılan İstanbul Boğazi Karayolu Tüp Geçidi (Avrasya Tüneli), Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve Kuzey Marmara Otoyolu Odayeri-Paşaköy Kesimi ile Osmangazi Köprüsü ve Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolunun iki kesimini tamamlayarak işletmeye açtık.

Kayseri, Yozgat, Mersin, Isparta ve Adana Şehir Hastanelerini hizmete aldık.

KÖİ modellenli şehir hastanesinin toplam 21 tanesinin uygulama sözleşmesini imzaladık. 10 adet şehir hastanesi projesi ise ihale aşamasındadır.

Yatırım Destek Ofislerini kurduk. Kalkınma Ajansları bünyesinde, illerde yatırımcıya sağlıklı bilgilendirme yapacak ve bürokratik işlemlerini kolaylaştıracak bir mekanizma olarak Yatırım Destek Ofislerini (YDO) oluşturduk.

KÖYDES, SODES, BELDES, SUKAP, Cazibe Merkezleri, GAP Eylem Planı gibi yenilikçi uygulamalarla yerel ve bölgesel açıdan önemli işler başardık.

Yatırım teşvik sistemimizi dinamik hale getirerek, yatırımların nitelik ve değerini artıracak yeni teşvikler geliştirdik.

2002 ile 2017 yılları arasında özel sektör yatırımlarına yönelik teşviklerimizi sürekli geliştirdik. 2002 yılında 135 bin kişilik istihdam öngören 11,7 milyar TL tutarında 2.655 adet yatırım teşvik belgesi düzenlemişken, 2017 yılında rekor kırarak yaklaşık 227 bin kişilik istihdam öngören 178,9 milyar TL tutarında 7.457 adet teşvik belgesi düzenledik.

2002 yılında yatırım teşvik sistemimizde sadece KDV İstisnası ve Gümrük Vergisi muafiyeti ile Yatırım indirimi sağlanıyordu. 2009 yılında teşvik sistemimizde radikal bir değişiklik gerçekleştirerek büyük yatırımların yanında bölgesel ve sektörel öncelikleri dikkate alarak hazırlanan yeni bir yatırım teşvik sistemini uygulamaya başladık ve şimdiki sistemin temellerini oluşturan adımları attık.

2012 yılında ise makroekonomik, teknolojik, stratejik ve bölgesel öncelikler doğrultusunda KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, KDV iadesi, vergi indirimi gibi vergisel destekler, faiz desteği gibi finansal destekler, sigorta primi işçi ve işveren hissesi desteği, gelir vergisi stopajı teşviki gibi işverenin üzerindeki yükün azaltılmasına yönelik istihdam

desteklerini ve yatırımın başlangıç maliyetlerini düşürmeye yönelik yatırım yeri tahsisi gibi destekleri uygulamaya koyduk.

Sanayimizde orta teknoloji üretim yapısından yüksek teknoloji üretim yapısına geçişi sağlayacak ve bölgesel gelişmeyi hızlandıracak yatırımlara yönelik destekleri artırdık.

Dışa bağımlılığı azaltacak ve rekabet gücümüzü artıracak yatırımları teşvik etmeye üzere 2016 yılında uygulamaya koyduğumuz kamuoyunda “süper teşvik” olarak adlandırılan Proje Bazlı Teşvik Sistemini geliştirdik.

Cazibe Merkezleri Programı kapsamında görece az gelişmiş 23 ilimizde gerçekleştirilecek belirli yatırımlara özel teşvikler sağladık.

Yatırım ortamını iyileştirme çalışmaları ile ülkemize daha fazla doğrudan yabancı yatırım çektik. Uluslararası doğrudan yatırımlar 1975-2001 döneminde 14 milyar dolar seviyesindeyken, 2002-2017 döneminde kümülatif olarak yaklaşık 14 kat artarak 194,3 milyar dolara ulaşmıştır.

2002 yılına kadar ortalama 518 milyon dolar yabancı sermaye çeken Türkiye bugün bölgesinde lider ülke olma konumunu yakalayarak 2002 yılından bu yana yılda ortalama 12,1 milyar dolar doğrudan yatırım çekmiştir.

Türkiye'nin uluslararası yatırımcılar için güvenli bir liman olduğunu kanıtlayan bir diğer önemli husus da ulaşılan yabancı sermayeli şirket sayısıdır. 2002 yılında ülkemizde yaklaşık 5 bin yabancı sermayeli şirket varken bugün bu rakam 12 kat artarak 60 bini geçmiştir.

Özel kesime yönelik yatırım ortamının iyileştirilmesi kapsamında birçok düzenleme gerçekleştirdik. Bu kapsamda;

Bir günde şirket kurulmasını mümkün hale getirdik.

Doğrudan yabancı yatırım için aranan en düşük sermaye miktarını kaldırdık.

İzin sisteminden bilgilendirme sistemine geçtik.

Şirket kurma öncesindeki işlemlerde, yabancı ve yerli yatırımlar arasındaki ayırımı kaldırdık.

Girişimcilerimizi ve yatırımcılarımızı desteklemek, tüketici refahını artırmak üzere iktidarlarımız döneminde vergi oranlarını önemli ölçüde düşürdük. Bu kapsamda;

Kurumlar vergisi oranını yüzde 33'ten yüzde 20'ye indirdik. (Geçici olarak yüzde 22 düzeyindedir.)

Vergisini düzenli ödeyen mükelleflerin, yıllık gelir veya kurumlar vergisi beyannameleri üzerinden hesaplanan vergilerinin yüzde 5'inin indirim konusu yapılabilmesine imkân tanıdık.

Tarımsal üretimi teşvik etmek amacıyla yem ve gübredeki KDV'yi tamamen kaldırdık.

Birçok makine ve cihazın finansal kiralama yoluyla ediniminde KDV oranını yüzde 1'e indirdik, yatırım maliyetleri ile finansal yükleri azalttık.

Beyaz eşya, mobilya, otomobil, konutta dönemsel vergi indirimleri yaptık.

Damga vergisi ve harçları önemli ölçüde azalttık.

Defter tasdiki işlemlerindeki harç uygulamasını kaldırdık.

Vergi indirimlerimizle ayrıca enerji tasarruflarını teşvik ettik. Bu kapsamda ısı yalıtımı ve enerji tasarrufu sağlamaya yönelik harcamaların ticari kazanç ve gayrimenkul sermaye iradından indirilmesine imkân sağladık.

ÖTV oran farklılaştırması yaparak, hibrit araçların Türkiye'de üretilmesini ve düşük enerji tüketimini teşvik ettik. Yaptığımız düzenleme ile elektrikli araçlardan daha düşük ÖTV alıyoruz.

Hukuki süreçlerin iş ortamını kolaylaştırmasını sağladık. Yargı sürecinin hızlanması, yatırımcılar için büyük önem arz eden tahkimin ülkemizde yaygınlaştırılması ve tahkim kültürünün yerleştirilmesine yönelik düzenlemeleri içeren Hukuk Muhakemeleri Kanununu yürürlüğe koyduk.

Türkiye'de çalışacak yabancılara verilecek çalışma izinleri ile ilgili esasları belirledik. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımızı bu izinlerle ilgili tek yetkili kuruluş olarak tespit ettik.

Sektörel izinlere ilişkin basitleştirme ve bürokrasinin azaltılması çalışmalarımızı sürdürdük.

Tüm izin ve ruhsat süreçlerinin basitleştirilmesi, izin süreçlerinin maliyetlerinin ölçülmesi ve azaltılmasına yönelik Standart Maliyet Modeli (SMM) çalışmalarını gerçekleştirdik.

Yatırımların teşviki kapsamında Hazine taşınmazını yatırımcıların kullanımına sunduk ve küçük sanayi siteleri ve organize sanayi bölgelerini destekledik.

İhracatın artmasına katkı sağlayan, istihdam potansiyeli yaratan, beraberinde yan sanayiye destekleyen ve ülkemizin savunma ihtiyaçlarına katkıda bulunan gemi inşa sanayisini destekledik ve sözleşme sürelerini 49 yıla çıkardık.

Sanayi sicil belgesini haiz ve üretim faaliyetiyle uğraşan KOBİ'lerin birleşmelerinde, üç yıl süreyle kurumlar vergisinin yüzde 75'e kadar indirimli uygulanabilmesine olanak tanıdık.

Vergiye uyumlu mükelleflerin borçlarının 60 aya kadar daha düşük faiz oranı ile teciline imkân sağladık.

Fikri mülkiyet sisteminin hukuki ve kurumsal yapısını büyük ölçüde tamamladık. Fikri mülkiyet sisteminde cezai ve hukuki yaptırımların etkin uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli tedbirleri aldık.

Fikri mülkiyet haklarına yönelik stratejilerin oluşturulması, kurumlar arası koordinasyon ve işbirliğinin geliştirilmesiyle etkin uygulamanın sağlanması amacıyla Fikri ve Sınâî Mülkiyet Hakları Koordinasyon Kurulu oluşturduk.

Ulusal Fikri Haklar Stratejisi ve Eylem Planını hazırlayarak uygulamaya koyduk.

Fikri mülkiyet sisteminden daha çok kullanıcının yararlanmasını sağlamak amacıyla yurtdışı piyasalarda, pazarlama ve tanıtım desteğine kadar geniş bir yelpazede destekleme araçlarını uygulamaktayız.

b. Neler Yapacağız

Yeni dönemde de yüksek ve istikrarlı büyüme ve istihdam oranlarına ulaşabilmek için kamu ve özel kesim yatırımlarını birbirini tamamlayacak şekilde bütüncül bir bakış açısıyla ele almayı sürdüreceğiz.

Kamu yatırımlarını, bölgeler arası gelişmişlik farklarını azaltmada ve bölgesel gelişme potansiyelini değerlendirmede etkili bir araç olarak kullanacağız. GAP, DAP, KOP, DOKAP gibi bölgesel eylem planları kapsamındaki projelere öncelik vereceğiz.

Özel sektör yatırımlarını hızlandıracacağız. Bu kapsamda illerde başlattığımız Tek Durak Ofislerimiz aracılığıyla yatırım konusundan yer seçimine, şirket kuruluşundan teşvik başvurularına kadar geniş bir alanda hizmet vereceğiz.

Yatırım programının rasyonel yapısını koruyacağız. Projelerin geciktirilmeden hayata geçirilmesini sağlayacağız.

KÖİ yöntemiyle yapılanlar başta olmak üzere altyapı yatırımlarına sermaye piyasaları aracılığıyla fon aktarılmasına odaklanacak, finansal araç çeşitliliğinin artırılması ve kurumsal yatırımcılar aracılığıyla fon aktarımına öncelik vereceğiz.

KÖİ yöntemi ile yapımına başlanan İstanbul Yeni Havalimanının ilk etabını 2018 yılının son çeyreğinde, Gebze-Orhangazi-İzmir Otoyolunun kalan kesimleri ile Kuzey Marmara Otoyolu Kurtköy-Akyazı ve Kınalı-Odayeri kesimlerini 2019 yılında işletmeye açacağız. 3 Katlı Büyük İstanbul Tüneli, Kanal İstanbul ve İzmir Körfez Geçişi projelerinin yapımına ise 2018 yılında başlayacağız.

Yapımı devam eden şehir hastanesi projelerinden Bilkent, Elazığ, Eskişehir ve Manisa Şehir Hastanelerini 2018 yılı içerisinde hayata geçireceğiz.

Önümüzdeki dönemde Şehir Hastaneleri, Mersin, Çandarlı, Filyos Limanı Ankara-Niğde Otoyolu, Menemen-İliş-Çandarlı Otoyolu, Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale (Çanakkale-Malkara Kesimi) Otoyolu, Ankara-Kırıkkale-Delice Otoyolu, Aydın-Denizli-Burdur Otoyolu, Mersin-Erdemli-Silifke Otoyolu, Ankara-Sivrihisar Otoyolu, Burdur-Antalya-Antalya Otoyolu, Batı Antalya Havalimanı, Alaçatı Havalimanı gibi büyük projeleri tamamlayacağız.

KÖİ modelini uygulama alanını içme suyu, atıksu, katı atık ve sulama gibi alanları da dahil ederek genişleteceğiz.

Mevcut kurulu kapasitenin rekabet gücünü artıracak verimlilik temelinde yapacağı modernizasyon yatırımları ile dijital dönüşümü sağlayacak ve arz güvenliğini temin edecek yatırımlara yönelik devlet yardımları sağlayacağız.

Başta imalat sanayiimizin olmak üzere ülkemizin ithalat bağımlılığını çözecek ve Ar-Ge'ye dayalı teknoloji yoğunluğu yüksek yeni kapasite oluşturacağız. Bu çerçevede uygulamaya koyduğumuz Proje Bazlı Teşvik Sistemi kapsamında kendi küresel markalarımızı yaratacağız.

Yeni nesil ihtisas serbest bölgeleri kuracak, yerli ve yabancı yatırımcılar için önemli avantajlar sunan serbest bölgelerimizi birer ticaret ve istihdam merkezleri haline getireceğiz.

Devlet destekleri başvuru, izin ve teşvik belgesi gibi işlemlerin elektronik ortamda yapılmasını sağlayarak, süreci kolaylaştıracağız. Diğer yandan farklı teşvik programlarını sadeleştirerek etkinliğini artıracacağız.

Önümüzdeki dönemde özel yatırımların teşvikine yönelik uygulamalarda maliyet-etkinlik, hesap verebilirlik, şeffaflık, öngörülebilirlik, esneklik, atıl kapasite oluşturulmaması ile verimlilik ilkelerini gözeteceğiz. İstihdam, yüksek katma değer ve ihracat artışına yönelik yatırım alanlarına öncelik vereceğiz.

Coğrafi bilgi sistemleri altyapısını geliştireceğiz. Türkiye’de yatırıma uygun arazi envanterinin yatırımcıya elektronik ortamda sunulmasını sağlayacağız.

Endüstri Bölgeleri ve Organize Sanayi Bölgelerinde, özellikle yatırım yeri tahsisine ilişkin uygulama sürecinde karşılaşılan sorunların çözümlüne yönelik mevzuat düzenlemesi yapacağız.

Türkiye’de iş ve yatırım ortamına ilişkin hukuki süreçleri ve altyapıyı geliştireceğiz. Adli ve idari yargıda uyuşmazlıkların yargı öncesi çözüm usullerini daha etkin hale getireceğiz.

Yargı, gümrük ve kolluk hizmetleri başta olmak üzere, kamuda fikri hakların korunması ve denetlenmesiyle ilgili birimlerde yeterli beşeri ve kurumsal kapasite oluşturacağız.

İşletmelerin fikri haklar sisteminden ve desteklerinden daha etkin yararlanmalarını sağlamak üzere, teknoloji transfer ve yenilik merkezlerinde hizmet kapasitesini geliştireceğiz.

Küçük çiftçinin kendi ürettiği ürünleri tüketiciye doğrudan satışında vergisel düzenlemelerden kaynaklanan engelleri kaldıracacağız.

Birçok sektörde yoğun olarak kullanılan tıbbi ve aromatik bitkiler ile süs bitkilerinin yurtiçinde üretiminin artırılması ve ithalatının azaltılması amacıyla bu türlerin yetiştirilmesini teşvik etmeye yönelik olarak 10 milyon metrekare yüzölçümlü Hazine taşınmazını kiralama amaçlı olarak sunacağız.

İstihdam

AK Parti olarak genç nüfusumuz nedeniyle artan işgücüne nitelikli iş sağlamayı ve istihdam dostu büyümeyi temel yaklaşım olarak benimsiyoruz. İstihdamı sadece ekonomik anlamda bir gösterge olarak değil, ekonomik büyümenin sosyal refaha yansımalarının temel alanı olarak kabul ediyoruz.

Daha fazla ve daha nitelikli iş imkânlarının bulunduğu, etkin işleyen bir işgücü piyasası oluşturarak işsizliği kalıcı bir şekilde düşük oranlara indirmeyi hedefliyoruz.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak son 16 yılda istihdam alanında önemli başarılarla imza attık ve kadınlar başta olmak üzere işgücüne katılımı artırdık.

Uyguladığımız istikrarlı politikalarla küresel kriz sonrasında her yıl yaklaşık 1 milyon kişiye istihdam imkânı sağladık. Özellikle küresel krizin etkisiyle bir çok ülkede işsizlik oranı artarken ve yeni iş imkânları oluşturulamazken ülkemiz son derece başarılı bir performansla istihdamda büyük artışlar elde edebilmiştir.

OECD verilerine göre; 2007-2017 yılları arasında ülkemizin istihdamını 7,5 milyon kişi artırdık. Aynı dönemde AB-28 genelinde 7 milyon 190 bin kişilik istihdam artışı olmuştur. Bu dönemde Türkiye tek başına AB genelinden daha fazla istihdam sağlamıştır.

Kadın ve genç istihdamında çok önemli mesafeler katettik.

OECD verilerine göre; Türkiye, 2007-2017 yılları arasında kadın işgücünü en fazla artıran ülkedir. Ülkemiz kadın işgücünü son 10 yılda 4 milyon 244 bin kişi ile yüzde 72 oranında artırarak kadın işgücüne katılma oranını 2017'de yüzde 33,6'ya yükseltmiştir.

Ülkemizde kadın istihdamı 2007-2017 yılları arasında yaklaşık 3,5 milyon kişi ile yüzde 63 oranında artırarak OECD ülkeleri arasında ABD'den sonra kadın istihdamını en fazla arttıran ülke konumuna erişmiş, Avrupa ülkeleri içerisinde ise birinci sıraya ulaşmıştır.

Gençlerimizin enerjisi ve bilgisi fırsata çevrilmiştir. Türkiye, 2007-2017 yılları arasında genç istihdamını en fazla artıran ülke olmuştur. Bu dönemde Avrupa Birliği ülkelerinde genç işgücü 4,5 milyon azalırken, ülkemiz, genç işgücü sayısını yaklaşık 1 milyon kişi artırmayı başararak OECD üye ülkeleri arasında birinci ülke konumuna yükselmiştir.

2007 ile 2017 yılları arasında ülkemiz genç işgücüne katılma oranını 6,7 puan artırarak ABD, Almanya, Japonya, İngiltere gibi ülkeleri geride bırakmıştır. 2014 yılından bu yana 350 bin genç, işgücüne dâhil olurken genç işgücüne katılım oranımız 2,4 puan artarak yüzde 43,2'ye ulaşmıştır.

İstihdamda pek çok düzenlemeyi hayata geçirdik.

Temel düzenlemeleri içeren İş Kanununu yürürlüğe koyduk.

Ulusal İstihdam Stratejisini hazırlayarak uygulamaya koyduk.

Hayat Boyu Öğrenme Stratejisini ve İstihdam ve Mesleki Eğitim İlişkinin Güçlendirilmesi Eylem Planını uygulamaya koyduk.

Aktif ve pasif işgücü politikalarımızla istihdamı hızlı bir biçimde artırdık.

İŞKUR aracılığıyla 2002'de 24 bin 482 olan özel sektör işe yerleştirme sayısını 2017'de 43 kat artışla 1 milyon 53 bin kişiye çıkartarak rekor seviyeye ulaştırdık. 2002'den bugüne 5 milyon 627 bini özel, 632 bini kamu sektöründe olmak üzere toplam 6 milyon 259 bin vatandaşımızı İŞKUR aracılığıyla işe yerleştirdik.

Aktif işgücü programlarımızın içeriğini çağın ihtiyaçlarına ve geleceğin mesleklerine uygun şekilde zenginleştirdik, bu alanda ayırdığımız kaynak miktarını artırdık. 2009'den bugüne kadar 2 milyon 642 bin kişiye mesleki eğitim verdik.

2004 yılında 23 olan özel istihdam bürolarının sayısını 396'ya yükselttik.

Yaklaşık 4 bin iş ve meslek danışmanı istihdam ettik.

2002 yılından bugüne İŞKUR aracılığıyla yaklaşık 1 milyon 723 bin kadının, 1 milyon 769 bin gencin ve 372 bin engellinin işe yerleşmesini sağladık.

İş arayan vatandaşlarımızın çalışma hayatından kopmalarını engellemek ve işsizlerimize geçici gelir desteği sağlamak amacıyla düzenlediğimiz Toplum Yararına Çalışma Programlarından 2007'den bugüne kadar 1 milyon 633 bin kişiyi faydalandırdık.

Mesleksizlik sorunuyla mücadele için düzenlediğimiz mesleki eğitim kurslarından 2009 yılından bugüne 1 milyon 357 bin kişiyi faydalandırarak işgücü piyasasında geçerli bir meslek sahibi olmasını sağladık.

Katılımcılara iş tecrübesi kazandırdığımız işbaşı eğitim programlarından 2009 yılından bugüne kadar 947 bin kişiyi faydalandırdık. İşbaşı eğitim programlarımıza katılmış vatandaşlarımızın bugün yüzde 73'ü istihdam edilmektedir.

Girişimcilik eğitimlerinden yararlananların sayısını, 2009 yılında 6 bin 600'den 2017'de 94 bine çıkardık. 9 yıllık dönemde 327 bin kişiye girişimcilik eğitimi verdik.

Engellilere kendi işlerini kurmaları için hibe desteği sağladık.

Engellilere 36 bin TL'ye kadar sağladığımız girişimci desteğini 2018'de 50 bin TL'ye çıkardık. İŞKUR aracılığıyla 367 bin 360 engelli vatandaşımıza istihdam kapısı açtık. Ayrıca iş kurmak isteyen engellilerimize 2014 yılından bu yana 36 milyon TL hibe verdik.

Sosyal yardım-istihdam bağlantısını güçlendirdik. Sosyal yardım alanlar içinde çalışabilecek durumda olan vatandaşlarımızı tespit ederek, 2011-2017 döneminde 75 bin kişiyi işe yerleştirdik. Bu dönemde 154 bin sosyal yardım yararlanıcısının aktif işgücü programlarından yararlanmasını sağladık.

Sektör ve hedef kitle odaklı bir yaklaşımla istihdam teşviklerimizin kapsamını ve destek tutarını artırdık. Kadınlarımızı, gençlerimizi, mesleki eğitim belgesi olanları, işbaşı eğitim programlarına katılanları istihdam eden işverenlerimize prim desteği sunduk.

"İlave İstihdam Teşviki" ile 2018-2020 yılları arasında ortalama sigortalı sayısına ilave istihdam sağlayan işverenler için vergi ve prim desteği sağladık. Bu kapsamda imalat ve bilişim sektörüne, kadınlara, gençlere ve engellilere, destek tutarı ve yararlanma süreleri açısından daha avantajlı imkânlar sunuyoruz.

"1 Senden 1 Benden Teşviki" ile imalat sektöründe faaliyet gösteren ve ustalık belgesi olan işverenlerimize çok avantajlı bir destek sunduk. Bu kapsamda asgari ücret üzerinden, ücret, sigorta primi ve vergi yükünü birer ay arayla karşılayarak hem 1-3 çalışanı olan esnafımızı hem de gençlerimizin istihdamını destekledik.

2017'de hayata geçirdiğimiz "Milli İstihdam Seferberliği" ile asgari ücret üzerinden işverenlerimizin ilave istihdam ettikleri sigortalıların tüm primlerini ve vergilerini karşıladık.

2002 yılından itibaren işsizlik sigortası, kısa çalışma ödeneği, ücret garanti fonu, iş kaybı tazminatı ve yarım çalışma gibi pasif istihdam programlarımızı etkin şekilde uyguladık. 2002-2017 yılları arasında işsizlik ödeneği kapsamında 22,9 milyar ödeme yaptık. 2016 yılında yarım çalışma uygulamasını hayata geçirerek, kadınlarımızın çalışma hayatından kopmasını engelledik.

b. Neler Yapacağız

Yeni dönemde istihdam hedeflerimiz doğrultusunda farklı alanlara özel istihdamı artıracak politikalarımızı sürdüreceğiz.

2023 yılı itibarıyla, istihdam oranını yüzde 53'e yükseltmeyi, kadınların işgücüne katılma oranını yüzde 41 düzeyine çıkaracağız.

İşgücü piyasalarında özel politika gerektiren grupların istihdamının desteklenmesinde daha etkin politikaların belirlenebilmesi amacıyla işgücü piyasası veri tabanlarının geliştirilmesini sağlayacağız.

Çalışanlar ve iş arayanların yetenekleri ile iş dünyasının ihtiyaç duyduğu yetenekler arasındaki uyumsuzlukları azaltacağız.

Kadınlar, gençler, engelliler, eski hükümlüler, madde bağımlıları, sosyal yardım yararlanıcıları ve diğer özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılmasına yönelik uygulama ve projeler geliştireceğiz.

Genç istihdamını destekleyerek, işsizliği azaltacağız. Bu kapsamda, iş tecrübesi kazanımını artırmaya yönelik program çeşitliliği sağlayacağız ve kariyer rehberlik sistemini geliştireceğiz.

Ne istihdamda ne de eğitimde olan gençlerin eğitim ve işgücüne katılmama nedenlerinin tespit ederek, bu kesim içerisinde eğitime devam edemeyecek olanların işgücü piyasasına entegre edilmesine yönelik programları hayata geçireceğiz.

Staj programları açısından işveren yükümlülüklerini basitleştireceğiz.

Girişimcilik açısından kültürel unsurların etkilerini dikkate alarak "riske bakış" ve girişimciliğe yönelik algıyı değiştireceğiz.

Gençlerimizi geleceğe daha güçlü bir şekilde hazırlamak için dijital dünyanın gereklerine uygun şekilde siber güvenlik, bulut bilişim, oyun geliştirme uzmanı ve kodlama gibi geleceğin meslekleri olarak görülen bu alanlarda düzenlenecek kurs ve programlarımızı yeni yaklaşımlarla tasarlayarak yararlanan genç sayısını artıracacağız. Bu alanlarda ticarileşme potansiyeli olan projeleri destekleyeceğiz.

Kadınların işgücüne katılma oranı ve istihdamını artıracacağız.

Kadınların işgücüne katılımı ile eğitimi arasındaki güçlü ilişkiyi dikkate alarak kadınların eğitimin her kademesinde daha aktif hale gelmesini özendirmeye devam edeceğiz.

Kadın istihdamı konusunda bölgenin ve illerin işgücü ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, eğitim, staj, işbaşı eğitimi gibi uygulamaları etkin olarak sürdüreceğiz.

Bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve her kesim için erişilebilir kılınmasını sağlayacağız.

Kadın kooperatiflerini desteklemek ve sürdürülebilirliklerini sağlamak üzere, bu alanda uzman STK'lar, kamu ve özel sektör işbirliğiyle, kadın kooperatiflerine finansman, yönetim, iş geliştirme, tasarım ve pazarlama konularında destek verecek yapılar geliştireceğiz.

Kırsalda yaşayan kadınlar için mevsimlik iş göçünün azaltılması, ücretsiz aile işçiliğinden üretken gelir getirci iş gücüne katılımının sağlanması için kırsalda kadın girişimciliğinin desteklenmesi, güçlendirilmesi ve yatırım imkânlarını artıracacağız.

Yerel kuruluşlarda kadın istihdamına yönelik program ve proje geliştirme kapasitelerini artırmaya dönük teknik destek sağlayacağız.

Engellilerin mesleki beceri düzeylerini yükselterek işgücüne katılım oranı ve istihdamını artıracacağız.

Uzun süreli işsizlik nedenlerini araştırarak işe dönüşünü hızlandıracak yenilikçi programları uygulamaya koyacağız.

Mesleki yeterlilik belgeli nitelikli işgücü sayısını 1 milyona çıkaracağız. Bu belgeyi Türkiye'nin ulusal markası haline getireceğiz.

Başlattığımız Millî İstihdam Seferberliği ile +2 istihdam hedefine ulaşmak için paydaşlarımızla daha fazla işbirliği, daha yoğun saha çalışması, daha güçlü iletişim ve daha etkili tanıtımla faaliyetlerimizi gerçekleştireceğiz.

Teknolojik gelişmelere uygun şekilde işgücü arz ve talebinin en kısa sürede ve en doğru şekilde eşleşmesini sağlayacak bir sistemi hayata geçireceğiz.

Kamu istihdamında erişimin kolaylaştırılması ve bürokratik yükün azaltılması amacıyla Elektronik Kamu İstihdam Portalını (EKİP) kuracağız.

Önümüzdeki beş yıllık dönemde yılda en az 1 milyon istihdamla toplamda 5 milyonun üzerinde ek ilave istihdam oluşturacağız. 2 milyon 250 bin vatandaşımızın aktif işgücü piyasası programlarımızdan yararlanmasını sağlayacağız.

Aktif işgücü piyasası politikalarımızla genç ve dinamik nüfusumuza yüksek nitelikli işgücünün ihtiyaç duyacağı becerileri kazandırarak ülkemizin büyümesini ve ilave istihdamını artıracacağız.

İşbaşı eğitim programlarının süresini bilişim ve imalat sektörlerindeki işyerleri ile tehlikeli ve çok tehlikeli mesleklerde 6 ay, diğer işyerleri ve mesleklerde ise 3 ay olarak uygulayacağız.

Teşviklerle ilgili mevzuatı sadeleştirecek ve işverenler için hangi teşvikten faydalanabileceklerini sorgulayabilecekleri bir yazılımı uygulamaya koyacağız.

İstihdam teşviklerinin ilave istihdama katkısını değerlendirerek, teşvikleri özel politika gerektiren grupların istihdamını ve sektörel ihtiyaçları önceleyecek şekilde tasarlayacağız.

Her bir sigortalı için teşvik süresi 12 ay iken; gençlerimizi, kadınlarımızı ve engelli vatandaşlarımızı teşvikten 18 ay süreyle yararlandıracaktır.

“İlave İstihdam Teşviki” ile 2018-2020 yılları arasında ortalama sigortalı sayısına ilave istihdam sağlayan işverenler için vergi ve prim desteği sağlıyoruz. Bu kapsamda imalat ve bilişim sektörüne, kadınlara, gençlere ve engellilere, destek tutarı ve yararlanma süreleri açısından daha avantajlı imkânlar sunacağız.

“1 Senden 1 Benden Teşviki” ile imalat sektöründe faaliyet gösteren ve ustalık belgesi olan işverenlerimize çok avantajlı bir destek sunuyoruz. Bu kapsamda asgari ücret üzerinden, ücret, sigorta primi ve vergi yükünü birer ay arayla karşılayarak hem 1-3 çalışanı olan esnafımızı hem de gençlerimizin istihdamını destekleyeceğiz.

İlave istihdamı için imalat ve bilişimde prime esas kazanç üzerinden; diğer sektörlerde prime esas kazanç alt sınırı üzerinden prim desteği sağlayacağız.

İmalat sektöründe faaliyet gösteren işverenlerimizin gençleri ilave istihdam etmeleri durumunda prim, vergi ve ücret desteği sunacağız.

İşsizlik sigortasını, daha fazla sosyal koruma sağlayacak şekilde yeniden düzenleyeceğiz.

Sosyal yardım yararlanıcılarını açık işlere yönlendireceğiz ve aktif işgücü programlarına katılmalarını sağlayacağız.

İşgücü piyasası mevzuatını ve kurumlarını dijital dönüşüme uygun ve hazır hale getireceğiz. Kamu, özel sektör, üniversiteler, eğitim kurumları ve STK'ları kapsayan bütünsel ve entegre bir yönetim sistemi oluşturacağız.

Dijital dönüşüme uyum sağlayacak işgücünü yetiştireceğiz. İşgücüne meslekler arası geçici kolaylaştıran esnek becerileri kazandıracğıız.

Ekonomik ve teknolojik gelişmelerin işgücü piyasalarına yansımalarını belirleyeceğiz. İşgücü piyasasının gelecekte ihtiyaç duyacağı becerileri tanımlayacak ve ölçeceğiz.

Girişimcilik ve KOBİ'ler

AK Parti olarak kuruluş felsefemiz gereği teşebbüs hürriyetinin ve serbest girişimcinin her daim yanındayız. Partimizin büyüme stratejisi girişimciliği ve özel sektör öncülüğünde dinamik bir yapıyı esas almaktadır. Kamunun oluşturduğu uygun ortamda girişimcilik kültürünün güçlenmesi ve girişimci dostu bir ekosistemin oluşması temel politikamızdır.

Hızlı büyüyen veya büyüme potansiyeline sahip girişimler ile yenilikçi KOBİ'leri desteklemeyi, istikrarlı ekonomik büyümenin ve sosyal gelişmenin önemli bir gereği olarak görmekteyiz. Bir taraftan Türkiye'nin her yerinde her ölçekteki işletmeyi desteklerken, diğer taraftan Türkiye'nin gelecek vizyonuna yakışır mega projeleri hayata geçireceğiz.

KOBİ'lerimizle birlikte esnafımızın da yanında olarak farklı ölçeklerdeki tüm girişimcilerimizi desteklemeyi sürdüreceğiz.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak, girişimciliği ve KOBİ'leri geliştirmek için önemli adımlar attık.

Girişimci adaylarına kendi işletmelerini kurmaları için geri ödemeli ve geri ödemesiz olmak üzere 150 bin TL'ye kadar destek sağlamaktayız. Bugüne kadar yaklaşık 48 bin girişimcimize 1,2 milyar TL destek sağladık. Bu kapsamda kadın girişimcilerimize sağlanan destek oranı 1.ve 2. Bölgelerde yüzde 80 diğer bölgelerde yüzde 90'dır.

Kadın girişimciliğinin önündeki engellerin kaldırılması ve kadınların ekonomik hayattaki rollerinin geliştirilmesine yönelik programlar uyguladık. Bu çerçevede, 2012 yılından itibaren 19.550 kadın girişimciye 485,7 milyon TL tutarında destek ödemesi yaptık.

Ülkemizde uygulamalı girişimcilik eğitimlerinden yararlananların sayısını, 6 binden 1 milyonun üzerine çıkardık.

Genç girişimcilere destek olduk. Kendi işini kurmamış ancak “çalışan” olarak ekonomik hayatta var olmak isteyen kadınlarımızı ve 30 (otuz) yaşından gün almamış gençlerimizi istihdam eden KOBİ’lerimize KOSGEB aracılığıyla 50 bin TL’ye kadar destek veriyoruz.

KOBİ’lerle ilgili düzenlemeler yaparak KOBİ tanımından KOBİ destek sistemlerine kadar önemli yenilikleri hayata geçirdik.

İlk defa KOBİ Stratejisi ve Eylem Planın hazırlayarak yürürlüğe koyduk.

KOSGEB aracılığıyla 1990-2002 döneminde 4 bin KOBİ’ye 14,5 milyon TL destek sağlanmışken, 2003 yılından bugüne kadar yaklaşık 320 bin KOBİ’ye 234 kat artışla 3,4 milyar TL destek sağladık.

Ayrıca, 2003-2018 yılları arasında 507 bin KOBİ’nin 19,8 milyar TL sıfır faizli kredi kullanmasını sağlayarak toplam 1,9 milyar TL kredi faiz desteği verdik.

Hizmet ve ticaret sektörlerindeki KOBİ’lerin de KOSGEB desteklerinden yararlanmasının önünü açtık. Böylece KOSGEB’in hedef kitesini 8 kat artırmış olduk.

KOBİ’lerimizin sorunlarını üniversitede üretilen bilgi birikimini kullanarak işbirliği içinde çözme alışkanlığı edinmelerini amaçlayan bir destek mekanizması olan San-Tez Programıyla bugüne kadar 1.029 projeye 246 milyon TL kaynak aktardık.

2002’de 7 bin olan Sanayi Sicil Sistemine kayıtlı işletme sayımız 18 kat artarak bugün 136 bine ulaştı.

Sağladığımız 6,3 milyar TL tutarındaki kredi desteği ile 2017 yılı sonuna kadar hizmete sunulan toplam 472 adet Sanayi Sitesindeki 95 bin işyerinde yaklaşık 473 bin kişiye, daha sağlıklı şartlarda çalışma imkânı sağladık.

2002 yılında 4 bin olan KOSGEB veri tabanına kayıtlı işletme sayısı bugün 1 milyon 380 bini aştı.

Üretim Reform paketi ile girişimci ve sanayicimizin önündeki engelleri kaldırdık.

Yatırımcılar için uygun yatırım yerinin ve kümelenmenin önemine binaen bugüne kadar 180 Organize Sanayi Bölgesinin (OSB) altyapısını tamamladık.

OSB’lerde üretime geçen 53 bin parselde yaklaşık 1 milyon 795 bin kişi istihdam edilmekte olup, 2002 yılı sonuna göre mevcut OSB’lerdeki istihdam sayısı yaklaşık 1 milyon 380 bin kişi artmıştır.

OSB'ler içerisinde mesleki ve teknik eğitim veren teknik kolejleri ve meslek yüksek okullarını hayata geçirdik. 35 adet teknik kolej ve 12 adet meslek yüksek okulu açtık. Yeni mezun öğrencilerin sanayide istenilen nitelikte donatılması amacıyla üniversite öğrencilerinin bir dönemini (7+1) sanayide geçirmesine yönelik iş yeri eğitimi programı başlattık.

Sanayimizdeki mevcut çalışanların niteliklerini artırmak amacıyla üniversitelerin Sürekli Eğitim Merkezleri'nde eğitim programları başlattık.

2002 yılında 5 olan Teknoloji Geliştirme Bölgesi sayısını 77'ye, 3 olan Teknoloji Geliştirme Bölgesi bulunan il sayısını 51'e çıkardık. Gıda ve sağlık alanında ihtisas teknoparklarını Mersin ve İzmir'de kurduk.

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde faaliyet gösteren işletme sayısını 50'den 4.916'ya yükselttik. Bu işletmelerde yaklaşık 48 bin kişiye istihdam sağladık.

İşletmelerde yürütülen proje sayısını 100'den 8.316'ya çıkardık. Teknoloji tabanlı ürünlerde 3,4 milyar dolarlık ihracat ve bugünün değerleriyle yaklaşık 82,3 milyar TL satış gerçekleştirilmesini sağladık.

AK Parti döneminde Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununu yürürlüğe koyduk. Esnaf ve sanatkârlarımız için bilgi sistemi oluşturduk ve Cumhuriyet tarihinde ilk kez bir strateji belgesi hazırlayarak uygulamaya koyduk.

Esnaf ve sanatkârlarımıza Halk Bankası aracılığıyla önemli miktarlara ulaşan uygun koşullu krediler kullandırıdık. Söz konusu uygulamamız kapsamında 2002 yılında esnafa yansıtılan kredi faizleri yüzde 47 seviyelerinde iken, 2003 yılından itibaren bu oranları kademeli bir şekilde düşürerek Cumhuriyet tarihinin en düşük kredi faiz oranları olan yüzde 4 seviyesine indirdik.

Sübvansiyon oranını yüzde 20'den, yüzde 50-100'e çıkardık ve kredi üst limitlerini esnafımızın lehine olacak şekilde yeniden düzenledik.

2002 yılında 63 bin esnaf söz konusu uygulamadan yararlanırken bu sayı 2018 yılı Mart sonu itibarıyla 459 bin esnafa yükselmiştir. Esnaf kredileri için 2002 yılında 50 milyon TL olan bütçe ödeneğini 2018 yılında 1,5 milyar TL'ye yükselttik.

Şehir içi yolcu taşımacılığı veya ticari yük taşımacılığı faaliyetinde bulunan esnafımızın bu faaliyetlerinde kullandıkları araçları 30 Haziran

2019 tarihine kadar yenilemeleri halinde yeni alınan araçlar için özel tüketim vergisi almıyoruz.

Esnaf ve sanatkârlara yönelik küçük sanayi sitelerinin yapımında TOKİ imkânlarını kullandık.

Ahilik kültürünün yaşatılmasına yönelik çalışmaları destekledik ve esnaf ahilik sandığını kurduk.

Esnaf ve Sanatkârlar Destek Sistemi (ESDES) projesini hayata geçirdik.

Esnaf ve sanatkârlar şûrasını topladık.

Esnaf ve sanatkâr işletmelerine “bir benden bir senden” sosyal prim desteğini hayata geçirdik.

Kooperatifler için yasal ortamı iyileştirdik. Kredi ve kefalet kooperatifleri aracılığıyla verilen kredi kefalet hizmetini etkin hale getirdik.

b. Neler Yapacağız

KOBİ’lerimizin rekabet güçlerinin artırılması ve ekonomik büyümemize daha fazla katkı vermeleri temel amacımızdır. Önümüzdeki dönemde yenilikçi, katma değeri yüksek, küresel değer zincirinde üst sıralara çıkmış bir üretim yapısını girişimcilerimiz aracılığıyla hayata geçireceğiz.

Girişimcilik ekosisteminin uluslararası bağlantılarını geliştireceğiz. Bu kapsamda, yabancı erken aşama fonlarının Türkiye’de ofis açmaları veya yerli fonlara ortak olmaları, yabancı kurumsal yatırımcıların Türkiye’deki fonlara yatırım yapmalarını özendireceğiz.

İş geliştirme, kuluçka ve hızlandırıcı gibi merkezlerin sayı ve etkinliğini artıracacağız. Finansman eksiğinin en çok hissedildiği erken aşama girişimcilğe yönelik üst fonları etkin bir şekilde çalıştıracacağız.

Kadınların ekonomik hayattaki rollerinin geliştirilmesine yönelik yeni destek mekanizmaları geliştireceğiz.

KOBİ’lerin finansmanına destek olmaya devam edeceğiz.

KOBİ’lerin iç finansman yoluyla yatırımlarını gerçekleştirmelerini teşvik edecek ve bu amaca yönelik olarak özkaynak birikimini hızlandıracak düzenlemeleri hayata geçireceğiz.

KOBİ’ler için, özel kesim tahvil arzının ve KOBİ Borsalarının yer aldığı sermaye piyasası araçlarını yaygınlaştıracacağız.

Yenilikçi KOBİ'lerin desteklenmesini sağlamak açısından girişim sermayesi, melek yatırım ve risk sermayesi gibi çeşitli yenilikçi finansman modellerini destekleyeceğiz.

KOBİ'lerin kurumsallaşmalarına önem vereceğiz. Bu amaçla insan kaynakları başta olmak üzere kapasitelerinin gelişmesine yönelik destek programları oluşturacağız.

Ar-Ge yapan KOBİ'lere teknolojik ürün ticarileştirmesine yönelik personel destekleri sağlayacağız.

Şirketlerin endüstriyel tasarım, üretime hazırlık, üretim süreci, pazara sunum ve satış sonrası hizmetlerine yönelik faaliyetlerini destekleyeceğiz.

KOBİ'lerin internet tabanlı faaliyetlerini özendirecek, KOBİ'lerdeki dijitalleşme becerilerin artırılmasını teşvik edeceğiz.

2023 yılına kadar 50 yeni OSB kurmayı ve tüm OSB'lerdeki istihdamı 2.5 milyona ulaştırmayı hedefliyoruz.

Türkiye için Yeşil OSB Çerçevesinin Geliştirilmesi Projemiz kapsamında pilot OSB'lerde yıllık yaklaşık olarak 1 milyon MWh enerji tasarrufu ve 11,7 milyon m³ su tasarrufu ile karbon dioksit salımında 356 bin ton, oluşan katı/tehlikeli atık miktarında 71 bin ton ve kimyasal tüketiminde 15 bin ton azalma sağlayacağız.

2023 yılına kadar 5 ihtisas, 10 Organize Sanayi Bölgesi içinde olmak üzere toplam Teknoloji Geliştirme Bölgeleri sayısını 105'e çıkarmayı hedefliyoruz.

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde toplam çalışan sayısını 2023 yılında 60 bine, tescilli patent sayısını 2 bine çıkarılmasını hedefliyoruz.

Şehir merkezi içerisinde gürültü oluşturan, kent estetiğine uymayan sanayi sitelerinin kent dışında; tüm sosyal mekânlarıyla birlikte modern, bütüncül, sorunsuz işleyen bir altyapı ve yönetim anlayışına sahip kentsel dönüşüm kapsamında uygun bir alana taşınması ve çevreci yaklaşımlarla yerli malzemelerin kullanıldığı çalışmalar yapılacaktır.

Esnaf ve sanatkârların stratejik planını yenileyerek 2018-2023 yıllarını kapsayacak yeni bir strateji belgesi ve eylem planı hazırlayacağız.

Esnaf ve sanatkârların rekabet güçlerinin artırılabilmesi, değişen ekonomik ve sosyal şartlara uyum sağlayabilmesi için gerekli altyapı-

nın oluşmasına katkı sunmak amacıyla Esnaf ve Sanatkârlar İçin Sektör Analizleri Projesini hayata geçireceğiz.

İmar düzenlemeleri aracılığıyla özellikle kent merkezlerinde işyeri çeşitliliğini artıracacağız.

Emekli olup yeni bir iş yeri açan esnafımızın yasal zorunluluk olarak yatırdığı primlere dair geçmiş yıllara ait borçlarını tamamen siliyoruz.

Bağ-Kur prim borcu olan esnafımızın da sağlık hizmeti almasını sağlıyoruz.

Esnaflarımıza yeni finans modelleri ile işlerini geliştirme ve büyütme imkanı tanıyacağız.

Esnaflarımızı ve küçük işletmelerimizin e-ticaretten faydalanabilmesini teminen bir destek programı başlatacağız.

Esnaf ve sanatkârlara yönelik pazarlama ve markalaşma projesini hayata geçireceğiz.

Esnaf ve Sanatkârlar Bilgi Sisteminin yeni teknolojik altyapılara uyumlu hale getirilmesi ve elektronik ortamda sunulan hizmet sayısının artırılması amacıyla Esnaf ve Sanatkârlar Bilgi Sistemini (ESBİS) günün gereklilikleri doğrultusunda yeniden yapılandıracağız.

Esnaf ve sanatkârların coğrafi konumlarının ve kümelerinin tespit edilmesi, işe başlamadan önce rehberlik görevi üstlenecek ve ülkenin esnaf ve sanatkâr haritası çıkaracak coğrafi bilgi sistemini tamamlayarak uygulamaya koyacağız.

Ticaret

AK Parti olarak, ülkemizin küresel refah ve zenginlikten daha fazla pay alabilmesi için etkin ve kesintisiz işleyen bir ticari ortamın tesis edilmesini kritik olarak görmekteyiz.

Bu anlayışla, önümüzdeki dönemde yenilikçi yaklaşım ve uygulamalarla ülkemizi gümrük hizmetlerinin ve ticaretin en kolay ve en güvenli yapıldığı, dünyanın önemli ticaret merkezinden biri haline getirmeyi hedefliyoruz.

a. Neler Yaptık

16 yıllık iktidarımız boyunca ticareti kolaylaştıran düzenleme ve uygulamalara imza attık.

Yeni Türk Ticaret Kanununu yürürlüğe koyduk.

Şirket kuruluşunu kolaylaştırdık.

Ülkemizin en büyük veri tabanlarından biri olan Merkezi Sicil Kayıt Sistemini (MERSİS) hayata geçirdik.

Karekodlu çek uygulamasını başlatarak çeke duyulan güveni artırdık.

İhracatımız ve ithalatımızda güvenlik kriterlerini sağlayan firmaları sertifikalandırıp uluslararası alanda tanınır ve güvenilir hale getirmeye yönelik çalışmaları başlattık.

Elektronik ticareti düzenledik. Elektronik ticaret yoluyla ihracatın yapılmasında bürokrasiyi ortadan kaldırdık. KDV iadesi alma imkânı getirdik.

AB transit sistemine dahil olduk. Kayseri'den Berlin'e aynı sistemde ihraç malının taşınmasını sağladık.

Ticaret erbabının işlemlerini daha kolay ve hızlı yapmak için yeni gümrük idarelerini büyüme odaklı ve ihracatı artırmaya yönelik olarak faaliyete geçirdik.

Hızlı ve kolay ticaretin güven kapısı olan, düzgün iş yapan ve ülkemizin büyümesine katkı veren dış ticaret erbabımızı kendi tesislerinde tüm gümrük işlemlerini yapar hale getirdik.

Gümrük işlemlerinin tamamını elektronik ortama aldık ve işlem sürelerini kısalttık. Gümrüklerde tüm kurumlarımızca istenilen bilgi ve belgeleri (22 kurumdan 120 belge) elektronik ortamda tek pencere sisteminde topladık.

Müşteri odaklı lojistik bilgi sistemini hayata geçirdik.

Başta uyuşturucu olmak üzere kaçakçılarla mücadelemizi artırdık. Yakalanma vakalarını rekor seviyeye getirdik.

Ülkemizin emniyetini sağlamak, kaçakçılığı önlemek, insanımızı ve çevreyi korumak için en son teknolojiye sahip cihazları memleketimizde kullanılabilir hale getirdik.

Tüketicilere daha etkin bir koruma alanı sağladık. Tüketicilerimizi reklam yoluyla aldatılmasının önüne geçtik.

Güvensiz ürüne karşı sıfır tolerans prensibiyle denetimlerimizi gerçekleştirdik çocuklarımızı tehlikeli kimyasalların zararlarından koruduk.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde ticareti kolaylaştırıcı ve güven ortamını tesis etmeye yönelik uygulamaları devam ettireceğiz.

Piyasa gözetim ve denetimi ile piyasanın düzenlemesine yönelik uygulamaları sürdüreceğiz.

Ticaretin kolaylaştırılması stratejisini hayata geçireceğiz.

Ticaret hizmetlerinde markalaşma ve kurumsallaşma kapasitesinin geliştirilmesi yoluyla işletmelerin özellikle yeni gelişen çevre ülke pazarlarına daha fazla açılmasını sağlayacağız.

Perakende işletmelerin açılış ve faaliyeti ile kapanışında gerekli başvuru ve diğer işlemlerin yapılması ve bilgi paylaşımının sağlanması amacıyla Perakende Bilgi Sistemini (PERBİS) etkin bir biçimde faaliyete geçireceğiz.

Tarımsal piyasalarla finansal piyasaları ürün ihtisas borsası ile entegre edeceğiz.

Lisanslı depo sayısını, depolama kapasitesini ve ürün çeşitliliğini artıracacağız.

Sebze ve meyve ticaretinde düzenlemeye giderek yeni hal kanununu hayata geçireceğiz.

Girişimcilerin yurtdışı pazarlara açılması amacıyla elektronik ticaret hizmetlerinin geliştirilmesini sağlayacağız.

Gümrük kontrollerinde tüm laboratuvar işlemlerini tek noktada birleştireceğiz. Yükümlülerimize zaman ve maliyet kazancı sağlayacağız. Teknik ekipman kapasitemizi genişleteceğiz.

Komşularla ticaretimizi ve dostluğumuzu artırmak adına yeni gümrük kapıları açacağız. Gümrük kapılarımızı yap işlet devret modeliyle yenileyeceğiz. Gelişme odaklı olarak gümrüklerde tek durak dönemini başlatacağız.

Turizm

Hükümetlerimiz döneminde doğal ve tarihi değerlerin yanı sıra çok zengin bir tarihi mirasımız ve eşsiz coğrafi konumumuzu değerlendirerek turizm sektörümüzün uluslararası düzeyde güçlenmesini, turist sayısı ve gelirlerin önemli ölçüde artmasını sağladık.

Önümüzdeki dönemde de Türk turizminin istihdamın artırılmasında ve bölgesel gelişmede öncü bir sektör olması, dünya ölçeğinde bireysel

ve kitle turizmlerinde önemli cazibe merkezlerinden birisi haline gelmesini amaçlıyoruz.

a. Neler Yaptık

16 yıllık iktidarımız döneminde yeni bir vizyonla ülkemizin turizm potansiyelini çok iyi bir biçimde değerlendirerek dünyanın sayılı ülkeleri arasına girmesini sağladık.

2002 yılında gelen turist sayısı bakımından dünyada 17. sırada olan Türkiye, 2016 yılında 10. sıraya yükselmiştir. Ülkemiz turizm gelirlerinde ise 2016 yılı itibarıyla 17. sıradadır.

Türkiye'ye gelen turist sayısının uluslararası turist sayısına oranını 2002 yılında yüzde 1,9 iken, 2017 yılında yüzde 2,8'e yükselmesini sağladık.

2002 yılında ülkemize gelen yabancı ziyaretçi sayısı 13,3 milyon kişi, turizm geliri ise 12,4 milyar dolar iken, 2014 yılında 36,8 milyon kişi ve 34,3 milyar dolara ulaşarak rekor kırmıştır.

Suriye başta olmak üzere bölgemizde gelişen olaylara bağlı olarak turist sayısı ve turizm gelirleri bir miktar düşse de 2017 yılında yabancı ziyaretçi sayısı 32,4 milyon kişi, turizm geliri 26,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Turizmde yatak kapasitesini 4 kat artırarak 1,7 milyona ulaştırdık. 2002 yılında, 396 bin olan Kültür ve Turizm Bakanlığından işletme belgeli yatak sayısını, 2017 yılında 935 bine ulaştırdık. Yatırım aşamasında ise 263 bin yatak kapasitesi bulunmaktadır. Belediye belgeli tesislerdeki 496 bin yatak da dahil olmak üzere toplam yatak sayısını 1 milyon 694 bine ulaştırıyoruz.

Seyahat acentesi sayısını yaklaşık 2 kat arttırdık. 2002 yılında sektörde faaliyet gösteren 4.344 seyahat acentesi sayısı 2018 yılı Mayıs ayı itibarıyla 9.985'e ulaşmıştır.

Turizm altyapısının gelişmesine yönelik pek çok düzenleme ve uygulamayı hayata geçirdik.

Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli asli fonksiyonu konaklama olan işletmelerin yurt dışından 1 milyon dolar ve üzeri döviz miktarını sağlamaları halinde ihracatçı sayılmalarını sağladık.

Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Eylem Planını uygulamaya koyduk. Turist Rehberliği Meslek Kanununu uygulamaya koyduk.

Turizm sektöründe nitelikli istihdam için gerekli beceri düzeyinin belirlenmesi ve mesleki eğitimin standardizasyonunu sağlamak üzere belgelendirme sistemi uygulamalarını başlattık.

Kıyı gerisindeki mevcut yol izlerinin birleştirilerek yeni bir tur güzergâhı oluşturulması amacıyla yayla turizmi gelişimi odaklı Doğu Karadeniz Turizm Master Planını hazırladık ve uygulamaya koyduk.

Sağlık turizminin geliştirilmesine ilişkin dönüşüm programını başlattık. Bu kapsamda medikal turizm, termal turizm ve ileri yaş-engelli turizmi alanlarındaki hizmet kalitesini güçlendirerek ülkemizin bu alandaki potansiyelini daha fazla kullanmayı amaçladık.

Sağlık turizmi alanında hizmet veren turizm şirketlerine pazara giriş, yurtdışı tanıtım, yurtdışı birim, belgelendirme, danışmanlık, ticaret heyeti ve alım heyeti desteklerinden faydalanma imkânı sağladık.

Sağladığımız çeşitli teşvikler aracılığıyla turizmi destekledik.

Otel ve lokantacılık hizmetlerinde KDV oranını yüzde 18'den yüzde 8'e düşürdük.

Termal ve kış turizmine yönelik yatırımların tahsis koşullarında iyileştirme yaptık.

Kültür ve Turizm Bakanlığından Turizm Yatırım Belgesi veya Turizm İşletme Belgesi almış ve yeşil yıldız belgeli tesis ve işletmelerin tükettikleri elektrik enerjisi bedellerinin bir kısmının bütçeden karşılanmasını sağladık.

Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde yapılacak turizm yatırımlarından bölgesel desteklerden yararlanabilecek nitelikteki turizm konaklama yatırımlarının 5'inci bölge teşviklerinden faydalanabilmesini sağladık.

Turizmin desteklenmesi amacıyla seyahat acentalarına yakıt desteğimiz sürüyor. 2017 yılında, 86 seyahat acentasına 565 milyon TL uçuş desteği sağladık.

2002-2017 döneminde turizm amaçlı çevre düzenlemesi ve altyapının geliştirilmesi ve sürdürülebilir turizm kapsamında yol, su, elektrik, atıksu arıtma tesisi, katı atık imha tesisi, çevre düzenlemesi gibi yerel yönetim projelerine 1,7 milyar TL destek verdik.

10 milyon ziyaretçiyi şüheda topraklarında Çanakkale Ruhu'yla buluşturduk. Millî birlik ve beraberliğimizin sembolü olan Çanakkale Ruhunu gelecek kuşaklara en iyi şekilde aktarabilmek amacıyla bütün

şehitliklerimizi ve savaş alanını ihyâ ederek açık hava müzesine dönüştürüyoruz.

Bu alandaki düzenleme ve faaliyetlerine etkin koordinasyonu için Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığını kurduk.

b. Neler Yapacağız

Yeni dönemde turist sayısı ve turizm geliri bakımından ilk beş ülke arasında yer alacağız. Daha aktif bir biçimde hayata geçireceğimiz politikalarla 2023 yılına kadar ülkemizi uluslararası pazarda önemli bir varış noktası ve uluslararası bir marka haline getireceğiz.

Bu kapsamda 50 milyon turist hedefliyoruz.

Turizmde mevcut pazarları güçlendirecek, bunun yanında Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore, Endonezya ve Türk Cumhuriyetleri gibi gelişen pazarlara odaklanacağız.

Tarihi İpek Yolu'nu canlandıracağız. Yol güzergâhında yer alan destinasyonların turizme kazandırılması için alt ve üst yapıyı iyileştirecek, tanıtım ve pazarlama çalışmalarına hız vereceğiz.

Tanıtımda destinasyon temelli bir yaklaşımı benimseyeceğiz. Ülkemizin turizm alanında uluslararası ölçekteki rekabet gücünü, pazar payını ve marka değerini artırmak için uluslararası alanda güçlü bir Türkiye markası oluşturmaya yönelik tanıtım stratejilerini geliştirerek uygulayacağız.

Deniz, kum ve güneş turizminin yanı sıra kültür turizmi başta olmak üzere sağlık ve termal turizm, kış turizmi, golf turizmi, deniz turizmi, eko-turizm ve yayla turizmi, kongre ve fuar turizmi gibi turizm türlerini öncelikli olarak ele alacak ve geliştireceğiz.

Frigya, Kapadokya, Hitit, Troya, Aphrodisias, Söğüt, Göller Bölgesi ve GAP turizm bölgeleri başta olmak üzere kültür, termal ve doğa temalı turizm gelişim bölgeleri oluşturacağız.

Sağlık turizmi kapsamında gelen turist sayısını 250 bin kişiden 2023 yılına kadar 2 milyon kişiye çıkaracağız. Termal sağlık turizminden elde edilen geliri 2023 yılına kadar 1 milyar dolara çıkaracağız.

Sağlık turizmi kapsamında Merkezi Hekim Randevu Sistemi (MHR-S)'nin farklı yabancı dillerdeki uygulamalarını geliştireceğiz.

Sağlık turizmi kapsamında ülkemizde tedavi olan hastaların devamlılığı ve aidiyetini güçlendirici iletişim kanalları oluşturacağız.

Termal turizm tesislerinin, hastaneler ve fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezleri ile işbirliği yaparak faaliyet göstermesine yönelik destek mekanizmaları oluşturacağız.

65 yaş üzerindeki turistlerin tatil yapabileceği, ihtiyaç ve isteklerine hitap edecek unsurların yer alacağı özel destinasyonları belirleyeceğiz. Mevsimsel olarak yaşlı turistlerin vakitlerini geçirebilecekleri Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri niteliğindeki alanları artıracaktır.

Kış koridoru, inanç turizmi koridoru, ipek yolu turizmi koridoru, zeytin koridoru, Batı Karadeniz kıyı koridoru ve yayla koridoru olmak üzere 6 tematik turizm güzergâhı oluşturacağız.

Doğa temalı eko-turizmin planlı gelişimini önemsiyoruz. Eko-turizm bölgeleri ile diğer bölgeler arasındaki dengesizliklerin azaltılması ve kırsal alanlardaki göçün durdurulmasına katkıda bulunacağız.

500 Yeşil Yıldız Belgeli konaklama tesisini ülkemize kazandırarak, sürdürülebilir turizm için çevre dostu turizm tesislerini yaygınlaştıracaktır.

Başta 500 plaj olmak üzere plajlarda, deniz turizmi tesislerinde ve deniz turizmi araçlarında çevre dostu mavi bayrak sayısını artıracaktır.

STRATEJİK SEKTÖRLER VE YENİLİKÇİ ÜRETİM

Önümüzdeki dönemde nitelikli insana, bilim ve teknolojiye, bilginin ticarileşmesine ortam hazırlayarak, bilgi tabanlı ekonomiye dönüşümünü hızlı gerçekleştiren ülkelerin, diğer ülkelerin önünde giderek, geleceğin dünyasında çok daha fazla söz sahibi olacağına inanıyoruz.

AK Parti olarak, ülkemizin bilgiyi üreten ve katma değere dönüştüren bir ülke haline gelmesini sağlayarak yüksek gelir grubu ülkeler arasına girmesini hedefliyoruz.

Bu hedef doğrultusunda stratejik sektörlerde bilim, teknoloji ve yenilik alanında yapacağımız atılımlar kalkınma stratejimizin özünü oluşturmaktadır. Bu kapsamda daha donanımlı, daha yenilikçi ve girişimci, bilgi üreten ve bunu yüksek katma değere dönüştüren insan ve işletmelerden oluşan bir üretim yapısı oluşturacağız.

16 yıllık iktidarımız döneminde ülkemizde bilim, teknoloji ve yenilik alanında Ar-Ge altyapılarının oluşmasına, nitelikli araştırmacı kaynağının yetiştirilmesine büyük önem verdik. Uzun vadeli bir perspektif içinde ülkemizin geleceğine ve potansiyelimize yatırım yapmayı sürdürdük ve bu alanda yaptığımız harcamaları artırdık.

Oluşturduğumuz bu altyapıyı, yeni dönemde, etkin bir şekilde kullanarak, ülkemizde yenilikçi ve yüksek katma değerli üretimi artırmayı ve kalkınma sürecimizi yeni bir evreye taşımayı hedefliyoruz.

Bilim ve teknoloji alanında geliştirdiğimiz kapasiteyi başta imalat sanayii, enerji, ulaştırma ve tarım olmak üzere yenilikçi ve yüksek teknoloji ihtiyacımızın olduğu stratejik sektörlerle aktararak bu alanlarda yerli teknolojik kabiliyete dayalı bir ekonomik altyapı oluşturacağız.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) yaygın ve etkin kullanılmasını teşvik ederek, bu alanda güçlü bir ekosistemin oluşumunu destekleyecek, yerli BİT teknolojilerinin üretiminde katma değer artırılmasını ve üretimde BİT teknolojilerinin daha fazla kullanılmasını sağlayacağız.

Büyük verinin oluşturulması, işlenerek ticarileştirilmesi, yazılım ve donanım endüstrisinin geliştirilmesi suretiyle başta imalat sanayii olmak üzere stratejik sektörlerde dijitalleşmeyi hızlandıracak ve bu sektörlerdeki teknolojik gelişim kabiliyetini güçlendireceğiz.

Bilim, Teknoloji ve Ar-Ge

AK Parti olarak, nitelikli bir beşeri sermayeye sahip olabilmek ve yüksek hızda bir kalkınma gerçekleştirebilmek için bilim ve teknoloji alanında söz sahibi olmanın gerektiğinin bilinciyle hareket ediyoruz. Bu yaklaşımla, iktidarlarımız döneminde bilim ve teknolojik faaliyetlere yönelik araştırma ve geliştirme altyapımızı geliştirmeye, bu alanda nitelikli insan gücü yetiştirmeye özel önem verdik.

Önümüzdeki dönemde bilimsel niteliği yüksek insan gücüne dayalı, etkin işleyen bir Ar-Ge ve yenilik ekosistemi oluşturarak bilgiyi ticari değere dönüştüren, yüksek teknolojiye dayalı ürünler ihraç eden bir ülke konumuna hızlı bir şekilde ulaşmayı planlıyoruz.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız döneminde ülkemizde önemli bir bilim, teknoloji ve yenilik atılımını başlattık. Milli gelirimizin hızlı bir şekilde yükseldiği bu dönemde, GSYH içindeki Ar-Ge harcamalarımızın payını neredeyse ikiye katlayarak, 2002-2016 döneminde yüzde 0,51'den yüzde 0,94'e yükselttik.

Özel sektörümüzün toplam Ar-Ge harcamaları içindeki payı, 2002 yılında yüzde 28 iken 2016 yılında yüzde 54'e çıkardık. 2002 yılında 1,8 milyar TL olan Ar-Ge harcamasını yaklaşık 14 kat artırarak 2016 yılında 24,6 milyar TL düzeyine çıkardık.

2002 yılında 28.964 olan tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli sayısını, 2016 yılında 136.953'e, aynı dönemde 5.918 olan özel sektörün tam zaman eşdeğer Ar-Ge personeli sayısını ise 72.579'a ulaştırdık.

2004 yılında Türkiye Araştırma Alanını (TARAL) oluşturduk, Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerine ayrılan kaynakları artırdık.

2008 yılında çıkarılan Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ile özel sektör Ar-Ge merkezlerine geniş kapsamlı teşvikler sağladık.

2014 yılında Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanunu yasalaştırdık. Kanunla üniversiteler ve özel sektör arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine yönelik önemli bir adım daha attık.

Kurduğumuz araştırma altyapılarının performans esasına dayalı olarak çalışmasını ve yönetilmesini, araştırma sonuçlarının ticarileşmesini, nitelikli araştırmacıların bu merkezlerde daha esnek bir biçimde

istihdamını öngördük. Akredite edilecek bu merkezlerin güdümlü projelerle daha fazla desteklenerek, yenilikçi buluşların hızlandırılmasını amaçladık.

2008 yılında başlattığımız Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin sayısını son on yılda 1.100'lere çıkardık. 50 binden fazla nitelikli Ar-Ge ve Tasarım çalışanını istihdam ederek, 28 binden fazla Ar-Ge projesi ile ülkemizin her alanda yüksek teknoloji ürünler geliştirmesini sağladık.

Çeşitli burs programları ile Ar-Ge ve bilimsel çalışmalarını destekledik.

Temel Bilimler Burs Programı ile öğrencilere 2 bin TL'ye kadar burs desteği sağlamaktayız.

Bilim insanı destekleri kapsamında 2002 yılından itibaren desteklediğimiz bilim insanı sayısını 9 kat artırarak 15 binin üzerine çıkardık.

Yurtdışındaki lisansüstü eğitilmiş vatandaşlarımızın ülkemizle ilişkilerinin canlı tutulması için bir iletişim ağı kurduk. Yurtdışındaki Türk araştırmacılar için bir veri tabanı ve kataloğu oluşturduk.

Tasarım Strateji Belgesi ve Eylem Planını (2014-2016) uygulamaya koyduk.

Tasarım stratejilerinin ve politikalarının belirlenmesine, Türk tasarımlarının uluslararası alanda rekabet gücünün artırılmasına yönelik çalışmalar yapmak üzere, Türk Tasarım Danışma Konseyini kurduk.

Tasarım merkezlerini, tasarımcı şirketleri ve tasarım ofislerinin yanı sıra firmaların tasarım projelerini de destekledik.

Marka, tasarım ve patent başvurularında rekor artışlar elde ettik.

Son 16 yılda, marka başvuruları sayısı 36 binden 121 bine, tasarım başvuruları 20 binden 47 bine, patent başvuruları ise 2 binden 20 bine ulaşmıştır.

Yerli patent başvurularının toplam patent başvuruları içerisindeki oranı, 2002 yılındaki yüzde 22 düzeyinden 2017 yılında yüzde 45'e ulaşmıştır.

Antartika'ya Bilim Üssü kuruyoruz. Bu kapsamda;

Madrid Çevre Protokolü'nü imzalayarak Antarktika Projesi'ni hızlandırdık.

Antarktika'ya 40 bilim insanı ile iki sefer düzenledik.

Ulusal Kutup Bilim Programımızı uygulamaya başladık.

1 milyon Avro'luk Kutup Araştırmaları Programı çağrısını yaptık.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde Ar-Ge ve yeniliğe ayrılan kaynakları artırarak desteklerin ağırlığını ürün bazlı ticarileşmeye kaydıracak ve bu alandaki harcamaların katma değere dönüşümünü teşvik ederek “Milli Teknoloji Hamlesi”ni başlatacağız.

Milli Teknoloji Hamlemizin özünü; nitelikli insan gücümüz, yerli mali kaynaklar ve teknolojik altyapımızla geliştireceğimiz milli teknolojik kabiliyetler ile bu kabiliyetlere dayalı olarak başta savunma sanayii olmak üzere ülkemizin ihtiyaç duyduğu alanlarda üreteceğimiz yüksek teknolojili ürünler oluşturacaktır.

Ar-Ge ve yenilik alanını yeniden yapılandıracağız. Bu çerçevede Ar-Ge ve yenilik faaliyetlerinin artırılmasına yönelik destek sağlayan kurumlar arasında koordinasyonu güçlendireceğimiz ve desteklerin etkinliğini artıracğız.

Ar-Ge faaliyetlerinin ürün ve hizmete dönüşmesini desteklemek amacıyla üniversite, sanayi ve kamu kurumları arasındaki işbirliklerini güçlendireceğimiz.

Temel bilimlerde araştırmacıların yetiştirilmesi ve bu alanda yapılan araştırma faaliyetlerinin nitelik ve nicelik olarak artırılmasını teşvik edeceğiz.

Doktora mezunu olanlar başta olmak üzere, araştırmacı insan gücünü nicelik ve nitelik olarak iyileştireceğimiz.

“Özel sektörün, yüksek teknoloji alanlarında ihtiyaç duyduğu doktoralı insan kaynağının sağlanmasına yönelik olarak sanayi doktora programı oluşturacağız.

Yurtdışındaki Türk araştırmacıların ülkemizdeki araştırma altyapılarında çalışmalarını teşvik edecek özel düzenlemeler yaparak Ar-Ge alanında insan kaynağımızı güçlendireceğimiz.

Özel sektör Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinin niteliklerinin iyileştirilmesi ve sürdürülebilirliklerinin sağlanması amacıyla destek vermeye devam edeceğiz.

Ar-Ge destek programlarımızı küresel teknolojik gelişmelere anında cevap verebilecek bir esneklikte tasarlayacağız.

Ar-Ge destek programlarının tasarımında ve teşvik uygulamalarında yüksek teknolojili sektör ve ürünlere odaklanacağız.

Ar-Ge desteklerimizi sektör önceliği, firma ölçeği, firma gelişim hızı ve evresine göre farklılaştıracağız.

Ar-Ge kapasitesi yüksek ve alanında gelişmiş büyük firmalarımızın etrafında farklı seviyelerde üretim yapan firmaların yer aldığı ekosistemlerin oluşumunu destekleyeceğiz.

TÜBİTAK ve KOSGEB tarafından verilen Ar-Ge, yenilikçilik ve KOBİ desteklerinin etki analizlerini yapacak ve destek sistemini ihtiyaçlara göre güncelleyeceğiz.

Antarktika'ya 2019 yılında Türk Bilim Üssü kurulumunu gerçekleştireyoruz. Böylece Türkiye'nin bilim bayrağı Antarktika'da dalgalanacak. Türkiye, Antarktika üzerinde söz sahibi 30 ülkeden biri olacak.

Tasarım merkezlerini Ar-Ge merkezleri gibi destekleyecek, Ar-Ge ve tasarım personelinin daha esnek çalışmasına olanak sağlayacağız. KOBİ'lerin tasarım yetkinliğini artıracaktır.

Patent borsasının kurulma sürecini tamamlayacağız. Patentler başta olmak üzere sınai mülkiyet haklarının değerlendirilmesini yapacak ve ticarileştirilmesine katkı sağlayacak mekanizmalar oluşturacağız.

Devlet üniversiteleri başta olmak üzere kamuya ait araştırma merkezlerinde ve kamunun destek verdiği özel araştırma merkezlerinde oluşturulan patentlerin ülke içerisinde ticarileştirilmesine yönelik tedbir alacağız.

Ülkemizde koruma altına alınmamış buluşların ve kullanılmayan patentlerin sanayiye kazandırılmasını sağlayacağız.

Sınai mülkiyet hakları konusunda kamuoyunun her düzeyde bilgilendirilmesine yönelik tanıtım ve eğitim faaliyetleriyle toplumsal bilincin artırılmasını sağlayacağız.

Dijitalleşme

AK Parti olarak ülkemizin dijital dönüşümünü geleceğimize yön verecek en önemli hususlardan biri olarak görüyoruz. Ekonomilerin teknoloji odaklı yapısal dönüşüm sürecini ihtiva eden dijitalleşme olgusu, bugün olduğu gibi önümüzdeki dönemde de küresel ekonomiye yön veren temel hususların başında gelecektir.

Dijitalleşmenin ürünü olan nesnelerin interneti, sensör teknolojileri, akıllı otomasyon teknolojileri, robotik, veri analitiği ve yapay zekâ,

artırılmış gerçeklik, bulut teknolojisi ve eklemeli üretim gibi yeni teknolojiler artık hayatımızda başat rol oynamaya başlamıştır.

Dijitalleşme, toplumsal hayatın her aşamasını etkilemekte, eğitimden sağlığa, adaletten, kamu yönetimine üretimden ticarete kadar her alanda etkisini göstermektedir. Önümüzdeki dönemde ekonomik ve sosyal alanda güçlü ve rekabetçiliğiyle öne çıkabilecek ülkeler ancak dijitalleşmenin getirdiği dönüşüm sürecini yakalayabilenler olacaktır.

Önümüzdeki dönemde Türkiye her alanda dijital dönüşümünü gerçekleştirecektir. "Dijital Türkiye" ile rekabet gücü yüksek, dünyada adından her alanda söz ettiren bir ülke konumuna gelmeyi hedefliyoruz.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin üretim sektörleriyle bütünleşmesini hedefleyen stratejik sektörlerde dijital dönüşüm uygulamalarıyla değer zincirinin tüm bileşenlerinin gerçek zamanlı etkileşimi ile daha akıllı, daha hızlı, daha verimli iş süreçleri oluşturulacaktır. Bunun sonucunda yüksek kalitedeki ürünlerin düşük maliyetlerle üretilmesi sağlanacaktır.

Dijitalleşme, üretim süreçlerinin yanında, katma değeri üretim sürecindeki daha yüksek olan üretim öncesi ve üretim sonrası süreçleri de önemli ölçüde etkilemektedir. Bu kapsamda sadece üretim süreçlerine değil, üretim öncesi ve sonrası süreçlere de odaklanarak dijital dönüşümün getirdiği katma değeri artıracaktır.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız döneminde ülke olarak bu güne kadar teknolojiyi kullanma ve hızlı adapte etme becerimizin yüksekliği dijitalleşme sürecinde önemli bir rekabet avantajı oluşturacaktır.

Özellikle dijitalleşme sürecine önemli bir zemin sağlayacak bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) alanında önemli gelişmeler kaydettik.

BİT sektörünün pazar büyüklüğü 2002 yılından bu yana yaklaşık 10 kat artarak 2,6 milyar dolar seviyesinden 2017 yıl sonu itibarıyla 25 milyar dolara ulaşmıştır.

Yazılım, donanım ve veri alt yapıları başta olmak üzere BİT sektörünü kamu yatırımları ile güçlü bir şekilde destekledik. 2017 yılında 256 kamu bilişim projesine ayırdığımız bütçe 1,5 milyar dolar seviyesindedir.

Sabit ve mobil abone sayısı 2002 yılında 40 milyon iken 2017 yılı itibarıyla 90 milyona ulaşmıştır.

Genişbant abone sayısı 2002 yılında 3 bin iken 2017 yılı itibarıyla 69 milyona ulaşmıştır.

Ülkemizde imalat sanayinde dijital dönüşümün sağlanmasına yönelik politika ve strateji geliştirme faaliyetlerini başlattık.

Sivil Toplum Kuruluşlarının katılımıyla “Sanayide Dijital Dönüşüm Platformu”nu kurduk. Platformla sanayinin dijital dönüşümü sürecine ilişkin olarak politikaların belirlenmesi, uygulanması, projelerin geliştirilmesini amaçlamaktadır.

KOBİ’lerde Dijital Dönüşüm Programını başlattık. Program kapsamında kaynaklarımızın doğru bir şekilde kullanılması ve dijitalleşmeden olabildiğince fazla fayda sağlanmasını amaçlıyoruz. Bu çerçevede; kimya ve ilaç, motorlu kara taşıtları, makine ve teçhizat, gıda ve yarı iletkenler ve elektronik sektörleri öncelikli olmak üzere, tüm alanlarda dijital dönüşümün gerçekleştirilmesine yönelik çalışmaları başlattık.

Dijitalleşme kapsamında stratejik önem taşıyan ve diğer odak sektörlerle yatay ilişki içerisinde olan bilişim ve yazılım sanayini de odak sektörler kategorisine dâhil ettik.

Sanayide dijital dönüşümün hızlandırılması amacıyla akıllı üretim sistemlerine yönelik çalışma yürüttük. Bunun devamı niteliğindeki sanayinin dijitalleşmesi yol haritasını hazırladık. Altı bileşenini İnsan, Teknoloji, Altyapı, Tedarikçiler, Kullanıcılar ve Yönetişim olarak belirledik. Her bir bileşen için gerekli adımları uygulamaya başladık.

Akıllı kent uygulamalarını başlattık.

Sanayinin dijital dönüşümünü gerçekleştirecek iş gücünü yetiştirmek amacıyla lise seviyesinde bilişim teknolojileri alanında müfredatı oluşturduk.

Dijitalleşme ile ilgili hususları 5. Bölge teşviklerinden yararlandırıyoruz.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde dijital dönüşüm, ekonominin tüm sektörlerinde öncelikli politikalarımız arasında yer alacaktır.

AK Parti olarak dijitalleşmeyi ülkemizde yüksek katma değerli yatırım döngüsünü başlatmak için bir fırsata dönüştüreceğiz.

Sanayide dijital dönüşümün hızlandırılması amacıyla, özel kesim, sivil toplum temsilcileri, kamu ve üniversite işbirliğini geliştireceğiz.

Mevcut sanayi işletmelerimizin dijital dönüşümünü destekleyecek ve daha rekabetçi bir yapıya kavuşturacağız.

Yürütmekte olduğumuz sanayinin dijital dönüşümü yol haritasının uygulamaya geçirilmesini hızlandıracaktır.

KOBİ'lerin dijital dönüşümünü hızlandırmak için Dijital Dönüşüm Merkezlerinin ilkini Bilişim Vadisi'nde kuracağız.

Sanayinin dijital dönüşümüne hizmet edecek kritik teknolojilerin ülke içinde geliştirilmesini ve yerli tedarikçi firmaların oluşumunu destekleyeceğiz. Bu amaçla KOSGEB ve TÜBİTAK desteklerini harekete geçiriyoruz,

Araştırma Merkezlerimizin dönüşümün anahtarı olacak kilit teknolojilerde öncü rol oynamasını sağlıyoruz.

Büyük OSB'lerde yeni teknolojilerin tanıtılması ve etkin kullanılmasında yol gösterici bir arayüz olacak Tasarım ve Dijital Dönüşüm Merkezleri kuracağız.

Sanayi ve teknoloji geliştirme bölgelerini teknoloji ve sektör odaklı olarak yeniden yapılandıracağız.

Yapa zekâ, robot teknolojileri, bulut bilişim ve büyük veri gibi dijitalleşme uygulamalarına yönelik teknoloji geliştirme ve üretim kabiliyetinin ülkemizde geliştirilmesine öncelik verecek, bu alanda gerekli araştırma altyapılarını kuracağız.

Sanayinin dijitalleşmesi sürecinde önem arz eden nesnelerin interneti gibi ileri üretim teknolojilerinin yaygınlaştırılmasını sağlayacağız. Bu çerçevede; ülkemizde birbiriyle konuşan makine sayısını 4,5 milyondan 8 milyona çıkaracağız.

Bilgilerin elektronik ortama aktarılarak veri altyapılarının kurulmasına ve firmalar arası entegrasyonuna yönelik çalışmaları destekleyeceğiz. İlgili sektörlerde bu amaca yönelik teknik standartlar oluşturacağız.

Hızla gelişen bu alanda ülkemizin sadece bir pazar olmasına izin vermeyeceğiz. Ülkemizde yazılım alanındaki yetkinliklerimizi geliştirerek otomasyon ve robot teknolojilerinde yerli üretimi güçlendireceğiz.

Sanayide dijitalleşmenin oluşturduğu yeni iş modellerinin ekonomimize uyumunu sağlayacağız.

Üretim kapasitemiz, müşteri istekleri ve dünya pazarındaki rekabet gücümüzü de dikkate alarak dijital dönüşümün; tüketici elektroniği,

otomotiv, makine imalat, sağlık ve yazılım sektörlerindeki yansımalarına yönelik çalışma yapacağız.

OSB'lerde Tasarım ve Dijital Dönüşüm Merkezleri ile Model Fabrikalar kuracağız. Mevcut sanayi tesislerinin dijital dönüşümü için işletmelere; eğitim, danışmanlık ve yerinde uygulama hizmetleri vereceğiz. Bu sayede sanayi işletmelerimizin daha verimli, rekabet gücü yüksek ve tüm dünya ile etkileşim halinde olabilmeleri için dijital dönüşüm süreçlerini destekleyeceğiz.

Kişiyeye özel bireysel ürün çıkarabilme, hızlı prototip oluşturma ve ürün yenileme, daha sıkı tedarik zinciri yönetimi, veri yönetimi gibi alanlarda rekabet gücü kazanmaya yönelik uygulamaları hayata geçireceğiz.

KOBİ'lerin otomasyon ve bilgi teknolojilerini kullanma kapasitesini ve verimliliklerini artıracacağız. Bu amaçla KOBİ'lerimizin bilgi, finans, personel eksikliğini azaltacak destek programları oluşturacağız.

Dijital dönüşümü gerçekleştirecek ve kullanacak insan kaynağına yatırım yapacağız. Bu amaçla sanayinin ihtiyaç duyduğu yetkinliklere sahip insan kaynağı için üniversite-sanayi etkileşimini güçlendireceğiz.

Dijital dönüşümü bir fırsata çevirmek ve işgücü piyasası üzerindeki olası olumsuz etkilerini en aza indirmeye yönelik olarak gelecekte dönüşüm geçirecek veya yeni ortaya çıkacak sektör, meslek ve becerileri tespit ederek mesleki eğitim başta olmak üzere müfredatı eğitimin her kademesinde uyumlu hale getireceğiz.

Nitelikli insan kaynağının dijital dönüşüm ile birlikte değişen ihtiyaçlara uyum sağlayacak şekilde hazırlanması için eğitim programlarını yeniden tasarlayarak, mevcut işgücünün dijital yetkinliklerini geliştireceğiz. Bu amaçla işgücü piyasasının dijital dönüşüme uyumuna yönelik bir stratejiyi hayata geçireceğiz.

Dijital dönüşümün odağında olacak şekilde bilişim teknolojileri, elektrik ve elektronik, telekomünikasyon, yazılım ve robotik sektörlerine yönelik kurduğumuz bilişim vadisini geliştireceğiz.

Türkiye'de robot teknolojileri başta olmak üzere dijital ekonomiye katkı sunabilecek kurulu altyapılar ile özel sektördeki üretim kapasitesi ve kabiliyetlerini tespit edecek ve bu sektörün nitelikli gelişimine uygun özel bir teşvik sistemi oluşturacağız.

İmalat Sanayii

Önümüzdeki dönemde imalat sanayiimizi; daha yüksek katma değer üreten, yüksek teknolojiyi kullanabilen, geleceğin ticaret dünyasının taleplerine cevap verebilen, dijital dönüşümü önemli ölçüde gerçekleştirmiş, sürdürülebilir küresel rekabet gücü kazanmış bir yapıya doğru dönüştürmeyi hedefliyoruz.

Ülkemizin sanayide orta ve yüksek teknolojlili ürünlerde Avrasya'nın üretim merkezi haline gelmesi vizyonumuz doğrultusunda, ihracata dönük bir anlayışla, Ar-Ge ve yeniliğe dayalı yüksek katma değerli mal üreten şirketlere sahip bir sanayi yapısı oluşturacağız.

Bu kapsamda yenilikçiliği, firma becerilerini, sektörler arası entegrasyonu ve dış pazar çeşitliliğini imalat sanayiinde dönüşümün ana odakları olarak görmekteyiz.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız döneminde önceki hükümetlerden farklı olarak imalat sanayiinin gelişmesi için verimliliği artırmayı alt sektörlerde seçici olmaya, fiziki ve beşeri sermayeye yönelik yatırım yapmaya özel önem verdik.

Sanayide gerçekleştirdiğimiz yatırımlar ve teknolojik dönüşüm ile orta düşük teknoloji grubundan orta yüksek teknoloji grubuna geçişi hızlandırdık.

2002 yılından bu yana düşük ve orta düşük teknolojlili ürünlerin ihracatımız içerisinde payı 8 puan azalırken; orta teknoloji kategorisindeki ürünlerin payı yüzde 10 puan, orta yüksek ve yüksek teknolojlili ürünlerin payı ise yüzde 8 puan artmıştır.

Sanayimizin katma değerini artırmak ve yüksek teknolojlili ürünlerin payını ileri teknoloji üreten ülkeler seviyesine getirmek amacıyla, Sanayide Yüksek Teknolojiye Geçiş Programını başlattık.

Yerileştirme Ürün Programını başlattık. Bu kapsamda sanayide yerileştirme hedefimiz doğrultusunda, ithal girdilerin yurt içinde üretilerek ülkemiz imalat sanayiinin uluslararası düzeyde rekabet edebilmesi, küresel pazara entegrasyonu ve dışa bağımlılığın azaltılmasını amaçladık.

Odak sektörleri belirledik. Sanayi katma değerimizi iki katına çıkaracak ve yüksek teknolojlili ürün payını yüzde 15 seviyesine getirecek

odak sektörleri; bilgi iletişim teknolojileri savunma sanayii, kimya, ilaç ve tıbbi cihaz, gıda sanayii, elektronik ve yarı iletkenler sanayii, makine ve teçhizat ile motorlu kara taşıtları olarak belirledik.

Kimya sektörü ihracatımızı 2002 yılından bu yana 4,5 kat artarak 2,7 milyar dolar seviyesinden 14,7 milyar dolara çıkardık. İhracatın ithalatı karşılama oranında ise 2002-2017 yılları arasında yüzde 40'lık bir iyileşme sağladık.

2002 yılında yaklaşık 163 milyon dolar olan eczacılık ürünleri ihracatını, 2017 yılına gelindiğinde 4,5 kat artırarak 893 milyon dolara ulaştırdık. 2002 yılında ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 9 iken, 2017 yılında yüzde 19 seviyesine yükselmiştir.

ilaç ve tıbbi cihaz alanında yerleşme süreçlerine hız verdik. Yerli plazmadan plazma ürünleri üretimi projemizin yanı sıra, pediatrik aşı üretimi ve beş kalem tıbbi görüntüleme cihazı (tomografi, MR, Ultrason, hasta başı monitörü ve dijital röntgen) projelerini hayata geçiriyoruz.

Hepatit-A aşısı ve beş kalem tıbbi görüntüleme cihazı alımları konusunda Sanayi İşbirliği Programı (SİP) sürecini başlattık.

Makine ve teçhizat sanayimizin 2002 yılı ihracat büyüklüğü 1,1 milyar dolar iken 2017 yılsonu itibarıyla 7 kat artış göstererek 7,8 milyar dolara ulaştık.

Otomotiv sektöründe yıllık üretim kapasitemizi 1 milyon adetten 2 milyon adede çıkardık. Sektörde üretimi 4,8 kat, kapasite kullanım oranını 2,5 kat artırdık. İç pazarı 5,6 kat büyüttük, ihracatı 5,2 kat artırdık.

Türkiye için rekorlar yılı olan 2017 yılı verilerine göre dünyada otomotiv üretiminde 2002 yılında 21'inci sırada olan ülkemizi 2017 yılsonu itibarıyla 14'üncü sıraya ulaştırdık.

Gıda sektöründe 2002 yılı ihracat büyüklüğümüz 2,3 milyar dolar iken 2017 yılı sonunda yaklaşık 5 katına çıkarak 11,6 milyar dolara ulaştırdık.

Elektrikli teçhizat ve elektronik sanayiinde 2017 yıl sonu itibarıyla ülkemizin ticaret hacmini 40 milyar dolara çıkardık. Sektör cirosunu 28 milyar dolar, ihracat büyüklüğünü ise 12 milyar dolara, istihdam sayısını ise 188 bin kişiye ulaştırdık.

Beyaz eşya sanayiinde ülkemizi dünyada 6. ve Avrupa'da ise 4. büyük üretici ve ihracatçı konumuna getirdik. 2017 yılında beyaz eşya sanayide 3,4 milyar dolar dış ticaret fazlası verdik.

2002 yılında 2,8 milyar dolar olan demir-çelik sektörü ihracatımızı 3,4 kat artırarak 2017 yılında 9,6 milyar dolara ulaştırdık.

2002 yılında 3,2 milyar dolar olan ana metal sektör ihracatımızı yaklaşık 6 kat artırarak 2017 yılında 19 milyar dolara ulaştırdık.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde de sanayide stratejik sektörlerde yüksek teknoloji ile üretimle yerli ve milli üretimin payını artıracak bir altyapı oluşturacak, mevcut sanayi tesislerinin dijital dönüşümünü sağlayacağız.

Bu kapsamda büyük çaplı ve yatırım niteliğindeki kamu alımlarında, alıcı kurumların yerli sanayiye geliştirecek yönde kamu alım sürecini yönetme kapasitesini geliştireceğiz.

Kamunun ihtiyaç duyduğu yüksek teknoloji gerektiren ürünlerin ülkemizde yüksek yerli katkıyla üretilmesini önceleyen bir kamu alım mekanizması oluşturacağız.

Yerlileştirme çalışmalarına temel teşkil etmesi amacıyla, imalat sanayimizin 130 milyar dolarlık ara malı ithalatını oluşturan 2.739 adet ürün grubunu; teknoloji düzeyine göre önceliklendirerek 43 ürün grubuna odaklanacağız.

Yüksek teknoloji alanlarında yerli ve yabancı yatırımları çekebilmek için kurulan 6 endüstri bölgesinin yanında en az 15 yeni endüstri bölgesi daha kuracağız. Rafineri ve termik santral yatırımlarının yer alacağı söz konusu endüstri bölgelerinden ilki olan Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesini Ortadoğu ve Avrupa'nın en önemli enerji üretim merkezlerinden biri haline getireceğiz.

İlk aşamada 1.000 MW kurulu güç kapasitesine sahip güneş enerjisi santralının kurulacağı yatırıma hazır hale getirilen Karapınar Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi güneş enerjisi konusunda Dünyanın en büyük güneş santrallerinden biri olacaktır.

Türkiye'nin en büyük liman projesi ile entegrasyonu bulunan, demiryolu ve karayolu bağlantılarıyla önemli lojistik avantajlara sahip Fil-

yos Endüstri Bölgesini yüksek ve orta yüksek teknolojikli yatırımlar için önemli bir üretim merkezi haline getireceğiz.

Altyapı inşaatını başlattığımız Karasu Münferit Yatırım Yerini, savunma sanayi ve otomotiv sektörleri için Türkiye'nin en önemli üretim merkezlerinden biri haline getireceğiz.

Ayrıca güneş enerjisine yönelik yatırımların yer alacağı diğer iki bölge olan Niğde Bor ve Karaman Enerji İhtisas Endüstri Bölgelerinde de yatırımcı belirlenmesine yönelik çalışmalarımızı tamamlayacağız.

Türkiye'nin en önemli sektörlerinden birinin bulunduğu Mersin'de petrokimya sektörüne yönelik endüstri bölgesi kuracağız.

Türkiye'nin deniz dolgusu ile oluşturulan ilk bölgesi olacak Trabzon Yatırım Adasının savunma sistemleri, uzay ve havacılık, bilişim teknolojisi, telekomünikasyon gibi yüksek teknolojikli sektörlerle ev sahipliği yapmasını sağlayacağız.

Yeni kurulacak olan Mega Endüstri Bölgeleri ile özellikle büyük ölçekli ve entegre yatırımların önünü açacağız.

Enerji, sağlık, havacılık, uzay, otomotiv, raylı sistemler, bilişim ve savunma sektörleri gibi öncelikli sektörlerde teknolojik ürün yatırımlarını ve kümelenme çalışmalarını destekleyeceğiz.

Sanayi girdilerinin ülke içinden karşılanma oranının artırılmasını teminen, yüksek yatırım gerektiren ara malı ve sanayi hammaddelerinin üretimine öncelik vereceğiz. Bu kapsamda, bu tesisler için nitelikli ve büyük çaplı mekân hazırlıkları yapacak, yerli ve yabancı yatırımların özendirilmesi amacıyla mekanizmalar oluşturacak ve bu yatırımların kamu desteklerinden öncelikli olarak yararlanmasını sağlayacağız.

İlaç ve tıbbi cihazda yüksek katma değerli ürün üretebilen, küresel pazarlara ürün ve hizmet sunabilen ve yurtiçi ilaç ve tıbbi cihaz ihtiyacının daha büyük bir kısmını karşılayabilen bir üretim yapısına geçeceğiz.

İlaç etken maddelerinin yerli üretimi konusunda adım atacağız.

Geri ödeme ve fiyatlandırma politikaları ile ruhsat süreçlerinde yerli üretim ilaç ve tıbbi cihazlara öncelik vereceğiz.

Global klinik araştırma yatırımlarından Türkiye'nin aldığı payın ve yürütülen klinik araştırma sayısının artırılmasını sağlayacağız.

Plazma ürünleri ve aşılardan yurtiçi üretimini gerçekleştireceğiz.

Sağlık endüstrisi alanında üretim yapacak KOBİ'lere yönelik finansal destek mekanizmaları geliştireceğiz.

2023 yılına kadar teknoloji transferlerini gerçekleştirerek, ülkemizde üretimi olmayan bilgisayarlı tomografi, MR görüntüleme, ultrason cihazlarının kritik bileşenleri ile birlikte ülkemizde üretilmesi ve ülkemizde belirli bir oranda yerliliği olan hasta başı monitör ve dijital röntgenin ise yine üretilmeyen kritik bileşenlerinin ülkemizde üretilmesi ile mevcut yerlilik oranının artırılmasını sağlayacağız.

Raylı sistem araçlarının milli imkanlarla tasarlanması, geliştirilmesi, test ve sertifikasyonlarının yapılması ve seri üretimlerinin gerçekleştirilmesi sürecini hızlandıracacağız.

Makine sektöründe güçlü bir yerli tedarik zinciri oluşturacağız. Makine sektöründe ara girdilerin ve ürünlerin yerleştirilmesine yönelik yatırım ve ortak girişimleri destekleyen mekanizmalar geliştireceğiz.

Otomotivde sektöründe tedarik zincirini kapsayan, tasarım, Ar-Ge, üretim ve satış-pazarlama süreçleri bütünüdür yurtiçinde geliştirilmesi, katma değerin artırılması, çevreye duyarlı yeni teknolojilerin geliştirilmesini sağlayacağız.

Yeni nesil otomobil teknolojilerine sahip olmamıza imkân sağlamak amacıyla başlatmış bulunduğumuz Türkiye'nin Otomobili Projesini hızla gerçekleştireceğiz.

Sivil ve askeri kara araçlarının test, belgelendirme ve Ar-Ge ihtiyaçlarını karşılamak üzere Otomotiv Test Merkezi kuruyoruz. Bursa Yenişehir'de 4.358.000 m² arazi üzerine kurulacak test merkezi ile ülkemiz otomotiv sanayinin gelişimine katkı sağlayacak önemli bir projeyi hayata geçiriyoruz. Bu sayede otomotiv sanayimiz dışa bağımlılıktan kurtulacak ve yerli markaların oluşumu için altyapı teşkil etmiş olacağız.

Elektronik sektöründe çift amaçlı teknolojilerin (savunma/sivil) uygulama imkânlarını dikkate alacak; sektörün ulaştırma, otomotiv, makine başta olmak üzere diğer sektörlerle entegrasyonunu artıracacağız. Sektörde Ar-Ge'yi teşvik edecek, laboratuvar kapasitesi ile aydınlatma ve görüntü teknolojileri konusunda araştırma altyapısını geliştireceğiz.

Artan dijitalleşme süreciyle birlikte; elektronik, robotik ve sensör teknolojilerine yatırım yapılması, yarı iletken teknolojilerinde tasarım

evlerinin yaygınlaştırılması, başta panel teknolojileri olmak üzere batarya teknolojileri, güç elektroniği sistemlerinde geliştirme ve ölçeğin büyütülmesine yönelik çalışmaları hızlandıracaktır.

Bilgi ve iletişim teknolojileri destekli yenilikçi çözümlerin yaygınlaşmasında yerli üretimi destekleyeceğiz.

Koster Filosu'nun Yenilenmesi Projesini hayata geçireceğiz. Projeyle deniz taşımacılığında kullanılan, ilk aşamada 20 yaşlanmış ve toplamda 100'ü aşkın Koster gemimizi yurtiçi imkanlarımızla son teknoloji ile üreterek yenileyeceğiz.

Katma değeri yüksek kimyasalların üretimini özendiracağız.

Kritik silah, mühimmat ve koruma sistemlerinde ihtiyaç duyulan enerjetik malzemeler ile söz konusu ürünlerin imalatında hammadde olarak kullanılmakta olan kimyasalların yeni teknolojilerle üretilmesini sağlayacağız.

Kimya sektöründe ithal ikamesi sağlayacak çevre uyumlu biyoteknolojik ürünlerin geliştirilmesi ve üretimini destekleyeceğiz.

Petrokimya alanında ülkemizin ihtiyacı bulunan yeni üretim tesislerinin kurulmasını destekleyeceğiz.

Ana metal sanayiinde sürdürülebilir ve güvenli girdi tedarikini sağlayacağız. Bu kapsamda demir-çelik sektörü üretiminde ithalatta karşılanan paslanmaz çelik, vasıflı çelik, yapısal çelik ve dikişsiz boru gibi yüksek katma değerli ürünlerin üretimine öncelik vereceğiz.

2023 yılına kadar ülkemizde üretimi olmayan paslanmaz çelik, grafit elektrot, külçe çinko, sünger demir, alaşımlı alüminyuma yönelik üretim kapasitesi oluşturacağız. Karbon çeliği dışında kalan çelik tiplerinin de üretimi için strateji oluşturacağız.

Sanayimizi küresel pazara entegre edecek standartlarımızı geliştirmeye devam edeceğiz.

Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii

AK Parti olarak iktidara geldiğimiz günden itibaren savunma sanayiine stratejik bir önem atfettik. Bu alanda yerli teknoloji geliştirilmesi için başlattığımız uzun dönemli çabalar sonuç vermekte ve bu sayede milletimizin daha büyük bir güven içerisinde yaşamasını sağlamaktayız.

Stratejik öneme sahip olan savunma sanayi alanında 2004 yılında, ALTAY, ANKA, ATAK, BAYRAKTAR, HÜRKUŞ, MİLGEM gibi isimlerle

başlattığımız milli ve özgün üretim modeli uygulanarak sadece sektördeki yerlilik oranı yüzde 20'den günümüzde yüzde 65'in üzerine çıkmakla kalmamış aynı zamanda bu projeler artık anılan isimleri ile marka haline gelmiştir.

Bu yerlilik oranlarını, insansız hava araçları gibi çok stratejik bazı platformlarda yüzde 90'ların üzerine çıkardık. Dahası, artık bu ürünlerimiz dost ve müttefik ülkelere ihraç edilmektedir. Güçlü ve Büyük Türkiye'nin en önemli işareti Savunma Sanayiinde gelinen bu seviyedir.

Bu alanda gerçekleştirdiğimiz teknolojik gelişmelerin sanayinin diğer kollarına da sirayet etmesiyle ülkemizin üretimde yüksek teknolojiye sahip ülkeler arasına girmesini sağlayacağız.

a. Neler Yaptık

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin modernizasyon ihtiyaçları doğrultusunda, yurt içi geliştirme projelerinin ihtiyaç duyduğu teknoloji tabanını oluşturmak ve desteklemek üzere; önceliklendirilmiş alt sistem, bileşen ve teknolojilerin kazanılacağı teknoloji gösterimini ve ürüne odaklı geliştirmeyi hedefleyen Ar-Ge projelerine odaklandık.

İktidarımızdan önceki dönemlerde yüksek oranda hazır alım uygulanarak tedarik edilen helikopter, savaş gemisi, elektronik harp sistemleri, hava araçları, muhabere elektronik sistemlerini artık ana platformdan alt sistemlerine geliştirerek üretebilir hale geldik.

Uygulanmakta olan milli ve yerli politikalar sayesinde geliştirilen savunma sistemleri hem teknolojik açıdan bağımsızlığımıza güç katmış hem de yurt dışı hazır alımlara nazaran maliyet etkin bir sonuç vererek ülke ekonomisine katkıda bulunmuştur.

Geldiğimiz noktada 2002 yılında yaklaşık 1 milyar dolar olan savunma ve havacılık cirosu, 15 yılda 6 kattan fazla büyüyerek 6,7 milyar dolarını aşmıştır. Yine aynı dönemde, başlangıçta yalnızca 248 milyon doları olan savunma ve havacılık ihracatı, 15 yılın sonunda yaklaşık 8 kat büyüyerek yaklaşık 2 milyar dolarına ulaşmıştır.

Neredeyse yok denecek seviyede olan Ar-Ge harcaması ise bu sürede 1,2 milyar dolar seviyesini aşmıştır. Böylece ülkemizin Ar-Ge ve teknoloji yatırımı yapan sektörleri arasında savunma sektörü başat konumuna gelmiştir.

2002 yılında yaklaşık 5,5 milyar dolar bütçeli 66 savunma projesi yürütülürken geldiğimiz noktada yaklaşık 60 milyar dolarlık hacme sahip 600'ün üzerinde proje yürütmekteyiz.

Savunma sanayii şirketlerimiz; yurt dışına zırhlı araçlar, karakol gemileri, insansız hava araçları, savaş eğitim gemileri, hava savunma sistemleri, roketler, simülâtörler, askeri haberleşme ve komuta kontrol sistemleri ihraç etmekte ve uluslararası pazarlara girerek ihracat yapmaktadır.

Cumhuriyet tarihimizde ilk kez milli olarak geliştirilmiş ve dünyadaki örneklerinden de üstün özelliklerle donatılmış insansız uçaklarımız, iktidarımız döneminde artık ihraç edilmeye başlanmıştır. Silahlı ve silahsız İHA'larımız, Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekâtlarının başarısında çok önemli bir paya sahiptir.

150 yıldan bu yana yapılamayan Milli Piyade Tüfeği iktidarımız döneminde Ar-Ge aşaması tamamlanarak seri üretim aşamasına geçmiştir. Geçtiğimiz yıldan itibaren TSK, Jandarma ve Emniyet Teşkilatı ile üst düzey devlet yetkililerinin yakın korumalarında kullanıma girmiştir.

İnsansız Hava Aracı teknolojilerinde attığımız adımlar doğrultusunda dünyada hem uçak platform ve sistemleri hem de akıllı bombası ile Silahlı İnsansız Hava Aracı (SİHA) geliştirip üretebilen ilk 6 ülke arasına girdik.

Ülkemizde tasarlanarak, inşa ve entegrasyonu gerçekleşen ilk milli gemi MİLGEM artık denizlerimizde seyir halindedir.

İktidarımızın savunma alanında yürüttüğü milli hamleler ile hava aracı, kara aracı, deniz sistemleri, roket füze gibi mühimmatlar, elektronik harp sistemleri, komuta kontrol ve radar sistemleri, siber güvenlik, uzay sistemleri alanlarında ana platform ve alt sistemlerde başarılı sonuçlar elde edilmesini sağlamıştır.

2015 yılından bugüne 35 adet Atak Helikopteri TSK ve Jandarma Genel Komutanlığı envanterine teslim edilmiş ve aktif şekilde terörle mücadele operasyonlarında kullanıma girmiştir. Çok yakın bir zamanda Pakistan ile 30 adet ATAK helikopteri satış sözleşmesi imzalanmıştır.

2014 yılından bugüne 46 adet Bayraktar TB2 Silahlı İnsansız Hava Aracı Sistemi operasyonel kullanıma girmiş olup, terörle mücadele, sınır dışı harekâtlarına kuvvet çarpanı olarak görev yapmaktadır.

Türk Deniz Kuvvetlerinin yıllar süren kuvvet planlamalarında önemli bir güç çarpanı olan ve ülkemizin ilk Milli Gemisi MİLGEM savaş ge-

milerinden 4 adet inşa ettik. Seri halde diğer gemilerimizin inşasına devam ediyoruz. Dost ve müttefik ülkeler bizden MİLGEM sipariş ediyor çünkü batılıların onlara vermediği teknolojileri biz kendilerine transfer ediyoruz.

Mehmetçik Milli Piyade Tüfeğinin üretilmesini sağlayarak asker ve polisimizin hizmetine aldık. Ayrıca, farklı kalibre piyade tüfeklerini de birden çok firmamız üretir hale gelmiştir.

İktidarımız döneminde bayrağımızı uzaya taşımak için gerekli faaliyetleri canlandırdık. 2003 yılında Bilsat uydusunu fırlattık ve uzay tecrübesi kazandık. Yeni uydu projeleri başlattık ve bu alanda insan kaynağı yetiştirmeye başladık. TAI, TÜRKSAT, TÜBİTAK ile diğer birkaç kurumda uzayla ilgili birimler kurduk ve çalışmalar başlattık.

Tamamen Türk mühendislerince tasarlanıp Türkiye’de üretilen RA-SAT gözlem uydusu 2011 yılında, Göktürk-2 gözlem uydusu 2012 yılında, Göktürk-1 gözlem uydusu 2016 yılında uzaya fırlatıldı ve halen görevlerini başarı ile sürdürmektedirler.

Bu sistemler Türk Silahlı Kuvvetleri ve Güvenlik Güçlerimize uzaydan görüntüler sunarak operasyonlara destek olmaktadır. Uzaya hâkimiyet vizyonumuz yolunda yüksek teknolojik bir Uydu Sistem Entegrasyon ve Test (USET) merkezini kurduk. 2020’de yörüngeye yerleştireceğimiz Türkiye’nin ilk milli haberleşme uydusu Türksat 6A burada inşa ediliyor.

Ayrıca yüksek çözünürlüklü İMECE görüntü uydusu projesini başlattık.

Muhtelif zırhlı personel taşıyıcı araçlarından yüzlercesi iktidarımız döneminde envantere girmiş, bu platformlara ilişkin komuta kontrol, stabilize silah sistemleri üretilmiştir. Bu araçlar artık 10’a yakın ülkeye ihraç edilmektedir.

Koral Radar Elektronik Harp Sistemleri sınır boylarında ülkemizin elektronik harp alanında korunmasında görev almaya başlamıştır.

Hassas Güdüm Kiti, Lazer Güdüm Kiti, Nüfuz Edici Bombalar, Kanatlı Güdüm Kiti, satıhtan atılan seyir füzesi SOM gibi akıllı bomba ve füze sistemleri tamamen milli olarak tasarlanıp üretilerek hava filolarımıza teslim edilmektedir.

İnsansız hava araçları için tamamen milli olarak geliştirilen MAM-L ve MAM-C akıllı bombaları SİHA’larımızın terörist hedefleri cerrahi hassasiyetdeki operasyonlar ile imha edilmesinde etkin olmuştur.

Sakarya, Bora vb. Çok namlulu roket atar sistemlerini artık akıllı hale getirdik ve 300 km menzile kadar hassas vuruş kabiliyeti kazandırdık.

ANKA İnsansız Hava Aracı Sistemi'nin geliştirme aşamasını tamamladık. İlk 6 adet Anka S Sistemini Hava Kuvvetleri'ne görev yapmak üzere teslim edilmiştir.

KORKUT Kundağı Motorlu Namlulu Alçak İrtifa Hava Savunma Silah Sistemi sınır boylarımızda görev yapmak için kullanıma girmiştir.

Alçak İrtifa Hava Savunma Füze Sistemi (HİSAR-A) Projesi ve Orta İrtifa Hava Savunma Füze Sistemi (HİSAR-O) Projesi kapsamında alt sistem entegrasyon test faaliyetleri tamamlanmış, sistem seviyesi geliştirme ve test faaliyetleri devam etmektedir.

İnsansız hava araçları için içten yanmalı dizel milli motorlar geliştirdik. Prototip olarak test aşamasında bulunan motorlar çok yakın bir zaman içerisinde milli İHA platformlarında kullanıma girecek.

Jet motorları konusunda da proje destekleri sağlıyoruz.

ÖZGÜN Helikopter ve ATAK Helikopterleri için Milli Turbo Şaft Geliştirme Projesini başlattık ve geliştirilen ilk prototip ana motoru çalıştırdık.

ALTAY Tankının motorunu da kapsayan iki ayrı motor ve transmisyon geliştirme projesi başlattık.

Dünyanın en büyük amfibi çıkarma gemilerinden olan TCG Bayraktar ve TCG Sancaktar hizmete başlamıştır. TCG-ALEMDAR Denizaltı Kurtarma Ana Gemisi MOSHIP, Yeni Tip Karakol Botları, Sahil Güvenlik Arama Kurtarma Gemileri denize indirilerek görevlerine başlamıştır.

Milli Teknolojilerimiz sayesinde cerrahi titizlik içerisinde yürütülen operasyonlara imza attık. Yıllardan bu yana süregelen terörle mücadelede son 3 yıldan bu yana elde edilen üstünlük, geçtiğimiz yıl başarıyla tamamlanan Fırat Kalkanı Harekâtı ve en son Zeytin Dalı Harekâtı'nda milli olarak geliştirilen silahlarımızın etkinliği tüm açıklığı ile kamuoyu tarafından izlenmiştir.

Dünyada eşine rastlanmayacak ölçüde cerrahi tarzda titizlikle yürütülen bu operasyonlarda, sivillerin zarar görmeden teröristler ile mücadeledeki başarıda iktidarımız döneminde savunma sanayi alanında uyguladığımız politikalar neticesinde gerçekleşmiştir.

2012 yılında uygulamaya aldığımız teşvik politikaları ile savunma, havacılık ve uzay alanındaki yatırımları öncelikli alan olarak belirledik.

Özel sektör tarafından yapılan bu yatırımların nerede yapılırsa yapılsın 5. Bölgede uygulanan bölgesel desteklerden yararlandık.

Modern bir savunma sanayisinin geliştirilmesi ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) modernizasyonunun sağlanması amacıyla kurulan Savunma Sanayii Müsteşarlığını (SSM) karar alma süreçlerinin hızlandırılması ve koordinasyonun sağlanması amacıyla Cumhurbaşkanlığına bağladık.

Türkiye'yi küresel çapta güçlü kılmak için odaklı teknolojiler üretebilecek şirketleşme modelleri kurguladık.

Savunma alanındaki kazanımlarımızı diğer sektörlerle de açtık

ULAK AŞ askeri alan için geliştirilen 4.5G milli baz istasyonunu sivil kullanım için üreterek pazarlayacak hale geldik.

EVRENSEL iletişim ihalesi kapsamında milli baz istasyonu ULAK kullanılmaya başlamıştır.

Yazılım tabanlı ağ tasarımı çalışmaları tamamlanmış, uçtan uca güvenli ağ sistemlerimizle gelecek nesil teknolojilerde (5G ve ötesi) söz sahibi olma yolunda emin adımlarla ilerliyoruz.

b. Neler Yapacağız

Bir yandan ana platform projelerini ilerletirken bir yandan da teknolojik derinlik ve küresel etkinlik konseptine uygun olarak temel ve ileri teknolojiler eksenli projeler ve yatırımlar yapacağız. Ana platform ve alt ana sistem teknolojilerinde elde ettiğimiz başarılı sonuçları artık temel kritik komponent ve bileşenler, ileri teknolojiler konularında yaygınlaştırarak devam ettireceğiz.

Paradigma dönüşümü yaşanan alanlara odaklanacağız. Teknolojik gelişmelerin çok hızlı yaşandığı bilgi çağında arkadan takip eden değil teknolojide paradigma dönüşümünün yaşandığı alanlarda ihtiyaçlarımıza göre öncelik verilerek yatırım ve geliştirme ekosistemi oluşturacağız.

İnsansız Hava Aracı teknolojileri alanında ortaya koyduğumuz yol haritaları gibi özellikle insansız otonom sistemler, yapay zekâ uygulamaları, akıllı silah sistemleri konularında ülkemizi dünyada en ileri noktaya taşıyacak stratejiler ve yol haritaları oluşturarak adım adım uygulanmasını sağlayacağız.

Özel sektörün savunma, havacılık ve uzay alanında etkinliğini artırarak devam ettireceğiz

Savunma alanındaki ihtiyaçlarımızın daha hızlı ve etkin bir şekilde karşılanması için özel sektör yatırımlarının artırılmasını sağlayacağız. Mevcut teşvik sisteminin savunma, havacılık ve uzay alanındaki yatırımlar için kapsamını genişleteceğiz.

Genç girişimci ekosistemlerinin ana ve alt ana sanayi paydaşları ile sinerji ve iş birliği oluşturma faaliyetlerine yönelik daha güçlü adımlar atacağız.

İktidarımız döneminde oluşan Savunma ve Havacılık kümelerinin ilgili kamu kurumları ile yakın bir şekilde çalışmasını sağlayarak savunma sektöründe yerlilik oranını daha da artıracacağız.

Tam bağımsızlık için gerekli olan temel malzeme teknolojilerinde yatırımları tamamlayacağız. Havacılık ve uzay kalitesinde alüminyum, nitelikli ve zırh çelikleri, malzeme hazır bulunuşluk için gerekli çelik dışı metal antrepoları yatırımlarına hız vereceğiz.

Savunma ihracatını hızlandıracacağız. Savunma, havacılık ve uzay alanında geliştirerek sahada kendini ispat eden savunma sistemlerini ölçek ekonomisi oluşturmak için dost ve kardeş ülkelere satışı konusunda hamleler yapacağız.

Yürüttüğümüz büyük ölçekli stratejik projelere dost ve kardeş ülkelerin paydaş olarak katılımlarını sağlayacağız.

Sertifikasyon süreçlerini tamamen yurt içinde çözeceğiz. Özellikle savunma sektöründe iktidarımız döneminde sistematik şekilde uygulanan milli kritik / teknoloji kritik sistem ve alt sistemlerin Teknoloji Hazırlık Seviyesi ölçme metodolojisini yaygınlaştıracacağız.

Sektörel yeteneklerin ve kapasitelerin değişik aşamalarda, farklı kategorilerde ve süreklilik içerisinde değerlendirilmesi ve puanlandırılması amacı doğrultusunda projelendirilen endüstriyel yetkinlik programları uygulanarak milli projelerde sertifikasyon ihtiyaçlarının dış bağımlılık olmaksızın ülke içinde gerçekleşmesini sağlayacağız.

Ulusal sertifikasyon sistematığı konusunda atılan adımları ilerleterek yerli test merkezlerinin ihtiyaçlarımızı tamamen karşılayacak hale gelmesi için çalışmalar yapacağız.

Teknoparklarımız, üniversitelerimiz bünyesinde faaliyet gösteren girişimciler ve özel sektör firmalarının prototip halinde geliştirdikleri

teknolojik ürünlerin sergilenerek, test edilmesi ve saha şartlarında ilk kullanım deneylerinin yapılmasının sağlandığı ve sonuçlarının raporlaştırılarak geri beslemenin sunulduğu test merkezleri oluşturacağız.

Üretim süreçlerinde kullanılan elektronik ve yazılım kontrollü makina ve tezgahların yerli üretiminin sağlanması için proje destekleri vereceğiz.

Savunma sanayi firmalarımızın bilgi güvenliğinin sağlanması ve siber saldırılardan korunması için projeler yürüteceğiz.

Ar-Ge ve prototip aşaması tamamlanan Altay Milli Tankının seri üretimini yapacağız. Altay Tankı'nın Milli Güç sistemi Ar-Ge aşaması tamamlanarak ürün haline getirilecektir.

Motorlarımızı yerli olarak tasarlayıp üreteceğiz. Hava Araçları için Türbin Motorları konusunda iktidarımız döneminde başlatılan Ar-Ge faaliyetlerini sonuçlandırarak turboprop, turboşaft ve turbofan itki sistemlerini geliştireceğiz.

Kara, hava ve deniz araçları için başlatılan içten yanmalı motor projelerini tamamlayarak, kullanıma girmesini sağlayacağız.

İnsansız Hava Araçları teknolojisinde elde edilen birikimlerimizi çok daha ileriye taşıyacağız.

Mini, Taktik ve Operatif sınıfında Ar-Ge aşamaları tamamlanarak seri üretime giren İHA ve SİHA'larımızın güvenli ağ üzerinden çalışacak merkezi komuta kontrol harekât merkezlerini kuracağız. Ülkemizin sınır ve sahil boyları dahil tüm bölgelerinde farklı amaçlara yönelik yürütülen uçuşlar icra eden İHA filolarını en etkin şekilde koordine edeceğiz.

Stratejik Sınıf Taarruzi insansız Hava Araçlarını üreteceğiz. Daha yüksek irtifalarda uzun süre uçuş yapabilen, 1.5 ton taşıma kapasitesine sahip, milli AESA radarı ile donatılmış türbin motorlu Taarruzi İHA Sistemi'ni geliştireceğiz. Milli Akıllı bombalar ile donatarak 2020 yılında ülkemizin hizmetine sunacağız.

Savaşan insansız Uçaklar alanında Ar-Ge çalışmalarına başlayacağız. Geleceğin havacılık teknolojisinde artık tüm savaş uçakları insansız olacak. Ülkemizi bu alanda en seviyeye ulaştıracak havadan havaya görevler de icra edebilecek turbofan motorlu Milli İnsansız Savaş Uçağını 2023 yılına kadar geliştireceğiz.

İktidarımız döneminde başlatılan en büyük deniz projesi olan Havuzlu Çıkarma Gemisinin (LPD) açık denizlerde görev yapmak üzere

yurt içinde üretimini tamamlayarak donanmaya dahil edeceğiz.

Milli Alçak, Orta ve Uzun İrtifa Hava Savunma Sistemleri projelerini tamamlayacağız.

İktidarımız döneminde başlatılan Milli Muharip Uçak (MMU) Projesi ön tasarım aşaması devam etmektedir. Amacımız düşük görünürlük, dâhili silah yuvası, yüksek manevra kabiliyeti, artırılmış durumsal farkındalık özelliklerine sahip 5. nesil bir savaş uçağını ortaya çıkarmaktır.

Bilgisayar işlemci Çip Tasarım Merkezleri Kuruyoruz. YİTAL AŞ kurulmuş ve yarı iletken teknolojilerinde Türkiye artık ben de varım diyecektir. Farklı üretim teknolojileriyle kendi işlemcilerini tasarlayabilen bir nesil hedefiyle yola çıkan YİTAL, kritik ve stratejik öneme haiz işlemci çiplerini artık Türkiye’de milli imkanlarla öncelikle tasarlayabilir ve üretebilir hale getireceğiz.

Radar, elektronik harp, uzun menzilli füze konularında başlattığımız projeleri tamamlayacağız. Sinyal, Haberleşme ve elektronik istihbaratı konularında elde edilen kazanımları daha da ileriye taşıyacağız. Uzaktan Karıştırıcı hava platformları ve elektronik faydalı yük sistemleri konularında başlattığımız projeleri tamamlayacağız.

TRTEST AŞ kurulmuş, Türkiye’de atıl kalan test altyapıları harekete geçirilecek, yeni altyapılar yüksek koordinasyon içinde kurulacaktır.

Hürkuş Eğitim Savaş Uçağı’nın farklı modelleri için Avrupa EASA sertifikasyon işlemlerini tamamladık ve A,B,C modellerini bu dönemde envantere alacağız.

Uzayda yerimizi güçlendireceğiz. Başlattığımız haberleşme uydusu projesini tamamlayacağız. Türksat 6A uydusu 2020 yılında fırlatma için hazır olacak.

Bu projeler kapsamında uyduda kullanılan birçok parça geliştirilmektedir. Önümüzdeki yıllarda bu projeler sayesinde geliştirdiğimiz ve kritik öneme sahip birçok parçayı uzaya göndereceğiz.

Uzay sistemlerinde kullanılan hibrit yakıt teknolojileri alanında attığımız adımlar ilerleterek uzaya erişim için itki sistemlerini geliştireceğiz.

Uzay Ajansını 2018’de kuracağız. Ülkemizde yürütülen uzay projelerinin koordinasyonu, bu projelerde çalışacak insan kaynağının yetiştirilmesi, diğer uzay ajansları ile iş birliklerinin oluşturulması, erken yaşta gençlerimizde uzay konusunda farkındalık oluşturulması, Türk astro-

not çalışmasının başlatılması konularında faaliyetler yürütecek Uzay Ajansının bir yıl içerisinde kuracağız.

Enerji ve Madencilik

AK Parti olarak enerjiyi stratejik bir sektör olarak görüyoruz. Arz güvenliği başta olmak üzere enerji politikalarına özel önem veriyor, ülkemizin uluslararası enerji ticaretinde stratejik konumunu güçlendiren rekabetçi bir enerji sistemine ulaşmayı hedefliyoruz.

Enerji alanında daha düşük maliyetli girdi sağlanmasını; enerjinin nihai tüketiciye sürekli, kaliteli, güvenli, asgari maliyetlerle arzını ve enerji temininde kaynak çeşitlendirmesini esas almaktayız.

Önümüzdeki dönemde yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızı en üst düzeyde değerlendiren, enerji verimliliğini artırmayı önceleyen, nükleer teknolojiyi elektrik üretiminde kullanmayı öngören ve çevresel etkileri asgariye indiren enerji politikalarımıza ağırlık vermeye devam edeceğiz.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız süresince yeterli seviyede elektrik enerjisi üretim kapasitesinin oluşturulmasına, enerji kaynaklarının çeşitlendirilmesine, yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına, üretim ve dağıtım tesislerinin özelleştirilmesine önem verdik.

2002-2017 yılları arasında önemli mevzuat düzenlemeleri yaptık. Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanununu, Enerji Verimliliği Kanununu, Enerji Verimliliği Strateji Belgesi ile Elektrik Piyasası Kanununu ve Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planını yürürlüğe koyduk.

Petrol ve doğalgaz alanında önemli düzenlemeleri hayata geçirdik.

Petrol ve doğalgaz ruhsatlarına ilişkin başta arama ve üretim faaliyetlerinin teşviki olmak üzere kapsamlı değişiklikler içeren Türk Petrol Kanununu çıkardık.

Uygulamada karşılaşılan sorunların giderilmesi için Maden Kanununda kapsamlı değişiklikler yaptık.

Ülkemizdeki jeotermal ve doğal mineralli su kaynaklarının etkin bir şekilde kullanılmasını düzenleyen Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanununun yürürlüğe girmesini sağladık.

Ulusal Madenlerde Kaynak ve Rezerv Raporlama Komisyonu (UM-REK) ve Türkiye Yerbilimleri Veri ve Karot Bilgi Bankası (TÜVEK)'i kurduk.

Enerjide dışa bağımlılığın azaltılmasına ve sanayide hammadde ihtiyacının karşılanmasına yönelik uygulamaları hayata geçirdik.

Maden, enerji hammaddeleri ve jeotermal kaynak arama, enerji altyapısının güçlendirilmesi ve enerji verimliliği yatırımları için ayrılan kaynaklarımızı önemli oranda artırdık.

Enerji sektöründe 2002 yılında 4,5 milyar TL olan yıllık yatırım miktarını, 2017 yılında 11,6 milyar TL seviyesine çıkardık.

2002 yılında 31.846 MW olan kurulu gücü 2018 yılı Mart ayı sonu itibarıyla 86.868 MW'a çıkardık. Elektrik üretimini ise 129 milyar kWh seviyesinden 296 milyar kWh seviyesine ulaştırdık. Kişi başına elektrik tüketimi ise yıllık 2.046 kW saatten 3.650 kW saate yükseldi.

Yenilenebilir enerjiden daha fazla elektrik üretilmesini sağladık.

Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) modelini devreye aldık. YEKA modeli kapsamında 1.000 MW güneş ve 1.000 MW rüzgâr enerjisi kaynaklı elektrik santrallerinin kurulmasına ilişkin yarışmalar yapılmış ve rekor düşüklükte üretim fiyatları elde edilmiştir. Model çerçevesinde önümüzdeki yıllarda ülkemizin yenilenebilir enerji santrali ekipman üretim merkezi haline gelmesinin temeli atılmıştır.

2002 yılında hidrolik dâhil 12 bin 300 MW olan yenilenebilir enerji kaynaklı kurulu gücümüzü 2018 yılı Mart ayı sonu itibarıyla 40.438 MW'a yükselttik.

Hidroelektrik enerji kurulu gücümüzü son 16 yılda iki kattan fazla artırarak 27.502 MW'a yükselttik.

Uzun yıllardır üzerinde konuşulan nükleer enerjide somut adımlar attık. Mersin ve Akkuyu'da 4.800 MW gücünde ve Sinop'ta 4.480 MW gücünde olmak üzere 2 adet nükleer santralin yapılması için anlaşmalar imzalanmış olup 2018 yılı başında Akkuyu Nükleer Santralinin inşasına başlanmıştır. Bu iki santrale ek olarak 3. santral için çalışmalar devam etmektedir.

Avrupa iletim Sistemi ile entegrasyon sağlayarak elektrik enerjisi ticaretini mümkün hale getirdik.

Madencilik sektörünün 2002 yılında yüzde 0,8 olan GSYH içerisindeki payını yüzde 1,5 seviyesine kadar çıkardık.

2002 yılında 0,6 milyar dolar olan maden ihracatımızı, 2017 yılında 4 milyar dolara yükselttik.

2002 yılında doğal gaz kullanan il sayısı sadece 6 iken bugün 78 ilimiz ve 400'ün üzerinde ilçemizi doğal gaz kullanabilir hale getirdik.

Doğal gaz tüketimindeki mevsimlik, günlük ve saatlik değişiklikleri düzenlemek ve arz güvenliğini sağlamak amacıyla Tuz Gölü Doğal Gaz Yer Altı Depolama Projesini devreye aldık. Kuzey Marmara ve Değir-menköy Yeraltı Depolama Tesislerinin depolama kapasitesini artırdık.

Ülkemizin doğal gaz arz güvenliğine katkı sağlayacak Hatay-Dörtiyol ve Ali Ağa Yüzer LNG Depolama ve Yeniden Gazlaştırma (FSRU) terminalini devreye aldık.

2007 yılında işletmeye alınan Türkiye-Yunanistan Doğalgaz Boru hattıyla Yunanistan'a doğal gaz ihraç etmeye başladık.

Azerbaycan'dan gelen petrolü; Azerbaycan, Gürcistan ve Türkiye üzerinden geçerek Ceyhan deniz terminaline taşıyan Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) Ham Petrol Boru Hattını faaliyete geçirdik.

Azerbaycan ile Trans-Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP) Projesinin gerçekleştirilmesine yönelik hükümetler arası anlaşmayı imzaladık ve projenin yapımına başladık. Proje genelinde yüzde 93'ün üzerinde ilerleme sağlanmış olup 2018 yılı Haziran ayı içinde işletmeye alınacaktır.

Petrol ve doğal gazda arama faaliyetlerinin artırılması amacıyla, arama faaliyetlerinin aksamadan yürütülmesini teminen 2012 yılında bir sismik araştırma gemisi alınmasını sağladık. Ayrıca, tam donanımlı sismik arama gemisi yerli imkânlar ile yapıldı ve ilgili kurumlarımızın kullanımına sunuldu.

Türkiye'nin ilk sondaj gemisini ülkemize kazandırdık. Artık, derin denizlerde petrol ve doğal gaz arama sondajları yapabileceğiz.

Doğal kaynakların araştırılması ve üretime kazandırılmasında önceki dönemlerle kıyaslanamayacak ölçüde ilerleme kaydettik.

Maden ve jeotermal kaynak aramaları için ayrılan ödenek 2002 yılında 17 milyon TL iken, bu tutarı 2018 yılında 451 milyon TL'ye çıkardık. 2002-2018 döneminde, petrol ve doğalgaz aramaları için ayrılan yıllık ödeneği 105 milyon TL'den 1,6 milyar TL'ye çıkardık.

2002-2017 döneminde gerçekleştirilen arama faaliyetleri sonucunda bilinen linyit kömürü rezervini 8,3 milyar tondan 17,3 milyar tona çıkardık. 2005 sonrası tespit edilen linyit rezervleri toplamı 9 milyar tonun üzerindedir. Altın, çinko, bakır, zeolit, feldspat, kuvars, mermer gibi birçok madende önemli rezervler ve jeotermal sahalar tespit edilmesini sağladık.

b. Neler Yapacağız

AK Parti olarak önümüzdeki dönemde vatandaşlarımıza ve üreticilerimize ucuz, kaliteli, güvenli enerji sağlamayı sürdüreceğiz. Bu kapsamda; rekabetçi, şeffaf, tüketicinin korunduğu, piyasa ve çevresel sürdürülebilirliği de dikkate alan öngörülebilir bir enerji piyasası önceliğimiz olmaya da devam edecektir.

Önümüzdeki dönemde sahip olduğumuz yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızı mümkün olan en üst düzeyde değerlendirmeyi amaçlıyoruz. Enerji ve doğal kaynaklara ilişkin teknolojilerin hem Ar-Ge yapılarak hem de teknoloji transferi ile yerli üretiminin sağlanması temel hedeflerimizdendir.

Yerli ve yenilenebilir kaynaklara öncelik verilerek kaynak çeşitlendirilmesini sağlayacağız, bu kaynaklarımızdan azami ölçüde faydalanılmasını teşvik edeceğiz.

Yenilenebilir enerji alanında teknoloji transferi sağlayarak yeni ve yerli teknoloji kullanımını artıracacağız. Yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı için yerinde tüketimi teşvik edecek düzenlemeler gerçekleştireceğiz.

Yenilenebilir üretim tesislerinin kurulumları hızlandırılacak ve YEKA-Güneş ile YEKA-Rüzgâr uygulamalarını yaygınlaştırmaya devam ettireceğiz. Böylece, yerlileştirme, teknoloji transferi, yerli üretim ve Ar-Ge faaliyetlerini geliştireceğiz.

Hidroelektrik kapasitemize de 10 bin MW'lık kapasite eklemeyi hedeflemekteyiz. Güneş, rüzgâr, jeotermal gibi yenilenebilir enerji alanında envanterimizi yenileyip, kapasitemizi geliştirecek çalışmaları hızlandıracağız.

Dolgu hacmi bakımından Türkiye'nin 2. büyük, 1.200 MW'lık kurulu gücüyle 4. büyük barajı olacak İlısu Hidroelektrik Santralinde bu yıl su tutulmaya başlanacak ve yıllık ortalama 4 milyar kWh elektrik üreteceğiz.

270 metre gövde yüksekliği ile Türkiye'nin en yüksek, Dünya'nın 3. yüksek barajı olacak Artvin Yusufeli Barajını tamamlayacağız.

Elektrik iletim şebekesinin altyapısının güçlendirilmesine ve modern bir şebeke haline dönüştürülmesine yönelik çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Komşu ülkelerle elektrik ticareti kapasitemizi artıracacağız.

2018 yılı sonuna kadar tüm illerde doğal gaz arzını tamamlayacağız. Hâlihazırda yürütülen çalışmalar ile birlikte 2019 yılı sonuna kadar 222 ilçemize doğal gaz ulaştırmış olacağız.

Doğal gaz depolama kapasitesini artırmaya devam edeceğiz. Tuz Gölü Doğal Gaz Depolama Tesisinin kapasitesi 1,2 milyar m³'ten 5,4 milyar m³'e çıkartacağız. Silivri doğal gaz depolama tesisinin kapasitesi ise 2,84 milyar m³'ten 4,6 milyar m³'e çıkaracağız. Türkiye'nin doğal gaz depolama kapasitesini yıllık tüketimimizin yüzde 20'sine ulaştıracacağız.

Enerji üretiminde dışa bağımlılığın azaltılması hedefiyle uyumlu olarak; Akdeniz ve Karadeniz başta olmak üzere yurt içi ve yurt dışı petrol ve doğal gaz arama faaliyetlerinde ön alıcı bir strateji izleyeceğiz.

Enerji üretiminde kullanılacak yerli kaynakların arama çalışmalarını hız kesmeden artıracacağız. Linyit kömürü ve jeotermal gibi yerli kaynakların potansiyelinin tespitine yönelik arama faaliyetlerini azami düzeye çıkaracağız.

Yerli kömürün değerlendirilmesi için temiz kömür teknolojilerinin uygulanması çalışmalarına hız vereceğiz. Yeni nesil termik santrallerle yerli kömür kaynaklarını azami verimlilik esaslı göz önünde bulundurularak değerlendireceğiz.

Kamunun ruhsat sahibi olduğu kömür sahalarının uygun modellerle yatırıma açılmasını sağlayacağız.

Yerli kömür kaynaklı elektrik enerjisi üretiminin artırılması ile birlikte en az 5.000 MW ilave kapasiteli yerli kömür yakıtlı tesis inşa edeceğiz. Yıllık asgari 60 milyar kWh yerli kömür kaynaklı elektrik enerjisi üretimi gerçekleştireceğiz.

Linyit Arama Projesi gibi Taşkömürü Arama Projesi hazırlanarak arama faaliyetlerine başlanmasını sağlayacağız.

Üretim ve istihdamı artıracak yeni iş modelleri ile birlikte taşkömürünün ülke ihtiyacını karşılayacak hale getirilmesini sağlayacağız.

Enerji verimliliği ile daha az karbon salınımı sağlayıp bir yandan çevreyi korurken diğer yandan da daha az girdi kullanımıyla rekabet gücümüzü artıracaktır.

Enerji verimliliği konusunda toplumun bilincinin ve farkındalığının artırılması çalışmalarına devam edeceğiz. Hazırladığımız Enerji Verimliliği Ulusal Eylem Planının uygulanması ile 23,9 Milyon TEP ve bunun karşılığı olarak 8,4 milyar dolar tasarruf sağlayacağız.

Enerji verimliliğimizi uluslararası kriterlere uygun düzeye yükselterek bu alanda bir iç pazar oluşumunu sağlayacağız.

Başta konutlar olmak üzere mevcut binalarda enerji verimliliği konusundaki yatırımları destekleyeceğiz. Enerji verimliliği alanında KO-Bİ'lere ve konutlara dönük özel destek programları geliştireceğiz.

Enerjiyi verimli tüketen ürünlerin verimsiz ürünlere oranla kullanımının artırılması çalışmalarını destekleyeceğiz.

Madencilik sektörünün geleceği için tüm yasal adımları atmaya devam edeceğiz. Sektörün çevre mevzuatına uyumunu geliştireceğiz.

Bu alanda, Türkiye Hammade Tedarik Stratejisini belirleyeceğiz. Arama, üretim, ithalat ve ihracat politikalarımızı bu çerçevede gözden geçireceğiz. Ülkemizin ihtiyacı olan madenlerin yurtdışında aranması ve işletilmesi ile ilgili hukuki düzenlemeler ve faaliyetler gerçekleştireceğiz.

Madencilik sektörünün daha güvenli ve etkin yapılabilmesi için yeni modelleri devreye alacak ve madencilikle ilgili kamu kurumlarını yeniden yapılandıracağız.

Madencilik sektöründe iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin artırılmasına yönelik olarak maden kanunu ve diğer ilgili kanunlarda yaptığımız düzenlemeleri etkili bir şekilde uygulayacağız.

Madencilik faaliyetlerinde iş güvenliği kültürünün oluşturulması ve güvenli madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla Maden Güvenlik Kurumunu kuracağız.

Proje ve planlama güvenliği, çevre güvenliği, yatırım ve sermaye güvenliği, rezerv güvenliği, bilgi güvenliği ve iş güvenliği gibi hususlarda "Güvenli Madencilik Yol Haritası" çalışmasını yapacağız.

Madenlerde risk analizi ve risk yönetimine geçeceğiz.

Ülkemizin sahip olduğu doğal kaynakların arama ve üretim çalışmalarına devam edeceğiz. Bu kapsamda kamu ve özel sektörün

2019 yılı sonuna kadar 6 milyon metrenin üzerinde maden arama sondajı yapmasını sağlayarak ülkemizin maden rezervlerini artıracaktır.

Ülkemizin sahip olduğu kaynakların tam olarak ortaya konması adına Türkiye jeofizik ve jeokimya haritalarını tamamlayacaktır.

Ekonomik değere sahip ve katma değer sağlayacak demir, bakır, altın gibi maden sahaları için yatırıma imkân verecek ihale politikası ve süreçlerini oluşturmaya devam edeceğiz. Demir cevheri, mermer ve bor başta olmak üzere sanayi hammaddelerinin yurtiçinde arama ve üretimine öncelik vereceğiz.

Türkiye ekonomisi için temel ve kritik olan hammaddelerin güvenli teminine yönelik strateji oluşturacağız. Kritik hammadde, maden ve minerallerin ülke dışına çıkarılmasında düzeni sağlayacak bir sistem kuracağız.

Sanayi hammaddeleri ile kritik ve stratejik madenler için eylem planı oluşturacağız. Aynı zamanda, bu madenlerin aranması, araştırılması ve ekonomiye kazandırılmasına yönelik proje ve programlar düzenleyeceğiz.

Sektörel önceliklere bakılarak Bor ve türevlerinin geliştirilmesi ve sanayide aktif kullanımını sağlayacağız. Bor'un kullanım alanını genişletmeye yönelik araştırma faaliyetlerini artıracaktır. Ülkemizde Bor'a dayalı sanayinin gelişimini desteklemek, sürdürülebilir yenilikler ve ekonomik değer sağlamak amacıyla kısa adı BOROSİB olan BOR Organize Sanayi İhtisas Bölgesi'ni kuracağız.

Gıda ve Tarım

İktidara geldiğimizden bu yana tarımı ülkemiz için stratejik bir sektör olarak gördük. Vatandaşlarımızın sağlıklı ve yeterli gıdaya erişimini sağlayacak uygulamaları hayata geçirerek, tarım politikalarımızı da gıda güvenliğini temin edecek şekilde oluşturduk.

Planlı tarım ve çağdaş hayvancılık uygulamalarımızla gerekli yapısal dönüşümleri, öncelikli alanlarda rasyonel ve çağdaş üretim modellerini esas alarak tarımda ileri teknolojiye dayalı bir üretim yapısı tesis edecek, verimliliği yükseltecek ve uluslararası rekabet gücümüzü artıracaktır.

a. Neler Yaptık

16 yıllık dönemde AK Parti olarak tarımda yapısal dönüşüme ağırlık vererek, çiftçilerimiz için ekonomik ve sosyal boyutları birlikte ele alan bir anlayışı hayata geçirdik. Yaklaşık 5,5 milyon civarında insanımıza istihdam sağlayan tarımı, ülkemizin gıda güvenliği ve halkımızın sağlıklı beslenmesi açısından önemli bir sektör olarak değerlendirdik.

Bu dönemde Tarım Kanunu da dâhil sektörle ilgili 15 önemli Kanun çıkardık.

2002’de 36,9 milyar TL olan tarımsal gelirimizi, 2017 yılında 188,7 milyar TL’ye ulaştırdık.

Ülkemizi tarımsal hasılda Avrupa’da 4. sıradan 1. sıraya yükselterek, Avrupa’nın en büyük ülkesi konumuna getirdik.

Ülkemizin tarımda net ihracatçı konumunu daha da güçlendirdik. 2002 yılında 4 milyar dolar olan tarım ve gıda ürünleri toplam ihracatımızı, 2017 yılında 17,6 milyar dolara çıkardık. Türkiye’yi 195 ülkeye, 1.690 çeşit tarımsal ürün ihraç eden bir ülke konumuna ulaştırdık.

Milli Tarım Projesini başlattık. Bu kapsamda sürdürülebilir tarım ve hayvancılık anlayışı çerçevesinde Türkiye’nin gıda güvenliğini sağlamak, böylelikle gelecek nesillere daha güçlü, üretken ve müreffeh bir Türkiye bırakmak amacıyla yerli ve yeterli üretimi esas aldık.

2002 yılına kadar 41 yılda sadece 450 bin hektar arazi toplulaştırması yapılmış iken, 2003-2017 döneminde 5,6 milyon hektar alanda toplulaştırmayı tamamladık. 2,1 milyon hektar alanda ise çalışmalar devam etmektedir.

Toplam tarımsal destekleme ödemeleri 2002 yılında 1,8 milyar TL iken, 2017 yılında 12,9 milyar TL olarak gerçekleştirdik. 2003’ten bugüne çiftçilerimize verdiğimiz nakit hibe tarımsal destek toplamı 2017 yılı sonu itibarıyla 103 milyar TL’ye ulaştı.

Hayvancılıkta yeni desteklemeleri üreticilerimize sunduk. 4 ay ve üzeri buzağı ve malağı ilk kez destek kapsamına aldık, hayvancılık desteklerinin doğrudan üreticilere ödenmesini sağladık.

2002’de 83 milyon TL hayvancılık desteği verilmiş iken, bu desteği 2017 yılında 3,8 milyar TL’ye yükselttik. Hayvancılık desteklerinin toplam destekler içindeki oranı 2002 yılında yüzde 4,4 iken, bu oranı 2017 yılında yaklaşık yüzde 30’a ulaştırdık.

2003-2017 yılları arasında üreticimize 8,2 milyar TL mazot destekleme ödemesi yaptık.

Çiftçilerin kullanmış oldukları mazot maliyetinin ilk kez yarısını destek olarak verilmektedir. Bu kapsamda üreticilerimize 2017 yılı üretimi için 2018 yılında 1,9 milyar TL mazot destekleme ödemesi yaptık.

2005-2017 döneminde toplam 6,7 milyar TL gübre destekleme ödemesi yaptık.

Prim desteği verilen ürün sayısını 5'ten 17'ye çıkardık. 2002 yılında 186 milyon TL olan prim desteğini 2017 yılında 3,9 milyar TL'ye ulaştırdık.

Organik ve iyi tarım yapan çiftçilerimize toplam 1 milyar TL destekleme ödemesi yaptık.

2016 yılında gübre ve yemdeki KDV oranını sıfıra indirerek, çiftçimize yıllık ortalama 2 milyar TL dolaylı destek sağladık.

Genç çiftçilerimize 30 bin TL hibe projesi başlattık. 2016-2017 yıllarında genç çiftçilerin uyguladığı 31.045 projeye 931 milyon TL hibe desteği sağladık.

İşletme büyüklüğü 5 dekar altındaki meyve, sebze, süs bitkisi, tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği yapan çiftçilere Küçük Aile İşletmesi Desteğini başlattık. Üreticilerimize dekara 100 TL destek ödemesi yapıyoruz.

Milli Tarım Projesi Havza Bazlı Destekleme Modeli kapsamında ülkemizde arz açığı bulunan, stratejik ve bölgesel önem eden, insan beslenmesi ve hayvansal üretim açısından önemli olan 21 ürünü desteklemeye başladık.

Sertifikalı tohumluk üretimini bir milyon tonun üzerine çıkardık. 2005 yılından başlayarak bugüne kadar sertifikalı tohumluk ve fişan kullanan çiftçilerimize ve tohum üreten kuruluşlarımıza 1,7 milyar TL destek verdik.

Çiftçilerimize seralarının modernizasyonu için faizsiz kredi uygulamasını başlattık. Seralarında modernizasyon yapmak isteyen üreticilerimize 300 bin TL'ye kadar, yatırım döneminde yüzde 100, işletme döneminde yüzde 50 indirimli kredi kullanıyoruz.

Geleneksel Zeytin Bahçelerinin Rehabilitasyonu Desteğini başlattık. Ekonomik verimden düşen, yaşlı zeytin bahçelerinin tekrar ekonomiyeye kazandırılması için gençleştirme budaması yapan üreticilerimize 100 TL'da destek veriyoruz.

Gübrelerin üretim veya ithalatından son kullanıcıya kadar takibinin sağlanması amacıyla gübre takip sistemini 1 Ocak 2018 tarihinde hayata geçirdik.

Çiftçilerimizin tarımsal üretime yönelik finansman ihtiyacını uygun koşullarda karşılayabilmesi amacıyla faiz desteği sağladık. Uygulamadan 2004 yılında 205 bin çiftçi yararlanırken bu sayı 2018 yılı Mart sonu itibarıyla 838 bin çiftçiye çıkmıştır.

2002 yılında Ziraat Bankasında yüzde 59 olan tarımsal kredi faiz oranlarını, 2006 yılından itibaren kredi konusuna bağlı olarak yüzde 0 ile yüzde 8,25 arasında uyguladık.

2002'de 530 milyon TL olan Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından kullanılan kredi miktarını 2017'de 41,2 milyar TL'ye ulaştırdık.

Damla ve yağmurlama sulama yatırımlarına 2006 yılından itibaren sıfır faizli kredi ve 2007 yılından itibaren de yüzde 50 hibe desteği imkânı sağladık.

Tarımsal üretim potansiyeli yüksek 64 ilde 6,9 milyon hektar alanda 243 adet büyük ovayı tarımsal sit alanı olarak koruma altına aldık.

Hayvansal gıda üretimini artırdık. Hayvancılığın geliştirilmesi ve üretimin kayıt altına alınması için yaptığımız çalışmalar neticesinde, 2002 yılında 421 bin ton olan toplam kırmızı et üretimini, 2017 sonu itibarıyla 1,1 milyon tona, 2002 yılında 696 bin ton olan beyaz et üretimini de 2017 sonu itibarıyla 2,1 milyon tona ulaştırdık.

2002 yılında 8,4 milyon ton olan süt üretimini, 2017 yılında 20,7 milyon tona çıkardık.

Küçükbaş hayvancılık yapan yetiştiricilerimizin girdi maliyetlerine destek olmak amacıyla çoban istihdamına destek sağladık.

Damızlık düve üretim merkezleri, damızlık manda üretim merkezleri, damızlık koç teke merkezleri, kurulmasını destekleme kapsamına aldık. Mera hayvancılığı yetiştirici bölgeleri belirledik ve bu bölgelere ilave özel teşvikler sağladık.

Göçerlere mera kiralaması süresini 1 yıldan 5+5 olmak üzere 10 yıla çıkardık.

Ağrı, Denizli, Erzurum, Sivas ve Yozgat Et Kombinaları ile Erzincan Tavuk Kombinasını faaliyete geçirdik.

Sütte arz fazlası olduğu dönemde üreticileri düşük fiyat baskısına karşı korumak için müdahale alımları yaptık.

Ülke genelinde uygun fiyattan kıyma ve kuşbaşı satışını başlattık.

Balıkçı gemilerinin faaliyetlerinin izlenmesi ve avcılık verilerinin kayıt altına alınması amacıyla Balıkçı Gemilerini İzleme ve Veri Toplama Sistemini kurduk.

2017 yılı su ürünleri yetiştiricilik üretimimizi 276 bin tona, su ürünleri toplam ihracatımızı 855 milyon dolara çıkardık.

2002 yılında 39 bin olan gıda denetim sayısını 2017 yılında 1 milyon üzerine çıkardık.

Tarım sanayi entegrasyonunu sağlamak için tarıma dayalı ekonomik yatırımlara 5,4 milyar TL hibe desteği ile 19 bin tarıma dayalı sanayi tesisini tamamladık ve 128 bin kişiye istihdam olanağı sağladık.

Tarımsal mekanizasyonun gelişmesi için makine teçhizat alımlarına yüzde 50 hibe desteği verdik. 2006 - 2015 yılları arasında 261 bin makine teçhizat alımı için yaklaşık 1 milyar TL hibe desteği verdik.

Tarımdaki paydaşlarla işbirliği yaparak AB'ye katılım öncesi yardım aracının kırsal kalkınma bileşeni (IPARD) kapsamındaki küçük yatırımcılara ücretsiz proje hazırlama imkânı getirdik.

2009-2017 yılları arasında 21 adet ileri Ar-Ge ve eğitim merkezi açtık. Ar-Ge çalışması yapan özel sektör ve üniversitelere proje başına verilen destek tutarını 300 bin TL iken 2017 yılında 10 kat artırarak 3 milyon TL ye çıkardık.

Tavukçulukta yerli damızlık gücümüzü artırmak amacıyla "Anadolu-T" yerli damızlık etçi tavuğunu ürettik.

Tarım sigortalarının kapsamını genişlettik çiftçinin risklerinin önemli bir kısmını üstlendik. İlk defa kuraklık, don, aşırı sıcak ve aşırı yağıştan kaynaklı kayıpların karşılanabilmesi için buğday, arpa, çavdar, yulaf ve triptikler ürünlerinin kuru alanlardaki üretimlerinde İlçe Bazlı Kuraklık Verim Sigortasını başlattık.

Büyükbaş ve küçükbaş hayvan hayat sigortalarında hırsızlık riski sigorta teminatı kapsamına aldık. Ağaç, fidan ve asmaların ürünlerinin yanında kendileri de sigorta teminatı kapsamına aldık. Kadın ve genç çiftçilere yönelik olarak sigorta priminde yüzde 5 indirim yapmaya başladık.

Üreticilerin ürünlerini fiyatların düşük olduğu hasat dönemlerinde ellerinden çıkarmak zorunda kalmaması için ürünlerini lisanslı depolarda muhafaza edenlere kira desteği sağladık.

Doğal afetlerden zarar gören çiftçilerimizin tarımsal kredi borçlarını erteledik.

Tarımsal amaçlı kooperatiflerin borçlarını yapılandırdık.

Çiftçilerimizin hizmet birimlerimize gelmeden hizmet alabilmelerini sağlamak amacıyla 81 ilimizde Yeşil Masa uygulamasını başlatarak çiftçilerin istek, öneri ve şikâyetlerini almaya başladık.

Ülkemizin uluslararası seviyede referans olacak ilk laboratuvarı olan Ulusal Gıda Referans Laboratuvarını kurduk.

b. Neler Yapacağız

Nüfusunu yeterli, kaliteli ve güvenilir gıda ile besleyen, tarım ürünlerinde net ihracatçı konumunu daha da geliştiren, rekabet gücünü artırmış, dünyada ve bölgesinde tarım alanında söz sahibi bir ülke olmayı hedefliyoruz.

Tarım sektörümüzü diğer tüm sektörlerle işbirliği içinde; çevreyi koruyan ve kırsalda genç nüfusun artmasına öncelik veren, topyekûn kırsal kalkınmayı sağlayacak bir yaklaşımla ve etkin bir üretim planlaması yaparak yöneteceğiz. Ülkemizi hayvancılıkta kendine yeterli olan, bitkisel üretimde verimliliğini ve rekabet gücünü en üst düzeye çıkaran bir yapıya dönüştüreceğiz.

Tarımsal desteklerimizin sayısını azaltarak daha etkin bir destekleme politikası izleyeceğiz.

2023 yılında Tarımsal Gayrisafi Yurtiçi Hasılamızı 150 milyar dolara, tarımsal ihracatımızı 40 milyar dolara çıkarmış, bir Türkiye için tüm gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Önümüzdeki dönemde kümülatif olarak 8,5 milyon hektar alanda arazi toplulaştırma çalışmalarını tamamlayacağız ve tarla içi geliştirme hizmetlerini destekleyeceğiz.

2018 yılında çiftçilerimize toplam 14,5 milyar TL destekleme ödemesi yapacağız.

Tarımsal destekleri asgari 3 yıllık dönemler için açıklayacağız.

Tarım sanayi entegrasyonunu sağlamak için tarıma dayalı ekonomik yatırımlara yüzde 50 hibe desteği vermeye devam edeceğiz.

Genç çiftçilere destekleme ödemelerinde pozitif ayrımcılık yapmaya devam edeceğiz. 2018 yılında yaklaşık 16.700 genç çiftçinin uygulayacağı projelere 503 milyon TL destek vereceğiz.

81 il ve 250 köyde Birlikte Üretim Modelini hayata geçireceğiz.

2020 yılına kadar IPARD-II kapsamındaki destekleri sürdüreceğiz. Sağlayacağımız 5,2 milyar TL hibe ile 10 bin yeni yatırımı destekleyeceğiz, 50 bin yeni istihdam oluşturacağız. Kırsal alana 8,4 milyar TL'lik yatırım kazandıracacağız.

2018 yılı sonu itibarıyla koruma altına alınan büyük ova sayımızı 265'e, 2023 yılı hedefi olarak ova sayımızı 300'e çıkaracağız.

Tarımsal üretimi artırmaya yönelik faaliyetleri ve yeni uygulamaları destekleyeceğiz.

Aile işletmelerini ekonomik ölçek büyüklüğüne ulaştıracak projeler uygulayarak pazara yönelik üretim yapmalarını sağlayacağız.

Yüksek teknoloji seracılık ve dikey tarım gibi modern tarımsal tekniklerin uygulanacağı yatırımların yapılması amacıyla çiftçiler ve girişimcileri destekleyeceğiz. Yaş sebze ve meyvede yerli tohumla üretilen aşıllı ve diğer fidelerin kullanımına destek vereceğiz.

Yenilenebilir enerjinin tarımda kullanımını teşvik edeceğiz.

Bilgi teknolojilerinin arazi kullanım ve toprak koruma amaçlı kullanımını yaygınlaştıracacağız.

Örnek bahçe uygulamaları ile yeni ürünlerin üretimini teşvik edeceğiz. Kesme çiçek, süs bitkileri üreticiliğine önem vererek, havalimanına yakın bölgesel hal ve mezarlar oluşturacağız.

Sertifikalı tohum üretimini 2 milyon tona çıkaracağız. Sertifikalı tohum kullanımına destek vereceğiz.

TİGEM ile Sudan Hükümeti ortaklığında kurulan şirket aracılığıyla Sudan'da kiralanan 780 bin hektar tarım arazisini Türk girişimcilerin yatırımına açacağız.

Lisanslı depoculuk sisteminin yaygınlaşması ve gelişmesini sağlayacağız. Uzun süreli kiralama garantisi kapsamında özel sektöre lisanslı depo yaptıracağız. 2018 yılında 2,5 milyon ton kapasiteli depo yapımını tamamlayacağız.

Hazine arazilerimizi kullanan çiftçilerimize kullandıkları arazi- lere 10 yıl boyunca kullanım hakkı veriyoruz. Çiftçilerimiz, 10 yılın sonunda da isterlerse bu arazileri satın alabilecekler veya kullanma anlaşmasını bir 10 yıl daha yenileyebilecekler.

Ülkemizde orman alanlarını çoğaltmak, erozyonu önlemek, ceviz, badem, zeytin vb. ürünlerin üretimini desteklemek üzere 10 bin dönüme kadar Hazine taşınmazını gerçek ve tüzel kişilere kiralama amaçlı olarak arz edeceğiz.

Hayvan varlığını artıracacağız. Kırmızı et tüketiminde kendine yeterli bir ülke konumuna geleceğiz. Damızlık hayvan desteğini artıracacağız. Hayvan sağlığını koruyacak, refahını ve verimi artıracak ahır/ağılların yapımı ve yenilenmesini teşvik etmeye devam edeceğiz. Buzağı kayıp ve ölümlerinin azaltılması için gerekli tedbirleri alacağız.

Doğu Anadolu Bölgesinde hayvancılığa özel önem vererek, entegre tesislerin kurulmasını destekleyeceğiz.

Ülkemizin hayvan varlığını artırmak amacıyla, Ziraat Bankası kredi olanaklarıyla şartları uygun olan yetiştiricilere 250 bin damızlık gebe düve, 300 başa kadar olmak üzere toplamda 500 bin baş damızlık koyun vereceğiz.

İhtiyaç durumlarında süt piyasasının regülasyonu uygulamasına devam edeceğiz. Üreticinin ve tüketicinin korunması, sürdürülebilirliğin sağlanması ve süt fiyatlarında istikrarın korunmasını sağlayacağız.

Su ürünleri yetiştiriciliğinde üretimi artıracacağız. Su ürünleri ihracatımızı ise 1 milyar doların üzerine çıkaracağız.

Tarım sigortalarının kapsamını genişletme çalışmalarına devam edeceğiz. Serin iklim tahıllarında uygulanan İlçe Bazlı Kuraklık Verim Sigortası kapsamına mercimek ve nohut ürünlerini de dahil edeceğiz.

Elma, armut ve ayva meyvelerinde teminat başlangıcının pembe/beyaz tomurcuk dönemine çekilmesini sağlayacağız. İncirde ve üzümde yağmur zararını ve küçükbaş hayvanlarda yavru atma riskini teminat kapsamına alacağız

Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgelerini hayata geçireceğiz.

Kurulma aşamasındaki 17 Araştırma ve Eğitim Merkezimiz ile Ar-Ge çalışmalarına hız vereceğiz.

Nüfusunu yeterli, kaliteli ve güvenilir gıda ile beslemeye devam eden bir ülke olacağız. Bu kapsamda;

Genetik yapısı değiştirilmiş organizmalar ve ürünlerden kaynaklanabilecek risklerin önlenmesini, kontrol ve denetim sisteminin etkin şekilde işletilmesini sağlayacağız.

Bitki sağlığı alanında ithalat dahil koruma ürünlerinin ruhsatlandırılmasını, ürünlerin biyolojik etkilerinin kontrolü ve izleme altyapısının geliştirilmesini, üreticilerde farkındalığın oluşturulmasını sağlayacağız.

Ambalajlı ürünlerin etiketlerinde besleyici değere ait bilgileri zorunlu hale getireceğiz. Vatandaşlarımız, tükettiğı gıdanın içinde yer alan bileşenlerin kendilerine hangi faydaları sağlayacağını öğrenebilecek.

Gıdalarda tuz ve şeker azaltılmasına teknolojinin imkân verdiği ölçüde devam edeceğiz.

Gıda üretiminde markalaşmaya yönelik olarak KOBİ'leri destekleyeceğiz.

Biyo-terörizm ve biyo-tehdit için ulusal önleyici tedbirlerimizi içeren zorunlu kılavuzları hazırlayacağız.

Ulaştırma ve Lojistik

AK Parti olarak 16 yıllık iktidar dönemimizde en çok önem verdiğimiz ve yatırım yaptığımız alanlardan birisi ulaştırma ve lojistikdir. Partimiz, büyük ekonomilerin can damarları olan ulaştırma ve lojistik altyapılarının gelişimine ve bu sayede ülkemizin rekabetçiliğinin artırılmasına özel önem vermektedir.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız süresince, gerçekleştirdiğimiz ulaştırma yatırımları, ülkemizin rekabet gücünün artırılmasında ve vatandaşlarımızın yaşam kalitesinin yükseltilmesinde çok önemli bir işlev üstlenmiştir.

Geçtiğimiz 16 yıllık dönemde, ülkemizin bütün dünyada gıpta ile bakılan devasa ulaşım projelerini hayata geçirebilecek güce sahip olduğumuzu gösterdik. Yaptığımız yatırımlarla ülkemizin ulaştırma alanında tıkanan damarlarını açtık. Oluşturduğumuz ulaşım akslarıyla kuzey ile güneyi, doğu ile batıyı birleştirdik.

Otoyollar, bölünmüş yollar, hava limanları, hızlı tren hatları, limanlar ve tersaneler, akıllı iletişim sistemlerine yönelik yatırımlarımız sadece vatandaşlarımız nezdinde değil, dünyada takdir topladı.

Seksen yılda yapılan yatırımlarının kat be kat fazlasını 16 yıla sığdırdık. 3 Kasım 2002-1 Nisan 2018 döneminde 474,3 milyar liralık yatırım gerçekleştirdik.

Karayolu ulaşımında dev projelere imza attık, çok önemli mesafeler kat ettik.

Yap İşlet Devret Modeli ile yapımını tamamladığımız Kuzey Marmara Otoyolunu, Yavuz Sultan Selim Köprüsünü, Osmangazi Köprüsünü ve Avrasya Tünelini hizmete açtık.

2002 yılı sonu itibarıyla 1.714 km'si otoyol olmak üzere 6.101 km bölünmüş yol mevcut iken, 1 Nisan 2018 itibarıyla 2.657 km'si otoyol olmak üzere bölünmüş yol uzunluğunu 26.034 km'ye ulaştırdık. Böylece iktidarlarımız döneminde, 943 km'si otoyol olmak üzere, 19.933 km bölünmüş yolu hizmete sunduk.

2002'de sadece 6 ilimiz bölünmüş yollar ile birbirine bağlanmış iken, bugün 76 ilimiz bölünmüş yol ile birbiriyle bağlanmış durumdadır.

Bölünmüş yollar sayesinde yıllık 17,3 milyar TL akaryakıt ve işgücü tasarrufu sağladık. Böylece 3,25 milyon ton karbondioksit salımını önledik.

Yolların konforu ve kullanım ömrünü arttıran sıcak asfalt kaplı yol uzunluğunu 8.591 km den 23.738 km'ye neredeyse 3 katına çıkardık.

1923-2002 döneminde sadece 50 km tünel yapılmış iken, 16 yıllık dönemde 383 km tünel inşa ettik.

2003 öncesi 311 km olan köprü ve viyadük uzunluğunu 556 km ye ulaştırdık.

Araçların teknik muayenelerinin devlet denetiminde özel sektör eliyle yaptırılması uygulamasına başladık. Türkiye genelinde 208 adet sabit ve 76 adet seyyar, 5 adet motosiklet ve 16 adet traktör muayene istasyonu kurulmasını ve yılda 9 milyon aracın muayeneden geçirilmesini sağladık.

Demiryollarını, devlet politikası haline getirdik. Yüksek hızlı tren hatlarının yapımına, mevcut hatların modernize edilmesine, çeken ve çekilen araçların yenilenmesine önem verdik.

Türkiye'de ilk kez 1.213 km yüksek hızlı tren ağı inşa ettik.

2002 yılında 10.948 km olan demiryolu hat uzunluğunu, 2018 yılı Nisan ayı itibarıyla 12.671 km'ye çıkardık. 10.591 km uzunluğundaki konvansiyonel demiryolu hattımızı tamamen yeniledik.

2003 yılında 2.082 km olan elektrikli hatlarımızı 4.723 km'ye, 2.505 km olan sinyalli hattımızı 5.534 km'ye ulaştırdık. Ayrıca 3.960 km uzunluğundaki hat üzerinde elektrifikasyon ve sinyalizasyon yapımlarına devam ediyoruz.

Ankara-Eskişehir Hızlı Tren hattını 2009'da, Ankara-Konya Hızlı Tren hattını 2011'de, Eskişehir-Konya Hızlı Tren hattını 2013'te, Ankara-İstanbul Hızlı Tren hattı ile İstanbul-Konya Hızlı Tren hatlarını 2014'te işletmeye açtık. Bu güzergâhlardaki 7 il merkezinde nüfusun yüzde 33'üne doğrudan hizmet sunmaya başladık.

Ankara-Sivas ve Ankara-İzmir yüksek hızlı demiryolunun yapımına devam ediyoruz. Kayseri-Yerköy yüksek hızlı demiryolu yapım ihalesini yaptık.

YHT hatlarının yanı sıra yük ve yolcu taşımacılığının birlikte yapılabilceği 200 km/saate uygun hızlı tren hatları inşa ediyoruz.

Halen 1.870 km yüksek hızlı, 1.454 km hızlı ve 634 km konvansiyonel demiryolu olmak üzere toplam 3.958 km demiryolu yapımı devam ediyor.

Asrın projesi Marmaray'ı hayata geçirdik.

Başkentray projesini 12 Nisan 2018'de hizmete açtık.

İzmir'de Egeray'ın (İzban) Tepeköy-Selçuk hattını hizmete sunduk. Banliyö hattını 110 km'den 136 km'ye çıkarttık. Kuzey'de 50 km mesafedeki Bergama'ya kadar uzatılması için Aliğa-Bergama hattının yapım ihalesini gerçekleştirdik.

Londra'dan Pekin'e kesintisiz demiryolu ulaşımının en önemli halkası, medeniyetleri buluşturan Kars-Tiflis-Bakü İpek Demiryolu Projesini hayata geçirdik.

Ankara'da Kızılay-Çayyolu, Batıkent-Sincan ve Keçiören-AKM metrolarını faaliyete geçirdik. İstanbul-Levent-Hisarüstü Metro hattını ve Antalya Meydan-Havalimanı-EXPO Raylı Sistem hatlarını tamamladık.

Lojistik merkezlerle taşımacılığın ve ticaretin önünü açtık. İşletmelerimizin rekabet güçlerini artırmak, pazarlama imkânlarını kolaylaştırmak, kombine taşımacılığı daha etkin hale getirmek amacıyla 9 lojistik merkez kurduk. 5 merkezin yapımı ve 7 merkezinde projelendirmesine devam ediyoruz.

Hava yolunu halkın yolu haline getirdik.

Havacılık alanında yaptığımız düzenlemeler ile sektörü serbestleştirdik. Birçok ilimizde inşa ettiğimiz yeni hava limanları ve mevcut hava limanlarında yaptığımız modern terminallerle sektörün hızla büyümesini sağladık.

Havayollarında 2002 sonunda aktif hava limanı sayısı 26, yıllık toplam yolcu sayısı 33,7 milyondur. 2017 yılsonu itibarıyla havalimanı sayısını 55'e, yolcu sayısını ise 193,6 milyona çıkardık. Aynı dönemde, uçak sayımız 138'den, 517'ye ulaştı.

Her 100 km de bir havalimanı hedefine ulaşmak üzere yeni havalimanları yaptık. 2002 yılında 2 Havayolu işletmesi ile 50 ülkede 60 noktaya uçulurken, 2017 sonu itibarıyla 6 Havayolu İşletmesi ile 119 ülkede 296 noktaya ulaşıyoruz. Böylece iç hat uçuş noktalarıyla birlikte toplam uçulan nokta sayısını 351'e yükselttik.

2002 sonunda sektörde yaklaşık 65 bin çalışan istihdam edilirken, bu sayı 2017 sonunda 196 bine ulaştı. 2,2 milyar dolar olan sektör cirosu ise 2017 sonunda 25 milyar doları buldu.

Milli havayolu şirketimiz THY'yi dünya markası haline getirdik.

İstanbul Yeni Havalimanının yapımına başladık. İlk etabı 29 Ekimde açıyoruz. Tamamlandığında 150 milyonluk yolcu kapasitesiyle Dünyanın en büyük havalimanlarından biri olacak.

Dünya'da sayılı örneği bulunan denize inşa edilmiş havalimanlarından olan Ordu-Giresun havalimanını tamamladık.

Deniz üzerine inşa edilen ikinci havalimanı olan Rize-Artvin Havalimanı yapımına devam ediyoruz.

Uydu haberleşme kapasitemizi artırdık. 2008 yılında Türksat 3A, 2014 yılında Türksat 4A ve 2015 yılında Türksat 4B'yi uzaya başarıyla göndererek uydu haberleşme kapasitemizi 2 katına, uydulardan yayın yapan TV sayısını ise 500'ün üzerine çıkardık.

Ülkemizin uydu haberleşme kapasitesini artırma ve yörünge haklarımızı korumaya yönelik Türksat 5A ve 5B uydu projelerini başlattık. İlk yerli haberleşme uydumuz olan 6A'nın yapımına devam ediyoruz.

Denizcilik sektörüne, Cumhuriyet tarihimizin en parlak dönemini yaşadık.

Güvenli ve emniyetli denizyolu taşımacılığını tesis etmek için, kıyılarımızda seyir, can, mal ve çevre emniyetinin artırılması amacıyla, gemi takip ve kontrol sistemlerini kurduk.

Ülkemizin coğrafi konumunun denizcilik açısından sunduğu avantajdan nitelikli bir şekilde yararlanmak için özenli bir denizcilik politikasıyla hareket ediyoruz. 2003 yılında 19. sırada yer alan Türk sahipli filomuzu, bugün dünya sıralamasında 15. sıraya yükselttik.

2002 yılında 37 olan tersane sayımızı ise 78'e ulaştırdık.

2002-2017 yılları arasında denizyolu taşımacılığını önemli oranda artırdık. 2002 yılında Türkiye'nin limanlarındaki toplam yük elleçlemesi 150 milyon ton iken, 2017 yılında bu rakam 471 milyon tona ulaştı.

Konteyner elleçlemesi 2002 yılında 1,9 milyon TEU iken, bu rakam 2017 yılı sonunda 10 milyon TEU'ya ulaştı. Konteyner elleçleme kapasitesini ise 2002 yılında 3 milyon TEU'dan 2017 yılında 21,8 milyon TEU'ya yükselttik.

Kabotaj hattında münhasıran yük ve yolcu taşıyan gemilere, ticari yatılara, hizmet ve balıkçı gemilerine verilen yakıtın ÖTV'sini sıfırladık. Uygulamanın başladığı 2004 yılından 2017 yılı sonuna kadar toplam 4,6 milyon ton ÖTV'siz yakıt verilerek 6,4 milyar TL destek sağladık.

Yurt dışında bulunan veya yabancı bayrak çeken teknelerin Türk Bayrağına geçişini teşvik ettik ve 5.724 teknenin Türk Bayrağı geçişini sağladık.

2002 yılında 178 olan balıkçı barınağı sayısını, 51 yeni balıkçı barınağı ekleyerek, 2017 yılı sonunda 229'a çıkardık ve balıkçılarımızın hizmetine sunduk.

2002'de 8.500 olan yat bağlama kapasitemizi, 2017 yılı sonu itibarıyla 18.261'e çıkararak turizm sektörümüzün hizmetine sunduk.

Türkiye'nin en önemli ana limanlarından biri olması beklenen Kuzey Ege Çandarlı Limanının mendireğini tamamladık, bölgesel ölçekte önemli olan Filyos Limanı inşaatına başladık.

Deniz emniyeti alanında da önemli gelişmeler kaydettik. Türk bayraklı filonun beyaz listeye geçmesini sağladık. Böylece, en önemli ticari ortağımız olan AB'nin limanlarında denetlenen ve tutulan gemi sayımızı önemli oranda azalttık.

Kamu hizmetlerinin elektronik dönüşümünde devrim niteliğinde mesafeler kaydettik.

e-Dönüşüm Türkiye Projesi ile kamu bilgi ve iletişim teknolojisi yatırımlarına öncelik verdik ve bu alandaki yatırımları hızlı bir şekilde artırdık.

Elektronik haberleşme sektörünü 2004 yılında rekabete açtık.

Elektronik haberleşme alanında sağlanan serbestleşme sonucunda oluşan rekabet ortamı ile 2003 yılında neredeyse hiç olmayan geniş bant abone sayısı, bugün 69 milyona yaklaştı.

2005 yılında Evrensel Hizmet Kanununu yürürlüğe koyduk. Bu çerçevede, sayısal uçurumun önüne geçmeye ve tüm vatandaşlarımıza temel hizmetleri ulaştırmaya dönük çalışmalar yürütüyoruz. Evrensel hizmet kapsamında 1.630 yerleşim yerinde ve 410 askeri karakolda kablo-suz teknoloji kullanarak sabit telefon ve genişbant internet altyapısı kurduk.

2009 yılında ülkemizde 3G teknolojisi hizmetleri sunumu için işletmecileri yetkilendirdik. 3G'den 10 kat daha hızlı 4.5G teknolojisini 2016 yılında hizmete sunduk. Bu ihale ile de ilk defa yüzde 45'e varan oranlarda yerli malı belgeli ürün kullanma yükümlülüğü getirdik.

Sabit ve mobil haberleşme altyapısı olmayan kırsal yerleşim yerlerine altyapı kurulumu çalışmalarını yürüttük. Kırsalda, 1.799 yerleşim yerine 2G altyapısı kurduk. Bu yerleşim yerlerini 4.5G mobil geniş bant altyapısına kavuşturuyoruz. Ayrıca, 1.472 yerleşim yerine daha 2G ve 4.5G altyapıları kurulumunu yapıyoruz.

Bilişim sektörünü hızla büyüttük, e-Devlet uygulamaları ile kamu hizmetlerinin vatandaşa internet üzerinden sunulmasını sağladık. 22 temel hizmet ile başlattığımız e-Devlet Kapısını bugün 449 kurum, 3.218 hizmet ve 37,5 milyonu aşkın kullanıcı sayısına ulaştırdık.

Hizmetlerin e-Devlet üzerinden sunulmasıyla yılda yaklaşık 1,9 milyar dolar tasarruf sağladık.

2017 yılı sonunda mobil iletişimde, 64,6 milyonu 4,5G abonesi olmak üzere, 77,8 milyon aboneye ulaştık.

2008 yılında yürürlüğe giren Mobil Numara Taşınabilirliği uygulaması ile vatandaşlarımızın daha uygun fiyat ve şartlarda hizmet almasını sağladık. 113,4 milyon numara taşınmış oldu.

2009 yılından itibaren fiber internet erişim hizmetini sunmaya başladık. 2017 yılı sonu itibarıyla fiber internet abone sayısı 2,3 milyonu aştı.

FATİH Projesi kapsamında bugüne kadar yaklaşık 432 bin derslikte etkileşimli tahta kurulumlarını tamamladık ve 46 bin okulumuza çok fonksiyonlu yazıcı temin ettik.

Acil durumlarda kullanılacak Mobil Baz İstasyonlarının ülke genelindeki sayısını 25'ten 40'a çıkardık.

Bilgi teknolojileri pazarını, 2002 yılındaki 1,8 milyar dolar seviyesinden, 2016 yılında 9,8 milyar dolara ulaştırdık.

PTT'nin yanında özel sektör firmalarının da posta hizmetlerini yasal olarak sunabilmelerinin önünü açtık. Bugün 31 farklı şirket bu sektörde posta hizmeti sunmak üzere yetkilendirilmiş durumda.

PTT'yi anonim şirket olarak yeniden yapılandırdık. PTT işyerlerinin tamamını otomasyona geçirdik.

Siber güvenliğimiz için ulusal siber olaylara müdahale merkezi (USOM) kurduk ve siber olaylara müdahale ekipleri oluşturduk.

Kamu kurumlarının daha güvenli, bir ortamda veri alışverişlerini yapabilecekleri KamuNet'i hizmete aldık.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde ulaştırma alanında; bölgelerimizi ve illerimizi birbirleri ile bütünleştirmeye, hem yolcu hem de yük açısından güçlü bir lojistik ve ulaştırma altyapısı oluşturmaya devam edeceğiz.

Türkiye'yi gelişmiş ülke standartlarında bir ulaştırma alt yapısına kavuşturacağız.

Karayolunda ülkemizin kuzeyini güneyine, doğusunu batısına bağlayan ana akslarımızı tamamlayacak ve otoyol ağıımızı geliştireceğiz.

Havacılık ve denizcilik sektörlerinde ülkemizi dünyanın en önemli transit merkezlerinden birine dönüştüreceğiz.

Demiryollarında yüksek hızlı ve hızlı tren hatlarımızı önemli ölçüde tamamlayacağız.

Trafik yoğunluğunun yüksek olduğu kesimlerde trafik güvenliğinin artırılması ve taşıma sürelerinin kısaltılması amacıyla bölünmüş yol yapımına devam edeceğiz.

Önemli ulaşım koridorlarını otoyol ağı ile birbirine bağlayacak, yeni otoyolları YİD modeliyle inşa edeceğiz. 2.657 km olan otoyol ağını 5.034 km'ye ulaştıracacağız.

Karayolu ulaşımında güvenliği arttırmak, yollarımızı dünya standartlarında kaliteli bir çehreye kavuşturmak, yıllardır ihmal edilen bölgelere en iyi karayolu ulaşım imkânını sunmak için bölünmüş yol çalışmalarımıza devam edeceğiz. 26.017 km olan Bölünmüş yol uzunluğumuzu 36.500 km'ye çıkaracak ve 81 ilimizi de bölünmüş yollarla birbirine bağlayacağız.

Ağır taşıt trafiği yüksek olan yollarda sıcak asfalt kaplı yol yapımına öncelik verecek ve sürdüreceğiz. Karayolu ağıımızı önemli ölçüde sıcak asfalt kaplı hale getireceğiz.

Özellikle zor coğrafyanın hakim olduğu Kuzey-Güney koridorlarında yol güvenliği ve konforunu artıran tünel, köprü ve viyadük yapımına devam edeceğiz. Bugün 433 km olan karayolu tünel uzunluğumuzu 700 km'ye çıkaracağız. 556 km uzunluğundaki köprü ve viyadüklerimizi de 673 km'ye ulaştıracacağız.

Ülkemizin karayolu atardamarlarını oluşturan Kuzey-Güney ve Doğu-Batı koridorlarını tamamlayacağız.

550 km'lik Karadeniz sahil yolundan sonra 27 tünelle geçtiğimiz yaklaşık 450 km'lik Akdeniz sahil yolunu vatandaşlarımızın ve turizmin hizmetine sunacağız.

Karayolu yapım ve bakım uygulamalarında yeni nesil malzemeler, üretim teknolojileri, tasarım metotları kullanacağız.

Karayolu yük taşımacılığı sektöründe dijital takip sistemi oluştura-
cağız.

Demiryolu ağıımızı 25 bin km'ye çıkaracağız.

Türkiye'nin hızına hız katan yüksek hızlı demiryolu (YHT) projeleri adım adım gerçekleştirilerek 1.213 km'ye ulaştırdığımız YHT ve HT ağını 13.000 km'ye genişleteceğiz.

Marmaray projesinin devamı olan Gebze-Halkalı hattını tamamlayarak Yüksek Hızlı trenlerimizi Asya'dan Avrupa'ya ulaştıracacağız.

MARMARAY'dan sonra Asya-Avrupa arasını demiryolu ile ikinci kez kesintisiz bağlayacak olan Gebze-Sabiha Gökçen-Yavuz Sultan Selim Köprüsü-İstanbul Yeni Havalimanı-Halkalı ve Edirne'ye kadar uzanan demiryolunun proje hazırlama çalışmalarını tamamlayarak, yapım ihalesine çıkacağız.

Demiryolu altyapımız yenilerken aynı zamanda hatlarımızı elektrikli ve sinyalli hale getirerek verimliliği ve güvenliği artırıyoruz. Tüm demiryolu ağıımızı sinyalli ve elektrikli hale getireceğiz.

Serbestleşme sonrası, özel sektörün gücü ve rekabeti ile demiryolu taşımacılığını hızla geliştireceğiz.

Yenilenen hatlarla ve açılan lojistik merkezlerle yük taşımacılığında yeni bir dönemi başlatıyoruz.

Lojistik çalışmalarının ticaretin dolayısıyla kalkınmanın en önemli itici gücü olduğunun bilinciyle Türkiye'yi lojistikte bölgesel bir üs haline getireceğiz.

Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programını uygulamaya devam edeceğiz.

Demiryolu ve karayolu bağlantısına sahip lojistik merkezler kuruyoruz.

Limanları, OSB'leri, endüstri ve yük merkezlerini iltisak hatlarıyla demiryolu ağına bağlayacağız.

Yerli ve milli demiryolu sanayisini geliştirmeye devam edeceğiz.

Mili yük vagonunu ürettik, kullanıyoruz. Uluslararası düzeyde rekabet gücü kazanmak için Milli Elektrikli ve Dizel Tren Setleri ile Milli Yüksek Hızlı Tren çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Kentiçi ulaşımda yerel yönetimlere destek olmaya devam edeceğiz. 252 km kentiçi raylı sistemi hizmete sunduk. 151 km'lik kentiçi raylı sistemin yapımına devam ediyoruz. 2023 yılına kadar kentiçinde 662 km raylı sistem için çalışmaya devam edeceğiz.

Yeni havalimanlarını tamamlayarak havayolu ulaştırma kapasitemizi artıracacağız. Rize-Artvin, Yozgat, Karaman, Bayburt-Gümüşhane, Çukurova, Tokat Yeni, Çeşme Alaçatı, Batı Antalya ve İstanbul Yeni Havalimanlarını tamamlayacağız.

Balıkesir Merkez, Kahramanmaraş, Gaziantep, Samsun Çarşamba, Kapadokya ve Muş Havalimanı Terminal Binası Projelerini tamamlayacağız.

Uydu haberleşme kapasitemizi daha da artıracacağız. 2020 yılında Türksat 5A'yı, 2021 yılında Türksat 5B'yi uzaya göndererek yeni Ku-Bant frekansını kullanan ilk 5 ülke arasına gireceğiz.

2020 yılında tamamlamayı hedeflediğimiz ilk yerli haberleşme uydu projesi Türksat 6A ile haberleşme uydusu üretebilen 10 ülke arasında yer alacağız.

Ülkemizdeki havacılık ve uzay alanındaki faaliyetlerin yürütülmesi, yeni teknolojilerin takip edilerek kullanılması ve projelerde koordinasyonun sağlanması amacıyla Türkiye Uzay Ajansı'nı kuracağız.

Ülkemizin "Denizci Devlet Denizci Millet" kimliğini daha da güçlendireceğiz.

Kuzey Ege Çandarlı ve Filyos limanlarını hizmete sunacağız. Mersin konteyner limanının yapımına başlayacağız.

2023 yılına kadar Türk sahipli deniz ticaret filomuzu 29 milyon DWT'dan 50 milyon DWT'a, çıkaracağız.

Tersane kapasitemiz ise 4,4 milyon DWT'dan 10 milyon DWT'a, ulaştıracağız.

Konteyner elleçme kapasitemizi de 21,8 milyon TEU dan 32 milyon TEU'ya yükselteceğiz.

Yat turizminden daha fazla pay almak için yat bağlama kapasitemizi 18.545 ten 50 bine çıkaracağız.

Ülkemizde haberleşme altyapısını geliştirilmesini ve vatandaşlarımız tarafından bu hizmetlerden maksimum oranda faydalanılması için yatırımları özel sektörün büyük orandaki katkısıyla gerçekleştirmeye devam edeceğiz.

2023 yılında 10 milyon fiber aboneye ulaşacağız.

Serbestleşme sonucunda oluşan rekabet ortamı ile 69 milyona yaklaşan geniş bant abone sayısını 2023 yılına kadar 90 milyona çıkaracağız.

e-Devlet kapısının daha etkin ve verimli kullanımına yönelik, kullanıcı odaklı ve katma değeri yüksek bütünlüklük hizmetlerin kapıya entegre edilmesi çalışmalarına devam ederek 2018 sonunda tüm hizmetleri e-Devlet Kapısı'ndan sunacağız.

Kamu kurumlarındaki verilerin daha güvenli bir ortamda saklanması ve mükerrer veri merkezi yatırımlarının engellenmesi amacıyla, stratejik öneme sahip Ulusal Kamu Entegre Veri Merkezi Projesini hayata geçireceğiz.

Ulusal siber güvenliğimizi temin etmek için siber kapasite inşası, insan kaynağı ve teknolojik altyapıları güçlendirmeye devam edeceğiz.

Milli e-Posta Sistemini, tüm kamu kurumlarımızda 2018 yılı içerisinde kullanılabılır hale getireceğiz.

Ülke genelinde geçerli olacak ulaşımında tek kart projesini hayata geçireceğiz.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE YEREL YÖNETİMLER

Sürdürülebilir, kapsayıcı ve dengeli kalkınma yaklaşımımızla ülkemizin her bir ferdine ve her yöresine ulaşacak; ülkemizin bütün enerjisini harekete geçirerek, 2023 ve daha ötesine uzanan vizyonumuzu el birliğiyle gerçekleştireceğiz. Bu çerçevede, artan refahın çeşitli kesimler ve yöreler itibarıyla dengeli ve adil dağılımını temel bir amaç olarak benimsiyoruz.

AK Parti olarak, iklim değişikliği ile mücadele başta olmak üzere Türkiye'nin "Yeşil Büyüme" yaklaşımının sürdürülebilir bir perspektifle uygulanması için kararlılığımızı sürdüreceğiz. Sürdürülebilir çevrenin hem bugünkü nesil hem de nesiller arası adalet ve fırsat eşitliğini gözetmek açısından önemini farkındayız.

Bu anlayışla; çevreyi gelecek nesillere karşı bir sorumluluk bilinciyle ele almakta ve bir emanet olarak görmekteyiz. Zenginliğin ve kültürün şehirlerde geliştiğini dikkate alarak, daha temiz, daha yeşil, daha huzurlu kimlikli ve akıllı şehirler oluşturmayı önceliyoruz.

Medeniyetimizin üzerinde yükseleceği şehirlerimizi; yalnızca fiziksel yapıların biraradalığından oluşan mekânlar bütünü olarak tanımlamak yerine insanın ve tabiatın merkeze alındığı, kültürün ve sanatın hayatın vazgeçilmez bir parçası olarak kurgulandığı, medeniyet birikimine sahip çıkan, geliştiren ve yaşatan şehirler olarak tanımlıyoruz. Kültürümüzün renklerini yansıtan ve yaşadığımız zamanın çizgilerini barındıran, altyapısı sağlam, afetlere dayanıklı ve çevreye duyarlı bir biçimde gelişmesini hedefliyoruz.

Çevrenin ve Doğal Kaynakların Korunması

Çevrenin korunması yanında; ulusal ve uluslararası bir sorumluluğun ötesinde, nesiller arası hakkaniyeti sağlamak açısından da bir sorumluluk olarak görüyoruz. İklim değişikliği başta olmak üzere, artan çevresel sorunlara karşı hazırlıklı olmayı en önemli sorumluluklarımızdan biri olarak addediyoruz.

Çevrenin korunması yanında “sürdürülebilirlik” kavramını oldukça önemsiyor ve bunu ulusal ve uluslararası bir sorumluluğun ötesinde, nesiller arası hakkaniyeti sağlamak açısından da bir zorunluluk olarak görüyoruz. İklim değişikliği başta olmak üzere, artan çevresel sorunlara karşı hazırlıklı olmayı en önemli sorumluluklarımızdan biri olarak adde ediyoruz. Sürdürülebilir Çevre Politikalarının hayata geçmesini hızlandıracak teşvik yöntemlerinin yaygınlaştırılmasını hedefliyoruz.

Çevre ve Doğal Kaynak Yönetimi

Sürdürülebilir kalkınmanın ancak sürdürülebilir bir çevre ile mümkün olacağı yaklaşımıyla AK Parti olarak, çevre ve doğal kaynaklarımızın her türlü politika ve kararda daha fazla gözetilecek bir öncelik haline getirilmesini amaçlıyoruz.

Önümüzdeki dönemde çevrenin geliştirilmesi için uluslararası gelişmeleri yakından takip ederek; koruma ve kullanma dengesini gözetken bir anlayışla politika üretmek ve doğal kaynaklarımızı sürdürülebilir bir anlayışla yönetmek temel hedefimizdir.

a. Neler Yaptık

İktidara geldiğimizde çevre politikalarında ve uygulamalarında ülkemizde yeni bir dönemi başlattık. Çevreyi koruma, her türlü kirliliği giderme, ağaçlandırma, yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği, tarım topraklarının korunması ve içme suyuna erişim alanlarında önemli adımlar attık.

Başta küresel ısınmaya neden olan sera gazı emisyonlarının kontrolü olmak üzere, yenilenebilir enerji kullanımının ve enerji verimliliğinin artırılması, atık yönetiminin etkinleştirilmesi, içmesuyu ve kanalizasyon gibi hizmetlerin yaygınlaştırılması ve kalitesinin yükseltilmesi, orman ve korunan alanların genişletilmesi ve biyolojik çeşitliliğin korunması ile ilgili uygulamalara öncelik verdik ve çevresel göstergeleri iyileştirdik.

İlk defa AK Parti hükümetleri döneminde modern çevre teknolojileri ile arıtma tesisleri yaygın olarak memleketimize kazandırıldı. Çevreye duyarlı faaliyetleri esas alarak, yeşil büyümeye geçiş sürecini başlattık.

Çevrenin korunması ve sürdürülebilir kullanımı için çok sayıda proje üretip, dev yatırımlara imza attık.

Atık yönetimi alanında yüksek standartlar oluşturduk ve çok başarılı uygulamalara imza attık. Ulusal Geri Dönüşüm Stratejisini uygulamaya koyduk.

Sıfır Atık Projesini başlatarak, atıkların kaynağında ayrı toplanmasını, çevreye zarar vermeden ve ekonomiye katkı sağlayacak şekilde geri dönüştürülmesini, israfın önlenmesini ve kaynak verimliliğini sağladık.

Katı atık düzenli depolama hizmeti 2002 yılında 15 adet düzenli depolama tesisi ile verilmekte iken, bugün bu sayıyı 87'ye yükselttik.

2002 yılında belediyelerde yaşayan nüfusun yaklaşık yüzde 23'üne katı atık düzenli depolama hizmeti verilmekte iken, bugün nüfusun yaklaşık yüzde 74'üne bu hizmetin verilmesini sağladık.

Atıksu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı 2002 yılında yüzde 35 iken, bu oranı yüzde 83'e yükselttik.

2002 yılında 145 atıksu arıtma tesisi bulunmakta iken, bu sayıyı 1.029'a yükselttik.

Kurulu kapasitesi 10.000 m³/gün ve üzeri olan atıksu arıtma tesisleri çıkış sularını 24 saat çevrimiçi olarak izliyoruz.

2011'de 30 adet tesisle başlanan sürekli atıksu izleme tesis sayısını, bugün 233'e yükselttik.

Deniz izleme çalışmaları, 1990'lı yıllarda 26 izleme ağı istasyonu ile yürütülürken, bugün bu sayıyı 343 istasyona yükselttik.

Mavi bayrağa sahip plaj sayımız 2002 yılında 127 iken, bu sayıyı 459'a çıkardık. Ülkemiz dünyada üçüncü sıradadır.

2002 senesinde gemilerden atık alım hizmeti yok iken, bugün 294 limanda bu hizmeti veriyoruz.

Çevresel etki değerlendirmesi (ÇED) süreçlerini basitleştirdik.

Bu kapsamda, işlemleri elektronik ortama aldık ve mevzuatta yapılan düzenlemelerle bürokrasiyi azalttık, yatırım ortamını iyileştirdik.

Çevrimiçi Çevre İzinleri uygulaması ile yatırımcıdan istenen belge sayısını azalttık ve tüm süreci elektronik ortama taşıdık.

Doğal alanların korunmasına azami önem verdik.

Ülkemizdeki korunan alanların (Doğal sit, Özel Çevre Koruma Bölgesi, Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiatı Koruma Alanı, Tabiat Anıtı, Yaban hayatı Koruma Sahası ve Sulak alan) toplam yüzölçümüne oranını yüzde 4,34'ten, yüzde 12,68'e çıkardık.

Son 16 yılda korunan alanların sayısını 175'ten 558'e yükselttik. Alan olarak ise 9,3 milyon dekadardan 30 milyon dekara çıkarttık.

Özel Çevre Koruma Bölge sayısı 2002 yılında 13 iken, bugün 16'ya çıkardık.

Ekolojik Temelli Bilimsel Araştırma Raporları yaptırarak, ülkemizdeki doğal sit alanlarının doğal değerlerinin güncel durumlarını ortaya çıkardık.

Korunan alanlarda gerçekleştirilen projeler için yerel yönetimlerimize 400 milyon TL kaynak sağladık.

Hidrolik enerji, sulama, içme suyu ve taşkın koruma alanlarında, 2003 yılından 2017 yılsonuna kadar yaklaşık 126 milyar TL yatırım gerçekleştirdik.

Korunan alanlarımıza tabiat eğitim merkezleri, gençlik kampları gibi tesisleri kurarak tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yürüttük.

Korunan alanlarımıza yapılan yatırımlarla 2003 yılındaki 5,5 milyon ziyaretçi sayısını, 2017 yılında 25 milyon kişiye çıkardık.

Kop Dağı Müdafaası Tarihi Milli Parkı ve Malazgirt Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parklarını ilan ettik. Tarihi Milli Parklarımızda (Sakarya Meydan Muharebesi, Nenehatun, Sarıkamış ve Başkomutan Tarihi Milli Parkları) tanıtım merkezleri ve yönetim merkezleri kurarak şanlı tarihimizi gelecek nesillere aktarıyoruz.

Su kaynaklarımızı çok aktif bir biçimde yönettik ve ekonomideki katma değeri artırdık. Su yönetiminde havza esaslı planlama dönemine geçtik. 25 havzanın, havza koruma eylem planlarını 2013 yılı sonunda tamamladık ve Avrupa Birliği normlarına uygun olarak izleme programlarını hazırladık.

Su kaynaklarının evsel ve sanayi atık ve atık sularına, zirai ilaç ve zehirli maddelere karşı korunması maksadıyla standartları belirledik.

Etkin su yönetimi için Ulusal Su Bilgi Sistemi'ni kurduk. İletim ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarını azaltmak için mevzuat düzenledik.

Türkiye'nin su ve hıfzıssıhha konusundakiengin bilgi ve tecrübesini başta Afrika, Balkanlar ve Türki Cumhuriyetlerden olmak üzere 50'ye yakın ülkeden yüzlerce uzmanla paylaştık.

1999-2002 yılları arasında 3 yılda sadece 9 tesis hizmete açılmışken, 16 yıllık dönemde 525'i baraj, 527'si HES, 336'sı gölet, 1.232'si sulama te-

sisi, 207'si içme ve kullanma suyu temini tesisi, 17'si atıksu arıtma tesisi ve 4.640'ı taşkın koruma tesisi olmak üzere toplam 7.484 tesisi tamamlayarak Aziz Milletimizin hizmetine sunduk.

2012-2014 yılları arasında 3,3 Milyar TL yatırım yaparak 1.000 günde, 1.000 adet gölet ve bent projesini başarıyla tamamladık. 1 milyon 700 bin dekar arazi suya kavuşturulmuş, 450.000 kişiye istihdam sağlanmış ve çiftçilerimize yılda 1,7 milyar TL gelir artışı temin edilmiştir.

15 yılda yaptığımız çalışmalarla, ülkemizde toplam ekonomik sulanabilir 85 milyon dekar arazimizin, 65 milyon dekarını sulamaya açtık.

Yıllık 32 milyar TL zirai gelir artışı sağladık.

Bütün şehirlerimizin içmesuyu meselesini uzun vadeli çözdük. İçmesuyu eylem planları ile şehirlerimizin 2040, 2050 hatta 2071 yılına kadar olan içmesuyu ihtiyacını planladık. 2003-2017 yılları arasında işletmeye aldığımız 207 adet tesis ile yaklaşık 42 milyon kişiye ilave içmesuyu sağladık.

Yaptığımız tesislerle su depolama kapasitemizi 166 milyar m³'e yükselttik, aldığımız tedbirler sayesinde son 44 yılın en kurak yılı olan 2017'de dahi vatandaşlarımıza susuzluğu hissettirmedik.

İstanbul'a içmesuyu temin etmek için Melen Projesini yaptık. Dünyada iki kıtayı birbirine bağlayan ilk ve tek, 5.551 metre uzunluğundaki Boğaziçi Tüneli ile Asya ve Avrupa'yı denizin 135 metre altından birleştirdik.

Ege'nin incisi İzmir'in 2040 yılına kadar içme suyu ihtiyacını Gördes Barajı ile çözdük.

Dünya'da ilk defa denizin içinden 250 metre derinlikte askıda borularla toplam 106 kilometre uzunluğundaki isale hattı ile Ana Vatandan, Yavru Vatan KKTC'ye içmesuyu götürdük.

Ergene Havzası Eylem Planı kapsamında 13 adet İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi ve 3 adet Atıksu Kollektör Hattını tamamlayarak hizmete aldık.

Hidroelektrik Enerji Üretimi alanında; üretimimizi yılda 26 milyar kWh'den, 96,5 milyar kWh'e yükselttik, her 4 ampulden birini HES'lerden elde edilen temiz enerji ile aydınlatıyoruz.

4.640 adet taşkın koruma tesisini tamamlayarak, 2,55 milyon dekar araziye ve çok sayıda yerleşim yerini taşkınlardan koruduk.

Türkiye'nin en hızlı akan nehri Çoruh'un ilk altın gerdanlığı Muratlı Barajı'nı ve Borçka Barajı'nı hizmete açtık. 249 metre gövde yüksekliği

ile Türkiye'nin hâlihazırda en yüksek barajı olan Artvin Deriner Barajı'nı ise tamamladık.

218 metre gövde yüksekliğiyle Ermenek Barajı'nı, Ege'nin 141 yıllık hayali Çine Adnan Menderes Barajı'nı, Ege'nin en büyük barajı Dalaman Akköprü Barajı'nı hizmete aldık. 2017 yılında Peri Suyu üzerinde bulunan ve 175 metre yüksekliği ile kendi tipinde ülkemizin en yüksek 3. barajı olan Kığı Barajında enerji üretimine başladık.

Hava koşullarından kaynaklanabilecek risklerin zamanlı şekilde analiz edilmesini sağladık. Anlık hava durumu bilgilerinin vatandaşımıza sunulması, tahminlerin hazırlanması ve tahmin tutarlılıklarının artırılması amacıyla;

1.631 adet Otomatik Meteoroloji Gözlem İstasyonu (OMGi),

73 adet Havaalanı Otomatik Meteoroloji Gözlem İstasyonu (H-OMGi),

81 adet Deniz Otomatik Meteoroloji Gözlem İstasyonu (D-OMGi),

2 adet Deniz Radarı,

10 adet yüksek atmosfer gözlem istasyonu,

41 adet Yıldırım Tespit ve Takip Sistemi (YTTS) kurarak meteorolojik tahminlerde isabet oranını yüzde 90'ların üzerine çıkardık.

Ağaçlandırmada dünyanın en başarılı üç ülkesinden biri olduk, 4 milyar 50 milyon adet fidanı toprakla buluşturduk. Ağaçlandırma ve orman ıslahı çalışmalarını 5 misli artırdık.

Türkiye, Dünyada orman varlığını arttıran nadir ülkelerden birisidir. 2002 yılında 208 milyon dekar olan orman varlığımızı 223 milyon dekara çıkardık.

Ülkemiz ormancılık faaliyetlerini geliştirmek ve orman köylümüzü desteklemek amacıyla ceviz, badem, kestane, dut, salep, trüf mantarı, yol kenarı ağaçlandırması gibi 38 farklı alanda Eylem Planları hazırlayarak uygulamaya koyduk.

2015-2019 dönemini kapsayan "5 Bin Köye, 5 Bin Gelir Getirici Orman" projesini başlattık. Her daim yanında olduğumuz orman köylümüze, son 16 yılda yapmış olduğumuz doğrudan destekler ve ormancılık faaliyetlerinden 14,5 milyar TL gelir sağladık.

2003 yılında başlattığımız şehir ormanı projesiyle, bugüne kadar 140 adet şehir ormanı kurduk, mesire yerlerimizi 1.313 âdete çıkardık.

Orman ürünleri sanayisini güçlendirerek, büyüttük. 2002 yılında 13,7 milyon m³ olan endüstriyel odun üretimini 2017 yılında 17,1 milyon m³e çıkardık.

Tıbbi ve Aromatik bitkilerin geliştirilmesine destekler verdik.

Ormanlardan elde ettiğimiz kekik, adaçayı, defne, keçiboynuzu gibi odun dışı orman ürünleri ihracat gelirini 507 milyon dolara çıkardık.

2017 yılı sonu itibarıyla toplam 407 Bal Ormanı kurduk, ülkemiz bal üretiminde dünyada, 6. sıradan 2. sıraya yükseldi.

Ormanlarımızın korunması için aktif mekanizmaları harekete geçirdik. Kurduğumuz yangın erken uyarı sistemi ile yangınlara müdahale süresini, 45 dakikadan ortalama 15 dakikaya düşürdük. Bu sayede yanan alanları geçmiş yıllar ortalamasının dörtte birine indirdik.

Orman kadastro çalışmalarını tamamladık, 40 yıldır çözülemeyen 2/B meselesini çözdük.

Orman Bilgi Sistemini (ORBİS) kurduk. Bütüncül olarak ormanlarımıza dair tüm verilere hızlı bir şekilde ulaşıyoruz.

Çölleşme ve erozyonla mücadelede lider ülkelerden birisi olduk, toprağımıza sahip çıktık. 1970'li yıllarda denizlere, göllere ve barajlara erozyonla taşınan toprak miktarı yılda 500 Milyon ton iken, 16 yılda yaptığımız çalışmalarla bu miktarı 2017 yılında 168 milyon tona düşürdük.

Ulusal Çölleşme Risk Haritası hazırladık ve Toprak Bilgi Sistemini kurduk.

Baraj Havzaları Yeşil kuşak ağaçlandırmaları eylem planı ile bugüne kadar 400 adet baraj ve göletin etrafını ağaçlandırdık. Ayrıca, 43.000 dekar alana sahip maden sahasını ıslah ederek tabiata kazandırdık.

2013-2017 yılları arasında 252 sel havzasında 4 milyon hektar genel alanda sel kontrolü çalışması yaptık.

Biyolojik zenginliğimizin hazinemiz olduğu bilinciyle hareket ettik. Ülkemizin biyolojik zenginliğinin net olarak ortaya çıkarılması için başlatılan Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanteri projesini 54 ilde tamamladık.

Biyolojik çeşitliliğe dayalı geleneksel bilginin kayıt altına alınması projesini 12 ilde pilot olarak başlattık.

Sokak hayvanlarımıza sahip çıktık. Hayvanları Koruma Kanunu, sokak hayvanlarının rehabilitasyonu maksadıyla 2004 yılında yürürlüğe girdi. 2004 yılında toplam 14.650 hayvan kapasiteli 67 adet hayvan bakımevi mevcut iken; 2018 yılı itibarıyla ülkemizde toplam 85.000 hayvan kapasiteli 233 hayvan bakımevi bulunmaktadır.

2009-2018 yılları arasında 59 yerel yönetime hayvan bakımevi yapımı maksadıyla mali destek sağlanmıştı.

Yabani hayatı koruyup, ekosistemlerini güçlendirdik. 81 adet yaban hayatı geliştirme sahamızda yaban hayvanlarını tabii yaşama ortamlarıyla birlikte koruyoruz.

Zorlu kış şartlarında yaban hayvanlarının hayatlarını idame ettirmeleri maksadıyla yemleme çalışmaları yaptık. Nesli tehlike altında olan türlerimizden öncelikli tespit edilen 60 hassas tür için eylem planları hazırladık.

Tabiatın desteklenmesi maksadıyla her yıl keklik, sülün gibi ortalama 100 bin kanatlı hayvan ve 3,7 milyon yavru alabalık üreterek tabiata bırakıyoruz.

b. Neler Yapacağız

Artan çevresel sorunlara ve iklim değişikliğine karşı alınacak önlemleri ve uygulanacak yöntemleri önceliklerimiz haline getirmek partimizin en önemli sorumluluk alanları arasında olmaya devam edecektir. Bu kapsamda; önümüzdeki dönemde de çevre konularında uluslararası gelişmeleri yakından takip etmeye, koruma ve kullanma dengesini gözeten ve sürdürülebilir kaynak kullanımının önemini bilen bir anlayışla politika üretmeye devam edeceğiz. Sürdürülebilir üretim-tüketimi sağlamak üzere kamu alımlarında çevre dostu ürünlerin tercih edilmesini sağlayacağız.

Atık yönetimi alanında dünyada rol modeli olmayı amaçlıyoruz. 2023 yılına kadar Sıfır Atık Projesini hızla yaygınlaştırarak ülkemizin tamamında uygulayacağız. Öncelikli olarak Ankara ilindeki kamu kurum/kuruluşlarının hizmet binaları, eğitim, hastaneler, alışveriş merkezleri gibi vatandaşın yoğun bulunduğu noktalarda sıfır atık sistemini yaygınlaştıracaktır.

Atıkların kaynağında etkin olarak ayrı toplanması amacıyla, vatandaşlarımızın sisteme katılımı sağlanacak ve gelişmiş ülkelerde olduğu gibi gerekli altyapıyı kuracağız.

Atıksu arıtma ve entegre katı atık yönetimi hizmetini 2023 yılında şehirlerde yaşayan vatandaşlarımızın tamamına vererek, insanımızın daha sağlıklı bir çevrede yaşamasını sağlayacağız.

Aritilmiş atıksuların ekonomiye yeniden kazandırılması amacıyla bugün yüzde 1,2 olan yeniden kullanım oranını, 2023 yılına kadar yüzde 5'e çıkarmayı hedefliyoruz.

KAP (Katı Atık Programı) çerçevesinde yerel yönetimlerin katı atık toplama, taşıma, geri kazanım ve bertaraf tesislerini merkezi bütçeden her yıl ayıracağımız kaynakla destekleyeceğiz.

Korunan alanlarda altyapı eksikliklerini gidereceğiz. Bu alanlarda gerçekleştirilecek projeler için yerel yönetimlerimize destek sağlayacağız.

Korunan alanlarımıza, tabiat eğitim merkezleri, yaz okulu ve gençlik kampları tesis ederek tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarını yürüteceğiz.

Ülkemizde bulunan mağaraların tamamında araştırmalar yaparak, elde edilecek veriler ışığında bu mağaraları tabiat varlığı olarak tescil ederek, koruma altına alacağız.

Alternatif, çevreci ulaşım yöntemlerinin yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

Yeşil Ekonomi, yeşil büyüme, yeşil istihdam gibi kavramları sürdürülebilir kalkınma hedeflerimiz arasında değerlendireceğiz.

Ülkemizde korunan alanların sayısını 2023 yılı sonunda 653'e çıkaracağız.

Yapacağımız altyapı, tanıtım vb. çalışmalarla 2023 yılına kadar korunan alanlarımızda toplamda 135 milyon ziyaretçi ağırlamayı hedefliyoruz.

Korunan alanlar içinde yaşayan yöre halkının, gelirin artırılmasına yönelik faaliyetlerin önünü açacağız.

e-Devlet üzerinden tüm korunan alanların vatandaşlarımızla paylaşılabilmesi için, ulusal düzeyde doğal sit alanlarını sayısal hale getireceğiz.

ÇED süreçlerinin daha etkin uygulanmasını sağlayacağız. Yatırım süreçlerinde izin ve lisans uygulamalarını hızlandıracacağız. Ulusal Çevre Etiketleme Sistemini kurarak, ürün ve hizmetlerin çevreye duyarlılığını belirleyeceğiz.

Yer üstü ve yer altı su kaynaklarını kapsayacak şekilde su havzalarını koruma altına alacak, "Bütüncül Su Kaynakları Yönetimi Modeli"ne geçilecektir. Ulusal Su Planı ve Ulusal Su Güvenliği Planını yayınlayacağız.

Su havzalarımızın kuraklık yönetim planları ve taşkın yönetim planlarını hazırlayacak, 4.640 adet taşkın koruma tesis sayımızı, 2023 yılında 10 binin üzerine çıkaracağız.

İklim değişikliğinin ve su havzalarındaki bütün faaliyetlerin su miktarı ve kalitesine etkileri değerlendirilerek havzalarda su tasarrufu sağlama, kuraklıkla mücadele ve kirlilik önleme gibi uyum önlemleri alacağız.

AB Çevre Fıslı Su Kalitesi Sektörü kapsamındaki müktesebata uyum sağlayacak, havza koruma eylem planlarının tamamını Avrupa Birliği normlarına uygun olarak nehir havza yönetim planlarına dönüştüreacağız.

Su konusundaki teknik eğitim programlarımızı dünyanın farklı coğrafyalarına genişleterek uluslararası su meselelerine katkı sağlamaya devam edeceğiz.

Ülkemizin ekonomik sulanabilir arazilerinin tamamını 2023 yılı sonuna kadar sulamaya açacağız. 85 milyon dekar sulanabilir tarım alanlarımızda, modern sulama sistemi oranını, yüzde 25'ten, yüzde 50'ye çıkartacağız.

Stratejik öneme sahip yeraltı suyunun tarımda kullanımı yıllık yüzde 5 mertebesine düşüreacağız.

Yapacağımız tesislerle su depolama kapasitemizi 166 milyar m³'ten 2023 yılında 200 milyar m³'e yükselteacağız.

1.071 Göl-Su 2 Projesi kapsamındaki tesisleri 2019 yılı sonuna kadar tamamlayacağız.

Melen ve Yeşilçay Projeleri ile İstanbul'un 2071 yılına kadar içmesuyu ihtiyacını karşılayacağız. Ankara'nın 2050 yılına kadar içmesuyu problemini çözecek olan Gerede Projesi 2018 yılında tamamlayacağız.

Ergene Havzası Eylem Planı kapsamında, 2 adet sanayi atıksu tesisinin inşaatını tamamlayacağız.

Değerlendirilebilir toplam 180 milyar kWh enerji potansiyelimizin 2023 yılında 135 milyar kWh'sini devreye alacağız.

Daha yeşil bir Türkiye için hedefimiz 2023 yılı sonuna kadar orman alanlarını, ülke yüzölçümünün yüzde 30'una denk gelen 233 milyon dekara yükseltmektir.

"7 milyar insan, 7 milyar fidan" gayesiyle Dünya'daki her insan için bir fidan dikerek 7 milyar fidanı toprakla buluşturacağız.

Şehir ormanları sayımızı 2019 yılına kadar 160'a çıkaracağız. 2023 yılı Şehir Ormanı ve Mesire yeri hedefimiz 2.000'dir.

2019 yılı sonuna kadar ormanlarımızın tamamının tapu ve tescil işlemlerini gerçekleştireceğiz.

Orman ürünleri sanayinde büyük bir atılım gerçekleştireceğiz.

Boylu fidan ve dış mekân süs bitkisi ihtiyacımızı kendi fidanlıklarımızdan karşılamak suretiyle fidan ithalatının önüne geçip, fidan ihraç eden ülke haline geleceğiz.

Endüstriyel odun üretimini, 2023 yılında 21 milyon m³'e ulaştıracacağız.

Her daim yanında olduğumuz orman köylümüze verdiğimiz destekler devam edecektir.

Orman köylülerimizin yerinde kalkındırılması maksadıyla başlatılan "5 Bin Köye, 5 Bin Gelir Getirici Orman" projesi çerçevesinde ceviz, badem, fıstık çamı gibi meyveli orman ağaçları dikilecek, bal ormanı sayımız 700 âdete çıkarılacaktır. Bu sayede orman köylülerimize ilave 8 milyar TL gelir sağlayacağız.

Ülkemizde ormanlardan elde ettiğimiz kekik, adaçayı, defne, keçi-boynuzu gibi odun dışı orman ürünleri ihracatımızı 2023 yılına kadar 5 milyar dolara ulaştıracacağız.

Erozyonla mücadelede rol model olmaya devam edeceğiz. Baraj Havzaları Yeşil kuşak ağaçlandırmalarına devam edeceğiz. Denizlere, göllere ve barajlara erozyonla taşınan toprak miktarını 2023 yılında 130 milyon tona indireceğiz.

Kuracağımız sistemle ulusal arazi sınıfları ve arazi kullanımı değişikliğini izleyeceğiz.

Terkedilmiş 60 bin dekar büyüklüğünde 1.628 adet maden sahasını islah ederek tabiata kazandıracacağız.

Ülkemizde sel, çığ ve heyelan olaylarının önlenmesi için 2023 yılına kadar 25 adet Çığ Kontrol Projesi ve Çığ Tehlike Haritası, 35 adet Heyelan Kontrol Projesi ve Heyelan Tehlike Haritası, 250 adet alanda sel kontrol projesini hayata geçireceğiz.

Biyolojik zenginliğimizi koruma alanındaki iddialı projelerimizi tamamlayacağız. Ülkemizin biyolojik zenginliğinin net olarak ortaya çıkarılması için başlatılan Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanteri projesini 2019 yılı sonuna kadar 81 il düzeyinde bitireceğiz.

Biyolojik çeşitliliğe dayalı geleneksel bilginin kayıt altına alınması projesini ise 2023 yılına kadar 81 ilimizde tamamlayacağız.

Çukurova Biyolojik Çeşitlilik Müzesini hizmete açacağız.

Sokak hayvanlarının rehabilitasyonu amacıyla, sokak hayvanları bakımevi yapımı ve kısırlaştırma faaliyetleri için Belediyelere mali desteklerimizi sürdüreceğiz.

Yaban hayatının korunması ve desteklenmesi amacıyla yaban hayvanı üretimi ve tabiata yerleştirilmesi çalışmalarını sürdüreceğiz. Bu kapsamda her yıl keklik, sülün gibi ortalama 100 bin kanatlı hayvan ve 3,7 milyon yavru alabalık üretilmesi politikamız devam edecek.

Zorlu kış şartlarında yaban hayvanlarının hayatlarını idame ettirmeleri amacıyla yemleme çalışmalarına devam edeceğiz.

Tabiatta zarar görmüş yaban hayvanlarının tedavi ve rehabilitasyonu için yaban hayatı kurtarma ve rehabilitasyon merkezleri kurmaya devam edeceğiz.

Nesli tehlike altında olan türlerimizden öncelikli tespit edilen 100 hassas türün koruma eylem planlarını tamamlayacağız.

Ülkemizin sahip olduğu zengin yaban hayatı kaynaklarımızı değerlendirmek ve ekonomiye kazandırmak gayesiyle av turizmi geliştirme bölgeleri oluşturacağız.

Küresel Isınma ve İklim Değişikliği

AK Parti hükümetleri olarak önemli çevre anlaşmalarına imza attık. Çevrenin korunması ve iklim değişikliği ile mücadele kapsamında küresel sorunlara duyarsız kalmadığımızı gösterdik.

a. Neler Yaptık

Küresel iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında en önemli uluslararası anlaşmalara imza attık. 2004 yılında Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesine ve 2009 yılında Kyoto Protokolü'ne taraf olduk. 2016 yılında ise Paris Anlaşmasına imza attık.

İklim değişikliği başta olmak üzere, artan çevresel sorunlara karşı hassasiyeti, afetler konusunda hazırlıklı olmayı, insanımıza ve dünyamıza karşı önemli bir mesuliyet olarak görüyoruz.

İklim değişikliği ile mücadele kapsamında Ulusal İklim Değişikliği Stratejisi ve İklim Değişikliği Eylem Planı'nı hazırladık.

Ozon tabakasının korunmasına yönelik yürüttüğümüz başarılı çalışmalar sonucunda 2012, 2014 ve 2016 yıllarında “Avrupa ve Orta Asya Bölgesel Ozon Ağı Ozon Tabakasını Koruma Onur Madalyası”nı aldık. Önümüzdeki yıllarda da bu başarıyı artırarak ülkemizi gururlandırmaya devam edeceğiz.

Hava kalitesini güçlendirici tedbirleri devreye soktuk. Hava Kalitesinin daha iyi takip edilebilmesi için 2005 yılında 36 istasyonla başlattığımız Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı’nı, 2018 yılı itibarıyla toplam 300 istasyona ulaştırdık.

Ülkemiz genelinde, toplam 289 tesiste ve bu tesislerdeki 625 bacada izleme sistemlerini kurduk. Bu tesislerin emisyon değerlerini 7/24 izliyoruz.

64 ilimize ait hazırladığımız Temiz Hava Eylem Planlarını titizlikle takip ediyoruz.

7 adet Bölgesel Temiz Hava Merkezi Müdürlüklerinin kurulumunu tamamladık.

Çevresel gürültünün kontrol altına alınması için ülke genelinde 25 ilin stratejik gürültü haritasını hazırladık.

b. Neler Yapacağız

Ülke olarak küresel iklim değişikliği ile mücadele için 2030 yol haritamızı belirledik. Hızla gelişen bir ekonomi olarak sera gazı emisyonlarını 2030 yılında yüzde 21’e kadar artıştan azaltmayı hedefliyoruz.

Bu hedefimizi, enerjiden ulaştırmaya, sanayiden kentsel dönüşüme, atık yönetiminden ormancılığa kadar tüm alanlarda yapacağımız vizyon projelerle gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

Ülkemiz için iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin mümkün olan en düşük seviyeye indirilmesi doğrultusunda çalışmalar gerçekleştiriyoruz.

İklim Değişikliğine uyum sağlamak için, hem ekosistemler, hem ekonomik sektörler hem de su, atık ve ulaştırma altyapısı üzerindeki iklim değişikliğinin olumsuz etkilerinin ve bu etkilere karşı alınması gereken önlemlerin belirlenmesi için kapsamlı çalışmalar yürütüyoruz.

Ulusal ve uluslararası ölçekte projeler yürütüyoruz. Bu projelerle hem uluslararası sorumluluklarımızı yerine getiriyoruz hem de ülkemizi

zin iklim değışikliği ile mücadeleye yönelik teknik ve idari kapasitesini geliştiriyoruz.

Uluslararası alanda ölkemizin menfaatlerini korumak ve Paris Anlaşması kapsamında Yeşil İklim Fonu Teknoloji Desteklerine erişmek için, iklim müzakerelerini yoğun bir şekilde sürdüreceğiz.

Önümüzdeki dönemde ölçüm, izleme, denetim, kontrol ve raporlama altyapısını daha da geliştireceğiz.

İklim dostu, uzun vadeli "düşük emisyonlu kalkınma stratejileri"ni yaygınlařtıracakđız.

Sera gazı emisyonlarını, başta karayolu olmak üzere tüm ulaşım türlerinde önlemeye yönelik çalışmalara öncelik verecek ve gerekli takip sistemlerini kuracakđız.

Hava kalitesi izleme ağındaki istasyon sayısını 300'den 380'e çıkaracakđız.

Stratejik gürültü haritalarını 2019 yılı sonu itibariyle ölkemiz genelinde 66 ilin yerleşim alanlarında tamamlayacakđız.

Şehircilik ve Yerel Yönetimler

AK Parti olarak insanın şehrin, şehrin de insanın aynası olduğu ilkesinden hareketle, medeniyetimize uygun, ruhu olan şehirler inşa etmek ve bu şehirler başta olmak üzere yerel düzeyde yeni bir anlayışla vatandaşlarımıza daha huzurlu, daha güvenli güzel bir yaşam ortamı sunmayı amaçlıyoruz.

Şehirler, medeniyetlerin vitrinleridir. Milletlerin medeniyet tasavvurları şehirlerde vücut bulur. Tarihin en köklü medeniyetini kurmuş bir millet olarak mazimizin ve medeniyet tasavvurumuzun ışığında şehirlerimizi gelecek vizyonu ile buluşturmak en önemli hedeflerimizdendir.

Yeni Şehircilik Vizyonu'muz; insan odaklı, doğal kaynaklarını koruyan, iklime duyarlı, enerji etkin, tarihi ve kültürel mirasını gözetken, yöresel ve yatay mimari esaslı, dönüşüm fırsatını değerlendirerek şehirlerimizi afetlere hazır hale getiren, katılımcı, şeffaf, çözüm odaklı, akıllı şehir konseptli, yenilikçi ve özgün ilkeler üzerine inşa edilmiştir.

Yeni Şehircilik Vizyonu'muzda; şehirlerimizin planlama ve tasarımı gerçekleştirilirken tarihimizde iz bırakan medeniyetlerin miraslarına, milli ve manevi değerlerimize ve kültürel kodlarımıza sahip çıkacakđız.

Yeni Belediyecilik Anlayışı

AK Parti olarak, çevre, şehir ve şehir yönetimini birbirini tamamlayan unsurlar olarak görüyoruz. İnsanın ve çevrenin ihtiyaçlarının merkeze alındığı, kültürün, sanatın hayatın vaz geçilmez bir parçası olarak kurgulandığı, medeniyet birikimine sahip çıkan, geliştiren ve yaşatan şehirler olarak görüyoruz.

Şehir yönetimi anlayışında merkezi yönetim ile belediyeler arasında sağlıklı bir işbirliği ve koordinasyonu esas almakta, yerel nitelikteki her türlü kamu hizmet sunumunun asıl sorumlusunun yerel yönetimler olması gerektiğini düşünmekteyiz.

Önümüzdeki dönemde başta belediyelerimiz olmak üzere yerel yönetimlerin; idari ve mali kapasitelerini geliştirerek, vatandaşlarımıza en yakın ve yerel taleplere en duyarlı hizmet birimleri olarak daha hızlı ve verimli çalışmalarını sağlayacağız. Merkezi standartlar çerçevesinde kamu hizmetlerinin yerinden karşılanması temel ilkimiz olmaya devam edecektir.

a. Neler Yaptık

Yerel Yönetimlerde büyük dönüşüm, 1994'te Recep Tayyip ERDOĞAN'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olması ile başlamıştır.

2004'te yapılan seçimlerde ülkemizin birçok şehrinde AK Partili Belediye Başkanları iş başına gelmiş ve Yerel Yönetimlerdeki büyük dönüşüm hızlanarak devam etmiştir. AK Partili belediyeler Büyük Türkiye hedefine uygun olarak şehirlerimizde büyük dönüşümlere imza atmışlardır.

Altyapısı, asfalt yolu, suyu olmayan, çöpleri toplanmayan, gece-kondulaşmanın, açlık ve fakirliğin esiri, havası bile teneffüs edilemeyen şehirler AK Partili Belediyeler eliyle büyük bir dönüşüm yaşamışlardır.

2004'te ulusal kalkınmanın yerel kalkınmadan başlayacağı inancıyla "Yerel Kalkınma Başlıyor" sloganıyla AK Belediyelere şehirlerin kalkınması için hedefler konulmuş, bu çerçevede şehirlerimizin altyapı, yol, su, çöp, temiz hava, yaşanabilir çevre gibi temel insani sorunların çözülerek şehir şehir kalkınma hedeflenmiştir. Modern bir kentin sahip olması gereken tüm alt ve üst yapılara sahip huzurlu, yaşanabilir şehirler kurmak temel hedef olmuştur.

2009 Seçimlerinde Belediyelerde çita daha da yükseltilerek “Marka Şehirler” hedeflenmiştir. 2004-2009 arası temel altyapı ve insani sorunları çözülen şehirler, artık kabuğunu kırarak dünyanın marka şehirleri arasına girmeyi hedefleyen bir vizyona kavuşmuştur. Şehirlerimizin, ülkemizin gelişimi, insanımızın refah düzeyinin arttırılması, rekabet ve işbirliğine hazır olması için farklı alanlarda “Marka Şehirler” haline getirilmesi hedeflenmiştir. Hedef her bir şehrimizin bir dünya markası olmasıdır. Birer cazibe merkezine dönüşmesidir.

2014’e kadar altyapıda, konut inşasında, ulaşım projelerinde, sosyal yardımlarda, öncü bir belediyecilik ortaya koyduk. Yollar, köprüler, tüneller, raylı sistemler, parklar, yeşil alanlar, temiz su, temiz hava, yaşanabilir çevre, düzenli caddeler ve sosyal politikalarla şehirler değişmiş, anlayış değişmiş, belediyeler değişmiş, AK Belediyecilik hizmet çitısı çok daha yukarılara çıkmıştır.

2014’te Alt ve üstyapı sorunlarını çözümlemiş, marka şehir olma yolunda büyük bir dönüşüm yaşamış şehirlerimizin önüne yeni bir hedef koyduk. Şehirlerimizi, medeniyetimizin özülle şekillendirmek, insanımızı ve şehirlerimizi medeniyet değerlerimizle yeniden inşa ve ihya etmek. Bunun için 2014’te “Büyük Medeniyet Yolunda İnsan-Demokrasi-Şehir” dedik.

2004’te “Yerel Kalkınma Başlıyor” 2009’da “Marka Şehirler” 2014’te “Büyük Medeniyet Yolunda İnsan-Demokrasi-Şehir” derken temel dayanağımız yerel yönetimlerin kalkınmanın motoru olduğu ve demokrasinin yerelde başladığı inancı oldu.

Biz yerel yönetimlerin kalkınmanın öncüsü olduğuna inanıyoruz. Bunun için iktidara geldiğimiz 2002’den buyana hep yerel yönetimleri güçlendirecek düzenlemeler yaptık. Bu çerçevede yerel yönetimlerin sorumluluk, görev ve hizmet alanında birçok temel düzenleme gerçekleştirdik. Hizmetlerde etkinlik, koordinasyon ve kalitenin yükseltilmesi amacıyla Büyükşehir Belediyesi sayısını 30’a yükselttik. Bu şehirlerde il özel idarelerini kaldırdık.

5216 Sayılı “Büyükşehir Belediyesi Kanunu” 5302 sayılı “İl Özel İdareleri Kanunu” ve 5393 sayılı “Belediye Kanunu”nun çıkarılmasını sağladık. Kentsel altyapıdaki finansman güçlüklerini gidermek ve ölçek ekonomilerinden yararlanmak amacıyla 5355 sayılı “Mahalli İdare Birlikleri Kanunu”nun çıkarılmasını sağladık.

Bütün bu düzenlemelerle Yerel Yönetimler üzerindeki idari ve mali vesayet uygulamaları çağdaş normlara göre yeniden düzenlenmiştir. Yerel Yönetim meclisleri güçlendirilmiştir. Böylelikle yerel yönetimlerin vatandaşlara daha nitelikli ve süratli hizmet götürmesi sağlanmıştır.

Şehirlerimizin temel altyapı ihtiyaçlarıyla ilgili her türlü finansman desteğini hiçbir ayırım yapılmaksızın temin ettik. İL BANK A.Ş. kaynaklarından yerel yönetimlere 2003-2018 yılları arasında, 20 bin iş için; toplam 47 milyar TL finansman desteği sağladık.

Avrupa Birliği fonlarından 31 Belediyeye 712 milyon Avro hibe desteği sağladık.

Yeni kurulan büyükşehirlerde belediyelerin ve bağlı idarelerin bütçelerinin en az yüzde 10'unun 10 yıl süreyle altyapı hizmetlerinde kullanılmasını kanunla kayıt altına aldık ve uygulamayı hassasiyetle takip ettik.

Muhtarlara yönelik iş ve işlemlerin daha etkin bir şekilde icrası maksadıyla İçişleri Bakanlığı'nda Muhtarlar Daire Başkanlığı, talepleri yakından takip etmek amacıyla büyükşehir belediyelerinde Muhtarlar Daire Başkanlığı, diğer belediyelerde ise Muhtarlar Müdürlüğü kurulmasını sağladık.

FETÖ, PKK ve DEAŞ terör örgütlerinin Güneydoğu'da bazı illerde oluşturmak istediği şiddet sarmalına izin verilmemiş, şehirde yaşayan vatandaşlarımızın temel ihtiyaçların için kullanılması gereken kaynakların terör örgütüne aktarıldığı, belediye iş makine ve araç gereçlerinin terör örgütünün hizmetini sunulması ve çukur olayları için kullanılarak istismar edilmesinin önüne geçilmiştir.

Tüm dünyada gelişmiş demokrasilerde bu tür istismarlara izin verilmeyeceği gibi bizde de hukuk devletinin bir gereği olarak bunu yapan belediye yönetimleri görevden alınmış ve halkın hukukuna sahip çıkan kayyumlar atanmıştır. Belediye kaynaklarının terörün finansmanında kullanılması engellenmiş, imkanlar asli sahibi olan halkın hizmetine sunulmuştur.

b. Neler Yapacağız

Şimdi önümüzdeki yeni ve büyük hedef, "Dünyayla Yarışan Ve Medeniyetimizi Yaşatan Şehirler" inşa etmektir. Küreselleşen dünyada artık şehirler birbiriyle rekabet etmektedir. İstanbul ile Londra, Pekin ile Ankara, Antalya ile Barcelona bu yarıştıdır. Biz şehirlerimizi dünyanın

şehirleri ile yarışabilir şehirler haline getirmeyi ve şehirlerimizin değerlerini küresel ölçüğe taşımayı hedefliyoruz. Şehirlerimizi küresel ölçekte birer cazibe merkezi haline getirmeyi amaçlıyoruz. Çünkü şehirlerimiz güçlenirse Türkiye güçlenecek, ekonomimiz güçlenecektir.

Şehir estetiği ve şehir silüeti kavramlarını önceleyen anlayışımızı devam ettirerek, insan şehir, şehir tabiat arasındaki dengeyi gözetmeyi sürdüreceğiz. Temel amacımız daha temiz, daha yeşil, daha huzurlu, kimlikli şehirler inşa etmektir. Şehrin hafızasını korumak, şehrin kurulduğu merkezi ve tarihi dokuyu korumak, aslında şehrin medeniyet birikimini korumak ve yaşatmaktır. Tarihi dokuları şehrin planlama alanları dışında tutarak, şehirlerin gelişim alanlarını çevreye doğru yayılmasını sağlayacağız.

Bunun için şehirlerimizin tarihi, kültürel mirasını tespit etmek ve şehirlerimizin doğal dokusunu koruyarak medeniyet mirasını ihya ederek dünya şehirleri ile rekabete hazırlamak öncelikli hedeflerimizdir.

Ancak şehirlerimizi küresel rekabetin aktörleri haline getirirken temel dayanağımız medeniyet mirasımıza ve değerlerimize uygun bir şehircilik anlayışdır. Bu çerçevede şehirlerimizi kimlikli şehirler haline getirmek, ruhu olan, huzurlu ve güvenli mekânlar yapmak, içinde huzurla yaşanacak mekânlar haline getirmek, sokaklarında, caddelerinde güvenle gezilen huzur kentleri yapmak temel kalkış noktamız olacaktır.

Bunun için yapılacak temel yasal düzenlemeler önümüzdeki dönemin inşası açısından önem taşımaktadır. Nasıl şehirlerimizin kalkınması, markalaşması ve Büyük Medeniyet Yolunda yeniden ihya ve inşası için bugüne kadar birçok düzenleme yapıldıysa şimdi de şehirlerimizi dünyayla rekabet edebilir hale getirmek için çalışmalar yapılacaktır.

Yeni dönemde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle uyumlu biçimde yerel yönetimlerde de önemli reformlar gerçekleştirilecektir.

Bu kapsamda belediye çalışmalarının daha verimli ve etkin bir hale getirilebilmesi için ilk olarak, belediyelerin icrai gücü artırılacaktır. Bu amaçla yerel yönetimlere yeni yetki ve görevler verilecektir. Merkezin görev alanında olan bazı işler yerel yönetimlere devredilecektir. Belediyelerin mali kaynakları güçlendirilecektir. Belediye üst yönetimlerinin (bağlı kuruluşlar dâhil) belediye başkanı ile birlikte göreve gelmesi ve ayrılması sağlanacaktır.

Bunun yanı sıra Katılımcılık ve Hesap verebilirliğin bir gereği olarak Belediye meclislerinin denetim gücü artırılabilecektir. Bunun için denetim mekanizmaları güçlendirilecek belediye şirketleri Belediye Meclis Denetim Komisyonu kapsamına alınacaktır. Meclis toplantıları ve belediye ihalelerinin internet üzerinden canlı yayınlanması zorunlu hale getirilecektir.

Belediyelerimizin iş yapabilme kapasitelerini geliştirmeye devam edecek, yerel yönetimleri daha da güçlendirmeye yönelik yasal ve kurumsal düzenlemelerimizi sürdüreceğiz. Mahalli idarelerin kurumsal kapasitesini geliştirmek, hizmet standartlarını belirlemek, demokratik yönetim ve hesap verebilirliği artırmak amacıyla Hizmet Envanteri Yönetim sistemi (HEYS), Ruhsat Bilgi Sistemi (RUBİS), e-Belediye ve Büyükşehir Belediyelerinde Hizmet Sunum Yöntemlerinin Geliştirilmesi Projelerimiz kapsamında oluşturduğumuz mevzuat taslakları ile Büyükşehir Kanun Taslağını önümüzdeki dönemde yasalaştıracağız. Büyükşehirlerde ilçe belediyelerinin kaynaklarının artırılmasına yönelik tedbirler alacağız.

Büyükşehir belediyelerinin akıllı kent uygulamalarına yönelik çalışmalarını destekleyeceğiz. Bulut Belediye Projesi ile elektronik ortamda sunulacak belediye hizmetlerini standartlaştırarak merkezi bir altyapıya kavuşturacağız.

2023 e-devlet çalışmalarının yaygınlaştırılması amacıyla Elektronik Belge Yönetim Sistemi (EBYS) ile tüm belediyelerin merkezle ve kendi aralarında elektronik ortamda yazışabilmelerinin yanı sıra kullanılan yerel yönetim modülleri ile yapacakları işlemlerin sistem üzerinden gerçekleşmesini sağlayacağız.

Yerel yönetimlerin hizmetlerinin önceliğinin belirlenmesi ve altyapı yatırımlarına yeterli kaynak tahsis edilmesini sağlayan ilave düzenlemeler yapacağız.

İLBANK AŞ kaynaklarından, yerel yönetimlerin altyapı projeleri için önümüzdeki 5 yıl içinde toplam 30 milyar TL'lik finansman desteği sağlayacağız.

Şehirlerimizin daha güvenli, daha huzurlu yaşam mekânlarına dönüşmesi önceliğimizdir. Bu kapsamda;

Gençlerimizin geleceğini tehdit eden zararlı madde alışkanlıkları ile mücadelede merkezi ve yerel yönetimler işbirliği artırılacak ve bu konunun üzerine kararlılıkla gidilecektir.

Sokaklarımızın, parklarımızın daha güvenli mekânlara dönüşmesi için her türlü tedbir alınacaktır.

Okul ve çevrelerinin çocuklarımız için daha da güvenli olması için emniyet ve yerel yönetim işbirlikleri daha da artırılabacaktır.

İnsanı ezen dikey mimari yapılaşma yerine, insanla bütünleşen yatay mimari uygulaması esas alınacaktır.

Şehir merkezlerinde ve tarihi dokusu bulunan mekanlarda tasarımının ve kullanılacak malzemelerinin şehirlerimizin tarihi ve doğal dokusuna uygunluğu plan notları ile zorunlu hale getirilecektir.

Ülke ve bölge düzeyinde makro planlarla şehir ölçeğindeki mekânsal stratejik planlar arasındaki uyumu sağlayacağız.

Yeni yaşam alanları oluşturulurken hazırlanan planlarda şehrin coğrafyası, iklimi, tarihi birikimi ve topoğrafyası gözönüne alınarak tasarım ilkelerinin belirlenmesi sağlanacaktır.

Yeşil bina ve yeşil bölge kriterlerini tüm şehirlerimizde etkin bir şekilde uygulamak için gerekli teknik altyapıyı hazırlayacağız.

Şehirlerimizde hayatı zorlaştıran otopark sorunun çözümü için çok farklı modeller birlikte uygulanacak ve bu sorunun mümkün olan en alt düzeye indirilmesi sağlanacaktır.

Şehrin gelişimine paralel olarak ulaşımda raylı sistem başta olmak üzere toplu ulaşıma öncelik verilecektir.

Deprem tehdidine karşı bina yenileme çalışmalarına daha fazla öncelik verilecektir.

Kendi enerjisini maksimum verimlilikte kullanabilen yeşil bina yapımı için teşvik sistemi kurulacaktır.

Belediyelerimizin şehirlerinin karbon salınımı başta olmak üzere zararlı madde salınımları ile mücadelesini destekleyecek mekanizmalar kurulacaktır.

Belediyelerin Mali idari ve icrai faaliyet performanslarının artırılması için performans takip sistemi kurulacaktır.

Belediyelerimiz ile bu ilgili merkezi idare arasında güçlü koordinasyonlar kurulması yoluyla, sağlıktan eğitime, istihdamdan ekonomik hayatın gelişimine kadar şehri ve şehirliyi ilgilendiren her alanda belediyelerimizin daha etkin görev almaları sağlanacaktır.

Hedefimiz şehirlerimizi daha güvenli, daha huzurlu, daha üretken şehirler yapmaktır.

Mekân Planlaması ve İmar

AK Parti olarak geleceğin şehirlerini bugünden planlamanın, sorumluluğunu omuzlarımızda taşımanın bilinciyle insanımızı ve ihtiyaçlarını şehrin odağı haline getirmek; şehirlerimizi daha huzurlu, daha mutlu ve daha özgüvenli insanların içinde yaşadığı kaliteli yaşam alanları haline dönüştürmek temel prensibimizdir.

Taklitten ve tekrardan uzak, geleneksel mimarimizin, geçmişten gelen birikimimizin koruyarak yaşatıldığı tarihi şehir merkezlerimizin yanında yeni yaşam alanları oluştururken de şehrin kimliğini ön plana çıkaracak özgün tasarımlara büyük önem vereceğiz. Şehri yalnızca yapılar bütünü olarak değil açık ve yeşil alan kullanımlarının, kamusal alanların bütünlüğü ve çeşitliliği ile ifade eden dolayısıyla ortak yaşam alanlarımızı öncelleyen bir anlayışa sahibiz. Bu doğrultuda Daha Temiz, Daha Yeşil, Daha erişilebilir Daha Huzurlu "Kimlikli şehirler" hedefimize ulaşmak için çalışmalarımıza hız kesmeden devam edeceğiz.

a. Neler Yaptık

Şehir tasavvurumuz, aynı zamanda medeniyet tasavvurumuzdur. Şehir mirasımız, aynı zamanda medeniyet birikimimizdir. AK Parti olarak şehirlerimizin bu anlayışla imar edilmesine özel önem veriyoruz.

Çok önemli kurumsal ve idari düzenlemeleri hayata geçirdik. 2011 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığını kurduk ve şehirciliğin bir bütün olarak ele alınmasını sağladık.

Yapı denetim sistemini hayata geçirdik. 81 ilde etkin bir şekilde uyguluyoruz.

Yapı Malzemeleri Yönetmeliği ile yapılarda kullanılan malzemelerin güvenli ve standartlara uygun olarak üretilmesi ve uygulanmasını sağladık.

Otopark Yönetmeliği ile otopark sorununu çözdük, binaların otopark ihtiyacının güncel şartlara göre belirlenmesini sağladık.

Binaların Gürültüye Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik ve Binalarda Isı Yalıtımı Yönetmeliği ile insanların güvenli yapılarda yaşamasını, binalarda deprem ve yangın güvenliğinin sağlanmasını, yapıların insanların ruh ve bedensel sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerinin en aza indirilmesini sağladık.

Enerji Kimlik Belgesi alma zorunluluğu getirerek, yapılarda enerji verimliliği konusunda önemli mesafeler aldık. Bu çerçevede 720 binin üzerinde binaya enerji kimlik belgesi verdik. Bu sayede yeni yapılan tüm binalarımızda, yüzde 40 civarında enerji tasarrufu sağlayarak 2023 yılına kadar cari açığımızın yaklaşık 3 milyar dolar azalmasını bekliyoruz.

Binalarda Güneş Enerjisi Panelleri uygulamasının önündeki engelleri kaldırdık. Kat maliklerinin muvafakati alınması ve yapı ruhsatı düzenlenme zorunluluğunu kaldırdık. Böylece çevre dostu ve temiz enerji sağlayan güneş enerjisinden azami seviyede istifade edeceğiz. Binaların çatılarına kurulacak fotovoltaik güneş enerjisi panellerini yaygınlaştırarak enerji ithalatına ödenen bedelin azalmasını sağlayacağız.

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği ile birden fazla imar yönetmeliğinin karma olarak kullanılmasına izin veren uygulamalara son verdik.

Yapı ruhsatındaki yaklaşık 20 olan imza sayısını 1'e düşürdük. Böylece bürokrasiyi azalttık ve inşaat izin süreçlerini kısalttık.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği ile il bütününde kişi başına 10 metrekare olan yeşil alan şartını, 15 metrekareye çıkarttık.

Bisikletin ulaşım amacıyla kullanılmasını sağladık. Bisiklet yollarını ulaşımına entegre ederek karbon salınımını azalttık.

İmar uygulamalarında temel ilkeleri belirledik, dikey yerine yatay yapılaşmayı öne çıkardık ve bürokratik engelleri azaltarak yatırımlara hız kazandırdık.

Yöresel ve yatay yapılaşmayı özendirecek çalışmalar yaptık. Parçalı değil bütüne odaklanan, kapalı değil katılımcı, izleme, takip ve değerlendirmeyi güçlendiren bir planlama anlayışını yaygınlaştırıyoruz.

Sürdürülebilir mekânsal gelişme için çok merkezli, toplu taşıma imkânlarını destekleyecek, erişilebilir, güvenli, enerji etkin ve katılımcı fiziki planlama stratejilerini geliştiriyoruz.

Yerel yönetimlerin imar ve planlama kapasitelerini artırıyoruz. Koruma ve yenileme alanları için yoğunluk ve yükseklik artışı oluşturmayacak yöntemler geliştiriyoruz.

Kentsel ve kırsal kimliğin birlikte korunması ve geliştirilmesi için programlar ve teşvik mekanizmaları oluşturuyoruz.

Çevre düzeni planı çalışmalarını, ülkemiz bütününde 2002 yılında yüzde 5 oranında tamamlanmış iken 2018 yılı itibariyle yüzde 99 oranında tamamladık.

2002 yılında yüzde 22 olan kıyı kenar çizgisi tespit çalışmalarını, 2018 yılı itibarıyla askeri yasak bölgeler dışında, yüzde 99 oranında tamamladık.

Bütünleşik Kıyı Alanları Planlaması konusunda 2002 yılına kadar herhangi bir çalışma yapılmamış iken, 2018 yılı itibarıyla yaklaşık yüzde 82'sini tamamladık.

Ortofoto haritalarını ürettik. Tüm coğrafi verilere tek bir noktadan erişilebilmesi için ulusal coğrafi veri portalını kurduk. Tüm il ve ilçelerimizde çok yüksek çözünürlükte (10 cm) ürettiğimiz gerçek ortofoto haritalara belediyelerimiz ve kamu kurumlarımızın kullanımına bedelsiz olarak açtık. Coğrafi bilgi sistemi uygulamalarına altlık oluşturduk. Bu alandaki mükerrer kaynak kullanımını önledik.

Ülkemizin yeni şehirleşme vizyonunu, gelişen ve değişen koşullar çerçevesinde katılımcı bir şekilde belirledik.

Kırsal alanda yöresel mimari özelliklere uygun tip konut projeleri ürettik. 40 ilimizin kendi yöresel mimarisine uygun projeleri tamamladık ve vatandaşlarımıza ücretsiz olarak sunduk.

İskan Kanunu uygulamaları kapsamında hak sahiplerine 1.402 konutu teslim ettik.

2003 yılından bu güne kadar maliyeti yaklaşık 12 milyar TL olan 4.236 adet kamu hizmet binası ve projelerini tamamladık.

Tapu ve kadastro ile ilgili işlemlerde teknolojinin kullanımını yaygınlaştırdık, bürokrasiyi azalttık. Tapu Kadastro Bilgi Sistemi Projesini (TAKBİS) tamamlayarak, tapu hizmetlerini e-devlet kapısı üzerinden, gayrimenkulün bulunduğu yerden bağımsız olarak vermeye başladık.

Elektronik tapu uygulaması ile vatandaşlarımızın elektronik ortamda müracaat yaparak tapu devir işlemini 5 dakika içerisinde tamamlamasını sağladık.

Ayrıca e-ipotek, e-haciz, e-vekâlet, e-yetki belgesi, uygulamaları ile tapuda bürokrasiyi azalttık, yatırımların önünü açtık.

Kadastro çalışmaları Cumhuriyetin kuruluşundan 2002 yılına kadar 38.796 birimde yapılmış iken, 2018 itibarıyla ülke genelinde ilk tesis kadastroğunu tamamladık.

Geçmiş yıllarda yapılan kadastro çalışmalarını günün teknolojisine uygun hale getirilmesi faaliyetlerine devam etmekteyiz.

Mekânsal Gayrimenkul Sistemi (MEGSİS) ile vatandaşlarımızın Parsel Sorgulama Uygulaması kullanarak temel bilgilere elektronik ortamda ulaşmasını sağladık.

Terörden zarar gören bölgelerimizi yeniden imar ediyoruz. Harşarlı ve yıkılmış yapılar ile zarar gören sosyal ve fiziki alt yapıyı tamamlıyoruz.

Bölgede toplam 10 milyar TL tutarında yatırım yapıyoruz.

Yapım işleri tamamlanan yerlerde konutları hak sahiplerine teslim ettik.

Bölgede toplam 26 bin konut, yaklaşık 2 bin km altyapı, 10 adet Cami, 10 adet Taziye Evi, 3 farklı alanda çevre düzenlemesi, 1 adet Lise ve 2 adet ilköğretim okulu yapımını tamamlıyoruz.

Kamuoyunda 2/B olarak bilinen orman vasfını yitirmiş arazilerin değerlendirilmesi ve satışı konusunda düzenleme yaptık. Düzenlemeyle 40 yıldır çözülemeyen ve vatandaş ile Devleti karşı karşıya getiren meseleyi çözdük. Bu kapsamda, 2/B arazilerinden toplam 517 bin adet taşınmaz satılmış olup, 724 bin hak sahibi vatandaşımız tapularına kavuşmuştur.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde şehirlerimizi, sosyal ve iktisadi durumuna bakmadan, her insanı kuşatan, kucaklayan mekânlar haline getirmeye devam edeceğiz.

Estetik kurulları aktif hale getirerek, şehir kimliği çalışmalarını yönündeki koordinasyonu genişleteceğiz.

Her şehrin; iklimine, coğrafi özelliklerine, tarihine, özgün mimari dokusu ile estetiğine uygun "Kentsel Tasarım Rehberleri" hazırlayacağız.

Şehre aidiyet duygularının artırılmasına yönelik faaliyetler yürüteceğiz. Mahalle, aile ve komşuluk kültürü ile toplumsal değerlerimizi odağımıza alacağız.

Mahalle ve sokak kavramını öne çıkaran, kültürel ve sosyal dokuyu dikkate alan plan ve projeler hazırlanması için yerel yönetimlerimize destek olacağız; şehirlerimizin kimliğini yeniden canlandıracağız.

Mahalle ölçeğinde kültür ve sanat alanlarının oluşturulmasını, tarihi yapıların bu tip yeni fonksiyonlar üstlenerek yaşama kazandırılmasını amaçlayan projeleri destekleyeceğiz.

Geleneksel mahalle kültürünü yaşatan sivil mimari örneklerinin restorasyon çalışmalarının gerçekleştirilerek yaşama kazandırılmasını sağlamak için vatandaşlarımızı teşvik edecek yöntemleri hayata geçireceğiz.

Şehir merkezlerindeki tarihi dokunun üzerinde baskı oluşturacak mimari uygulamalara izin vermeyeceğiz.

Tarihi şehir merkezlerinde yaya dolaşımını mümkün kılacak ve bu alanları araç trafiğinden arındıracak yaklaşımları destekleyeceğiz.

Ülke ve bölge düzeyindeki makro planlarla şehir ölçeğindeki mekânsal stratejik planlar arasındaki dengeyi gözeteceğiz.

Şehre dair önemli kararlar alınırken o şehirde yaşayanların fikirlerini alacak, ortak aklı ön plana çıkaracak bir anlayışla şehirlerimize yaklaşıcağız.

Çocuk dostu şehir yaklaşımı benimsenerek tüm çocuklarımız için yaşanabilir çevreler oluşturacağız.

Şehircilik Araştırma Merkezi kuracağız. Yenilikçi ve çevreye duyarlı ürün ve çözümlerin uluslararası standartlarda yerli üretimini sağlamak için AR-GE ve yatırım destek mekanizmaları oluşturacağız.

Yeni Şehircilik Vizyonu'nun operasyonel birimi olarak "Bizim Şehir Proje Merkezi" oluşturduk. Bizim Şehir Proje Merkezi ile Yeni Şehircilik Vizyonumuzu yerel yönetimler ile işbirliği içinde hayata geçireceğiz.

Yöresel mimari projelerini 81 ilin kırsal yerleşmeleri için tamamlayacağız.

Piyasa gözetim ve denetim sistemlerini iyileştireceğiz.

Yapı Kayıt Belgesi ile imar barışını sağlayacağız. İmar barışıyla, mevcut yapısında herhangi bir değişiklik yapılmaksızın, imarsız ya da imara uygun yapılmamış binalara yapı kayıt belgesi vereceğiz. Mevcut emlak değeri üzerinden yüzde 3 gibi sembolik bir ücret karşılığında İmar ya da tapu alımında veya kentsel dönüşümde geçerli olacak bu belge sayesinde milyonlarca vatandaşımızın imarla; mülkiyetle; elektrik, su ve altyapıyla ilgili sorununu da çözmüş olacağız.

Büyükşehirlerde köyden mahalleye dönüşen yerlerde imardan kaynaklı mağduriyetleri gidereceğiz.

Kırsal Alan İmarı düzenlemesi ile köyden mahalleye dönüşen alanlarda kırsal yerleşim alanı tanımlaması getirerek, vatandaşlarımızın bu

alanlardaki ruhsat ve izin başvurularında alınacak ücretlerde kolaylık sağlayacağız.

İskan Kanunu uygulamaları kapsamında 2.750 konutu hak sahiplerine teslim edeceğiz.

Vatandaşlarımız, hizmete açtığımız Ulusal Coğrafi Veri Portalı ile Kamu Kurumlarının tüm coğrafi verilerine tek bir noktadan erişebiliyor. Şehirlerimizin yüksek çözünürlüklü (10 cm) harita altlıklarını Belediyelerimize bedelsiz olarak sağladık. Devam eden yatırımlarla belediyelerimiz kaynaklarını, vatandaş odaklı hizmetlerde daha fazla kullanabilecektir.

Ulusal Coğrafi Bilgi Stratejisi ve Eylem Planı ve Ulusal Akıllı Kentler Stratejisi ve Eylem Planımız ile akıllı şehirleri coğrafi bilgi teknolojileri üzerinde inşa ediyoruz. Şehirlerimizi yerli-milli çözüm ve teknolojilerle Akıllı Şehirler haline getireceğiz.

Akıllı şehir uygulamaları ve Kent Bilgi Sistemleri ile vatandaşın hayatını kolaylaştıracacağız. Her bir vatandaşımızın Kent Bilgi Sistemleri imkanlarından faydalanmasını bulut teknolojisi ile sağlıyoruz. Enerji, sokak aydınlatma, elektrikli şarj altyapısı gibi akıllı şehir çözümleri, yenilenebilir kaynaklar ve akıllı bina teknolojisini teşvik edeceğiz.

Çevre dostu şehirler geliştireceğiz. Yeşil Sertifika Sistemi ile sürdürülebilir yeşil binaların ve yerleşmelerin sertifikalandırılmasını sağlayacağız.

Yeni bir “yeşil kamusal alan planlama anlayışı” oluşturacağız.

Bina ölçekli yeşil alan uygulamalarından bağımsız olarak, mahalledeki bina yoğunluğuyla orantılı büyüklüklerde aktif yeşil alanlar oluşturacağız.

Mahalle ölçeğinde “ağaç envanteri” belirleyerek, periyodik olarak izleyeceğiz.

Yapıların Enerji Kimlik Belgesi alması sağlanacak, binalarda enerji verimliliği artırılabilecektir. Bu kapsamda 5 yıllık dönem sonunda 1,4 milyon yapının enerji kimlik belgesi alması sağlanacaktır.

Kentsel Dönüşüm ve Konut

Kentsel dönüşüme bakışımız; uzun yıllardır göç, gecekondulaşma, çarpık yapılaşma, kaynak yetersizliği, hukuki sorunlar nedeniyle büyük

sıkıntılar yaşayan kentlerimizi “yaşanabilir” ve “marka” şehirler haline getirme hedefimizi geliştiriyor ve her şehir için şehrin nüfus projeksiyonları, depremsellik gerçeği, göç verileri ve sosyolojik verilerini göz önüne alan “Stratejik Öncelikli Dönüşümler” planlamayı önemsiyoruz.

Kentsel dönüşümün yalnızca mekânsal bir dönüşümden ibaret olmadığı gerçeğinden hareketle beraberinde getirdiği sosyolojik dönüşümü dikkate alan yaklaşımımızı disiplinler arası bakış açılarının katkısıyla hayata geçirmeye devam ediyoruz.

AK Parti olarak her bir şehrimiz için uzun vadeli vizyonlar belirleyerek; şehirlerimizin ekonomisiyle, kültürüyle, tarihi mirasıyla, turizmiyle ve tarımıyla ülkenin kalkınmasına kaliteli bir biçimde hizmet etmesini sağlamayı amaçlıyor, kentsel dönüşümü kalkınmanın estetikle birleştiği medeniyete açılan bir yol olarak görüyoruz.

a. Neler Yaptık

Kentsel dönüşümü, insanımızın yaşam kalitesinin artırılması için hayati bir önemde görüyoruz. Bu kapsamda, 2012 yılında yapılan yasal düzenleme ile yerleşim yerlerini afetlere hazır hale getirmek üzere kentsel dönüşüm çalışmalarını başlattık.

Lisanslandırılan kuruluşlarca ülke genelinde toplam 176.953 adet binanın riskli yapı tespitini gerçekleştirdik, konut ve iş yeri olmak üzere toplam 567.896 bağımsız birimin tespitini tamamladık.

27 ilimizde yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere 75 bin hektar büyüklükte 87 adet Rezerv Yapı Alanı belirledik.

Kentsel dönüşüm projeleri kapsamında kira yardımı, proje ve faiz desteği olarak toplam 6,5 milyar TL kaynak kullandık.

Kentsel dönüşüm uygulamalarının daha etkin ve hızlı bir şekilde yürütülmesi ve dönüştürülen bina ve alan sayısının artırılması amacıyla kentsel dönüşüm mevzuatının güncellenmesine ilişkin hazırlıklarımızı sürdürüyoruz.

Kentsel dönüşümde afet risklerini azaltmanın yanı sıra temel ilke ve standartlarda kimlikli bir kentsel gelişmeye yönelik çalışmalar yürüttük.

Terör eylemlerinden zarar gören Diyarbakır-Sur, Şırnak-Merkez, İdil, Silopi, Cizre, Mardin-Nusaybin ve Hakkari Yüksekova'daki vatandaşımı-

zın çektiği acıları dindirebilmek için hızlı bir şekilde çalışmalara başladık ve önemli bir mesafe katettik.

Yaşanan olaylarda toplamda 77.662 yapı hasar görmüştür. Bu bölgelerde 1.500 tanesi Diyarbakır Suriçi'nde yöresel mimariye göre taş ev olmak üzere toplam 26.551 konut üretiyoruz. Zarar gören vatandaşlarımıza eşya, kira ve zarar bedelleri olmak üzere yaklaşık 942 milyon TL destek sağladık.

Yaptığımız çalışmalarla terörün zararlarını gidererek yeni ve yaşanabilir şehirler oluşturduk.

Yapılan ve devam eden yatırımlarla bu bölgenin terörle değil; ekonomik kalkınma, turizm, tarımsal üretim ve taşıdığı kadim şehir birikimiyle anılmasını sağlıyoruz.

b. Neler Yapacağız

AK Parti olarak kimlikli, temel kentsel hizmetlerin adil ve erişilebilir bir şekilde sağlandığı, yaşam kalitesi yüksek ve huzurlu şehirler oluşturmayı amaçlıyoruz.

Şehirleri birbirinden farklı kılan özellikleri ve beklentilerinin birlikte değerlendirildiği, her şehre özel 2023 vizyonun oluşturulmasını önemsiyoruz.

Kadim şehirlerin ana karakterlerini kaybetmeden yeni gelişmeleri hayata geçirmelerine ve yeni yaşam alanlarının bu hassasiyetle oluşturulmasına özel önem vereceğiz.

Saklı tarihi ve asırlık tecrübeyi yok saymayan, köklü değerlerimize sahip çıkan, estetik kaygısını taşıyan, insanı ve tabiatı merkeze alan projeleri teşvik edeceğiz.

Kentsel dönüşüme ek olarak Kentsel Yenileme, Kentsel Sağlıklaştırma, Kentsel Canlandırma gibi kavramların anlamlarına uygun olarak hayata geçirilmesini sağlayacak projeleri destekleyeceğiz.

Şehir içinde atıl bulunan sanayi yapılarının endüstriyel dönüşüm projeleri çerçevesinde şehrin kültür sanat hayatına katkı verecek mekânlar haline gelmesi için desteklerimizi sürdüreceğiz.

Şehrin önemli şahsiyetleri ve ortak hafızasını konu alan tarihi birikiminin okul öncesi eğitimden başlayarak o şehirde büyüyen çocukların eğitim materyallerine yerleştirilmesini sağlayacağız. Gençler ve çocuklar için şehirlilik (kentlilik) bilinci arttırmaya yönelik "tasarım atölyeleri" kuracağız.

Yöresel malzeme seçimi ve Geleneksel Mimari uygulamalarını destekleyeceğiz.

Şehrin farklı kesimlerinin ortak kullanım alanları olan kamusal açık ve yeşil alanlar ile şehir parkları, meydanlar gibi mekânsal düzenlemelerin sayısını ve niteliğini arttıracğıız.

Kentsel Dönüşüm sürecinde; insan, zaman ve mekâna dair tüm değerlerimizi koruyacak ve tasarıma yansıtacağız.

Yerinde dönüşüm ilkesi benimsenerek, mevcut sosyal yapının ihtiyaçlarını göz önünde bulunduran mekânsal çözümler üreteceğiz.

Alan bazlı dönüşümü teşvik ederek, planlı alt yapıya sahip nitelikli yaşam alanları oluşturacağız.

Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla “Yapı Kayıt Belgesi” verilmesine yönelik düzenlemeyi yaptık. Yapı Kayıt Belgesi’ni bir milat olarak görerek şehirlerimizin planlı gelişmesi için her türlü tedbiri alacağız.

Can ve mal güvenliğimiz açısından tehlike arz ettiği öngörülen 7,5 milyon konutun dönüştürülmesi için önümüzdeki 15 yıllık periyotta yılda 150-200 bini İstanbul’da olmak üzere 500 bin konutun yenilenmesini hedefliyoruz.

Diyarbakır Suriçi’nde yürüttüğümüz çalışmalar ile bölgenin tarihi ve kültürel değerini ön plana çıkararak yöresel mimariye uygun inşa edilen yapılarla birlikte Suriçi’ni hakettiği değere kavuşturuyoruz.

Surlarıyla, Hevsel Bahçeleriyle, Kırklar Dağı ile UNESCO Dünya Kültürel Miras Listesi’nde olan Diyarbakır’ın, Güneydoğu’nun en önemli çekim merkezi olma özelliğini perçinliyoruz.

İdari ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesine ilişkin adımlar atacağız.

Yeni bir şehircilik kanunu hazırlayarak şehirlerimizin planlı ve sağlıklı bir yapıda gelişmesini teminen arazi kullanımı, fiziki planlama, uygulama ve yapılaşma konularında temel ilkeleri, standartları ortaya koyacağız.

Kentsel dönüşüm uygulamalarına yönelik çerçeve bir kanun hazırlanarak uygulamaların tek elden ve bütüncül bir şekilde yürütülmesini sağlayacağız.

Mahalli idarelerin imar uygulamalarına ilişkin kurumsal kapasiteleri geliştirilerek finansman imkânlarını artıracaktır.

Sosyal konut projelerine yönelik destekleri sürdüreceğiz. Terörden etkilenen bölgelerimizin altyapı ve üstyapısı yenilenerek buraların imarını tamamlayacağız.

Dar gelirli ile engelliler, yaşlılar, emekliler, kadınlar, gençler, evsizler gibi dezavantajlı grupların konut gereksiniminin karşılanmasına yönelik sosyal konut projelerini desteklemeye devam edeceğiz.

Kentsel Altyapı

AK Parti olarak şehircilik politikamızın merkezine, önce insan sağlığı ve huzuru anlayışımızı oturttuk. Bu anlayışla, vatandaşlarımızın şehirdeki yaşam kalitesini artırmayı görev ediniyoruz.

Vatandaşlarımızın kentlerde huzurlu bir biçimde ve refah içerisinde yaşayabilmesinin güçlü bir kentsel alt yapı ile mümkün olabileceğini benimsiyoruz. Bu yaklaşımla alt yapı hizmetlerini erişilebilir, eksiksiz, kaliteli, sağlıklı ve ucuz sağlamak vazgeçemediğimiz ilkelerimizdir.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak altyapısı güçlü kentleri yaşam kalitesi önceliklerimiz arasında görüyor ve bu hassasiyetimizi bu alanda yaptığımız yatırımlarla gösteriyoruz.

Şehirlerimizde içme ve kullanma suyu temini ve yönetimi alanlarında muazzam başarılarla imza attık.

İçme ve kullanma suyu temininin uzun vadede kesintisiz devamı için 2008 yılında 81 ilimiz için İçmesuyu Eylem Planları hazırladık.

Suyun kalite ve miktar olarak daha verimli yönetilmesini sağlamak amacıyla 25 havza için Havza Koruma Eylem Planları hazırladık.

Belediyelerin acil nitelikli olan ancak finansmanında zorluk yaşanan içme suyu ve kanalizasyon projelerine kaynak sağlanması amacıyla 2011 yılında SUKAP programını başlattık.

Programla nüfusu 25 binin altında olan yerleşimlerin içme suyu ve kanalizasyon projelerine yüzde 50 merkezi bütçe hibesi sağladık. SUKAP'a merkezi bütçeden 3,9 milyar TL kaynak aktardık. Proje kapsamında 3,2 milyar TL maliyetli 803 projeyi tamamladık, 5 milyar TL maliyetli 436 projeyi sürdürmekteyiz.

İçmesuyu yatırımlarımızla İstanbul, Ankara İzmir, Bursa, Mersin, Erzurum, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin başta olmak üzere bütün şehirlerimizin içmesuyu meselesini uzun vadeli olarak çözdük. Ayrıca, 81 ilimizin uzun vadeli içmesuyu ihtiyacını planladık. Yaptığımız çalışmalarla özellikle 2014 yılında yaşadığımız büyük kuraklıkta dahi şehirlerimizi susuz bırakmadık.

İstanbul'un uzun vadeli içmesuyu ihtiyacını karşılayabilmek için Cumhuriyet tarihinin en büyük içmesuyu projesi olan Melen Projesinin ilk 2 merhalesini tamamladık. İstanbul'a içmesuyu temin etmek için farklı projeleri ayrı ayrı hayata geçiriyoruz.

İzmir'e içmesuyu temin etmek için Gördes Barajını 2009 yılında tamamladık. 106,5 km isale hattı da inşa edilerek 59 milyon m³ içmesuyu sağladık.

Ankara'nın uzun vadeli su ihtiyacının karşılanması için, Gerede yakınlarından 226 milyon m³/yıl su, 4,5 metre çapında 32 km tünel vasıtasıyla, Çamlıdere Barajına cazibeli olarak aktarılacaktır.

"Ergene Havzası Koruma Eylem Planı" kapsamında DSİ tarafından 12, AB kaynaklarıyla ise 1 adet olmak üzere toplamda 13 adet evsel atıksu arıtma tesisi (EAAT) projesi yürütmekteyiz.

Atıksu arıtma tesisi yönetimlerini teşvik etmek amacıyla, mevzuata uygun olarak çalıştırılan işletmelere ait atıksu arıtma tesislerinin enerji giderlerinin yüzde 50'sinin karşılanmasını sağlamaktayız.

Atıksu arıtma tesislerini teşvik etmek amacıyla merkezi bütçeden 2011-2017 yıllarında enerji giderleri için 280 milyon TL ödeme yaptık.

2011 yılında Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, Türkiye Su Enstitüsü ve Altyapı Hizmetleri Genel Müdürlüklerini kurduk.

DSİ Genel Müdürlüğü'nün nüfusu 100 bin üzerindeki yerleşimlere içmesuyu projesi yapması ile ilgili kıstası kaldırdık.

Havza bazında kanalizasyon ve atıksu arıtma tesisi yapımı çalışmalarına başladık.

Çevre ve insan sağlığını korumak amacıyla katı atık yönetimine de büyük önem vererek, düzenli depolama tesisleri yapımına hız verdik.

Yerel yönetimlerimizin çevre kirliliğini gidermeye yönelik çalışmalarına 2003-2018 yılları arasında, merkezi bütçeden 12.631 proje için 1 milyar 590 milyon TL kaynak sağladık.

Diğer taraftan geri kazanım-dönüşüme ilişkin farkındalığın ve çevre bilincinin artması ile geri kazanım-dönüşüm faaliyetlerine hız kazandırdık.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde de vatandaşlarımızın yaşam kalitesini artıracak şekilde kentsel altyapı çalışmalarına hız vereceğiz ve yaşanabilir mekânlar vizyonumuz çerçevesinde kentlerimizde temel altyapı gereksinimlerini tamamlamış olacağız.

Su yönetimi çerçevesini daha da güçlendireceğiz. Su yönetimine ilişkin mevzuattaki eksiklikleri ve belirsizlikleri giderip kurumların görev, yetki ve sorumluluklarını netleştireceğiz. İlgili tüm kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu geliştireceğiz.

İçme suyu ve kanalizasyon yatırım ve hizmetlerinin sağlanmasında mali sürdürülebilirliği gözeteceğiz.

Atıksu arıtma tesislerini teşvik etmek amacıyla merkezi bütçeden belediyelere önümüzdeki 5 yıllık dönemde enerji giderleri için 350 milyon TL destek yapacağız.

İklim değişikliğinin ve su havzalarındaki tüm faaliyetlerin su miktarı ve kalitesine etkilerini değerlendirerek havzalarda su tasarrufu sağlama, kuraklıkla mücadele ve kirlilik önleme başta olmak üzere gerekli önlemleri alacağız.

Katı Atık Ana Planı esasları dahilinde fizibilite, proje ve uygulama aşamalarında yerel yönetimlerin katı atık tesislerinin finansmanını SU-KAP benzeri bir yapı ile gerçekleştireceğiz.

2017 yılında başlattığımız Sıfır Atık Projesi ile tüm dünyada örnek bir ülke olmayı hedefliyoruz. Projeyle atıkları bulunduğu noktada ayrıştırarak geri dönüştüreceğiz. Böylece çevre kirliliğini engelleyecek ve elde edilen ürünler sayesinde sanayimize hammadde ve ekonomimize katma değer sağlayacağız. Ülke çapında kurulacak alt yapı ile plastik, kağıt-karton, cam, metal atıkları, atık piller, elektronik atıkları ayrı toplayarak geri kazanacağız.

Bitkisel atık yağlardan biyodizel üretecek, yemek hazırlama ve park-bahçe atıkları gibi organik atıkları komposta dönüştüreceğiz.

Proje ile 20 bin kişiye istihdam ve ekonomimize yılda 12 Milyar TL kazanç sağlamayı hedefliyoruz.

Çevre kirliliğini gidermeye yönelik çalışmalar için merkezi bütçeden yerel yönetimlerimize önümüzdeki 5 yıllık dönemde 1 milyar 100 milyon TL kaynak sağlayacağız.

Afet Yönetimi

AK Parti olarak bizim için ülkemizde ve dünyamızın her köşesinde en öncelikli konu insan hayatıdır. Vatandaşlarımızın ve uzanabildiğimiz tüm insanların önce can güvenliği ve sonra mal güvenliğini sağlamayı insani bir sorumluluk olarak görmekteyiz.

Vatandaşlarımızın doğal afet ve acil müdahale edilmesi gereken durumlardan korunması ve gereken bilinci kazanarak felaketlere karşı hazırlıklı olmasının sağlanmasına yönelik çaba gösterilmesi, bu alandaki en temel hizmet prensibimizdir.

a. Neler Yaptık

Kurumsal kapasitemizi güçlendirdik. Afet ve acil durum hizmetlerinin daha etkin hale getirilmesi ve kurumlar arası yetki karmaşasının sona erdirilmesi amacıyla, 2009 yılında Afet ve Acil Durum Yönetim (AFAD) Başkanlığını kurduk.

Türkiye Afet Müdahale Sistemini kurduk. Türkiye Afet Müdahale Planı ile "sıfırıncı dakikaya hazırlıklı" olabilmek için tüm kamu, sivil, özel sektör kurum ve kuruluşların rol ve sorumluluklarını belirledik.

Afete müdahalede yetki ve koordinasyon karmaşasına son verdik.

Geçmişte görülmemiş etkinlikte bir afet yönetimi sergileyerek Elazığ, Van ve Kütahya depremlerine, Soma maden kazasına ve ülkemizde yaşanan birçok sel, heyelan gibi afetlere hızlı müdahale ettik.

Ekipmanlarımızı çığın gereklerine göre yeniledik ve lojistik depolar kurduk. Hafif ve ağır tonajlı, tam donanımlı çok sayıda kurtarma aracını hizmete sunduk. Afetlerden sonra etkin ve hızlı müdahaleyi sağlayacak şekilde barınma hizmetlerinin karşılanması için çadır ve çadır içi malzemelerinin depolanması amacıyla tüm Türkiye'ye ulaşabilmek amacıyla 25 ilde lojistik depo kurulum çalışmalarını tamamlayarak faaliyete geçirdik.

Teknolojiden en iyi şekilde yararlandık ve vatandaşlarımızın hizmetine sunduk. Afet yönetiminde kullanacağımız internet tabanlı

yazılım uygulaması olan Afet Yönetim ve Karar Destek Sistemi (AYDES) ile coğrafi bilgi sistemleri üzerine inşa edilmiş, afet anında tüm kaynakları etkin bir şekilde yönetebilen karar destek mekanizmalarına sahip diğer ülkelere de örnek olacak bir sistem oluşturduk.

AFAD'ın deprem gözlem ağını, yüksek standartlardaki altyapısı ile dünyanın önde gelen sayılı ağları arasına yükselttik.

Olası Marmara Depreminin öncesi ve sırasında meydana gelebilecek fiziksel aktivitenin izlenmesi amacıyla 7 adet derin kuyu sismik istasyonunu 300 metre derinliğe kurduk ve veri akışını başlattık. Bu projeyi dünyada uygulayan 2. Ülke konumundayız.

Depremlerin kamuoyuna bildirilmesi amacıyla akıllı telefon ve tabletler için AFAD DEPREM Mobil Uygulamasını vatandaşlarımızın kullanımına sunduk. Bu sayede vatandaşlarımızın hızlı ve güvenilir bilgiye anında ulaşabilmesini sağladık.

Afetlerden zarar gören illerimizin ve vatandaşlarımızın gereksinimlerini ivedilikle yerine getirdik. 2011 yılında Van'da yaşanan depremler sonrasında 30 bin 756 hak sahibi için TOKİ aracılığıyla 17 bin 489 konut; köylerimizde de Evini Yapana Yardım (EYY) sistemiyle 8 bin 735 konut olmak üzere, toplamda 26 bin 224 konut ve 128 işyeri inşa ettik.

Ayrıca Van ili ve çevresinde 4 hastane, 20 ilköğretim, 14 lise, 34 cami, 17 ticaret merkezi, 2 sağlık ocağı, 9 aile sağlığı merkezi ve 1 köy konağının yapımını tamamladık. Yaklaşık 3 milyar TL harcanan kalıcı konutlar hak sahiplerine teslim edilmeden önce bölgeye 47 kilometre mesafeden kaynak suyu getirilerek Van'ın 2060 yılına kadar olan su ihtiyacını karşıladık.

Yeni Van'ın inşası için toplam 5 milyar 356 milyon lira kaynak ayırdık.

2014 yılında Soma'da meydana gelen elim maden ocağı kazası sonrası, hayatını kaybeden işçilerimizin aileleri için toplam 602 konut inşasını tamamladık ve ailelere teslim ettik.

Vatandaşlarımızın afetlere karşı farkındalığını artırdık. "Afete Hazır Türkiye" kampanyası çerçevesinde on milyona yakın vatandaşımıza ulaştık. Bu kampanya kapsamında "Afete Hazır Aile", "Afete Hazır Okul", "Afete Hazır İşyeri", "Afete Hazır Gençler" ve "Afete Hazır Medya" projelerini yürütüyoruz.

Ülkemizin geleceğe yönelik depreme dayanıklı yapılaşma ve depremlere dirençli şehirleşmesine katkı sağlayacak olan "Türkiye Deprem

Tehlike Haritası ve Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği"ni yürürlüğe koyduk.

insani yardım faaliyetlerimizi Türkiye dışına da taşıdık, dünyada 50'den fazla ülkeye yardım götürüyoruz. AFAD'ın koordinasyonunda; son dönemde 500'den fazla yurt içi ve yurt dışı insani ve acil yardım faaliyeti icra ettik. Suriye'den Filistin'e, Arnavutluk'tan Kırgızistan'a, Pakistan'dan Myanmar'a, Somali'den Afganistan'a, Bosna-Hersek'ten Irak'a kadar çok sayıda ülkeye insani yardım yaptık.

Uluslararası yardımlarda model ülke olarak, şiddetli saldırılar altındaki Gazze halkının yanında olduk.

Suriyeli çocuklar bizimle savaşın değil bilginin dilini öğrendi. Libya'dan en büyük tahliye operasyonunu gerçekleştirdik.

Somali'de yaşanan sıkıntılar sonucunda AFAD koordinasyonu ile Somali'ye 19 uçak ve 10 gemi ile toplam 40 bin tondan fazla insani yardım malzemesi gönderdik.

Sele maruz kalan Pakistanlı kardeşlerimizi unutmadık.

25 Ağustos 2017 tarihinde meydana gelen olaylar sonucu, yaklaşık 900 bin Arakanlı'nın yerlerinden edilerek mülteci konumuna düştüğü Bangladeş'te insani yardımlarımız devam ediyor.

Suriye'nin kuzeyinde yer alan Cerablus ve Çobanbey Bölgelerinin Fırat Kalkanı Operasyonu ile terör unsurlarından temizlenmesiyle birlikte oluşan güvenli alana, Suriye'nin çeşitli noktalarından ve ülkemizden göçler yaşanmış ve bölgenin nüfusu 1 milyonu geçmiştir.

Fırat Kalkanı Bölgesine Çobanbey AFAD Lojistik Merkezimizden 2017 Ocak ayından itibaren 3.264 tır ile yaklaşık 178 Milyon TL'lik insani yardım ulaştırdık.

Afrin'deki ihtiyaç sahiplerine yönelik olarak AFAD koordinasyonunda Türk Kızılayı ve STK ekipleri tarafından 29.01.2018 tarihinden itibaren insani yardım çalışmaları yürütmekteyiz.

b. Neler Yapacağız

Afet yönetimi konusundaki hedefimiz, AFAD koordinasyonunda başlattığımız afet yönetiminde dönüşümü tamamlayarak afetlere dirençli bir ülke ve toplum oluşturmaktır.

Türkiye Afet Yönetimi Strateji Belgesi Ve Eylem Planı (TAYSB) ile afet yönetimi çerçevesini belirleyeceğiz. Bu kapsamda risk azaltma planı,

iyileştirme planı ve ulusal radyasyon acil durum planı gibi planlarla bakanlık, kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonunun ve yerele ulusal desteğin verilmesini sağlayacağız.

Düşman saldırıları ile afet ve acil durum tehlike haberlerinin tehdit altındaki yerleşim merkezlerinde yaşayan halka ve kurumlara ulaştırılması amacıyla kurulan haber alma, ikaz ve alarm sistemini ülke geneline yaygınlaştıracğız.

2016 yılında başlattığımız Kimyasal, Biyolojik, Radyoaktif ve Nükleer (KBRN) Kapasite Geliştirme Projesi ile ülke genelinde meydana gelebilecek ve sivil halkı etkileyebilecek bir olaya etkin bir şekilde müdahale edilmesi ve oluşabilecek hasarın en aza indirilmesi için müdahale kapasitemiz üst düzeye çıkarılacaktır. Bu proje ile ülkemizin standart KBRN yönetim modelinin oluşturulması hedeflenmektedir.

Hazırladığımız sekiz farklı teknolojik afeti kapsayan "Teknolojik Afetler Yol Haritası Belgesi" ile 2014 - 2023 yılları arasındaki hedefler ve gereksinimlere yönelik tüm süreçleri izleyeceğiz.

Toplumun tüm kesimleri ile birlikte afetlerle gönüllü mücadele prensibini hayata geçireceğiz. Bu kapsamda; AFAD Gönüllülük sistemi ile afet yönetiminin herhangi bir evresinde gönüllü olarak rol almak isteyen kişilerin; belirli standartlar doğrultusunda sürece dâhil edilmesini, belgelendirilmesini, eğitimlerle kapasitelerinin artırılmasını ve gönüllülük sistemi içerisindeki performanslarının takip edilmesini sağlayacağız.

Depremlerle sarsılan Çanakkale ve Adıyaman'daki afetzedelere konutlarını teslim edeceğiz. Çanakkale-Ayvacık ve Adıyaman-Samsat ilçelerinde afetzedelerin yaralarının sarılabilmesi ve kalıcı konutlara kavuşabilmesi için yasal düzenlemeleri yürürlüğe koyduk.

Depremi hemen ardından hak sahiplerini konutlarına bir an önce kavuşabilmesi için temellerini attığımız Çanakkale Ayvacık'ta 604 ve Adıyaman Samsat'ta 1.740 konutu 2018 yılı içerisinde teslim edeceğiz.

Teknolojik ve lojistik altyapımızı daha da güçlendirerek, afetlerle mücadelede hızımızı ve hareket kabiliyetimizi artıracğız. "Kesintisiz ve Güvenli Haberleşme Sistemi" Projesini hayata geçirip; fiber altyapısı, GSM, telsiz ve uydu bağlantılarını alternatifli bir şekilde kullanarak ses ve veri haberleşmesi sağlayabilen kapsamlı bir altyapı oluşturacağız.

Ülke genelinde dağıtılan uydu telefonları, kurulan telsiz altyapıları, deprem verileri, afet ve acil durumlarda üretilen veriler ve AFAD'ın kurumsal verilerinin tutulacağı ve tek bir merkezden hizmet sağlayan AFAD Veri Merkezi ve afet anında kullanılacak Türkiye Afet ve Acil Durumlar Yönetimi Operasyon Merkezini kuracağız.

Lojistik depo bulunmayan 56 ilimizde; afet ve acil durum hallerinde afetzedelerin geçici barınmalarını sağlamak amacıyla barınma malzemelerinin stoklandığı cep depolar kuracağız.

Coğrafi bilgi sistemleri üzerine inşa edilmiş, afet anında tüm kaynakları etkin bir şekilde yönetebilen karar destek mekanizmalarına sahip AYDES yazılımımızı mobil platforma taşıyacağız. Bu sayede, afet anında tüm ekiplerce mobil olarak daha hızlı ve dinamik bir sistem oluşturulmuş olacaktır.

Refahın Bölgelere Dengeli Dağılımı

Ülkemizin bölgeleri arasındaki gelişmişlik farklılıklarını azaltmak, yaşam standartlarını birbirine yaklaştırarak topyekün kalkınmayı sağlamak temel amacımızdır.

Önümüzdeki dönemde Türkiye'yi bölgesel gelişmişlik farklarının azaldığı, refahın ülke sathına daha dengeli yayıldığı, ekonomik ve sosyal bütünlüğün güçlendiği bir ülke haline getireceğiz.

Bölgesel Gelişme

Daha kapsayıcı, hakkaniyetli ve katılımcı kalkınma anlayışımızla, geri kalmış bölgelerimiz başta olmak üzere, tüm bölgelerimizin rekabet gücünü nitelikli bir biçimde artırmayı ve yerel potansiyeli harekete geçirmeyi temel bir görev olarak görüyoruz. Bu çerçevede yeni bölgesel politikamızı, hakkaniyet ve rekabet ekseninde geliştiriyoruz.

a. Neler Yaptık

AK Parti iktidarlarımız süresince geliştirdiğimiz politika ve uygulamalarımız sonucunda bölgeler arasındaki gelir dengesizliğini azalttık. Kişi başına milli gelir açısından en yüksek ve en düşük olan düzey 2 bölgeleri arasındaki farkı 2004 yılında 4,7 kat iken, 2014 yılında bunu 4 kata düşürdük.

Bölgesel gelişme alanında ulusal düzeyde genel politikaları ve öncelikleri tayin etmek amacıyla ilk defa Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisini (2014-2023) hazırladık.

Bölgesel düzeyde sosyo-ekonomik gelişme eğilimleri ve potansiyelleri belirlemek üzere ülkemizdeki tüm bölgeleri kapsayacak nitelikte bölge planlarını ilk olarak 2010-2013, ardından 2014-2023 dönemi için hazırladık.

Bölgesel gelişme politikasının yönetişimini güçlendirdik. Bu amaçla, bölgesel gelişme politikalarının merkezi ve yerel düzeyde etkili bir şekilde hayata geçirilmesi için gerekli kurumsal yapılar oluşturduk.

Bölgesel gelişme alanında ulusal düzeyde genel politikaları ve öncelikleri tayin etmek üzere Bölgesel Gelişme Yüksek Kurulu (BGYK) ve kurumlar arasında bölgesel gelişmeye dair koordinasyonu ve işbirliğini sağlamak üzere Bölgesel Gelişme Komitesi (BGK) oluşturduk.

Bölgesel düzeyde, GAP Bölge Kalkınma İdaresine (GAP BKİ) ilave olarak 2011 yılında Konya Ovası Projesi (KOP) BKİ, Doğu Anadolu Projesi (DAP) BKİ, Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP) BKİ'yi kurduk.

İlgili kurum ve kuruluşların proje ve faaliyetlerinin uyum, bütünlük ve koordinasyon içinde yürütülmesini sağlamak amacıyla 2014-2018 dönemini kapsayan GAP, KOP, DAP ve DOKAP Eylem Planlarını tamamladık.

Yeni bölgesel kalkınma platformu olarak 26 bölgede kalkınma ajanslarını kurduk.

Kalkınma Ajanslarımız;

bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmak üzere planlama, araştırma ve analiz çalışmalarında bulunmakta,

bölgelerin potansiyellerinin ve yatırım imkânlarının tanıtımını yapmakta,

işbirlikleri ve ortaklıklar kurulmasına yardımcı olmakta,

bölge planlarında belirlenen öncelikler doğrultusunda Mali Destek Programlarını uygulamaktadır.

Mali Destek Programları kapsamında 2008 yılından başlayarak 2017 yılı sonuna kadar olan dönemde toplam 39.689 proje başvurusu içinden 8.922 projeye destek verdik. Bu projelere tahsis ettiğimiz tutar 2,6 milyar TL; eş finansman dâhil toplam bütçe tutarı ise 4,6 milyar TL'dir.

Ajansların bünyesinde 81 ilde Yatırım Destek Ofisleri (YDO) kurduk. Yatırım destek ofisleri; illerinin iş ve yatırım ortamını tanıtarak yatırımcı çekmek, girişimcileri yatırımın her aşamasında bilgilendirmek ve desteklemek üzere faaliyetlerini sürdürmektedir.

Yatırım Destek Ofislerimiz aracılığıyla, bu güne kadar yaklaşık 4.500 araştırma ve analiz, 48 bin bilgilendirme ve danışmanlık, 13 bin tanıtım, promosyon ve organizasyon faaliyeti gerçekleştirdik.

Teşvik sistemi ile bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılması adına önemli düzenlemeler yaptık. Destek unsurları bağlamında en büyük payı 5. ve 6. Bölgelerdeki illerimize verdik. Bu Bölgelerde gerçekleştirilen yatırımlar için kurumlar vergisi oranlarını azalttık.

Yatırım Teşvik Sisteminin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 5. ve 6. Bölgelerimize yapılacak yatırımlar kapsamında öngördüğümüz sabit yatırım tutarı 31,7 milyar TL olmuş ve teşvikli yatırımlar kapsamında öngörülen istihdam ise yaklaşık 133,7 bine ulaşmıştır.

Yüksek büyüme potansiyeline sahip finansman ihtiyacı olan girişimcileri desteklemek için bölgesel girişim sermayesi modeli ve mevzuatının hazırlıklarını yürütüyoruz.

Bölgesel kalkınma politikalarımızın analizinde uluslararası kuruluşlarla işbirliği içinde çalıştık. Kümelenme politikalarının etkili bir şekilde uygulanması için Kümelenme Yönetişim Modeli çalışması yaptık. BM Kalkınma Programı ile işbirliği halinde hazırladığımız Küme Tanımlama Rehberi kullanılarak Ajanslar tarafından 81 adet kümenin analizinin yapılmasını sağladık.

Sektör stratejilerinde yer alan üretim, ihracat ve katma değer artışı hedeflerine ulaşabilmek için bölgesel rekabet edebilirlik analizleri yapmak ve bölgesel hedefler belirlemek için OECD ile birlikte Bölgesel Rekabet Edebilirliğin Geliştirilmesi Projesi'ni gerçekleştirdik.

Ulusal ve bölgesel düzeyde yatırım ortamının değerlendirilmesi ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi amacıyla Dünya Bankası ile birlikte Bölgesel Yatırım Ortamı Değerlendirmesi Projesini hayata geçirdik.

AB Bölgesel Gelişme ve Yapısal Araçların Koordinasyonu Faslı çerçevesinde katılım öncesi mali yardımların etkin kullanımına dönük çalışmalarımız devam etmektedir.

Adana, Diyarbakır, Elazığ, Erzurum, Gaziantep, Malatya, Mardin, Mersin, Şanlıurfa ve Van'da uyguladığımız Cazibe Merkezlerini Destekle-

me Programı kapsamında bugüne kadar çoğunluğu kültür turizmi altyapısının desteklenmesine dönük projelere yaklaşık 427 milyon TL kaynak aktardık. Komşu ülkeler için sınır ötesi işbirliği programları uyguladık.

b. Neler Yapacağız

AK Parti olarak önümüzdeki dönemde de daha dengeli ve topyekûn kalkınmış bir Türkiye hedefi çerçevesinde; bölgesel gelişmişlik farklarını azaltacak, refahın ülke sathına daha dengeli yayılması, ekonomik ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesi, tüm bölgelerin rekabet güçlerinin artırılmasını sağlayacağız.

Daha kapsayıcı, daha hakkaniyetli ve daha katılımcı kalkınma için bölgesel kalkınma politikalarına özel önem vereceğiz. Kalkınma politikalarının, yerleşimlerin niteliklerine ve ihtiyaçlarına göre farklılaştırılması sağlayacak, ülke genelinde çok merkezli ve dengeli bir yerleşim sistemi oluşturacağız.

Düşük gelirli illerde; asgari yaşam standartlarının iyileştirilmesine, bunların ulusal ekonomik ve sosyal yapıya entegrasyonunun güçlendirilmesine, temel altyapı ve hizmet kalitesinin artırılmasına ve ekonomik kalkınmayı teşvik edecek sermaye birikiminin sağlanmasına yönelik politikalar uygulayacağız.

Nispeten düşük gelirli yörelerde; kalkınmada sürükleyici rol üstlenecek ve ülke genelinde daha dengeli kalkınmayı sağlayacak merkezleri destekleyecek, zamanla bu şehirlerin kaydettikleri gelişmenin çevre yöreler aktarılmasını sağlayacağız.

Orta gelişmişlik düzeyindeki illerde; girişimciliğin desteklenmesine, kentsel standartların geliştirilmesine, şehir imajının güçlendirilmesine, beşeri ve sosyal sermayenin geliştirilmesine ağırlık vereceğiz.

Anadolu'da büyüme odakları geliştireceğiz. Sanayinin ülke genelinde dengeli gelişimi ve mevcut iç potansiyellerden daha iyi yararlanmasını sağlayıp, Anadolu'da rekabetçi şehirler oluşturacağız. Bu şehirlerin; üretken yatırımlar ve nitelikli işgücünü kendine çeken bir ekosisteme sahip olmalarını sağlayacağız.

Metropollerin küresel ölçekte rekabet edebilirliğini artıracacağız. Metropol ekonomilerinin ileri teknoloji, ihtisaslaşmış hizmetler ile kültürel sektörlere odaklanmasını sağlayacağız. Kentsel altyapı ve kentsel kültürün geliştirilerek sosyal uyumun güçlendirilmesini sağlayacağız.

Bölgelerimizde girişimcilik ruhunu destekleyecek politikalar izleyeceğiz. Her bölgenin yenilik kavramı ile harmanlanmış “etkin girişimcilik” yaklaşımının tespiti ile il düzeyinde “girişimcilik yol haritaları” hazırlayacağız.

İstanbul ve Ankara’da farklı modellerle uygulama denemeleri yapılan, bölgelere göre uyarlanmış genç girişimci merkezleri kuracağız.

Üniversitelerin buldukları bölgelerle bağlantılarının güçlendirilmesi, öncelikle bölgelerindeki işletmeler ve kurumlara hizmet sunan bilgi, yenilik ve teknoloji aktarım merkezleri haline gelmesini sağlayacağız.

Nüfusun bölgelerde kalıcılığını sağlamaya destek olmak üzere bölgelere özel istihdam politikaları ve uygulamalarını geliştireceğiz.

Kalkınma Ajanslarımız; bölgelerinin kalkınması adına bir yol haritası ortaya koyan, kendi kararlarını veren, bölge ve il düzeyinde diğer kurumları daha aktif yönlendiren bir şemsiye kurum olarak faaliyet gösterecektir.

Kalkınma ajanslarının analiz ve araştırma çalışmalarına ağırlık vermelerini, bölgelerinin potansiyellerine odaklanarak farklılaşmalarını ve strateji geliştirmelerini destekleyeceğiz.

Ajansların, yerelde insan kaynaklarının geliştirilmesine yönelik çalışmalarına öncelik vereceğiz.

Ajans desteklerine ilişkin süreçlerde işlemleri azaltılacak ve destek mekanizmalarını yeni araçlarla çeşitlendireceğiz.

Bölgelerindeki mevcut durum, ihtiyaç ve gereklilikler dikkate alınarak Yatırım Destek Ofisleri bünyesinde “tek durak ofis” uygulamaları hayata geçirilecektir.

Ajanslar aracılığıyla bölgelerde aile şirketlerinin kurumsallaşması için çalışmalar yapılmasını sağlayacağız.

Yatırım destek ve tanıtım uygulamalarının geliştirilmesi ve kalkınma ajanslarının bu alandaki faaliyetlerinin etkinleştirilmesine yönelik sistem tasarımı çalışmaları yapacağız.

Yatırım ortamının bölgesel ölçekte değerlendirilmesine ve takibine imkân verecek araştırma ve modelleme çalışmaları yapacağız. Bu kapsamda; 26 adet bölgesel yatırım ortamı değerlendirme raporu ile bir adet ulusal düzeyde yatırım ortamı değerlendirme raporu hazırlayacağız.

Ajansların Avrupa Birliği Yapısal Fonlarının yönetimi ve kullanılması ile sınır ötesi işbirliklerinin güçlendirilmesi konusunda daha etkili bir rol üstlenmesini sağlayacağız.

Bölgesel kalkınmada uluslararası işbirliklerini geliştireceğiz. Türkiye'nin sınır bölgeleri ile komşu ülkeler arasındaki bölgesel işbirliklerini güçlendirerek buralarda kalkınma için yeni bir açılım sağlayacağız.

Avrupa Birliği Uyum Fonu kapsamında ilgili paydaşların kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla strateji ve eylem planı hazırlayarak uygulayacağız.

Yapısal Fonların kullanılması amacıyla gerekli planlama belgelerini hazırlayacak, bu kapsamda proje havuzu oluşturacağız.

Bölgesel desteklerde, Avrupa Birliği gereksinimlerini de karşılayacak kapsamlı bir İzleme Bilgi Sistemi kuracağız.

Kırsal Kalkınma

Ak Parti olarak kırsal kesimde yaşayan vatandaşlarımıza temel hizmetlerin ulaştırılması, yaşam kalitelerinin artırılması ve kırsal yaşamın korunarak geliştirilmesi temel önceliklerimiz arasındadır.

Kırsal kalkınmayı; şehirlerimizin ve ülkemizin beslenmesinde temel girdiler sağlayan, üzerinde yaşadığımız topraklara ve çevreye değer katan bir olgu olarak değerlendiriyoruz.

Sürdürülebilir kalkınmanın ancak kırsal üretim ve koruma ile mümkün olacağını bilincindeyiz. Bu bilinçle kırsal nüfusumuzun temel ve altyapı ihtiyaçlarını karşılayarak kırsal alanda üretken bir biçimde yaşamasını sağlamayı amaçlıyoruz.

a. Neler Yaptık

İktidarlarımız döneminde Cumhuriyet tarihimizin en büyük kırsal altyapı hamlesini başlattık.

Kırsal kalkınmada yönetişimi güçlendirip, idari kapasiteyi geliştirdik. Türkiye için ilk defa ulusal kırsal kalkınma strateji belgelerini (UKKS) hazırladık.

Yine ülkemiz için ilk defa Kırsal Kalkınma Planını (2010-2013) hazırladık.

Mevzuat değişikliği ile çok sektörlü ve aktörlü bir konu olan kırsal kalkınmada ihtiyaç duyulan kurumlar arası işbirliğini tesis ettik ve Kırsal Kalkınma Planının izleme yapısını güçlendirdik.

Kırsal kalkınmayla ilgili merkezi ve yerel idarelerin asil, kamu dışı kesimlerin ise gözlemci statüde oldukları ve danışma organı işlevinde olan bir Kırsal Kalkınma İzleme Komitesi oluşturduk.

2006 yılında başlattığımız “Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı” kapsamında yüzde 50 hibe destekleri ile 7.799 yeni tarımsal tesise 2 milyar TL hibe vererek 93 bin kişiye istihdam imkânı sağladık.

Kırsal Alanlarda toplamda 2014-2018 döneminde yıllık olarak yaklaşık 2,3 milyar TL yatırım alanı oluşturduk.

2007 yılından beri makine-ekipman alımlarına yüzde 50 Hibe desteği verilmektedir. Bugüne kadar 277 bin adet makine-ekipman alımına 1.2 milyar TL hibe desteği verdik.

1990-2002 Döneminde 681 kooperatife 99 milyon TL kredi kullandırılmış iken, 2003-2017 döneminde kredi verilen kooperatif sayısını yaklaşık 3 kat, destek miktarını ise yaklaşık 22 kat arttırarak 2,2 milyar TL ile 1.858 kooperatif destekledik.

Kırsal altyapıyı geliştirmek ve kalkınmayı sağlamak amacıyla vatandaşlarımızın hayatlarına doğrudan dokunan pek çok proje geliştirdik.

Köylerin yol ve içme suyu gibi temel altyapı ihtiyaçlarına yönelik 2005 yılında başlattığımız KÖYDES Projesini, zamanla küçük ölçekli sulama ve atık su işlerinin de kapsanmasıyla entegre bir altyapı programına dönüştürdük. Projeye 2005-2017 döneminde yaklaşık 10,8 milyar TL kaynak tahsis ettik.

KÖYDES Projesinin 2005-2017 uygulama döneminde; 1,87 bin km ham, 83,25 bin km stabilize, 119,1 bin km asfalt ve 3,5 bin km beton yol olmak üzere 213,4 bin km uzunluğunda yol; köy içi yollarda ve köy meydanı düzenlemelerinde 23,8 milyon m² parke yatırımını gerçekleştirdik.

İçme suyu projeleriyle; 4.642 susuz ve 55.711 suyu yetersiz olmak üzere toplam 60.353 üniteye içme suyu yatırımı götürdük. Küçük sulama yatırımlarıyla 63 bin hektar tarım alanını sulamaya kavuşturduk, 76 bin çiftçi ailesini bu sulama yatırımlarından yararlandırdık. 174 ünite de atık su yatırımı gerçekleştirdik.

KIRDES Projesi kapsamında Büyükşehir Belediyesi bulunan illerin, (İstanbul ve Kocaeli hariç) kırsal altyapı ihtiyaçlarını (yol, içme suyu, sulama, sosyal donatı) desteklemek amacıyla kırsal kesimde yer alan köy ve beldeden mahalleye dönüşen yerlerde gerçekleştirilecek projeler ile

vatandaşlarımıza hizmet götürmekteyiz.

2017 yılı içerisinde; 579 km yol, 43 adet sosyal donatı, 24 adet altyapı projesi yapılmıştır. KIRDES Projesinde kullanılmak üzere 2018 yılı için 400 milyon TL kaynak ayrılmıştır.

2005-2017 döneminde toplam köy yolu ağı yaklaşık 30 bin km artmasına rağmen, asfalt-beton yol oranı yüzde 30'dan yüzde 43'e, suyu yeterli ünite oranı ise yüzde 81'den yüzde 92'ye çıkmıştır.

KÖYDES Projesi uygulamaları başta olmak üzere köylerin mahalli müşterek nitelikteki hizmet ve yatırım ihtiyaçlarını karşılamak üzere hemen hemen tüm ilçelerde Köylere Hizmet Götürme Birliklerini kurduk.

2007-2008 döneminde nüfusu 10 binden düşük belediyelerin küçük ölçekli altyapı ihtiyaçlarını karşılamak üzere BELDES Projesini hayata geçirdik. Projeye aktardığımız kaynak büyüklüğü yaklaşık 626 milyon TL'dir.

İlgili illerde yürüttüğümüz Köye Dönüş ve Rehabilitasyon Programımız kapsamında hak sahiplerinin projelerini destekledik.

Kırsal kalkınmada uluslararası işbirliklerini güçlendirdik. AB ve diğer uluslararası kuruluşlardan temin edilecek fonlarla yürütülecek tarım ve kırsal kalkınma programlarını yönetmek üzere Mayıs 2007'de Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunu kurduk.

IPARD-I Programı (2007-2013) kapsamında toplam 3,1 milyar TL tutarındaki desteği kırsal kalkınma için yatırımcılara sunduk. Bu kapsamda bu güne kadar 10.653 proje tamamlanarak toplam 6,6 milyar TL yatırım yaptık. Desteklenen IPARD projeleri ile 60 bin kişiye yeni istihdam imkânı sağladık.

2011 yılından bu yana IPARD destekleri ile 1.198 kadın yatırımcıya yaklaşık 509 milyon TL hibe ödemesi gerçekleştirdik.

b. Neler Yapacağız

AK Parti olarak önümüzdeki dönemde köylerimiz ve köylülerimiz başta olmak üzere kırsal kalkınmanın ana unsurlarına destek vermeye devam edeceğiz. Bu kapsamda kırsal alanda köy bazlı hizmet ve yatırım ihtiyacı analizi yapacağız.

Ulusal kaynaklarla merkezi idareler tarafından yürütülen tüm kırsal kalkınma program ve projelerinin uygulayıcı kurum başkanlığında ilgili

kurumlarla bir araya gelinerek yıllık çalışma ve saha ziyareti yapacağı yönlendirme komitelerinin ihdas edilmesini sağlayacağız.

Merkezi düzeydeki planlama ile yereldeki uygulamalar arasındaki uyumu güçlendireceğiz.

Kırsal Kalkınma Desteklerinin 81 ile yaygınlaştırılmasını sağlayacağız.

Doğal ve kültürel kaynak potansiyeli yüksek yörelerde kırsal turizm altyapısını geliştirmeye devam edeceğiz.

Kırsal alanda yürütülen iskân projelerinin yöresel mimari dokuyu gözetecek şekilde uygulanmasını sürdüreceğiz.

KÖYDES Projesi çalışmalarının Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) teminde dijital ortama aktarılması amacıyla KÖYDES çalışmaları yürütülerek Köylerin Altyapısının İzlenmesi Projesini devam ettireceğiz.

KIRBİS (Kırsal Altyapı Bilgi Sistemi) ile Büyükşehir Belediyesi bulunan 30 ilimizde kırsal altyapı envanterleri sayısal biçimde oluşturularak merkezde bütünleştirilmesini sağlayacağız.

81 ilimizin TKDK tarafından desteklenmeye başlaması ile TKDK'yı Ödeme Ajansına dönüştüreceğiz.

IPARD kapsamında, toplamda 5,2 milyar TL yeni yatırımla ilave 10 bin yeni yatırımı destekleyecek, 50 bin yeni istihdam sağlama hedefimize ulaşacağız.

Nüfusun kırsal alanda tutundurulmasını özendireceğiz:

Kırsal alanda tarım-gıda işletmelerini yaygınlaştıracacağız.

Üniversitelerde "kırsal kalkınma" alanında lisansüstü eğitim programları oluşturacağız.

Kırsalda kadınların ekonomik fırsatlara erişimi ve kalkınma sürecine entegrasyonunu geliştireceğiz.

Kırsal alanlarda göçü önlemek üzere 4-5 köye ortak hizmet sunacak bölgesel yaşam merkezleri (spor alanları, eğlence merkezi, restoran vb.) oluşturacağız.

DIŞ POLİTİKA VE MİLLİ GÜVENLİK

AK Parti olarak iktidara geldiğimiz ilk günden itibaren dış politika-mızı hakkaniyet eksenine oturttuk. Dış politikada hem sürekliliği hem de değişimi esas aldık. Türkiye'yi, hükümetlerimiz döneminde, bağımsız, pro-aktif siyaset ve perspektif üreten bir dış politikaya kavuşturduk.

AK Parti olarak Türkiye'yi öncü bir ülke haline getirmeyi hedefledik. Gücümüzü şefkat, merhamet ve adalet ekseninde büyütme ilkesinden hareket ettik. Dünyadan kopuk değil, her alanda dünyayla bütünleşen bir ülke olmayı şiar edindik.

İktidarlarımız döneminde, ülkemizin menfaatleriyle uyumlu vizyoner ve gerçekçi bir dış politika geleneğini kurumsallaştırdık. Türkiye olarak dünyanın daha iyi yaşanabilir bir siyasi düzene kavuşması için üstümüze düşen sorumlulukları fazlasıyla yerine getirmeye çaba sarfettik.

Özellikle komşu bölgelerdeki demokrasi, insan haklarına saygılı siyasi istikrar ve ekonomik kalkınma gibi hedefleri gerçekleştirmeye destek verirken, dünyanın başka yerlerindeki toplumların hayatını etkileyen sorunların çözümüne de katkı vermeye devam ettik.

Dış politikamızın vizyonunu devletler arası ilişkilerin ötesine de taşıyarak, toplumlar ve vatandaşlar arasındaki ilişkilere de genişlettik. Bu sürece sivil toplum kuruluşlarımızın ve vatandaşlarımızın katılım ve faaliyetlerini teşvik ettik.

Küresel ve bölgesel ölçekteki kronik problemlerin çözülmesi için uluslararası sistemi harekete geçirmede öncülük yaptık. Birleşmiş Milletler sisteminin faal bir üyesi olarak, bu sistemdeki sorunlara işaret edip, çözüm önerileri geliştirdik.

Dünyanın diğer ülkeleriyle diyalog ve işbirliği halinde; daha müreffeh, istikrarlı ve barış içinde bulunan bir dünyanın inşa edilmesi gerektiğine inanıp, bu amaç içinde sorumluluk ve liderlik üstlenmeyi kendimize ahlaki bir görev bildik.

Türkiye olarak bölgemizdeki gelişmelere cevap üretmenin ötesine geçerek, küresel meselelerde pozisyonumuzu belirleyerek, insanların hak ve hukuk taleplerini merkeze koyan, ahlaki ve vicdanî yaklaşımı sa-

mimiyetle içselleştiren, çok boyutlu dış politika yürütmeye gayret ettik. Bu çabalarımızla dünyanın unutulmuş veya dışlanmış mazlum halkları için bir ümit ışığı olduk.

Ülkemiz gücünün değil, hep haklının yanında oldu; tüm dünya mazlumları ve mağdurları için adalet, özgürlük ve demokrasi ideallerini savundu.

Bugün Türkiye dış meselelerde pasif bir izleyici değil, başka ülkeleri takip eden değil, inisiyatif ve sorumluluk alan bir ülkedir. Daha önce başka ülkelerin izinden giden, kendi çıkarlarını bile koruyamayan bir ülke iken, bugün bölgemizde ve dünyada liderlik yapan bir ülkeyiz.

Yeni dönemde de şanlı Bayrağımızı, dünyanın her köşesinde dalgalandırabilmek için, Türkiye'nin çevresindeki bütün havzalarda etkin, sonuç alıcı ve vicdani bir dış politika takip etmek için gece gündüz çalışacağız. Ümitlerini bize bağlamış hiçbir kardeş halkı yalnız bırakmayacağız.

Dış politikada elde ettiğimiz kazanımlar, öncelikli olarak ticareti ve uluslararası doğrudan yatırımları artırarak ekonomik refahımızı ileriye taşımakta ve karşılıklı etkileşime dayalı olarak sosyal gelişimimizi beslemektedir.

Elde ettiğimiz diplomatik başarılar, artan uluslararası ilişkiler, ülkemiz için ticaret ve finans başta olmak üzere her alanda yeni işbirliği imkânları yaratmakta, bu da ülkemizin kalkınmasına önemli katkı sağlamaktadır.

Türkiye Merkezli Çok Boyutlu Dış Politika

Dış politikamız vizyona dayalı ve çok boyutlu olmuştur, çok boyutlu olma devam edecektir. Gerek ikili işbirlikleri gerekse çok taraflı işbirlikleri yoluyla küresel çapta, bölgesel etkinlikte uyguladığımız politikalarımız; oluşturduğumuz bölgesel ve ulusal işbirlikleriyle önümüzdeki dönemde de ülkemizin itibarını artırmayı ve küresel kalkınmaya daha fazla katkı vermeyi sürdürüceğiz.

a. Neler Yaptık

Avrupa Birliği'ne katılım müzakerelerine 2005 yılında başladık. Bu kapsamda 35 başlıktan 16'sı müzakerelere açılmıştır. Birçok müzakere

başlığı açılmaya ve geçici olarak kapatılmaya hazır olduğu halde bazı üye ülkeler AB katılım sürecimizi iç siyasi emelleri doğrultusunda kullanmakta ve aramızdaki sorunları AB platformuna taşımaktadır. Bu suretle katılım sürecimizin önüne suni engeller konulmaktadır. Bununla birlikte, AB'yle ortak çıkarlarımızı doğrultusunda göç konusu başta olmak üzere ekonomi, ulaştırma, terörle mücadele, enerji ve siyasi alanlarda diyalog ve işbirliğini sürdürüyoruz. Bu bağlamda 2015 yılından bu yana Türkiye ile AB arasında beş zirve toplantısı gerçekleştirilmiştir.

AB'yle 2018 Mart ayında gerçekleştirdiğimiz Varna Zirvesi'nde, ülkemiz için öncelikli konulardaki görüş ve beklentilerimizi içeren bir belge AB tarafına tevdi ettik.

Köklü müttefiklik ilişkilerimiz ve geniş bir coğrafyada yakın işbirliğimiz bulunan ABD ile son dönemde ülkemizin güvenliğini yakından ilgilendiren konularda ortaya çıkan görüş ve yaklaşım farklılıklarını gidermek üzere ABD yetkilileriyle düzenli üst düzeyli temaslar yoluyla etkin bir diplomasi yürütülmüş, sonuç odaklı mekanizmaların kurulması sağlanmıştır.

Asırlardır ortak tarih ve coğrafyayı paylaştığımız **Rusya**'yla işbirliğimize özel önem veriyor ve ilişkilerimizi geliştiriyoruz. Özellikle son iki yıldır bölgemizde yaşanan gelişmeleri karşılıklı güven ve diyalog esasıyla birlikte ele alıp bölgede istikrarın sağlanması, ikili ticaret ve turizmin gelişmesi için ortak bir yaklaşım geliştiriyoruz.

Balkanlara öncelik veriyor, bu bölgede üçlü işbirliği mekanizmalarını ve Güney Doğu Avrupa işbirliği Sürecini sürdürüyoruz. Balkanlarla tarihi ve kültürel bağlarımızı güçlendirmeyi ve ekonomik kalkınma ve siyasi istikrarına katkı sağlamayı hedefliyoruz.

Kıbrıs Türk Halkının uluslararası toplum içerisindeki haklı yerini alabilmesi, temel önceliklerimizden biri olmuştur. Bir taraftan Kıbrıs'ta kalıcı ve adil bir barışın tesis edilebilmesi için bugüne değin gerçekleştirilen tüm uluslararası çabalara destek olurken diğer taraftan barış gerçekleştirilene kadar da Kıbrıs Türk Halkının yanında olmayı sürdürdük.

Stratejik ortağımız **Ukrayna**'yla ilişkilerimizi sadece diplomatik değil, turizm, ticaret ve kültür başta olmak üzere pek çok alanda geliştirdik. Ukrayna'nın toprak bütünlüğüne saygı çerçevesinde yaşadığı sorunları uluslararası hukuk temelinde diplomatik yöntemlerle çözüm bulunmasını destekledik.

Kuvvetli tarihi bağlarımızın halen sürdüğü **Kırım** Türkleri'nin güvenlik ve refahı için gerekli diplomatik çaba içerisinde olduk. Bölgedeki hassas dengeleri gözeterek Kırım Türkleri'nin tarihten gelen haklarının korunması çabalarına destek olduk.

Kardeş Azerbaycan'la tek millet iki devlet yaklaşımımız çerçevesinde ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkilerimizi güçlendirerek sürdürüyoruz.

Kafkasya'da oluşturduğumuz Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan, Türkiye-Azerbaycan-İran, Türkiye-Azerbaycan-Türkmenistan ve Türkiye-Azerbaycan-Pakistan üçlü mekanizmaları da meyvelerini vermeye başlamıştır. Bu doğrultuda hayata geçirdiğimiz ilk dördü mekanizma olan Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan-İran dördü mekanizmasının da somut ve yapıcı sonuçlar doğurmasını bekliyoruz.

Orta Asya'daki Türki Cumhuriyetlerle sadece tarihi ve kültürel bağlarımıza dayalı bir ilişki değil, ekonomik ve siyasi olarak da yakın ilişkiler geliştirdik.

Sarsılmaz tarihi, dini ve kültürel bağlara sahip olduğumuz **Kuzey Afrika ve Ortadoğu** coğrafyasının barış, güvenlik, istikrar ve refahına atfettiğimiz büyük önem çerçevesinde, dostluk ve kardeşlik ilişkilerimiz ile işbirliğimiz bölge ülkelerinin siyasi birliklerine, toprak bütünlüklerine ve egemenliklerine saygı temelinde her alanda geliştirerek güçlendirdik.

Türkiye bu coğrafyada halkların insan onuru ve bu onurun gereği hak ve özgürlükler için verdikleri mücadeleye ilkeli tutum içinde destek vermiştir. Bu bağlamda, demokratik dönüşümden geçen ülkelerin ihtiyaç duydukları desteği vermiş, halkların iradesine dayalı, kapsayıcı ve meşru yönetimlerin, kalıcı istikrarın temininde temel unsur olduğunu savunmayı sürdürmüştür.

Bugüne değin bir taraftan Ortadoğu'da kalıcı bir barış için çaba gösterirken, diğer taraftan haklı davasında **Filistin**'in yanında olduk. Bunu yaparken de Birleşmiş Milletler Kararlarına uygun olarak eşit haklara dayalı bir çözümü desteklemeyi sürdürdük. Son dönemde Kudüs'ün statüsünün tek taraflı olarak değiştirilmesine yönelik çabaları hiçbir şekilde onaylamıyoruz. Bu kapsamda başta İslam İşbirliği Teşkilatına üye devletler olmak üzere tüm dünyayı Ortadoğu'da gerilimi artıracak bu çabaya karşı çıkmaya davet ediyoruz.

Suriye krizi kaynaklı terör belasıyla yılmaz mücadelemizi başarıyla sürdürüyoruz. Türkiye-Suriye sınırındaki 4.000 kilometrekarelik alanı DEAŞ ve PKK/PYD/YPG unsurlarından temizledik. Geline nokta çabalarımızın hedefi, bu bölgelerde güvenlik ve istikrarın kalıcı hale gelmesi ve Türkiye'ye bir daha asla tehdit oluşturmaması için gerekli koşulların yaratılması oldu.

Komşumuz **Irak**'ta kalıcı istikrar ve güvenliğin sağlanması ülkemiz açısından kritik önem taşımaktadır. Ülkenin toprak bütünlüğünün sürdürülmesi ilkesi temelinde ve Irak merkezi yönetimi ile ilişkilerimizi daha da kuvvetlendirdik, Iraklı Türkmen kardeşlerimizin haklarının bölgedeki diğer etnik gruplar tarafından çiğnenmemesi için gerekli diplomatik girişimlerimizi sürdürdük. Bir taraftan Irak'ın parçalanmasına yönelik girişimlere karşı sıkı bir duruş sergilerken, diğer taraftan Irak topraklarını kullanarak ülkemize karşı terör faaliyetinde bulunan bölücü örgüte karşı da gereken cevabı verdik, vermeyi de sürdürmekteyiz.

İran'la üst düzey temas ve ziyaretlerde, bölgesel konularda yakın görüşlerimiz nedeniyle bir yoğunluk yaşanmaktadır. Astana Süreci kapsamındaki uzlaşma çabaları da iki ülke arasındaki diyalogu geliştiren bir diğer unsur olmuştur. İlk toplantısı Haziran 2014'te Ankara'da düzenlenen Türkiye-İran Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi'nin (YDİK) Dördüncü Toplantısı, 4 Ekim 2017 tarihinde Tahran'da yapılmıştır. Ziyaret çerçevesinde ikili ticaret hacmi için 30 milyar Dolar hedefi teyit edilmiştir. Gerçekleştirilen dört YDİK toplantısında bugüne kadar 30 belge imzalanmış ve dört Ortak Bildiri kabul edilmiştir. Türkiye-İran Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi'nin (YDİK) Beşinci Toplantısının Ankara'da düzenlenmesi öngörülmektedir. Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi temelinde, İran'la ikili işbirliğimizi öncelikle ekonomi, ticaret, ulaştırma, turizm ve enerji konularında geliştirme ve bölgesel konulardaki görüş ayrılıklarımızı asgariye indirmek üzere, siyasi diyalogumuzu ilerletmeyi hedeflemekteyiz.

Afganistan ve Pakistan'la tarihi dostluk ve kardeşlik ilişkilerimiz bulunmaktadır. Bu ülkelerin istikrarına katkıda bulunmak ve aralarındaki karşılıklı güven ve işbirliğinin tesisi bakımından önemli rol oynayan "Türkiye-Afganistan-Pakistan Üçlü Zirve Süreci" tesis edilmiştir. Üçlü Zirve Süreci toplantılarına evsahipliği yapılmaya devam edilecektir.

Afganistan odaklı bölgesel işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla 2011 yılında ülkemizin öncülüğünde tesis edilen "Asya'nın Kalbi-İstanbul

Süreci” tesis edilmiştir. “Asya’nın Kalbi-İstanbul Süreci”ne etkin şekilde katılım sürdürülecek, sürecin 2018 yılı eşbaşkanlığını üstlenmemiz çerçevesinde her yıl düzenlenen Dışişleri Bakanları konferansına da evsahipliği yapılacaktır.

Pakistan’la ikili ilişkilerimize en üst düzeyde yön verilmesi ve işbirliğimizin güçlendirilmesi için 2009 yılında Türkiye-Pakistan Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) ihdas edilmiştir. Beşinci toplantısı 23 Şubat 2017 tarihinde Ankara’da düzenlenen YDSK mekanizması kapsamında imzalanan anlaşma sayısı 60’a ulaşmıştır.

Yeni coğrafyalara erişim sağlama politikamız çerçevesinde, ticari ve diplomatik bağlarımızı güçlendirdiğimiz **Latin Amerika ve Karayipler** ile ticaret hacmimiz son on yılda yaklaşık 10 kat artarak, 35 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır.

Afrika ülkeleriyle ilişkilerimizi ve işbirliğimizi geliştirmek için çalışıyoruz. Amacımız ikili ilişkilerimizi kazan-kazan temelinde geliştirmek, yüzyıllardır geri bırakılan Afrika’nın kalkınmasını desteklemek ve uluslararası toplumda hak ettiği yeri almasına yardımcı olmaktır.

Büyükelçilik sayımızı 135’e, TİKA temsilciliği sayısını 60’a çıkardık, THY’yi Afrika’da en fazla noktaya ulaşan havayolu haline getirdik, Maarif Vakfımızın Afrika’da işlettiği okul sayısını da 116’ya ulaştırdık. Afrika Birliği ile birlikte ekonomi, sağlık, eğitim gibi alanlarda sektörel toplantılar düzenledik.

Asya Pasifik bölgesiyle ilişkilerimizi güçlendirmek için önemli adımlar attık. Güneydoğu Asya Uluslar Topluluğu (ASEAN) ülkelerinin tümünde Büyükelçilik açarak ülkemizin temsilini güçlendirdik. Malezya ve Endonezya’nın ardından Singapur ile ilişkilerimiz Stratejik Ortaklık düzeyine yükselttik. ASEAN ile Sektörel Diyalog Ortaklığı tesis edilerek kurumsal işbirliği tesis ettik.

Myanmar’da Müslüman Rohingya toplumuna yönelik şiddetin uluslararası kamuoyunun gündemine taşınmasında ve Bangladeş’e sığınan Rohingya mültecilerine insani yardım ulaştırılmasında öncü rol oynadık. Kamplarda hastane ve sağlık merkezleri kurduk.

Kurucu üyesi olduğumuz **Birleşmiş Milletler Teşkilatı**, mevcut sorunlarına ve eksikliklerine rağmen, her coğrafyadan 193 ülkeyi çatısı altında toplayan en kapsamlı uluslararası platformdur.

Türkiye, ihtilafların önlenmesi ve çözümü, barışı koruma faaliyetleri, kalkınma ve insani yardımlar başta olmak üzere BM faaliyetlerine önemli katkılarda bulunmaktadır. Barış ve güvenliği ilgilendiren konularda, BM Güvenlik Konseyi'nin gerekli adımları atmasını önleyen mevcut sistemi başta olmak üzere, BM Şartında ve BM Sekretaryasının bürokratik yapısında reforma gidilmesi ihtiyacı herkes tarafından kabul edilmektedir.

Türkiye, son dönemde hem reform çalışmalarına aktif destek vermekte hem de BM Sekretaryasında özellikle üst düzeyli pozisyonlarda daha fazla Türk vatandaşının görev alması için ısrarlı girişimlerde bulunmaktadır. Ülkemiz ayrıca, İstanbul'un bir BM merkezi olması yolunda önemli adımlar atmış olup, İstanbul'da başka BM ajanslarının da ofis açmalarına yönelik gerekli hukuki altyapı çalışmaları sürdürülmektedir.

2017 yılında Uluslararası Denizcilik Örgütü IMO Konseyi ve UNESCO Yürütme Kuruluna, rakiplerimizi geride bırakarak seçildik.

NATO'nun etkinliğinin daha da güçlendirilmesine ve ülkemizin dışarıdan kaynaklanan tehditlere karşı savunulmasına katkı sağlamasına yönelik çalışmaları destekledik. Örgütün özellikle üye ülkelerin yaşadığı terör faaliyetlerine karşı ortak hareket etmesine yönelik aktif çaba gösterdik.

Türkiye'nin günümüzde karşılaştığı ciddi ve çok yönlü güvenlik tehditleri (FETÖ, PKK, DHKP-C ve DEAŞ) bağlamında, halkımızın temel haklarını korumak için, şeffaflık içinde ve hukukun üstünlüğü ilkesi ışığında aldığımız OHAL tedbirlerine ilişkin olarak, başta Birleşmiş Milletler, **Avrupa Konseyi ve AGİT** olmak üzere ilgili tüm uluslararası kuruluşlarla kesintisiz işbirliği gerçekleştirdik. OHAL İşlemlerini İnceleme Komisyonu'nu teşkil ettik. Komisyonun, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından bir iç hukuk yolu olarak tanınmasını sağladık.

Ülkemizin, temel hak ve özgürlüklerin korunması bakımından uluslararası standartlar ile uyumlu bir iç hukuk oluşturma anlayışıyla 2016-2018 döneminde 16 Avrupa Konseyi Sözleşmesini onayladık.

Yabancı düşmanlığı, İslam karşıtlığı, hoşgörüsüzlük ve ayrımcılık konularındaki hassasiyetlerimiz ve bu konulardaki küresel işbirliği ihtiyacını Birleşmiş Milletler, AGİT ve Avrupa Konseyi gibi uluslararası platformlarda gündeme getirmeye devam ettik.

İslam işbirliği Teşkilatı ile ilişkilerimize önem veriyoruz. 14-15 Nisan 2016 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen 13. İslam Zirvesi'nden bu yana

özellikle Zirve’de gündeme gelen önerilerin hayata geçirilmesini teminen ülkemizce önemli faaliyetler gerçekleştirilmiş ve bazı yeni kurumlar ihdas edilmiştir. Müslüman dünyasındaki kadınların sorunlarını ele almak üzere “İİT İstişari Kadın Konseyi” ve Avrupa’da artan ırkçılık ve İslam karşıtlığı bağlamında ise “İİT Avrupa Müslümanları Temas Grubu kurulmuş; örgütlü suçlar ve terörizmle mücadele bağlamında “İİT Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğü’nün onaylanması sağlanmış; ISESCO Şartı ülkemizce imzalanmış; İİT’te FETÖ’yle mücadeleye ilişkin karar çıkarılmış; İİT Medya Forumu’nun ülkemizde kurulması yönünde gerekli süreç başlatılmış ve İİT’in birçok sektörel Bakanlar toplantısına evsahipliği yapmıştır.

Kudüs konusunda yaşanan gelişmeler bağlamında ise Zirve Dönem Başkanı ve İcra Komitesi Başkanı olan ülkemizin çağrısıyla 1 Ağustos’ta İstanbul’da Dışişleri Bakanları düzeyinde “İİT İcra Komitesi Olağanüstü Toplantısı” ve ABD’nin Büyükelçiliği’ni Kudüs’e taşıma girişimine karşı 13 Aralık 2017 tarihinde keza İstanbul’da “Olağanüstü İslam Zirvesi” gerçekleştirilmiştir. Kudüs’ün statüsünün tek taraflı değiştirilme çabalarına karşı son olarak 18 Mayıs’ta gerçekleştirilen zirvenin sonucunda, İsrail’in attığı garimeşru adımlara karşı 30 maddelik bir sonuç bildirgesi açıklanmıştır. Kudüs kırmızı çizgimizdir. Filistin yalnız değildir.

Ülkemiz küresel ekonomik istikrarın sağlanmasında önemli bir role sahip **G-20**’nin çalışmalarına aktif bir şekilde katkı sağlamaktadır. 1 Aralık 2014 tarihinde üstlendiğimiz G20 Dönem Başkanlığımız 15-16 Kasım 2015 tarihlerinde Antalya’da düzenlenen Liderler Zirvesi ile başarıyla tamamlamıştır.

Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya arasında gayri resmi bir diyalog ve işbirliği platformu olarak 2013 yılında hayata geçirilen MIKTA Dönem Başkanlığı 2017 yılında ülkemiz tarafından üstlenilmiş ve yıl boyunca bu çerçevede çok sayıda toplantı ve etkinlik düzenlenmiştir.

Ülkemiz öncülüğünde 1992 yılında kurulan ve ekonomik işbirliğine yönelik bölgesel örgütler açısından öncü bir nitelik taşıyan **Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü**’nün (KEİ) Dönem Başkanlığımız sırasında, KEİ’nin Kuruluşunun 25. Yıldönümü vesilesiyle, 22 Mayıs 2017 tarihinde İstanbul’da Devlet ve Hükümet Başkanları Zirve Toplantısı gerçekleştirilmiştir.

IMF'de kotamız artmış, ilk defa İcra Direktörlüğü görevi 2014-2016 yılları arasında Türkiye'ye verilmiştir. Böylece ülkemiz, IMF programları uygulayan bir ülke olma konumundan, IMF'de karar alıcı bir ülke konumuna yükselmiştir. 26 Ocak 2016 itibarıyla 14. Genel Kota Gözden Geçirmesi'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte ülkemiz kota payı 0,61'den 0,98'e yükselmiştir.

Benzer şekilde, Dünya Bankası nezdindeki temsil ve katılımının iyileştirilmesi amacıyla, 2008 yılında başlatılan reform çalışmaları kapsamında yapılan sermaye artırımının sonucunda, ülkemizin oy gücü yüzde 0,53'ten yüzde 1,09'a yükselmiştir.

1 Kasım 2018 itibarıyla ülkemiz, IMF nezdinde yeniden İcra Direktörü görevini üstlenecektir. 10 Ekim 2014 tarihinde imzalanan yeni "Ülke Grubu Anlaşması" ile ülkemiz, Dünya Bankası nezdinde 2014-2016 yılları arasında İcra Direktörü Vekili görevini üstlenmiş, 2020- 2024 yılları arasında ise İcra Direktörü görevini üstlenecektir. Böylelikle ülkemiz, iktidarlarımız döneminde Uluslararası Para Fonu (IMF)'nun ardından Dünya Bankası İcra Direktörleri Kurulu'nda da ilk defa yer alacaktır.

b. Neler Yapacağız

Türkiye'nin **Avrupa Birliği** hedefini stratejik bir hedef olarak görüyoruz. Ancak Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizi, diğer ilişkilerimizin bir alternatifi değil, tamamlayıcısı olarak tanımlıyoruz.

Türkiye, açılan tüm fasıllara paralel şekilde reform süreçlerini tamamlamış, çıkarları doğrultusunda işbirliğinin ötesinde AB'yle entegrasyonunu gerçekleştirmiş şekilde güçlü ve etkili bir ülke olarak AB katılım hedefini sürdürmektedir.

ABD ile yaşanan sorunları aşmak istiyoruz. ABD'nin özellikle PYD/YPG ve FETÖ konuları başta olmak üzere ulusal güvenliğimize ilişkin beklenti ve hassasiyetlerimize uygun somut adımları atmasının sağlanması için gerekli diplomasi ve lobi faaliyetlerine ivme kazandırılarak devam edilecektir.

ABD ile yakın işbirliğinin korunması esastır. ABD'nin Suriye'de PYD/YPG'ye desteğini kesmesi, PKK ile mücadelemizde somut destek vermesi ve FETÖ'nün iadesi konularında somut adımlar atması işbirliğimizin temel unsurlarını oluşturmaktadır.

Önümüzdeki dönemde enerji ve ticaret başta olmak üzere **Rusya** ikili ilişkilerimizi geliştirmeye çalışacağız. Rusya'yla bölgesel konularda ve özellikle Suriye meselesinde yakın eşgüdümümüzü sürdüreceğiz.

Balkan ülkeleri ile tarihi beraberliğimiz ve coğrafi yakınlığımız çerçevesinde iyi ilişkilerimizi sürdürmeye devam edecek, ikili işbirlikleri ile ticari ve turizme yönelik ortaklıkları daha da sıkılaştıracağız.

Kıbrıs Türk halkının yanındayız. KKTC'nin ekonomik altyapısının güçlendirilmesi ve refahının artırılması için bugüne kadar kararlılıkla attığımız adımlara devam edeceğiz. Kıbrıs'ta, her iki halkın siyasi iradelerini ve Ada'nın ortak sahibi olmalarını temel alan müzakere edilmiş adil ve kalıcı bir çözüm için garantör ülke olarak yapıcı katkımızı sürdüreceğiz.

Ukrayna'yla ilişkilerimizi her alanda geliştirmeyi sürdürme azmindeyiz. Ülkedeki krize, Ukrayna'nın toprak bütünlüğü ve uluslararası hukuk temelinde diplomatik yöntemlerle çözüm bulunması yönünde yürütülen çabaları desteklemeye devam edeceğiz.

Kırım'ın asli halkı olan soydaş Kırım Tatar Türkleri'nin güvenlik ve refahının temini önceliklerimizdendir. Kırım Tatar Türkleri'nin hak ve çıkarlarının genişletilerek güvenceye kavuşturulması yönünde gerekli girişimlerde bulunmayı sürdüreceğiz.

Ülkemiz **Güney Kafkasya**'daki anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözümü doğrultusunda, Azerbaycan topraklarının işgalinin sona erdirilmesi için çaba göstermeye devam edecektir.

Kafkasya ve **Orta Asya** ülkeleriyle ilişkilerimizin daha da geliştirilmesi ve 2009 yılında kurulan Türk Konseyi'nin daha da güçlendirilmesi temel hedeflerimiz arasında yer almaya devam edecek olup, Türkmenistan ve Özbekistan'ın da bu örgüte üye olmalarını teşvik ediyoruz.

Kuzey Afrika ve Ortadoğu ülkeleriyle yakın diyalogumuz sürdürülerek, karşılıklı çıkar ve faydaya dayalı çok boyutlu politikalar izleyecek; Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı gibi kurumlarımızın da katkılarıyla özellikle halklarımız arasındaki kültürel ve beşeri ilişkilerin geliştirilmesine öncelik vereceğiz.

Önümüzdeki dönemde de etnik ve mezhebi temellere dayanan ayrıştırıcı ve dışlayıcı yaklaşımlar ile terörizm gibi zorlu sınamalarla karşı karşıya kalan bölge ülkelerinin güvenlik ve istikrarı temin etmeye yönelik mücadelelerini desteklemeyi sürdüreceğiz.

Filistin davasına tam destek veriyoruz. Ortadoğu Barış Süreci'nin sağlıklı bir zeminde yeniden canlandırılmasının gerekli olduğunu değerlendiriyoruz. Filistin makamlarıyla temas ve eşgüdüm içindeyiz. İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Dönem Başkanı olarak önümüzdeki dönemde faaliyetlerimizi yoğunlaştıracamız. Filistin'e yönelik yardımlarımızı her alanda sürdüreceğiz. Kudüs ve Mescid-i Aksa'ya yönelik her türlü gayrihukuki ve BM kararları hilafına girişime tavizsiz olarak karşı duracağız.

Sekizinci yılındaki Suriye ihtilafının daha fazla acı ve yıkıma sebebiyet vermeksizin, Suriye halkının meşru talepleri temelinde nihai bir siyasi çözümle neticelenmesi için gayretlerimizi sürdüreceğiz. Bugün Türkiye, sahadaki gerginliklerin azaltılması amacıyla tesis ettiği on iki gözlem noktası, terörle mücadelede birliklerini sahaya sürmekten çekinmemesi, muhalefetin garantörü sıfatıyla Astana ve Soçi'de, siyasi sürecin destekleyicisi olarak ise Cenevre'de ortaya koyduğu aktif katkıyla Suriye meselesindeki etkin ve etkili aktörler arasında yer aldığını kanıtlamıştır. Hem Rusya ve İran hem de ABD ve diğer Batılı ülkelerle angajmanımız sayesinde krizin halline yönelik inisiyatifler arasında irtibat sağlanmasına önem atfediyoruz.

Şimdiye dek olduğu gibi, bundan böyle de, toprak bütünlüğünü ve siyasi birliğini muhafaza eden, barış ve istikrar içinde, demokratik ve meşru bir yönetime kavuşmuş, ihtilaf dönemi süresince yerlerinden edilmiş milyonlarca insanıyla yeniden buluşmuş yeni bir Suriye hedefi için çalışacağız. Arzumuz, yeni Suriye'yle komşuluk ilişkilerimizi ve işbirliğimizi yeniden tesis etmek ve Suriye halkıyla tarihi, kültürel ve beşeri bağlarımız temelinde ilişkilerimizde yeni bir dönem başlatmak olacaktır.

Irak'ta kalıcı istikrar ve güvenliğin sağlanmasına yönelik çabalarımız devam edecektir. Irak'ın kapsayıcı politikalarla adil güç ve gelir paylaşımı temelinde, Anayasası'nda öngördüğü şekilde işleyen federal ve demokratik bir sisteme kavuşması, sınırları içinde tam anlamıyla egemenliğini ve birliğini tahkim ederek, topraklarında yuvalanan ve ülkemize tehdit teşkil eden terör örgütlerini bertaraf etmesi için desteğimizi sürdüreceğiz.

Türkmen toplumunun karşılaştığı sıkıntılara en kısa sürede sürdürebilir çözümler bulunabilmesi ve Türkmenlerin Irak'ta hak ettikleri güvenlik ve refaha kavuşabilmeleri için Iraklı yetkililerle işbirliğine

devam edeceğiz. Irak'ın Yeniden İmarı Konferansı'nda açıkladığımız taahhütleri, karşılıklı çıkarlar çerçevesinde hayata geçirerek, bölgemizde altyapı ihtiyaçlarını giderecek, yeniden imarı çalışmalarına hız kazandıracak, yeni iş imkanları yaratacak ve ülkelerimiz arasındaki ticari, kültürel, sosyal münasebetleri artıracaktır.

İkili ilişkilerin yanı sıra Suriye başta olmak üzere Ortadoğu'daki barış sürecinde **iran**'la yakın diplomatik ilişkilerimizi sürdürüceğiz.

Afganistan odaklı bölgesel işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla 2011 yılında ülkemizin öncülüğünde tesis edilen "Asya'nın Kalbi-İstanbul Süreci"ne etkin şekilde katılım sürdürülecek, sürecin 2018 yılı eşbaşkanlığını üstlenmemiz çerçevesinde her yıl düzenlenen Dışişleri Bakanları konferansına da evsahipliği yapılacaktır. Türkiye-**Pakistan** Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi (YDSK) toplantısının 2018 yılı içerisinde Pakistan'da düzenlenmesi öngörülmektedir.

Ticari ve diplomatik bağlarımızı güçlendirdiğimiz **Latin Amerika ve Karayipler** ile ekonomik ve sosyal ilişkilerimizi karşılıklı saygı ve işbirliği temelinde geliştirmeyi sürdüreceğiz.

Afrika'da Türkiye bilinci daha da güçlendirmek amacıyla, Büyükelçiliklerimizin sayısını daha da arttıracaktır, ilişkilerimizin gelişmesine katkı sağlayan tüm kamu kuruluşlarının faaliyetlerini güçlendireceğiz.

Türk firmalarının ve işadamlarının Afrika pazarında etkin hale gelebilmeleri ve pazar payını arttırmaları için sarf ettiğimiz gayretler neticesinde 20 milyar Dolar seviyesini aşan toplam ticaret hacmimizi artırmak için gayret göstereceğiz.

Kalkınma ve insani yardımlar ile güvenlik işbirliğini dengeli bir biçimde harmanladığımız vizyonumuz çerçevesinde Afrika'ya uzattığımız yardım elini muhafaza edeceğiz. Bu modelin uluslararası toplum tarafından benimsenmesi ve başta Somali'de olmak üzere tüm Afrika'da uygulanması için gayret göstereceğiz.

Ülkemizin 2023 hedeflerinin gerçekleştirilmesi bakımından küresel ekonominin dinamosu haline gelen **Asya-Pasifik bölgesi**yle siyasi ve ekonomik ilişkilerimizin güçlendirilmesini teminen ikili ve kurumsal düzeyde bölge ülkeleriyle işbirliğimizi güçlendirmeye devam edeceğiz. ASEAN ile Sektörel Diyalog Ortaklığı mekanizmasını etkin bir şekilde kullanarak özel sektörümüze bölgede açılım sağlayacak zeminin yaratılması için çalışacağız.

Başta **Myanmar ve Güney Filipinler** olmak üzere bölgedeki Müslüman toplulukların sorunlarının çözümüne yapıcı katkı sağlamayı sürdüreceğiz.

BM'deki reform çalışmalarına aktif destek vermeye ve BM Sekreteryasında daha fazla Türk vatandaşının görev alması için girişimde bulunmaya devam edeceğiz.

Güvenlik ve savunma politikamızın merkezinde olan **NATO**'nun, gerek askeri gerek siyasi etkinliğinin daha da güçlendirilmesine ve ülkemizin dışarıdan kaynaklanan tehditlere karşı savunulmasına katkı sağlamasına yönelik çalışmaları bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da destekleyeceğiz.

AGİT nezdinde başta Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi olmak üzere temel hak ve özgürlükleri ihtiva eden diğer sözleşmelere uyum sağlayacak şekilde mevzuat ve uygulamalarımızı iyileştirmeye devam edeceğiz. İşkenceye karşı sıfır tolerans politikamız ışığında, Avrupa Konseyi'nin bu alandaki mekanizmalarıyla yakın işbirliğini sürdüreceğiz.

Önümüzdeki dönemde **İİT**'in işleyişini reforme edecek bir sürecin ülkemiz öncülüğünde Bangladeş'le işbirliği halinde başlatılması; Kudüs konusunda alınan kararların takipçisi olunması ve **İİT** Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezinin İstanbul'da yerleşik bir uluslararası örgüt olarak faal hâle getirilmesi öngörülmektedir. **BM**'den sonra dünyadaki en büyük ikinci uluslararası örgüt olan **İİT**'in tüm İslam aleminin ortak çıkarlarına hizmet eden, saygın, işlevsel ve etkin bir konuma ulaşması için çabalarımızı sürdüreceğiz.

Küresel ekonomiye dair alınacak kararlarda söz sahibi olmak ve küresel ekonomik gündemin şekillenmesinde aktif rol oynamaya devam etmek amacıyla **G20** çerçevesindeki faaliyetlerimiz sürdürülecektir.

Gelişen Sekiz Ülke Teşkilatı Dönem Başkanlığını, 20 Ekim 2017 tarihinde İstanbul'da düzenlediğimiz Zirve'yle devraldık. Kuruluşunun 20. yılını dolduran **D-8**'in karar alma mekanizmalarının değiştirilmesini ve üye sayısının artırılmasını amaçlıyoruz. **D-8** Enerji Bakanları ve Ulaştırma Bakanları Toplantıları önümüzdeki dönemde ülkemizde gerçekleştirilecek. Örgütün önemli kazanımlarından biri olan Tercihli Ticaret Anlaşmasına ilişkin listeleri güncellemeyi; üye ülkeler arasında yerel para ile ticarete imkân verecek Takas Odasını hayata geçirmeyi ve **D-8**'in pro-

je finansmanı sağlmasına olanak verecek Proje Destek Fonunu Dönem Başkanlığımızda hayata geçirmeyi öngörüyoruz.

Ülkemizin küresel meselelere ilişkin tutumunu **MIKTA** (Meksika, Endonezya, Güney Kore, Türkiye ve Avustralya) ve bölgesel oluşumlar aracılığıyla duyurmaya ve işbirliği imkânlarını geliştirmek için çalışmaya devam edeceğiz.

Önümüzdeki dönemde **KEİ** aracılığıyla bölgesel işbirliği imkânlarını geliştirmek; Uluslararası Daimi Sekreteryasına evsahipliği yaptığımız KEİ'nin uluslararası planda görünürlüğünü arttırmak ve ülkemizin etkin dış politika araçlarından biri haline getirmek doğrultusundaki politikalarımızı devam ettireceğiz.

IMF, Dünya Bankası ve diğer uluslararası finans kuruluşlarıyla ilişkilerimizin ülkemizin çıkarları doğrultusunda işbirliği temelinde sürdürülmesini sağlayacağız.

İnsani ve Vicdani Dış Politika: Dış Yardımlar ve Mülteciler

Adalet ve Kalkınma Partisi olarak, refah artışını sadece kendi milletimiz için değil, tüm insanlık için istiyoruz. Irk, din, dil, köken ayırt etmeksizin, yakın çevremizden başlayarak, tüm dünyada açlıkla, yoksullukla, çatışmalarla, afetlerle ve diğer küresel sorunlarla mücadeleleyi destekliyoruz.

Bu anlayışla, başta en az gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerde yaşayanlar olmak üzere küresel düzeyde refahtan pay alma çabasında olan tüm insanlara yardımcı olmayı, onlarla kalkınma tecrübemizi paylaşmayı dış politikamızın temel öncelikleri arasında görüyoruz.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak, güçlü ve saygın bir Türkiye hedefimizin en önemli inşa alanlarından biri olarak dış politikayı görüyoruz.

Ekonomide istikrarlı ve büyüyen bir Türkiye inşa ederken, demokratikleşme, insan hakları ve itibarlı dış politikayı tesis etme yolunda da tarihi adımlar atıyoruz. Dış politikamızın temel parçası olan küresel kalkınma ve insani diplomasi gündemine önemli katkılar verdik, vermeye de devam ediyoruz.

TİKA'nın 2002'de 12 olan Program Koordinasyon Ofisi (PKO) sayısını, 2017 yılı itibarıyla 50 ülkede, 60'a yükselttik. TİKA'nın faaliyet gösterdiği

ülke sayısını da 2002 yılındaki 20 seviyesinden 2017 yılı itibarıyla 150'yi aşmıştır.

Son yıllarda **Resmi Kalkınma Yardımlarımızda** (RKY) önemli bir mesafe kat ettik. 2002 yılında 85 milyon Dolar olan RKY 2017 yılı sonu itibarıyla 8,142 milyar dolara çıkardık. Aynı yıl içinde RKY'nın gayrisafi milli hâsılaya oranı (RKY/GSMH) ise yüzde 0,95'e ulaşmış olup, BM'nin belirlediği yüzde 0,7'lik hedefin üstünde gerçekleşmiştir.

Ülkemiz, bugün itibarıyla OECD ülkeleri arasında ABD, Almanya, İngiltere, Japonya ve Fransa'nın ardından en çok RKY sağlayan 6. ülke olmaktadır. İnsani yardımlarda 2016 sonu itibarıyla 6 milyar dolara ulaştık. Bu rakamla dünyada ikinci, milli gelire oranla ise birinci sıraya yerleştik.

Son iki yılda insani yardımda ABD'nin ardından ikinci ve insani yardımların milli gelire oranı bakımından da dünyada birinci olarak insani sorumluluk dersi vermekteyiz.

Kamu sektörü tarafından yapılan yardım faaliyetlerine ilave olarak, özel sektörün dış yatırımları ile sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleri de dâhil edildiğinde, Toplam Kalkınma Yardımlarını (TKY) 2017 yılında 9,3 milyar dolara ulaştırdık.

Dünyanın en yardıma muhtaç kategorisinde olan **En Az Gelişmiş Ülkelere** yönelik ülkemizin yaptığı yardımlar 2017 yılında 294,8 milyon Dolar olarak gerçekleşmiş olup yıllık 200 milyon Dolarlık taahhüdümüz yine fazlasıyla gerçekleşmiştir.

En az gelişmiş 47 ülkeye ülkemiz özel önem vermekte, kalkınma yardımlarında öncelik tanımaktadır. 2011'de İstanbul'da düzenlenen Birleşmiş Milletler En Az Gelişmiş Ülkeler (EAGÜ) 4. Konferansında 2020 yılına kadar EAGÜ'lerin kalkınmasına dönük olarak hayata geçirilecek faaliyetleri içeren "İstanbul Eylem Programı" kabul edilmiş ve ülkemiz tarafından EAGÜ'lere yönelik olarak kapsamlı bir Ekonomik ve Teknik İşbirliği Paketi açıklanmıştır.

Savaş ve baskılardan kaçarak ülkemize sığınan **Suriyelilere** uluslararası hukuk çerçevesinde "geçici koruma" sağlamaktayız. Nisan 2011 tarihinden itibaren Suriyeliler için "açık kapı" politikası uygulamaktayız.

Bugün ülkemizde yaklaşık 3,6 milyon Suriyeli misafiri ağırlıyoruz. 10 İlimizde 20 Geçici Barınma Merkezi Kurduk. Geçici barınma merkezlerimizde; eğitim, sağlık, güvenlik, din hizmetleri vb. konularda 7 gün 24

saat Suriyeli misafirlerimize hizmet vermekteyiz. Esasen tüm uluslararası camianın sorumluluk üstlenmesi gereken mülteciler konusunda ülkemiz, ekonomisi gelişmiş ülkelerden ve uluslararası kurumlardan beklenen desteği görememiştir.

Yardıma muhtaç insanlara yönelik asırlardır süregelen tarihi ve vicdanı sorumluluğumuzu ve insani yaklaşımımızı devam ettirerek, Suriyeli kardeşlerimizin yanında olmaya devam ediyoruz.

Ülkemize sığınan Suriyelilere uluslararası hukuka uygun olarak geçici koruma sağlıyor, eğitim, sağlık, iş piyasasına erişim dahil temel hizmetlerden yararlandırıyoruz. Uluslararası alanda Suriyeli mülteciler konusunu gündemde tutmayı sürdürüyoruz. Uluslararası toplumun da yük ve sorumluluk paylaşımı çerçevesinde üzerine düşeni yapması gerektiğini vurguluyoruz.

Ayrıca, DEAŞ'ın saldırıları sonucunda Irak'tan ülkemize sığınan 40 bini Yezidi olmak üzere, 200 bin Iraklı'ya da temel yardımlar ve sağlık hizmetleri verdik.

İzlediğimiz insani diplomasinin en güzel örneklerinden biri de Somali'dir. Sayın Cumhurbaşkanımızın Başbakanlığı dönemindeki ziyareti, Somali'nin ayağa kaldırılması için bir milat teşkil etmiş, tüm uluslararası toplumun dikkatini bölgeye çekmiştir

Göç ve uluslararası koruma alanında hukuki ve kurumsal düzenlemelerimizi tamamladık. Güvenilir bir veri sistemi oluşturduk. Göç alanında kapasite geliştirme çalışmalarımızı sürdürüreceğiz.

Dünyada istikrarı tehdit eden insani krizlerin giderek arttığı ve vicdanların sustuğu bir ortamda, gelişmiş ülkeler yeterince sorumluluk almazken Türkiye; Afganistan'dan, Filistin'e, Yemen'e Irak'a, Somali'ye ve haritada yeri zor gösterilecek coğrafyalara dahi samimiyetle yardım elini uzatmaktadır.

Aktif diplomasimiz neticesinde, dünyanın göz ardı ettiği Arakanlı Müslümanlara yönelik bugün en faal ülke Türkiye olup, kamplarda yaşayan binlerce Arakanlı için yardımlarına devam etmektedir.

Eğitim, sağlık, su ve sanitasyon, anne-çocuk sağlığı, tarım, hayvancılık, mesleki eğitim, insani kriz bölgelerinde normal yaşama dönüş destekleri gibi bir çok alanda sosyal, idari, iktisadi kapasite geliştirme projeleri ile yüzbinlerce insanın hayata tutunmasını sağladık.

Afrika'ya ve Latin Amerika'ya ülkemizin açılım politikamız çerçevesinde TİKA eliyle gerçekleştirdiğimiz yüzlerce proje ile ikili ilişkilerin her alanda gelişmesine, özellikle ihracata yönelik özel sektörümüzün yeni coğrafyalara açılması ve uzun vadeli ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine katkı sağlamaktayız.

TİKA koordinasyonunda Afrika'da gerçekleştirilen kalkınma işbirliği projelerimizle 54 ülkede Afrika'nın, sahip olduğu beşeri, doğal ve her türlü kaynağını kendi halkı için kullanabileceği altyapıların kurulması ve eşit ortaklık anlayışı ile kıtanın hak ettiği müreffeh seviyeye ulaşması için katkı sağlamaktayız.

Başta Somali, Sudan ve Pakistan olmak üzere yurtdışında hastane işletmeciliği yaparak kardeş halklara sağlık hizmeti veriyoruz.

Yabancı öğrencilere verdiğimiz bursları, "Türkiye Bursları" başlığı altında birleştirilerek daha çok sayıda ülkeden öğrencinin ülkemize gelerek lisans, yüksek lisans ve doktora seviyesinde eğitim almalarını sağladık.

Bugün 144 ülkeden 16 bin uluslararası öğrenci Türkiye Bursları ile üniversitelerimizde eğitim görmektedir. Ülkemizin sahip olduğu önemli değerler arasında yer alan bu öğrenciler, eğitimlerini başarı ile tamamlayarak ülkelerine döndüklerinde Türkiye ile ülkeleri arasında köprü olacaklar.

Uluslararası öğrencilere sunulan hizmetler ile sosyal ve kültürel rehberlik programlarının kalitesinin artırılması amacıyla 40 üniversitede Türkiye Bursları ofislerinin oluşturulmasına yönelik çalışmalarımız devam ediyor. Buna ilaveten uluslararası öğrencilerin vize, ikamet ve çalışma izinlerine yönelik mevzuat iyileştirme çalışmalarını sürdürüyoruz. Ayrıca Yabancılar Türkçe öğretimindeki standartları belirlemeye yönelik belge hazırlıklarımız devam ediyor.

Geniş bir coğrafyada ülkemiz ile kader ortaklığı bulunan ve ülkemizin temsil ettiği tarihi, dini, kültürel ve siyasi değerleri paylaşan Kardeş Topluluklara yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

Bu kapsamda, insan kaynağının yetiştirilmesi, ülkemiz ile kardeş toplulukların ortak tarihi ve kültürel mirasını temsil eden fıkri, edebi, felsefi, ilmi, kültürel birikimin korunması ve geliştirilmesi, genç kuşaklara ortak kimlik şuurunun ve kültürel değerlerin aktarılması, Türkçenin ve Türk kültürünün yaygınlaştırılması, kardeş toplulukların siyasi,

içtimai ve kültürel teşkilatlanmalarının desteklenmesi, bu bölgelere ve topluluklara yönelik akademik araştırmaların desteklenmesine yönelik çalışmaktayız.

Kardeş topluluklar bağlamında halen, Osmanlı Arşivlerinde Filistin Belgeleri Projesi, Kırım Çalışmaları, Somali Diaspora Çalışmaları, Türk Konseyi Diaspora İşbirliği Programı, Suriyelilere Yönelik Türkçe Eğitimi ve Ahıska Türkleri Çalışmaları sürmektedir.

Komşu coğrafyalarımız Balkanlar'da, Orta Doğu'da, Kafkaslar ve Orta Asya'da tarihi kültürel ortak mirasımıza sahip çıkmak adına yüzlerce eseri ihya ettik ve gelecek nesillere kazandırdık.

b. Neler Yapacağız

Önümüzdeki dönemde kalkınma işbirliği politikamızı stratejik bir çerçeveye kavuşturacağız. Kalkınma işbirliğine yönelik mali, beşeri ve kurumsal kapasite ile hukuki altyapımızı güçlendirerek, bu imkânların toplumsal refahımızın yükseltilmesine yönelik kullanılmasını sağlayacağız.

Türkiye'de uluslararası işbirliğine dönük farkındalığın artırılması ve Türkiye ile paydaş ülkeler arasında kültürel işbirliğinin güçlendirilmesi yönünde çalışmaya devam edeceğiz.

Kamu kurumları, özel sektör ve STK'larda uluslararası işbirliği alanında kurumsal ve beşeri kapasitenin geliştirilmesi, ulusal ve uluslararası kamuoyunun farkındalığının artırılması ve Türkiye'nin uluslararası kalkınma işbirliği kuruluşları için bölgesel merkez haline gelmesini hedefliyoruz.

Kalkınma İşbirliği Temel Politika ve Strateji Belgesi ve Dış Yardım Kanununu hazırlayacağız.

Türkiye'nin kalkınma işbirliği kapsamlı gözden geçirme raporunu hazırlayacağız.

Kalkınma işbirliği alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarını akredite edecek, uluslararası merkez olabilmeleri amacıyla destekleyeceğiz.

Türkiye'nin uzmanlık birikimine sahip olduğu belirli alanlarda "Bilgi ve Tecrübe Paylaşım Programları" başlatacağız.

Eğitimde uluslararası hareketlilik ve işbirliğini desteği sağlayacağız.

Üniversitelerde uluslararası kalkınma işbirliği araştırma merkezleri ve yüksek lisans programları oluşturacağız.

Eğitim kurumlarında yabancı dil eğitiminin etkinliği konusunda bir program başlatacağız.

Üniversitelerde uluslararası öğrenci ofisleri kuracağız ve uluslararası öğrencilere yönelik mevzuat iyileştirme çalışması yapacağız.

Dünyanın en kapsamlı ve prestijli burs programlarından biri olan Türkiye Bursları ile küresel bilgi birikimine, eğitim eşitliğine, ülkelere-rası iletişim ile siyasi, kültürel ve ekonomik ilişkilerin gelişmesine katkı sağlamaya devam edeceğiz.

Türkiye Bursları çerçevesindeki dinamik burs programları ile ülkemizin uluslararası öğrenci hareketliliğinden aldığı payı yükselterek nitelikli öğrenci ve araştırmacıların ülkemizi tercih etmelerini sağlayacağız.

Uluslararası öğrenciler ve yüksek nitelikli insan gücü için oluşturulan eğitim ve staj programlarının sayısı ve çeşitliliğini artırarak ülkemizin eğitim üssü haline gelmesine olanak sağlayacağız.

Uluslararası öğrencilerin sosyal ve kişisel gelişimlerine katkı sağlayacak kültürel ve sosyal programlar ile Türkiye'nin uluslararası ilişkiler vizyonuna uygun nitelikte öğrenciler yetiştirilmesine katkı sağlamaya devam edeceğiz.

İkili eğitim protokolleri ile kardeş ülkelerin yetişmiş insan gücüne ve yönetim kadrolarının donanımlı bir şekilde yetiştirilmesine katkı sağlayacak ve ülkemiz ile kardeş ülkeler arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine destek vereceğiz.

Ülkemizi ihtiyaç duyulan alanlarda ileriye taşıyabilecek yüksek nitelikli uluslararası öğrencilerin, belirlenecek alanlarda yürütecekleri proje ve araştırmalara, fikri/sınai hakları ilgili kurum ve kuruluşlara verilmek üzere Türkiye Bursları kapsamında proje/araştırma süresince finansman sağlayacağız.

Türkiye'nin yükseköğretimde uluslararasılaşma stratejisine katkı sağlayacak verilerin oluşturulması ve derlenmesi kapsamında ilgili kurumların katılımıyla vize, ikamet, uluslararası öğrenci çalışma izni, genel sağlık sigortası işlemlerinin otomasyonunun sağlanacağı ve uluslararası öğrencilerin ülkeye girişlerinden itibaren bütün yasal belgelerinin ve iletişim bilgilerinin kayıtlarının tutulacağı ortak bir portal ve kayıt sistemi geliştireceğiz.

Türkiye Mezunları Programı ile ülkemiz yükseköğretim ve orta öğretim kurumlarından, dil kurslarından, akademilerden burslu olarak veya kendi imkânları ile eğitimlerini alarak mezun olmuş, şu an dünyanın yaklaşık 165 ülkesinde bulunan 150 bin mezunumuza yönelik çalışmalarımızı etkin bir biçimde sürdüreceğiz.

Dünyanın farklı bölgelerinde 32'ye ulaşan Türkiye Mezunları Derneği sayısını 2023 yılında 100'e çıkaracağız.

2017 yılında gerçekleştirilen 50 mezun buluşması ile yıllar önce ülkemizden mezun olan, hâlihazırda kendi ülkelerinde bakan, milletvekili, asker, gazeteci olarak görev yapan 5 bini aşkın mezunumuzla her yıl düzenli olarak çalışmalar gerçekleştireceğiz. Bu sayede Türkiye mezunları ile Türkiye'nin irtibatının sürekliliğini sağlayacağız.

Akademik Araştırmalar ve Sivil Toplum İşbirliği Programları ile kardeş toplulukların ve ülkemizin entelektüel kadrolarının yetiştirilmesi, ortak ilmi ve kültürel birikimin zenginleştirilmesini, dünyayı Türkçe anlayan, Türkçe düşünen, Türkçe fikir üreten merkezinde ülkemizin yer aldığı küresel bir ağ oluşturulmasını hedefliyoruz.

Bu kapsamda gerçekleştirilen projeler ile sözlü ve yazılı ortak tarihi mirasın arşivlenmesi, dünyanın dört bir yanında kardeş toplulukların ürettiği düşünce zenginliğinin doğrudan Türkçe olarak ilim dünyamıza kazandırılması ve Türkçe düşünce eserlerinin başka dillere tercüme edilmesi çalışmalarını sürdüreceğiz.

Kültürel Hareketlilik ve Eğitim İşbirliği Programları ile kardeş topluluklara mensup genç kuşaklara ortak kimlik şuurunun ve kültürel değerlerin aktarılması için müfredat ve temel eserler çalışmaları ve kültürel eğitim-gezi programları düzenlenebileceğiz.

Bu kapsamda, üniversite öğrencileri, araştırmacılar, gençlere yönelik özel programlar ile uzmanlar ile birlikte temel eğitim ve kültür eserlerinin oluşturulmasına yönelik çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Ahıska Türkleri, Kırım Tatarları gibi azınlık durumunda bulunan kardeş topluluklara yönelik olarak kimlik ve kültürel değerlerinin, demokratik haklarının korunması ve haklı davalarını uluslararası topluma duyurmaları için çeşitli projelerle destekler vermeye devam edeceğiz.

Önümüzdeki dönemde de kardeş topluluklarımızla yürüttüğümüz projelerimize hızla devam edeceğiz. Bu kapsamda Tunus'ta ve Cibuti'de Anne-Çocuk Sağlık Hastaneleri inşa edeceğiz. Balkanlarda tarım ve

hayvancılık ve mesleki eğitim ve kapasite artırım projelerine hız vereceğiz.

Ortak mirasımıza sahip çıkma ve halklarımız arasında barış köprüleri inşa etme amacıyla Başta Filistinli kardeşlerimiz olmak üzere tüm gönül coğrafyamıza her alanda destek olmaya devam edecek, hak ettikleri yaşama kavuşmaları ve barış içinde yaşamaları adına her zaman yanlarında olacağız.

Ata yurdumuz Orta Asya'da yer alan kardeş ülkelerle ilişkilerimizi geliştirme, ülkemiz tecrübesini oralara aktarma ve ortak tarihi ve kültürel mirasımıza sahip çıkma alanlarında projelerimize devam edeceğiz.

Afrika'da eğitim, sağlık ve ulaştırma gibi alanlarda fiziki altyapılara vereceğimiz desteklerle dün olduğu bugün ve yarın da Afrika'nın gerçek potansiyelini kullanabilmesi adına projelere hızla devam edeceğiz.

Suriye, Yemen, Afganistan gibi kriz bölgelerine yönelik olarak yeneden inşa sürecinde görev alabilecek nitelikli insan kaynağının yetiştirilmesi için özel burs ve eğitim programları gerçekleştireceğiz.

Başta Kırgızistan, Nijer, Cibuti, Libya ve Gazze olmak üzere, yurtdışında yeni hastaneler açarak sağlık hizmeti vermeye devam ediyoruz ve edeceğiz.

EAGÜ'den gelen öğrenci ve akademisyenlere kalkınmada ihtiyaç duydukları öncelikli alanlarda üniversitelerimizde burslu eğitim imkânlarını artıracacağız.

Kamu kurumlarının dış ilişkiler birimlerini, bütçe, insan kaynağı ve kurumsal açıdan güçlendireceğiz.

Uluslararası örgütlerdeki Türk uzman personel sayısını artıracacağız.

Yurtdışı misyonlardaki ihtisas birimlerini gözden geçireceğiz ve söz konusu birimlere yapılan atamaların liyakat esasına dayalı olmasını sağlayacağız.

Türkiye'nin acil ve insani yardım kapasitesini daha da güçlendireceğiz.

Resmi kalkınma yardımlarımız gerek miktar, gerek içerik bakımından girişimci ve insani dış politikamızın önemli bir unsuru olmaya devam edecektir. Vizyonumuz, Kalkınma yardımları yoluyla uluslararası barış ve istikrara katkıda bulunmaktadır.

Göç alanında insan odaklı politikamızı bugüne kadar yaptığımız şekilde sürdüreceğiz. Uluslararası yükümlülüklerimiz ve ulusal mevzuatı-

mız çerçevesinde insan onuruna yakışan şekilde koruma sağladığımız kişilerin refahının arttırılması ve sosyal uyumunun geliştirilmesi amaçlarıyla gerekli koşulları sağlamaya devam edeceğiz.

Göç Uyum politikamızın güçlendirilmesine yönelik çalışmaların son aşamasına geldik. Uyum Strateji belgemiz çerçevesinde politikalarımızı hayata geçireceğiz.

Özellikle yasadışı yollardan ülkemize gelenlerin gönüllü ve güvenli şekilde ülkelerine dönmelerine yönelik çaba ve çalışmalarımıza devam edeceğiz. Gönüllü geri dönüş mekanizmalarını güçlendireceğiz.

Küresel Adalet: Dünya Beşten Büyüktür

İkinci Dünya Savaşı ertesinde kurulan Birleşmiş Milletler, dünyadaki tüm devletlerin bir araya gelebildikleri ve insanlık adına ortak hedefler belirleyebildikleri tek platform olmaya devam ederken, aradan geçen dönemde küresel ölçekte yaşanan gelişmelere ve değişimlere uyum sağlamakta giderek artan biçimde zorlanmaktadır.

Dünyanın her yerinde sürdürülebilir barışın sağlanması, farklılıklara saygı gösterilerek bir arada yaşama kültürünün geliştirilmesi, refah düzeyinin adil ve tüm insanlığın yararına olacak şekilde güçlendirilmesi, insanlığın ortak hedefleridir. Bu doğrultuda terörizm, ayrımcılık, iklim değişikliği, salgın hastalıklar, açlık gibi küresel tehditlere karşı uluslararası toplumun dayanışma içinde hareket edebilmesi için, etkin bir Birleşmiş Milletler örgütüne ihtiyacı vardır. Birleşmiş Milletlerin bir süredir bu sorumluluğunu layıkıyla yerine getirdiğini söylemek mümkün değildir.

Küresel barış ve güvenliğin korunması bağlamında benzersiz bir yetkiye ve güce sahip Güvenlik Konseyi ise özellikle on yıllar öncesindeki güç dengelerine dayanan yapısıyla, karar alma ve alınan kararları uygulamada yaşadığı tıkanıklıklar nedeniyle, bu hayati işlevini yerine getirememektedir.

Bunun altında yatan en büyük neden, Konsey’de veto hakkı bulunan beş daimi üyenin veto hakkından kaynaklanan ayrıcalıklarını, kendi dar ulusal çıkarlarını gözetmek için kullanmalarındır. Bu işlevsizliğin bedelini, dünyanın dört bir yanında milyonlarca insan hayatlarıyla ödemekte ve bunun sonucunda uluslararası sistem, meşruiyetini ve istikrarını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmaktadır.

Son yıllarda özellikle Suriye ve Filistin’de yaşanan insanlık dramları karşısında Konsey’in gösterdiği atalet, uluslararası vicdanın kaldırılabileceği boyutları aşmıştır.

Güvenlik Konseyi’nin demokratik, şeffaf, adil ve etkin bir yapıya dönüştürülmesi ve Birleşmiş Milletlerin krizlere hızla müdahale edebilecek kapasiteye kavuşturulması şarttır. Türkiye olarak, ikili ve çok taraflı her türlü platformda bu yöndeki beklentimizi “Dünya beşten büyüktür” deyişle ısrarla ifade etmeye ve bu yönde yürütülecek her türlü faaliyete katkı vermeye devam edeceğiz.

Türkiye, hem reform çalışmalarına aktif destek vermekte hem de BM Sekreteriyasında daha fazla temsil noktasında girişimlerde bulunmaktadır. Ülkemiz ayrıca, İstanbul’un bir BM merkezi olması yolunda önemli adımlar atmıştır. İstanbul’da başka BM ajanslarının da ofis açmalarına yönelik gerekli hukuki altyapı çalışmalarına devam edeceğiz.

Dünyanın 5’ten büyük olduğunu hatırlatmak suretiyle, Ruanda’da, Bosna-Hersek’te, Suriye’de, Myanmar’da olduğu gibi barış ve güvenliği ilgilendiren konularda, BM Güvenlik Konseyi’nin gerekli adımları atmasını önleyen mevcut yapısı başta olmak üzere, BM Şartında ve BM Sekreteriyasının bürokratik yapısında reforma gidilmesi ihtiyacının takipçisi olmaya devam edeceğiz. Amacımız küresel sistemin demokratikleştirilmesi ve BM’nin küresel barışın teminatı haline dönüştürülmesidir.

Küresel Ayrımcılık ve İslam Düşmanlığı ile Mücadele

Günümüzde ayrımcılığın ve ırkçılığın, din ekseni ve İslam düşmanlığı ile yeni bir boyut kazandığını görüyor ve önlem alınması için etkin bir politika izliyoruz.

Özellikle Avrupa ülkelerinde yeniden yükselişe geçen bu tehlikeli eğilimler, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızı doğrudan etkilemektedir.

İslamofobi ve hatta İslam düşmanlığının özellikle Avrupa toplumlarında bir kanser gibi yayıldığını görüyoruz. Bilhassa Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan vatandaşlarımıza, mülklerine ve camilere yönelik saldırılarda kaydedilen artış, göz ardı edilemeyecek boyuta ulaşmıştır.

Avrupa’da farklı olmak, farklı görünmek bir insani güvenlik meselesi haline gelmiştir. Sırf bu nedenle şiddete maruz kalma tehdidi Avrupa’da yaşayan milyonlar açısından kaygı verici bir hal almaktadır.

Esasen bu, çoğulculuk iddiasındaki Avrupa kültürünün/anlayışının vardığı noktanın ne kadar ibret verici olduğunu göstermektedir. Türkiye tüm çabasını öncelikle Avrupa'daki Müslümanların güvenliğinin ve haklarının korunması, sonra da Avrupa'daki söz konusu dar ve tehlikeli bakış açısının düzeltilmesi yönünde harcamaktadır. Bu çabasında sadece ikili temaslardan değil, muhtelif örgüt ve süreçlerden de faydalanmaktadır. İİT Avrupa Müslümanları Temas Grubu'nun kurulması bu istikamette atılmış bir adımdır. Bu çabalarımız yoğunlaştırılarak sürdürülecek ve Avrupa'daki Müslümanların koruyucusu, kollayıcısı ve sesi olunmaya devam edilecektir.

Dışişleri Bakanlığımız Konsolosluk Çağrı Merkezi 2012 yılından bu yana yurtdışında yabancı düşmanlığı saldırılarına maruz kalan vatandaşlarımızın kullanımına açılmıştır. Böyle bir saldırıya maruz kalan vatandaşlarımızın 7/24 temelinde tarafımıza bilgi verme imkânına kavuşmuştur.

Vatandaşlarımız aşırıcı akımların propaganda çalışmalarına karşı müteyakkız olmaları konusunda uyarılmakta ve kendilerine gerekli hukuki yönlendirme ücretsiz olarak sağlanmaktadır.

İlgili ülke makamları nezdinde, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve ayrımcılık içeren hususların ders kitaplarından çıkarılmasına yönelik girişimlerde de bulunmaktadır.

Bu girişimlere ilaveten, Avrupa Konseyi, AGİT ve Birleşmiş Milletler gibi çok taraflı platformlarda yabancı düşmanlığı ve İslam düşmanlığı konuları gündeme taşınmakta ve bu konularda kararlar alınması sağlanmaktadır. Söz konusu platformlarda düzenlenen etkinliklere Türk STK'larının katılımı desteklenmekte, böylece yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın maruz kaldığı ırkçılık ve İslam düşmanlığı temelli saldırılar ile ayrımcı uygulamalar konusunda uluslararası farkındalık oluşturulması sağlanmaktadır.

2005 yılında ülkemiz ile İspanya'nın öncülüğünde başlatılan Medeniyetler İttifakı'nın amacı, önyargıları ve kutuplaşmaları gidermek, birlikte yaşama kültürünü güçlendirmektir. Medeniyetler İttifakı, bilahare dönemin BM Genel Sekreteri tarafından da kabul görerek bir BM girişimi niteliği kazanmıştır. Girişime üye ülke ve uluslararası örgüt sayısı 146'ya yükselmiştir. Aşırıcılık, yabancı düşmanlığı, İslam düşmanlığı, ırkçılık ve ayrımcılığın yol açtığı küresel tehdidin, ancak küresel ölçekte

bir işbirliğiyle alt edilebileceği düşüncesiyle bir araya gelen üyeler, bu alanlarda ulusal ve bölgesel eylem planları hazırlamakta, tecrübe ve kaynak paylaşımında bulunmaktadır.

Ayrımcılık ve İslam-karşıtlığı ile mücadelede öncü ülke olmaya, vatandaşlarımızın korunmasına destek sağlamaya, küresel barışın, ancak önyargıların aşılması ve birlikte yaşama kültürünün yerleşmesiyle hayat bulabileceği mesajının verilmesine devam edilecektir.

Yurtdışında Yaşayan Vatandaşlarımız

AK Parti olarak, insanımız dünyanın neresinde olursa olsun devlet olarak onlara gerekli hizmeti sunacak kapasiteyi oluşturmayı temel vazifelerimizden biri olarak görüyoruz. Yurtdışındaki vatandaşlarımızın bütün farklılıklarını sahiplenerek menfaatlerini koruyabilmek, dil ve kültür birikimini geliştirmek, yurtdışına hizmetlerimizi kalıcı ve sağlıklı bir şekilde götürebilmek dış politikamızın ana unsurlarından biridir.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın yaşadıkları ülkede haklarını elde etmeleri ve anavatan ile bağlarını devam ettirmeleri bizim anayasal görevimiz ve diaspora politikamızın esasıdır. Türk diaspora varlığının muhafazasını ve toplumlararası ilişkilerin gelişimine katkı sağlamasını aynı zamanda dış politikamızın önemli sorumluluk alanlarından biri olarak görüyoruz.

a. Neler Yaptık

AK Parti olarak, yurtdışındaki toplumumuzun bütün farklılıklarını sahiplenerek dil ve kültür birikimini geliştirmek; yurtdışına hizmetlerimizi kalıcı ve sağlıklı bir şekilde götürebilmek; ülkemizin ve yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın menfaatlerini koruyabilmek için çalışmaktayız.

İktidarlarımız döneminde yurtdışında yaşayan insanımıza yönelik her türlü ayrımcı politika ve düzenlemeyi ortadan kaldırdık. Yurtdışı vatandaşlarımıza yönelik politikalar kurumsallaşmaya başladı ve hükümetlerimizin icraatlarının ana başlıklarından birisi haline geldi.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı'nı kurduk ve yurtdışında yaşayan insanların meselelerini bütün boyutlarıyla takip etmeye başladık.

Türk diasporasının kurumsal kapasitesini geliştirmek için çalışmalar yürütüyoruz.

Türk Konseyi ve İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkelerin diaspora teşkilatları ile işbirliği geliştirme ve diasporalarımıza yönelik ortak çözümler üretmek üzere çalışmalar başlattık.

Yurt dışındaki gençlerimizin, insanlarımızın anadilini, kültürünü ve dinini yaşatmak için 2 binden fazla öğretmen ve din görevlisini yurt dışında görevlendirdik.

Yurtdışında yerinden Türkçe eğitici yetiştirilmesine yönelik yüksek lisans programları oluşturduk. Öğrencilere burs ve barınma desteği sağladık.

Diasporadaki gençlerimizin Devlet üniversitelerinde ücretsiz eğitim almasını sağladık.

Yurtdışında yaşayan gençlerimizin ülkemizde staj yapmalarına imkân sağladık.

Binlerce gencimizi tarihi ile buluşması ve kültürü ile kaynaşması için Kökler ve Köprüler Hareketlilik programlarıyla Türkiye'ye getirdik.

Yurtdışında ikamet eden vatandaşlarımızın anavatan seçimlerinde oy kullanmasını sağladık. 2014 yılından bu yana 4 seçimde 50'den fazla ülkede sandıklar kurarak oy kullandırdık. Ayrıca yurtdışı seçmen kütüğünde kayıtlı seçmenlerimizin istedikleri dış temsilciliklerde oy kullanabilmelerini sağladık. Böylece, demokratik ve anayasal bir hakkın gereğinin yerine getirilmesinin yanında anavatanı aidiyet bağlamında da önemli bir adım atılmasını sağlamış olduk.

Başkonsolosluklarımızın hizmet kalitesini iyileştirmek için adımlar attık.

Yaklaşık 750 bin mavi kartlı insanımızın mağduriyetlerini giderecek adımları attık; mavi kart artık kimlik belgesi olarak geçerli hale geldi. Mavi kartın bankacılık işlemlerinde kimlik belgesi olarak kullanılması sağladık.

Emekli vatandaşlarımız için Türkiye'ye getirdikleri araçlarının kalış süresini 2 yıla çıkardık.

Dövizli askerlik bedelinin 6 bin Avrodan bin Avroya düşürdük. Ayrıca dövizle askerlik işlemlerinde ödeme işleminin muhabir bankaya gerek kalmaksızın başkonsolosluklarda yapılabilmesine imkân sağladık.

Yurtdışında verilen boşanma kararlarının dava açmaya gerek kalmadan tanınması ve nüfus kaydının düzenlenmesi imkânını getirdik.

Pasaport harçlarını yurtdışındaki yerleşik vatandaşlarımız için yarıya düşürdük.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın Türkiye’de mobil cihazlarını harç ödmeden (4 ay) kullanabilmesini sağladık.

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın Türkiye’de aldıkları ilk konut ve işyeri için KDV istisnası getirdik.

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın kişisel kullanıma mahsus yabancı plakalı araçlarının Türkiye’de kullanım süresini altı aydan iki yıla uzattık.

Adrese dayalı olarak yürütülen kamu hizmetlerinde birinci ve ikinci adresin aynı hukuki değere sahip olmasını sağladık.

2009 yılında kurduğumuz Yunus Emre Enstitüsü’nü 40’ın üzerindeki ülkede yer alan kültür merkezlerinde Türkçe öğretir hale getirdik, Türk kültür ve sanat dünyasını çeşitli faaliyetlerle tanıttık.

Almanya başta olmak üzere Türk nüfusunun yoğun olduğu ülkelerdeki vatandaşlarımıza hizmet vermek için Köln ve Düsseldorf’da Aile ve Sosyal Politikalar yurtdışı teşkilatlarını kurduk.

b. Neler Yapacağız

AK Parti olarak, yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın kimliklerini ve kültürlerini koruyarak içinde buldukları topluma entegre olmalarını; ekonomik, sosyal ve siyasi yaşama aktif katılımlarını destekliyoruz. Bununla birlikte, asimilasyon politikalarına karşı, kültürel kimliklerinin korunmasına azami önem gösterecek ve gerekli desteği vermeye devam edeceğiz.

Diaspora politikamızın bütüncül şekilde uygulanması için farklı kurumlarımız tarafından yürütülen hizmetlerin koordinasyonunu sağlamak, AK Parti olarak temel önceliklerimiz arasında görüyoruz. Bu bağlamda Yurtdışı Vatandaşlar Koordinasyon Kurulunu kuracağız. Konsolosluk bölgelerinde sekreteryası YTB tarafından yürütülecek geniş katılımlı Yurtdışı Vatandaşlar Danışma Meclisleri oluşturacağız.

Önümüzdeki dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisinde Yurtdışı Türkler Komisyonu adıyla daimi bir ihtisas komisyonu kurulmasını sağlayacağız.

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın; kültürel aidiyetlerinin korunmasını, STK'larının daha etkin hale getirilmesini, topluma aktif katılım kapasitelerinin geliştirilmesini ve vatandaşlık haklarının güçlendirilmesini destekleyeceğiz.

Yurtdışı vatandaşlara yönelik başlatmış olduğumuz burs programı başta olmak üzere Türk diasporasının öncülerini yetiştirecek programları artıracaktır. Yurt dışındaki vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu alanlarda uzman yetişmesini sağlamak amacıyla yeni burs programları oluşturacağız.

Yurtdışındaki vatandaşlarımız arasından içinde yaşadıkları ülkede kültürel alanda öne çıkacak seçkin kişilerin yetiştirilebilmesi için özellikle gençlere yönelik geliştirdiğimiz özel programları etkin bir biçimde sürdüreceğiz.

Yurtdışında yaşayan gençlerimizin ülkemizde staj imkânlarını artıracaktır.

TÜBİTAK, üniversiteler ve araştırma merkezlerinin diasporamızın sosyal, ekonomik, kültürel, siyasi, sağlık, hukuki ve diğer ilgili alanlarda meseleleri ve gündemleri ile ilgili araştırmalar yapmalarını teşvik etmeye devam edeceğiz.

Yurtdışında yaşayan vatandaşlarımızın bir araya geleceği ve kendilerini ilgilendiren konuların istişare edileceği yıllık diaspora buluşmaları gerçekleştirilecektir.

Vatandaşlarımızın ihtiyaç duyduğu alanlarda üniversitelerimizin yurtdışında bölüm açmalarını teşvik edeceğiz.

Yurtdışındaki vatandaşlarımızın göç tarihini yansıtacak göç müzeleri kuracağız.

Yurtdışı vatandaşlarımıza yönelik kamu hizmetlerini daha da ileriye taşıyacağız.

Konsolosluk işlemlerinde elektronik ödeme kolaylığı sağlayacağız.

Dövizle askerlik işlemlerinde 38 yaş sorununu ortadan kaldıracaktır.

Yurt dışından emekli olan vatandaşlarımızın yarı zamanlı çalışabilmesi ile ilgili çalışmaları başlattık.

Yurtdışında yaşayan gençlerimizin Türkiye'nin engin tarih ve kültürünü bizatihi tecrübe etmeleri için kültürel gezi ve kamp programlarının kapsamını genişleterek devam ettireceğiz. Gençlere yönelik kültürel

hareketlilik programlarını çeşitlendirip artıracamız. 100 bin gencimizi ülkemize getirerek tarih ve kültürü ile buluşturacağız.

Yurtdışında yaşayan Türklerin bulunduğu ülkelerde anaokulundan başlayarak çift dilli okul açmalarını teşvik etmekteyiz.

Yerinden öğretmen istihdamını sağlayacağız. Yerinden istihdam edilen din görevlilerinin sayısını artıracamız.

Anadil eğitiminin yaygın olarak verilmesi ve kültürel kimliklerin korunması için yurtdışındaki sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerini desteklemeye devam edeceğiz. Yurt dışındaki çocuklarımızın anadilimiz Türkçeyi öğrenmeleri için proje ve desteklerimizi çeşitlendirerek artıracamız.

Lise ve üniversite düzeyinde değişim programları ile gençlerimizin Türkiye’de bir dönem geçirmesini teşvik edeceğiz.

Üniversitelerimizde diaspora gençlerimize ayrılan kontenjanı iki katına çıkaracağız.

Bilhassa yeni nesillerin Türkçe ve kültürümüzü korumaları noktasında mevcut hizmetlerimizi geliştirecek yeni adımlar atacağız. Yurtdışındaki çocuk ve gençlerimize Türkçe ve Türk kültürünü öğretecek ve sanatını tanıtacak yayınları ve etkinlikleri çeşitlendireceğiz.

Kültürel destek amaçlı olarak yurtdışında yaşayan vatandaşlarımız için hazırladığımız kitap setlerini yaygın bir biçimde dağıtacağız, yurt dışında vatandaşlarımıza yönelik Türkçe kütüphaneler oluşturacağız.

Yaz tatillerini ülkemizde geçiren çocuk ve gençlerimize yönelik dil, kültür ve değerler eğitimi programları düzenleyeceğiz.

Yurtdışındaki Türkçe yerel medyanın güçlenmesini destekleyeceğiz. Basın İlan Kurumunun kanununda değişiklik yaparak yurt dışındaki Türk medyasına kamu ilan ve reklamlarının verilmesinin önünü açacağız.

TRT Türk’ün yeniden yapılandırılması kısa zamanda tamamlanacak, yurt dışındaki vatandaşlarımıza daha geniş hizmet sunacak.

Aile birleşiminde yaşanan sıkıntıları gidermek amacıyla, toplumlar arası ilişkilerin artırılması ve aile değerlerinin yaşatılması için ilgili ülkeler nezdinde girişimlerde bulunmaya devam edeceğiz.

Yaşlı, engelli ve kadınlara yönelik özel programlar geliştireceğiz. Kültürel hassasiyetlere uyumlu bakım evlerini teşvik edeceğiz.

Tüm insanlık için büyük tehdit oluşturan ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve İslam karşıtlığı ile mücadelede ilgili ülkelerle birlikte ha-

reket ederek, yurt dışındaki insanımızı da yakından ilgilendiren insani değerleri korunma hususunda çalışmalarımıza hız vereceğiz.

Başta İslam düşmanlığı olmak üzere yurtdışındaki vatandaşlarımızın maruz kaldıkları ayrımcılık ve hak ihlalleri ile her türlü platformda etkin mücadele edeceğiz.

Yurtdışında yaşayan uzmanlara yönelik, yaşadıkları ülke ve Türkiye bakımından karşılaştıkları sorunlar ve çözümüyle ilgili eğitim ve seminer programlarını artırarak sürdüreceğiz.

Kişisel veriler ulusal ve uluslararası hukuka uygun olarak korunacak, vatandaşlarımızın menfaatleri esas alınacaktır.

Türkiye'ye kesin dönüş yapanlar için kamu hizmetlerinin önündeki engelleri kaldıracğıız.

Yurt dışında yetişen gençlerimizin Kamu kurumlarında istihdamı için KPSS'de yeni modüller açılacaktır.

Sosyal, eğitim ve kültürel işbirliği anlaşmalarının güncellenmesini sağlayacağız.

Milli Güvenlik ve Terörün Her Türüyle Mücadele

Terörizm ulusal ve uluslararası barış, güvenlik ve istikrara yönelik en önemli tehditlerin başında gelmektedir. Bu nedenle terörle mücadelede uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi, gerek ikili gerekse çok taraflı platformlarda öncelikli gündem maddelerimizden birini oluşturmaktadır.

Terörle mücadelemizi kararlılıkla sürdürüyoruz. PKK/PYD/YPG, DEAŞ, FETÖ tüm terör örgütleriyle eşzamanlı olarak mücadele ediyoruz. Mücadelemiz ülke içinde olduğu kadar, yurtdışında da sürdürmektedir. Terör örgütlerinin ülkemizi hedef alan kara propaganda, finansman ve eleman temini başta olmak üzere faaliyetlerinin sona erdirilmesi için çalışıyoruz.

Özellikle AB üyesi ülkelerden, AB tarafından da terör örgütü olarak kabul edilen PKK'nın varlığına ve eylemlerine gösterilen müsamahaya son verilmesi, teröristlerin iadesi, mal varlıklarının dondurulması ve haklarında yasal süreçlerin başlatılması talep edilmektedir. PKK ile PYD'nin aynı oluşum oldukları gerçeği de her platformda ısrarla ortaya konulmaktadır. PYD/YPG'nin bazı başkentlerde sözde "büro/temsilcilik" açma çalışmaları yakından takip edilmekte ve engellenmektedir.

Ülkemiz, farklı coğrafyalarda gerçekleştirdiği eylemlerle uluslararası güvenliği tehdit eden El-Kaide ve DAESH bağlantılı dini istismar eden terör örgütleriyle mücadelede de öncü rol oynamaktadır. DAESH'e Karşı Küresel Koalisyon bünyesinde kurulan Yabancı Terörist Savaşçılar (YTS) Çalışma Grubu'nun eşbaşkanlığını Türkiye yürütmektedir. Diğer taraftan, sınırlarımızda ve ülke içinde aldığımız tedbirler, çatışma bölgelerine giden ve oradan geri dönmeye çalışan yabancı terörist savaşçıların geçişlerinin engellenmesinde kritik öneme haizdir. Güvenlik ve istihbarat birimlerimiz tarafından DAESH'e ve hücrelerine karşı ülke içinde düzenlenen başarılı operasyonlara devam edilecektir.

Ülkemizin bekasına yönelik tehditlerin başında gelen FETÖ terör örgütünün yurtdışı yapılanmasına karşı mücadelemiz de tüm hızıyla sürmektedir. Çabalarımız sayesinde, uluslararası kamuoyu nezdinde, örgütünün karakteri ve gerçek amaçları hakkında ciddi soru işaretleri oluşturulmuş; çeşitli ülkelerdeki FETÖ okulları ve diğer unsurları kapatılmış/devredilmiş veya yasaklanmıştır. FETÖ üyelerinden bazılarının ülkemize iade edilmeleri veya buldukları ülkelerden gönderilmeleri sağlanmıştır. FETÖ'nün elebaşlarının yargı önüne çıkarılmasına ve örgütün yurtdışı uzantılarının ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalarımız sürdürülecektir.

24 HAZİRAN SEÇİMLERİNE DOĞRU...

24 Haziran seçimleriyle ülkemiz yeni bir döneme giriyor.

Kuruluşundan bu yana geçen 16 yıllık süre içinde devletle milleti yeniden buluşturmuş ve bütünleştirmiş olan Partimiz, yeni dönemde de güzel Türkiyemiz'i ve aziz milletimizi çok daha müreffeh yarınlara taşımada ve bu yolda milletimizin hizmetkârı olmaya devam etmede kararlıdır.

Yeni dönem insanı merkeze alan, özgürlük alanlarının genişletildiği, daha demokratik ve her alanda kaliteye odaklanmış bir dönemi ifade etmektedir.

Kaynağımız her zaman olduğu gibi Türkiye'dir. Daha çok çalışacağız ve milletimizin güvenini boşa çıkarmayacağız.

16 yıldır devam eden icraatlarımızın daha üst seviyelere çıkarılması için 24 Haziran seçimleri önemli bir milattır. Bu seçim milletimiz ile birlikte geleceğe daha güçlü ve sağlam adımlarla yürüme seçimidir.

Bu dönemde;

Bugüne kadar olduğu gibi her alanda insanı merkeze alan ve ihya eden bir yaklaşımı hâkim kılmaya devam edeceğiz.

Güven veren adaleti her alanda tesis edecek, ulusal güvenlik ve asayişten hiç bir şekilde taviz vermeyeceğiz.

Eğitimin kalitesini daha da artıracak, insanımızı en ileri teknolojiler, bilgi ve yeteneklerle donatacağız.

Kültür ve sanat alanında medeniyetimizin birikimlerini en üst seviyeye taşıyacağız.

Araştırma ve geliştirmeye azami destek vererek katma değeri yüksek ürünlerin ülkemizde üretimini sağlayacağız.

Nesillerimizin daha sağlıklı yetişmeleri için koruyucu sağlık hizmetlerine öncelik vereceğiz.

Ekonomimizi yüksek hızda ve istikrarlı bir şekilde büyütme devam edeceğiz.

Gençlerimize nitelikli ve yeni iş alanları oluşturarak istihdamlarını kolaylaştıracacağız.

Kadınlarımızı güçlendirerek ekonomiye ve toplumsal hayata azami düzeyde katkı vermelerini sağlayacağız.

Toplumumuzun çocuklar, yaşlılar, engelliler başta olmak üzere özel ilgiye muhtaç kesimlerini korumaya ve kollamaya devam edeceğiz.

Ekonomik büyümenin nimetlerinin adil bölüşümü için gelirin daha adil şekilde dağılımına yönelik tedbirler alacağız.

Yaşadığımız şehirlerin kalitesini önceleyen bir yaklaşımı bütün planlamalarımızda hakim kılacak, yerel hizmetlerin kalitesini en üst seviyeye çıkaracağız.

Doğal çevremizi ve kaynaklarımızı sürdürülebilir bir anlayışla gelecek nesillere aktarmaya azami önem vereceğiz.

Dış politikada ön alıcı bir yaklaşımla hareket etmeye devam edecek, gönül coğrafyamızın ve mazlumların sesi olmayı kararlılıkla sürdüreceğiz.

Özetle, aziz milletimizin temel değerlerini esas alan yerli ve milli duruşumuzu hiç bozmadan, hep birlikte geleceğe emin adımlarla yürümeye devam edeceğiz.

Aziz vatandaşlarımızla sandıkta buluşmak üzere...

EK: ÖNEMLİ KALKINMA PROJELERİMİZ

Eğitim ve Kültür

Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi iyileştirme Hareketi (FATİH) Projesi

Projede 1,4 milyon tablet bilgisayar dağıtımı, 16.876 okulun ağ altyapısı, 432 bin derslikte etkileşimli tahta kurulumu yapılmıştır. Proje, önümüzdeki dönemde yaygınlaştırılacaktır. Bir taraftan eğitimin teknolojik seviyesi artırılırken, diğer taraftan bilgi teknolojilerinin tüm topluma yayılması sağlanacak, yurtiçi üretim ve araştırma desteklenecektir.

İstanbul AKM Projesi

Proje çalışmaları devam eden ve toplam 102.736 m² kapalı alana sahip olması planlanan, bünyesinde 2464 kişilik bir Opera Salonu, 828 kişilik Tiyatro Salonu, 445 kişilik Konser Salonu, muhtelif büyüklükte çeşitli konferans ve toplantı salonları, sergi salonları, kafeterya, lokanta, dekor ve kostüm atölyeleri, prova ve çalışma salonları ile kapalı otopark olması planlanan İstanbul Atatürk Kültür Merkezi binasının yapımının 2019 yılı içerisinde tamamlanması hedeflenmektedir.

Ankara AKM Konser Salonu (CSO) Projesi

Ankara Adliye Sarayı ile Gençlik Parkı arasındaki, Atatürk Kültür Merkezi alanının dördüncü bölgesinde 154 bin m² arazi üzerinde inşa edilmektedir. Bünyesinde iki konser salonu, müzik çalışma odaları, kayıt stüdyoları, fuayeler, kafeterya ve kapalı otopark gibi mekânlar bulunan ve toplam inşaat alanı 62.570 m² olan projenin 2019 yılında tamamlanması hedeflenmektedir.

Rami Kışlası Renovasyon ve Restorasyon Projesi

Restore edilerek kütüphane ve kültürel amaçlı kullanılmak üzere Kültür Bakanlığına tahsis edilen Rami Kışlası'nın Türkiye'nin en büyük kütüphanelerinden biri olarak kullanıma açılması planlanmaktadır.

Rami kışlasının restorasyonu ile teşhir-tanzimi 3 Etap halinde planlanmıştır. Rami Kışlası'nın Restorasyonununun 1.Etabı 2017 yılında tamamlanmış olup 2. Etabın restorasyon çalışmaları devam etmektedir. 3. Etabın restorasyonuna yönelik olarak hazırlık çalışmaları gerçekleştirilmektedir. 2018 yılı sonunda kısmen, 2019 yılında ise tamamının restorasyonun tamamlanarak hizmete açılması öngörülmektedir.

Kuleli Askeri Lisesi'nin Müze Olarak Restorasyonu ve Tanzimi Projesi

Kuleli Askeri Kışlasında bulunan tesislerden toplam 32.000 m2'lik alanın müzeye dönüştürülmesi için projelendirme çalışmalarına başlanmıştır. Müze çalışmaları kapsamında tarihsel çalışmalar, sahada röleve çalışmaları ile proje konseptinin belirlenmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir.

İzmir Ege Uygarlıkları Müzesi Projesi

Yaklaşık 20.000 m2 kapalı alanda kurulması İzmir Ege Uygarlıkları Müzesi'nin ihalesi yapılarak proje çalışmalarına başlamış olup, 2018 yılı sonunda projelerinin tamamlanması ve 2019 yılında da yapım aşamasına başlanması planlanmaktadır.

Türkiye Uygarlıklar Müzesi Kompleksi Projesi

Ankara AKM 1. Bölgede kurulması planlanan Türkiye Uygarlıklar Müzesi Kompleksi'nin projelendirilmesine ve yapımına ilişkin protokol imzalanmıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının alanla ilgili planlanama çalışmalarını tamamlamasını takiben Proje başlatılacaktır.

Özel Müzeler Projesi

Toplumsal gelişmeye katkı sağlayacak en önemli değerlerden biri olan müzelerimizin gelişim sürecini hızlandırmak ve çağdaş müzecilik hizmetini ülke çapında yaygınlaştırmak üzere yapım ve işletilme teşviklerine devam edilecektir.

Tematik Müzeler Projesi

Müzelerin çeşitlendirilmesi amacıyla farklı temalarda müzelerin kurulmasına ağırlık verilmesi hedefi doğrultusunda Ankara Kahraman

Kazan 15 Temmuz Şehitleri ve Demokrasi Müzesi, Adana Yeni Müze Kompleksi II.Etabı kapsamında yer alan Sanayi Müzesi, Tarım ve Kent Müzesi, Bursa Türk İslam Eserleri Müzesi, Kütahya Maden Müzesi, İstanbul Müzik Müzesi gibi tematik müzelerle ilgili çalışmalar devam etmektedir. Edirne Osmanlı Medeniyetleri Müzesi, İstanbul Sikke Müzesi, Manisa Türk İslam Eserleri Müzesi, tasavvuf müzesi gibi tematik müzelerin yapımı planlanmaktadır.

Dijital Arşivler Projesi

Somut kültürel mirasımızın gelecek nesillere doğru aktarılması için “Dijital Kültür Arşivini” oluşturuyoruz. Tescilli Kültür Varlıkları Taşınmaz Ulusal Envanter Sistemi (TUES) ile arkeolojik, doğal, kentsel ve tarihi sit niteliği taşıyan alanlar ile kültür ve tabiat varlığı niteliği taşıyan yapı ve anıtların tespit ve tescil çalışmalarına devam edilmesi, envanterlerinin dijital ortama aktarılması ve kamuoyuna sunulmasını hedefliyoruz. Ayrıca, Müzeler Ulusal Envanter Sistemi (MUES) ile ülkemizdeki taşınır kültür varlıklarını ulusal ölçekte kayıt altına alan uluslararası standartlara uygun diğer envanter sistemleri getiriyoruz. 2023 yılında tüm veri girişlerinin tamamlanmasını planlıyoruz.

Demokrasi ve Özgürlükler Adası Projesi

Yassıada ve Sivriada farklı bir yaklaşımla ele alınarak Demokrasi ve Özgürlükler Adasına dönüştürülecektir. Bu kapsamda, müzeler, kongre merkezi, konferans salonu, restoranlar ve konaklama tesisleri gibi tesisler inşa edilmektedir. 2017 yılında yüzde 64’ü tamamlanan projenin 2019 yılı Nisan ayında bitirilmesi planlanmaktadır.

Sağlık

Milli Aşı Üretimi

Milli aşı üretimi kapsamında tetanoz ve difteri aşılı için iki aşamada çalışmalar yürütülmektedir. Bu çerçevede 2014 yılında 7 yıl alım garantisile ihale yapılmış olup, 2019 yılı Temmuz ayına kadarki ilk aşamada aşının ithal edilerek dolunun Türkiye’de yapılması ve aşının antijenini Türkiye’de üretmek için gerekli altyapının oluşturulması, ikinci aşamada ise aşının antijeninin üretimine başlanması öngörülmektedir. Yetişkin tipi Hepatit-A aşısı Projesi için değerlendirme süreci tamamlanmıştır. Projenin Sağlık Yatırımları Genel Müdürlüğü ve Türkiye Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne ihale süreçleri tamamlanmıştır.

Yerli Plazma Ürünleri Üretimi Projesi

Mevcut durumda tamamı ithal olarak karşılanan kan ürünlerinin yerli plazmadan üretilmesi ve teknoloji transferi ile bu alanda ülke yeterliliğinin sağlanması projesidir. Proje kapsamında yüzde 50 yerli ortaklı olma şartını sağlayan bir konsorsiyum ile 2017 yılında sözleşme imzalanmıştır. Firmanın gerekli altyapıyı oluşturarak 2023 yılına kadar üretime geçmesi, kan plazmasını Kızılay’dan satın alarak 12 yıl boyunca yıllık yaklaşık 2,4 milyar Avro tutarında kan ürünü üretimi yapması öngörülmektedir. Bu sayede Türkiye’ye kan ürünü üretimi konusunda know-how transferi sağlanması ve yüksek maliyetli plazma ürünlerinin maliyetinin düşürülmesi hedeflenmektedir.

Yerli Tıbbi Görüntüleme Cihazları Üretim Projesi

Manyetik Rezonans (MR), Bilgisayarlı Tomografi (BT), Ultrasonografi (USG), Dijital Röntgen (DR) ve Hastabaşı Monitörü (HBM) olarak belirlenen 5 adet tıbbi görüntüleme cihazının Sanayi İşbirliği Projeleri kapsamında yerli katkı, teknolojik işbirliği ve ihracat şartını da içerecek şekilde alımı yapılarak bu alanda yerli üretim ve teknolojinin geliştirilmesi sağlanacaktır.

Şehir Hastaneleri Projesi (KÖİ Modeliyle)

Sağlık hizmet sunum kalitesinin artırılması amacıyla toplam 42.459 yataklı sağlık kampüsü, sağlık yerleşkesi, devlet hastanesi, şehir hasta-

nelerini içeren 30 proje Kamu-Özel İşbirliği (KÖİ) Yöntemi ile yapılmaktadır.

Mersin, Adana, Yozgat, Isparta ve Kayseri Şehir Hastaneleri tamamlanarak hizmete alınmıştır. Ankara Bilkent, Manisa, Elazığ ve Eskişehir Şehir Hastanelerinin 2018 yılında hizmete alınması planlanmaktadır.

KÖİ yöntemi ile yapılması öngörülen diğer projeler şunlardır:

Ankara Etlik Entegre Sağlık Kampüsü

İstanbul İkitelli Entegre Sağlık Kampüsü

Gaziantep Entegre Sağlık Kampüsü

İzmir Bayraklı Entegre Sağlık Kampüsü

Konya Karatay Sağlık Tesisi

Bursa Entegre Sağlık Kampüsü

Kocaeli Entegre Sağlık Kampüsü

Denizli Şehir Hastanesi

Tekirdağ Devlet Hastanesi

Şanlıurfa Şehir Hastanesi

İzmir Tınaztepe Şehir Hastanesi

Kütahya Şehir Hastanesi

Samsun Entegre Sağlık Kampüsü

İstanbul Sancaktepe Entegre Sağlık Kampüsü

Antalya Şehir Hastanesi

Aydın Şehir Hastanesi

Diyarbakır Kayapınar Şehir Hastanesi

Ordu Şehir Hastanesi

Trabzon Şehir Hastanesi

Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastaneleri ile Psikiyatri ve Yüksek Güvenlikli Adli Psikiyatri Hastaneleri

Savunma Sanayii

ALTAY Ana Muharebe Tankı Projesi

Ülkemizin modern ana muharebe tankı ihtiyacı doğrultusunda ortaya çıkan ALTAY Projesi Türkiye'nin ilk özgün ana muharebe tankının yurtiçinde tasarlanması, geliştirilmesi ve üretimini kapsamaktadır. Projenin ilk aşamasında 2 adet prototip tankın Teknik Veri Paketi ve üretimi tamamlanmıştır. 250 tankın seri üretimi için sözleşme hazırlık faaliyetleri sürdürülmektedir.

Zırhlı Araç Projeleri

Her türlü bölge ve arazi şartlarında harekât ihtiyaçlarına cevap veren, yüksek koruma ve hareket kabiliyetlerine sahip zırhlı araçlar (Kirpi, Cobra, Ejder Yalçın vs.) imal edilerek hizmete alınmış olup, bu araçların tamamlayıcı unsurları olan elektronik sistemler görüntüleme ve koruma sistemlerinin entegrasyonu ve harekât ihtiyaçlarına göre yeni geliştirmeler devam etmektedir.

Tanksavar Savunma Yeteneğinin Geliştirilmesi Projesi

Proje kapsamında 169 adet M60 ve 40 adet Leopard tankının tanksavar savunma yeteneğinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Halihazırda 120'nin üzerinde tankın modernizasyonu tamamlanmış durumdadır.

Milli Gemi (MİLGEM) Projesi

Yüzde yüz yerli tasarım, ilk milli savaş gemimiz olan MİLGEM projesinde 2016 yılı içerisinde MİLGEM 1. Gemisi TCG Heybeliada ve 2. Gemisi TCG Büyükada teslim edilmiştir. Proje kapsamında 3. ve 4. Gemiler olan Burgazada ve Kınalıada gemileri denize indirilmiş olup test faaliyetleri sürmektedir. Projenin ikinci aşaması kapsamında fırkateyn sınıfında olacak olan dört gemiden ilkinin inşa faaliyetlerine başlanmıştır.

Yeni Tip Denizaltı Projesi

Denizaltı Harekat Konsepti kriterlerini karşılamak üzere denizaltının gizlilik özelliğinden istifade ederek, düşman kontrolü altında bulunan deniz harekat alanlarında uzun süre harekat yapabilecek 6 adet Yeni

Tip Denizaltının azami yerli katkı ile Gölcük Tersanesinde inşa edilerek denizaltı inşası, entegrasyonu ve sistemleri konusunda bilgi birikimi ve tecrübe sağlanması hedeflenmektedir. Denizaltıların inşası sürmekte olup 2021 yılından itibaren hizmete alınması planlanmaktadır.

Çok Maksatlı Amfibi Hücum Gemisi Projesi

Proje kapsamında, Ege, Akdeniz ve Karadeniz’de aşgari 1 tabur büyüklüğündeki bir kuvveti ana üs desteği gerektirmeksizin, kendi lojistik desteği ile kriz bölgesine intikal ettirebilecek TCG Anadolu Gemisi’nin 2021 yılında Deniz Kuvvetleri Komutanlığı envanterine girmesi planlanmaktadır.

Milli Muharip Uçak Projesi

Proje ile Hava Kuvvetleri Komutanlığı’nın 2030’lu yıllardan sonraki muharip uçak ihtiyacının yurt içinde özgün tasarım modeli ile karşılanması amaçlanmaktadır. Yerli sanayinin azami düzeyde kullanılarak özgün tasarım faaliyetlerinin tamamlanması hedeflenmektedir. İlk uçuşun 2023’te yapılması planlanmakta olup, uçağın prototipinin bu süreler içerisinde tamamlanması hedeflenmektedir.

HÜRKUŞ Uçağı Projesi

Türk Başlangıç ve Temel Eğitim Uçağı Geliştirme Projesi “HÜRKUŞ” kapsamında 2 adet prototip uçak teslimatı yapılmıştır. HÜRKUŞ, Avrupa Sivil Havacılık Otoritesi’nden tip sertifikası alan ilk Türk uçağı olup küresel sivil ve askeri havacılığın gelişen eğitim uçağı ihtiyaçlarına cevaben tamamen özgün olarak tasarlanıp geliştirilmiştir. HÜRKUŞ-C olarak adlandırılan versiyonu kapsamında silahlandırma faaliyetleri devam etmektedir.

F-35 Müşterek Taarruz Uçağı Projesi

Yeni nesil savaş uçağı ihtiyacımızı karşılamak amacıyla 3. seviye olarak ortak olunan proje kapsamında halihazırda 30 adedinin siparişi verilmiş olan ve toplamda 100 adet F-35 uçağının tedarik edilmesi planlanmaktadır. F-35 uçaklarının en karmaşık yapısal bölümlerinden birisi olan Orta Gövdesi ABD dışında tek kaynak olarak üretilmeye baş-

lanmıştır. İlk teslimat Haziran 2018 ayı içerisinde yapılacak olup, gerekli eğitimlerin tamamlanmasını müteakip kullanıma alınacaktır.

Anka İHA Projesi

ANKA İHA sistemleri ile gece ve gündüz, kötü hava şartları da dahil, keşif, gözetleme, sabit/hareketli hedef tespit, teşhis, tanımlama ve takip amaçlı, gerçek zamanlı görüntü istihbaratı görevleri icra edilebilmektedir. Silahlı İHA (SİHA) olarak da kullanılan ANKA programı kapsamında uydu kontrollü versiyonun da teslimatları başlamış bu sayede uzaktan komutaya gerek kalmaksızın uydudan kontrol sayesinde çok daha uzak mesafelerde kullanım imkanı sağlanmıştır.

Bayraktar İHA Projesi

Orta irtifa ve uzun menzil sınıfı İHA konseptine uygun olarak milli ve özgün tam otomatik uçuş kontrol özellikleri ile dünya klasmanında en ileri teknolojik seviyede geliştirilmekte olan keşif ve gözetleme aracıdır. Yerli mühimmatlarla 24 saat havada kalarak silahlı olarak hizmet verebilmektedir.

Akıncı İHA / İnsansız Savaş Uçağı Projesi

Mevcut İHA projelerine ilave olarak artırılmış faydalı yük ve mühimmat taşıma kapasitesi ile yüksek irtifada daha uzun süre istihbarat, keşif ve gözetleme görevi icra edebilecek Akıncı İHA ve İnsansız Savaş Uçağı Projesi için hazırlık çalışmaları hızla devam etmektedir.

Atak Taarruz ve Taktik Keşif Helikopteri Projesi

ATAK Helikopteri, tamamen milli görev bilgisayarı, aviyonik ve silah sistemleri ile teçhiz edilmiş olup; Cirit, UMTAS, L-UMTAS füzelelerini kullanabilme kabiliyetine sahiptir. Muadilleri ile karşılaştırıldığında Dünyada ilk sıralarda geldiğini söylemek mümkündür. Mevcut durumda 35 adet helikopter teslim edilmiş durumdadır. Ayrıca ATAK Projesi'nden edinilen bilgi birikimi ve tecrübe ile ATAK'ın abisi olarak nitelendirilen daha geliştirilmiş kabiliyetlere sahip, tasarımı da dahil olmak üzere milli bir helikopter geliştirmek için çalışmalara başlanmış ve bu konudaki projede ilk adım atılmıştır.

Genel Maksat Helikopteri Projesi

Tamamı TUSAŞ tesislerinde üretilecek olan Sikorsky S70i helikopterlerinin Aselsan ürünü modern aviyonik sistemler ve TEI tarafından üretilecek T700-TEI-701 motorları ile donatılması sonucu oluşturulacak T70 helikopterlerinden, iki ayrı konfigürasyonda, toplam 109 adet üretiliecektir.

Özgün Helikopter Projesi

Eğitim helikopteri ve hafif sınıf genel maksat helikopteri ihtiyacının karşılanması amacıyla en zorlu iklim şartları ve coğrafyada, yüksek irtifa ve yüksek sıcaklıkta, gece ve gündüz koşullarında etkin bir şekilde faaliyet gösterebilen bir helikopterin, milli imkân ve kabiliyetler kullanılarak tasarlanması ve üretilmesine yönelik başlatılan program kapsamında yakın gelecekte Özgün Helikopterin ilk uçuşunu yapması planlanmaktadır.

Milli Piyade Tüfeği (MPT-76)

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin taktik teknik istek ve özelliklerini taşıyan, muharebe ortamında, gece ve gündüz, her türlü arazi ve hava şartlarında hizmet edecek modern bir piyade tüfeği tamamen milli imkânlar dâhilinde tasarlanmış ve üretilmiştir. Halihazırda yaklaşık 17.000 tüfeğin teslimatı gerçekleştirilmiştir.

Mühimmat Projeleri

Helikopterlerimizde kullanılan UMTAS, L-UMTAS, CİRİT; SİHA'larımızda kullanılan MAM-C ve MAM-L ile savaş uçaklarımızda kullanılan HGK, LGK, KGK gibi bir çok mühimmat milli imkânlarla üretilmeye başlanmıştır. Artık bu mühimmatlar konusunda yurtdışına herhangi bir bağımlılığımızın bulunmadığını söyleyebiliriz.

Korkut Alçak irtifa Hava Savunma Sistemi Projesi

Orta ve yüksek irtifa füzeleri ile uçakları aşarak gelen tehditleri tespit, teşhis ve tahrip ederek kara birliklerinin hava savunmasını sağlamak amacıyla geliştirilen proje kapsamında prototip teslimatları tamamlanarak seri üretim aşamasına geçilmiştir.

Hassas Güdümlü Stand-off Mühimmat (SOM) Projesi

Yoğun bir şekilde korunan kara ve deniz hedeflerine karşı kullanılmak üzere geliştirilen, F-4 ve F-16 uğaklarından atılabilen, 160 (+) km menzilli havadan karaya bir füze sisteminin geliştirilmesi maksadıyla geręekleřtiren proje kapsamında seri üretim faaliyetleri sürdürülmektedir.

Bora Füze Sistemi Projesi

Uzun menzilli karadan karaya füze ve silah sisteminin tasarımı ve üretimini amaçlayan Bora Füze Sistemi Projesi kapsamında teslimat testleri başarıyla tamamlanmıştır.

Hisar Hava Savunma Füzeleri Projesi

Askeri s, liman, tesis ve birliklerin hava tehditlerinden korunması amacı ile sabit ve döner kanatlı uğaklara, seyir füzelerine, havadan karaya atılan füzelere ve insansız hava arağlarına karşı geliştirilen alęak (HİSAR-A) ve orta irtifa (HİSAR-O) hava savunma füzeleri envantere alınmasına yönelik ęalıřmalar devam etmektedir.

Uzun Menzilli Hava ve Füze Savunma Sistemi Projesi

Orta vadede ortak geliştirme, uzun vadede ise tamamen yerli Uzun Menzilli Hava ve Füze Savunma Sistemi'ne yönelik ęalıřmalar hızla devam etmektedir.

Entegre Sınır Güvenlik Sistemi Projesi

Proje ile Türkiye - Suriye sınırının Hatay ili sınır hattının Asi Nehri bölgesinde Sınır Güvenlik Sistemi'ni oluşturan gözetleme ve algılama sistemlerinin kurulumu ve komuta kontrol yazılımı ile entegrasyonu ve gerekli altyapı unsurlarının tesis edilmesi sağlanması amağlanmıştır.

ULAK Projesi

Artan askeri ve sivil veri haberleşmesi ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla 4G haberleşme sistemi milli yazılım ve donanım bileşenlerinin geliştirilmesi hedeflenmekte olup 4G teknolojilerine yönelik milli imkan ve kabiliyetler artırılarak mobil haberleşme teknolojilerine yönelik dışa bağımlılığın azalması beklenmektedir. Projede test faaliyetleri başarıyla tamamlanmış olup seri üretime hazır hale getirilmiştir.

Ulaştırma

Yerli Marka Otomobil Projesi

Yerli marka otomobil projesinin özel sektör liderliğinde geliştirilmesi amacıyla, 2 Kasım 2017'de 5 şirket temsilcisinden oluşan Ortak Girişim Grubu ile protokol imzalanmıştır. Yeni nesil otomobil teknolojilerine sahip olmaya imkân sağlamak amacıyla başlatılmış bulunan Türkiye'nin Otomobili Projesi hızla hayata geçirilecektir. 2019 yılında prototip aracı tamamlayacak ve 2021 yılında yerli elektrikli otomobilimizi piyasaya süreceğiz.

Gebze-Orhangazi-izmir (izmit Körfez Geçişi ve Bağlantı Yolları Dâhil) Otoyolu Projesi

6 milyar 893 milyon dolar maliyetli otoyolun, dünyanın en uzun 4. asma köprüsü olan Osmangazi Köprüsü dâhil Gebze-Bursa kesimi tamamlanarak trafiğe açılmıştır. 433 km'lik otoyolun 219 km'sinin yapımı tamamlanmış olup 77 km'si 2018 yılında olmak üzere kalan kesimin 2019 yılı sonunda tamamlanarak trafiğe açılması hedeflenmektedir. Kamu-Özel işbirliği modeli ile merkezi bütçeden kaynak ayırmadan yapılan proje sonucunda yük ve yolcu taşımalarının daha kısa sürede ve daha konforlu gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

Kuzey Marmara Otoyolu Kınalı-Odayeri Kesimi Projesi

80 km uzunluğundaki ve yaklaşık 1 milyar 198 milyon dolar maliyetli otoyolun yapım çalışmaları hızla devam etmektedir. Projenin 3. Havalimanına hizmet verecek kesimleri havalimanı açılmadan hizmete girecek olup geriye kalan kesimler ise 2019 yılı içinde tamamlanacaktır.

Kuzey Marmara Otoyolu Kurtköy-Akyazı Kesimi Projesi

170 km uzunluğundaki ve yaklaşık 1 milyar 998 milyon dolar maliyetli otoyolun yapımı hızla devam etmekte olup projenin tamamı 2019 yılı içinde hizmete açılacaktır.

Kınalı-Tekirdağ-Çanakkale-Savaştepe Otoyolu Projesi

Projenin; dünyanın en uzun asma köprüsü olacak 1915 Çanakkale Köprüsü dâhil 101 km'lik Malkara-Çanakkale Kesiminin ihalesi 2017 yı-

linda yapılmış olup 1915 Çanakkale Köprüsü dâhil 2 milyar 537 milyon Avro yatırım bedeline sahip bu kesimin 2022 yılı içinde tamamlanması beklenmektedir.

Ankara-Niğde Otoyolu Projesi

334 km'lik projenin tutarı 1 milyar 32 milyon Avrodur. Yap-İşlet-Devret yöntemiyle ihalesi 2017 yılında yapılan projenin inşaat çalışması devam etmekte olup otoyolun tamamlanması ile Edirne'den Şanlıurfa'ya kesintisiz otoyol ulaşımı sağlanmış olacaktır.

Menemen -Çiğli-İliç-Çandarlı Otoyolu Projesi

50 km'si otoyol ve 24 km'si bağlantı yolu olmak üzere toplam 74 km uzunluğundaki ve yaklaşık 371 milyon avro maliyetli projenin ihalesi 2017 yılı içerisinde yapılmış olup inşaat çalışmaları devam etmektedir.

Aydın-Denizli Otoyolu Projesi

154 km uzunluğundaki ve yaklaşık 870 milyon dolar maliyetli (KDV hariç ve kamulaştırmanın %50'si dâhil) otoyolun ihalesi 2018 yılı Haziran ayı içerisinde gerçekleştirilecektir.

Mersin (Çeşmeli)-Erdemli-Silifke-Taşucu Otoyolu Projesi

92 km uzunluğundaki ve yaklaşık 650 milyon dolar maliyetli (KDV hariç ve kamulaştırmanın %70'i dâhil) otoyolun ihalesi 2018 yılı Ağustos ayı içerisinde gerçekleştirilecektir.

2023 Perspektifinde Diğer Öncelikli Büyük Otoyol Projeleri

Ankara-Kırıkkale-Delice

Burdur-Antalya-Alanya

Denizli-Burdur-Antalya

Ankara-Sivrihisar

Tüm bu projelerin hayata geçmesi ile yollarımızın kalitesi yükselecek, zaman tasarrufu artacak, ekonomik ve ticari faaliyetler için alt yapılarımız güçlenecektir.

Bölünmüş Yol Projeleri

2002 yılı sonu itibarıyla 1.714 km'si otoyol olmak üzere 6.101 km bölünmüş yol mevcut iken, 1 Nisan 2018 itibarıyla 2.657 km'si otoyol olmak üzere bölünmüş yol uzunluğu 26.017 km'ye ulaşmıştır. Böylece, 943 km'si otoyol olmak üzere, 19.916 km bölünmüş yol hizmete sunulmuştur. Yolların konforunu ve kullanım ömrünü arttıran sıcak asfalt kaplamalı yol uzunluğu 8.591 km'den 23.559 km'ye çıkarılmıştır. Karayolu ulaşımında güvenliği arttırmak, yollarımızı dünya standartlarında kaliteli bir çehreye kavuşturmak, yıllardır ihmal edilen bölgelere en iyi karayolu ulaşım imkânını sunmak için bölünmüş yol çalışmaları devam ettirilecek olup, 26.017 km olan bölünmüş yol uzunluğunun 2023 yılına kadar 36.500 km'ye çıkarılması planlanmaktadır.

Hasdal Kavşağı-Kemberburgaz-Yassıören Ayr. Devlet Yolu

43,5 km uzunluğundaki ve 2,6 milyar TL maliyetli projenin 2019 yılında tamamlanması hedeflenmektedir.

Büyük Tünel Projeleri

1923-2002 döneminde sadece 50 km tünel yapılmış iken, 16 yıllık dönemde 383 km tünel inşa edilmiştir. Bugün 433 km olan karayolu tünel uzunluğumuzun 2023 yılına kadar 700 km'ye çıkarılması hedeflenmektedir.

Bu kapsamda yapımı devam eden tünellerin son durumuna ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Ovit Tüneli (Rize-Erzurum, 14,7 km)

2020 yılında Zigana Tüneli tamamlanincaya kadar Türkiye'nin ve Avrupa'nın birinci, dünyanın ise ikinci "en uzun çift tüplü karayolu tüneli" olan OVİT tüneline de 2018 yılı içinde ticari yollar için önemli bir bağlantı noktası olması beklenmektedir. 14,3 km çift tüp tünel ile 3 km bağlantı yolları olmak üzere toplam 17,3 km uzunluğundaki projede kar yağışı ve dağ yolunun kapanması sebebiyle ulaşımın sağlanması için sağ tüp trafiğe açılmıştır. Kalan işlerin (ikincil işler dâhil) 2018 yılı itibarıyla tamamlanması hedeflenmektedir.

Cizre ile Şırnak'ı birbirine bağlayan Cudi Tünelleri 1,4 km.

751 m uzunluğundaki Şehit Güvenlik Korucusu Dünder Page ve 822 m uzunluğundaki Şehit Jandarma Yüzbaşı Mustafa Erdal Tünelleri nihai beton kaplama seviyesinde tamamlanmıştır. Tünellerde ikincil işlerde çalışmalar devam etmektedir.

Akdeniz Sahilini geçilebilir kılan Mersin-Antalya arasında 39,8 km uzunluğunda 34 adet tünel.

Proje kapsamında toplam uzunluğu 9,7 km olan 15 adet tünel tamamlanmıştır.

Ordu Çevre Yolu Tünelleri (4 adet, 4,2 km).

Ordu Çevreyolundaki çift tüp Boztepe (6.621 m) ve Öceli Tünelleri (4.042 m) bitirilmiştir. Proje kapsamında 1.180 m uzunluğunda çift tüp Terzili Tüneli, 440 m uzunluğunda çift tüp T1 tüneli, 1.740 m uzunluğunda çift tüp Tünel-2 ve 816 m uzunluğunda çift tüp Tünel-3'de çalışmalar devam etmektedir.

Geminbeli Tüneli (Zara-Suşehri arası, iki tüp, 4.230 m.)

Geminbeli tünelinin 2019 yılında tamamlanması hedeflenmektedir

Eğribel Tüneli (Giresun-Şebinkarahisar arası, iki tüp, 6.000 m.)

Proje kapsamında 5.900 m uzunluğunda çift tüp tünel ve 1.800 m uzunluğunda bağlantı yolu bulunmaktadır. Eğribel Tünelinde Şebinkarahisar ilçesi yönünde sol tüpte ışık görünmüş olup sağ tüpte 512 m kazı ve destekleme imalatı kalmıştır. Kazı ve destek çalışmaları devam etmektedir.

Kop Tüneli (Erzurum-Bayburt arası, iki tüp, 6.500 m.)

6.500 m uzunluğunda çift tüp tünel olan Kop Tüneli'nde bugüne kadar çift tüp toplamında 6.680 m tünel kazı ve destekleme yapılmış olup 2019 yılı sonunda ışık görmesi hedeflenmektedir.

Dallıkavak Tüneli (Erzurum-Rize arası, iki tüp, 3.100 m.)

3.100 m uzunluğunda çift tüp tünel olan Dallıkavak Tüneli'nde bugüne kadar çift tüp toplamında 4.271 m tünel kazı ve destekleme yapılmıştır.

Güzeldere Tüneli (Van-Hakkari arası, iki tüp, 3.900 m.)

3.137 m uzunluğunda çift tüp tünel olan Güzeldere Tüneli'nde bugüne kadar çift tüp toplamında 2.440 m tünel kazı ve destekleme yapılmıştır.

Zigana Tüneli (Trabzon-Gümüşhane arası, iki tüp, 14.500 m.)

14.500 m uzunluğunda çift tüp tünel olan Zigana Tüneli'nde bugüne kadar çift tüp toplamında 12.585 m tünel kazı ve destekleme yapılmıştır. Ayrıca toplamda 5.347 m beton kaplama işleri tamamlanmıştır.

Kırık Tüneli (İspir-Erzurum, iki tüp, 7.100 m.)

7.100 m uzunluğunda çift tüp tünel olan Kırık Tüneli'nde bugüne kadar çift tüp toplamında 7.373 m tünel kazı ve destekleme yapılmıştır. Ayrıca toplamda 5.347 m beton kaplama işleri tamamlanmıştır.

Demirkapı Tüneli (Antalya, tek tüp, 4.950 m.)

4.950 m uzunluğundaki tünelde bugüne kadar 3.230 m kazı ve destekleme imalatı yapılmıştır. Ayrıca toplamda 3.150 m beton kaplama işleri gerçekleştirilmiştir. Tünelin yapım çalışmaları devam etmektedir.

Kahramanmaraş Göksun- 6. Bölge Hududu Arası 4 Tünel (17.683 m.)

Proje kapsamında toplam uzunluğu 17.683 m olan 13 adet tünel bulunmakta olup bu tünellerden toplam uzunluğu 11.073 m olan 9 adedi tamamlanmıştır. 6.610 m'lik kalan kısmı tamamlanacaktır.

Hassa Tüneli (Hatay-Kilis-Gaziantep, 4 adet tünel, 19.240 m.)

Bölünmüş Yol 31,33 km ve Çift Tüp Karayolu Tüneli (19.000 m) standardındaki "Dört Yol-Hassa yolu" 2018 yılı Yatırım Programına yeni iş olarak alınmış olup proje çalışmaları devam etmektedir.

Üç Katlı Büyük İstanbul Tüneli Projesi

Dünyadaki ilk 3 katlı tünel niteliğindeki proje kapsamında; 15 Temmuz Şehitler Köprüsü aksının ihtiyacı olan metro tüneliyle FSM Köp-

rüsü aksının ihtiyaç duyduğu karayolu tüneli birleştirilip, tek tünel ile geçilecektir. 9 farklı raylı sistem hattını entegre edecek projede günde 6,5 milyon yolculuk gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Etüt proje çalışmaları devam etmekte olup yapım aşamasında proje finansmanı için kamu-özel işbirliği modelinin kullanılması planlanmaktadır.

Kanal İstanbul Projesi

İstanbul'un Avrupa yakasında Karadeniz ve Marmara Denizi'ni bağlayacak ve yaklaşık olarak uzunluğu 45 km olan Kanal İstanbul Projesi; bölgesinin ekonomik, sosyal, kentsel yapısını etkileyecek büyüklükte bir projedir. Etüt Proje ve Danışmanlık hizmeti kapsamında Kanal'ın güzergahı yapılan teknik çalışmalar sonucunda kesinleştirilmiş olup, jeolojik, jeoteknik, hidrojeolojik, ekolojik vb. çalışmalar ile birlikte navigasyon ve kanal içi trafik simülasyon çalışmaları ile Kanal Projesinin ÇED çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca projenin yapım ve işletimine yönelik finansal model çalışmaları da devam etmektedir. Çalışmaların tamamlanmasını müteakip yapım ihalesine çıkılacaktır.

Milli Tren Projesi

Yerli ve milli demiryolu sanayisi geliştirilmektedir. Uluslararası düzeyde rekabet gücü kazanmak için Milli Elektrikli ve Dizel Tren Setleri ile Milli Yüksek Hızlı Tren çalışmaları devam etmektedir. Proje ile başta KOBİ'ler olmak üzere yerli sanayimizin geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Ankara-İstanbul Sürat Demiryolu Projesi

Ankara ve İstanbul arasını 1,5 saate indirecek yüksek hızlı tren projesini YİD modeli ile gerçekleştirmek üzere çalışmalar devam etmektedir.

Ankara-Polatlı-Afyonkarahisar-Uşak-İzmir Yüksek Hızlı Tren Projesi

Yapımı devam etmekte olan 508 km'lik projenin maliyeti 5,2 milyar TL'dir. Ankara-Afyonkarahisar-Uşak kesiminin 2019 yılı sonunda, Uşak-Manisa-İzmir kesiminin ise 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Orta Anadolu'yu Ege ile bağlayacak bu proje ulusal demiryolu ağının entegrasyonuna da katkı sunacaktır.

Konya-Karaman-Mersin Hızlı Tren Projesi

İki kesimden oluşan hattın 102 km'lik ve 813 milyon TL tutarındaki birinci kesiminin (Konya-Karaman) altyapı ve üstyapı işleri tamamlanarak dizel işletmeye açılmıştır. Hattın ikinci kesimi olan yaklaşık 244 km güzergâh uzunluğuna sahip 2,9 milyar TL tutarındaki Karaman-Niğde (Ulukışla)-Yenice hızlı tren projesinde ise yapım çalışmaları devam etmekte olup projenin 2021 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Marmaray Banliyö Hatlarının Modernizasyonu Projesi

Demiryolu boğaz tüp geçişi 2013'te açılmıştır. Araçların imalatı tamamlanmış, testleri ise sürmektedir. Proje kapsamında banliyö hatlarının modernizasyonu yüzde 81 oranında tamamlanmış olup projenin 2018 yılı sonunda tamamlanması beklenmektedir.

Ankara-Yozgat-Sivas Yüksek Hızlı Tren Projesi

Yapımı devam etmekte olan 393 km uzunluğunda ve 9,7 milyar TL tutarındaki yüksek hızlı tren hattının 2018 yılı sonunda tamamlanması ve 2019 yılında işletmeye alınması planlanmaktadır.

Sivas-Erzincan Hızlı Demiryolu Projesi

245 km uzunluğundaki Sivas-Erzincan demiryolu hattının yapımı 4 kesim halinde sürdürülmekte olup, birinci kesim (Sivas-Zara) sözleşmesi yapılmış ve inşaat çalışmaları devam etmektedir. Diğer kesimlerde ise ihale süreci ve proje çalışmaları devam etmektedir. Projenin toplam maliyeti 5,9 milyar TL'dir.

Yerköy-Kayseri Yüksek Hızlı Tren Projesi

142 km uzunluğundaki hızlı tren hattının maliyeti 2,4 milyar TL'dir. Projenin ön yeterlilik ihalesi yapılmış olup 2020 yılında tamamlanması hedeflenmektedir.

Gebze-Sabiha Gökçen-Yavuz Sultan Selim Köprüsü-3. Havalimanı-Halkalı Yeni Demiryolu

124 km uzunluğundaki hızlı tren hattının maliyeti 9 milyar TL olup 2018 yılında ihalesinin yapılarak 2023 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Halkalı-Kapıkule Hızlı Tren Projesi

Hızlı Treni Avrupa'yla buluşturacak olan 230 km uzunluğunda ve 3,2 milyar TL tutarındaki Halkalı-Kapıkule Hızlı Tren Hattı'nın ihalesine 2018 yılı sonunda çıkılacak olup 2022 yılında tamamlanması planlanmıştır.

Bursa-Bilecik Hızlı Tren Projesi

İki kesimden oluşan hattın Bursa-Gölbahı-Yenişehir (56 km) kesiminde altyapı yapım çalışmaları devam etmektedir. Bursa-Yenişehir kesiminin üstyapı ve EST yapımı ile Yenişehir-Bilecik (50 km) kesiminin alt-üstyapı ve EST yapım ihalesi yapılmış olup, 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Diğer Öncelikli Hızlı Tren Projeleri (Proje Çalışmaları Devam Edenler)

- Antalya – Konya – Kayseri
- Antalya – Isparta – Burdur – Kütahya – Eskişehir
- Erzincan-Erzurum-Kars
- Kırıkkale-Kırşehir-Aksaray-Ulukışla
- Kırıkkale-Çorum-Samsun
- Sivas-Malatya

2023 perspektifinde Doğu-Batı ve Kuzey-Güney akslarında yapılması planlanan diğer hatların etüt projeleri devam etmektedir.

106 Adet Yüksek Hızlı Tren Seti Temini Projesi

15,8 milyar TL maliyetli projenin ilk 10 adedi için sözleşme imzalanmıştır. Kalan 96 adet YHT setinin ise yeni düzenlenen Sanayi Geliştirme Programı (SİP) mevzuatı kapsamında yüksek teknolojiye sahip kritik alt sistemlerin milli üretimini destekleyecek şekilde temin edilmesi sağlanacaktır.

Lojistik Merkezler Projesi

Demiryoluyla yük taşımacılığını artırmak amacıyla 21 yerde lojistik merkez kurulması planlanmış ve bunlardan 8'i işletmeye açılmıştır. 1 lojistik merkez hizmete açılma aşamasındadır. Yapımı devam eden lojistik merkezlerin sayısı 5, ihale aşamasında olan 3, proje aşamasında olanların sayısı ise 4'dür.

İstanbul Yeni Havalimanı Projesi

Türkiye'yi Batı Avrupa-Uzak Doğu arasında önemli bir transfer merkezi haline getirecek, yaklaşık 10,2 milyar Avro yatırım ve 22,2 milyar Avro (+KDV) kira bedeli ile yapılan ve tüm etapları tamamlandığında 200 milyon yolcu kapasitesine sahip olacak yeni havalimanının ilk etabı 29 Ekim 2018'de açılacaktır.

Çukurova Bölgesel Havalimanı Projesi

Çukurova Bölgesine hizmet verecek olan 1,2 milyar TL maliyetli Çukurova Bölgesel Havalimanının 2019 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

Rize-Artvin Havalimanı Projesi

Yaklaşık 1,5 milyar TL maliyetli Rize-Artvin Havalimanı ile Doğu Karadeniz bölgesinde alternatif bir hava ulaşım altyapısı denize dolgu olarak inşa edilmektedir. Yaklaşık 3 milyon yolcu/yıl kapasiteli olması öngörülen ve sözleşmesine göre tamamlanma yılı 2022 olan havalimanının 29.10.2020 tarihinde tamamlanması hedeflenmektedir.

Bayburt-Gümüşhane Havalimanı Projesi

Yaklaşık 300 milyon TL maliyetli Bayburt-Gümüşhane Havalimanı ile her 100km uzaklıkta havayolu ile ulaşım imkânı hedefi kapsamında bölgede hava ulaşım altyapısı desteklenecektir. Havalimanının 2021 yılında tamamlanması beklenmektedir.

Yozgat Havalimanı Projesi

Yaklaşık 250 milyon TL maliyetli Yozgat Havalimanı ile her 100km uzaklıkta havayolu ile ulaşım imkânı hedefi kapsamında bölgede hava ulaşım altyapısı desteklenecektir. Havalimanının 2021 yılında tamamlanması beklenmektedir.

Karaman Havalimanı Projesi

Yaklaşık 180 milyon TL maliyetli Karaman Havalimanı ile her 100km uzaklıkta havayolu ile ulaşım imkânı hedefi kapsamında bölgede hava ulaşım altyapısı desteklenecektir. Havalimanının 2021 yılında tamamlanması beklenmektedir.

Tokat Yeni Havalimanı Projesi

Yaklaşık 230 milyon TL maliyetli Tokat Yeni Havalimanı ile bölgede hava ulaşım altyapısı desteklenecektir. Havalimanının 2020 yılında tamamlanarak hizmete açılması öngörülmektedir.

Çeşme Alaçatı Havalimanı Projesi

Genel Havacılık hizmetlerinde kullanılmak üzere planlanan İzmir Çeşme Alaçatı Havalimanının Yap-İşlet-Devret kapsamında yapılmak üzere ihalesi yapılmış olup 2020 yılında tamamlanarak hizmete verilmesi öngörülmektedir.

Batı Antalya Havalimanı Projesi

YİD modeliyle yapılması planlanan Batı Antalya Havalimanı ile bölgede hava ulaşım altyapısı desteklenecektir. Havalimanının 2022 yılında tamamlanarak hizmete verilmesi öngörülmektedir.

Yeni Terminal Binaları Projesi

Gaziantep Havalimanı Terminal Binası 2020,
Nevşehir Kapadokya Havalimanı Terminal Binası 2020,
Samsun Çarşamba Havalimanı Terminal Binası 2021,
Kayseri Havalimanı Terminal Binası 2021,
Malatya Havalimanı Terminal Binası 2021
yılında tamamlanarak hizmete girmesi planlanıyor.

Filyos Limanı Projesi

Büyük ölçekli bölgesel ana liman projelerinden birisi olan Filyos Limanının inşaa çalışmaları hızla devam etmekte olup; genel kargo, Ro-Ro, kuru dökme yük ve konteyner olmak üzere toplam 25 milyon ton yük elleçleme kapasitesine sahip olacaktır. 2019 yılının ilk yarısında ilk etabının tamamlanması beklenmektedir. Etüt proje çalışmaları yapılmakta olan Limanın kara ve demiryolu bağlantısının yapımının da gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir. Liman tamamlandığında 2023 Vizyonu çerçevesinde Karadeniz Bölgemizde ticaret altyapısına ve yük koridorlarına büyük katkı verecektir

Mersin Limanı Projesi

12,8 milyon TEU kapasiteye sahip olması beklenen liman tamamlandığında Doğu Akdeniz Bölgesine önemli bir büyük ölçekli bölgesel ana konteyner limanı olarak hizmet verecektir. Öncelikle Limanın imar planı ve ÇED sürecinin tamamlanması gerekmektedir. Liman tamamlandığında 2023 Vizyonu çerçevesinde Akdeniz Bölgemizde ticaret altyapısı-na ve yük koridorlarına büyük katkı sağlayacak, Anadolu, Orta-Asya ve Ortadoğu coğrafyasına çıkış kapısı olarak hizmet verecektir.

Çandarlı Limanı Projesi

Limn, tamamlandığında Ege Bölgesine önemli bir bölgesel aktarma limanı ve lojistik merkez olarak hizmet verecektir. Çandarlı Limanının Özelleştirme veya YİD modeliyle ihale süreci devam etmektedir. 2023 Vizyonu çerçevesinde Ege Bölgemizde ticaret altyapısına ve lojistik sektörüne büyük katkı verecektir.

Haliç Kompleksi Projesi

1,4 milyar TL maliyetli ve YİD modeliyle gerçekleştirilecek proje kapsamında yat limanı, yaşam merkezi, sosyal ve kültürel alanlar öngörülmektedir. Proje kapsamında imar planı çalışmaları tamamlanmış olup, Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu onayından sonra inşaata fiilen başlanmış olacaktır.

KOSTER Filo'sunun Yenilenmesi Projesi

Projeyle deniz taşımacılığında kullanılan, ilk aşamada 20 ve toplamda 100'ü aşkın yaşlanmış Koster gemimizi, yurtiçi imkânlarımızla ve son teknoloji ile üreterek yenileyeceğiz.

İstanbul Salı Pazarı Projesi

Salıpazarı Kruvaziyer Limanı Sahasına yönelik özelleştirme işlemi 2014 yılında imzalanan sözleşme (bedeli 702 milyon ABD Doları) ile tamamlanmış olup yatırımlar devam etmektedir. Projenin 2019 yılında tamamlanması beklenmektedir.

İzmir Turizmine Yat Limanları ile Hizmet Veriyoruz

İzmir’de bir kruvaziyer limanı ile Bayraklı (Turan), Yeni Foça, Urla Çeşmealtı, Şakran, Seferihisar Ürkmez, Çeşme Şifne ve Özdere yat limanlarının yapım hazırlıkları devam etmektedir.

Ankara Kentiçi Ulaşım Projeleri

AKM-Gar-Kızılay Metro (Yapım çalışmaları devam eden projenin 2021 yılında tamamlanması öngörülmektedir.)

Esenboğa Havalimanı Raylı Sistem Bağlantısı (Projenin 2018 Yılı Yatırım Programına dâhil edilmesi planlanmaktadır.)

ANKARAY’ın ve Metronun Uzatılması Projesi

AŞTİ ve ODTÜ arasındaki 5 km’lik Batı Hattı, Dikimevi ile Natavega (Doğu Çevre Yolu) arasındaki 10 km’lik Doğu Hattı ile ANKARAY’ın toplam 15 km uzatılması; Gar ile Forum (Ovacık) arasındaki 12 km’lik Etlık Hastaneleri Hattı ve Gar ile Kuyubaşı arasındaki 13 km’lik Gar Kuyubaşı hattı olmak üzere Metronun toplam 25 km uzatılması planlanmaktadır.

İzmir Kentiçi Ulaşım Projeleri

İzmir Körfez Geçiş Projesi (İZKARAY) çalışmaları tamamlanmış olup, proje finansmanı için kamu-özel işbirliği modelinin kullanılması planlanmaktadır. İzmir Körfez Geçiş projesiyle İzmir’in kuzey aksından gelen trafiğin kent içine girmeden İzmir Körfezi güney aksına ulaşımı sağlanacaktır. Böylece güzergâh çevreyoluna göre 43 km kısaltılacaktır.

Halkapınar Otogar Metro-su: 4,5 km’lik raylı sistem hattının projelendirme çalışmaları tamamlanmıştır. İhale hazırlıkları devam etmekte olan projenin 2021 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

İZBAN: İzmir’de Egeray’ın (İzban) Tepeköy-Selçuk hattı hizmete açılmış, banliyö hattı uzunluğu 110 km’den 136 km’ye çıkartılmıştır. İZBAN’ın kuzeye doğru 50 km daha uzatılması için Aliğa-Bergama hattının yapım sözleşmesi imzalanmıştır. Söz konusu kesim de tamamlandığında toplam uzunluk 186 km’ye ulaşacaktır.

İstanbul Kentiçi Ulaşım Projeleri

Üsküdar-Altunizade-Ümraniye-Dudullu (Üsküdar-Ümraniye arasındaki 10,5 km'lik kesim 15 Aralık 2017 tarihinde hizmete girmiştir. Kalan kesimin 2018'in ikinci yarısında açılması planlanmaktadır)

Kaynarca-Sabiha Gökçen Havalimanı Metro su (Yapım çalışmaları devam eden projenin 2021 yılında tamamlanması planlanmaktadır)

Kabataş-Mahmutbey Metro su (Yapım çalışmaları devam eden projenin 2021 yılında tamamlanması planlanmaktadır)

Yenikapı-İncirli Metro su (UDHB AYGM'nin Yatırım Programında bulunan Bakırköy-Beylikdüzü Metro hattının İncirli (Bakırköy)Sefaköy kesimi ile İstanbul BŞB'nin Yatırım Programında bulunan Yenikapı-İncirli Metro hatları birleştirilerek "Yenikapı-İncirli-Sefaköy Metro hattı" projesi olarak UDHB AYGM'nin Yatırım Programına dâhil edilmiştir. 2018 yılında ihale edilmesi planlanmaktadır.)

Bakırköy-Bahçelievler-Kirazlı Metro su (2021 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Gayrettepe - 3. Havalimanı Metro su (2021 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Halkalı - 3. Havalimanı Metro su (2022 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Ataköy-İkitelli Metro Hattı (2021 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Ümraniye-Ataşehir-Göztepe Metro Hattı (2022 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Kaynarca-Pendik-Tuzla Metro Hattı (2022 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Çekmeköy-Sultanbeyli Metro Hattı (2022 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Kirazlı-Halkalı Metro Hattı (2023 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Başakşehir-Kayaşehir Metro Hattı (2022 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Mahmutbey-Bahçeşehir Metro Hattı (2023 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.)

Konya Metrosu Projesi

21,3 km uzunluğundaki “N. Erbakan Üni.-Yeni YHT Gar-Fetih Cad.-Meram Bld. Hafif Raylı Sistem Hattı” (Ring HRS) projesinin yapım ihalesinin 2018 yılı içinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. 21,7 km uzunluğundaki “Kampüs-Beyhekim-Yeni YHT Gar-Gar-Meram Belediyesi Hattı” (Kampüs HRS) projesinin yapım ihalesinin ise 2019 yılı içinde gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

Gaziray Projesi

Gaziantep'teki şehiriçi raylı sistem projesi olup Gaziantep Belediyesi ile birlikte hayata geçirilecektir. (Temel atma töreni 21 Nisan 2018'de gerçekleştirilen projenin 2019 yılında tamamlanması öngörülmektedir.)

Erzurum ve Erzincan Tramvay Hatları

Söz konusu hatların etüt projelerinin tamamlanmasını takiben yapım ihalelerinin gerçekleştirilmesi ve projelerin 2022 yılında hizmete girmesi planlanmaktadır.

Kayseri Anafartalar-YHT Gar Tramvay Hattı

7 km uzunluğundaki raylı sistem projesinin 2018 Yılı Yatırım Programına alınması için yapılan başvurunun değerlendirme çalışmaları devam etmektedir. Projenin üç yıl içerisinde tamamlanması öngörülmektedir.

Tarım

Silvan I. Merhale Projesi

8,5 milyar TL'lik Proje kapsamında Silvan Barajı ve bağlı ara depolarının tamamlanması ile yaklaşık 235 bin hektar alanın sulanması hedeflenmektedir. 2020 yılı ilk yarısında Silvan Barajı inşaatı tamamlanarak su tutmaya hazır hale gelinecektir. Bu şekilde en az 200 bin insanımıza doğrudan ve dolaylı istihdam sağlanmış olacaktır. Ayrıca, çiftçinin ürünü ve geliri artacak, arazi daha değerli olacak, tarıma dayalı sanayi ve ticaret gelişecektir.

Suruç Ovası Pompaj Sulaması Projesi

2,5 milyar TL maliyetli projeye toplam 95 bin hektar alanın sulanması hedeflenmektedir. Atatürk Barajından pompajla alınacak suyu Taşbasan Depolamasına ulaştıracak yaklaşık 47 km'lik Suruç Ovası Sulaması Ana İletim Kanalı ve sulama yatırımlarının 56 bin hektarlık kısmı 2017 yılı sonu itibarıyla tamamlanmış; tamamının ise 2022 yılı sonuna kadar tamamlanması programlanmıştır.

Arazi Topplulaştırma ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Projesi

2,5 milyar TL maliyetle, toplam 6,1 milyon hektar alan toplulaştırılmıştır. 2018 yılı içerisinde 800 bin hektar alan daha toplulaştırılarak, 2018 yılsonu itibarıyla toplulaştırılmış alan büyüklüğü 6,9 milyon hektara ulaşacaktır. Bu çalışmalar sonucunda yatırım ve işletme maliyetlerini düşürülecek ve çok daha rekabetçi bir tarım sektörünün altyapısını oluşturulacaktır.

Aşağı Fırat 2. Merhale Projesi

6,2 milyar TL maliyetli proje kapsamında yaklaşık 216.000 hektar alanın sulanması hedeflenmiştir. Bugüne kadar yaklaşık 43.000 hektar alanın şebeke inşaatı tamamlanmış, 91.000 hektar alanda ise inşaat çalışmaları halen devam etmektedir. Ayrıca projenin önemli bir ünitesi olan yaklaşık 221.000 m'lik Mardin Ceylanpınar Ana Kanalı tamamlanmıştır.

Kralkızı-Dicle Projesi

4,9 milyar TL maliyetli proje kapsamında yaklaşık 115.000 hektar alanın sulanması hedeflenmiştir. Bugüne kadar yaklaşık 37.500 hektar alanın şebeke inşaatı tamamlanmış, 65.000 ha sahada ise inşaat çalışmaları halen devam etmektedir. Ayrıca projenin önemli bir ünitesi olan yaklaşık 218.000 m'lik cazibe ana kanalının 198.000 m'sinin inşaatı tamamlanmıştır.

Bozova Pompaj Sulaması

2 milyar TL maliyetli proje ile yaklaşık 60.000 hektar arazi sulanacaktır. GAP Eylem Planı kapsamında bugüne kadar yapılan çalışmalarla yaklaşık 28.000 hektar alan sulamaya hazır hale getirilmiş, yaklaşık 8.000 hektarlık alanda ise şebeke inşaatı halen devam etmektedir.

Enerji

İlisu Barajı ve HES Projesi

2018'de su tutularak 2019 yılının ilk yarısında enerji üretimine başlanacaktır. 1.200 MW gücündeki santralin maliyeti 8,8 milyar TL'dir. Bu projenin tamamlanması ile GAP'ın enerji potansiyeli büyük ölçüde hayata geçirileceği gibi, Cizre Barajı gibi yeni projelerin ve bu yeni projeler ile ek sulama alanlarının da önü açılmış olacaktır.

Yusufeli Barajı ve HES Projesi

2020 yılı şubat ayında baraj inşaatı tamamlanarak su tutmaya hazır hale gelinecektir. 2020 yılı sonuna kadar projenin bağlı üniteleri olan yol deplaseleri, yeniden yerleşim ve enerji elektromekanik ve bağlantı hatları tamamlanarak enerji üretimine geçilecektir. 558 MW gücündeki santralin maliyeti 3,8 milyar TL'dir. Bu ve benzeri projeler ülkemizin dışa bağımlılığını azalttığı gibi, daha temiz enerji kaynaklarını güçlendirmektedir.

Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı (TANAP) Projesi

2018 yılı ortasında gaz akışının başlaması planlanan projede, ülkemize ilk etapta 2 milyar m³/yıl gaz akışı olması beklenmektedir. Daha sonra, bu miktar 6 milyar m³/yıl'a çıkarılacaktır. Uzun vadede ise TANAP boru hattı kapasitesinin 31 milyar m³/yıl'a çıkarılması planlanmaktadır. Proje, ülkemizin enerjide ticaret merkezi olma hedefine katkı sağlayacaktır. Projenin açılış töreni 12 Haziran 2018'de yapılacaktır.

Türk Akımı Doğal Gaz Boru Hattı Projesi

Her biri birbirine paralel ve 15,75 milyar m³/yıl kapasiteli iki adet boru hattı yapımını içeren projede; ilk boru hattıyla Türkiye'ye ikinci boru hattıyla ise Avrupa'ya doğal gaz ulaştırılması planlanmaktadır. Bu projede 2019 yılında ülkemize gaz akışının sağlanması planlanmaktadır.

Tuz Gölü Doğal Gaz Yer Altı Depolama Projesi

17,8 milyar TL maliyetli proje kapsamında, arz güvenliği amaçlı ilk bölümü 1,2 milyar m³ olmak üzere toplam 5,4 milyar m³ doğal gaz

depolama kapasitesine ulaşılabacaktır. Böylece, mevsimsel talep dalgalanmaları ve arz kaynaklarının kesilmesi gibi durumlara karşı riskler azalacaktır. Projede, 2017 yılı sonu itibarıyla 0,35 milyar m³ depolama kapasitesine ulaşılmıştır.

Kuzey Marmara Doğal Gaz Depolama Tivsii Projesi

4,3 milyar TL maliyetli proje kapsamında İstanbul Silivri’de bulunan ve 2,8 milyar m³ doğal gaz depolama kapasitesine sahip tesisin depolama kapasitesi 4,6 milyar m³’e çıkarılacaktır. 2021 yılında tamamlanması planlanan ve doğal gaz arz güvenliğinin sağlanmasına katkı sağlayacak projenin ihalesi 2017 yılında yapılmış olup yaklaşık 2,6 milyar TL bedelle 17.01.2018 tarihinde sözleşme imzalanmıştır.

il ve ilçelere Doğal Gaz iletim Projesi

2019 Yılı sonuna kadar 222 ilçe ve beldemize doğal gaz arzı sağlanacaktır. Bu kapsamda, 101 ilçe ve beldeye (2,3 milyon vatandaşımıza) doğal gaz ulaştırılmıştır. Ayrıca, 2018 yılı sonuna kadar Hakkâri, Şırnak ve Artvin illerimizin yanı sıra 98 ilçe ve beldemize daha doğal gaz arz edilecektir. Genişleme yatırımları tamamlandığında Türkiye’de 81 il, 554 ilçe ve beldede doğal gaz kullanılıyor olacaktır.

Mersin Akkuyu Nükleer Enerji Santralı Projesi

Toplamda 4.800 MW kurulu gücündeki santralın kurulması için çalışmalar devam etmektedir. Proje ile enerjide dışa bağımlılığımızın azaltılması, enerji kaynak çeşitliliğimizin artırılması ve ülkemizin teknolojik seviyesinin yükseltilmesi hedeflenmektedir.

Sinop Nükleer Güç Santralı Projesi

Toplam kurulu gücü 4.480 MW olan proje ile enerjide dışa bağımlılığımız azaltılacak, enerji kaynak çeşitliliğimizin yanı sıra teknoloji kapasitemiz de artıracaktır.

Güneş YEKA Projesi

Karapınar’da kurulacak 1.000 MW gücündeki güneş santralinin ihalesi 6,99 ABD dolar cent/kWh ile sonuçlanmıştır. Santralde kullanılan

çak panellerin ortalama %65 yerlilik oranı ile yurtiçinde üretilmesine yönelik güneş modülü fabrikasının temeli atılmıştır. Proje ile ülkemizin enerjide dışa bağımlılığı azaltılacak, ingot, wafer, hücre üretim yetkinliği kazanılacak ve daha temiz enerji kaynaklarının kullanılması sağlanmış olacaktır.

Rüzgâr YEKA Projesi

Çeşitli illerde kurulacak toplam 1.000 MW gücündeki rüzgâr santralinin ihalesi 3,48 ABD dolar cent/kWh ile sonuçlanmıştır. Santralde kullanılacak panellerin yurtiçinde üretilmesine yönelik fabrikanın kurulumu gerçekleştirilecektir. Proje ile ülkemizin enerjide dışa bağımlılığı azaltılacak ve daha temiz enerji kaynaklarının kullanılması sağlanmış olacaktır.

Denizüstü Rüzgâr YEKA ve Batarya Depolamalı Güneş YEKA Projeleri

Rüzgâr enerjisi alanında 1.000 MW kapasiteli ilk deniz üstü (offshore) YEKA ve güneş enerjisi alanında batarya depolamalı ikinci güneş YEKA yarışması ile ilgili hazırlıklar devam etmektedir.

İçme Suyu

Mavi Tünel İçmesuyu Projesi

680 milyon TL maliyetli proje kapsamında Göksu Havzası'ndaki suların, Bağbaşı, Bozkır ve Afşar barajlarında toplanarak Mavi Tünel vasıtasıyla Konya havzasına aktarılması amaçlanmaktadır. Projeyle, Konya'nın uzun vadeli içmesuyunun karşılanması öngörülmektedir.

Ankara 2. Merhale İçmesuyu Projesi Gerede Sistemi

1,2 milyar TL maliyetli proje kapsamında Gerede Havzası'ndan gelecek sular, 31,6 km uzunluğunda 4,5 m çapında 40 m³/s kapasitesinde iletim tüneli vasıtasıyla Çamlıdere Baraj Gölüne cazibeli olarak aktarılacaktır. Gerede sisteminin tamamlanmasıyla yılda ortalama 226 milyon m³ ilave su temin edilerek, Ankara'nın 2035 yılına kadar olan su ihtiyacı karşılanmış olacaktır.

Büyük İstanbul İçmesuyu 3.Merhale (Melen Barajı) Projesi

960 milyon TL maliyetli Büyük İstanbul İçme Suyu Projesi kapsamında yapılmakta olan Melen Barajı ile Büyük Melen Çayı su potansiyelinden yararlanarak İstanbul metropolitan alanı dahilinde 2071 yılına kadar olan içme, kullanma, endüstri suyu ihtiyaçlarının karşılanması ve Hidroelektrik enerji üretimi yapılmasıdır.

Gaziantep Düzbağ İçmesuyu Projesi

1,9 milyar TL maliyetli proje kapsamında Gaziantep kentinin Düzbağ ve Kartalkaya Barajları'ndan temin edilecek uzun vadeli 2050 yılına kadar içme, kullanma ve endüstri suyunun temini sağlanacaktır. Proje, gelecekte inşa edilecek Düzbağ Barajı'nın mansabında yer alacak olan regülatör, isale hattı, terfi sistemi ve 1 adet tünelden oluşmaktadır. 2019 yılı sonunda tamamlanması hedeflenmektedir.

Çevre

Ergene Havzası OSB Projeleri

Ergene Havzasında dağınık halde yer alan sanayi tesisleri, Tekirdağ ilinde 8 OSB ve Kırklareli ilinde 2 OSB olarak aynı çatı altında bir araya getirilmiştir. Sanayi için müşterek ileri atıksu arıtma tesisleri ve Marmara Denizine derin deniz deşarjının yapılması ile ilgili işlemler, plan çerçevesinde yürütülmektedir. 1,5 milyar TL'lik Projeye bugüne kadar 558 milyon TL ödenek tahsis edilmiştir. Bu kapsamda, Trakya Bölgemizin çevre sorunları köklü bir şekilde ele alınmaktadır. Ergene Havzası Projesi kapsamında 2018 yılı sonu itibarıyla Çerkezköy Hattı, 2019 yılı sonu itibarıyla Ergene Hattı tamamlanıp Ergene Nehrinin temiz akması sağlanacaktır.

Su ve Kanalizasyon Altyapı Projesi (SUKAP)

Belediyelerin içme suyu ve kanalizasyon projelerine destek için 2011'de başlatılan programla nüfusu 25 binin altında olan yerleşimlerin içme suyu ve kanalizasyon projelerine yüzde 50 merkezi bütçe hibesi sağladık. Programa merkezi bütçeden 3,9 milyar TL kaynak aktardık. Program kapsamında 8,2 milyar TL maliyetli 1.242 proje başlatılmıştır.

Katı Atık Programı (KAP)

Proje kapsamında yerel yönetimlerin katı atık toplama, taşıma, geri kazanım ve bertaraf tesisleri, Katı Atık Ana Planı esasları dahilinde SUKAP benzeri bir yapı ile finanse edilecektir.

Millet Bahçeleri Projesi

İstanbul'da 30 Yeşil Alan ve Beş Büyük Millet Bahçesi Projesi

Atatürk Havalimanının tamamı, yeni havalimanının hizmete girmesiyle birlikte, İstanbul için bir Millet Bahçesi haline dönüştürülecektir. Böylece, dünyadaki modern büyük şehirlerde örnekleri olan büyük ölçekli bir hayat alanı İstanbul'a da kazandırılmış olacaktır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından 7,9 milyon m²'lik alanda imalat halindeki 18 proje ve 3,5 milyon m²'lik alanda hayata geçirilecek 12 proje olmak üzere toplam 11,4 milyon m²'lik 30 yeşil alan projesini tamamlanacaktır. Ayrıca TOKİ tarafından Başakşehir, Maslak, Pendik ve Bakırköy'de 0,3 milyon m²'si imalat halinde olmak üzere toplam 1,4 milyon m²'lik yeşil alanda yer alacak dört büyük şehir parkı projesi tamamlanarak İstanbul'umuza kazandırılacaktır.

Ayrıca Eskişehir, Bursa, Trabzon, Gaziantep, Adana ve Mersin başta olmak üzere, ülkemizin genelinde Millet Bahçeleri Projesi hayata geçirilecektir.

Ar-Ge

Tematik Araştırma Laboratuvarları Projesi

Kamu kurumları ve üniversitelerde tamamlanmış 131, desteklenmeye devam edilen 109 tematik araştırma laboratuvarı projesi bulunmaktadır. Bu projelere toplamda yaklaşık 6 milyar TL kaynak tahsis edilmiştir. Önümüzdeki dönemde bu altyapılar desteklenmeye devam edilecektir.

Kurulan araştırma altyapılarının daha etkin kullanımını ve sürdürülebilirliğini sağlamak üzere 6550 sayılı Araştırma Altyapılarının Desteklenmesine Dair Kanun kapsamında altyapılara destekler sağlanmaya başlamıştır. Bu destekler devam edecektir. İlk aşamada aşağıdaki altyapılar desteklenmeye başlanmıştır.

ODTÜ MEMS Merkezi

İzmir Biyotıp ve Genom Merkezi (İBG)

Sabancı Üniversitesi Nanoteknoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi (SUNUM)

Bilkent Üniversitesi Ulusal Nanoteknoloji Araştırma Merkezi (UNAM)

Merkezi Araştırma Laboratuvarları Projesi

96 üniversitede, ortak araştırma altyapısı ihtiyacını karşılamak ve araştırmacılara uygun ortam sağlamak için merkezi araştırma laboratuvarı kurulması desteklenmiştir. Toplamda yaklaşık 1,4 milyar TL kaynak tahsis edilen projelerin 58'i tamamlanmış, 38'i ise devam etmektedir.

Haliç Bilim ve Teknoloji Merkezi

Haliç Tersanesi'nde Yaklaşık 70 bin m²lik alana inşa edilecek Haliç Bilim ve Teknoloji Merkezi (HBTM) Avrupa'nın en büyük Bilim ve Teknoloji Merkezi olacaktır. Yerli ve milli teknolojilerle yapılan, "Bilim, İnsan ve Medeniyet" temalı bir merkez haline gelecek HBTM'nin, eğitim ve teknoloji atölyeleri, kuluçka merkezleri, tematik/dijital kütüphane, deneyim merkezi, sergi salonları ve gösteri merkezleri, video mapping alanı ile yılda yaklaşık 2 milyon ziyaretçiyi ağırlaması hedeflenmektedir.

Sanayide Milli Atılım, Milat 2018 Projesi

Türk sanayi devriminin milli ve yerli kimliğini güçlendirecek, teknolojik dönüşümüne katkıda bulunacak, yüksek teknoloji ürünlerin ihracatımızdaki payını istikrarlı bir biçimde artıracak, cari açığımızı azaltacak olan proje ve programların bütününden oluşan Milat 2018 Projesi ile bilimde, teknolojide ve sanayide de büyük atılımları başlatacağız.

e-Devlet ve Haberleşme

e-Devlet Kapısı Projesi

Hali hazırda 449 kamu kurumuna ait 3.220 adet kamu hizmetinin sunulduğu, 37,5 milyon kayıtlı kullanıcıya sahip e-Devlet Kapısı, aylık ortalama 200 milyon kullanıma ulaşmıştır. 2023 yılına kadar da tüm kamu hizmetlerinin e-Devlet Kapısı üzerinden verilmesi hedeflenmektedir.

T.C. Kimlik Kartı Yaygınlaştırma Projesi

313 milyon TL maliyetli elektronik kimlik kartı projesi, hizmet sunumunu kolaylaştıracak, kimlik sahteciliğini azaltacaktır. Kimlik kartlarının dağıtımına Mart 2016'da Kırıkkale'de, Ocak 2017'de tüm Türkiye'de başlandı. Bugüne kadar 21.657.008 adet kimlik kartı verilmiştir. 2020 yılı sonuna kadar tüm vatandaşlara (yurtdışı dahil) dağıtılması planlanmaktadır.

3'ü Bir Yerde uygulaması ile Sürücü Belgesi, Pasaport, Kimlik verilme işlemleri tek bir biometrik veri ile yapılmaktadır. 2 Nisan 2018 tarihinden itibaren bugüne kadar 149.153 pasaport ve 174.851 sürücü belgesi verilmiştir.

Acil Çağrı Sistemi (112) Projesi

Birden fazla olan acil çağrı numaralarının, 81 ilde tek numara (112) altında toplanması amacıyla 81 il için 112 Acil Çağrı Merkezleri Projesi yürütülmektedir. 24 ilde tamamlanan toplam 775 milyon TL'lik projenin çalışmaları devam etmekte olup, Vatandaşlarımıza çok daha hızlı bir hizmet sunumunun sağlanması hedeflenmektedir. 112 Acil Çağrı Merkezleri 2018 yılında toplam 76 ilde, 2019 Haziran'ına kadar ise 81 ilde faaliyete geçirecektir.

Kentiçi Güvenlik Yönetim Sistemi (KGYS) Projesi

754 milyon TL maliyetli proje kapsamında 81 ilimiz ve 508 ilçe, suç önleme ve aydınlatmada büyük katkı sağlayan kamera ve plaka tanıma sistemlerinden oluşan Kent Güvenlik Yönetim Sistemi (KGYS)'ne kavuşturulmuştur. Ayrıca, mobil plaka tanıma sistemlerinin kullanımına

başlanılmıştır. 2018’de tüm Türkiye’de kurulum tamamlanacak proje ile 22 bin 468 noktada 75 bin 667 kamerayla sistem faaliyete geçecektir. Emniyet Genel Müdürlüğü İle Jandarma Genel Komutanlığı arasında Plaka Tanıma Sistemlerinin Entegrasyonu Sağlanmış olup, PTS nokta sayısı mevcutta 1.958’e çıkarılmış olup, 31 Aralık 2018’e kadar 1.667 noktada daha kurulumu yapılacaktır. 190 noktada Mobil PTS kurulumu tamamlanmıştır. 2018’de 758 noktada daha Mobil PTS kurulumu planlanmaktadır.

Kamu Entegre Veri Merkezi Projesi

Projeyle önümüzdeki dönemde kamu veri merkezlerinin bütünleştirilmesi ve etkin hizmet verilmesi sağlanacaktır. Fizibilite etüdü hazırlığı devam etmektedir. Fizibilite etüdünün tamamlanmasının ardından tasarımlar, standartlar, kanuni düzenlemeler, inşaat vb. gerekli işler yürütülecektir.

Sesli ve Görüntülü Bilişim Sistemi (SEGBİS) Projesi

116 milyon TL maliyetli projeye, ifade ve savunma alınması, duruşmalarda video kaydı alınması ve video konferans yönteminin kullanılmasını hedeflenmektedir. Böylece adaletin daha hızlı ve etkin çalışmasına katkıda bulunulacaktır. Proje kapsamında 3.874 yerde sistem kurulumu gerçekleştirilmiş olup, projenin yüzde 90’ı tamamlanmıştır. 2019 yılında tamamlanması planlanan proje içerisinde 786 yerde daha sistem kurulumu ve altyapısı yapılması planlanmaktadır.

Mekânsal Adres Kayıt Sistemi (MAKS) Veri Üretimi ve Yaygınlaştırma Projesi

440 milyon TL maliyetli proje kapsamında metin tabanlı adres bilgileri coğrafi koordinatlarla eşleştirilerek bu bilgilere mekânsal boyut kazandırılması amaçlanmaktadır. 2017 yılında 31 ilde yer alan yetkili idarelerde çalışır hâle getirilmiş olup, 2018 yılında 35 ilde, yer alan yetkili idarelerin MAKS’ta çalışır hâle getirilmesi hedeflenmektedir. Bugüne kadar 4 milyon 340 bin adet yapı dijital ortama aktarılmış olup, bu sayı 2018 yılında 8 milyon’a çıkarılacaktır. 2019 yılında tamamlanması öngörülen proje, mekânsal adres bilgisine ihtiyaç duyulan diğer projelerde de altlık olarak kullanılacaktır.

e-Belediye (Bulut Belediye) Projesi

Proje ile tüm belediyelerin online ortak bir veri tabanında buluşturularak, vatandaşla sundukları hizmetler ile yazışma ve diğer işlemlerinin elektronik ortama taşınması sağlanacaktır. Ayrıca belediyeler için vatandaşla sunulan hizmetler açısından ortak standartlar geliştirilecektir. Projenin gerçekleşmesiyle belediyelerin yaklaşık 2 Milyar TL tasarruf etmeleri sağlanacaktır.

Muhtar Bilgi Sistemi Projesi

Yerel ve merkezi idarenin taşrada en uç noktadaki temsilcisi olan muhtarlarımızın etkinliğinin artırılması, özlük ve diğer haklarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmış, Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından kabullerinin yanı sıra yerelde de vali ve kaymakamlarla ortak toplantıların yapılarak merkezi idareyle yerel idareler arasındaki iletişim ve koordinasyonun artırılması sağlanmaktadır. Muhtarlarımızın bilgi ve görgülerini artırmaya yönelik yurtdışı programları gerçekleştirilmiştir. Muhtarlarımızın vatandaşların kamu kurumlarına yönelik taleplerini etkili bir şekilde iletim ve takibini sağlamak için İçişleri Bakanlığı bünyesinde Muhtar Bilgi Sistemi (MUBİS) kurulmuştur.

Mobil Haberleşme Altyapısı Olmayan Yerleşim Yerlerine Altyapı Kurulması Projesi

1,5 milyar TL tutarındaki projeye, evrensel hizmet kapsamında 2020 yılına kadar mobil haberleşme altyapısı bulunmayan yerleşim yerlerinde 4.5G teknolojisi ile haberleşme hizmeti sunulmasının sağlanması planlanmaktadır.

Haberleşme Uydusu Projesi

Yerli Haberleşme Uydusu: Türksat 6A

İlk yerli haberleşme uydusu Türksat 6A'nın üretimi TUSAŞ TAI tesislerinde kurulan Uzay Sistemleri Entegrasyon ve Test Merkezinde (USET) devam etmektedir. Ülkemizin, haberleşme uydusu üretebilen 10 ülke arasında yer almasını sağlayacak projenin 2020 yılında tamamlanması ve 2021 yılında uzaya fırlatılması hedeflenmektedir.

Yeni Uydu Projelerimiz: Türksat 5A ve 5B

Ülkemizin uydu haberleşme kapasitesini artırmaya ve yörünge haklarımızı korumaya yönelik yeni uydu projelerimiz Türksat 5A ve 5B Uydularının üretimine başlanılmıştır. 2020 yılında Türksat 5A'yı, 2021 yılında Türksat 5B'yi uzaya göndererek yeni Ku-Bant frekansını kullanan ilk 5 ülke arasına girilmesi hedeflenmektedir.

Çamlıca TV-Radyo Kulesi Projesi

452 milyon TL tutarındaki projeyle hem karasal yayın vericilerinin tek bir noktada toplanması ve İstanbul silüetinde görüntü kirliliğine neden olan onlarca antenin kaldırılması hem de İstanbul'u yüzlerce metre yüksekten seyretme imkânı sunarak her yıl milyonlarca turisti ağırlayacak yeni bir merkez kazandırılması amaçlanmaktadır. Yatırım Programında tamamlanma yılı 2019 olan projenin 2018 yıl sonunda tamamlanması hedeflenmektedir.

Diğer Önemli e-Devlet Projeleri

[Bütünleşik Sosyal Yardım Hizmetleri Projesi](#)

[Mükellef Uyum Yönetim Sistemleri Projesi](#)

[Yeni Nesil Ödeme Kaydedici Cihazlar Projesi](#)

[Orman Bilgi Sistemi Projesi \(ORBİS\)](#)

[Sosyal Güvenlik Entegrasyon Projesi \(SGEP\)](#)

[Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısı Projesi](#)

[Kamu Güvenli Ağı Projesi](#)

[Yüksek Seçim Kurulu Veri Merkezi Projesi](#)

[Bulut Belediye Projesi](#)

Bölgesel ve Kırsal Kalkınma, Kentleşme

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)

Mardin, Diyarbakır, Şanlıurfa, Adıyaman, Batman, Gaziantep, Kilis, Siirt, Şırnak illerini kapsayan GAP Eylem Planında 2014-2018 dönemi için 26,7 milyar TL tutarında kaynak kullanılması öngörülmüş olup, 2014-2017 yılları arasında 17,1 milyar TL harcama gerçekleştirilmiştir. Bu yatırımlar sonucunda 2014 yılı itibarıyla bölgede 425 bin hektara ulaşan sulama yapılan alan miktarının Eylem Planı döneminin sonu olan 2018 yılı sonu itibarıyla 1,1 milyon hektara ulaşması, 2014 yılında yüzde 15,6 olan bölgedeki işsizlik oranının ise 2018 yılında yüzde 10,3'e indirilmesi hedeflenmiştir.

Eylem Planının en önemli projeler arasında yer alan ve Güneydoğu Anadolu Projesi'nin (GAP) vizyonu olan, 1.200 megavat kurulu güce sahip Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santrali (HES) Projesinin inşaatında fiziki gerçekleştirme %97 düzeyine ulaşmıştır. Ilısu Barajı ve HES' in tamamlanması ile birlikte GAP enerji yatırımlarında fiziki gerçekleştirme %90'un üzerine çıkacak ve Cizre Barajının yapımına imkân sağlanacaktır. Barajın tamamlanması ile birlikte yıllık ortalama 4.12 milyar kilowatt saat enerjinin üretilmesi, böylece sadece elektrik üretiminden ülke ekonomisine yıllık 1,3 milyar TL katkı sağlanması ve 4.000 kişiye iş imkânı sağlanması hedeflenmiştir. Proje için 2018 yılında 855 milyon TL kaynak tahsis edilmiştir. Projenin 2019 yılı itibarıyla tamamlanması öngörülmektedir.

GAP Eylem Planı kapsamındaki en önemli projelerden bir diğeri olan Silvan Barajı Projesi ile de bölgede 235 bin hektar alanın sulanması hedeflenmiştir. Projenin tamamlanmasıyla birlikte bölgede 300 bin kişiye iş imkânı sağlanması ve ülke ekonomisine yılda 1,2 milyar liralık doğrudan katkı sağlanması hedeflenmiştir. Projede şu ana kadar 1 milyar TL'nin üzerinde harcama gerçekleştirilmiş, 2018 yılı için ise 406 milyon TL kaynak tahsis edilmiştir. Mevcut durumda, Silvan Baraj İnşaatının fiziki gerçekleşmesi 2018 yılı itibarıyla %48 düzeyindedir. Projenin 2021 yılı sonu itibarıyla tamamlanması öngörülmektedir.

Doğu Anadolu Projesi (DAP)

Ardahan, Kars, Iğdır, Erzurum, Ağrı, Erzincan, Tunceli, Elazığ, Malatya, Muş, Bingöl, Bitlis, Van, Hakkâri illerimizi kapsayan Doğu Anadolu Projesi Eylem Planı için 2014-2018 dönemi için 21 milyar TL tutarında kaynak kullanılması öngörülmüş olup, 2014-2017 döneminde 19 milyar TL tutarında harcama gerçekleştirilmiştir.

Eylem Planı kapsamında, DAP Bölgesinde sulama alan varlığının artırılarak, bölgenin bitkisel ve hayvansal üretimindeki verimlilik, çeşitlilik ve üretim alanlarının genişletilmesi amacıyla DAP BKİ tarafından Küçük Ölçekli Tarımsal Sulama Projesi yürütülmektedir. Proje kapsamında mevcut durumda 276 milyon TL harcama gerçekleştirilmiş ve toplam 135.000 Hektar alan sulamaya açılmıştır.

Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP)

Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Samsun, Bayburt, Gümüşhane ve Tokat illerimizi kapsayan Doğu Karadeniz Projesi Eylem Planı için 2014-2018 döneminde 10,4 milyar TL tutarında kaynak kullanılması öngörülmüş olup, 2014-2017 döneminde 18,4 milyar TL tutarında harcama gerçekleştirilmiştir.

DOKAP Eylem Planı kapsamında Doğu Karadeniz Turizm Master Planı Uygulamaları kapsamında uygulanan Yeşil Yol Projesi'ne 2013-2017 yılları arasında 226.888.906,83 TL ödenek tahsis edilmiş olup 318,99 km yol bakım ve onarım, 137,50 km stabilize kaplama, 343,45 km üst yapı yol olmak üzere toplam 800 km yol imalatı ve 13 adet köprü yapım çalışmaları tamamlanmıştır. Yeşil Yol Projesiyle DOKAP Bölgesindeki 9 ilin önemli yaylaları ve turizm merkezleri birbirine bağlanacak, bölgeye gelen yerli ve yabancı turistlerin belirlenen güzergah boyunca konforlu bir şekilde seyahat etmesine imkan sağlanacak ve doğayla bütünlük bir turizm yapısı oluşturulacaktır.

Konya Ovası Projesi (KOP)

Konya, Karaman, Aksaray, Niğde, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Yozgat illerimizi kapsayan Konya Ovası Projesi Eylem Planı için 2014-2018 döneminde 9,9 milyar TL tutarında kaynak kullanılması öngörülmüş olup, 2014-2017 döneminde 8,6 milyar TL tutarında harcama gerçekleştirilmiştir.

KOP İdaresi tarafından bölgede bulunan Aksaray, Karaman, Konya ve Niğde illerinde kuraklığın önlenmesi, sulamada etkinliğin ve üretimde verimliliğin artırılması amacıyla, mevcut sulama sistemlerin rehabilite edilmesi ve basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik olarak Küçük Ölçekli Sulama İşleri Programı (KÖSİP) yürütülmektedir. KOP Projesi alanına yeni katılan Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir ve Yozgat illerinde de KÖSİP projeleri uygulanmaya başlanmıştır.

KÖSİP kapsamında bölge illerine 2011-2017 yılları arasında toplam 552.836.944 TL ödenek tahsis edilmiştir. KÖSİP kapsamında yapılan gölet ve sulama projeleri ile rehabilitasyon projeleri sayesinde bölge genelinde (2017 yılı projelerinin tamamlanmasıyla) yaklaşık 640 adet proje ile 105 bin ha alan tasarruflu su kullanımına imkân sağlayan, modern sulama sistemlerine kavuşmuş olacaktır. KÖSİP ile büyük bir çoğunluğu dağlık kırsal alanlarda yapılan projelerden 420 milyon TL net gelir elde edilerek 210 bin kişiye istihdam olanağı sağlanmıştır.

Kırsal Kalkınma ve Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES)

Kırsal kesimde yıllardan beri süregelen içme suyu ve yol sorunlarının ortadan kaldırılmasını amaçlayan projeye, başlangıcından bugüne kadar cari fiyatlarla toplamda 12,33 milyar TL ödenek tahsis edilmiştir. Önümüzdeki dönemde, kırsal kalkınma perspektifiyle proje geliştirilerek uygulanmaya devam edilecektir.

KIRDES Projesi

Proje kapsamında İstanbul ve Kocaeli illeri hariç büyükşehirlerde kırsal kesimde yaşayan vatandaşların mahalli, müşterek ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik 300 milyon TL'lik yatırım yapılmış olup, 2018 yılı için 400 milyon TL yatırım yapılması planlanmıştır. Bugüne kadar 2.512.428 m2 parke yol, 557 km kırsal yol (986 mahallede 740.034 vatandaş yararlanmıştır.), 39 adet taziye evi (71.889 vatandaş yararlanmıştır.) ve 18 adet sulama tesisi (14.662 vatandaş yararlanmıştır). 2018 yılında yapılacak yol yapımı, içme suyu, sulama sosyal donatı çalışmalarıyla bu hizmetlerden toplam 2.247 mahallede 1.705.386 kişinin yararlanması ve 300 km sıcak asfalt, 195 km beton yol, 6.920.115 m2 parke ve 17 adet sanat yapısı inşaası hedeflenmiştir.

Kentsel Dönüşüm Projeleri

Kentsel dönüşüm uygulamaları kapsamında 7,5 milyon birimin 15 yılda dönüştürülmesi hedefi doğrultusunda çalışmalar devam edecektir. İnsanımızın konut ihtiyacı, daha güvenli, daha az enerji kullanan ve daha nitelikli bir ortamda karşılanacaktır. Hâlihazırda 52 ilde 218 adet Riskli Alanda yer alan 550 bin konutla ülke genelinde tespit edilen riskli yapılarda bulunan 560 bin konutun yenilenmesi çalışmaları sürdürülmektedir.

Sosyal Destek Projeleri

Sosyal Destek Programı (SODES)

2008 yılında GAP İllerinde başlatılan ve 34 ile yaygınlaştırılan Program kapsamında dezavantajlı kesimlere yönelik olarak toplam tutarı 1,8 milyar TL olan 8.773 proje desteklenmiştir. Proje önümüzdeki dönemde daha da etkili bir şekilde yürütülecektir.

Aile Sosyal Destek Programı (ASDEP)

Programla, hizmetlerin tüm ihtiyaç grupları için ulaşılabilir olması, sosyal hizmete ihtiyacı olan bireylerin öncelikle yaşadıkları ortamda kendilerine yeterli hale gelmesi, sosyal hizmet ve yardıma ihtiyaç duyan aileye yerinde, etkili ve yaygın bir hizmet sağlanacaktır. Şu ana kadar 3.000 ASDEP personeli istihdam edilmiştir. Önümüzdeki dönemde 4.000 personelin daha istihdam edilmesi, mevzuat altyapısının ve belli bir aşamaya gelinen bilgi işlem altyapısının tamamlanmasıyla Programın ülke çapında etkin bir şekilde uygulanması sağlanacaktır.

VAKİT BİRLİK VAKTİ

**VAKİT
TÜRKİYE
VAKTİ**

**TANITIM VE MEDYA BAŞKANLIĞI
HAZİRAN - 2018**